

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

**Όμιλος και Τράπεζα
Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση
χρήσεως από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2017**

Μάρτιος 2018

Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου	6
Επεξηγηματική Έκθεση	62
Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	69
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	76
Κατάσταση Αποτελεσμάτων	77
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	78
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος	79
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Τράπεζα	80
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	81
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες	82
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	83
2.1 Βάση παρουσίασης	83
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	83
2.3 Υιοθέτηση των ΔΠΧΑ	85
2.4 Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις	87
2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων	89
2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα	90
2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	91
2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης	91
2.9 Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	93
2.10 Μεταφορά χρηματοοικονομικών μέσων	93
2.11 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων	94
2.12 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής	94
2.13 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	95
2.14 Προβλέψεις για απομείωση της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και διαγραφές	95
2.15 Αποαναγνώριση	96
2.16 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων	97
2.17 Δανεισμός χρεογράφων	97
2.18 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης	97
2.19 Συμψηφισμός	97
2.20 Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα και έξοδα	97
2.21 Προμήθειες	98
2.22 Ενσώματα πάγια στοιχεία	98
2.23 Ακίνητα επενδύσεων	98
2.24 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	99
2.25 Ασφαλιστικές δραστηριότητες	99
2.26 Μισθώσεις	101
2.27 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	101
2.28 Προβλέψεις	101
2.29 Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης	101
2.30 Παροχές προς εργαζομένους	101
2.31 Φόροι εισοδήματος	102
2.32 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	103
2.33 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι	103
2.34 Τομείς δραστηριότητας	103
2.35 Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες	104
2.36 Κρατικές επιχορηγήσεις	104
2.37 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	104
2.38 Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων	104
2.39 Κέρδη ανά μετοχή	105

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3:	Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	.105
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4:	Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων	107
4.1	Πολιτική διαχείρισης κινδύνων	107
4.2	Πιστωτικός κίνδυνος	109
4.3	Κίνδυνος Αγοράς	126
4.4	Κίνδυνος χώρας	135
4.5	Κίνδυνος ρευστότητας	135
4.6	Ασφαλιστικός κίνδυνος	138
4.7	Κεφαλαιακή επάρκεια	141
4.8	Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	143
4.9	Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	149
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5:	Τομείς δραστηριότητας	151
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6:	Καθαρά έσοδα από τόκους	157
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7:	Καθαρά έσοδα από προμήθειες	158
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8:	Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	158
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9:	Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	158
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10:	Δαπάνες προσωπικού	159
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11:	Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	159
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12:	Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	163
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13:	Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	164
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14:	Φόροι	164
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15:	Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή	165
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16:	Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	165
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17:	Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	166
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18:	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	166
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19:	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	166
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20:	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	167
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21:	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	170
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22:	Ακίνητα επενδύσεων	173
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23:	Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	174
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24:	Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	175
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25:	Ενσώματα πάγια στοιχεία	176
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26:	Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	177
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27:	Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	178
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28:	Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	179
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29:	Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	182
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30:	Υποχρεώσεις προς πελάτες	182
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31:	Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	183
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32:	Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	184
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33:	Λοιπές υποχρεώσεις	184

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις	185
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές.....	188
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου ..	190
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον.....	191
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Μη ελέγχουσες συμμετοχές.....	191
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Μερίσματα	192
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	192
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	192
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών	193
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Ενοποιούμενες Εταιρείες	199
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	201
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.....	202
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού	203
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Εκτιμώμενη επίδραση του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018.....	203
47.1 Εισαγωγή	203
47.2 Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 από τον Όμιλο	204
47.3 Ταξινόμηση και επιμέτρηση	205
47.4 Απομείωση	205
47.5 Εκτιμώμενη επίδραση στην καθαρή θέση την 1 ^η Ιανουαρίου 2018	207
47.6 Εκτίμηση επίπτωσης στα εποπτικά κεφάλαια	208
Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81	209
Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82	211
Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016	212
Διαθεσιμότητα ετήσιας οικονομικής έκθεσης.....	222

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου επί της Οικονομικής Έκθεσης 31 Δεκεμβρίου 2017

Δήλωση του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν. 3556/07.

Εμείς, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., και εξ' όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

- (1) Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.
- (2) Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

CLAUDE EDGAR L.G.PIRET

Ετήσια Έκθεση Διαχείρισης
επί των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων
της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.
χρήσεως 2017

Χρηματοοικονομικό & Μακροοικονομικό περιβάλλον

Η δυναμική της παγκόσμιας οικονομίας παραμένει ισχυρή, με εστίες αβεβαιότητας στο προσκήνιο

Η παγκόσμια οικονομία ανέπτυξε ταχύτητα κατά τη διάρκεια του 2017, με το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 3,7%, καταγράφοντας την υψηλότερη ανάπτυξη από το 2011, έναντι 3,2% το 2016 (σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»), World Economic Outlook, Ιανουάριος 2018). Η επιτάχυνση της ανάπτυξης ήταν συγχρονισμένη μεταξύ χωρών και κλάδων, με τις κύριες ανεπτυγμένες οικονομίες να εκπλήσσουν θετικά, όσον αφορά τη δυναμική της οικονομικής δραστηριότητας, έναντι των προσδοκιών που υπήρχαν στις αρχές του έτους.

Συγκεκριμένα, στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής («ΗΠΑ»), η ισχυρή ιδιωτική κατανάλωση εν μέσω βελτίωσης των εισοδημάτων των εργαζομένων και η επιτάχυνση των επιχειρηματικών επενδύσεων υποστήριξαν την ανάπτυξη, με το πραγματικό ΑΕΠ να σημειώνει άνοδο της τάξης του 2,3% (ετήσια μεταβολή) το 2017, από 1,5% το 2016. Η οικονομία της ευρωζώνης συνέχισε τη δυναμική της ανάκαμψη, καθώς η εγχώρια ζήτηση εξακολουθεί να λαμβάνει στήριξη από την αύξηση της απασχόλησης και τη βελτίωση των συνθηκών τραπεζικού δανεισμού, εν μέσω της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας («ΕΚΤ»). Για το 2017, ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ανήλθε σε 2,3% (ετήσια μεταβολή), από 1,8% το 2016. Στην Ιαπωνία, η οικονομία παρέμεινε σε ανοδική τροχιά, επικουρούμενη από τις υποστηρικτικές χρηματοδοτικές συνθήκες και την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1,7% (ετήσια μεταβολή) το 2017 από 0,9% το 2016. Τέλος, η οικονομική δραστηριότητα υπήρξε καλύτερη των προσδοκιών και στην Κίνα αντανακλώντας αυξημένες δημόσιες επενδύσεις και υποστηρικτική νομισματική πολιτική, με αποτέλεσμα να συμπαρασύρει θετικά όλο το πλέγμα των αναδυόμενων οικονομιών λόγω των υψηλών, μεταξύ τους, εμπορικών δεσμών. Πιο συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ στην Κίνα ανήλθε σε 6,9% το 2017, από 6,7% το 2016, διακόπτοντας έξι χρόνια συνεχούς επιβράδυνσης.

Οι διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές επέδειξαν αξιοσημείωτη δυναμική κατά τη διάρκεια του 2017 με τις διεθνείς μετοχές να καταγράφουν διψήφια κέρδη επικουρούμενες από τη συνεχιζόμενη υποστηρικτική νομισματική πολιτική και την ισχυρή εταιρική κερδοφορία. Τα μακροπρόθεσμα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας των μεγαλύτερων οικονομιών παρουσίασαν αποκλίνουσα πορεία. Από τη μια πλευρά, το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ μειώθηκε ελαφρώς, αν και τα βραχυπρόθεσμα ονομαστικά επιτόκια αυξήθηκαν κατά 70 μονάδες βάσης (μ.β.) αντανακλώντας τις τρεις αυξήσεις του επιτοκίου αναφοράς από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed»). Από την άλλη πλευρά, το επιτόκιο του Γερμανικού 10-ετούς κρατικού ομολόγου αυξήθηκε σημαντικά κατά 20 μ.β. λόγω της ισχυρότερης ανάπτυξης, της μειούμενης ζήτησης για ασφαλή περιουσιακά στοιχεία και προσδοκιών για σταδιακή επιβράδυνση της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ. Τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων, τόσο αυτών που χαρακτηρίζονται ως ομόλογα επενδυτικής βαθμίδας (“Investment Grade”) όσο και αυτών που χαρακτηρίζονται ως υψηλής απόδοσης (“Speculative Grade”), μειώθηκαν σε σχέση με το τέλος του 2016, καθώς οι υφειακοί κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία εξασθένησαν και η ζήτηση εκ μέρους των επενδυτών για περιουσιακά στοιχεία που προσφέρουν υψηλές αποδόσεις συνεχίστηκε.

Στο ξεκίνημα του 2018 οι τιμές των μετοχών, αρχικά, κατέγραψαν περαιτέρω κέρδη αντανακλώντας τα νέα μέτρα επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής στις ΗΠΑ. Όμως στα τέλη Ιανουαρίου, υπήρξε απότομη αύξηση της αποστροφής κινδύνου κυρίως λόγω πληθωριστικών ανησυχιών και της πιο περιοριστικής νομισματικής πολιτικής που οι τελευταίες ενδέχεται να πυροδοτήσουν. Οι, μέχρι τότε, υψηλές αποτιμήσεις των περισσότερων αξιολογούμενων, και η διακοπή επενδυτικών στρατηγικών που βασίζονταν στη διατήρηση χαμηλών επιπέδων μεταβλητότητας, επέτειναν την αναταραχή. Ο δείκτης τεκμαρτής μεταβλητότητας Cboe S&P500 Volatility Index (“VIX”) αυξήθηκε σε 37% (18% με στοιχεία έως 21 Μαρτίου) από 11% κατά μέσο όρο το 2017. Συνοψίζοντας, οι ως άνω εξελίξεις εξέπληξαν αρνητικά τις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές. Στη συνέχεια, οι συνθήκες στις χρηματαγορές ομαλοποιήθηκαν μερικώς, αν και επιπλέον ανησυχίες όσον αφορά μέτρα προστατευτισμού και αυξημένων εμπορικών δασμών συνεχίζουν να μετριάζουν τη διάθεση ανάληψης κινδύνου των επενδυτών. Ως αποτέλεσμα, από τις αρχές του 2018, οι διεθνείς μετοχικές αγορές παραμένουν εν πολλοίς στα ίδια επίπεδα (καταγράφοντας υψηλή μεταβλητότητα) (MSCI ACWI World: -0.1%, στοιχεία έως 21 Μαρτίου), τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων στις βασικές ανεπτυγμένες οικονομίες κινήθηκαν ανοδικά (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: +48 μ.β. σε 2,88% και αντίστοιχου Γερμανίας: +17 μ.β. +0,59%), ενώ τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων Υψηλών Αποδόσεων (“Speculative Grade”) έχουν διευρυνθεί διατηρηθεί αμετάβλητα σε 350 μ.β.

Η νομισματική πολιτική στις ανεπτυγμένες αγορές παραμένει επεκτατική, ωστόσο ο βαθμός υποστήριξης περιορίστηκε στη διάρκεια του 2017. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») αύξησε το επιτόκιο αναφοράς σωρευτικά κατά 75 μ.β. στο εύρος του 1,25% - 1,5% έως τον Δεκέμβριο του 2017 (και επιπλέον 25 μ.β. στο εύρος του 1.5% - 1.75% το Μάρτιο του 2018), εκτιμώντας περαιτέρω σταδιακές αυξήσεις επιτοκίων. Παράλληλα, από τον Οκτώβριο του 2017, η Fed ξεκίνησε την «παθητική» συρρίκνωση του ισολογισμού της, επανεπενδύοντας πλέον μέρος, και όχι το σύνολο, των κρατικών ομολόγων και των ομολόγων ενυπόθηκων δανείων τα οποία κατέχει και λήγουν μηνιαίως. Στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, η ΕΚΤ διατήρησε αμετάβλητο το παρεμβατικό της επιτόκιο σε 0,0% και το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων σε -0,4% στη διάρκεια του 2017, και αναμένεται να τα διατηρήσει στα τωρινά επίπεδα πολύ πέραν του χρονικού ορίζοντα διενέργειας των καθαρών αγορών ομολόγων. Παράλληλα, η ΕΚΤ συνέχισε το πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων συσσωρεύοντας €754 δισ. το 2017. Τον Οκτώβριο του 2017, η ΕΚΤ ανακοίνωσε την

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

επέκταση του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων τουλάχιστον μέχρι το Σεπτέμβριο του 2018, ωστόσο μειώνοντας το μηνιαίο ποσό αγορών σε €30 δισ. αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2018, καθώς η ανάπτυξη έχει ισχυροποιηθεί και οι αποπληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία της ευρωζώνης έχουν μειωθεί αισθητά. Τέλος, η Τράπεζα της Ιαπωνίας, συνεχίζει την πολιτική επιθετικής επέκτασης του ισολογισμού της, κυρίως δια μέσου της αγοράς Ιαπωνικών κρατικών ομολόγων και Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων («ETFs») μετοχών. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα της Ιαπωνίας διατηρεί το στόχο για το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Ιαπωνίας περίπου σε 0%, προκειμένου να υποστηρίξει την ανάπτυξη και να επιτύχει το στόχο του 2% για τον πληθωρισμό.

Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε θετική τροχιά ανάπτυξης το 2017, παρά τη συστατική επίδραση από την υπεραπόδοση στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων

Μετά από μια ήπια συρρίκνωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος («ΑΕΠ», σε σταθερές τιμές) κατά 0,3% ετησίως το 2016, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ εισήλθε σε θετικό έδαφος το 2017 (+1,3% ετησίως), (υποστηριζόμενος, κυρίως, από τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου (14,9% ετησίως την ίδια περίοδο). Μάλιστα, είναι η πρώτη φορά σε έντεκα χρόνια που η οικονομική δραστηριότητα αυξήθηκε για τέσσερα συνεχόμενα τρίμηνα (σε τριμηνιαία εποχικά διορθωμένη βάση), κατόπιν σωρευτικής μείωσης του ΑΕΠ της τάξεως του 26,3% ετησίως μεταξύ των ετών 2008 και 2016 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμοί, Μάρτιος 2018).

Οι αποπληθωριστικές τάσεις της οικονομίας τερματίστηκαν το 2017, με το δείκτη τιμών καταναλωτή να αυξάνεται κατά 1,1%, ετησίως, έπειτα από μέση ετήσια μείωση της τάξεως του 1,2% στο διάστημα 2013-2016, ενώ ο δομικός πληθωρισμός (εξαριουμένης της επίπτωσης των τιμών της ενέργειας και των νωπών φρούτων και λαχανικών) αυξήθηκε κατά 0,2% ετησίως το 2017 από -0,1% ετησίως το 2016 (Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτία Τύπου, Δείκτης Τιμών Καταναλωτή, Δεκέμβριος 2017 και Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2018).

Όσον αφορά την πρόοδο στην εφαρμογή του Προγράμματος και τις καταβληθείσες δόσεις της χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα, η Ελληνική Δημοκρατία, μετά την εφαρμογή των συμφωνημένων με τους δανειστές μέτρων, έλαβε €21,4 δισ. από το Πρόγραμμα χρηματοδότησης, μεταξύ Αυγούστου και Δεκεμβρίου 2015, στα πλαίσια της εκταμίευσης της πρώτης δόσης του Προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων €5,4 δισ. για την ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών (Πηγή: Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας («ΕΜΣ» ή «ESM»), Δελτίο Τύπου, 22 Δεκεμβρίου 2015). Σε συνέχεια της επιτυχημένης αξιολόγησης της πρόοδου της Ελλάδας όσον αφορά την εφαρμογή των συμφωνηθέντων δράσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος - και την ταυτόχρονη έγκριση του Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016, σε συνδυασμό με την ΕΚΤ και το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΜΣ - η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψαν ένα συμπληρωματικό Μνημόνιο Συνεργασίας (στις 16 Ιουνίου 2016), το οποίο επικαιροποίησε τους όρους του Μνημονίου του Αυγούστου 2015, καθώς επίσης αξιολόγησε την πρόοδο στην υλοποίηση του προγράμματος (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμπληρωματικό μνημόνιο συνεννόησης με την Ελλάδα, 16 Ιουνίου 2016). Η ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης οδήγησε στην εκταμίευση της δεύτερης δόσης ύψους €10,3 δισ., η οποία καταβλήθηκε σε διάφορες υποδόσεις μεταξύ του Ιουνίου και Οκτωβρίου 2016. Συγκεκριμένα, €7,5 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Ιούνιο 2016 για ανάγκες εξυπηρέτησης χρέους και εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, ενώ οι υπολειπόμενες δόσεις ύψους €1,1 δισ. και €1,7 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Οκτώβριο 2016 κατόπιν θετικής εισήγησης από τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και την επιτυχή ολοκλήρωση ενός αριθμού προαπαιτούμενων (Πηγή: ΕΜΣ, “FAQ on decisions concerning Greece at Eurogroup meeting on 25 May 2016”, 3 Ιουνίου 2016).

Η νομοθέτηση και η εφαρμογή από την Ελληνική κυβέρνηση μιας νέας δέσμης δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μέτρων καθώς και μιας σειράς προαπαιτούμενων δράσεων οδήγησαν στα τέλη Μαΐου και αρχές Ιουνίου 2017 στη θετική αξιολόγηση από τους Θεσμούς της πρόοδου σχετικά με την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, η οποία επικυρώθηκε από το Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017 (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 15 Ιουνίου 2017). Ακολούθως, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο («ΔΝΤ»), η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ») (συνολικά, οι «Θεσμοί») εισήγηθηκαν την εκταμίευση της τρίτης δόσης του Προγράμματος από τον ΕΜΣ, ύψους €8,5 δισ. ώστε να διατεθούν τόσο για τρέχουσες χρηματοδοτικές ανάγκες εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους, καθώς και για την εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων οφειλών του δημοσίου, και, ενδεχομένως, για τη σταδιακή δημιουργία προϋποθέσεων σχηματισμού ενός ταμειακού αποθέματος ασφαλείας για το ελληνικό δημόσιο (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 15 Ιουνίου 2017). Το ποσό της δόσης καταβλήθηκε σε δύο υποδόσεις, και συγκεκριμένα, μία ανερχόμενη σε €7,7 δισ. τον Ιούλιο 2017 – €6,9δισ. για αποπληρωμή χρέους και €0,8δισ. για αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων – και μία των €0,8δισ. τον Οκτώβριο 2017 για αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων (Πηγή: Δελτία Τύπου ΕΜΣ, 7 Ιουλίου 2017 και 26 Οκτωβρίου 2017).

Κατόπιν της συμφωνίας σε επίπεδο τεχνικών κλιμακίων σχετικά με το συμπληρωματικό πακέτο μέτρων που παρουσιάστηκε στο Eurogroup της 4ης Δεκεμβρίου 2017, το Eurogroup της 22ας Ιανουαρίου 2018 επικρότησε την εφαρμογή όλων, σχεδόν, των προαπαιτούμενων δράσεων που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της τρίτης αξιολόγησης. Το Eurogroup συνέστησε στις ελληνικές αρχές να ολοκληρώσουν τις υπολειπόμενες προαπαιτούμενες δράσεις έως το Φεβρουάριο του 2018 και τόνισε τη σημασία ενός φιλόδοξου και ολοκληρωμένου σχεδίου για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, που να ενστερνίζονται οι ελληνικές αρχές και το οποίο θα εξασφαλίσει μακροχρόνια οικονομική και δημοσιονομική βιωσιμότητα. Το Eurogroup επιβεβαίωσε την έναρξη των τεχνικών εργασιών από το Euro Working Group για τη δημιουργία μηχανισμού διασύνδεσης της παροχής ελάφρυνσης χρέους με το ρυθμό ανάπτυξης, σαν μέρος των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης χρέους, τα οποία θα ληφθούν, αν κριθεί απαραίτητο, κατόπιν της επιτυχούς ολοκλήρωσης του προγράμματος, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017. Το Eurogroup κάλεσε τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και το ΔΝΤ να λάβουν υπόψη τους την εμπειριστατωμένη Ελληνική αναπτυξιακή στρατηγική κατά την αναθεώρηση της Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους (Πηγή: Ανακοίνωση Eurogroup για την Ελλάδα, 22 Ιανουαρίου 2018). Στις 12 Μαρτίου 2018, το Eurogroup επιδοκίμασε την Ελλάδα για την ολοκλήρωση της τρίτης αξιολόγησης και ενέκρινε την εκταμίευση της τέταρτης δόσης ύψους €6,7 δισ., που προγραμματίστηκε να καταβληθεί σε δύο υποδόσεις. Επιπλέον, επιβεβαιώθηκε

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

ο στόχος περαιτέρω εξομάλυνσης των μελλοντικών αποπληρωμών των δανείων της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ» ή «ΕFSF»), προκειμένου να είναι συμβατές με τις αναπτυξιακές επιδόσεις της οικονομίας και να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του χρέους. Περισσότερες λεπτομέρειες για αυτή τη στρατηγική αναμένεται να παρουσιαστούν στη συνάντηση του Απριλίου (Πηγή: Eurogroup, Δελτίο Τύπου, “Remarks by M. Centeno following the Eurogroup meeting of 12 March 2018”).

Η ανάκαμψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας αντανακλάται στην αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της στην οικονομία και του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος (προ φόρων κερδοφορία των επιχειρήσεων σύμφωνα με την προσέγγιση των εθνικών λογαριασμών) κατά 1,3% ετησίως και 1,7% ετησίως, αντίστοιχα, το 2017, καθώς και στην αύξηση της μεταποιητικής παραγωγής κατά 3,3% το 2017, που στήριξε την ανάκαμψη της οικονομίας (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Μάρτιος 2018, και ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής, 2010 = 100,0, Δεκέμβριος 2017). Άλλοι δείκτες συγκυρίας και δείκτες σχετιζόμενοι με τη μελλοντική εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας εμφάνισαν σημαντική βελτίωση κατά τη διάρκεια του 2017, φθάνοντας σε πολυετή υψηλά στα τέλη του 2017 και στις αρχές του 2018. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης οικονομικού κλίματος έφθασε σε υψηλό 3½ ετών τον Φεβρουάριο του 2018, ενώ ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) της μεταποίησης αναρριχήθηκε σε υψηλό 17½ ετών τον ίδιο μήνα, σημειώνοντας συνεχή αύξηση από τον Μάρτιο 2017 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2018, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έρευνες για τις Επιχειρήσεις και τους Καταναλωτές, Φεβρουάριος 2018 και Markit Economics, Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI, Δελτίο Τύπου, Μάρτιος 2018). Η βελτίωση αυτή ενισχύθηκε από την ανθεκτικότητα της εξαγωγικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και του τουρισμού, με την τελευταία να αντανακλάται στην αύξηση των αφίξεων τουριστών κατά 9,7% ετησίως και των τουριστικών εσόδων κατά 11,1% ετησίως το 2017 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Εξελίξεις στο Τουριστικό Ισοζύγιο Πληρωμών, Δεκέμβριος 2017).

Η κατασκευή κατοικιών μειώθηκε περαιτέρω (-8,7%, ετησίως, το 2017, έπειτα από μείωση -12,4%, ετησίως, το 2016), σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Τριμηνιαίος Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2010, 4ο Τρίμηνο 2017), ενώ ο ρυθμός προσαρμογής των τιμών των κατοικιών επιβραδύνθηκε σημαντικά το τέταρτο τρίμηνο του 2017 στο -0,3%, ετησίως, από -1,2%, ετησίως, το εννιάμηνο του 2017 και -2,4%, ετησίως, το 2016. Ομοίως, οι τιμές επαγγελματικών ακινήτων (καταστημάτων και γραφείων) δείχνουν σημάδια σταθεροποίησης (0,0%, ετησίως, κατά μέσο όρο, το πρώτο εξάμηνο του 2017, τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), ενώ την ίδια περίοδο παρατηρείται μια οριακή αύξηση στα μισθώματα χώρων υψηλής ποιότητας (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2018). Ωστόσο, η πίεση λόγω της φορολογίας, η ανεπαρκής μέχρι σήμερα ρευστότητα και το υψηλό ακόμα απόθεμα ακινήτων προς πώληση εξακολουθούν να επιβραδύνουν τη διαδικασία ανάκαμψης στην αγορά ακινήτων. Επιπλέον, η λειτουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας πλειστηριασμών από τον Ιανουάριο του 2018 αναμένεται να επιταχύνει σταδιακά τους πλειστηριασμούς, δημιουργώντας ενδεχομένως πρόσθετες πιέσεις στις τιμές. Ωστόσο, θα μπορούσε, επίσης, να κινητοποιήσει μια νέα ζήτηση, διότι θα διευκόλυνε τους υποψήφιους αγοραστές (συμπεριλαμβανομένων των ξένων αγοραστών) να υποβάλλουν προσφορές για τα ελληνικά ακίνητα, ιδίως μεσοπρόθεσμα, συμβάλλοντας έτσι στην πιο αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς.

Η ελληνική αγορά εργασίας επέδειξε περαιτέρω βελτίωση το 2017, με την απασχόληση να αυξάνεται κατά 2,2%, ετησίως, υποβοηθούμενη από τη σταδιακή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε περαιτέρω σε χαμηλό εξαετίας, στο 20,8% το Δεκέμβριο του 2017 (χαμηλό 6 ετών) από 23,4% το Δεκέμβριο του 2016 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, Μηνιαία δεδομένα, Δελτίο Τύπου, Δεκέμβριος 2017).

Το 2017, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εμφάνισε ένα μικρό έλλειμμα (-0,8% του ΑΕΠ, σε σχέση με -1,1% του ΑΕΠ το 2016). Το αυξημένο πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών (1,2% του ΑΕΠ το 2017 πάνω από το αντίστοιχο ισοζύγιο του 2016), λόγω των υψηλότερων τουριστικών εσόδων (+0,8% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2016) και των αυξημένων καθαρών εσόδων από μεταφορές (0,4% του ΑΕΠ υψηλότερα από το 2016), υπεραντιστάθμισαν το διευρυμένο εμπορικό έλλειμμα (-10,3% του ΑΕΠ το 2017 αντί για -9,5% του ΑΕΠ το 2016, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Ισοζύγιο Πληρωμών, Δεκέμβριος 2017).

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα αναμένεται να σημειώσει σημαντική υπεραπόδοση το 2017 έναντι των στόχων του Προγράμματος, για τρίτο συνεχές έτος, μετά την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,8% του ΑΕΠ το 2016 (σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης) έναντι στόχου για πλεόνασμα ύψους 0,5% του ΑΕΠ για την ίδια περίοδο (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου, Δημοσιονομικά Στοιχεία για την περίοδο 2013-2016, 2η κοινοποίηση, Οκτώβριος 2017). Παράλληλα, ο Κρατικός προϋπολογισμός για το 2018 προβλέπει πρωτογενές πλεόνασμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης) ύψους 2,44% του ΑΕΠ για το οικονομικό έτος 2017, συγκριτικά με τον αντίστοιχο στόχο του Προγράμματος ύψους 1,75% του ΑΕΠ. Οι Ευρωπαϊκοί θεσμοί εκτιμούν επίσης πως η Ελλάδα κατά πάσα πιθανότητα, όχι μόνο θα επιτύχει το στόχο του Προγράμματος για πρωτογενές πλεόνασμα 1,75% του ΑΕΠ για το 2017, αλλά μάλιστα θα τον υπερβεί κατά, τουλάχιστον, 0,5% του ΑΕΠ και πως θα καταφέρει να επιτύχει το στόχο του Προγράμματος για πρωτογενές πλεόνασμα στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 (Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2018, Νοέμβριος 2017 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τρίτη αξιολόγηση, Μάρτιος 2018). Με στόχο την ενδυνάμωση της μακροχρόνιας δημοσιονομικής βιωσιμότητας, η Ελληνική Κυβέρνηση, έχει νομοθετήσει εκ των προτέρων για τα επόμενα χρόνια, μια νέα δέσμη δημοσιονομικών και διαρθρωτικών μέτρων το Μάιο-Ιούνιο 2017 – αποτελούμενη από μεταρρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος και ένα νέο γύρο παρεμβάσεων στο συνταξιοδοτικό σύστημα – η οποία αναμένεται να εφαρμοστεί το 2019-2020. Επιπροσθέτως, η συμφωνία παρέχει τη δυνατότητα ενεργοποίησης κάποιων αντισταθμιστικών επεκτατικών μέτρων, στην περίπτωση δημοσιονομικής υπεραπόδοσης κατά τη διάρκεια αυτών των ετών. Τα επεκτατικά μέτρα είναι σχεδιασμένα να συμπεριλάβουν, μεταξύ άλλων, μια προγραμματισμένη μείωση του φορολογικού βάρους της τάξης του 1,0% του ΑΕΠ και αύξηση στις δαπάνες έως 1,0% του ΑΕΠ υπό τη

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

μορφή κοινωνικών εισφορών, ενεργών πολιτικών αύξησης της απασχόλησης καθώς και δημόσιων επενδύσεων (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Τρίτο Οικονομικό Πρόγραμμα Προσαρμογής για την Ελλάδα, δεύτερη αξιολόγηση, Ιούνιος 2017).

Το χρέος Γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό στο ΑΕΠ ανήλθε στο 180,8% το 2016, και αναμένεται να έχει κορυφωθεί στο 181,1% στα τέλη του 2017 και να αρχίσει να αποκλιμακώνεται σταδιακά από το 2018 και μετά, σύμφωνα με τη βασική εκτίμηση (Σενάριο Α) της Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ωστόσο, η ανωτέρω εξέλιξη είναι αλληλένδετη με τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα καθώς και την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων, καθώς μια διατηρήσιμη μείωση του ακαθάριστου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ εξαρτάται σημαντικά από την παροχή πρόσθετης παραχώρησης από τους επίσημους πιστωτές, ειδικά όσον αφορά τα κόστη εξυπηρέτησης των μακροχρόνιων δανείων από το ΕΤΧΣ (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τρίτη αξιολόγηση, Μάρτιος 2018).

Το Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου 2016, ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, ενός πρώτου πακέτου βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, τα οποία είχαν εγκριθεί, επί της αρχής, από τα Eurogroup της 9ης και 25ης Μαΐου 2016, όταν οι χώρες της Ευρωζώνης δήλωσαν πως θα είναι έτοιμες να εξετάσουν, αν κριθεί απαραίτητο, πιθανά επιπρόσθετα μέτρα για το χρέος, προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι χρηματοδοτικές ανάγκες της Ελλάδας θα διατηρηθούν σε βιώσιμα επίπεδα για μακροχρόνιο διάστημα. Το Eurogroup, επίσης, συμφώνησε να καθορισθεί ένα σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους, με βάση τις ετήσιες ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου, που σχετίζονται με το κόστος εξυπηρέτησης του συνολικού χρέους της Ελληνικής Δημοκρατίας. Η ανακοίνωση του Eurogroup προβλέπει μια σταδιακή προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία, οι νέες παρεμβάσεις για το χρέος θα εφαρμοστούν προοδευτικά σε διαδοχικές φάσεις, αν αυτό κριθεί απαραίτητο από τους επίσημους δανειστές, με στόχο την επίτευξη του συμφωνημένου στόχου για τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες. Αυτές οι παρεμβάσεις συναρτώνται από την εκπλήρωση συγκεκριμένων όρων του Προγράμματος. Σε αυτό το πλαίσιο, το Eurogroup της 9ης Μαΐου 2016 περιέγραψε τις ακόλουθες γενικές κατευθυντήριες αρχές για μια ενδεχόμενη παροχή πρόσθετης ελάφρυνσης στο κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους της Ελλάδας οι οποίες περιλαμβάνουν: α) διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές, β) εξομάλυνση των μελλοντικών αποπληρωμών, γ) παρότρυνση για συνέχιση της διαδικασίας προσαρμογής της χώρας και μετά το πέρας του προγράμματος, και δ) ευελιξία ώστε να αντιμετωπιστεί η αβεβαιότητα σχετικά με το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και την εξέλιξη των επιτοκίων στο μέλλον. Αυτά τα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους έχουν σχεδιαστεί για να περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, την εξομάλυνση της διαχρονικής διάρθρωσης των μελλοντικών αποπληρωμών και το σχεδιασμό επιπλέον μέτρων για τη διαχείριση και αναδιάρθρωση του χρέους βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, αποσκοπώντας στην περαιτέρω επέκταση των προθεσμιών λήξης, σε μικρότερο κόστος εξυπηρέτησης χρέους σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα και, κατά συνέπεια, στη μείωση της καθαρής παρούσας αξίας του χρέους της Ελλάδας (Πηγές: Δηλώσεις Eurogroup, 9 Μαΐου 2016, 25 Μαΐου 2016 και 5 Δεκεμβρίου 2016).

Το Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017 επανέλαβε την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του χρέους με βάση τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες και δήλωσε ότι είναι έτοιμο να εφαρμόσει ένα δεύτερο σύνολο μέτρων για το χρέος, στο βαθμό που είναι απαραίτητο προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες. Τα μέτρα αυτά θα τεθούν σε εφαρμογή στο τέλος του προγράμματος το 2018, υπό τον όρο της επιτυχούς εφαρμογής του και η ακριβής προσαρμογή τους θα επιβεβαιωθεί στο τέλος του προγράμματος από το Eurogroup βάσει της επικαιροποιημένης ανάλυσης για τη βιωσιμότητα χρέους (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 15 Ιουνίου 2017).

Αυτά τα πρόσθετα μέτρα θα επιτρέψουν, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά των κερδών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, καθώς και τις Κεντρικές τράπεζες των άλλων χωρών (Agreement on Net Financial Assets ("ANFA") και Securities Market Program ("SMP")) στην Ελλάδα, τη διενέργεια πράξεων διαχείρισης του παθητικού στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος ΕΜΣ, την παράταση της σταθμισμένης μέσης διάρκειας λήξης και την περαιτέρω αναβολή τόκων και αποσβέσεων του ΕΤΧΣ έως και 15 έτη. Προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι πιθανές διαφορές μεταξύ του προβλεπόμενου και του πραγματικού ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ κατά την περίοδο μετά τη λήξη του προγράμματος, η αναδιάρθρωση των λήξεων των δανείων από το ΕΤΧΣ θα μπορούσε να επαναπροσδιορισθεί βάσει ενός μηχανισμού συσχέτισης με το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, ο οποίος πρόκειται να συμφωνηθεί. Αυτός ο μηχανισμός θα προσδιορισθεί πλήρως, καθώς αποτελεί μέρος των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης χρέους, που θα εφαρμοστούν κατόπιν της επιτυχούς υλοποίησης του προγράμματος του ΕΜΣ.

Το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ ενέκρινε, επί της αρχής, στις 20 Ιουλίου 2017, μία προληπτική Συμφωνία Stand-By (Διακανονισμός Χρηματοδότησης προς άμεση χορήγηση, SBA) για την Ελλάδα ύψους 1,3 δισ. Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων («ΕΤΔ») (περίπου €1,6 δισ.). Σύμφωνα με το ΔΝΤ, η συμφωνία αυτή θα τεθεί σε ισχύ μόνον αφού το Ταμείο λάβει συγκεκριμένες και αξιόπιστες διαβεβαιώσεις από τους Ευρωπαίους εταίρους της Ελλάδας για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, και υπό τον όρο να παραμένει στη σωστή πορεία το οικονομικό πρόγραμμα της χώρας. Το ΔΝΤ αναγνωρίζει πως τα προσφάτως νομοθετημένα μέτρα, που αποσκοπούν στο να διευρύνουν τη βάση της φορολογίας εισοδήματος και μεταρρυθμίσουν τη συνταξιοδοτική δαπάνη, είναι κατάλληλα για την εξασφάλιση της δημοσιονομικής προσαρμογής και τον αναπροσανατολισμό της οικονομικής πολιτικής ώστε να ευνοεί περισσότερο την ανάπτυξη, καθώς και ότι θα βοηθήσουν να επιτευχθεί ο φιλόδοξος στόχος πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ. Ωστόσο, το Ταμείο θεωρεί πως ο ανωτέρω στόχος θα πρέπει να μειωθεί στο πιο βιώσιμο επίπεδο του 1,5% του ΑΕΠ το συντομότερο δυνατό, προκειμένου να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος με σκοπό τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης και της κοινωνικής συνοχής μέσω πολιτικών που προωθούν την οικονομική αποτελεσματικότητα (Πηγή: ΔΝΤ, Δελτίο Τύπου 17/294, 20 Ιουλίου 2017).

Στο πλαίσιο των ανωτέρω αποφάσεων του Eurogroup, ένα σημαντικό ποσοστό από τα βραχυπρόθεσμα μέτρα έχει υλοποιηθεί μέσα στο 2017 (μεταξύ άλλων, η εξομάλυνση του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής των δανείων του ΕΤΧΣ, η εν εξελίξει ανταλλαγή των χρεογράφων κυμαινόμενου επιτοκίου για ανακεφαλαιοποίηση που διακρατούν οι ελληνικές τράπεζες, με μακροχρόνια χρεόγραφα σταθερού επιτοκίου και η αναστολή του αυξημένου επιτοκιακού περιθωρίου για το 2017), ενώ τα υπόλοιπα αναμένεται να ληφθούν

σταδιακά μέσα στο 2018. Παράλληλα, το Eurogroup της 22 Ιανουαρίου 2018, επιβεβαίωσε την εκκίνηση των τεχνικών εργασιών από το Euro Working Group σχετικά με τη διαμόρφωση ενός μηχανισμού, κατά συνθήκη, προσαρμογής των υποχρεώσεων εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους βάσει των ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας, ως μέρος των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους που πρόκειται να εφαρμοστούν, εάν κριθεί απαραίτητο, σε συνέχεια της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Προγράμματος, συμβαδίζοντας με τη συμφωνία του Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017 (Πηγή: Δήλωση Eurogroup για την Ελλάδα, 22 Ιανουαρίου 2018). Αυτή η εξέλιξη συνεισφέρει, επίσης, στη βελτίωση της πεποίθησης της αγοράς πως η Ελλάδα θα είναι σε θέση να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις εξυπηρέτησης του χρέους της σε μακροχρόνιο ορίζοντα. Σύμφωνα με το Eurogroup της 12ης Μαρτίου 2018, περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα μέτρα ελάφρυνσης για το χρέος (συμπεριλαμβανομένου του μηχανισμού βάσει του οποίου οι μελλοντικές αποπληρωμές των δανείων της Ελλάδας από το ΕΤΧΣ θα προσαρμοστούν στο μελλοντικό ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους) θα δοθούν στη συνάντηση του Απριλίου (Πηγή: Eurogroup, Δελτίο Τύπου, “Remarks by M. Centeno following the Eurogroup meeting of 12 March 2018”). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της πλέον πρόσφατης Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους, ο λόγος χρέους ως προς το ΑΕΠ, σε μακροχρόνιο ορίζοντα, αναμένεται να ακολουθήσει πτωτική τροχιά και να μειωθεί στο 96,4% του ΑΕΠ το 2060, ενώ οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται πως θα ανέλθουν σε επίπεδα ελαφρώς υψηλότερα από το όριο που έχει καθορίσει ως βιώσιμο το Eurogroup της 26ης Μαΐου 2016 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τρίτη αξιολόγηση, Μάρτιος 2018). Το αναμενόμενο όφελος από την υλοποίηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση χρέους στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Ελλάδας εκτιμάται στις 25 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μέχρι το 2060, ενώ θα συνεισφέρει στη μείωση των μακροπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού κράτους σε βιώσιμα – αν και υψηλότερα – επίπεδα (όπως αποφασίστηκε από το Eurogroup) του 15% του ΑΕΠ για την περίοδο μετά το πρόγραμμα και μέχρι το 2040 και σε επίπεδα περίπου 20% μετά το 2040, σύμφωνα με το βασικό σενάριο της ανανεωμένης ανάλυσης για τη βιωσιμότητα χρέους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Πρόγραμμα Σταθερότητας για την Ελλάδα, ΕΜΣ, τρίτη αξιολόγηση, Μάρτιος 2018).

Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε σε κατάσταση απομόχλευσης κατά τη διάρκεια του 2017, με το δανεισμό προς τον ιδιωτικό τομέα να μειώνεται κατά 0,8% ετησίως το Δεκέμβριο 2017 από -1,5% ετησίως το Δεκέμβριο 2016. Τα δάνεια προς νοικοκυριά μειώθηκαν κατά 2,3% ετησίως το Δεκέμβριο 2017 (έναντι -2,8% ετησίως, το Δεκέμβριο 2016), ενώ ο δανεισμός προς τις επιχειρήσεις (υπόλοιπα δανείων) αυξήθηκε το Δεκέμβριο 2017 (+0,4%, ετησίως, συγκριτικά με 0,0%, ετησίως, το Δεκέμβριο 2016), ανταποκρινόμενος στη συνεχή βελτίωση ενός σημαντικού μέρους της βιομηχανίας το 2017. Οι εγχώριες καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν κατά €5,9 δισ., σωρευτικά το 2017, με τις καταθέσεις των νοικοκυριών να αυξάνονται κατά €3,7 δισ. και των επιχειρήσεων κατά €2,2 δισ., αντανakλώντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας, μια αύξηση των δραστηριοτήτων εξαγωγικού χαρακτήρα και των άμεσων επενδύσεων από το εξωτερικό κατά τη διάρκεια του 2017 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική και Τραπεζική Στατιστική και Δελτίο Τύπου, Ισοζύγιο Πληρωμών, Δεκέμβριος 2017). Οι καταθέσεις των νοικοκυριών έλαβαν μια σημαντική ώθηση το Δεκέμβριο 2017 από τις κρατικές μεταβιβάσεις που σχετίζονται με πληρωμές, για κοινωνικές παροχές (κυρίως, κοινωνικό μέρισμα) και τις χρηματοδοτικές μεταβιβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω κοινής αγροτικής πολιτικής. Αντιστοίχως, η χρηματοδότηση του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα (συμπεριλαμβανομένης και της χορήγησης έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας - Emergency Liquidity Assistance («ELA»)) μειώθηκε στα €33,7 δισ. το Δεκέμβριο 2017 από €66,6 δισ. το Δεκέμβριο 2016 και κατά €92,9 δισ. σωρευτικά από το υψηλότερο σημείο της, τον Ιούνιο 2015, με την εξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από την χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας να μειώνεται κατά €65,2 δισ. την ίδια περίοδο (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαία Συνοπτική Λογιστική Κατάσταση, Ιούνιος 2015, Δεκέμβριος 2016 και Δεκέμβριος 2017), υποβοηθούμενη, επίσης από τον αυξανόμενο διατραπεζικό δανεισμό και την πώληση των ομολόγων EFSF που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Συγκεντρωτική Λογιστική Κατάσταση NXI χωρίς την Τράπεζα της Ελλάδος), καθώς και την περαιτέρω απομόχλευση, η οποία συνέβαλε στη μείωση του χρηματοδοτικού κενού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, Ιούλιος 2017).

Στις 25 Ιουλίου 2017, η Ελληνική Δημοκρατία εξέδωσε επιτυχώς, μέσω κοινοπρακτικής εκδόσεως, ένα νέο ομόλογο αναφοράς διάρκειας πέντε ετών, σε συνδυασμό με Πρόταση Ανταλλαγής προς τους επενδυτές για επαναγορά του πενταετούς ομολόγου λήξεως 17 Απριλίου 2019, που εκδόθηκε το 2014. Το γεγονός αυτό αποτελεί την πρώτη απόπειρα της χώρας για επάνοδο στις αγορές τα τελευταία τρία χρόνια από την οποία, συνολικά, αντλήθηκαν €3 δισ., με το τοκομερίδιο να διαμορφώνεται στο 4,375% και την απόδοση στο 4,625% (Πηγή: Ελληνικά Χρηματιστήρια, Δελτίο Τύπου “The Hellenic Republic announces the pricing of its new 2022 Notes”, 25 Ιουλίου 2017). Η Ελλάδα, επίσης, ανακοίνωσε την ανταλλαγή ομολόγων ύψους €30 δισ. και προσκάλεσε όλους τους κατόχους είκοσι σειρών παλαιών ομολόγων που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του PSI – με ορίζοντα ωρίμανσης από το 2023 έως το 2042 – να τους ανταλλάξουν σε τρέχουσες τιμές με πέντε νέους τίτλους μεγαλύτερης διάρκειας – τα οποία έχουν λήξεις στα 5, 10, 15, 17 και 25 χρόνια – με κουπόνια μεταξύ 3,5% και 4,2%. Στις 29 Νοεμβρίου 2017, οι κάτοχοι 20 διαφορετικών PSI ομολόγων – ύψους €25,5δισ., ήτοι το 86%, περίπου, του συνολικού στοχευόμενου ποσού – συμφώνησαν την ανταλλαγή των PSI χρεογράφων τους με πέντε νέα ομόλογα αναφοράς, με λήξεις την περίοδο 2023-2042. Στις 8 Φεβρουαρίου 2018, η Ελληνική Δημοκρατία εξέδωσε επιτυχώς, μέσω κοινοπρακτικής εκδόσεως, ένα νέο ομόλογο αναφοράς διάρκειας επτά ετών, αντλώντας €3 δισ. με απόδοση 3,5%. Η εξέλιξη αυτή φανερώνει τη βελτιωμένη ικανότητα της Ελληνικής Δημοκρατίας να έχει πρόσβαση στις αγορές για αναχρηματοδότηση και αυξάνει το ενδεχόμενο για έγκαιρο σχηματισμό ενός ταμειακού αποθέματος ασφαλείας του ελληνικού κράτους πριν το τέλος του Προγράμματος τον Αύγουστο του 2018 (Πηγή: Ελληνικά Χρηματιστήρια, Δελτίο Τύπου, “Hellenic Republic – Press points for 7year new GGB”, 8 Φεβρουαρίου 2018). Σε αυτό το πλαίσιο, στις 14 Μαρτίου 2018, η Ελλάδα εξέδωσε επιτυχώς ένα έντοκο γραμμάτιο διάρκειας ενός έτους – η πρώτη έκδοση εντόκου τέτοιας διάρκειας από το 2010 – συγκεντρώνοντας €1 δισ., με απόδοση 1,25% (Πηγή: Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, Ανακοίνωση Αποτελεσμάτων δημοπρασίας εντόκων 52 εβδομάδων, 14 Μαρτίου 2018).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η επιτυχής ολοκλήρωση αυτής της Πρότασης Ανταλλαγής στις 29 Νοεμβρίου 2017, η έκδοση του 7ετούς ομολόγου, καθώς και του εντόκου γραμματίου διάρκειας ενός έτους, συνοδεύτηκαν από αποκλιμάκωση στις αποδόσεις των κρατικών 10ετών ομολόγων που διαμορφώθηκαν στο 3,8% στις αρχές Φεβρουαρίου 2018 από 4,9% στις αρχές Δεκεμβρίου 2017 (Πηγή: Bloomberg). Παρόλα αυτά, οι αποτιμήσεις του δημοσίου χρέους της Ελλάδας είναι πιθανόν να επηρεαστούν από το ενδεχόμενο σημαντικής διόρθωσης στις διεθνείς αγορές και/ή μια παρατεταμένη αύξηση της μεταβλητότητας διεθνώς, παρά τον υποστηρικτικό ρόλο της βελτιωμένης μακροοικονομικής σταθερότητας εγχωρίως.

Σε αυτό το πλαίσιο, στις 23 Ιουνίου 2017, ο αξιολογικός οίκος Moody's αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδος στο «Caa2» και μετέβαλε τις προοπτικές σε θετικές, αντανakλώντας την άποψή του για θετικές προσδοκίες όσον αφορά την επιτυχή κατάληξη του τρίτου Προγράμματος της Ελλάδας, μια εξέλιξη, η οποία αυξάνει την πιθανότητα περαιτέρω ελάφρυνσης χρέους από τους επίσημους πιστωτές. Στις 18 Αυγούστου 2017, ο αξιολογικός οίκος Fitch αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδος κατά μία βαθμίδα σε «B-» και αναθεώρησε τις προοπτικές σε θετικές, ενώ ο αξιολογικός οίκος Standard & Poor's («S&P»), επίσης, αναθεώρησε τις προοπτικές για το αξιόχρεο της Ελλάδος σε θετικές στις 21 Ιουλίου 2017, διατηρώντας, ωστόσο, το αξιόχρεο στο «B-». Στις 19 Ιανουαρίου 2018 και στις 16 Φεβρουαρίου 2018, οι αξιολογικοί οίκοι S&P και Fitch αναβάθμισαν το αξιόχρεο της Ελλάδος στο «B» από στο «B-», ενώ στις 21 Φεβρουαρίου 2018, αξιολογικός οίκος Moody's το αναβάθμισε κατά δύο βαθμίδες στο «B3» από «Caa2», σημειώνοντας ως βασικές παραμέτρους της απόφασής τους τη συνεχιζόμενη βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών και τις βελτιούμενες οικονομικές προοπτικές. Παράλληλα, αυτοί οι αξιολογικοί οίκοι διατήρησαν τη θετική προοπτική για την Ελλάδα, γεγονός που αντικατοπτρίζει την πιθανότητα περαιτέρω αναβάθμισης μέσα στο 2018 και το 2019, εάν επιβεβαιωθεί μία περαιτέρω βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, επιπλέον πρόσδος στην καθορισμένη δημοσιονομική προσαρμογή και το σενάριο της επιτυχούς ολοκλήρωσης του Τρίτου Προγράμματος. Ο επιτυχής σχηματισμός ενός ικανοποιητικού ταμειακού αποθέματος ασφαλείας με σκοπό την εκ των προτέρων εξασφάλιση χρηματοδότησης των μελλοντικών αποπληρωμών του δημοσίου χρέους μετά την έξοδο της χώρας από το Τρίτο Πρόγραμμα, αποτελεί έναν επιπρόσθετο θετικό παράγοντα που θα ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας. Όμως, οι οίκοι αξιολόγησης αναφέρονται επίσης και στην πιθανότητα νέων υποβαθμίσεων της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Ελληνικής Δημοκρατίας στην περίπτωση που ανακύψουν αμφιβολίες για το βαθμό δέσμευσης της χώρας να διατηρήσει μία δημοσιονομική θέση και να υλοποιήσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις (Πηγή: Δελτία Τύπου Moody's, S&P και Fitch).

Το Μακροοικονομικό Περιβάλλον και ο Τραπεζικός Τομέας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη-5 (η «NAE-5» αποτελείται από τις Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, και Σερβία)¹

Οι επιδόσεις των οικονομιών και των τραπεζικών κλάδων της NAE-5 βελτιώθηκαν σε ευρεία κλίμακα το 2017.

Πράγματι, η οικονομική δραστηριότητα ανέκτησε δυναμική και η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα ενισχύθηκε ενώ η δημοσιονομική θέση και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών χειροτέρευσαν, παραμένοντας, ωστόσο, σε διαχειρίσιμα επίπεδα.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε 5,4% το 2017, ο υψηλότερος μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, υπερβαίνοντας το μακροπρόθεσμο δυναμικό ρυθμό ανάπτυξης του 3,0% από 4,3% το 2016.² Στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας συνέβαλαν τόσο η αύξηση της εσωτερικής όσο και εξωτερικής ζήτησης. Η ιδιωτική κατανάλωση παρέμεινε ο κύριος μοχλός ανάπτυξης, ως απόρροια της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής (το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε ελαφρά στο 1,7% του ΑΕΠ το 2017 από 1,5% το 2016),³ της βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας και της ανάκαμψης της πιστωτικής δραστηριότητας (ο δανεισμός στον ιδιωτικό τομέα αυξήθηκε με το υψηλό 6-ετίας 4,3% το Δεκέμβριο έναντι αύξησης 1,1% το 2016).⁴ Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν, κυρίως λόγω της ενισχυμένης οικονομικής δραστηριότητας του μεγαλύτερου εμπορικού εταίρου της NAE-5 -- της Ευρωζώνης (ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ενισχύθηκε με το υψηλό 10ετίας 2,4% το 2017 από 1,8% το 2016).⁵

Όπως αναμενόταν, παρά τις ενισχυμένες εξαγωγές, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε στο 2,6% του ΑΕΠ το 2017 από 1,1% το 2016,⁴ λόγω των μη ευνοϊκών διεθνών τιμών του πετρελαίου και, σε μεγάλο βαθμό, της σημαντικής ανάκαμψης της εσωτερικής ζήτησης. Ωστόσο, αυτή η αρνητική εξέλιξη δεν αποτελεί λόγο ανησυχίας, καθώς το έλλειμμα παρέμεινε σε διαχειρίσιμα επίπεδα και η ποιότητα χρηματοδότησής του παραμένει ικανοποιητική. Πράγματι, οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνέχισαν να υπερκαλύπτουν το ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για πέμπτο συνεχές έτος (114,6% το 2017).⁴

Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου της NAE-5 βελτιώθηκαν το 2017. Πράγματι, η κερδοφορία εκτιμάται ότι αυξήθηκε στα €2.578 εκατ. το 2017 έναντι €1.954 εκατ. το 2016.⁴ Η επίδοση αυτή υποστηρίχθηκε, κυρίως, από τις χαμηλότερες προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενα δάνεια, λόγω της μείωσης του δείκτη των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια (κυμαινόμενου μεταξύ 6,3% στην ΠΓΔΜ και 13,2% στην Αλβανία το Δεκέμβριο του 2017).⁴ Η καθοδική τάση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αντικατοπτρίζει την ενισχυμένη οικονομική δραστηριότητα και, σε μεγάλο βαθμό, τις σημαντικές διαγραφές και πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό την στήριξη των Κεντρικών Τραπεζών. Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ενισχύθηκε περαιτέρω (κυμαινόμενος μεταξύ 15,7% στην ΠΓΔΜ και 22,5% στη Σερβία το Δεκέμβριο του 2017).⁴ Η βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και της φερεγγυότητας

¹ Δημοσιευμένα στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα και την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ. Οι σταθμισμένοι μέσοι όροι των NAE-5 έχουν υπολογιστεί με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ της κάθε χώρας σε ευρώ

² Δημοσιευμένα στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

³ Δημοσιευμένα στοιχεία από το Υπουργείο Οικονομικών των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

⁴ Δημοσιευμένα στοιχεία από την Κεντρική Τράπεζα των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

⁵ Δημοσιευμένα στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

προωινίζεται ενίσχυση του ρυθμού ανάκαμψης της πιστωτικής δραστηριότητας, δεδομένου του χαμηλού βαθμού χρηματοπιστωτικής διείσδυσης στην περιοχή (το ποσοστό δανείων προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 27,4% στη Ρουμανία και 50,9% στη Βουλγαρία το Δεκέμβριο 2017),⁴ κυρίως στον τομέα των νοικοκυριών (το ποσοστό δανείων προς νοικοκυριά προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 11,3% στην Αλβανία και 22,7% στην ΠΓΔΜ το Δεκέμβριο 2017),⁴ και του επαρκούς δείκτη ρευστότητας (στη ΝΑΕ-5, ο μέσος όρος δανείων προς καταθέσεις ανήλθε στο 80,7% το Δεκέμβριο 2017 -- αρκετά χαμηλότερα από το κρίσιμο όριο του 100%).⁴

Οι επιδόσεις των οικονομιών και τραπεζικών κλάδων της ΝΑΕ-5 αναμένονται να παραμείνουν ισχυρές το 2018

Η οικονομική ανάπτυξη στη ΝΑΕ-5 το τρέχον έτος αναμένεται να επιβραδυνθεί στο υψηλό, ωστόσο, επίπεδο του 4,4%⁶ -- υψηλότερα του μακροπρόθεσμου δυνατικού ρυθμού ανάπτυξης του 3,0% -- λόγω, κυρίως, ενός λιγότερου υποστηρικτικού μίγματος πολιτικών, στο πλαίσιο υψηλότερου πληθωρισμού και εξωτερικών ανισορροπιών.

Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις θετικές προοπτικές της ΝΑΕ-5, που πηγάζουν κυρίως από στενότερες του-αναμενόμενου συνθήκες ρευστότητας στις διεθνείς αγορές και ασθενέστερη-της-αναμενόμενης οικονομική δραστηριότητα του κύριου εμπορικού, επενδυτικού και χρηματοδοτικού εταίρου της περιοχής -- της Ευρωζώνης. Πράγματι, υψηλότερη-του-αναμενόμενου ανάπτυξη ή πληθωρισμός στις ΗΠΑ ενδέχεται να προκαλέσει ταχύτερη ή μεγαλύτερη-του-αναμενόμενου αύξηση των επιτοκίων της Fed. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση έξαρσης των γεωπολιτικών εντάσεων (π.χ. στην χερσόνησο της Κορέας και στη Μέση Ανατολή) και αύξησης του προστατευτισμού από την Κυβέρνηση των ΗΠΑ, ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά η παγκόσμια ανάπτυξη -- συμπεριλαμβανομένης της Ευρωζώνης. Οι θετικές προοπτικές της ΝΑΕ-5 ενδέχεται επίσης να επηρεαστούν αρνητικά από την επιδείνωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών σε περίπτωση ενίσχυσης της πολιτικής αβεβαιότητας και του συνεπαγόμενου δημοσιονομικού εκτροχιασμού.

Αναμενόμενες Εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)

Όσον αφορά το σύνολο του 2018, ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να επιταχυνθεί περαιτέρω σε 3,9% (σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΔΝΤ, World Economic Outlook, Ιανουάριος 2018) από 3,7% το 2017. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ουσιώδεις καθοδικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν για την ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, η σύσφιξη των χρηματοδοτικών συνθηκών -- ενδεχομένως λόγω της πιο απότομης από το αναμενόμενο αύξησης επιτοκίων από τη Fed - θα ωθούσε ανοδικά τα ασφάλιστρα κινδύνου στις περισσότερες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων οδηγώντας σε υψηλότερη χρηματοοικονομική μεταβλητότητα με αρνητικές επιδράσεις και στην πραγματική οικονομία. Επιπρόσθετα, οι έντονες πιέσεις που δέχονται οι Ευρωπαϊκές τράπεζες (π.χ. μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, αδύναμη κερδοφορία) ενδέχεται να οδηγήσουν στην αναζωπύρωση της κρίσης στην ευρωζώνη λόγω έκθεσης του τραπεζικού τομέα σε κρατικό χρέος. Ταυτόχρονα πιθανή είναι μια επάνοδος της πολιτικής αβεβαιότητας πριν ή/και μετά από το αποτέλεσμα των Ιταλικών εκλογών (Μάρτιος 2018), της έγκρισης ή μη από τα μέλη του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Γερμανίας ("SPD") της συμφωνίας για το σχηματισμό Κυβέρνησης συνεργασίας (Μάρτιος 2018) και του αποτελέσματος των διαπραγματεύσεων για το Brexit.

Παράλληλα, ενδεχόμενα μέτρα οικονομικού προστατευτισμού ενδέχεται να πλήξουν το διεθνές εμπόριο και τις προοπτικές της παγκόσμιας ανάπτυξης, ενώ περαιτέρω κλιμάκωση των πολιτικών και γεωπολιτικών εντάσεων (Βόρεια Κορέα, Μέση Ανατολή, διένεξη Ουκρανίας/Ρωσίας) θα μπορούσε να εκτροχιάσει την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας. Τέλος, οι προσπάθειες των αρχών στην Κίνα να αντιμετωπίσουν τους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και να κάμψουν τον υπερβάλλοντα δανεισμό, ενδέχεται να οδηγήσουν σε μια περισσότερο απότομη επιβράδυνση της οικονομίας. Μια τέτοια εξέλιξη, θα μπορούσε να επιφέρει αρνητικές συνέπειες για τις αναδυόμενες και ανεπτυγμένες οικονομίες, μέσω επιδείνωσης των καναλιών κλίματος εμπιστοσύνης, των συναλλαγματικών ισοτιμιών, των τιμών των εμπορευμάτων και του διεθνούς εμπορίου.

Αναφορικά με την Ελλάδα, οι επίσημες προβλέψεις για υγιή ανάκαμψη της οικονομίας το 2018 ύψους 2,6%, ετησίως, κατά μέσο όρο (Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές προβλέψεις, Φεβρουάριος 2018 και ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2017), παραμένουν ευάλωτες σε κινδύνους που σχετίζονται με την εφαρμογή νέων δημοσιονομικών μέτρων, τα οποία στοχεύουν στην επίτευξη του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 και 2019 (Πηγή: Μνημόνιο Συνεργασίας, 19 Αυγούστου 2015) και με αβεβαιότητες σχετικά με την πορεία προς την οικονομική κανονικότητα, με το πέρας του Τρίτου Προγράμματος, και με την ικανότητα της οικονομίας να έχει ξανά πρόσβαση στις αγορές για αναχρηματοδότηση του χρέους της με διατηρήσιμο τρόπο και σε ανταγωνιστικούς όρους. Η έγκαιρη αποσαφήνιση των νέων παρεμβάσεων για το χρέος της Ελληνικής Δημοκρατίας, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες αποφάσεις σε επίπεδο Eurogroup, θα μπορούσαν να επιδράσουν στις συνθήκες ρευστότητας της οικονομίας και γενικότερα, στην οικονομική δραστηριότητα.

Η προβλεπόμενη ανάκαμψη εκτιμάται πως θα υποστηριχθεί από α) τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος, γεγονός που θα υποστηρίξει την ιδιωτική κατανάλωση, τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα περί δαπανών, β) τη θετική συνεισφορά του τουρισμού, όπως προκύπτει από τις θετικές προοπτικές για το 2018, σύμφωνα με τις ευνοϊκές τάσεις των προ-κρατήσεων, γ) τις αυξημένες εξαγωγές αγαθών (+9,6%, σε ετήσια βάση, εξαιρουμένων των καυσίμων, στο σύνολο του 2017, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Δελτίο Τύπου, Εξελίξεις στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο πληρωμών, Δεκέμβριος 2017) και τις θετικές εξελίξεις σχετικά με τις παραγγελίες για εξαγωγές στις αρχές του 2018, υποστηριζόμενες από τον ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης της Ευρωζώνης, δ) την ιδιωτική και δημόσια επενδυτική δραστηριότητα, που ενισχύεται από τις εισροές χρηματοδότησης του προγράμματος, τα διαρθρωτικά κεφάλαια από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την αναμενόμενη αύξηση των εκταμιεύσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων το 2018, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ε) την περαιτέρω ομαλοποίηση των συνθηκών ρευστότητας (αντανακλώντας, μεταξύ άλλων, την επιπρόσθετη πρόοδο στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής

⁶ Προβλέψεις της ΕΤΕ

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

κυβέρνησης και τις βελτιωμένες συνθήκες στην αγορά εργασίας) και την επιτάχυνση των εισροών από επενδύσεις χαρτοφυλακίου και ξένες άμεσες επενδύσεις, η οποία έχει γίνει ήδη ορατή το 2017 και στ) στη σταδιακή χαλάρωση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου.

Οι περισσότερες από τις παραπάνω εξελίξεις ενισχύουν την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης το 2018, ωστόσο, οι προοπτικές ανάπτυξης σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, ο ρυθμός βελτίωσης της χρηματοοικονομικής θέσης του ιδιωτικού τομέα – περισσότερο των νοικοκυριών και λιγότερο των ανταγωνιστικών επιχειρήσεων – και των συνθηκών ρευστότητας, καθώς επίσης και το ακριβές χρονοδιάγραμμα άρσης των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου, παραμένουν αβέβια. Μια ενδεχόμενη εμφάνιση δυσμενών εξωτερικών παραγόντων που επηρεάζουν τη ζήτηση για ελληνικές εξαγωγές, τις τιμές εισαγόμενων πρώτων υλών (ειδικά τις τιμές ενέργειας) ή τις χρηματοπιστωτικές ή/και νομισματικές συνθήκες διεθνώς, θα μπορούσε να επιδράσει αρνητικά στις επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας.

Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών

Πώληση United Bulgarian Bank A.D.(«UBB») και Interlease E.A.D.

Την 30 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με τη τράπεζα KBC («KBC Group») για την πώληση του 99,91% της θυγατρικής της τράπεζας στη Βουλγαρία, United Bulgarian Bank A.D. («UBB») και του 100% της θυγατρικής της εταιρείας Interlease E.A.D. Η πώληση των δύο ανωτέρω θυγατρικών επηρέασε θετικά την ρευστότητα του Ομίλου κατά €900 εκατ., συμπεριλαμβανομένης της αποπληρωμής του διεταιρικού χρέους και της διανομής μερισμάτων από την UBB στην Τράπεζα από το Σεπτέμβριο του 2016, εκ των οποίων τα €50 εκατ. αφορούν το 2017 και τα €133 εκατ. το 2016.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της Συναλλαγής στις 14 Ιουνίου 2017, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου αυξήθηκε κατά 74 μονάδες βάσης.

Πώληση Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad (“Vojvodjanska”), NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG Services d.o.o. Belgrade στην OTP Banka Srbija a.d. Novi Sad

Στις 4 Αυγούστου 2017, η Τράπεζα προχώρησε σε συμφωνία με την OTP Banka Srbija a.d. Novi Sad («OTP Serbia») για την πώληση του 100% των θυγατρικών της ΕΤΕ στη Σερβία, Vojvodjanska Banka A.D. και NBG Leasing d.o.o. («NBG Leasing») με τίμημα ύψους €125 εκατ. και ενός χαρτοφυλακίου δανείων εταιρικών πελατών που δραστηριοποιούνται στη Σερβία (συνολικά, η «Συναλλαγή της Vojvodjanska»). Η Συναλλαγή της Vojvodjanska, ενίσχυσε τη ρευστότητα του Ομίλου κατά περίπου €280 εκατ., λαμβάνοντας υπόψη και την αποπληρωμή του ενδοομιλικού δανεισμού.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της εν λόγω συναλλαγής την 1 Δεκεμβρίου 2017, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») του Ομίλου αυξήθηκε κατά 35 μονάδες βάσης.

Συμφωνηθείσες πωλήσεις θυγατρικών

Πώληση της The South African Bank of Athens Ltd (“S.A.B.A.”) στην AFGRI Holdings Proprietary Limited (“AFGRI”)

Την 22 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDINGS Proprietary Limited, της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,81% της θυγατρικής της Τράπεζας στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, S.A.B.A. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε ZAR 279 εκατ.

Η ολοκλήρωση της πώλησης υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής και (iii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί) και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2018.

Πώληση Banka NBG Albania Sh.A. (“NBG Albania”) στην American Bank of Investments SA («ABI»)

Στις 2 Φεβρουαρίου 2017, η Τράπεζα σύναψε οριστική σύμβαση πώλησης της κατά 100% θυγατρικής της, NBG Albania Sh.A. με την ABI. Η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ και σύμφωνα με τις σχετικές Δεσμεύσεις προς τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η συναλλαγή υπόκειται στις συνήθεις κανονιστικές και λοιπές εγκρίσεις, συμπεριλαμβανομένων εγκρίσεων από (i) την Κεντρική Τράπεζα της Αλβανίας, (ii) την Επιτροπή Ανταγωνισμού της Αλβανίας και αναμένεται να ολοκληρωθεί στο δεύτερο τρίμηνο του 2018.

Πρόσφατες εξελίξεις

Πώληση Banca Romaneasca («BROM») στην OTP Bank Romania («OTP»)

Στις 27 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα προχώρησε σε συμφωνία με την OTP Bank Romania («OTP») για την πώληση του 99,28% της θυγατρικής της τράπεζας στη Ρουμανία, BROM.

Ωστόσο, στις 19 Μαρτίου 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας απέρριψε την αίτηση της OTP για την απόκτηση του 99,28% της BROM, η έγκριση της οποίας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Σημειώνεται ότι αυτή η απόφαση δεν επηρεάζει την επιχειρηματική δραστηριότητα και λειτουργία της BROM. Η BROM συνεχίζει να επικεντρώνεται στην κάλυψη των αναγκών των πελατών της, διατηρώντας τα επίπεδα κερδοφορίας της και την ισχυρή κεφαλαιακή της βάση, στο πλαίσιο της απρόσκοπτης στήριξής της από τον όμιλο ΕΤΕ.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα διερευνά τις διάφορες στρατηγικές επιλογές για τις δραστηριότητες της στην Ρουμανία στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Πώληση πλειοψηφικής μετοχικής συμμετοχής της θυγατρικής της Ελληνικής Ανώνυμης Εταιρείας Γενικών Ασφαλειών (“Εθνική Ασφαλιστική”) στην EXIN Financial Services Holding B.V. («EXIN»)

Στις 27 Ιουνίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την πώληση του 75,00% των μετοχών της Εθνικής Ασφαλιστικής στην Exin Financial Services Holdings BV (“EXIN”) καθώς και τη σύναψη συμφωνίας αποκλειστικής συνεργασίας για την πώληση των ασφαλιστικών προϊόντων της Εθνικής Ασφαλιστικής μέσω του δικτύου της Τράπεζας.

Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης και να διερευνήσει τις διάφορες στρατηγικές επιλογές για την Εθνική Ασφαλιστική στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, στις 5 Δεκεμβρίου 2016, το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε θετική τροχιά ανάπτυξης το 2017, παρά τη συσταλτική επίδραση από την υπεραπόδοση στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων»). Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την πρόταση ανταλλαγής ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες, με στόχο τη σταθεροποίηση των επιτοκίων και την εξομάλυνση της διαχρονικής κατανομής των μελλοντικών υποχρεώσεων αποπληρωμής χρέους για το ελληνικό κράτος. Η ανταλλαγή αυτή πραγματοποιείται στην λογιστική αξία των εν λόγω ομολόγων και κατά συνέπεια δεν έχει επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Στο πλαίσιο αυτό, από τον Φεβρουάριο του 2017 και μέχρι τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων με ονομαστική αξία €8,0 δισ. Τον Ιανουάριο 2017, πριν την έναρξη του Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων, η Τράπεζα πώλησε EFSF ομόλογα ονομαστικής αξίας €325 εκατ.

Η διαδικασία για το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2018 και όλες οι εκκρεμείς εκδόσεις ομολόγων έχουν ανταλλαγή.

Χρηματοοικονομικά Αποτελέσματα

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα μειώνονται για 7ο συνεχόμενο τρίμηνο

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα («NPEs») στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά €127 εκατ. το 2017. Η Τράπεζα έχει ήδη μειώσει τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα κατά €4,2 δισ. από το τέλος του 2015, υπερβαίνοντας το στόχο του EEM για το 2017 κατά €0,8 δισ. και καλύπτοντας περίπου το μισό της απόστασης του τελικού στόχου του 2019. Ο εγχώριος δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μειώθηκε κατά 95 μ.β. σε ετήσια βάση σε 44,1% το 2017, με το αντίστοιχο ποσοστό κάλυψης από σωρευμένες προβλέψεις να μειώνεται σε 55,7% στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, ο ρυθμός δημιουργίας νέων δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών κινήθηκε επίσης σε αρνητικά επίπεδα το 2017 (-€161 εκατ. από €66 εκατ. το 2016) σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες δανείων, αντανakλώντας την επιτάχυνση των αναδιարθρωσεων δανείων. Ο δείκτης κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από συσσωρευμένες προβλέψεις διαμορφώθηκε σε 76,0% στην Ελλάδα (74,7% σε επίπεδο Ομίλου).

Στην Ελλάδα, το κόστος πιστωτικού κινδύνου (CoR) το 2017 ανήλθε σε 250 μ.β. από 212 μ.β. το 2016, αντανakλώντας την αύξηση των προβλέψεων στο στεγαστικό χαρτοφυλάκιο, κυρίως λόγω αναπροσαρμογών στην καθαρή αξία των εξασφαλίσεων. Στη ΝΑ Ευρώπη, ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών διαμορφώθηκε σε 33,2%, με το δείκτη κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις να διαμορφώνεται σε 52,2%.

Ενισχυμένη ρευστότητα

Οι καταθέσεις του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε €40,3 δισ. το τέλος του 2017 (+4,1% σε ετήσια βάση), αντανakλώντας την αύξηση των καταθέσεων στην Ελλάδα κατά €1,6 δισ. σε ετήσια βάση, λόγω της ευνοϊκής εποχικότητας και των εισροών καταθέσεων από επιχειρήσεις. Στο διάστημα μετά την επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, οι εισροές καταθέσεων της ΕΤΕ στην Ελλάδα ανέρχονται σε €3,0 δισ. συνολικά και αφορούν κυρίως σε καταθέσεις ταμειευτηρίου. Οι καταθέσεις στη Ν.Α. Ευρώπη παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες σε ετήσια βάση στα €1,9 δισ.

Ως αποτέλεσμα του παραπάνω, ο δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις βελτιώθηκε περαιτέρω σε 78,9% στην Ελλάδα (86,1% το 2016) και σε 79,6% σε επίπεδο Ομίλου, στα καλύτερα επίπεδα του κλάδου, θέτοντας τις βάσεις για ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης μέσα το 2018.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σε μόλις €2,8 δισ. από €12,3 δισ. το τέλος του 2016, με μηδενική εξάρτηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Ρευστότητας της Τράπεζας της Ελλάδος (ELA) από το τέλος Νοεμβρίου 2017, εν μέρει λόγω των ενεργειών κεφαλαιακής ενίσχυσης. Επί του παρόντος, η Τράπεζα έχει δημιουργήσει ένα απόθεμα ρευστότητας, το οποίο στοχεύει να εκταμιεύσει ως χορηγήσεις σε υγιείς επιχειρήσεις, εκμεταλλευόμενη το χαμηλό κόστος χρηματοδότησής της.

Η επιτυχής εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, σε συνδυασμό με την απρόσκοπτη πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά, θα διασφαλίσουν την απεξάρτηση της Τράπεζας από τον ELA, παρέχοντας την απαραίτητη ρευστότητα για τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CET1) ανήλθε σε 17,0% και σε 16,7% με πλήρη εφαρμογή της Βασιλείας III. Η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 θα επιβαρύνει τα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας συνολικά κατά περίπου 350 μ.β., επίπτωση η οποία διαμορφώνεται σε περίπου 120 μ.β. για το χρονικό ορίζοντα τριετίας στα πλαίσια της άσκησης προσομοίωσης της ΕΚΤ, λόγω της εφαρμογής της μεταβατικής περιόδου.

Οι υπολειπόμενες αποεπενδύσεις αναμένεται να ενισχύσουν τα κεφάλαια και τη ρευστότητα της ΕΤΕ σημαντικά, με επίκεντρο την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Κερδοφορία

Όμιλος

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες: Οι ζημιές περιόδου του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες για το 2017 ανήλθαν σε €163 εκατ., αντανakλώντας τα μειωμένα καθαρά έσοδα από τόκους και τις αυξημένες προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου.

Διακοπείσες δραστηριότητες: Οι ζημιές από διακοπείσες δραστηριότητες για το 2017 ανήλθαν σε €249 εκατ., προερχόμενες κυρίως από την πώληση των θυγατρικών με δραστηριότητα στη Σερβία και την απομείωση των θυγατρικών με δραστηριότητα στην Ρουμανία και στην Αλβανία. Στις ζημιές αυτές περιλαμβάνεται ποσό ύψους €158 εκατ. και αφορά τη σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές και ζημιά από το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο που αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με μηδενική επίπτωση στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Ελλάδα

Σε επίπεδο έτους, σημειώθηκαν ζημιές μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ύψους €177 εκατ., αντανakλώντας κυρίως τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια (κόστος πιστωτικού κινδύνου στις 250 μ.β. το 2017).

Τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων διαμορφώθηκαν σε €809 εκατ. το 2017 από €773 εκατ. το 2016, αντανakλώντας κυρίως την μείωση του μισθολογικού κόστους.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους διαμορφώθηκαν σε €1,459 εκατ. το 2017 από €1,552 εκατ. το 2016 αντικατοπτρίζοντας τη συνεχιζόμενη απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου, η οποία αντιστάθμισε το όφελος από την περαιτέρω αποκλιμάκωση της χρηματοδότησης μέσω ELA. Η επαναγορά ομολόγων Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) από τον ΕΜΣ στα πλαίσια της ανταλλαγής ομολόγων ΕΤΧΣ/ΕΜΣ των ελληνικών τραπεζών συνέβαλε στη βελτίωση του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου κατά 26 μ.β. σε ετήσια βάση σε 305 μ.β.

Σε επίπεδο έτους, τα καθαρά έσοδα από προμήθειες ανήλθαν σε €218 εκατ., ενισχυμένα κατά 41,7% σε ετήσια βάση. Η αύξηση των καθαρών εσόδων από προμήθειες αντανakλά την εξάλειψη της εξάρτησης της Τράπεζας από τον Πυλώνα II & III.

Σε επίπεδο έτους, οι λειτουργικές δαπάνες διαμορφώθηκαν σε €868 εκατ., μειωμένες κατά 7,0% σε ετήσια βάση, αντανakλώντας την περιστολή των δαπανών προσωπικού (-10,9% σε ετήσια βάση), με τα γενικά και διοικητικά έξοδα να παραμένουν σχεδόν αμετάβλητα σε ετήσια βάση. Η σημαντική μείωση στις δαπάνες προσωπικού ενσωματώνει το όφελος από το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού, το οποίο ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2016 και αφορούσε σε περίπου 10% του προσωπικού στην Ελλάδα. Ο δείκτης Κόστους προς Οργανικά έσοδα βελτιώθηκε σε 51,8% το 2017 από 54,7% το αντίστοιχο περσινό διάστημα.

NA Ευρώπη⁷

Στη ΝΑ Ευρώπη, Ο Όμιλος σημείωσε κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ύψους €14 εκατ. το 2017 έναντι κερδών €35 εκατ. το 2016, αντανakλώντας τα μειωμένα έσοδα (€116 εκατ. το 2017 από €128 εκατ. το 2016) και τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια (€16 εκατ. το 2017 από €12 εκατ. το 2016).

⁷ Περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του Ομίλου σε Κύπρο και ΠΓΜΔ

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά κατά το 2017 και ανήλθε σε €2,8 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2017, το σύνολο της οποίας αφορούσε χρηματοδότηση από την ECB (31 Δεκεμβρίου 2016: €6,7 δισ. από ECB και €5,6 δισ. από ELA). Περαιτέρω, την 31 Δεκεμβρίου 2017 η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (gepos) ύψους €3,4 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €9,4 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο δείκτης CET1 διαμορφώθηκε σε 17,0%, υπερβαίνοντας τον δείκτη SREP ποσοστού 12,25% και 12,875% για το 2017 και 2018, αντίστοιχα, (βλ. Σημείωση 4.7).

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) την ολοσχερή εξόφληση του υπολοίπου στον ELA, την μείωση της χρηματοδότησης από την ECB και την πρόσβαση της Τράπεζας στη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα με σημαντικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως απόθεμα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες SREP, ακόμα και μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με του μακροοικονομικούς δείκτες (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία επέστρεψε σε θετική τροχιά ανάπτυξης το 2017, παρά τη συσταλτική επίδραση από την υπεραπόδοση στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων» και «Αναμενόμενες Εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)»).

Εφαρμογή της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση των Τραπεζών («ΑΚΕ»)

Ο Ν. 4335/2015 θέτει σε εφαρμογή την Οδηγία 2014/59/ΕΕ της 15 Μαΐου 2014, όπως ισχύει, προβλέπει τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού πλαισίου για την ανάκαμψη και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επενδυτικών εταιριών («οδηγία για την ανάκαμψη και εξυγίανση ή «ΑΚΕ»). Η ΑΚΕ έχει σχεδιαστεί με σκοπό να παρέχει στις αρχές ένα σύνολο αξιόπιστων εργαλείων για την επαρκή, έγκαιρη και γρήγορη παρέμβαση προς αποφυγή σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, την αποτροπή απειλών μεταξύ άλλων σε υποδομές της αγοράς, την προστασία των καταθετών και των επενδυτών και τη μείωση της εξάρτησης από δημόσια χρηματοδοτική στήριξη.

Η ΑΚΕ περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα από μέσα και εξουσίες εξυγίανσης τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα ή συνδυαστικά όπου η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ορισμένες από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις πληρούνται, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ότι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αποτυγχάνει ή είναι πιθανό να αποτύχει και μη εναλλακτικά μέτρα βασιζόμενα στον ιδιωτικό τομέα ή εποπτικά μέτρα, θα αποτρέψουν την αποτυχία ενός ιδρύματος μέσα σε ένα εύλογο χρονικό πλαίσιο. Τα εργαλεία εξυγίανσης περιλαμβάνουν την εξουσία να πωλήσει ή να μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία (ή την κυριότητα αυτών) σε άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και ένα γενικό εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα «bail-in», το οποίο προβλέπει τη διαγραφή ή μετατροπή των τυχόν υποχρεώσεων του ιδρύματος που πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις. Σε περιπτώσεις εξαιρετικής συστημικής κρίσης, οποιαδήποτε τέτοια έκτακτη οικονομική βοήθεια πρέπει να παρέχεται σύμφωνα με το πλαίσιο κρατικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως έσχατη λύση και υπόκεινται σε πρόσθετους όρους.

Επιπροσθέτως του γενικού εργαλείου bail-in, η ΑΚΕ προβλέπει ότι οι αρχές εξυγίανσης έχουν την δυνατότητα να διαγράψουν μόνιμα ή να μετατρέψουν σε μετοχικό κεφάλαιο κεφαλαιακά χρηματοπιστωτικά μέσα όπως ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης που βρίσκονται σε μη βιώσιμο σημείο (μη βιωσιμότητα απορρόφησης ζημιών), πριν από οποιαδήποτε δράση εξυγίανσης. Αυτά τα μέτρα μπορούν να εφαρμόζονται και σε ορισμένους χρεωστικούς τίτλους, κάτω από ορισμένες συνθήκες. Επιπλέον, στις περιπτώσεις όπου τα κεφαλαιουχικά χρηματοπιστωτικά μέσα μετατραπούν σε μετοχικούς τίτλους κατά την εφαρμογή του εργαλείου υποχρεωτικής διαγραφής, οι εν λόγω μετοχικοί τίτλοι μπορούν να υποβληθούν σε bail-in, με αποτέλεσμα την ακύρωσή τους, τη σημαντική απομείωση ή απώλεια, των κατόχων των τίτλων, της ιδιότητας του επενδυτή. Επίσης δυνάμει του ίδιου νόμου, το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων ορίζεται ως Εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης, σε ότι αφορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 111/31.01.2017 παρέχει ερμηνεία των διαφόρων περιστάσεων όπου ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θεωρείται ότι τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας για την εφαρμογή της υποχρέωσης άμεσης ενημέρωσης της Τράπεζας της Ελλάδος από το διοικητικό συμβούλιο του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Επιπλέον, η ΑΚΕ προβλέπει ότι μητρικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια και οι θυγατρικές του σε άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, οι οποίες είναι ιδρύματα ή χρηματοδοτικά ιδρύματα που καλύπτονται από την ενοποιημένη εποπτεία μπορούν να συνάπτουν συμφωνία παροχής χρηματοδοτικής στήριξης σε κάθε άλλο συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για έγκαιρη παρέμβαση σε αυτό, καθώς και οι προϋποθέσεις του Ν. 4335/2015. Με την υπ' αριθμ. 131/23.1.2018 Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος εξειδικεύονται οι προϋποθέσεις του Ν. 4335/2015 για την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης Ομίλου. Το μητρικό ίδρυμα υποβάλλει στην αρχή ενοποιημένης εποπτείας αίτηση για την αδειοδότηση κάθε πρότασης συμφωνίας χρηματοδοτικής στήριξης Ομίλου. Κάθε πρόταση συμφωνίας, για την οποία έχει χορηγηθεί άδεια από τις αρμόδιες αρχές, υποβάλλεται προς έγκριση στη γενική συνέλευση κάθε μέλους του Ομίλου που προτείνει να συμβληθεί. Το

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Διοικητικό Συμβούλιο κάθε μέλους, το οποίο αποτελεί μέρος της συμφωνίας, υποβάλλει ετησίως έκθεση στη γενική συνέλευση σχετικά με την εκτέλεση της συμφωνίας και την εφαρμογή κάθε απόφασης που έχει ληφθεί σύμφωνα με αυτήν.

Τέλος, η Οδηγία 2017/2399/ΕΕ τροποποιεί την Οδηγία 2014/59/ΕΕ όσον αφορά την κατάταξη των μη εξασφαλισμένων χρεωστικών μέσων στην πτωχευτική ιεραρχία. Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με την Οδηγία, θα πρέπει να θέσουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 29 Δεκεμβρίου 2018.

Σχέδιο Αναδιάρθρωσης

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με την βοήθεια που έλαβε από το ΤΧΣ και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2015, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης εγκρίθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 4 Δεκεμβρίου 2015

Στις 4 Δεκεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2018 («Δεσμεύσεις»). Οι Δεσμεύσεις αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες της Τράπεζας στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Ιουλίου 2014 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την επιπρόσθετη πώληση περιουσιακών στοιχείων του εξωτερικού.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στον περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα, στη συγκράτηση του δείκτη Δανείων/Καταθέσεων κάτω του σχετικού μέγιστου, στην πολιτική επενδύσεων σε χρεόγραφα καθώς και στην αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- **Αριθμός καταστημάτων στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού καταστημάτων στην Ελλάδα σε 540 το τέλος του 2017 (31 Δεκεμβρίου 2017: 486).
- **Αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι Όμιλος έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων και μέσω του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του 2013 και του 2016, κατά τα οποία αποχώρησαν από την Τράπεζα και από συγκεκριμένες Ελληνικές θυγατρικές 3.661 υπάλληλοι. Ο αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν 9,818⁸ (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής ανέρχεται σε 10.598).
- **Συνολικά έξοδα στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων για τις δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας στην Ελλάδα σε €961 εκατ. για το έτος 2017. Για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €868⁹ εκατ. (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής ανέρχεται σε €950 εκατ.).
- **Κόστος καταθέσεων στην Ελλάδα:** Για να επανακτήσει την κερδοφορία της στην Ελλάδα η Τράπεζα θα μειώσει το κόστος καταθέσεων ακολουθώντας συγκεκριμένα μέτρα που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015. Η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα που συνάδει με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- **Δείκτης δανείων προς καταθέσεις:** Περιορισμός του λόγου δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα στο μέγιστο όριο του 115% στο τέλος του 2018 (31 Δεκεμβρίου 2017: 78.9%).
- **Πώληση των δραστηριοτήτων εσωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα προχώρησε σε συμφωνία με την EXIN για την πώληση του 75,00% των μετοχών της Εθνικής Ασφαλιστικής. Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης και να διερευνήσει τις διάφορες στρατηγικές επιλογές για την Εθνική Ασφαλιστική στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

⁸ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

⁹ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

- **Μείωση χαρτοφυλακίου χρεογράφων:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε μείωση των επενδύσεων σε μετοχές, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του εν λόγω χαρτοφυλακίου, από €184 εκατ. στις 30 Ιουνίου του 2013 σε €17 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017.
- **Πώληση των Private Equity Funds:** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016.

Αναφορικά με τις δραστηριότητες του εξωτερικού, οι Δεσμεύσεις που σχετίζονται με την Τράπεζα αφορούν κατά κύριο λόγο στα εξής:

- **Πώληση Finansbank.** Την 15 Ιουνίου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 100% της συμμετοχής στη Finansbank. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης αυτής, η ΕΤΕ στις 15 Δεκεμβρίου 2016, προχώρησε στην πλήρη αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών («CoCos»).
- **Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 99,91% της συμμετοχής της στην UBB (Βουλγαρία) και το 100% της συμμετοχής της στην Interlease E.A.D. (Βουλγαρία) στην KBC Bank (Βέλγιο) ενώ τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 100,00% των θυγατρικών της στην Σερβία Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG Services d.o.o. Belgrade στην OTP Bank Plc (Ουγγαρία). Επιπρόσθετα, τον Δεκέμβριο του 2016, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση για την πώληση της θυγατρικής της εταιρείας S.A.B.A. ενώ τον Φεβρουάριο του 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 100% θυγατρικής της, NBG Albania στην ABI. Οι εν λόγω πωλήσεις αναμένονται να ολοκληρωθούν στο τέλος του δεύτερου τρίμηνου του 2018 για την S.A.B.A. και την NBG Albania, καθώς υπόκειται στις εγκρίσεις των αρμόδιων κανονιστικών αρχών και αρχών ανταγωνισμού. Η Τράπεζα είναι στη διαδικασία πώλησης και των υπολοίπων δραστηριοτήτων εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Κύπρου, FYROM και Αιγύπτου. Επιπρόσθετα, παρόλο που η Τράπεζα τον Ιούλιο του 2017 υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 99,28% της θυγατρικής της Banca Romaneasca S.A., στις 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας απέρριψε την αίτηση της OTP για την απόκτηση του 99,28% της BROM, η έγκριση της οποίας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

Οι λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στα κάτωθι:

- **Πολιτική Επενδύσεων:** Η Τράπεζα δεν θα επενδύει σε υψηλού κινδύνου χρεόγραφα, πλην κάποιων εξαιρέσεων.
- **Μέγιστος Μισθός:** Περιορισμός σε ένα ανώτερο όριο του μισθολογικού πακέτου των υπαλλήλων και στελεχών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ασφαλιστικής εισφοράς και του μπόνους).
- **Επιμήκυνση δεσμεύσεων:** Η Τράπεζα θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δεσμεύσεις αναφορικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Λειτουργίες (commercial operations), όπως αυτές έχουν κατατεθεί από το Ελληνικό Δημόσιο στις 20 Νοεμβρίου 2012, μέχρι και το τέλος της περιόδου του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

Επίπτωση αναφορικά με την πρώτη εφαρμογή του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») 9 στην καθαρή θέση κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, τέθηκε σε εφαρμογή το ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα», το οποίο αντικαθιστά το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο («ΔΛΠ») 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση». Το ΔΠΧΑ 9 επιφέρει αλλαγές που αφορούν α) στην ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων, β) στην απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και γ) στη λογιστική αντιστάθμιση.

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1η Ιανουαρίου 2018 εκτιμάται ότι θα έχει αρνητική επίπτωση στην καθαρή θέση του Ομίλου και της Τράπεζας κατά περίπου €1,46 δισ. και €1,42 δισ. αντίστοιχα. Η επίπτωση αυτή οφείλεται στις αλλαγές των απαιτήσεων απομείωσης κατά περίπου €1,22 δισ. για τον Όμιλο και €1,18 δισ. για την Τράπεζα, καθώς και στις νέες απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης κατά €0,24 δισ. και 0,24 δισ. αντίστοιχα. Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν θα αναγνωρίσουν σχετική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση από την επίδραση του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1η Ιανουαρίου 2018.

Με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το 2018, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31.12.2017, εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά περίπου 50 μ.β. και θα διαμορφωθεί σε 16,5% και 16,3% αντίστοιχα. Χωρίς να ληφθούν υπόψη οι μεταβατικές διατάξεις, ο δείκτης CET1 του Ομίλου αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 350 μ.β. και να διαμορφωθεί σε 13,5%, ενώ ο δείκτης CET1 της Τράπεζας αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 380 μ.β. και να διαμορφωθεί σε 13,0%.

Οι ανωτέρω εκτιμήσεις της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 βασίζονται σε λογιστικές πολιτικές, παραδοχές και εκτιμήσεις του Ομίλου, όπως έχουν διαμορφωθεί έως σήμερα και θα οριστικοποιηθούν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που λήγει την 31 Δεκεμβρίου 2018. Κατά συνέπεια, οι παραπάνω εκτιμήσεις ενδεχομένως να τροποποιηθούν εντός του 2018. Η οριστική επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 θα συμπεριληφθεί στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση που θα δημοσιευθεί για την εν λόγω χρήση. Για περαιτέρω λεπτομέρειες βλ. Σημείωση 47.

2018 Stress Test

Από τον Φεβρουάριο του 2018, οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες υποβάλλονται σε άσκηση άσκησης πίεσης («2018 Stress Test») που εκτελείται από την ΕΚΤ σε στενή συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος. Η άσκηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τη μεθοδολογία, τα σενάρια και τα πρότυπα που έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών («ΕΒΑ»). Το 2018 Stress Test για τις τέσσερις ελληνικές τράπεζες αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Μάιο του 2018.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Βλ. ενότητες ανωτέρω αναφορικά για την «Συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων» και «Πρόσφατες εξελίξεις» για την πώληση της Banca Romaneasca και της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος ως οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αναγνωρίζει την έκθεσή του σε τραπεζικούς κινδύνους και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αυτών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά υψηλές αποδόσεις για τους μετόχους του.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις συμβατικές του υποχρεώσεις. Προέρχεται από τις δανειοδοτικές καθώς και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Οι διαδικασίες διαχείρισής του διενεργούνται ξεχωριστά από την Τράπεζα και κάθε μία από τις θυγατρικές της. Οι διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζονται κεντρικά από τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων.

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα βάσει της συγκεκριμένης αγοράς, του δανειολήπτη ή αντισυμβαλλομένου, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης και της πηγής αποπληρωμής.
- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία προβλέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.
- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Καταγεγραμμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου.
- Εσωτερικά συστήματα πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές τεχνικές που εξασφαλίζουν τη μέτρηση του εγγενούς πιστωτικού κινδύνου για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη και συνεχή αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα/ υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Η ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω:

- Της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας κ.α.
- Της χρήσης τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου (εξασφαλίσεις, εγγυήσεις).
- Της προσαρμοσμένης στον κίνδυνο τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών.

Από το 2008, η Τράπεζα ακολουθεί την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων λιανικής και στεγαστικών δανείων, που αποτελούν πάνω από το 80% του συνόλου των δανειακών ανοιγμάτων του τραπεζικού της χαρτοφυλακίου σε ατομική βάση.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην πιθανή ζημία στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια. Βασικές πηγές επιτοκιακού κινδύνου αποτελούν τα παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματοστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και το εμπορικό και διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο χρεογράφων που κατέχει.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματοστηριακών παράγωγων προϊόντων με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, η Τράπεζα αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Επίσης, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών. Ο Όμιλος κατέχει θέσεις σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών («Χ.Α.»), και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό και στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματοστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Ο **συναλλαγματικός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω δυσμενών μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες (spot) και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λουιτές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του Κινδύνου Αγοράς, η Τράπεζα υπολογίζει σε καθημερινή βάση τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ») τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό) οι οποίοι απορρέουν από το Εμπορικό και το Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της, μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Ο υπολογισμός αφορά σε χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για την Τράπεζα είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων της Τράπεζας, έχει θεσπιστεί πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν με βάση τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου της Τράπεζας και αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του Εμπορικού και του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου της.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινά πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (backtesting). Ο έλεγχος, σύμφωνα τον ισχύοντα Κανονισμό Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών και πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ. Σε περίπτωση κατά την οποία οι ζημίες υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών.

Η εκτίμηση της ΜΔΖ αναφέρεται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα σε ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες. Για το λόγο αυτό, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing), επί του Εμπορικού και του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Τα σενάρια που εφαρμόζονται αφορούν στους τρεις σημαντικότερους κινδύνους που ενέχει το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας: επιτοκιακό, μετοχικό και συναλλαγματικό κίνδυνος.

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, η Διοίκηση λαμβάνει καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου και τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύναται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε σε 78,9% και 79,6%, σε επίπεδο χώρας (Ελλάδα) και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης («MROs») και των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση εξασφαλίσεων κυρίως στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστότητας και πιστωτικής ποιότητας, όπως ομολόγων («ΕΤΧΣ») / Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης («ΕΜΣ»), ομολόγων έκδοσης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια του 2017, το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας παρουσίασε σημαντική βελτίωση. Η Τράπεζα κατάφερε να εξαλείψει ολοσχερώς την εξάρτησή της από το μηχανισμό ELA και περιόρισε περαιτέρω τη χρηματοδότησή της από την ΕΚΤ, μειώνοντας τη συνολική της έκθεση στο Ευρωσύστημα στο χαμηλότερο επίπεδο από την έναρξη της κρίσης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η συνολική έκθεση στο Ευρωσύστημα περιορίστηκε αποκλειστικά σε TLTROs και διαμορφώθηκε σε €2,75 δισ., καταγράφοντας μείωση ύψους €9,6 δισ. σε σύγκριση με την 31 Δεκεμβρίου 2016. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μειώθηκε κατά €4,0 δισ., λόγω της ανταλλαγής ομολόγων έκδοσης ΕΤΧΣ στο πλαίσιο των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους, ενώ η χρηματοδότηση μέσω του μηχανισμού ELA μειώθηκε κατά €5,6 δισ., λόγω της αύξησης των πελατειακών καταθέσεων της Τράπεζας κατά €1,5 δισ. όπου ανήλθαν σε €38,8 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2017, στην έκδοση νέας καλυμμένης ομολογίας και στην περαιτέρω αξιοποίηση ίδιων εκδόσεων καλυμμένων ομολογιών και τιτλοποιήσεων, αντικαθιστώντας χρηματοδότηση από τον μηχανισμό ELA με χρηματοδότηση μέσω συναλλαγών repos με Π.Ι., ποσού €1,8 δισ. Επίσης, η πώληση των θυγατρικών εταιριών UBB, Interlease EAD και Vojvodjanska Banka ενίσχυσε τη ρευστότητα της Τράπεζας κατά €0,9 δισ. Τέλος, η απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου συνεχίστηκε κατά το 2017, συρρίκνωση κατά €1,0 δισ., εξαιρουμένων των διαγραφών ύψους €1,4 δισ. και οδήγησε σε αντίστοιχη μείωση των χρηματοδοτικών αναγκών της Τράπεζας.

Τέλος, το απόθεμα επιπλέον ρευστότητας που διέθετε η Τράπεζα αυξήθηκε κατά €1,9 δισ. και ανήλθε στο ποσό των €11,7 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017, εκ των οποίων €0,9 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και €9,4 δισ. σε εγγυήσεις για άντληση επιπλέον ρευστότητας από τον μηχανισμό ELA, ενώ €0,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις για χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. Τα υπόλοιπα €1,3 δισ. περιλάμβαναν τα ταμειακά διαθέσιμα της Τράπεζας και τα υπόλοιπα των λογαριασμών που τηρεί στους ανταποκριτές της ("Nostro accounts"), καθώς και τα υπερβάλλοντα διαθέσιμα στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα προϊόντα και από τις λοιπές διατραπεζικές συναλλαγές χρηματοδότησης, με ή χωρίς εξασφάλιση, και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο»).

Τα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Moody's και Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιείται η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς στη διατραπεζική αγορά. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Η εκτίμηση της έκθεσης σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Για διατραπεζικές τοποθετήσεις, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Για εξωχρηματιστηριακές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυνάμου που αντιστοιχούν στον τύπο της συναλλαγής, τη διάρκειά της και την ύπαρξη διαδικασιών συμψηφισμού και ανταλλαγής εγγυήσεων.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, τυποποιεί τις συναλλαγές του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association, Inc. («ISDA») και Global Master Repurchase Agreement («GMRA»), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, έχει συνάψει με σχεδόν το σύνολο των αντισυμβαλλομένων του που είναι πιστωτικά ιδρύματα, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes, «CSAs»). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι), σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών, περιορίζοντας τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που απορρέει εξαιτίας ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων, ανθρώπινου παράγοντα ή εξωτερικών γεγονότων.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του λειτουργικού κινδύνου, έχει θεσπίσει και τηρεί από το 2006 ένα υψηλής ποιότητας πλαίσιο για τη διαχείρισή του, το οποίο καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του. Η εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου υποστηρίζεται μηχανογραφικά, από το 2009, μέσω του συστήματος OrVar της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Το εν λόγω σύστημα καλύπτει όλο το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου και συγκεκριμένα τη διαδικασία Συλλογής Ζημιογόνων Γεγονότων, την ετήσια εφαρμογή της διαδικασίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και του συναφούς Περιβάλλοντος Ελέγχου, τη θέσπιση και παρακολούθηση Βασικών Δεικτών Κινδύνου, το έργο της Ανάλυσης Σεναρίων, καθώς και την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης.

Για τον υπολογισμό του εποπτικού κεφαλαίου έναντι του λειτουργικού κινδύνου, η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Κίνδυνος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Ο Όμιλος διαχειρίζεται συστηματικά τον επιτοκιακό κίνδυνο που αφορά στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο μέσω:

- Αναλύσεων των ανοιγμάτων ρευστότητας και αναχρηματοδότησης.
- Μετρήσεων ευαισθησίας της αξίας των ιδίων κεφαλαίων και του καθαρού εσόδου από τόκους σε πιθανές και ακραίες μεταβολές των επιτοκίων.

Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση σημαντικού μέρους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Στον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαίου και κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου, ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις («ΑΦΑ»). Την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, το ποσό των ΑΦΑ του Ομίλου εξαιρουμένου του ΑΦΑ που αναταξινομήθηκε ως προοριζόμενο προς πώληση, ήταν €4,9 δισ.

Η Τράπεζα διενεργεί επανεκτίμηση της αξίας των ΑΦΑ σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε μείωση των ΑΦΑ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και κατά συνέπεια σε μείωση της αξίας των ΑΦΑ που περιλαμβάνονται στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου.

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 προβλέπει ότι οι ΑΦΑ που αναγνωρίζονται για σκοπούς ΔΠΧΑ, στηρίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές ενός πιστωτικού ιδρύματος και υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια πρέπει να αφαιρούνται από το CET1 του ιδρύματος. Η εν λόγω αφαίρεση εφαρμόζεται σταδιακά μέχρι το 2019. Ωστόσο, ως μέτρο άμβλυνσης των συνεπειών της απομείωσης, το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί ΑΦΑ, επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative («PSI»), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση («Φορολογικές Πιστώσεις» ή «Tax Credit») έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

αναγνωριστεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά Ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 18 Μαΐου 2017 ψηφίστηκε ο Ν.4472/2017, ο οποίος επιβάλλει στα πιστωτικά ιδρύματα ετήσια προμήθεια 1,5% επί του υπερβάλλοντος ποσού της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, όπως αυτό προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζεται βάσει του Ν.4336/2015 αναδρομικά από 1 Ιανουαρίου 2015 (29%) και του φορολογικού συντελεστή που ίσχυε στις 30 Ιουνίου 2015 (26%). Ο νόμος έχει αναδρομική ισχύ και επιβάλλεται επί της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (που πληροί τα κριτήρια της οριστικής απαίτησης έναντι του Ελληνικού Δημοσίου) που αναγνωρίστηκε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Η επιβάρυνση για την Τράπεζα στη χρήση 2017 ανέρχεται σε €17 εκατ., εκ των οποίων €9 εκατ. αφορούν στο 2016 και €8 εκατ. στο 2017 και καταχωρήθηκε στα καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα).

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι επιλέξιμες ΑΦΑ του Ομίλου ανήλθαν σε €4,7 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €4,8 δισ.). Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές οικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως μη «βασισόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Εάν οι κανονισμοί που διέπουν τη χρήση των ΑΦΠ, ως μέρος των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου αλλάξουν, αυτό μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή βάση του Ομίλου και κατά συνέπεια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Την 31 Δεκεμβρίου 2017, το 74,5% του CET1 του Ομίλου αποτελούνταν από επιλέξιμες ΑΦΑ. Επιπροσθέτως, δεν είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε οριστική ερμηνεία των τροποποιήσεων που περιγράφονται παραπάνω δεν θα αλλάξει και κατά συνέπεια τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν ορισμένες ΑΦΠ ως εποπτικά κεφάλαια. Εάν συντρέξει οποιοσδήποτε από τους παραπάνω κινδύνους, αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντική δυσμενή επίπτωση στη δυνατότητα του Ομίλου να διατηρήσει επαρκή εποπτικά κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους ενδεχομένως να καταστήσουν αναγκαία την έκδοση από τον Όμιλο επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που θα μπορέσουν να προσμετρηθούν στα εποπτικά κεφάλαια, να ρευστοποιήσει περιουσιακά στοιχεία, να περιορίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή να αναλάβει άλλες δράσεις, που ενδεχομένως να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου και τις προοπτικές του.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στην ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να αναφέρονται οι πάσης φύσεως συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται στο ΔΛΠ 24, που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της οικονομικής χρήσης. Επίσης, απαιτείται από τα παραπάνω στοιχεία, να παρατίθενται διακριτά, οι συνολικές αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης, καθώς και οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές της, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές συναλλαγές με τις συγγενείς.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Θυγατρικές

(€ εκατ.)	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Τάξεως (καθαρό υπόλοιπο)
NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ.	8	39	1	1	23
Εθνική Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.	1	14	3	-	-
Εθνική Leasing A.E.	652	4	17	1	420
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	1	-	1	-
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	1	21	-	2	-
NBG Greek Fund Ltd	-	6	-	-	-
NBG Bancassurance A.E. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης	-	-	1	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)	52	-	4	-	-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	14	56	1	-	30
NBG Management Services Ltd	117	-	5	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	1	-	1	-	-
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia (UBB) (Όμιλος)	-	-	1	-	-
NBG International Ltd	-	14	-	-	-
NBG Finance Plc	-	55	-	-	-
Interlease E.A.D., Sofia	-	-	-	-	-
NBG Asset Management Luxembourg S.A.	-	10	-	-	-
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven)	-	2	-	-	-
NBG Funding Ltd	-	19	-	-	-
Banca Romaneasca S.A.	457	37	2	1	379
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (Όμιλος)	51	348	17	13	3
Grand Hotel Summer Palace A.E.	-	2	-	-	-
Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	-	-	-	-	1
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	-	-	-	-	-
Ελληνικά Τουριστικά Έργα	-	-	-	-	-
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	3	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	6	8	-	-	-
NBG Leasing IFN S.A.	5	-	-	-	-
Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad	-	-	2	-	-
NBG Leasing d.o.o. Belgrade	-	-	-	-	-
NBG Finance (Dollar) Plc	-	282	-	-	-
NBG Finance (Sterling) Plc	-	114	-	-	-
NBG Bank Malta Ltd	119	157	3	2	82
Εθνική Factors A.E.	259	13	7	-	519
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	-	18	1	68	1.482
Banka NBG Albania Sh.a.	3	7	1	-	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	-	-	-	-	-
Probank A.E.Δ.Α.Κ.	-	-	-	-	-
Profinance A.E.	-	1	-	-	-
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	50	3	2	-	-
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Bankteco E.O.O.D.	-	-	-	-	-
Σύνολο	1.799	1.232	69	89	2.939

Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 41 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας για την χρήση από 1 Ιανουαρίου 2017 έως 31 Δεκεμβρίου 2017.

Εξωτερικοί ελεγκτές

Η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου εξετάζει την ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών («ελεγκτές»), καθώς επίσης και τη σχέση τους με τον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης μη ελεγκτικών εργασιών, καθώς και τις αμοιβές για ελεγκτικές και μη ελεγκτικές εργασίες. Επιπρόσθετα, βάσει των απαιτήσεων που θέτει η Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας με το ΤΧΣ¹⁰, η Τράπεζα θα πρέπει να αλλάζει τους ελεγκτές της κάθε πέντε χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε κατά τη συνεδρία του στις 18 Ιανουαρίου 2017 και έπειτα από σχετική σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου, την PwC ως την πλέον κατάλληλη ελεγκτική εταιρεία για τον έλεγχο του Ομίλου για την χρήση που θα λήξει 31 Δεκεμβρίου 2017. Η επιλογή έγινε με βάση

¹⁰ Ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης το 2013 και το 2015, το ΤΧΣ και η Τράπεζα εισήλθε στις 3 Δεκεμβρίου του 2015, σε μια αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (η «Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαίσιο»), η οποία τροποποίησε την αρχική Σύμβαση Πλαίσιο της 10 Ιουλίου 2013, μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ (η «Σύμβαση Πλαίσιο»).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

τα αποτελέσματα της διαδικασίας του διαγωνισμού που διοργανώθηκε από την Τράπεζα. Ο διορισμός της PwC, εγκρίθηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας Μετόχων του 2017 στις 30 Ιουνίου 2017.

Μη χρηματοοικονομική κατάσταση

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τα άρθρα 43α και 107α του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, η Τράπεζα περιλαμβάνει στην έκθεση διαχείρισης μια μη χρηματοοικονομική κατάσταση με στόχο την κατανόηση της εξέλιξης, των επιδόσεων, της θέσης και του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων της Τράπεζας και του Ομίλου. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η εν λόγω μη χρηματοοικονομική κατάσταση περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- A. Περιβαλλοντικά θέματα.
- B. Κοινωνικά και εργασιακά θέματα.
- Γ. Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
- Δ. Καταπολέμηση της διαφθοράς και θέματα σχετικά με τη δωροδοκία.

Στο πλαίσιο υλοποίησης της απαίτησης για δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, η Τράπεζα έλαβε υπόψη διεθνείς πρακτικές και πρότυπα, όπως οι Οδηγίες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις (2011).

A. Περιβαλλοντικά θέματα

Η Εθνική Τράπεζα, ως ένας μεγάλος τραπεζικός όμιλος της χώρας, θεωρώντας ότι τα ζητήματα βιωσιμότητας είναι κρίσιμα, τόσο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, όσο και για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προσαρμόζεται ήδη -σε εθελοντική βάση- με διεθνώς βέλτιστες πρακτικές. Ειδικότερα, έχει θεσπίσει και εφαρμόζει Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, Περιβαλλοντική Πολιτική, Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ενώ έχει αναπτύξει, από το 2004, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης το οποίο είναι εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 14001.

Πολιτική Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου.

Η Τράπεζα έχει ορίσει ως Υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Environmental and Social Management System Officer – ESMS Officer) τον Γενικό Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου και Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, ενώ αντίστοιχα καθήκοντα ανατέθηκαν και σε επίπεδο Ομίλου, με τον ορισμό ESMS Officers στις Εταιρείες του Ομίλου. Ως εκπρόσωπος της Διοίκησης, ο ESMS Officer έχει την απαιτούμενη δικαιοδοσία και αρμοδιότητα για την εποπτεία και τον συντονισμό όλων των απαραίτητων ενεργειών για την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, την παρακολούθηση της εφαρμογής της Πολιτικής Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και την αναφορά στη Διοίκηση όλων των θεμάτων Ε.Κ.Ε. και την υποβολή εκθέσεων ως προς τις επιδόσεις του εν λόγω Συστήματος. Οι εν λόγω Πολιτικές και διαδικασίες δημοσιοποιούνται στο web portal της Τράπεζας και συγκεκριμένα στην Ενότητα: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», υποενότητες: «Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου», «Διακήρυξη Περιβαλλοντικής Πολιτικής» και «Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης».

Στο πλαίσιο του υφιστάμενου Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αναλύθηκαν οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της Τράπεζας και ως συνέπεια καθορίστηκαν οι ακόλουθοι 5 βασικοί Άξονες του Προγράμματος Δράσης της Εθνικής Τράπεζας:

1. Η εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων γενικότερα.
2. Ο εξορθολογισμός των επαγγελματικών μετακινήσεων.
3. Η αποτελεσματική διαχείριση του χαρτιού και των στερεών αποβλήτων.
4. Η εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις προμήθειες.
5. Η εφαρμογή πολιτικής ανάλυσης και εκτίμησης περιβαλλοντικών κινδύνων στις επενδυτικές και πιστοδοτικές διαδικασίες.

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει αξιολογηθεί θετικά για την κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση από ανεξάρτητους αναλυτές με αποτέλεσμα να έχει ενταχθεί στο χρηματιστηριακό δείκτη αειφορίας FTSE4Good (από το 2004). Δημοσιεύει επίσης, από το 2007, μέσω του Ανεξάρτητου Μη-Κερδοσκοπικού Οργανισμού Carbon Disclosure Project, στοιχεία αναφορικά με θέματα στρατηγικής της για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, καθώς επίσης και δεδομένα που αφορούν στη χρήση νερού και τις εκπομπές CO₂ που προέρχονται από τις δραστηριότητες της.

Επιπλέον, η Τράπεζα διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για την εκπαίδευση και πιστοποίηση του αρμόδιου Προσωπικού που ασχολείται με τα θέματα Ε.Κ.Ε. των Μονάδων της.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Τέλος, η Τράπεζα δημοσιοποιεί από το 2007 -κατ' έτος- Έκθεση Ε.Κ.Ε. εφαρμόζοντας τις αντίστοιχες Κατευθυντήριες Οδηγίες του GRI. Από το 2010 και εφεξής η Έκθεση Ε.Κ.Ε. της Τράπεζας πιστοποιείται κατ' έτος από Ανεξάρτητο Φορέα Διασφάλισης και περιλαμβάνει πιστοποιημένους δείκτες επίδοσης (KPI's) για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και Εταιρική Υπευθυνότητα.

Β. Κοινωνικά και εργασιακά θέματα

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Τράπεζας και του Ομίλου

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Τράπεζα καταρτίζει ετησίως Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ενώ παρέχει στοιχεία στο πλαίσιο αξιολογήσεων από τρίτους Οργανισμούς και διάφορους Οίκους Αξιολόγησης αναφορικά με τις δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας που πραγματοποιεί. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι, η Εθνική Τράπεζα, με σκοπό να συμπεριλάβει τα ενδιαφερόμενα μέρη (Αρχές, Πολιτεία, ΜΚΟ, ΜΜΕ, εργαζόμενοι, επιχειρηματικός κόσμος, προμηθευτές, μέτοχοι, επενδυτές, κ.λπ.) στη διαδικασία προσδιορισμού, κατανόησης και ανταπόκρισης σε ζητήματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, εφαρμόζει το πρότυπο AA1000 Accountability Principles Standard (APS) 2008. Το πρότυπο AA1000 APS και οι Κατευθυντήριες Οδηγίες των Προτύπων GRI αποτελούν πλέον τη βάση ανάπτυξης της Έκθεσης Ε.Κ.Ε.

Ακολούθως, η Τράπεζα προχωρά σε συγκεκριμένες δράσεις, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών που θέτει σε εφαρμογή με σκοπό την αναβάθμιση της συνεργασίας της με κάθε ομάδα ενδιαφερόμενων μερών και την αντιμετώπιση των βασικών θεμάτων και προσδοκιών τους.

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει σχεδιάσει και εφαρμόζει το Πρόγραμμα Act4Greece που έχει ως στόχο τη στήριξη πρωτοβουλιών κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και αλληλεγγύης, κοινωνικής και καινοτόμου επιχειρηματικότητας και επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο, με έμφαση στον άνθρωπο, το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη. Παράλληλα επιδιώκει να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση χρηματοδοτικών πόρων που διατίθενται από φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να συνδράμουν στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει αναπτυχθεί ειδική πλατφόρμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr/act4greece).

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας

Όπως ορίζεται και εντός του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου, διαρκής στόχος της Τράπεζας είναι η ίση μεταχείριση προς κάθε μέλος του ανθρώπινου δυναμικού. Η Τράπεζα:

- Αναπτύσσει αξιοκρατικό σύστημα αξιολόγησης απόδοσης, προαγωγών και αμοιβών του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Διασφαλίζει καλές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, σεβόμενη την ισορροπία μεταξύ του εργασιακού χρόνου και της προσωπικής ζωής των εργαζομένων, και διασφαλίζοντας την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους υπαλλήλους.
- Πιστεύει στη διαρκή βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της και οργανώνει σημαντικά προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, με στόχο την επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού. Στο πλαίσιο αυτό καλύπτει τα έξοδα του προσωπικού της παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής του σε εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η φιλοσοφία της Τράπεζας και των Εταιρειών του Ομίλου έχει ως βασικό άξονά της το σεβασμό της προσωπικότητας κάθε εργαζομένου. Η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποτελεί θεμελιώδη αρχή και ως εκ τούτου διαρκή επιδίωξη του Ομίλου αποτελεί η διαμόρφωση ενός αρμονικού εργασιακού περιβάλλοντος.

Προς το σκοπό αυτό, η Τράπεζα:

- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.
- Παρέχει ίσες ευκαιρίες για προαγωγές και επαγγελματική σταδιοδρομία ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, θρησκείας, εθνικότητας.
- Εφαρμόζει αξιοκρατικό σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης, των προαγωγών και των αμοιβών προσωπικού.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις, συστήματα ανάπτυξης και κινήτρων με στόχο την προσέλκυση, επιλογή και περαιτέρω αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Επενδύει στην εκπαίδευση του προσωπικού με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων, καθώς και στην ανάπτυξή του με τη διαμόρφωση πλάνου εκπαίδευσης ανά θέση εργασίας, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοποίηση του μέγιστου των δυνατοτήτων του, καθώς και η έγκαιρη και ομαλή προσαρμογή του στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις για νέες γνώσεις, δεξιότητες και ειδικεύσεις σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον.
- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολής της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κ.λπ.) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή φυσικών αδυναμιών.

Η υγεία και η ασφάλεια στους χώρους εργασίας, αποτελούν για την Τράπεζα και τις Εταιρείες του Ομίλου ύψιστη προτεραιότητα, με σκοπό να καταστεί ασφαλής η εργασία, να βελτιωθεί η ποιότητα της επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων και να προληφθούν συναφείς κίνδυνοι.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προβαίνει στη διενέργεια τακτικών ελέγχων για θέματα αφενός επάρκειας και καταλληλότητας των υπαρχόντων μέσων ασφαλείας και αφετέρου τήρησης των συνθηκών υγιεινής στους χώρους εργασίας, ενώ παράλληλα έχει αναπτύξει και σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας). Παράλληλα, το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας έχει εκπαιδευτεί, μέσω ειδικού προγράμματος e-learning, αναφορικά με το περιεχόμενό του.

Γ. Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας

Ο Κώδικας ορίζει το πλαίσιο βάσει του οποίου η Διοίκηση και το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού ασκούν τα καθήκοντά τους.

Προς το σκοπό αυτό, η Τράπεζα:

- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολή της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κλπ) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή φυσικών αδυναμιών.
- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Επίσης, η Τράπεζα ενσωματώνει όρους και κανόνες εταιρικής υπευθυνότητας στο σύνολο των προκηρύξεων διαγωνισμών και συμβάσεων με προμηθευτές της, όπως αυτοί υπαγορεύονται από τις σχετικές Κοινωνικές Οδηγίες, σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, το σεβασμό των ανθρωπίνων / εργασιακών δικαιωμάτων και της παιδικής εργασίας, την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, καθώς και την κοινωνική ισότητα και αλληλεγγύη.

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της συμμορφώνονται πλήρως με αποφάσεις που απαγορεύουν συνεργασία με χώρες, επιχειρήσεις ή πρόσωπα που υποθάλπουν τη βία και την τρομοκρατία.

Η Εθνική Τράπεζα κέρδισε πρόσφατα μια σημαντική διάκριση, σε διεθνές επίπεδο. Η Τράπεζα συμπεριελήφθη στην ομάδα των 104 διεθνών εταιρειών που απαρτίζουν τον «**Δείκτη Ισότητας Φύλων Bloomberg 2018 – Gender Equality Index**». Οι 104 εταιρείες του Δείκτη προέρχονται από διάφορους κλάδους δραστηριότητας. Ο συγκεκριμένος Δείκτης Bloomberg αποτιμά την ισότητα των φύλων όσον αφορά στις ενδοεταιρικές στατιστικές, τις πολιτικές των επιχειρήσεων για το προσωπικό, την εξωτερική στήριξη και συνεργασία με την κοινωνία και τις προσφορές προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες ενισχύουν την ισότητα και τη συνείδηση των φύλων. Η επιλογή έγινε από τον ίδιο τον παγκόσμιο οργανισμό Bloomberg. Ο δείκτης “Gender Equality Index 2018” καλύπτει 24 χώρες, συμπεριλαμβάνοντας για πρώτη φορά επιχειρήσεις με έδρα την Ελλάδα, την Ιταλία, το Βέλγιο, τη Χιλή, την Ιρλανδία, τη Σιγκαπούρη και την Ταϊβάν.

Δ. Καταπολέμηση της διαφθοράς και θέματα σχετικά με τη δωροδοκία

Στην Ελλάδα, η δωροδοκία (ενεργητική και παθητική) αποτελεί εγκληματική ενέργεια και τιμωρείται βάσει των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα. Επιπρόσθετα, περιλαμβάνεται και στα βασικά αδικήματα του Ν. 3691/2008, όπως ισχύει, περί της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα προέβη στην κύρωση:

- της Σύμβασης του Ο.Ο.Σ.Α. για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας Αλλοδαπών Δημόσιων Λειτουργών στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Συναλλαγές, με τον Ν. 2656/1998,
- της Σύμβασης Καταπολέμησης Δωροδοκίας Υπαλλήλων Κρατών Ε.Ε. (1997), με τον Ν. 2802/2000.

Οι βασικές αξίες και αρχές που κατευθύνουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη συνεχή διασφάλιση ηθικής συμπεριφοράς, ενώ ο Όμιλος επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε πράξεις διαφθοράς και δωροδοκίας και αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα η αποτροπή και καταπολέμησή τους. Η δραστηριότητα της Τράπεζας συνεπάγεται την έκθεσή της σε φαινόμενα διαφθοράς και δωροδοκίας, τα οποία εάν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα και με τον κατάλληλο τρόπο, ενέχουν σοβαρό κίνδυνο για την Τράπεζα, και θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τα οικονομικά της αποτελέσματα, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της ίδιας και των θυγατρικών της εταιρειών, καθώς και στην περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, ενώ θα μπορούσαν να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων της.

Στο πλαίσιο αυτό, εφαρμόζονται προληπτικοί μηχανισμοί ελέγχου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προστασία απέναντι σε κάθε ενδεχόμενο κίνδυνο δωροδοκίας και διαφθοράς, στον οποίο μπορεί να εκτεθεί η Τράπεζα κατά την επιχειρηματική της δραστηριότητα/λειτουργία.

Η προσέγγιση αυτή αντανακλάται στους Κώδικες και τις Πολιτικές που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα, στους ελέγχους που έχουν ενσωματωθεί στις διαδικασίες που ακολουθεί στο πλαίσιο της καθημερινής της λειτουργίας, και στις διαδικασίες παρακολούθησης και ελέγχου που εφαρμόζονται.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η Τράπεζα εφαρμόζει εσωτερικούς ελέγχους και διαδικασίες με σκοπό τον περιορισμό των πιθανών κινδύνων και τη διασφάλιση ότι η Τράπεζα συμμορφώνεται με νόμους και κανονισμούς, οι οποίοι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης θα μπορούσαν να επιφέρουν σημαντικό αντίκτυπο στα οικονομικά της αποτελέσματα. Η αποτελεσματική λειτουργία αυτών των ελέγχων και διαδικασιών υπόκειται στην ανεξάρτητη παρακολούθηση και έλεγχο των Μονάδων του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας (Κανονιστική Συμμόρφωση, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος), ενώ η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και το Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνουν δέουσα ενημέρωση από τις Μονάδες του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας μέσω αναφορών για τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων.

Περαιτέρω, η Διοίκηση διεξάγει ετήσια αξιολόγηση των εσωτερικών ελέγχων επί των χρηματοοικονομικών αναφορών για την παροχή επαρκούς διασφάλισης της ακεραιότητας της διαδικασίας προετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων.

Επιπλέον, σύμφωνα με ειδικές απαιτήσεις που επιβάλλει σχετικά το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, εξωτερικοί ελεγκτές ελέγχουν και αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας κάθε τρία χρόνια.

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μια σειρά από Κώδικες και Πολιτικές εγκεκριμένες από το Διοικητικό της Συμβούλιο, που περιλαμβάνουν μέτρα κατά του κινδύνου διαφθοράς και δωροδοκίας. Τέτοια μέτρα ενσωματώνονται ενδεικτικά στον Κώδικα Ηθικής και Συμπεριφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου, τον Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου, την Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την καταπολέμηση της Απάτης, την Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων, την Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας και την Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και Λοιπών Σχετικών Δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, σε επίπεδο διαδικασιών, εφαρμόζονται εσωτερικοί έλεγχοι για την έγκαιρη πρόληψη ή εντοπισμό κινδύνων απάτης. Οι έλεγχοι μπορεί να περιλαμβάνουν καθαρώς ορισμένα επίπεδα εγκρίσεων / εξουσιοδοτήσεων, διαχωρισμό καθηκόντων, ενσωματωμένους IT ελέγχους, δικαιώματα πρόσβασης, ελέγχους συμφωνίας κλπ. Ακόμα, εφαρμόζονται προγράμματα για την καταπολέμηση της απάτης σε κρίσιμους επιχειρηματικούς τομείς (όπως πιστωτικές κάρτες) με σκοπό τον εντοπισμό ύποπτων συναλλαγών καθώς και στη Μονάδα Καταπολέμησης της Απάτης του Εσωτερικού Ελέγχου. Επιπλέον, η Τράπεζα διαθέτει ειδικό λογισμικό, το οποίο χρησιμοποιείται για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου για Ξέπλυμα Χρήματος.

Περαιτέρω, η ισχύουσα Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου προβλέπει την ύπαρξη κατάλληλων επικοινωνιακών διαύλων, παρέχοντας τη δυνατότητα υποβολής εμπιστευτικών αναφορών, τόσο στην περίπτωση που προέρχονται από το εσωτερικό της Τράπεζας, όσο και στην περίπτωση υποβολής από τρίτα μέρη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο δεσμεύεται να αποτρέπει τη δωροδοκία και τη διαφθορά και να προωθήει την καθιέρωση μιας κουλτούρας ενάντια σε αυτά, σύμφωνα με την οποία καμιά μορφή δωροδοκίας και διαφθοράς δεν είναι αποδεκτή, ενώ είναι υπεύθυνο για την έγκριση των σχετικών Πολιτικών, καθώς και για τον έλεγχο της εφαρμογής τους και την περιοδική τους αξιολόγηση. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας λαμβάνουν αναφορές σχετικά με την επικαιροποίηση και την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου γενικότερα, καθώς και σχετικά με κάθε σημαντικό γεγονός που τυχόν εντοπιστεί.

Επιπλέον, υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τον ισχύοντα Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου, ο οποίος εστιάζει, μεταξύ άλλων, σε θέματα δωροδοκίας και διαφθοράς, παρέχονται σε όλο το Προσωπικό της Τράπεζας και όλο το Προσωπικό έχει πρόσβαση στο εσωτερικό δίκτυο επικοινωνίας της Τράπεζας (intranet), μέσω του οποίου λαμβάνει έγκαιρη και πλήρη ενημέρωση σχετικά με όλα τα σημαντικά θέματα που αφορούν στην ανάπτυξη και λειτουργία του Ομίλου της ΕΤΕ, συμπεριλαμβανομένων εσωτερικών ανακοινώσεων και εγκυκλίων, πολιτικών που εφαρμόζει η Τράπεζα κλπ.

Σημειώνεται ότι, μέχρι στιγμής, δεν έχουν αναφερθεί σημαντικές υποθέσεις ή γεγονότα που να σχετίζονται με θέματα δωροδοκίας και διαφθοράς.

Με σκοπό την πλήρη συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες οδηγίες αναφορικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας, και λαμβάνοντας υπόψη ότι αποτελούν συχνά φαινόμενα στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, τα οποία υπονομεύουν την αποτελεσματική διακυβέρνηση των εταιρειών, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει τις παρακάτω Πολιτικές και Κώδικες:

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου

Οι Αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι βασισμένες στις θεμελιώδεις αξίες που ακολουθεί η Τράπεζα κατά την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη τις κείμενες διατάξεις που απορρέουν από το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει των οποίων η Διοίκηση και το σύνολο του προσωπικού ασκούν τα καθήκοντά τους με στόχο την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, των πελατών και των μετόχων, την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, καθώς και την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της φήμης της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Κώδικας είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr). Μέσω της δημοσιοποίησης αυτής, η Τράπεζα επιδιώκει την ενίσχυση της διαφάνειας, καθώς παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να λάβει γνώση και να αξιολογήσει τον πυρήνα των αξιών, αρχών και κανόνων που διέπουν τη λειτουργία του Ομίλου.

Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας

Η Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας έχει καταρτιστεί σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών και ομάδων αντιμετώπισης και καταπολέμησης του χρηματοοικονομικού εγκλήματος (ΟΟΣΑ, FATF, Wolfsberg Group κλπ).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Στο πεδίο εφαρμογής της Πολιτικής εμπίπτουν όλα τα μέλη του Δ.Σ., τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη, οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, και εν γένει όλα τα πρόσωπα που απασχολούνται στον Όμιλο είτε με σύμβαση εργασίας είτε άλλως, και:

- δεσμεύει τα τρίτα μέρη που παρέχουν υπηρεσίες για τον Όμιλο ή στο όνομα και για λογαριασμό αυτού,
- καθιερώνει συγκεκριμένες αρχές και κανόνες που διέπουν τη δράση του Ομίλου για την πρόληψη, αποτροπή και καταπολέμηση της δωροδοκίας,
- υιοθετεί διαδικασίες που αποθαρρύνουν πρακτικές δωροδοκίας και διαφθοράς, όπως ενδεικτικά διαδικασία επιμέτρησης κινδύνου δωροδοκίας, διαχείρισης των δώρων και της επαγγελματικής φιλοξενίας, χορηγιών σε πολιτικά κόμματα και φιλανθρωπικά ιδρύματα, αξιολόγησης τρίτων μερών κ.ά.,
- ενθαρρύνει την εμπιστευτική αναφορά υποψιών, μέσω κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας που διασφαλίζουν την προστασία των ατόμων και την κατάλληλη διερεύνηση του αναφερόμενου συμβάντος.

Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου μέσω της οποίας θεσπίζονται διαδικασίες για την υποβολή, επώνυμα ή ανώνυμα, εμπιστευτικών αναφορών ή παρατηρήσεων από κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με πράξεις στελεχών της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, που δημιουργούν αμφιβολίες για αντικανονικές ενέργειες και λογιστικο-ελεγκτικές πρακτικές μη συμβατές με τη διεθνή πρακτική και τις κείμενες διατάξεις. Η Πολιτική καλύπτει και τα προβλεπόμενα από το Ν.4261/2014 αναφορικά με τις εσωτερικές διαδικασίες καταγγελίας παραβάσεων.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την καθιέρωση και τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής των διαδικασιών αυτών, οι οποίες διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των αναφορών ή παρατηρήσεων που λαμβάνονται.

Στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Επικοινωνία / Επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου), έχουν αναρτηθεί στοιχεία επικοινωνίας για την υποβολή εμπιστευτικών αναφορών.

Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και Λοιπών Σχετικών Δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου

Ο Όμιλος έχει αναπτύξει και εφαρμόζει, από τον Μάιο του 2016, την «Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και λοιπών σχετικών δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου». Η εν λόγω Πολιτική έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών και κανόνων αναφορικά με την ανάληψη δράσεων που αφορούν σε δωρεές, χορηγίες, φιλανθρωπικές συνεισφορές, υποτροφίες και λοιπές σχετικές δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής, τη διασφάλιση της διατήρησης υψηλού επιπέδου ηθικής συμπεριφοράς κατά την ανάληψη δράσεων προσφοράς, τη συμμόρφωση με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο αναφορικά με δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής (π.χ. διαφάνεια) καθώς και την υιοθέτηση διαδικασιών που προάγουν τη διαφάνεια κατά την ανάληψη δράσεων προσφοράς από τον Όμιλο. Σύμφωνα με την Πολιτική, ο Όμιλος της ΕΤΕ δεν αναλαμβάνει και/ή συμμετέχει σε δράσεις προσφοράς προς πολιτικές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα ή πολιτικά κινήματα.

Επιπλέον, στο πλαίσιο διεθνώς βέλτιστων πρακτικών που σχετίζονται με δωρεές, χορηγίες και λοιπές σχετικές πράξεις και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν.4374/2016 αναφορικά με τη διαφάνεια στις σχέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων με επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα, η Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για όλες τις πληρωμές που διενεργήθηκαν εντός της οικείας οικονομικής χρήσης, προς επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα.

Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Αντιμετώπιση της Απάτης

Η Τράπεζα, όπως και κάθε πιστωτικό ίδρυμα, εκτίθεται στον κίνδυνο απάτης και παράνομων δραστηριοτήτων κάθε τύπου, τα οποία, αν δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως και με αποτελεσματικό τρόπο, θα μπορούσαν να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες στην επιχειρηματική της δράση, την οικονομική της κατάσταση, τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της και των προοπτικών της για επιτυχία.

Η Διοίκηση αποδίδει πρωτεύουσα σημασία στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση φαινομένων απάτης καθώς και κάθε άλλης αντικανονικής ενέργειας και λογιστικο-ελεγκτικής πρακτικής μη συμβατής με τη διεθνή πρακτική και τις κείμενες διατάξεις, πράξεις οι οποίες είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις Αξίες και Αρχές που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας τόσο της Τράπεζας όσο και των θυγατρικών της Εταιρειών.

Μέσω της Πολιτικής της Τράπεζας και του Ομίλου για την Αντιμετώπιση της Απάτης, και λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το θεσμικό, νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η Τράπεζα επιδιώκει:

- τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών και κανόνων για την πρόληψη, αποτροπή και καταπολέμηση της απάτης και τη διαμόρφωση ενιαίας επιχειρησιακής συμπεριφοράς και κουλτούρας για την αντιμετώπισή της,
- την ευαισθητοποίηση και την επαγρύπνηση του Προσωπικού του Ομίλου, ώστε αυτό να είναι ικανό να αναγνωρίζει και να αποφεύγει ενέργειες συνδεδεμένες με απάτη,

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

- την ενθάρρυνση της εμπιστευτικής αναφοράς κάθε υποψίας περί απάτης, μέσω κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας που διασφαλίζουν την προστασία των ατόμων και την κατάλληλη διερεύνηση του αναφερόμενου συμβάντος,
- την ανάπτυξη συστημάτων, διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών που υποβοηθούν στην πρόληψη και καταστολή της απάτης.

Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών, καθορίζει τις βασικές δεοντολογικές υποχρεώσεις και τα πρότυπα συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων, τα οποία εμπλέκονται στην προετοιμασία, κατάρτιση και υποβολή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και οποιωνδήποτε άλλων οικονομικών γνωστοποιήσεων της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου και στοχεύει κυρίως στην προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των περιπτώσεων (πραγματικών ή δυνητικών) καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων, στην προαγωγή της διαφάνειας και της ηθικής συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, στη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στη διασφάλιση της πλήρους και ακριβούς υποβολής των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων, στην έγκαιρη υποβολή εσωτερικών αναφορών σε περίπτωση παράβασης του Κώδικα και στη δέσμευση των καλυπτόμενων προσώπων για την τήρηση των διατάξεων του Κώδικα, καθώς και των κανόνων δεοντολογίας που υπαγορεύονται από εποπτικούς κανόνες που δεσμεύουν την Τράπεζα ή/και τις εταιρείες του Ομίλου.

ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Η Τράπεζα και οι Εταιρείες του Ομίλου προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείριση περιπτώσεων που συνιστούν ή ενδέχεται να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων σε σχέση με τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους. Με σκοπό την αποτροπή πραγματικών ή δυνητικών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη της ΕΤΕ για τον έλεγχο και τη διαχείριση των πραγματικών ή ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ της ίδιας και των ανώτατων/ανώτερων διευθυντικών στελεχών της.
- Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων που καθορίζει το πλαίσιο για την αποφυγή, τον εντοπισμό και τη διαχείριση της σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των πελατών της, καθώς και μεταξύ των ιδίων των πελατών κατά την παροχή επενδυτικών και παρεπόμενων υπηρεσιών.
- Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους (Connected Borrowers) της Τράπεζας και του Ομίλου Εσωτερικού με την οποία καθορίζεται το πλαίσιο διενέργειας συναλλαγών της Τράπεζας με τις θυγατρικές της εταιρείες και το προσωπικό της.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Τράπεζα και οι εταιρείες του Ομίλου της αποδίδουν πρωτεύουσα σημασία στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εφεξής «ΕΧ/ΧΤ»), μέσω της χρησιμοποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους. Οι πράξεις αυτές είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Ομίλου και επιφέρουν ή θα μπορούσαν να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, αλλά και στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων σε αυτόν, εκθέτοντας έτσι τον Όμιλο σε μη αποδεκτά επίπεδα συναφών κινδύνων.

Για το λόγο αυτό, και σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων ΕΧ/ΧΤ, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική του Ομίλου για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στην οποία έχει ενσωματωθεί και Πολιτική Αποδοχής Νέων Πελατών.
- Πολιτική του Ομίλου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στις διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης.

Με τις εν λόγω Πολιτικές, διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις εκάστοτε απαιτήσεις των Εποπτικών Αρχών αναφορικά με την καταπολέμηση του ΕΧ/ΧΤ, γίνεται αποφυγή ποινικών ή/και διοικητικών κυρώσεων σε βάρος της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της εξαιτίας άμεσης ή και έμμεσης εμπλοκής τους σε θέματα ΕΧ/ΧΤ και διασφαλίζεται η φήμη του Ομίλου με την έγκαιρη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, τα οποία θα αποτρέπουν τη χρήση των υπηρεσιών του, για σκοπούς ΕΧ/ΧΤ. Σε εφαρμογή των παραπάνω Πολιτικών, έχουν καταρτισθεί και υιοθετηθεί διαδικασίες αναφορικά με την προσέγγιση με βάση την κατηγοριοποίηση κινδύνου των πελατών και αντίστοιχη εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, η δωροδοκία (ενεργητική και παθητική) καθώς και ειδικές περιπτώσεις φοροδιαφυγής συμπεριλαμβάνονται στις εγκληματικές δραστηριότητες («βασικά αδικήματα»). Επισημαίνεται δε ότι, ειδικές διαδικασίες αυξημένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται ως προς τους πελάτες που εμπίπτουν στην κατηγορία των «Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων».

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Παρουσίαση δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας κατά το 2017

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας, παρακάτω παρουσιάζονται ανά τομέα οι βασικές δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης τις οποίες ανέλαβε και ανέπτυξε η Τράπεζα κατά το 2017, ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις και τις προσδοκίες όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Τράπεζα αναγνωρίζει την αξία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης («Ε.Κ.Ε.»), ως βασικό παράγοντα για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης του Ομίλου και προσεγγίζει όλο και πιο συστηματικά την έννοια της Κοινωνικής Υπευθυνότητας, που ήταν πάντοτε και παραμένει ουσιαστική προτεραιότητα για την Τράπεζα.

Σταθερή στις δεσμεύσεις της, η Τράπεζα συνέχισε και το 2017, στο πλαίσιο της στρατηγικής της, το ευρύ κοινωνικό της έργο, υλοποιώντας τους στόχους που είχαν τεθεί για την οικονομική ανάπτυξη, τη στήριξη δράσεων για την πράσινη ανάπτυξη, την ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της, την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πελατών της και την εν γένει συνεισφορά της στο κοινωνικό σύνολο.

Ενδεικτικά μόνο αναφέρονται μερικές από τις πιο βασικές δράσεις της:

- Στο πλαίσιο στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επαγγελματιών (αφορά επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι €2,5 εκατ.), λόγω της συνεχιζόμενης δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, αλλά και της ανάγκης για ενίσχυση των αναπτυξιακών επιχειρηματικών δράσεών τους, η Τράπεζα συνέχισε να αναλαμβάνει σχετικές πρωτοβουλίες. Συγκεκριμένα η Τράπεζα υπέγραψε:
 - Συμφωνία για περαιτέρω αύξηση του συνολικού ύψους του Προγράμματος COSME, με δεδομένο το αυξανόμενο ενδιαφέρον των επιχειρήσεων, το οποίο ανέρχεται πλέον σε €500.000.000. Τα δάνεια τα οποία παρέχονται μέσω αυτού του προγράμματος είναι εγγυημένα σε ποσοστό 50% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων («ΕΤαΕ»), οπότε είναι σημαντικά μειωμένες οι απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων. Το ύψος των νέων εγκρίσεων για το 2017, ανήλθε σε €34 εκατ.
 - Συμφωνία –στα τέλη του 2017- με το ΕΤαΕ ύψους €40 εκατ. για τη χρηματοδότηση πολύ μικρών επιχειρήσεων μέσω του προγράμματος εγγυήσεων EaSI στο πλαίσιο του προγράμματος της Ε.Ε. για την απασχόληση και κοινωνική καινοτομία, με πρόθεση να συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην προώθηση της υγιούς ανάπτυξης των πολύ μικρών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στην τρέχουσα συγκυρία. Με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ΕΤαΕ θα παράσχει εγγυήσεις προς την Εθνική Τράπεζα, δίνοντάς της τη δυνατότητα να διαθέσει μικροπιστώσεις σε πολύ μικρές επιχειρήσεις που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν σε θέση να λάβουν χρηματοδότηση ή να παρέχει χρηματοδοτήσεις με μειωμένο επιτόκιο λόγω των παρεχόμενων εγγυήσεων.
 - Επιπρόσθετα η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας τη δυναμική και τα περιθώρια ανάπτυξης του αγροτικού τομέα ως βασικού πυλώνα του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας, εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια διευρυνόμενο σχέδιο δράσης για τη στήριξη και ανάπτυξή του, με χρηματοδοτικά εργαλεία και λύσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό, συμμετέχει από το 2017 στην πρωτοβουλία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ.) για την διάθεση του προϊόντος «Κάρτα του Αγρότη» σε αγρότες/κτηνοτρόφους. Μέσω του προϊόντος, παρέχεται σε δικαιούχους αγροτικών ενισχύσεων άμεση ρευστότητα, με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, για τη χρηματοδότηση των γεωργικών και κτηνοτροφικών αναγκών τους. Επιπλέον, συνεχίσθηκε και το 2017 η ανάπτυξη του προγράμματος χρηματοδότησης της Συμβολογιακής Γεωργίας/Κτηνοτροφίας, μέσω του οποίου η Τράπεζα χρηματοδοτεί αγρότες ή κτηνοτρόφους που συνεργάζονται με επιλεγμένες εμπορικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα, για την παραγωγή προϊόντων που θα αγοραστούν από αυτές βάσει συμβολαίου αγοραπωλησίας. Με τον τρόπο αυτό εκσυγχρονίζεται ολόκληρο το παραγωγικό και συναλλακτικό κύκλωμα αγοραστών και προμηθευτών αγροτικών προϊόντων και παρέχονται σημαντικά οφέλη και για τα δύο μέρη (μείωση κόστους παραγωγής, προγραμματισμός αποθεμάτων). Κατά την παραγωγική περίοδο 2017 εντάχθηκαν στο πρόγραμμα περισσότεροι από 1.700 παραγωγοί.
 - Επίσης, μέχρι τις αρχές του 2017 η Τράπεζα, μέσω των Προγραμμάτων της ΕΤΕΑΝ Α.Ε., παρείχε ρευστότητα στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με τη συμμετοχή της σε «Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα» χορήγησης δανείων με ιδιαίτερα χαμηλό επιτοκιακό κόστος. Το συνολικό ύψος των νέων χορηγήσεων για το 2017 ανήλθε σε €1,5 εκατ. και αφορούσε στις Δράσεις Ζ' «ΤΕΠΙΧ-Επιχειρηματική Επανεκκίνηση» και Η' «ΤΕΠΙΧ-Νησιωτική Επιχειρηματικότητα».
- Η Τράπεζα, με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση πιστοδοτήσεων που χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης και με γνώμονα την πραγματική στήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, έχει προχωρήσει στη σύσταση Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης οι οποίες, μέσω στενής συνεργασίας με τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν λειτουργικές και οικονομικές αδυναμίες και αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, φροντίζουν για την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης, ικανών να συμβάλλουν στη βιωσιμότητα των ίδιων των επιχειρήσεων. Οι Μονάδες Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης προβαίνουν στην αξιολόγηση των επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψη σειρά δεδομένων όπως τη βιωσιμότητά τους, τη δυνατότητα εξυπηρέτησης του χρέους τους, τις συνθήκες της αγοράς, τον ανταγωνισμό, τον κλάδο δραστηριότητας κ.λπ. Στη συνέχεια προτείνουν κατάλληλες λύσεις ρύθμισης των δανείων τους στο πλαίσιο της οικονομικής και λειτουργικής τους αναδιάρθρωσης. Η Τράπεζα, με τη λειτουργία των ως άνω Μονάδων επιδιώκει την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ουσιαστικότερη αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων οφειλών / δανείων, τα οποία αποτελούν καθοριστική τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Σημειώνεται ότι, το

συνολικό υπόλοιπο ρυθμισμένων οφειλών πελατείας των Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2017 στο ποσό των €2,4 δισ. περίπου.

- Με σκοπό τη δημιουργία αξίας τόσο για την Τράπεζα όσο και για τον εργαζόμενο, μέσω της βελτίωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών, πραγματοποιήθηκαν 1.186 εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατά τις οποίες το σύνολο των συμμετοχών ανήλθε στις 24.065. Από αυτές 7.697 σε ενδο-επιχειρησιακές εκπαιδευτικές δράσεις, 942 σε σεμινάρια εκτός Τραπέζης, 15.158 σε σεμινάρια ενδο-επιχειρησιακής ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και 268 σε σεμινάρια ηλεκτρονικής εκπαίδευσης σε Φορείς εκτός Τραπέζης. Έτσι, καταγράφηκαν 220.186 ανθρωπόωρες εκπαίδευσης, για τις οποίες έχουν επενδυθεί συνολικά €4 εκατ.
- Στο πλαίσιο εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Πολιτικής της και του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, κατά το 2017, υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:
 - Συνεχίστηκε και το 2017 η ανάπτυξη διαδικασιών / συναλλαγών που στοχεύουν στη μείωση του λειτουργικού κόστους, τη μείωση των εκτυπώσεων καθώς και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων (χαρτί).
 - Εφαρμόστηκαν, με τη συμμετοχή των εργαζομένων, προγράμματα ανακύκλωσης υλικών. Ενδεικτικά, ανακυκλώθηκαν 341 τόνοι χαρτιού, 3.939 κιλά μικρών και μεγάλων μπαταριών, περίπου 524 τόνοι Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού καθώς και 1.795 κιλά λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης και φωτιστικά είδη με την επέκταση της ανακύκλωσής τους σε όλο το δίκτυο της Τράπεζας. Οι δράσεις αυτές υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με αδειοδοτημένους φορείς.
 - Με στόχο και την προστασία του περιβάλλοντος, η Τράπεζα δημιούργησε την υπηρεσία i-bank statements, ώστε οι πελάτες της να λαμβάνουν ηλεκτρονικά ειδοποίηση για την έκδοση των λογαριασμών τους για τις πιστωτικές κάρτες και τα στεγαστικά ή καταναλωτικά τους δάνεια, διακόπτοντας την αποστολή έντυπων λογαριασμών. Ήδη, περισσότερα από 118.000. statements έχουν αντικατασταθεί από έντυπη σε ηλεκτρονική μορφή. Παράλληλα, η Τράπεζα συνεχίζει να εμπλουτίζει τα ηλεκτρονικά κανάλια i-bank με νέες υπηρεσίες και περισσότερες συναλλαγές, επιτρέποντας στους πελάτες της να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους από το σπίτι ή το κινητό τους, 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα. Επισημαίνεται ότι, κατά το 2017, εγγράφηκαν 293.000 νέοι χρήστες στο Internet – Phone – Mobile Banking της Τράπεζας.
 - Παράλληλα, η Τράπεζα, διέθεσε κατά το 2017 τα ακόλουθα πράσινα τραπεζικά προϊόντα, τα οποία συνεισφέρουν θετικά στην αειφόρο ανάπτυξη.
 - «Πράσινο Δάνειο» με ειδικούς προνομιακούς όρους, με σκοπό τη χρηματοδότηση της αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμού εξοικονόμησης ενέργειας.
 - Δάνειο «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΣΠΙΤΙ» για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος σε οικίες.
 - Δάνειο «Εστία Πράσινη» για την αγορά, επισκευή ή κατασκευή ενεργειακά αναβαθμισμένης κατοικίας.
 - Η Τράπεζα και το 2017 με συνολικές εγκρίσεις για πιστοδοτήσεις επενδύσεων σε ΑΠΕ ύψους €373 εκατ. συνέδραμε την προσπάθεια της χώρας μας για ένα θετικό περιβαλλοντικό ισοζύγιο.
- Η Τράπεζα, παρά τη συνεχιζόμενη, ιδιαίτερα δυσμενή οικονομική συγκυρία, πιστή στη δέσμευσή της για κοινωνική προσφορά, ανέπτυξε και κατά το 2017 χορηγικό πρόγραμμα ύψους €11 εκατ. Στο πλαίσιο αυτό στήριξε ένα ευρύτατο φάσμα πρωτοβουλιών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης άμεσα αλλά και έμμεσα μέσω της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Μορφωτικού Ιδρύματος και του Ιστορικού της Αρχείου. Οι τρεις πυλώνες του Προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Δράσης της Τράπεζας «ΕΥΘΥΝΗ» είναι: Άνθρωπος – Πολιτισμός – Περιβάλλον:

Αναλυτικότερα:

Άνθρωπος

- ΚΟΙΝΩΝΙΑ
 - Ενίσχυση δράσεων για την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας.
 - Ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης.
 - Συνδρομή στο έργο φορέων με αναγνωρισμένη δράση στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.
 - Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων και ατόμων (τρίτη ηλικία, παιδιά, ΑμεΑ).
- ΕΠΙΣΤΗΜΗ – ΕΡΕΥΝΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
 - Στήριξη προγραμμάτων υποτροφιών για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
 - Συμβολή στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και στήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
 - Χορηγίες για ερευνητικά προγράμματα, καθιέρωση βραβείων, και στήριξη της καινοτομίας.
 - Στήριξη επιστημονικού έργου και προαγωγή της έρευνας, κυρίως με επιστημονικές συναντήσεις (συνέδρια, θερινά σχολεία, σεμινάρια, ημερίδες) που καλύπτουν όλο το φάσμα των επιστημών.
 - Χορηγική στήριξη για την έκδοση έντυπων, βιβλίων και ειδικών αφιερωμάτων.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

- ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
 - Συνέχιση πολυετούς προγράμματος χορηγικής στήριξης αθλητικών φορέων.

Πολιτισμός

- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΙΣΤΟΡΙΑ -ΤΕΧΝΕΣ
 - Χορηγίες για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του ιστορικού και πολιτιστικού γίνεσθαι.
 - Χορηγική συνδρομή για τη συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων και τη διενέργεια αρχαιολογικών ανασκαφικών ερευνών.
 - Χορηγική στήριξη εκδοτικών πρωτοβουλιών πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.
 - Στήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν τη μουσική και τις παραστατικές τέχνες.
- ΔΙΑΦΟΡΑ
 - Υποστήριξη για την πραγματοποίηση εκδόσεων, συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων επενδυτικού και χρηματοοικονομικού κυρίως χαρακτήρα.

Περιβάλλον

- Στήριξη προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Συμμετοχή στην αποκατάσταση πυρόπληκτων οικοσυστημάτων της χώρας μας.
- Δράσεις για τη στήριξη της βιοποικιλότητας.
- Συνδρομή, με αίσθημα οικολογικής συνείδησης, στο έργο φορέων που μεριμνούν για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Βραβεύσεις και Διακρίσεις

Η Τράπεζα, στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των αναγκών των πελατών και των μετόχων της, καθώς και της παροχής πληρέστερης πληροφόρησης και διαφάνειας για τη δράση της σε θέματα ΕΚΕ, έλαβε, κατά τη διάρκεια του 2017, σημαντικές βραβεύσεις και διακρίσεις, όπως:

- **Βραβείο για την καλύτερη Εταιρική Διακυβέρνηση από την CFI:** Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, η Τράπεζα βραβεύτηκε ως η εταιρεία με την «Καλύτερη Εταιρική Διακυβέρνηση – Ελλάδα» από τον διεθνώς αναγνωρισμένο φορέα Capital Finance International (CFI.co), η δραστηριότητα του οποίου υποστηρίζεται από διεθνείς φορείς και οργανισμούς όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD). Η βράβευση ήρθε σε συνέχεια εξέτασης από τον οργανισμό CFI.co των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης τις οποίες η Εθνική Τράπεζα έχει υιοθετήσει, με την Τράπεζα να λαμβάνει εξαιρετικές κριτικές από τον οργανισμό, ο οποίος έκανε ιδιαίτερη αναφορά στο υγιές και αποτελεσματικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Εθνικής Τράπεζας.
- **Βραβείο για τις υπηρεσίες Trade Finance από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης:** Η Τράπεζα αναδείχθηκε ως η πιο επιτυχημένη τράπεζα συνεργασίας το 2016 για την Ελλάδα στο Πρόγραμμα παροχής εγγυοδοσίας για συναλλαγές διασυνοριακού εμπορίου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (ETAA). Τα βραβεία απονεμήθηκαν στις πιο δραστήριες τράπεζες στην παροχή υπηρεσιών Trade Finance, στο πλαίσιο του Ετήσιου Συνεδρίου και του Επιχειρηματικού Φόρουμ που διεξήχθη στην Κύπρο μεταξύ 8-10 Μαΐου 2017. Η διάκριση της Τράπεζας επιβεβαιώνει την ενεργή στήριξη που παρέχει στις ελληνικές επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό, και ειδικότερα την προσπάθειά τους να διεισδύσουν σε νέες αγορές, βοηθώντας να διατηρήσουν μια ομαλή και αποδοτική ροή της εφοδιαστικής και της χρηματοδοτικής τους αλυσίδας.
- **Βραβείο για το τηλεοπτικό spot της νέας προθεσμιακής κατάθεσης 4=6 στα ERMIS AWARDS 2016:** Το τηλεοπτικό spot για την προθεσμιακή κατάθεση 4=6 πήρε το βραβείο ERMIS SILVER στα ERMIS AWARDS 2016 που διοργανώνει κάθε χρόνο η Ένωση Εταιριών Διαφήμισης & Επικοινωνίας Ελλάδος. Το spot βραβεύτηκε με το ERMIS SILVER στην ενότητα ERMIS AD-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ-Κατηγορία Τραπεζικά/Ασφαλιστικά & Χρηματοοικονομικά Προϊόντα/Υπηρεσίες. Η διάκριση ήταν η μοναδική ανάμεσα στις Τράπεζες στη συγκεκριμένη κατηγορία.
- **Διάκριση για το go4more:** Η Τράπεζα κέρδισε το πρώτο βραβείο, με το go4more, το πρώτο πρόγραμμα συνολικής επιβράβευσης για τον πελάτη, στην κατηγορία Best Loyalty Programme of the Year Financial Services των Loyalty Magazine Awards.
- **Διάκριση στο διαγωνισμό Facilities Management Awards 2017:** Η Τράπεζα συμμετέχοντας στον διαγωνισμό Facilities Management Awards 2017 απέσπασε τιμητικές διακρίσεις για την κατασκευή της νέας πτέρυγας χειρουργείων στο Γενικό Νοσοκομείο Ευαγγελισμός, όπου το ύψος της δαπάνης ανήλθε στα €30 εκατ., καθώς και την ανακαίνιση της οικίας του Άγγελου Σικελιανού στη Λευκάδα, όπου δημιουργήθηκε το Μουσείο Α. Σικελιανός, μια δωρεά που ξεπέρασε το €1,6 εκατ. Επιπλέον απέσπασε τα παρακάτω βραβεία:
 - ✓ **Gold βραβείο στην Ενότητα Assets** για την ανακαίνιση του παλαιού Χρηματιστηρίου Αθηνών, στην οδό Σοφοκλέους.

- ✓ **Gold βραβείο στην Ενότητα Innovative Application of Systems or Technology in FM** για το λογισμικό SAP PM Helpdesk για την ολοκληρωμένη διαχείριση αιτημάτων προληπτικής και επεμβατικής συντήρησης.
- ✓ **Gold βραβείο στην Ενότητα Innovative Application of Systems or Technology in FM** για το Σύστημα Ηλεκτρονικών Διαγωνισμών.
- ✓ **Silver βραβείο στην Ενότητα Operation** για το ολοκληρωμένο πλαίσιο συντήρησης των εγκαταστάσεων του Ομίλου, που περιλαμβάνει, πλέον του συμβατικού αντικειμένου, την συνεχή επικαιροποίηση όλων των απαραίτητων πιστοποιητικών λειτουργίας βάσει νομοθεσίας.
- **Platinum Βραβείο για την Εθνική Τράπεζα από τον Δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας:** Το Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης, αναγνωρίζοντας την υπεύθυνη στάση και τις πρωτοβουλίες που η Εθνική Τράπεζα ανέλαβε στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, επιβράβευσε την Τράπεζα για τη συστηματική της προσήλωση στη χάραξη μιας επιχειρηματικής στρατηγικής με στόχο τη δημιουργία ανταποδοτικής σχέσης με την κοινωνία, το περιβάλλον, τους εργαζομένους της και την αγορά.
- **Βράβευση της Εθνικής Τράπεζας στα Bravo Sustainability Awards 2017:** Στο πλαίσιο της υποψηφιότητάς της για τις «Βέλτιστες πρακτικές», η Εθνική Τράπεζα αξιολογήθηκε και βραβεύθηκε στα “Bravo Sustainability Awards 2017” στους ακόλουθους θεματικούς πυλώνες:
 - ✓ «Διακυβέρνηση» (Governance): Για την πρωτοβουλία της «Πολιτικές και μέθοδοι αντιμετώπισης της διαφθοράς στην Εθνική Τράπεζα».
 - ✓ «Κοινωνία» (Society): Για την πρωτοβουλία της «Ανέγερση Νέας Πτέρυγας Χειρουργείων στο Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών “Ο Ευαγγελισμός”».
 - ✓ Συνεργασίες (In Action): Για την πρωτοβουλία της «act4Greece-H Δύναμη των πολλών στην πράξη».
 - ✓ «Αγορά» (Market): Για την πρωτοβουλία της «Τομέας Εξυπηρέτησης Πελατείας».
- **Απονομή του τίτλου ‘Η Τράπεζα με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα 2018’ στο πλαίσιο των ‘Corporate Excellence Awards 2018’.** Η επιλογή των Corporate Excellence Awards 2018 πραγματοποιείται από το CV Magazine και βασίζεται καθαρά σε πλήρη ανάλυση κατόπιν ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας.
- **Ασημένιο βραβείο για το Πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης** που έχει υιοθετήσει, στον Τομέα των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των Έλληνικών Βραβείων Επιχειρηματικής Υπευθυνότητας’.

Μερισματική πολιτική

Την 30 Ιουνίου 2017, η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, λόγω της μη ύπαρξης διανεμομένων κερδών, δεν πήρε απόφαση για διανομή μερίσματος.

Εταιρική Διακυβέρνηση

Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 43ββ, παράγραφος 1 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει, η Τράπεζα υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει ως ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, τη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- Α. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης,
- Β. Πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης,
- Γ. Γενική Συνέλευση και Δικαιώματα των Μετόχων,
- Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα,
- Ε. Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και Διαχείριση Κινδύνων.

Σημειώνεται ότι τα λοιπά πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2004/25/ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς, περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

A. ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας καθορίζεται από τις διατάξεις της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τους κανόνες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως έχουν ενσωματωθεί στο καταστατικό της Τράπεζας, τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και άλλες εσωτερικές ρυθμίσεις/ κανονισμούς. Περαιτέρω εφαρμόζεται το κανονιστικό πλαίσιο που ορίζει το αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας (Relationship Framework Agreement – RFA) μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, και οι υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης (Monitoring Trustee), ενώ, τέλος, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Τράπεζα παραμένει καταχωρημένη στο μητρώο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (“SEC”), η Τράπεζα υποχρεούται, επίσης, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου των ΗΠΑ (Νόμος Sarbanes Oxley και SEC).

Το Φεβρουάριο του 2006, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας υιοθέτησε κατευθυντήριο πλαίσιο που περιγράφει τη δομή και πρακτική που ακολουθεί η Τράπεζα σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Το κατευθυντήριο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης

Βασίστηκε στις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και συστήνει ένα πλαίσιο το οποίο προάγει τη συνέχεια, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα του τρόπου λειτουργίας του Δ.Σ. αλλά και της διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου. Τον Μάρτιο του 2011, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του κατευθυντήριου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, υιοθετήθηκε από το Δ.Σ. της Τράπεζας ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ο οποίος εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2013 με στόχο την εναρμόνισή του με το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, καθώς και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης και τον Δεκέμβριο του 2014 με σκοπό την ενσωμάτωση των αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο (ιδίως Ν. 4261/2014, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία CRD IV στο ελληνικό δίκαιο), την υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών, καθώς και την προσαρμογή του Κώδικα στην οργανωτική δομή της Τράπεζας. Το 2015, πραγματοποιήθηκε ετήσια ανασκόπηση και αναθεώρηση του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας ο οποίος τροποποιήθηκε μερικώς τον Σεπτέμβριο του 2015. Ο Κώδικας αναθεωρήθηκε περαιτέρω τον Μάρτιο του 2017, όπως κρίθηκε σκόπιμο, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις νέες διατάξεις του Ν. 3864/2010 και το επικαιροποιημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, το Κοινό Σχέδιο Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) σχετικά με την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2013/36/ΕΕ και 2014/65/ΕΕ. Περαιτέρω, τον Ιούνιο του 2017, σε συνέχεια της θεσμοθέτησης της θέσης Παρατηρητή Εκπροσώπου των Εργαζομένων στο Διοικητικό Συμβούλιο, οι διατάξεις του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, προσαρμόστηκαν αναλόγως.

Η Τράπεζα συμμορφώνεται με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και παρέχει εξηγήσεις για όποιες εξαιρέσεις εντοπιστούν σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σε συμμόρφωση με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και την ισχύουσα νομοθεσία, ο καθορισμός των εξουσιών και αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων της Τράπεζας και η εκχώρηση των αρμοδιοτήτων του Δ.Σ. στα στελέχη της Τράπεζας πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο, ενώ η Τράπεζα βρίσκεται στη διαδικασία επικαιροποίησης της ανάπτυξης του Διαγράμματος Εξουσιών και Αρμοδιοτήτων της Διοίκησης.

Στο πλαίσιο του υφιστάμενου Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης το Δ.Σ. έχει σύστημα αυτοαξιολόγησης της απόδοσης της λειτουργίας του και της λειτουργίας των Επιτροπών του βάσει μεθοδολογίας που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Κάθε τρία έτη η αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του πραγματοποιείται από εξωτερικό σύμβουλο, η επιλογή και εποπτεία του οποίου εμπίπτει στις αρμοδιότητες της παραπάνω Επιτροπής του Δ.Σ. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται με τη χρήση μεθοδολογίας που βασίζεται σε βέλτιστες πρακτικές και περιλαμβάνει τη διενέργεια συνεντεύξεων με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τη χρήση αναλυτικών ερωτηματολογίων, καλύπτοντας όλο το φάσμα των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του.

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Β. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η Τράπεζα με σκοπό την επίτευξη εταιρικής διακυβέρνησης υψηλού επιπέδου και την ενίσχυση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων έχει υιοθετήσει τις ακόλουθες κύριες πρακτικές και πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίες είναι εναρμονισμένες με τις δραστηριότητές της και εξασφαλίζουν τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της.

• Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας

Η Τράπεζα διαθέτει λεπτομερή Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ., η οποία εναρμονίζεται με τις διατάξεις του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων και ενσωματώνει τις διατάξεις του Ν. 4261/2014, ο οποίος μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV), την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 22/12.7.2013 «Διαδικασίες α) για την παροχή άδειας ίδρυσης και λειτουργίας πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα και β) για την απόκτηση συμμετοχής σε λειτουργούν πιστωτικό ίδρυμα - Εποπτική αξιολόγηση των υπόχρεων προσώπων», καθώς και διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών. Επιπλέον, επιβεβαιώνει εκ νέου τον καίριο ρόλο της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων (ΕΕΔΥ) και του προέδρου της στην επιλογή υποψήφιων μελών για το Δ.Σ. της ΕΤΕ.

Η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ. επικαιροποιήθηκε τελευταία φορά τον Αύγουστο του 2016, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη διαδικασία που ακολούθησε η Τράπεζα το 2016 για την πρόσληψη και επιλογή Προέδρου και Μη Εκτελεστικών Μελών του Δ.Σ. μέσω ανοικτής προκήρυξης των αντίστοιχων θέσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επιπλέον, η αναθεωρημένη Πολιτική Ανάδειξης περιλαμβάνει και το αναθεωρημένο επιθυμητό προφίλ του Δ.Σ., σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας που ορίζονται βάσει των πρόσφατων τροποποιήσεων του Ν. 3864/2010.

Τέλος, τον Μάιο του 2017, εκδόθηκε ο τελικός οδηγός της ΕΚΤ για την αξιολόγηση της ικανότητας και καταλληλότητας των μελών των διοικητικών οργάνων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Περαιτέρω, τον Σεπτέμβριο του 2017, εκδόθηκαν οι τελικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EAT) για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2013/36/ΕΕ και 2014/65/ΕΕ, οι οποίες θα τεθούν σε εφαρμογή στις 30 Ιουνίου 2018. Επιπροσθέτως, τον Μάρτιο του 2018, το ΤΧΣ δημοσίευσε τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τη διαδικασία επιλογής και διορισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των ελληνικών συστημικών τραπεζών. Η Τράπεζα εποπτεύει τις εξελίξεις στο εφαρμοστέο πλαίσιο και τις σχετικές οδηγίες και βέλτιστες πρακτικές και προβαίνει στις κατάλληλες ενέργειες προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές που ακολουθούνται είναι εναρμονισμένες προς το εκάστοτε εφαρμοστέο κανονιστικό πλαίσιο.

- **Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη**

Η Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη αποσκοπεί στην ενίσχυση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, καθώς και στην πρόληψη και διαχείριση ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των Ανώτατων Στελεχών της, οι οποίες δύνανται να ζημιώσουν τη φήμη και τα συμφέροντα τόσο της Τράπεζας, όσο και των πελατών, των Μετόχων και των εργαζομένων της. Τον Απρίλιο του 2017, η εν λόγω Πολιτική επικαιροποιήθηκε και το πεδίο εφαρμογής της επεκτάθηκε συμπεριλαμβάνοντας, επίσης, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλα συνδεδεμένα μέρη.

Αναφορά στην Πολιτική για την Αποτροπή Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη γίνεται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (ενότητα: Κανονιστική Συμμόρφωση).

- **Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους**

Σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του αναθεωρημένου πλαισίου συνεργασίας με το ΤΧΣ και τις συμβατικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Τράπεζα έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, έχει υιοθετηθεί η Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους της Τράπεζας και του Ομίλου Εσωτερικού.

Η Πολιτική αποσκοπεί στη διασφάλιση του ότι ο χειρισμός των Συνδεδεμένων Πιστούχων γίνεται χωρίς διάκριση έναντι των μη συνδεδεμένων πιστούχων, ήτοι, με τα ίδια κριτήρια όπως αυτά προσδιορίζονται από τις σχετικές Πιστωτικές Πολιτικές της Τράπεζας και θεσπίζει τους βασικούς κανόνες που διέπουν τη χορήγηση πιστώσεων και το χειρισμό αιτημάτων ρύθμισης και αναδιάρθρωσης δανείων Συνδεδεμένων Πιστούχων, ενώ η κατάλληλη υλοποίησή της παρακολουθείται μέσω και ειδικής εφαρμογής που έχει αναπτυχθεί για αυτό το σκοπό.

- **Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας**

Οι αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι βασισμένες στις θεμελιώδεις ηθικές αξίες που ακολουθεί η Τράπεζα κατά την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και λαμβάνουν υπόψη τις κείμενες διατάξεις που απορρέουν από το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει των οποίων η Διοίκηση και το σύνολο του προσωπικού ασκούν τα καθήκοντά τους με στόχο την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, των πελατών και των μετόχων, την εύρυθμη λειτουργία του Ομίλου, καθώς και τη διατήρηση και ενδυνάμωση της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της φήμης της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας επικαιροποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2015.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

36

- **Ασφαλιστική Κάλυψη μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Εταιρειών του Ομίλου**

Σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, η Τράπεζα έχει συνάψει πολυασφαλιστήριο συμβόλαιο για την κάλυψη της αστικής ευθύνης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Διοικητικών Στελεχών όλων των εταιρειών του Ομίλου, για την κάλυψη της αστικής ευθύνης της Τράπεζας και των θυγατρικών της από αμέλεια, λάθη ή παραλείψεις από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Διοικητικά Στελέχη και υπαλλήλους και για την κάλυψη ζημιών από απάτες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών απατών. Το 2017, η Τράπεζα σύναψε νέο ασφαλιστήριο συμβόλαιο που περιλαμβάνει αυξημένα επίπεδα κάλυψης καθώς και βελτιωμένη διατύπωση και όρους.

- **Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών**

Σκοπός του Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών είναι η αποφυγή καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή καταστάσεων όπου τα προσωπικά συμφέροντα των Καλυπτόμενων Μερών δεν ταυτίζονται με αυτά της Τράπεζας και του Ομίλου, καθώς και η επίδειξη απόλυτης εχεμύθειας εκ μέρους των Καλυπτόμενων Μερών ως προς τις εμπιστευτικές πληροφορίες που διαχειρίζονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Επίσης, τα Καλυπτόμενα Μέρη δεσμεύονται για την υποβολή πλήρων, αληθών, κατανοητών και εμπρόθεσμων πληροφοριών στις επίσημες αναφορές και τις δημόσιες ανακοινώσεις, σύμφωνα με όσα προβλέπει η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία ή οι κανονιστικές διατάξεις.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

- **Πολιτική για την Υποβολή Εμπιστευτικών Αναφορών**

Σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του νομικού και του κανονιστικού πλαισίου των Η.Π.Α. και τους κανόνες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και της Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) 2577/09.03.2006, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει Πολιτική μέσω της οποίας θεσπίζονται διαδικασίες για την υποβολή, επώνυμα ή ανώνυμα, εμπιστευτικών αναφορών ή παρατηρήσεων από κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με πράξεις στελεχών της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, που δημιουργούν αμφιβολίες για αντικανονικές ενέργειες και λογιστικοελεγκτικές πρακτικές μη συμβατές με τη διεθνή πρακτική και τις κείμενες διατάξεις. Η Πολιτική καλύπτει επίσης και τα προβλεπόμενα από το Ν.4261/2014.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την καθιέρωση και τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής των διαδικασιών αυτών, οι οποίες διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των αναφορών ή παρατηρήσεων που λαμβάνονται.

Στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Επικοινωνία / Επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου), έχουν αναρτηθεί στοιχεία επικοινωνίας για την υποβολή εμπιστευτικών αναφορών.

- **Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας**

Η Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση των υφιστάμενων διαδικασιών εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, και ειδικότερα του υφιστάμενου πλαισίου επί μέρους κανόνων που έχουν υιοθετηθεί για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, όπως αυτό καθορίζεται μέσω των συναφών διατάξεων του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, και του Κανονισμού Εργασίας της Τράπεζας.

Αναφορά στην Πολιτική για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας γίνεται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Κανονιστική Συμμόρφωση).

- **Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου**

Η Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Ν.4261/2014 (που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV)) και της ΠΔΤΕ 2650/19.01.2012. Επιπρόσθετα, οι ακολουθούμενες από την Τράπεζα πρακτικές Αποδοχών είναι σε συμμόρφωση με τον Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης. Σε κάθε περίπτωση οι αποδοχές του Προέδρου, του Διευθύνοντα Συμβούλου και των λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των γενικών διευθυντών και των αναπληρωτών τους δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σύνολο των αποδοχών του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι πάσης φύσεως πρόσθετες απολαβές (bonus) των ίδιων προσώπων καταργούνται για το χρονικό διάστημα συμμετοχής του πιστωτικού ιδρύματος στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης του Ν. 3864/2010.

Η Τράπεζα παρακολουθεί τις εξελίξεις στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και εφόσον, σε συνέχεια των πρόσφατων Κατευθυντήριων Γραμμών και της Γνωμοδότησης της ΕΑΤ για την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις διατάξεις για τις αποδοχές της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ (EBA-Op-2016-20) και της σχετικής επικοινωνίας μεταξύ ΕΑΤ και ΕΕ, υπάρξουν περαιτέρω αλλαγές στο αντίστοιχο ευρωπαϊκό πλαίσιο ή στις ΠΔΤΕ, η Πολιτική Αποδοχών θα επισκοπηθεί εκ νέου και θα τροποποιηθεί, όπου κριθεί απαραίτητο, ώστε να ενσωματώσει τις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο.

Πληροφορίες για την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου και τις πρακτικές αποδοχών έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Ετήσιες Εκθέσεις & Ενημερωτικά Δελτία).

- **Πολιτική Ποικιλομορφίας όσον αφορά τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας**

Σύμφωνα με τον Ν. 4261/2014, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2013/36/ΕΕ, τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να εξασφαλίζουν ευρύ φάσμα προσόντων και δεξιοτήτων κατά την πρόσληψη μελών στο Δ.Σ. και να εφαρμόζουν προς τον σκοπό αυτό μια πολιτική που να προωθεί αρμόζον επίπεδο ποικιλομορφίας στο Δ.Σ.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα ακολουθεί πρακτικές και πολιτικές που ενθαρρύνουν την ποικιλομορφία τόσο σε επίπεδο Δ.Σ. όσο και σε επίπεδο στελεχών, προκειμένου τα στελέχη των εποπτικών και διοικητικών της οργάνων να επιλέγονται από μια ομάδα με ποικίλα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα επιδιώκει να προσλαμβάνει μέλη Δ.Σ. και ανώτατα στελέχη που να αντιπροσωπεύουν ένα ευρύ φάσμα ποιοτικών χαρακτηριστικών και ικανοτήτων, προκειμένου να εξασφαλίζει ποικιλία απόψεων και πείρας και να διευκολύνει τη λήψη ορθών αποφάσεων. Έτσι, τα στελέχη αυτά διαθέτουν συλλογικά τις κατάλληλες δεξιότητες και την πείρα που απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία των εποπτικών και διοικητικών οργάνων της Τράπεζας, ενώ το Δ.Σ., ως σύνολο, διαθέτει τις δεξιότητες που χρειάζονται για να παρουσιάζει τις απόψεις του και να επηρεάζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εντός του ανώτατου διοικητικού οργάνου.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δίνει έμφαση στη διασφάλιση της ποικιλομορφίας του Δ.Σ. και της Ανώτατης Διοίκησης και όσον αφορά το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, την εξειδίκευση και την πείρα.

Όσον αφορά την εκπροσώπηση των φύλων, σημειώνεται ενδεικτικά ότι μέχρι τον Νοέμβριο του 2016 πρόεδρος του Δ.Σ. ήταν γυναίκα. Επί του παρόντος οι γυναίκες αποτελούν το 33,33% των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (3 εκ των 9 μελών του Δ.Σ. είναι γυναίκες), ενώ τρεις (3) από τις πέντε (5) Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου προεδρεύονται από γυναίκα. Περαιτέρω, σε επίπεδο Ανώτατης Διοίκησης, σημαντικές θέσεις καλύπτονται από γυναίκες (π.χ. Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής, Βοηθός Γενική Διευθύντρια Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας), ενώ γυναίκες στελεχώνουν και άλλες σημαντικές θέσεις, ως Επικεφαλής της Διεύθυνσης Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, Κανονιστικής Εποπτείας Συναλλαγών της Τράπεζας και του Ομίλου, Στρατηγικής Ομίλου, Συναλλακτικής Τραπεζικής της Τράπεζας και του Ομίλου, Στρατηγικής Ανθρώπινου Δυναμικού κ.ά.

Όσον αφορά την ηλικία, διάφορες ηλικιακές ομάδες αντιπροσωπεύονται τόσο σε επίπεδο Δ.Σ. όσο και σε επίπεδο Ανώτατης Διοίκησης. Οι ηλικίες των μελών του Δ.Σ. κυμαίνονται κυρίως μεταξύ 50 και 70 ετών, εκτός από ένα μέλος άνω των 70 ετών, ενώ τα ανώτατα στελέχη είναι κυρίως από 50 έως 60 ετών.

Η σύνθεση του Δ.Σ. της Τράπεζας είναι πολυεθνική και περιλαμβάνει πέντε διαφορετικές εθνικότητες (ελληνική, σουηδική, αμερικάνικη, βελγική και νορβηγική), ενώ μέλη του έχουν προηγούμενη διεθνή εμπειρία ως μέλη Δ.Σ. ή ανώτατα στελέχη σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, της Ιρλανδίας και της Ισλανδίας.

Τα μέλη Δ.Σ. και τα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας διαθέτουν ποικίλη ακαδημαϊκή και εργασιακή εμπειρία, όπως ενδεικτικά σπουδές στα Οικονομικά και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, πιστοποιήσεις και προϋπηρεσία στη Λογιστική, τον Έλεγχο και τη Διαχείριση Κινδύνων, εκτενή εμπειρία σε τραπεζικά και χρηματοοικονομικά θέματα, νομικό υπόβαθρο, προηγούμενη επιχειρηματική εμπειρία και εμπειρία στον τομέα της πληροφορικής. Σε κάθε περίπτωση, σκοπός της Τράπεζας είναι να διασφαλίσει αφενός ότι καλύπτονται οι γνωστικοί τομείς και η εμπειρία που απαιτούνται στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της, αφετέρου ότι πληρούνται

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και το κανονιστικό πλαίσιο, όπως π.χ. τα συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας των μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η αρμόδια Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, υπεύθυνη για τη θέσπιση και εποπτεία της εφαρμογής των Πολιτικών και διαδικασιών που διαθέτει η Τράπεζα αναφορικά με την ποικιλομορφία, το σχεδιασμό διαδοχής, την επιλογή, την υποψηφιότητα και την αξιολόγηση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

• Πολιτική για την Ετήσια Εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του

Το 2017, η Τράπεζα θέσπισε Πολιτική για την Ετήσια Εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, η οποία έχει ως σκοπό να συνδράμει το Διοικητικό Συμβούλιο στη βελτίωση της επίδοσής του, επεκτείνοντας τη βάση δεξιοτήτων των υφιστάμενων Μελών. Η Πολιτική θεσπίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του Ετήσιου Προγράμματος Εκπαίδευσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, που αναπτύσσεται λαμβάνοντας υπόψη τις εκπαιδευτικές ανάγκες του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, τις προτεραιότητες και τις απαιτήσεις της Τράπεζας καθώς και τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά προγράμματα, σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου, καθώς και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης.

• Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου της Τράπεζας

Η Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) προσδιορίζει τους βασικούς άξονες της ΕΚΕ του Ομίλου, καθορίζει τις δράσεις της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου στο χώρο αυτό και αποτελεί οδηγό για την ανάθεση αρμοδιοτήτων και εξουσιών όσον αφορά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον έλεγχο αυτών των δράσεων. Επιπλέον, η Τράπεζα αναθέωρησε εντός του 2016 την Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών και λοιπών Φιλανθρωπικών Συνεισφορών.

Η Πολιτική ΕΚΕ έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη / Πλαίσιο ΕΚΕ).

• Διακρίσεις Εταιρικής Διακυβέρνησης

Αξίζει να σημειωθεί ότι εντός του 2017 και του πρώτου τριμήνου του 2018 η Τράπεζα βραβεύτηκε τέσσερις φορές για την εταιρική της διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια του 2017 και τις αρχές του 2018, η Τράπεζα έλαβε τις ακόλουθες διακρίσεις:

α) «Η εταιρεία με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2017» από τον Οργανισμό Capital Finance International (CFI).

Αφού προτάθηκε ως υποψήφια από τρίτους βάσει δημοσιευμένων και ευρύτερα διαθέσιμων δεδομένων και πληροφοριών, η ΕΤΕ συμμετείχε στην αξιολόγηση των εσωτερικών της ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης και έλαβε το βραβείο «Η εταιρεία με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2017» από τον Οργανισμό Capital Finance International (CFI), ενώ ταυτόχρονα έλαβε άριστες κριτικές από τον CFI, με ιδιαίτερη μνεία στο χρηστό και αποτελεσματικό πλαίσιο κανονιστικής συμμόρφωσης και εταιρικής διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει.

β) Η Τράπεζα έλαβε το βραβείο «Bravo Governance 2017» στο πλαίσιο των βραβείων “Bravo Sustainability Awards 2017”, για το πλαίσιο που έχει υιοθετήσει για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τα “Bravo Sustainability Awards 2017” οργανώνονται από τον Οργανισμό QualityNet Foundation, the Network of Responsible Organizations and Active Citizens, σε συνεργασία με την Πρωτοβουλία Βιώσιμη Ελλάδα 2020.

γ) Στην Τράπεζα έχει απονεμηθεί ο τίτλος «Η Τράπεζα με την Καλύτερη Εταιρική Διακυβέρνηση Ελλάδα 2018», στο πλαίσιο των “Corporate Excellence Awards 2018”. Τα “Corporate Excellence Awards 2018” έχουν επιλεγεί από το CV Magazine και βασίζονται αποκλειστικά στη συγκεντρωτική ανάλυση, τόσο της ποιοτικής όσο και της ποσοτικής έρευνας.

δ) Της απονεμήθηκε Ασημένιο Βραβείο για το Πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει, στον Τομέα των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των «Ελληνικών Βραβείων Επιχειρηματικής Υπευθυνότητας».

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΟΧΩΝ

Το Καταστατικό της Τράπεζας (άρθρα 7-17 και 31-36) περιγράφει τον τρόπο λειτουργίας της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων, τις βασικές αρμοδιότητες και εξουσίες της, καθώς και τα δικαιώματα των Μετόχων και τον τρόπο άσκησής τους, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, του Ν.3864/2010 και του Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Το Καταστατικό της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Τρόπος λειτουργίας και αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι το ανώτατο, συλλογικό όργανο της Τράπεζας. Οι νόμιμες αποφάσεις της είναι υποχρεωτικές για όλους τους Μετόχους, ακόμη και για τους απόντες ή εκείνους που διαφωνούν. Όλοι οι Μέτοχοι της Τράπεζας δικαιούνται να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση, ενώ μπορούν να αντιπροσωπευθούν σε αυτή από άλλο, κατάλληλα εξουσιοδοτημένο πρόσωπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας. Κάθε μετοχή παρέχει δικαίωμα μίας ψήφου, ως ορίζει ο νόμος. Η Τράπεζα διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των μετόχων που βρίσκονται στην ίδια θέση.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για:

- τις τροποποιήσεις του Καταστατικού. Τέτοιες θεωρούνται και οι αυξήσεις ή μειώσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας, με εξαίρεση την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου που αποφασίζεται από το Δ.Σ. κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο νόμο και το Καταστατικό,
- την εκλογή των μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών,
- την έγκριση της ετήσιας χρηματοοικονομικής έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας,
- τη διάθεση των ετήσιων κερδών,
- τη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας,
- το διορισμό εκκαθαριστών, και
- κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από τη νομοθεσία.

Στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν υπάγονται:

- αυξήσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου που αποφασίζονται κατά τις παραγράφους 1 και 14 του άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/1920 από το Δ.Σ., καθώς και αυξήσεις που επιβάλλονται από διατάξεις άλλων νόμων,
- η τροποποίηση του Καταστατικού από το Δ.Σ., σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 11, τις παραγράφους 2 και 13 του άρθρου 13 και την παράγραφο 4 του άρθρου 17β του Κ.Ν. 2190/1920,
- η εκλογή, κατά το Καταστατικό, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/1920, Συμβούλων σε αντικατάσταση παρατηθέντων, αποθανόντων ή απωλεσάντων την ιδιότητά τους με οποιονδήποτε άλλο τρόπο,
- η απορρόφηση κατά το άρθρο 78 του Κ.Ν. 2190/1920 ανώνυμης εταιρείας από άλλη ανώνυμη εταιρεία που κατέχει το 100% των μετοχών της και
- η δυνατότητα διανομής κερδών ή προαιρετικών αποθεματικών μέσα στην τρέχουσα εταιρική χρήση με απόφαση του Δ.Σ., εφ' όσον έχει υπάρξει σχετική εξουσιοδότηση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει επί κάθε πρότασης του Δ.Σ. περιλαμβανομένης στην Ημερησία Διάταξη. Συγκαλείται από το Δ.Σ. ή ως άλλως ο νόμος προβλέπει, και συνέρχεται τακτικά, στην έδρα της Εταιρείας ή στην περιφέρεια άλλου δήμου εντός του νομού της έδρας, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, το αργότερο μέχρι την δέκατη (10η) ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα από τη λήξη κάθε εταιρικής χρήσης. Το Δ.Σ. μπορεί να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση σε έκτακτη συνεδρίαση, όταν κρίνει αυτό σκόπιμο. Επίσης, οφείλει να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ύστερα από αίτηση των ελεγκτών, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την επίδοση της αίτησης στον Πρόεδρό του, ορίζοντας αντικείμενο Ημερησίας Διάταξης εκείνο που περιέχεται στην αίτηση. Περαιτέρω, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. έχει το δικαίωμα να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε από τους Ν.4340/2015 και Ν.4346/2015. Η προθεσμία για τη σύγκληση Γενικής Συνέλευσης ορίζεται σε επτά ημέρες και η προθεσμία για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης που θα αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, ορίζεται σε δέκα (10) ημερολογιακές ημέρες. Η προθεσμία για τη σύγκληση οποιασδήποτε επαναληπτικής ή εξ αναβολής συνέλευσης, συντέμνεται στο ένα τρίτο των προθεσμιών που προβλέπονται στον Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται σε κάθε Γενική Συνέλευση που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση εξετάζει την ετήσια οικονομική έκθεση και αποφασίζει για την έγκρισή της. Επίσης, εκλέγει έναν τουλάχιστον ελεγκτή μαζί με έναν αναπληρωματικό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 33 παρ. 1 του Καταστατικού. Μετά την έγκριση της ετήσιας οικονομικής έκθεσης, η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με ειδική ψηφοφορία, που διενεργείται με ονομαστική κλήση και κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Καταστατικό, για την απαλλαγή των μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών από κάθε ευθύνη αποζημίωσης. Η απαλλαγή είναι ανίσχυρη στις περιπτώσεις του άρθρου 22α του Κ.Ν. 2190/1920. Στην ψηφοφορία περί απαλλαγής δικαιούνται να μετάσχουν τα μέλη του Δ.Σ. και οι Μέτοχοι - υπάλληλοι της Τράπεζας μόνο με μετοχές, των οποίων είναι κύριοι ή ως αντιπρόσωποι άλλων μετόχων, εφόσον έχουν λάβει σχετική εξουσιοδότηση με ρητές και συγκεκριμένες οδηγίες ψήφου.

Η ετήσια οικονομική έκθεση είναι διαθέσιμη στους Μετόχους δέκα (10) ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο περιλαμβάνει: α) τις Δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, β) την Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, γ) την Επεξηγηματική Έκθεση, δ) την Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, ε) τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, στ) στοιχεία και πληροφορίες, ζ) την ετήσια έκθεση για τη διανομή κεφαλαίου της αντίστοιχης χρήσης, εφόσον αυτή δεν έχει οριστικοποιηθεί ή οριστικοποιήθηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο και αντλήθηκε από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου τοις μετρητοίς ή με έκδοση ομολογιακού δανείου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο αντίστοιχο Ενημερωτικό Δελτίο της έκδοσης και η) αναφορά στην ιστοσελίδα όπου αναρτώνται οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι εκθέσεις του Ελεγκτή Λογιστή, καθώς και οι Εκθέσεις του Δ.Σ για τις ενοποιημένες μη εισηγμένες εταιρείες που αντιπροσωπεύουν συνολικά πάνω από το 5% του ενοποιημένου κύκλου εργασιών ή των ενοποιημένων στοιχείων ενεργητικού ή των ενοποιημένων αποτελεσμάτων μετά την αφαίρεση του αντίστοιχου τμήματος που αφορά τους μετόχους μειοψηφίας.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Με εξαίρεση τις επαναληπτικές συνελεύσεις και εκείνες που εξομοιώνονται με αυτές, η Γενική Συνέλευση πρέπει να καλείται είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την οριζόμενη ημέρα για τη συνεδρίασή της. Οι μη εργασιμες ημέρες συνυπολογίζονται στην ανωτέρω προθεσμία, ενώ δεν υπολογίζονται η ημέρα δημοσίευσης της πρόσκλησης και η ημέρα της συνεδρίασης.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης, η οποία περιλαμβάνει τα εκάστοτε σύμφωνα με το νόμο οριζόμενα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του τόπου όπου η οικεία Γενική Συνέλευση θα λάβει χώρα, τοιχοκολλείται σε εμφανή θέση στην έδρα της Τράπεζας και δημοσιεύεται όπως ο νόμος ορίζει. Στην πρόσκληση περιλαμβάνονται στοιχεία αναφορικά με την ακριβή διεύθυνση, τη χρονολογία και την ώρα της συνεδρίασης, τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με σαφήνεια, τους Μετόχους που έχουν δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και ακριβείς οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο οι Μέτοχοι θα μπορέσουν να μετάσχουν στη Γενική Συνέλευση και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους αυτοπροσώπως ή δια νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ή, ενδεχομένως, και εξ αποστάσεως. Η Τράπεζα έχει επίσης τη δυνατότητα, κατά την διακριτική της κρίση και χωρίς να υπέχει σχετική νομική υποχρέωση, να δημοσιεύσει επιπρόσθετα ορισμένη πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης και σε άλλα μέσα. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική δημοσίευση γίνεται προ είκοσι (20) πλήρων ημερών.

Στη Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει και να ψηφίζει είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου όποιος εμφανίζεται ως Μέτοχος (κάτοχος κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας) στα αρχεία του Συστήματος Άυλων Τίτλων που διαχειρίζεται η Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. (Ε.Χ.Α.Ε.), στο οποίο τηρούνται οι κινητές αξίες της Τράπεζας κατά την οριζόμενη στην παρ. 4 του άρθρου 28α Κ.Ν. 2190/1920 ημερομηνία καταγραφής, και συμμορφώνεται εμπροθέσμως και προσηκόντως με τις προβλεπόμενες διατυπώσεις του άρθρου 28α του Κ.Ν. 2190/1920 και της οικείας προσκλήσεως της Γενικής Συνέλευσης και του άρθρου 7 του Ν.3864/2010 σε περίπτωση Γενικής Συνέλευσης που θα αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή των άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και κάθε Γενικής Συνέλευσης που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν.

Το ΤΧΣ ασκεί το δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7α του Ν.3864/2010 και το Πλαίσιο Συνεργασίας (μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ).

Η διαδικασία και η προθεσμία για την κατάθεση στην Τράπεζα των εγγράφων νομιμοποίησης των εκπροσώπων ή αντιπροσώπων των Μετόχων ορίζεται κατά τις παρ. 1 έως 3 του άρθρου 28α του Κ.Ν. 2190/1920. Συγκεκριμένα, η μετοχική ιδιότητα, θα πρέπει να επιβεβαιώνεται (π.χ. με σχετική έγγραφη βεβαίωση της Ε.Χ.Α.Ε.) το αργότερο την τρίτη (3) ημέρα πριν από τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης. Η προηγούμενη προθεσμία ισχύει και για την κατάθεση στην Τράπεζα των εγγράφων νομιμοποίησης των εκπροσώπων ή αντιπροσώπων των Μετόχων. Συγκεκριμένα, η ιδιότητα του μετόχου πρέπει να υφίσταται κατά την Ημερομηνία Καταγραφής, όπως αυτή ορίζεται στην Πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης. Μέτοχοι που δεν συμμορφώθηκαν προς τις ανωτέρω διατάξεις μπορούν να μετάσχουν στη Γενική Συνέλευση και να ψηφίσουν, μόνο με την άδειά της. Νομικά πρόσωπα μετέχουν στη Γενική Συνέλευση, ορίζοντας ως εκπροσώπους τους έως τρία (3) φυσικά πρόσωπα.

Κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Δ.Σ. οι μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην Γενική Συνέλευση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς την φυσική παρουσία τους στον τόπο διεξαγωγής της. Κατόπιν επίσης σχετικής αποφάσεως του Δ.Σ. οι μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία της Γενικής Συνέλευσης εξ αποστάσεως, είτε με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα, είτε με ψηφοφορία δια αλληλογραφίας σύμφωνα με τα εκάστοτε οριζόμενα στο νόμο.

Είκοσι τέσσερις (24) ώρες πριν από κάθε Γενική Συνέλευση πρέπει να τοποθετείται σε εμφανή θέση στην έδρα της Τράπεζας πίνακας των Μετόχων που έχουν δικαίωμα ψήφου με τον αριθμό των μετοχών και ψήφων καθενός, τα ονόματα των τυχόν αντιπροσώπων τους, καθώς και τις διευθύνσεις αυτών και των αντιπροσώπων τους. Στον πίνακα αυτό καταχωρούνται υποχρεωτικά από το Δ.Σ. όλοι οι Μέτοχοι που συμμορφώθηκαν με τις ανωτέρω διατάξεις. Από την ημέρα δημοσίευσης της πρόσκλησης για σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης και μέχρι την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης η Τράπεζα υποχρεούται να έχει αναρτημένες στην εταιρική της ιστοσελίδα τις προβλεπόμενες από την παρ. 3 του άρθρου 27 Κ.Ν. 2190/1920 πληροφορίες, καθώς και να ενημερώνει τους μετόχους μέσω της ιστοσελίδας της για τον τρόπο προμήθειας του σχετικού υλικού σε περίπτωση που για τεχνικούς λόγους δεν είναι δυνατή η πρόσβαση μέσω διαδικτύου στα εν λόγω στοιχεία. Αν κάποιος Μέτοχος ή αντιπρόσωπος Μετόχου έχει αντιρρήσεις για τον πίνακα, μπορεί να τις υποβάλει μόνο στην αρχή της συνεδρίασης της Συνέλευσης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. είναι και προσωρινός Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης. Εάν ο Πρόεδρος κωλύεται, αντικαθίσταται από τον κατά το άρθρο 21 παράγραφος 2 του Καταστατικού αναπληρωτή του, ή από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Εάν και αυτός κωλύεται, προεδρεύει προσωρινά ο Μέτοχος ή εκπρόσωπος Μετόχου με το μεγαλύτερο αριθμό μετοχών. Δύο από τους παρόντες Μετόχους ή αντιπροσώπους Μετόχων, τους οποίους ορίζει ο Πρόεδρος, εκτελούν χρέη προσωρινών Γραμματέων. Μετά την επικύρωση του πίνακα των Μετόχων, η Γενική Συνέλευση εκλέγει αμέσως το οριστικό Προεδρείο, το οποίο συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο (2) Γραμματείς, που εκτελούν και χρέη ψηφολεκτών.

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν η απαρτία αυτή δε συντελεστεί, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται πάλι μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της συνεδρίασης που ματαιώθηκε, προσκαλούμενη πριν από δέκα (10) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες, και βρίσκεται κατά την επαναληπτική αυτή συνεδρίαση σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της αρχικής Ημερήσιας Διάταξης, οποιοδήποτε και αν είναι το εκπροσωπούμενο σε αυτήν τμήμα του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών εκ του νόμου προβλεπόμενων συνεδριάσεων, εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στην ματαιωθείσα συνεδρίαση και στην επαναληπτική.

Εξαιρετικά, προκειμένου για αποφάσεις που αφορούν σε:

- α) μεταβολή της εθνικότητας της Εταιρείας,
- β) μεταβολή του αντικειμένου της επιχείρησης αυτής,
- γ) επαύξηση των υποχρεώσεων των Μετόχων,
- δ) αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, μη προβλεπόμενη από το Καταστατικό, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, εκτός εάν επιβάλλεται από το νόμο ή γίνεται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών,
- ε) μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου, εκτός εάν γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920,
- στ) μεταβολή του τρόπου διάθεσης των κερδών,
- ζ) συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Εταιρείας,
- η) παροχή ή ανανέωση της εξουσίας προς το Δ.Σ. για αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και
- θ) κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στο νόμο.

Η Γενική Συνέλευση ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται κατ' αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν τα δύο τρίτα (2/3) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή στην πρώτη συνεδρίαση, εντός είκοσι (20) ημερών από αυτή τη συνεδρίαση και ύστερα από πρόσκληση πριν από τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες, συνέρχεται πρώτη επαναληπτική συνέλευση, η οποία ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, όταν σε αυτή εκπροσωπείται τουλάχιστον το ένα δεύτερο (1/2) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν δεν συντελεστεί και αυτή η απαρτία, συνέρχεται και πάλι, εντός είκοσι (20) ημερών, δεύτερη επαναληπτική συνέλευση, με πρόσκληση τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες πριν, η οποία ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, όταν σε αυτή εκπροσωπείται τουλάχιστον το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών εκ του νόμου προβλεπόμενων συνεδριάσεων, για την περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης απαρτίας, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στην εκάστοτε ματαιωθείσα συνεδρίαση και σε κάθε επαναληπτική.

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Κατ' εξαίρεση, οι αποφάσεις στα θέματα που απαιτούν αυξημένη απαρτία λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση.

Ειδικά για τις αποφάσεις για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Ν.3864/2010, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων περί έκδοσης υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων μετατρέψιμων χρηματοοικονομικών μέσων, λαμβάνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, με την απαρτία 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου και με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Γενική Συνέλευση. Αν η απαρτία αυτή δεν συντελεστεί, εφαρμόζεται η παράγραφος 2 του άρθρου 29 του Κ.Ν. 2190/1920.

Δικαιώματα Μετόχων Μειοψηφίας

Τα δικαιώματα Μετόχων Μειοψηφίας εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει και τα σχετικά άρθρα του Καταστατικού της Τράπεζας.

Με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλεί έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης αυτής, η οποία δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον Πρόεδρο του Δ.Σ. Η αίτηση περιέχει το αντικείμενο της Ημερησίας Διάταξης.

Με αίτηση μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να εγγράψει στην Ημερήσια Διάταξη Γενικής Συνέλευσης, που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, εάν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 31 του Καταστατικού.

Ενώσω οι μετοχές της εταιρείας είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο θέτει στη διάθεση των μετόχων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920, έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης, σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη Ημερήσια Διάταξη, αν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης. Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είναι υποχρεωμένο να προβεί στην ως άνω ενέργεια αν το περιεχόμενο της σχετικής αίτησης έρχεται προφανώς σε αντίθεση με το νόμο και τα χρηστά ήθη. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι έξι (6) και οι επτά (7) ημέρες που προβλέπονται ανωτέρω, μειώνονται σε τρεις (3) και τέσσερις (4) ημέρες αντίστοιχα.

Υστερα από αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, ο Πρόεδρος της Συνέλευσης οφείλει να αναβάλει μία μόνο φορά τη λήψη αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης, τακτικής ή έκτακτης, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης για τη λήψη των αποφάσεων αυτών εκείνη που ορίζεται στην αίτηση των Μετόχων και που δεν μπορεί, πάντως,

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αναβολής. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι παραπάνω τριάντα (30) ημέρες μειώνονται σε τρεις (3) ημέρες.

Η μετ' αναβολή Γενική Συνέλευση αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των Μετόχων. Σε αυτή μπορούν να μετάσχουν και νέοι Μέτοχοι, τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 27 παρ. 2, 28 και 28α του Κ.Ν. 2190/1920.

Ύστερα από αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η λήψη αποφάσεων πάνω στα θέματα της Ημερησίας Διάταξης της Γενικής Συνέλευσης θα πρέπει να ενεργείται με ονομαστική κλήση.

Μετά από αίτηση οποιουδήποτε Μετόχου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5), τουλάχιστον, πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Τράπεζας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της Ημερησίας Διάταξης. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι παραπάνω πέντε (5) ημέρες μειώνονται σε τρεις (3) ημέρες. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Επίσης, με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να ανακοινώνει στη Γενική Συνέλευση, εφ' όσον είναι τακτική, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του Δ.Σ. ή τους Διευθυντές της Τράπεζας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της Τράπεζας με αυτούς. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων Μετόχων στο Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/1920.

Μετά από αίτηση Μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Δ.Σ. υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Τράπεζας. Δεδομένου ότι εφαρμόζεται η προθεσμία για πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση της παραγράφου 4 του άρθρου 39 του Κ.Ν. 2190/1920, ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010 θα ισχύει η παραπάνω μειωμένη προθεσμία των τριών (3) ημερών. Το Δ.Σ. μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά.

Στις περιπτώσεις του πέμπτου εδαφίου της παραγράφου 6, καθώς και του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 39 του Καταστατικού, τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης παροχής των πληροφοριών προς τους Μετόχους επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο της έδρας της Τράπεζας, με απόφασή του. Με την ίδια απόφαση, το δικαστήριο υποχρεώνει την Τράπεζα να παράσχει τις πληροφορίες που αρνήθηκε.

Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αιτούντες μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η προσκόμιση βεβαίωσης από το φορέα στον οποίο τηρούνται οι οικείες κινητές αξίες ή η πιστοποίηση της μετοχικής ιδιότητας με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση φορέα και Τράπεζας.

Σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, οι Μέτοχοι της Τράπεζας που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο έλεγχο της Τράπεζας. Ο έλεγχος διατάσσεται, εάν πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν διατάξεις των νόμων ή του Καταστατικού της Τράπεζας ή αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται εντός τριών (3) ετών από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της χρήσης, εντός της οποίας τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις.

Μέτοχοι της Τράπεζας, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο τον έλεγχο της Τράπεζας, εφ' όσον από την όλη πορεία αυτής καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται, όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση.

Οι αιτούντες τον έλεγχο Μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν στο δικαστήριο ότι κατέχουν τις μετοχές που τους δίνουν το δικαίωμα να ζητήσουν τον έλεγχο της Τράπεζας.

Λοιπά Δικαιώματα Μετόχων

Επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία αναφορικά με τα δικαιώματα των Μετόχων της Τράπεζας και τον τρόπο άσκησής τους περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.3556/2007 και αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Δ.Σ. της Τράπεζας.

Δ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας

Η Τράπεζα διοικείται από το Δ.Σ. το οποίο είναι υπεύθυνο για τη χάραξη στρατηγικής κατεύθυνσης, την εποπτεία της Διοίκησης και τον επαρκή έλεγχο της Τράπεζας, με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης αξίας της Τράπεζας και την προάσπιση του γενικότερου εταιρικού συμφέροντος, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, περιλαμβανομένων και των

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

διατάξεων του Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης.

Η λειτουργία, οι βασικές αρμοδιότητες και εξουσίες του Δ.Σ. της Τράπεζας ρυθμίζονται ιδίως από τον Κ.Ν. 2190/1920, τον Ν.4261/2014, τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 468/2014, τον Ν.3016/2002, τον Ν.3864/2010, όπως ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και περιγράφονται στο Καταστατικό της Τράπεζας και στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Διορισμός Μελών και Λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη και λήγει κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους, στο οποίο συμπληρώνεται η τριετία από την εκλογή τους. Όλα τα μέλη μπορούν να επανεκλεγούν. Η Γενική Συνέλευση καθορίζει κάθε φορά τον ακριβή αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αποτελείται κατ' ελάχιστον από 9 ως 15 μέλη και πρέπει πάντα να είναι περιττός αριθμός) και προσδιορίζει τα ανεξάρτητα μέλη του.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος ένας εκπρόσωπος του ΤΧΣ, σε εφαρμογή του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, που υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2015, το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διορίσει έναν παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Δ.Σ. της Τράπεζας.

Επιπλέον, έως τις 22 Ιουλίου 2016, στο πλαίσιο συμμετοχής της Τράπεζας στο σχέδιο ενίσχυσης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας σε εφαρμογή του Ν. 3723/2008, το Ελληνικό Δημόσιο συμμετείχε στο Δ.Σ. μέσω εκπροσώπου του. Καθώς η Τράπεζα δεν λαμβάνει πλέον ενίσχυση υπό το σχέδιο ενίσχυσης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας, δεν υπόκειται πλέον στις διατάξεις του Ν. 3723/2008 και η εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει παύσει.

Επιπροσθέτως, τον Ιούνιο 2017, ο Εκπρόσωπος των Εργαζομένων ορίστηκε ως Παρατηρητής στο Διοικητικό Συμβούλιο με όλα τα δικαιώματα μέλους Δ.Σ., εκτός του δικαιώματος ψήφου. Ο Παρατηρητής Εκπρόσωπος των Εργαζομένων έχει δικαίωμα διαβούλευσης αναφορικά με τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, πρόσβαση σε μηνιαία βάση στον/στην Πρόεδρο της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών για τη συζήτηση επί προτάσεων ή θεμάτων τα οποία απασχολούν τους Εργαζόμενους και το δικαίωμα να απευθύνεται στην Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών κατόπιν σχετικού αιτήματος.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν να ανακληθούν οποτεδήποτε από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος, παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, λόγω παραίτησης, θανάτου ή έκπτωσης για οποιοδήποτε λόγο, και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη, που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη μπορούν είτε να εκλέξουν προσωρινά άλλον για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίσουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των υπολοίπων μελών να παραμένει εντός του ορίου που προβλέπεται από το εφαρμοστέο πλαίσιο και τους κανονισμούς της Τράπεζας. Σε περίπτωση προσωρινής εκλογής νέου μέλους, η εκλογή ισχύει για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται και η κάλυψη της θέσης ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προσηχή Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμη και αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην Ημερήσια Διάταξη. Σε κάθε περίπτωση, τα αναπομείναντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους, μπορούν να προβούν σε σύγκληση Γενικής Συνέλευσης με αποκλειστικό σκοπό την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρό του και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας, ο οποίος διευθύνει τις εργασίες αυτής. Ακόμη, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει Αντιπρόεδρο ή Αντιπροέδρους και Αναπληρωτή ή Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους. Η Τράπεζα παρακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και στο πλαίσιο υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών και της συνεχούς διαδικασίας επικαιροποίησης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, διαχωρίζει τον ρόλο του Προέδρου από αυτόν του Διευθύνοντος Συμβούλου.

Η συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου σε σώμα γίνεται στην πρώτη συνεδρίασή του, η οποία συγκαλείται μετά από κάθε εκλογή μελών από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και σε κάθε περίπτωση κενώσεως της θέσης του Προέδρου ή του Διευθύνοντος Συμβούλου για οποιοδήποτε λόγο. Μέχρι της εκλογής νέου Προέδρου ή Διευθύνοντος Συμβούλου από το Διοικητικό Συμβούλιο, τα σχετικά καθήκοντα ασκούνται από τον Αναπληρωτή του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει όπως προβλέπεται από την ελληνική νομοθεσία, το Καταστατικό της Τράπεζας και τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθώς επίσης και από τις διατάξεις της Αναθεωρημένης Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας προς τον Επίτροπο Παρακολούθησης και συγκαλείται (α) από τον Πρόεδρο, με πρόσκληση που κοινοποιείται από τον Γραμματέα Δ.Σ. στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τουλάχιστον τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται, απαραίτητα και με σαφήνεια, τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, διαφορετικά αποφάσεις δεν δύναται να ληφθούν στη συνεδρίαση αν δεν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και κανένα μέλος δεν αντιλέγει στη λήψη αποφάσεων, ή (β) από τον Πρόεδρο κατόπιν αίτησης από δύο μέλη, εντός προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή της έγγραφης αίτησης και περιλαμβάνοντας όλα τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ή (γ) από τον Πρόεδρο, κατόπιν αίτησης του Εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή της αίτησης προς τον Πρόεδρο. Στην περίπτωση που ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν προβεί στη σύγκληση του

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Συμβουλίου κατόπιν αίτησης δύο μελών ή του εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός της ανωτέρω προθεσμίας, ή δεν συμπεριλάβει όλα τα θέματα που προτείνονται από το ΤΧΣ στην πρόσκληση, τότε τα δύο μέλη ή ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ αντίστοιχα δύνανται να συγκαλέσουν το Διοικητικό Συμβούλιο εντός πέντε ημερών από τη λήξη της ως άνω επταήμερης προθεσμίας. Η εν λόγω πρόσκληση πρέπει να κοινοποιείται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και στον Παρατηρητή του ΤΧΣ.

Οποιοδήποτε μέλος μπορεί να ζητήσει από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Δύο ή περισσότερα μέλη μπορούν να απαιτήσουν από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται επίσης να συμπεριλάβει θέματα στην ημερήσια διάταξη και, για το σκοπό αυτό, πρέπει να αποστέλλει στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου εγγράφως τα προτεινόμενα / επιπρόσθετα θέματα τουλάχιστον δύο εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να συμπεριλάβει αυτά τα θέματα στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, αν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός των μελών. Ουδέποτε όμως ο αριθμός των παρόντων μελών μπορεί να είναι μικρότερος από πέντε. Στο Καταστατικό της Τράπεζας ορίζονται οι προϋποθέσεις για την αντιπροσώπευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για την επίτευξη της εγκυρότητας των αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω ενίσχυσης της αποτελεσματικής λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, στα μέσα του 2016 η Τράπεζα προέβη στην προμήθεια ειδικής εφαρμογής για την υποστήριξη της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου. Μια νέα αναβαθμισμένη ειδική εφαρμογή για την υποστήριξη της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου εγκαταστάθηκε το Φεβρουάριο του 2018. Η χρήση της συγκεκριμένης εφαρμογής έχει ενισχύσει τις διαδικασίες ενημέρωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με την κατάλληλη πληροφόρηση και γνωστοποιήσεις και την εξ αποστάσεως πρόσβαση στο υλικό του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, και έχει διευκολύνει την ανταλλαγή απόψεων και το σχολιασμό ζητημάτων που τίθενται υπόψη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, και την καλύτερη παρακολούθηση των θεμάτων που εξετάζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

Το Δ.Σ. είναι, μεταξύ άλλων, αρμόδιο για την:

- Εξέταση και έγκριση της στρατηγικής κατεύθυνσης της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένου και του επιχειρησιακού σχεδίου, του ετήσιου προϋπολογισμού και των μεγάλων στρατηγικών αποφάσεων, και την παροχή σχετικής καθοδήγησης στη Διοίκηση της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Εξέταση της εταιρικής δομής του Ομίλου, την παρακολούθηση τυχόν κινδύνων που απορρέουν από τη δομή αυτή και διασφάλιση της συνεκτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος της εταιρικής διακυβέρνησης του Ομίλου.
- Συμμετοχή της Τράπεζας σε άλλες τράπεζες στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ή εκποίηση συμμετοχών της σε αυτές.
- Ίδρυση Υποκαταστημάτων, Πρακτορείων και Γραφείων Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Σύσταση σωματείων, ιδρυμάτων του άρθρου 108 ΑΚ και συμμετοχή σε εταιρείες του άρθρου 784 ΑΚ.
- Έγκριση του Κανονισμού Εργασίας της Τράπεζας.
- Ονομασία των Γενικών Διευθυντών και λοιπών στελεχών της Τράπεζας, κατόπιν πρότασης των αρμόδιων οργάνων της Τράπεζας, σύμφωνα με τα όσα κατά περίπτωση προβλέπονται από το ισχύον πλαίσιο.
- Εξέταση και έγκριση των ετήσιων και ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Έκδοση Ομολογιακών Δανείων πάσης φύσεως, εκτός εκείνων για τα οποία ορίζεται αποκλειστικά αρμόδια από το νόμο η Γενική Συνέλευση.
- Έγκριση και ανασκόπηση του Κώδικα Δεοντολογίας για τους υπαλλήλους της Τράπεζας και του Ομίλου και του Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Έγκριση της Πολιτικής ΕΚΕ της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Έγκριση και αναθεώρηση της Πολιτικής Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου, κατόπιν απόφασης των μη εκτελεστικών Μελών του, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών του Δ.Σ.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 («Νόμος ΤΧΣ»), όπως ισχύει, και το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει -μεταξύ άλλων- δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Δ.Σ. του πιστωτικού ιδρύματος σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική αποδοχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Δ.Σ., καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας υποστηρίζεται από πέντε Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου, οι οποίες έχουν συσταθεί και λειτουργούν για το σκοπό αυτό, ήτοι την Επιτροπή Στρατηγικής, την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, την Επιτροπή Ελέγχου, την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων και την Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, η λειτουργία των

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

οποίων είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία και το κανονιστικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων του Αναθεωρημένου Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ και των υποχρεώσεων της Τράπεζας προς τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

Υποψηφιότητες μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η διαδικασία επιλογής και τα κριτήρια για την καταλληλότητα των μελών του Δ.Σ. (πλην του εκπροσώπου του ΤΧΣ) υπάγονται σε συγκεκριμένους κανόνες που έχουν θεσπιστεί και προβλέπονται από τον Ν.4261/2014, τον Ν.3016/2002, τον Ν.3864/2010, όπως ισχύουν, την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 22/12.7.2013 της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 468/2014, το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του Τ.Χ.Σ, το Καταστατικό της Τράπεζας, τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ. Ο κάθε προτεινόμενος υποψήφιος πληροί κριτήρια μέσω των οποίων εξασφαλίζεται εν γένει η βέλτιστη διακυβέρνηση και καθοδήγηση της στρατηγικής της Τράπεζας σε οικονομικά, επιχειρηματικά και θέματα πολιτικής προκειμένου να διασφαλίσει και την απαιτούμενη έγκριση των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. (β) του Καταστατικού της Τράπεζας, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για την εκλογή των μελών και τυχόν αναπληρωματικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τον καθορισμό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 παρ. 3 του Καταστατικού της Τράπεζας και του άρθρου 18 παρ. 7 του Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», σε περίπτωση κατά την οποία λόγω παραίτησης, θανάτου ή έκπτωσης, για οποιοδήποτε λόγο, ένα μέλος παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν είτε να εκλέγουν προσωρινά άλλον για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίσουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των υπόλοιπων μελών είναι εντός του προβλεπόμενου από το εφαρμοστέο πλαίσιο ορίου (επί του παρόντος τουλάχιστον εννέα).

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», κάθε μέτοχος μπορεί να προτείνει έναν υποψήφιο για το Διοικητικό Συμβούλιο στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων και το δικαίωμα αυτό (δηλαδή να προτείνει έναν υποψήφιο στη Γενική Συνέλευση), δίνεται επίσης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Για το σκοπό αυτό, σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο, επικουρούμενο από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, προτείνει στη Γενική Συνέλευση τους υποψηφίους για συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο με βάση την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την οποία απαιτείται τα υποψήφια μέλη να πληρούν τις προδιαγραφές καταλληλότητας (fit and proper requirements) και να μην έχουν καμία συστηματική σύγκρουση συμφερόντων με την Τράπεζα. Δεν είναι απαραίτητο το Διοικητικό Συμβούλιο να υποβάλει ξεχωριστή πρόταση για τις θέσεις του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντα Συμβούλου.

Μετά την εκλογή των νέων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, το Διοικητικό Συμβούλιο στην εναρκτήρια συνεδρία του εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, ο οποίος διαχειρίζεται την Τράπεζα. Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, η Τράπεζα διαχωρίζει αυτούς τους δύο ρόλους. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει Αντιπρόεδρο/Αντιπροέδρους και Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο/Συμβούλους.

Κατά την επιλογή και πρόταση προς τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων των υποψηφίων μελών του Δ.Σ., ή κατά τον διορισμό νέων μελών κατ' αντικατάσταση αποχωρησάντων μελών του, το Διοικητικό Συμβούλιο επιδιώκει να προτείνει υποψηφίους οι οποίοι πληρούν τις προδιαγραφές καταλληλότητας, όπως αυτές περιγράφονται στο εφαρμοστέο πλαίσιο, δεν έχουν συστηματική σύγκρουση συμφερόντων με την Τράπεζα και των οποίων η εκλογή διασφαλίζει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο, ως συλλογικό όργανο, έχει ιδιαίτερως τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- Γνωρίζει σε βάθος το χρηματοπιστωτικό σύστημα και περιλαμβάνει στη σύνθεσή του μέλη που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει σε γατεικές θέσεις σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου διαθέτουν κατάλληλο μίγμα και εμπειρία σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ή σε θέματα εμπορικής τραπεζικής και επαρκή χρόνο ώστε να ασκούν αποτελεσματικά την εποπτεία των λειτουργιών της Τράπεζας ως ομίλου που προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο. Ορισμένα από τα μέλη του διαθέτουν ισχυρή μακροχρόνια εμπειρία σε χρηματοοικονομική διοίκηση, λογιστική και σε θέματα ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίου. Επίσης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν αντίληψη των νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων του τραπεζικού κλάδου.
- Διαθέτει σημαντική εμπειρία στον επιχειρηματικό και επαγγελματικό κόσμο, καθώς και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο, περιλαμβάνοντας μεταξύ των μελών του στελέχη που διατελούν ή έχουν διατελέσει Πρόεδροι, Διευθύνοντες Σύμβουλοι ή ανώτατα διοικητικά στελέχη σε μεγάλους οργανισμούς και των οποίων η ικανότητα να διαμορφώνουν κρίση επί σημαντικών και λεπτών θεμάτων, όπως αυτά επί των οποίων το Δ.Σ. καλείται να λάβει αποφάσεις, είναι ευρέως αναγνωρισμένη.
- Έχει πλήρη κατανόηση της δομής και της δυναμικής της πελατείας της Τράπεζας, καθώς και των κύριων αγορών στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος σήμερα.
- Διαθέτει σημαντική διεθνή εμπειρία και είναι σε θέση να συμβάλει στις αναπτυξιακές προοπτικές της Τράπεζας στην συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησής της.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

- Διαθέτει κατάλληλη εμπειρία σε χρηματοοικονομικά θέματα, ώστε να είναι σε θέση να ασκήσει αποτελεσματικά την εποπτεία ενός Ομίλου που προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο.
- Εξασφαλίζει, κατά το δυνατόν, επαρκή εκπροσώπηση των δύο φύλων.

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης καθώς επίσης η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφουν συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας που πρέπει να πληρούν τα υποψήφια μέλη αναφορικά με επαγγελματικές ιδιότητες που είναι μη συμβατές με τη θέση του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, κριτήρια αναφορικά με την ανεξαρτησία των μη εκτελεστικών μελών, τη συμμετοχή των υποψήφιων μελών σε άλλα διοικητικά συμβούλια καθώς και άλλες περιπτώσεις που είναι ασυμβίβαστες με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Όλα τα παραπάνω έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν την βέλτιστη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Τέλος, σε συνέχεια των νέων διατάξεων του Νόμου του ΤΧΣ, η Τράπεζα έχει προβεί στο Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ, στην τροποποίηση εσωτερικών κανόνων, όπως για παράδειγμα του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας.

Αξιολόγηση του Διευθύνοντος Συμβούλου, του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του

Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ένα σύστημα αυτο-αξιολόγησης για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των εργασιών αυτού και των Επιτροπών του, βάσει μεθόδου που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

Σε συμμόρφωση με το αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, η Πολιτική και η Διαδικασία που αφορούν την ετήσια αξιολόγηση του Δ.Σ. αναθεωρήθηκαν τον Μάιο του 2016. Η εν λόγω Πολιτική ορίζει τη διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του ως συλλογικά όργανα, καθώς και της ατομικής συνεισφοράς κάθε Μέλους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και οι Επιτροπές του διενέργησαν την αυτοαξιολόγησή τους για το έτος 2017, καθώς και την αξιολόγηση της επίδοσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σε ατομικό επίπεδο, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραπάνω Πολιτικής, με τη χρήση ερωτηματολογίων που περιελάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Τράπεζας, το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς και με τη χρήση του νέου ειδικού λογισμικού της Γραμματείας Διοικητικού Συμβουλίου. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα αποτελέσματα της αυτό-αξιολόγησης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του επεξεργάζεται η αρμόδια Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου, ήτοι η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, και ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου. Επιπλέον, κατά το 2017 το ΤΧΣ πραγματοποίησε αξιολόγηση του Δ.Σ. σε συνεργασία με ανεξάρτητους συμβούλους, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Επιπρόσθετα, όπως ορίζεται στο άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ, επικουρούμενο από ανεξάρτητο σύμβουλο διεθνούς φήμης και εγνωσμένης εμπειρίας και εξειδίκευσης, αξιολογεί τις ρυθμίσεις εταιρικής διακυβέρνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων με τα οποία έχει υπογράψει Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 ορίζει ότι η αξιολόγηση αφορά το μέγεθος, την οργάνωση, τη δομή και την κατανομή των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων εντός του Δ.Σ. και των Επιτροπών του σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς επίσης και ατομικά τα μέλη του Δ.Σ. και των επιτροπών του.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του ΤΧΣ επισκοπήθηκαν και συζητήθηκαν σε επίπεδο Δ.Σ. από την αρμόδια Επιτροπή του, δηλαδή την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου και η Τράπεζα έχει προβεί σε διορθωτικές ενέργειες, οι οποίες έχουν παρακολουθηθεί στενά.

Οι Επιτροπές του Δ.Σ. προχώρησαν στην επικαιροποίηση του Ετήσιου Προγράμματος Εργασιών τους (Rolling Agendas) και την αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας τους, ενώ κατάρτισαν Σχέδια Δράσης, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση και περιλαμβάνουν πληροφορίες για περαιτέρω δράσεις που κάθε Επιτροπή θα πρέπει να αναλάβει στο προσεχές διάστημα καθώς και το χρονοδιάγραμμα κάθε δράσης. Επίσης, οι Επιτροπές του Δ.Σ. παρακολουθούν τις εξελίξεις και αναθεωρούν τα παραπάνω έγγραφα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι εργασίες κάθε Επιτροπής παραμένουν συναφείς και σύμφωνες με τις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης. Επιπλέον, δόθηκε έμφαση στην τακτική ενημέρωση των Επιτροπών σχετικά με θέματα της αρμοδιότητάς τους. Για παράδειγμα, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, που πλέον έχει διπλό ρόλο και ειδική αρμοδιότητα επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων, λαμβάνει μηνιαίες ειδικές αναφορές για τα δάνεια/ανοίγματα αυτά.

Αποζημίωση μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Το Δ.Σ. διαμορφώνει πρόταση που υποβάλλεται στη Γενική Συνέλευση όσον αφορά στην αποζημίωση των μελών του για τις υπηρεσίες που παρέχουν. Η πρόταση αυτή καταρτίζεται σε συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις δεσμεύσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης, με βάση την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας («η Πολιτική Αποδοχών»), τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών του Δ.Σ. και τις βέλτιστες πρακτικές του κλάδου, με τρόπο που αντανακλά επαρκώς το χρόνο και την προσπάθεια που αναμένεται να καταβάλλουν τα μέλη ώστε να συμβάλλουν στις εργασίες του Δ.Σ., αλλά και ταυτόχρονα προάγει την αποδοτικότητα των εργασιών του Δ.Σ. Οι αμοιβές του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και των Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων καθορίζονται από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ μπορεί, μεταξύ άλλων, να ασκήσει το δικαίωμά του για αρνησικυρία (veto) στη διαδικασία λήψης απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ., τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η αποζημίωση του προαναφερθέντος προσωπικού να ξεπεράσει την αποζημίωση του Διοικητή της Τράπεζας

της Ελλάδος. Για την ΕΤΕ, η οποία έλαβε κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ το 2015, το ανώτατο όριο στις αποδοχές θα επανεξεταστεί, σύμφωνα με την Τραπεζική Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 1ης Αυγούστου 2013, σημείο 38, και μπορεί να παραταθεί ως το τέλος της περιόδου αναδιάρθρωσης. Σύμφωνα με το Νόμο του ΤΧΣ, όπως ισχύει, απαγορεύεται η Τράπεζα να διανείμει μεταβλητές αποδοχές (bonus) στον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή τους Γενικούς Διευθυντές και τους Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές για το χρονικό διάστημα συμμετοχής της Τράπεζας στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης. Αναφορικά με τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα, όπως αναφέρεται και παρακάτω, έχει υιοθετήσει Πολιτική Αποδοχών για τον καθορισμό των αμοιβών τους στο ευρύτερο πλαίσιο προσδιορισμού των αμοιβών ανωτάτων διοικητικών στελεχών που έχει σκοπό την προώθηση της αξιοκρατίας και τη διαμόρφωση νοοτροπίας προσανατολισμένης στην απόδοση, όντας παράλληλα σε εναρμόνιση προς το εφαρμοστέο πλαίσιο. Κατά τη διάρκεια του 2017 δεν χορηγήθηκαν μεταβλητές αποδοχές στον Πρόεδρο και στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., ενώ οι αμοιβές των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. δεν περιλαμβάνουν έκτακτες παροχές σύμφωνα με την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας.

Στις 30 Ιουνίου 2017, κατόπιν σχετικής πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου μετά από εισήγηση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών και της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, η Τακτική Γενική Συνέλευση ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2016, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/1920, προσδιόρισε τις αμοιβές του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, του Διευθύνοντος Συμβούλου, των Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων, και των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2018. Επίσης ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2016, ως μελών των επιτροπών Ελέγχου, Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, Διαχείρισης Κινδύνων, Στρατηγικής και προσδιόρισε τις αμοιβές τους μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2018, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου

Η Τράπεζα προσφέρει στα νέα μέλη του Δ.Σ. εισαγωγικό πρόγραμμα ενημέρωσης, το οποίο περιλαμβάνει ενημερωτική ημερίδα που καλύπτει μεταξύ άλλων το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και οργάνωσης της Τράπεζας και περιλαμβάνει συναντήσεις με βασικά στελέχη. Στο πλαίσιο της ημερίδας, τα νέα Μέλη ενημερώνονται για θέματα διακυβέρνησης και κανονιστικής συμμόρφωσης, βασικές εξελίξεις σε επίπεδο Ομίλου, τον εσωτερικό έλεγχο και οικονομικά και λογιστικά ζητήματα. Επιπλέον, κατά τον διορισμό τους, λαμβάνουν λεπτομερές υλικό που περιλαμβάνει Εγχειρίδιο με περιγραφή των βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τις βασικές πολιτικές της Τράπεζας, καθώς και άλλα σχετικά έγγραφα που αφορούν π.χ. τις υποχρεώσεις της Τράπεζας που απορρέουν από το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ και τις δεσμεύσεις έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης. Περαιτέρω, αρμόδια στελέχη της Τράπεζας ενημερώνουν συνοπτικά το Δ.Σ. για θέματα που πρέπει να γνωρίζουν, όπως π.χ. για θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, θέματα σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, ενώ μπορεί να πραγματοποιούνται και εξωτερικά εκπαιδευτικά προγράμματα, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, όπως π.χ. η κατάρτιση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου αναφορικά με την Ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο, το Οικονομικό Έγκλημα και το Μακροοικονομικό Περιβάλλον, καθώς και η κατάρτιση των μελών της Επιτροπής Ελέγχου από τους εξωτερικούς ελεγκτές της Τράπεζας ειδικά για τις επερχόμενες αλλαγές στα πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς σύμφωνα με το IFRS 9.

47

Σύνθεση και Αλλαγές του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2017 και το α' τρίμηνο του 2018

Σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το ΤΧΣ συμμετέχει στο Δ.Σ. μέσω διορισμένου εκπροσώπου του. Η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε στις 30 Μαρτίου 2017 ως νέα Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Δ.Σ. σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθήρη που είχε διοριστεί στη θέση αυτή σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος Χάρη Μάκκα. Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει δικαίωμα να συμμετέχει στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου και σε επιτροπές που δεν αποτελούνται αποκλειστικά από εκτελεστικά μέλη και έχει τα δικαιώματα και τις εξουσίες που ορίζονται στο Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και στο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα και ειδικότερα της τήρησης των Δεσμεύσεων του Ελληνικού Δημοσίου όσον αφορά τη λειτουργία της Τράπεζας, η εταιρεία Grant Thornton έχει οριστεί «Επίτροπος Παρακολούθησης», με αντικείμενο την παρακολούθηση της συμμόρφωσης της Τράπεζας με τις ανωτέρω Δεσμεύσεις. Ειδικότερα, ο Επίτροπος Παρακολούθησης είναι επιφορτισμένος με την παρακολούθηση της τήρησης των δεσμεύσεων που αφορούν στη διατήρηση αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, την εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών πιστοδοτήσεων, καταθέσεων και διαχείρισης κινδύνων, τον περιορισμό κρατικής βοήθειας, την εφαρμογή περιορισμών στην καταβολή μερισμάτων, τοκομεριδίων και αγορών ιδίων χρηματοπιστωτικών μέσων. Επίσης, έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά αρχεία και δικαίωμα να συζητά με αναλυτές πιστώσεων και στελέχη διαχείρισης κινδύνων. Ο Επίτροπος Παρακολούθησης παρίσταται στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών του ως παρατηρητής.

Επιπλέον, τον Ιούνιο του 2017 ο εκπρόσωπος των εργαζομένων διορίστηκε ως Παρατηρητής στο Διοικητικό Συμβούλιο με όλα τα δικαιώματα ενός μέλους του διοικητικού συμβουλίου εκτός από τα δικαιώματα ψήφου. Ο Παρατηρητής, εκπρόσωπος των εργαζομένων έχει δικαίωμα διαβούλευσης στην ημερήσια διάταξη της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, μηνιαία πρόσβαση στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών για να συζητήσει σχετικές προτάσεις ή θέματα και το δικαίωμα να απευθυνθεί στην Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών κατόπιν αιτήματος.

Το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο, του οποίου η θητεία λήγει το 2018, συγκροτήθηκε εκ νέου σε σώμα κατά τη συνεδρίαση της 27ης Δεκεμβρίου 2017.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Το 2017 και το α' τρίμηνο του 2018 έλαβαν χώρα οι παρακάτω αλλαγές:

- Στις 28 Φεβρουαρίου 2018, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, κ. Πέτρου Σαμπατακάκη.
- Στις 31 Ιανουαρίου 2018, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η αποχώρηση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, κ. Mike Aynsley.
- Στις 27 Δεκεμβρίου 2017, ο κ. Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος υπέβαλλε την παραίτησή του από μη εκτελεστικό μέλος και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Την ίδια μέρα, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, αποφασίστηκε η ανασυγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου εκ νέου σε σώμα και ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης διορίστηκε ως ο νέος Πρόεδρος, μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
- Στην 1 Νοεμβρίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε τον κ. Κώστα Μιχαηλίδη ως νέο μη εκτελεστικό μέλος και Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Στις 19 Ιουνίου 2017, το μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου, κ. Σπύρος Λορεντζιάδης, γνωστοποίησε στο Διοικητικό Συμβούλιο την παραίτησή του, με ημερομηνία ισχύος την 30η Ιουνίου 2017.
- Στις 7 Ιουνίου 2017, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ο κ. Κούκος υπέβαλε την παραίτησή του από μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και θα συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο ως Παρατηρητής, Εκπρόσωπος των Εργαζομένων της Τράπεζας.
- Στις 30 Μαρτίου 2017, η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε ως νέα Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Δ.Σ. σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθέρη.

Αναλυτικά, το παρόν Δ.Σ. απαρτίζεται από τους κάτωθι:

Διοικητικό Συμβούλιο Τράπεζας

Όνοματεπώνυμο	Θέση στο Δ.Σ.	Ημερομηνία Εκλογής	Λήξη Θητείας	Επάγγελμα/ Κύρια εξειδίκευση, Εμπειρία
Κώστας Μιχαηλίδης	Πρόεδρος Δ.Σ. (Μη Εκτελεστικό Μέλος)	27 Δεκεμβρίου 2017	2018	Πρόεδρος του Δ.Σ.
Εκτελεστικά μέλη				
Λεωνίδας Ε. Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Διευθύνων Σύμβουλος
Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μη εκτελεστικά μέλη				
Eva Cederbalk	Μέλος	27 Δεκεμβρίου 2016	2018	Τραπεζική εμπειρία
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη				
Claude Piret	Μέλος	2 Νοεμβρίου 2016	2018	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει Διαχείριση Κινδύνων / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες Οικονομολόγος / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Χάρης Μάκκας	Μέλος	28 Ιουλίου 2016	2018	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες/ Ναυτιλιακά
Marianne Økland	Μέλος	29 Ιουνίου 2016	2018	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες/ Ναυτιλιακά
Εκπρόσωπος Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ν.3864/2010)				
Παναγιώτα Ιπλιζιάν	Μέλος	30 Μαρτίου 2017	2018	Οικονομολόγος
Γραμματέας Δ.Σ. και Επιτροπών Δ.Σ.				
Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου		28 Ιανουαρίου 2014	2018	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου

Κατά τη διάρκεια του 2017, το Δ.Σ. της Τράπεζας συνεδρίασε συνολικά 23 φορές.

Κατά τη διάρκεια του 2017, οι Επιτροπές του Δ.Σ. της Τράπεζας συνεδρίασαν συνολικά 51 φορές.

Το 33,33% (3 εκ των 9) των μελών του Δ.Σ. της Τράπεζας είναι γυναίκες.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Για το Διοικητικό Συμβούλιο υφίσταται προϋπολογισμός.

Σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών του Δ.Σ. της Τράπεζας έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο).

Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου

Πέντε επιτροπές έχουν συσταθεί και λειτουργούν σε επίπεδο Δ.Σ. της Τράπεζας, οι κανονισμοί λειτουργίας των οποίων έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές). Τα μέλη των Επιτροπών λαμβάνουν ετήσια αμοιβή για τη συμμετοχή τους σε κάθε μία από τις Επιτροπές.

Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή συστάθηκε το 1999 και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, το άρθρο 37 του Ν. 3693/2008, το άρθρο 44 του Ν. 4449/2017 και τις διατάξεις του Νόμου Sarbanes-Oxley («SOX»).

Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας κατόπιν προτάσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Η Επιτροπή αποτελείται από πέντε μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., δύο από τα οποία είναι ανεξάρτητα και από τον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Η θητεία των μελών είναι ετήσια και μπορεί να ανανεωθεί απεριόριστα. Η Επιτροπή Ελέγχου απασχολεί εξειδικευμένο σύμβουλο που αναφέρεται απευθείας στον Πρόεδρο της Επιτροπής. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον έξι φορές ετησίως ή και έκτακτα, όποτε παρίσταται ανάγκη, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της και υποβάλλει αναφορές στο Διοικητικό Συμβούλιο ανά τρίμηνο ή και σε μικρότερο χρονικό διάστημα, εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Ελέγχου συνεδρίασε δεκατρείς φορές. Το 2017 παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου για το 2018, το προσχέδιο για το πρόγραμμα ελέγχου για την περίοδο 2019-2020, καθώς και η ετήσια έκθεση για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης, τον Ιούνιο του 2017 η Επιτροπή διενήργησε αξιολόγηση της Ετήσιας Έκθεσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔΤΕ 2577/2006 και ενημερώθηκε σχετικά με τη δραστηριότητα των Επιτροπών Ελέγχου των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου. Επιπλέον, η Επιτροπή επισκόπησε τις τριμηνιαίες και ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου για τη χρήση του 2017, αξιολόγησε την επάρκεια του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2577/2006, ενώ επίσης εξέτασε σε τριμηνιαία βάση και αξιολόγησε σε ετήσια βάση τις δραστηριότητες της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και των Διευθύνσεων Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Τράπεζας. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή έκανε συστάσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο αναφορικά με το διορισμό των εξωτερικών ελεγκτών της Τράπεζας για τις ετήσιες και εξαμηνιαίες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας για τη χρήση του 2017, ενημερώθηκε για σχετικά με την πρόοδο του έργου για το IFRS 9, ενώ τα μέλη της εκπαιδεύτηκαν αναφορικά με τις τελευταίες εξελίξεις σε θέματα διεθνών λογιστικών και ελεγκτικών απαιτήσεων. Περαιτέρω, ενημερώθηκε σχετικά με τις εξελίξεις όσον αφορά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α., τα πρότυπα της PCAOB και τη διαδικασία ελέγχου SOX.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου αναθεωρήθηκε τον Μάρτιο του 2017.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ελέγχου

Προσωρινός Πρόεδρος	Κώστας Μιχαηλίδης
Αντιπρόεδρος	Claude Piret
Μέλος	Marianne Økland
Μέλος	Eva Cederbalk
Μέλος	Παναγιώτα Ιπλιζιάν (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005).

Η Επιτροπή αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) τους ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας. Η Επιτροπή περιλαμβάνει ανάμεσα στα μέλη της άτομα που έχουν εμπειρία στον χρηματοοικονομικό τομέα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος της Επιτροπής διαθέτει επαρκή εξειδίκευση, κατάρτιση και επαγγελματική εμπειρία στη διαχείριση κινδύνων και στις δραστηριότητες ελέγχου, προκειμένου να συνδράμει στην ευθυγράμμιση των αποδοχών με το προφίλ κινδύνου και κεφαλαίου της Τράπεζας.

Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται βάσει των ικανοτήτων και της εμπειρίας τους.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως και, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συνεδρίασε δώδεκα φορές. Το 2017, η Επιτροπή μεταξύ άλλων ασχολήθηκε με τις συμβάσεις, τις αναβαθμίσεις, καθώς και τον διορισμό Γενικών Διευθυντών και Βοηθών Γενικών Διευθυντών της Τράπεζας, ενώ ενημερώθηκε διεξοδικά για την εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολόγησης της απόδοσης του προσωπικού. Η Επιτροπή ενημερώθηκε αναλυτικά σε τακτική βάση για το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού της ΕΤΕ και την τροποποίηση του Οργανογράμματος της Τράπεζας.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών αναθεωρήθηκε τον Ιούνιο του 2017.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Πρόεδρος	Marianne Økland
Μέλος	Claude Piret
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Παναγιώτα Ιπλιζιάν (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Η Επιτροπή συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005). Η Επιτροπή αποτελείται από τουλάχιστον τρία μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα μέλη της Επιτροπής και ο Πρόεδρος της ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Όλα τα μέλη της Επιτροπής είναι μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, και στην πλειοψηφία τους ανεξάρτητα, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο. Η θητεία τους είναι ετήσια και μπορεί να ανανεώνεται απεριόριστα. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή συνεδρίασε δώδεκα φορές. Το 2017, η Επιτροπή ενημερώθηκε για τις τελευταίες εξελίξεις, τις παγκόσμιες τάσεις και άλλα θέματα συμμόρφωσης στο πλαίσιο της Εταιρικής Διακυβέρνησης Επιπλέον, η Επιτροπή, πρότεινε νέα υποψήφια μέλη για το Δ.Σ., επανεξέτασε την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων και τη σύνθεση του Δ.Σ. σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, ιδίως τους Ν. 3016/2002, 4261/2014, 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, καθώς και σε συμμόρφωση με τους εσωτερικούς κανονισμούς της Τράπεζας για την εταιρική διακυβέρνηση.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων αναθεωρήθηκε τον Απρίλιο του 2017.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Πρόεδρος	Marianne Økland
Αντιπρόεδρος	Claude Piret
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Παναγιώτα Ιπλιζιάν (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1308/20.7.2006) βάσει των διατάξεων της ΠΔΤΕ 2577/9.3.2006. Η Επιτροπή έχει διπλή αποστολή. Λειτουργεί α) ως Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και β) ως Επιτροπή αρμόδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και εκτάκτως, όποτε κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο αυτής.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνεδρίασε δώδεκα φορές. Τον Ιανουάριο του 2017 αναθεωρήθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ πρέπει να επισημανθεί ο διπλός ρόλος της, αφενός η ειδική αρμοδιότητά της επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων και αφετέρου η λειτουργία της ως ειδική επιτροπή της Τράπεζας για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Κατά το 2017, η Επιτροπή ενημερώθηκε και γνωμοδότησε αναλυτικά σε τακτική βάση για το επίπεδο ανάληψης κινδύνων από την Τράπεζα καθώς και με θέματα σχετικά με την πρόοδο του έργου για το IFRS 9. Επιπλέον, η Επιτροπή ασχολήθηκε εκτενώς με θέματα μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων, ιδιαίτερα με βάση τις εκθέσεις των συστημικών μετρήσεων της αποτελεσματικότητάς και

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

της αποδοτικότητάς τους. Περαιτέρω, η Επιτροπή ενέκρινε Πολιτικές σχετικές με τις κατάλληλες εσωτερικές λειτουργίες του Ομίλου. Τον Φεβρουάριο του 2017, η Επιτροπή ενέκρινε την Έκθεση Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Internal Capital Adequacy Assessment Process) για το 2016 ενώ, ενέκρινε σε τριμηνιαία βάση την Έκθεση προς την ΤτΕ για τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση - μη εξυπηρετούμενων δανείων, σύμφωνα με την ΠΕΕ 42.

Η Επιτροπή, από 19 Δεκεμβρίου 2013, αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία τους (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) είναι ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Δ.Σ. της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Όλα τα μέλη πρέπει να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις και εμπειρία σε τραπεζικά και χρηματοοικονομικά θέματα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος ως ειδικός θα πρέπει να διαθέτει σημαντική εμπειρία στην διαχείριση κινδύνων και κεφαλαίου, καθώς επίσης και γνώση του εθνικού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Πρόεδρος	Claude Piret
Αντιπρόεδρος	Marianne Økland
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Παναγιώτα Ιτλιζιάν (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής, που εγκρίθηκε από το Δ.Σ. στις 19 Ιανουαρίου 2017 και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Στρατηγικής

Η Επιτροπή συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1387/29 Σεπτεμβρίου 2009). Η Επιτροπή υποστηρίζει τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών του Ομίλου, βοηθά το Διοικητικό Συμβούλιο στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη στρατηγική του Ομίλου και επιβλέπει τακτικά την εφαρμογή της στρατηγικής από τη Διοίκηση του Ομίλου. Η Επιτροπή αποτελείται από επτά μέλη, εκ των οποίων τρία είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. και ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Στην Επιτροπή συμμετέχει ως μέλος ex officio ο Διευθύνων Σύμβουλος.

Τα μέλη της ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο βάσει πρότασης του Προέδρου του και κατόπιν διαβούλευσης του τελευταίου με την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της επιλέγονται βάσει της ικανότητάς τους και της εμπειρίας τους και η θητεία τους είναι ετήσια με δυνατότητα ανανέωσης επ' αόριστο.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Στρατηγικής συνεδρίασε δύο φορές, ενώ πραγματοποιήθηκε επίσης και μία Ημερίδα Στρατηγικής Δ.Σ. Το 2017, η Επιτροπή ασχολήθηκε με στρατηγικές αναδιάρθρωσης και λήψη αποφάσεων σχετικά με εταιρείες του Ομίλου. Επίσης, η Επιτροπή ασχολήθηκε με τις διεθνείς προκλήσεις σε θέματα στρατηγικής του τραπεζικού τομέα και τα επόμενα βήματα σχεδιασμού και προγραμματισμού έργων, και ενημερώθηκε για τα υφιστάμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών και εισφορών της Τράπεζας. Η Επιτροπή Στρατηγικής συνεργάζεται με άλλες επιτροπές, όπου κρίνεται σκόπιμο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Στρατηγικής

Πρόεδρος	Eva Cederbalk
Αντιπρόεδρος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Κώστας Μιχαηλίδης
Μέλος	Λεωνίδα Φραγκιαδάκης
Μέλος	Marianne Økland
Μέλος	Claude Piret
Μέλος	Παναγιώτα Ιτλιζιάν (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Συμμετοχές μελών Δ.Σ. σε συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών Δ.Σ. (συχνότητα) το 2017 και αντίστοιχες αμοιβές

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η συχνότητα παράστασης κάθε μέλους του Δ.Σ. στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και στις Επιτροπές στις οποίες συμμετείχε κάθε μέλος κατά τη διάρκεια του 2017, οι σχετικές αμοιβές τους καθώς και τις μικτές ετήσιες αποδοχές εξαρτημένης εργασίας έτους 2017.

Όνοματεπώνυμο	Διοικητικό Συμβούλιο	Επιτροπή Ελέγχου	Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων	Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών	Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων	Επιτροπή Στρατηγικής	Αμοιβές συμμετοχής στο Δ.Σ. και σε επιτροπές (σε €)	Μικτές ετήσιες αμοιβές εξαρτημένης εργασίας (σε €)
Πρόεδρος								
(Μη εκτελεστικό μέλος)								
Κώστας Μιχαηλίδης ¹	3	-	-	-	-	-	4.666,67	2.442,19
Παναγιώτης (Τάκης)-Αριστείδης Π. Θωμόπουλος ²	23	-	-	-	-	2	-	255.132,28
Εκτελεστικά μέλη								
Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	23	-	-	-	-	2	-	300.256,38
Δημήτριος Δημόπουλος	19	-	-	-	-	-	-	280.245,78
Παύλος Μυλωνάς	23	-	-	-	-	-	-	280.245,45
Μη εκτελεστικά μέλη								
Σταύρος Α. Κούκος*	11	-	-	-	-	-	-	30.996,36
Σπυρίδων Λορεντζιάδης ³	12	7	6	-	-	1	30.000,12	-
Eva Cederbalk ⁴	21	6	-	-	-	1	39.083,38	-
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη								
Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης ⁵	20	11	-	10	10	2	70.000,32	-
Χάρης Μάκκας	23	-	12	12	12	2	70.000,32	-
Mike Aynsley ⁶	21	12	11	11	11	2	100.000,00	-
Marianne Økland	23	13	12	12	12	2	90.000,00	-
Claude Piret ⁷	23	13	12	12	12	2	100.000,32	-
Εκπρόσωπος ΤΧΣ								
Παναγιώτης Λευθέρης ⁸	3	3	3	3	3	-	20.000,10	-
Παναγιώτα Ιπλιζιάν ⁹	20	10	9	9	9	2	60.000,30	-

52

¹ Ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης εκλέχτηκε Αντιπρόεδρος, μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου τη 1 Νοεμβρίου 2017, ενώ στις 27 Δεκεμβρίου 2017, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης ορίστηκε Πρόεδρος, μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. Ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης ορίστηκε Προσωρινός Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου και μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 31 Ιανουαρίου 2018.

² Ο κος Παναγιώτης (Τάκης) Αριστείδης Θωμόπουλος ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής έως τις 26 Οκτωβρίου 2017 και μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής έως τις 27 Δεκεμβρίου 2017, όταν υπέβαλε την παραίτησή του από Πρόεδρος, μη εκτελεστικός μέλος, του Δ.Σ.

³ Ο κ. Σπυρίδων Λορεντζιάδης παραιτήθηκε από μέλος της Επιτροπής Ελέγχου, μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων στις 30 Ιουνίου 2017.

⁴ Η κ. Eva Cederbalk ορίστηκε μέλος της Επιτροπής Ελέγχου στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 30^{ης} Ιουνίου 2017. Επιπλέον, η κα Cederbalk ορίστηκε Πρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 26 Οκτωβρίου 2017.

⁵ Ο κ. Πέτρος Σαμπατακάκης ήταν Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2018 και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2018, ημέρα κατά την οποία ο κ. Σαμπατακάκης υπέβαλε την παραίτησή του από ανεξάρτητο με εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. και από μέλος της Επιτροπής Ελέγχου, μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων.

⁶ Ο κ. Mike Aynsley ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων, μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2018.

⁷ Ο κ. Claude Piret ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 2018. Την ίδια μέρα ο κος Piret ορίστηκε Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου.

⁸ Ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης ήταν μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων, μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου μέχρι τις 30 Μαρτίου 2017.

⁹ Η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε ως νέα Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθέρη στις 30 Μαρτίου 2017. Την ίδια μέρα, ορίστηκε μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, μέλος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων, μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου.

* Ο κ. Κούκος έχει παραιτηθεί από την αμοιβή του ως μέλος του Δ.Σ.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την Απόφαση της Γ.Σ. της 30 Ιουνίου 2017, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. και τα εκτελεστικά στελέχη δεν αμείβονται ως μέλη Διοικητικού Συμβουλίου και οι τρέχουσες αμοιβές τους ενσωματώνονται στις ετήσιες μικτές αποδοχές τους. Επίσης, σε ορισμένα από τα ανωτέρω μέλη καταβλήθηκε αποζημίωση αποχώρησης συνολικού ποσού €182.740,94.

Στα παραπάνω πρόσωπα δεν χορηγήθηκε το 2017 έκτακτη αμοιβή (bonus).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών κ. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης.

Κοινές μετοχές

Ακολούθως παρατίθεται πίνακας με τις μετοχές της Τράπεζας, που κατέχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου:

Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Αριθμός κοινών μετοχών της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2017
Κώστας Μιχαηλίδης	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Πρόεδρος)	-
Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Διευθύνων Σύμβουλος)	170.705
Δημήτρης Δημόπουλος	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος)	35.222
Πάυλος Μυλωνάς	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος)	33.416
Marianne Økland	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-
Claude Piret	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-
Χάρης Μάκκας	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-
Eva Cederbalk	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-
Παναγιώτα Ιπλιζιάν	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-
Σύνολο		239.343

Διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας – Εκτελεστική Επιτροπή

Σύμφωνα με τη Διοίκηση της Τράπεζας, στα εποπτικά, διοικητικά και διαχειριστικά όργανα της Τράπεζας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες επιτροπές: 1) Εκτελεστική Επιτροπή, 2) Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO), 3) Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων, 4) Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας, 5) Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων, 6) Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων, 7) Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης. Οι επιτροπές αποτελούνται από εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικούς Διευθυντές και Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές.

Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή συστάθηκε το 2004 και λειτουργεί δυνάμει ειδικού Κανονισμού Λειτουργίας. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης που στηρίζει τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας στο έργο του. Η Επιτροπή έχει, αφενός μεν στρατηγικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες που αφορούν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του Ομίλου και στην παρακολούθηση της εκτέλεσης του επιχειρησιακού σχεδίου της Τράπεζας, αφετέρου δε εγκριτικές αρμοδιότητες, οι οποίες δεν εκχωρούνται ατομικά σε Στελέχη της Διοίκησης ή σε άλλα Συλλογικά Όργανα.

Τον Απρίλιο του 2015 καθορίστηκε ότι η Εκτελεστική Επιτροπή θα ασκεί και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ πλέον, όπως ορίστηκε επίσημα με Εσωτερική Πράξη το 2016, δύναται να αποφασίζει για θέματα αρμοδιότητας της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης, όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης ή τον Αναπληρωτή του.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Εκτελεστική Επιτροπή		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

Η Επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρό της και συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο (2) φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρό της.

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου, στις συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι δυνατό να παρίστανται Γενικοί Διευθυντές καθώς και άλλα Στελέχη της Τράπεζας, η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοίκηση & Οργανωτική Δομή](#) / Μέλη Διοίκησης).

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Το Συμβούλιο συστάθηκε το 1993. Σκοπός του εν λόγω Συμβουλίου είναι η διαμόρφωση της στρατηγικής και της πολιτικής της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα για θέματα διάρθρωσης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (Asset - Liability Management), λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου καθώς και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει.

Το εν λόγω Συμβούλιο απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Πρόεδρος	Λεωνίδα Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Αναπληρωτής Πρόεδρος και μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλος	Βασίλειος Κάβαλος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματοαγοράς, Group Treasurer

Το Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά μία φορά το μήνα ή σε έκτακτες συνεδριάσεις μετά από πρόσκληση του Προέδρου του.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου είναι δυνατόν να συμμετέχουν και άλλα στελέχη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του.

Τα μέλη του Συμβουλίου δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτό.

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων συστάθηκε το 2008 με σκοπό τη βελτιστοποίηση και την εύρυθμη λειτουργία των ορίων (πλασίου) ανάληψης κινδύνων.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Πρόεδρος	Λεωνίδα Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος*	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου (Chief Risk Officer)

* Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής όπου συζητούνται θέματα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης συμμετέχει και ο κ. Κωνσταντίνος Βόσικας, Γενικός Διευθυντής Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος αυτής.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής καλείται και παρίσταται ο Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2003. Έργο της είναι ο έλεγχος της ακρίβειας και πληρότητας των πληροφοριών που περιέχονται στις δημόσιες ανακοινώσεις και γενικά στις πάσης φύσεως δημοσιοποιήσεις που πραγματοποιεί η Τράπεζα, ιδιαίτερα αυτών που περιέχονται στα υποβαλλόμενα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. πληροφοριακά δελτία, η παρακολούθηση και υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση των διαδικασιών που ακολουθούνται για τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και έγκαιρη δημοσιοποίηση των πληροφοριών που απαιτεί η σχετική νομοθεσία και γενικότερα η συμμόρφωση της Τράπεζας με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο υπόκειται σε ό,τι αφορά στις υποχρεώσεις ακριβούς και έγκαιρης δημοσιοποίησης πληροφοριών.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας		
Πρόεδρος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Μαρίνης Στρατόπουλος	Γενικός Διευθυντής Δραστηριοτήτων Εξωτερικού
Μέλος	Παναγιώτης Δασαμόνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλος	Γεώργιος Καλορίτης	Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	-	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου*
Μέλος	Βασίλειος Κάβαλος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς, Group Treasurer

*Ο κ. Νίκος Βουτυχτής ήταν ΒΓΔ Οικονομικών Υπηρεσιών της Τ&Ο και μέλος της Επιτροπής μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία παραιτήθηκε από την Τράπεζα.

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως και εκτάκτως όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2010 με αποστολή τη λήψη αποφάσεων για τη δημιουργία προβλέψεων και τη διενέργεια διαγραφών έναντι πάσης φύσης απαιτήσεων του Ομίλου, που κρίνονται από την Επιτροπή ότι υπόκεινται σε εκτίμηση απομείωσης της αξίας τους σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα «Πολιτική διενέργειας προβλέψεων και διαγραφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων» του Ομίλου.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων		
Πρόεδρος	Λεωνίδα Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2012 και αποτελεί το υψηλότερο θεσμικό Όργανο του Σχεδίου Συνέχειας Εργασιών. Η Επιτροπή ενεργεί σε κάθε αιφνίδια και απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών (λειτουργικών, επιχειρηματικών, περιβαλλοντικών, προσωπικού, κ.λπ.) η οποία δύναται να οδηγήσει σε κρίση που δύναται να έχει επιπτώσεις στρατηγικής σημασίας και αποσκοπεί στον αποτελεσματικό συντονισμό των ενεργειών που απαιτούνται για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων καταστάσεων που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την απρόσκοπτη λειτουργία της Τράπεζας. Συγκεκριμένα, είναι αρμόδια για την ενημέρωση, κινητοποίηση και τον συντονισμό των αρμόδιων Μονάδων της Τράπεζας λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την έκταση και το μέγεθος της εκάστοτε κρίσης, καθώς και την επίλυση προβλημάτων που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου-Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Πέτρος Φουρτούνης	Γενικός Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Καλορίτης	Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Γεώργιος Τριανταφυλλάκης	Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου (Chief Risk Officer)
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Στυλιανός Διονυσόπουλος	Επικεφαλής Διεύθυνσης Ασφαλείας της Τράπεζας και του Ομίλου

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της, όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου και αναλόγως του θέματος, στις συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δυνατό να παρίστανται Γενικοί Διευθυντές, Βοηθοί Γενικοί Διευθυντές, ο Γενικός Συντονιστής Συνέχειας Εργασιών καθώς και άλλα στελέχη της Τράπεζας, η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης

Η Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης συστάθηκε το 2013. Η Επιτροπή διασφαλίζει την επάρκεια των ελέγχων της Τράπεζας και του Ομίλου που επιτρέπουν τη συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο και με τις πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου. Επιπλέον, διασφαλίζει ότι η διαχείριση του κινδύνου φήμης είναι σύμφωνη με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων που εγκρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και με τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας για τους μετόχους. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με εσωτερική Πράξη Διοίκησης, η Εκτελεστική Επιτροπή έχει επίσης δικαιοδοσία να συζητά θέματα της αρμοδιότητας της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Αναπληρωτής Πρόεδρος & Μέλος	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Πάυλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου-Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών
Μέλος	Ιωάννα Κατζηλιέρη Ζουρ	Βοηθός Γενική Διευθύντρια Επικοινωνίας και Μάρκετινγκ του Ομίλου

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον ανά τρίμηνο και όποτε απαιτείται κατά την κρίση του Προέδρου της.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Ε. ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στόχοι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Με σκοπό τη διασφάλιση της καλής φήμης και της αξιοπιστίας της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου έναντι των Μετόχων, των πελατών, των επενδυτών και των εποπτικών και άλλων ανεξάρτητων αρχών, η Τράπεζα φροντίζει σε επίπεδο Ομίλου για τη διαρκή ενίσχυση και ενδυνάμωση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου («Σ.Ε.Ε.»). Το Σ.Ε.Ε. αποτελεί το σύνολο των ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου.

Το Σ.Ε.Ε. της Τράπεζας αποβλέπει στη διασφάλιση των ακόλουθων κύριων στόχων:

- Τη συνεπή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής του Ομίλου, με την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

- Την αναγνώριση και διαχείριση των πάσης φύσεως κινδύνων που αναλαμβάνονται, περιλαμβανομένου και του λειτουργικού κινδύνου.
- Τη διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων και πληροφοριών που απαιτούνται για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Ομίλου και την παραγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων που υποβάλλονται σε ελληνικές και διεθνείς αρχές.
- Τη συμμόρφωση με την εθνική και παγκόσμια νομοθεσία (π.χ. Ν.3016/2002, ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, Νόμος Sarbanes Oxley) που ρυθμίζει την λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών αρχών και διαδικασιών, των πληροφοριακών συστημάτων και του κώδικα δεοντολογίας.
- Την υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης.
- Την πρόληψη και την αποφυγή λανθασμένων ενεργειών και παρατυπιών που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα της Τράπεζας, των Μετόχων και των συναλλασσόμενων με αυτή.

Το Δ.Σ. της Τράπεζας, με την υποστήριξη των Επιτροπών του, στο πλαίσιο της εξέτασης της εταιρικής στρατηγικής και των κύριων επιχειρηματικών κινδύνων, υιοθετεί τις κατάλληλες πολιτικές που αποσκοπούν στη διασφάλιση επαρκούς και αποτελεσματικού Σ.Ε.Ε. για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Η Διοίκηση έχει την ευθύνη της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης των κατάλληλων ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών ανάλογα με το εύρος, τους κινδύνους και τη φύση των εργασιών των μονάδων του Ομίλου, της αξιολόγησης των αδυναμιών που προκύπτουν και της λήψης των απαιτούμενων διορθωτικών μέτρων.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση πρακτικών αναφορικά με τη διαχείριση κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και εποπτικές απαιτήσεις, όπως προσδιορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου.

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποτελείται από επιμέρους συστατικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, το Δ.Σ. έχει συστήσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία εποπτεύει τη Διαχείριση Κινδύνων στον Όμιλο. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, αναφέρονται στη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.») και στη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.»), των οποίων προΐσταται ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer - CRO). Επιπλέον, υπάρχει ανεξάρτητη Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων, η οποία ανφέρεται απευθείας στο Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων (CRO). Μια ξεχωριστή μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου, έχει την ευθύνη για όλα τα θέματα συμμόρφωσης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς κανόνες, όπως η ισχύουσα ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και εποπτικοί κανονισμοί. Η μονάδα Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου - Επιθεώρησης της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Δ.Σ., μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, συμπληρώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, δρώντας ως ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο, το οποίο επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου (αναλυτική παρουσίαση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου παρατίθεται στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων - Σημείωση 4).

Κανονιστική Συμμόρφωση και Εταιρική Διακυβέρνηση

Στο πλαίσιο της δέουσας ενσωμάτωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που ισχύει σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση και των βέλτιστων πρακτικών στη λειτουργία του Ομίλου, οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης επιβλέπουν όλα τα σχετικά θέματα, σύμφωνα με το ισχύον ελληνικό και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και τις αποφάσεις των εποπτικών αρχών, καθώς και όλες τις δραστηριότητες της Εταιρικής Διακυβέρνησης και των Μετόχων. Συγκεκριμένα, οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης περιλαμβάνουν επιμέρους Διευθύνσεις υπό την επίβλεψη του Γενικού Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης, που είναι αρμόδιες για την Εταιρική Διακυβέρνηση, την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθεμία στον τομέα αρμοδιότητάς της, παρακολουθούν σε συνεχή βάση τις εξελίξεις στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές και παρέχουν οδηγίες και υποστήριξη στις μονάδες της Τράπεζας και τις εταιρείες του Ομίλου, ενώ παρακολουθούν και την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Έτσι, οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης το 2017 συνέχισαν να δίνουν έμφαση στην καθιέρωση κατάλληλου και αποτελεσματικού πλαισίου συμμόρφωσης, προκειμένου να διαφυλάξουν τη φήμη και την αξιοπιστία της Τράπεζας και του Ομίλου έναντι όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων μετόχων, πελατών, εποπτικών και άλλων αρχών.

Με σκοπό τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πολιτικές και διαδικασίες. Μεταξύ άλλων εποπτεύονται οι ακόλουθοι τομείς: Εταιρική Διακυβέρνηση, Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, Αιτήματα φορολογικών και άλλων δημοσίων αρχών, Προστασία καταναλωτή, Τραπεζικό απόρρητο, Προστασίας προσωπικών δεδομένων κτλ.

Δεδομένης της έμφασης που δίνει ο Όμιλος στην εξασφάλιση της διαρκούς βελτίωσης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης και των πρακτικών που εφαρμόζονται, το 2017, η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ επικεντρώθηκε στην προσαρμογή της Τράπεζας στο νέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ υποστήριξε το Δ.Σ. και τις Επιτροπές του καθ' όλη τη διαδικασία αξιολόγησης της εταιρικής διακυβέρνησης που διεξήγαγε το 2017 το ΤΧΣ, ενώ επίσης συνέδραμε στην αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας των Επιτροπών του Δ.Σ. για να ενσωματώσουν τις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο. Επιπρόσθετα η παραπάνω Διεύθυνση με σκοπό την περαιτέρω αναβάθμιση και ενίσχυση των δραστηριοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, συνέδραμε στην αντικατάσταση του υφιστάμενου συστήματος λογισμικού γραμματειακής υποστήριξης του Διοικητικού Συμβουλίου, με ένα νέο πιο εξειδικευμένο λογισμικό.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της ενίσχυσης καθώς και της συνεχούς κατάρτισης και ανάπτυξης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ έχει αναπτύξει ένα εισαγωγικό ενημερωτικό πρόγραμμα για τα νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καλύπτοντας μεταξύ άλλων θέματα που αφορούν την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις οργανωτικές ρυθμίσεις της Τράπεζας. Επιπρόσθετα, τον Μάιο του 2017, η Διεύθυνση συνέδραμε στην κατάρτιση της Πολιτικής για την Ετήσια Εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, με την οποία θεσπίζονται οι βασικές διαδικασίες για την διαμόρφωση του Ετήσιου Προγράμματος Εκπαίδευσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, καθώς και την οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης.

Με στόχο την περαιτέρω αναβάθμιση του υφιστάμενου πλαισίου αποτροπής και διαχείρισης πραγματικών ή δυνητικών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της, των Ανώτατων Διευθυντικών Στελεχών της, η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και ΕΚΕ προχώρησε στην αναθεώρηση της υφιστάμενης «Πολιτικής αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων για τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας "και την κατάρτιση της νέας «Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα Ανώτατα Στελέχη της ΕΤΕ, και τα άλλα Συνδεδεμένα Μέρη (Related Parties) της ΕΤΕ».

Η παραπάνω Διεύθυνση προχώρησε επίσης στην ενημέρωση των επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο, ενώ ενημέρωσε συνοπτικά την Επιτροπή Ελέγχου για συναλλαγές συνδεδεμένων προσώπων.

Επιπρόσθετα, οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης παρείχαν υποστήριξη στις αρμόδιες διευθύνσεις της Τράπεζας και προχώρησαν σε ενέργειες για την τροποποίηση πολιτικών και διαδικασιών που σχετίζονται με τη νομοθεσία για την κατάχρηση της αγοράς, τη γνωστοποίηση συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, τη συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για την αναμόρφωση του ελέγχου και τη γνωστοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στην έκθεση διαχείρισης.

Στο πλαίσιο συνεχούς προσαρμογής στις εξελίξεις και προσπάθειας περαιτέρω ενδυνάμωσης του πλαισίου εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Ομίλου, το 2017, συνεχίστηκε η ενσωμάτωση διεθνών προτύπων στον τομέα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης σε επίπεδο Ομίλου.

Όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, πρέπει ιδιαίτερα να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια καταρτίστηκε νέο νομοθετικό πλαίσιο και θεσπίστηκαν κανονιστικές διατάξεις από την Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά με τη διαχείρισή τους. Επιπλέον, για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων εντός της επόμενης τριετίας, ο ΕΕΜ όρισε και παρακολουθεί τακτικά συγκεκριμένους Βασικούς Δείκτες Απόδοσης που πρέπει να τηρεί η Τράπεζα και ο Όμιλος. Αποσκοπώντας στη συμμόρφωση της Τράπεζας με το νέο κανονιστικό πλαίσιο, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης συνέχισε να παρέχει συμβουλές και οδηγίες στις αρμόδιες μονάδες για την εναρμόνιση της Τράπεζας με το νέο κανονιστικό πλαίσιο.

Τέλος, οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης συνέχισαν να παρακολουθούν συστηματικά τις εξελίξεις και τη συμμόρφωση με το ισχύον πλαίσιο, ενώ παράλληλα ασχολούνται με την υποβολή τακτικών και ad hoc εκθέσεων σε εποπτικές Αρχές και αποτελούν το σημείο επαφής και διασύνδεσης μεταξύ των Αρχών και της Τράπεζας.

Διαχείριση κινδύνων σε σχέση με τη διαδικασία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α»), όπως και για το Σ.Ε.Ε. επί της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης («Σ.Ε.Ε.Χ.Π.»), που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητο, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από τυχόν ουσιώδεις ανακρίβειες, που μπορεί να οφείλονται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και την ετήσια αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του Σ.Ε.Ε. σε επίπεδο Ομίλου με βάση τις αναφορές που λαμβάνει από τους επικεφαλής των Διευθύνσεων Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου («ΔΕΕΤΟ»), Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου, της Μονάδας Συμμόρφωσης Ομίλου SOX και από τους εξωτερικούς ελεγκτές. Επιβλέπει την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου που συντάσσονται σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και τις Αμερικάνικες Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές («US GAAP»), και αναφέρει τα συμπεράσματά της στο Δ.Σ. της Τράπεζας. Επίσης, παρακολουθεί την πρόοδο των διορθωτικών μέτρων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Σ.Ε.Ε., το οποίο περιλαμβάνει και το Σ.Ε.Ε.Χ.Π.

Η ΔΕΕΤΟ είναι διοικητικά ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες μονάδες της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Γενικός Επιθεωρητής διορίζεται ή παύεται μόνο από το Δ.Σ. της Τράπεζας, έπειτα από εισήγηση της Επιτροπής Ελέγχου και του Διευθύνοντα Συμβούλου. Για οποιαδήποτε παύση ή αντικατάσταση του Γενικού Επιθεωρητή ενημερώνεται η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ο Γενικός Επιθεωρητής ενημερώνει περιοδικά την Επιτροπή Ελέγχου σχετικά με τις δραστηριότητες της ΔΕΕΤΟ, και

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

το Δ.Σ., μέσω της Επιτροπής Ελέγχου. Η ΔΕΕΤΟ διενεργεί συστηματική αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και των σημείων ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, όπως καθορίζονται από το Δ.Σ. εφαρμόζονται από τη Διοίκηση.

Επίσης, κατά τη διενέργεια του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, η Επιτροπή Ελέγχου ενημερώνεται από τους εξωτερικούς ελεγκτές για τυχόν σημαντικές αδυναμίες που εντοπίστηκαν στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου.

Αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε.Χ.Π.

Η Διοίκηση διενεργεί ετησίως και με βάση τους σχετικούς κινδύνους, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. για σκοπούς US GAAP και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Νόμου Sarbanes Oxley, ως αποτέλεσμα της εγγραφής της Τράπεζας στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC). Ειδικά, για την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται σύμφωνα με τις US GAAP και σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις SOX, η Διοίκηση αξιολογεί ετησίως την αποτελεσματικότητα του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. του Ομίλου βάσει του διεθνώς αναγνωρισμένου πλαισίου αξιολόγησης COSO («Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission in Internal Control-Integrated Framework» – COSO έκδοση 2013). Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Δελτίο (20-F) που υποβάλλεται στη SEC. Η αξιολόγηση διενεργείται από τη Μονάδα Συμμόρφωσης SOX και αφορά στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών που αντιμετωπίζουν σε επίπεδο Ομίλου τον κίνδυνο ύπαρξης σημαντικών λαθών

Αξιολόγηση των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποίησης πληροφοριών

Στο ίδιο πλαίσιο, ο Διευθύνων Σύμβουλος, ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και ο Γενικός Διευθυντής Οικονομικών της Τράπεζας & του Ομίλου, με τη συμμετοχή της Διοίκησης των εταιρειών του Ομίλου, διενεργούν αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποίησης πληροφοριών, τα συμπεράσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Δελτίο (20-F) που υποβάλλεται στη SEC. Οι διαδικασίες και έλεγχοι γνωστοποιήσεων αφορούν το σύνολο των διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών οι οποίοι διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες, οικονομικές και μη οικονομικές, που υποβάλλονται σύμφωνα με τη Χρηματιστηριακή Νομοθεσία των Η.Π.Α. (US Securities Exchange Act of 1934) έχουν ορθώς καταχωρηθεί, επεξεργαστεί και εμπρόθεσμα αναφερθεί.

Η Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας της Τράπεζας ενημερώνεται για τυχόν ουσιώδεις ή σημαντικές αδυναμίες που προκύπτουν τόσο κατά την αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε.Χ.Π., όσο και κατά την αξιολόγηση των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποιήσεων όπως περιγράφεται ανωτέρω. Για τυχόν ουσιώδεις αδυναμίες που εντοπίζονται, η Επιτροπή εγκρίνει τη γνωστοποίησή τους στη SEC και αυτές συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση αξιολόγησης της Διοίκησης επί του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. Για τις αποφάσεις της Επιτροπής Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας ενημερώνεται και η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας.

Για τη χρήση 2017, η αξιολόγηση της Διοίκησης για τις διαδικασίες και τους ελέγχους γνωστοποίησης πληροφοριών καθώς και για το Σ.Ε.Ε.Χ.Π. επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται σύμφωνα με τα US GAAP, αναμένεται να ολοκληρωθεί κατά την υποβολή του Ετήσιου Δελτίου (20-F) στη SEC, στο οποίο θα περιλαμβάνονται και οι σχετικές εκθέσεις και πιστοποιήσεις της Διοίκησης. Το Ετήσιο Δελτίο (20-F) θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Ετήσιες Εκθέσεις & Ενημερωτικά Δελτία).

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδας Ε. Φραγκιαδάκης

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Παράρτημα Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Οι ορισμοί των επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών/μεγεθών του Ομίλου παρατίθενται ως ακολούθως:

Δείκτης Δάνεια προς Καταθέσεις	Προσαρμοσμένα δάνεια μετά από προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διαιρούμενα με τις υποχρεώσεις προς πελάτες, τέλους περιόδου
Δείκτης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση διαιρεμένα με τα προσαρμοσμένα δάνεια προ πρόβλεψης απομείωσης κατά το τέλος της περιόδου
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα προς προσαρμοσμένα δάνεια προ προβλέψεων, τέλος περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, τέλους περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς δάνεια σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Δείκτης Κόστους προς Έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς οργανικά έσοδα
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ("CET1")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, με σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων στα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με Πλήρη Εφαρμογή της Βασιλείας III ("CET1, CRD IV fully loaded")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013, χωρίς τη σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων στα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δημιουργία νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Καθαρή αύξηση / (μείωση) Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προ διαγραφών.
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	Καθαρά έσοδα από τόκους προς το μέσο όρο των τοκοφόρων στοιχείων Ενεργητικού
Καταθέσεις Ομίλου	Αφορά στις υποχρεώσεις προς πελάτες του Ομίλου
Καταθέσεις χαμηλού κόστους	Περιλαμβάνουν τις καταθέσεις ταμειυτηρίου, τρεχούμενοι & όψεως, και λοιπών καταθέσεων, εξαιρουμένων των προθεσμικών καταθέσεων και των καταθέσεων υπό μορφή γeros.
Λειτουργικά Έξοδα	Δαπάνες προσωπικού + γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα + αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα	Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA, ITS Technical Standards) ως μη εξυπηρετούμενα ορίζονται τα ανοίγματα που πληρούν μία ή και τις δύο κάτωθι προϋποθέσεις: 1. Σημαντικά ανοίγματα με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών 2. Ανοίγματα αβέβαιης πλήρους είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή ημερών καθυστέρησης
Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Οργανικά έσοδα	Καθαρά έσοδα από τόκους + καθαρά έσοδα από προμήθειες + καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες
Οργανικά κέρδη προ προβλέψεων	Περιλαμβάνει Οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα
Προσαρμοσμένα δάνεια	Ο Όμιλος ορίζει ως «προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» ή «προσαρμοσμένα δάνεια», τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» εξαιρουμένου του 30-ετούς τοκοχρεωλυτικού δανείου στο Ελληνικό Δημόσιο λογιστικής αξίας €5.873 εκατ., που λήγει το Σεπτέμβριο του 2037. Τα προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών του Ομίλου προ προβλέψεων απομείωσης ανέρχονται σε €32.068 εκατ. (εγχώρια €30.282 εκατ.) την 31 Δεκεμβρίου 2017 και €35.470 εκατ. (εγχώρια €31.728 εκατ.) την 31 Δεκεμβρίου 2016 αντίστοιχα. Οι προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών δεν περιείχαν προβλέψεις που να αφορούν το ανωτέρω δάνειο
Ρυθμός Δημιουργίας Νέων Δανείων σε	Καθαρή αύξηση / (μείωση) μη εξυπηρετούμενων δανείων, προ διαγραφών και μετά αναδιαρθρώσεων δανείων

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για τη χρήση 2017

Καθυστέρηση+90 ημερών	
Σταθμισμένα Στοιχεία Ενεργητικού	Στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία εκτός Ισολογισμού, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΥ) 575/2013
Τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού	Τα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού περιλαμβάνουν τα εν δυνάμει τοκοφόρα στοιχεία του ενεργητικού και αφορούν το ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, τις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων), δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων)

Η παρούσα Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές αναφορές και μεγέθη όπως προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 οι οποίες έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»). Επίσης, περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την κανονική ροή των συστημάτων χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται σε ξένες και εγχώριες δραστηριότητες βάσει της χώρας προέλευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη τα οποία δεν ορίζονται από τα ΔΠΧΑ, και συγκεκριμένα αναφέρονται σε «προσαρμοσμένα δάνεια», «κέρδη προ προβλέψεων», «καθαρό επιτοκιακό περιθώριο» και άλλα ποσά, όπως διατυπώνονται ανωτέρω. Κατά συνέπεια είναι οι αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη που δεν προβλέπονται από τα ΔΠΧΑ

Ένα μη οριζόμενο από τα ΔΠΧΑ κονδύλι μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμιακές ροές, και περιλαμβάνει ή εξαιρεί ποσά τα οποία δεν προβλέπονται από τα ΔΠΧΑ. Ο Όμιλος πιστεύει ότι τα μη οριζόμενα από τα Δ.Π.Χ.Α κονδύλια παρουσιάζουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής του κατάστασης και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, τα μη οριζόμενα από τα Δ.Π.Χ.Α κονδύλια δεν αποτελούν υποκατάστατο των ΔΠΧΑ

Επεξηγηματική Έκθεση

Προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007, οι εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο υποχρεούνται να υποβάλουν επεξηγηματική έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων τους με αναλυτικές πληροφορίες για συγκεκριμένα θέματα. Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας περιέχει αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα ζητήματα αυτά.

A) Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανερχόταν σε €2.744.145.458,10 διαιρούμενο σε 9.147.151.527 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας €0,30 η κάθε μία.

Οι μετοχές της Τράπεζας είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ»). Οι μετοχές της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος ήταν επίσης κατά το παρελθόν εισηγμένες προς διαπραγμάτευση και στο NYSE με τη μορφή American Depository Receipts («ADRs»). Στις 27 Νοεμβρίου του 2015 ο οργανισμός NYSE Regulation Inc. αποφάσισε ότι τα ADRs της Εθνικής Τράπεζας δεν ήταν πλέον κατάλληλα για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, λόγω των ασυνήθιστα χαμηλών επιπέδων τιμών των κοινών μετοχών της Τράπεζας που αντιστοιχούν σε ADRs, σύμφωνα με το σημείο 802.01d του Εγχειριδίου για τις εισηγμένες εταιρείες του NYSE, καθορίζοντας ως τέτοιο ένα επίπεδο τιμής 0,15 USD ανά ADR. Ως αποτέλεσμα, ο οργανισμός NYSE Regulation Inc. ξεκίνησε διαδικασίες διαγραφής και προέβη σε άμεση αναστολή της διαπραγμάτευσης των ADRs και στη συνέχεια τα ADRs διαπραγματεύονταν στην εξωχρηματιστηριακή αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών (U.S. Over the Counter - OTC market).

Στις 15 Νοεμβρίου του 2017 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι το Διοικητικό της Συμβούλιο αποφάσισε την οικειοθελή καταγγελία της τροποποιημένης και αναθεωρημένης σύμβασης κατάθεσης από 28 Μαΐου 1998, μεταξύ της ΕΤΕ και της Bank of New York Mellon, ως θεματοφύλακα (ο «Θεματοφύλακας»), σχετικά με τα ADRs, το καθένα από τα οποία αντιπροσωπεύει μία κοινή μετοχή. Μετά τη καταγγελία του εν λόγω προγράμματος των ADRs, οι υποκείμενες κοινές μετοχές θα συνεχίσουν τη διαπραγμάτευση τους στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Τα δικαιώματα των μετόχων της Τράπεζας που πηγάζουν από κάθε μία μετοχή, είναι καταρχήν ανάλογα με το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου στο οποίο αντιστοιχούν. Κάθε μετοχή ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα που προβλέπει ο Νόμος και το Καταστατικό της Τράπεζας, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των 134.818.596 κοινών άυλων ονομαστικών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, οι οποίες υπόκεινται στους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 7^α παρ. 2 του Ν. 3864/2010 περιορισμούς. Ειδικότερα:

(1) Από τις 9.012.332.931 κοινές μετοχές (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €2.704 εκατ. ή 98,53% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου) εκ των οποίων 3.559.869.160 κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €1.068 εκατ. ή 38,92% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου), απορρέουν τα κάτωθι δικαιώματα:

- Το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας.
- Το δικαίωμα επί του μερίσματος από τα ετήσια ή τα κατά την εκκαθάριση κέρδη της Τράπεζας, το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 35% των καθαρών κερδών (σε επίπεδο μητρικής εταιρείας) μετά από αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού και των κερδών από την εκποίηση μετοχών οι οποίες κατέχονται τουλάχιστον από δεκαετία και αντιπροσωπεύουν συμμετοχή ανώτερη του 20,0% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής της εταιρείας, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 45 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει. Πλέον των παραπάνω, το καθαρό κέρδος που απομένει από την αποτίμηση χρηματοπιστωτικών μέσων στην εύλογη αξία τους μετά την αφαίρεση των ζημιών από την ίδια αιτία δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του υποχρεωτικού μερίσματος που προβλέπεται από την υφιστάμενη νομοθεσία. Το εναπομείναν μέρος των καθαρών κερδών κάθε χρήσης διανέμεται στους μετόχους ως πρώτο μέρισμα, ενώ η χορήγηση πρόσθετου μερίσματος αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέρισμα δικαιούται κάθε μέτοχος, ο οποίος αναφέρεται στο τηρούμενο από την Τράπεζα μητρώο μετόχων κατά την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μερίσματος. Το μέρισμα κάθε μετοχής καταβάλλεται στο μέτοχο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης που ενέκρινε τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Ο τρόπος και ο τόπος καταβολής ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα είσπραξης του μερίσματος παραγράφεται και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Δημόσιο μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από το τέλος του έτους, κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
- Το δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με μετρητά και την έκδοση νέων μετοχών.
- Το δικαίωμα λήψης αντιγράφου των οικονομικών καταστάσεων και των εκθέσεων των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
- Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης (σύμφωνα με το άρθρο 38 του Καταστατικού της).

(2) Οι 134.818.596 κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €40 εκατ. ή 1,47% επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου), σύμφωνα με το άρθρο 7^α παρ. 2 του Ν. 3864/2010 δίνουν δικαίωμα ψήφου του ΤΧΣ στη Γενική

Συνέλευση των μετόχων μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρείας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών». Ειδικότερα, για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, οι μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από αυτά που αναφέρονται παραπάνω. Σύμφωνα με το ίδιο ως άνω άρθρο 7α Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου, χωρίς τους παραπάνω αναφερόμενους περιορισμούς και στην περίπτωση που διαπιστωθεί, με απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου του Ταμείου, ότι παραβιάζονται ουσιώδεις υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος οι οποίες προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης ή προάγουν την υλοποίηση αυτού ή περιγράφονται στη «Συμφωνία Πλαίσιο» ανάμεσα στην Τράπεζα και το ΤΧΣ.

Κατά τα λοιπά οι κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ παρέχουν επίσης, όπως και οι λοιπές κοινές μετοχές που κατέχουν οι ιδιώτες Επενδυτές, δικαίωμα επί του μερίσματος, δικαίωμα προτίμησης σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, δικαίωμα λήψης αντιγράφου των οικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων των ελεγκτών, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα.

Περαιτέρω, οι εν λόγω κοινές μετοχές παρέχουν στον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας τα εξής ειδικά δικαιώματα σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει:

- α) Το δικαίωμα να ζητεί την σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει.
- β) Το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:
 - i) σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους γενικούς διευθυντές και τους αναπληρωτές τους ή
 - ii) εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού κλπ.)
 - iii) που αφορά εταιρικές πράξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7^α του Ν.3864/2010, ήτοι αποφάσεων τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρείας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.
- γ) Το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί τρεις (εργάσιμες) ημέρες της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, προκειμένου να λάβει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του Ταμείου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί έως το πέρας της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
- δ) Το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου.
- ε) Το δικαίωμα να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή.

Κατά την άσκηση των ως άνω δικαιωμάτων του στο Δ.Σ. της Τράπεζας ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ λαμβάνει υπόψη του την επιχειρηματική αυτονομία του πιστωτικού ιδρύματος. Τέλος, για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας, με στελέχη ή συμβούλους της επιλογής του.

Περαιτέρω, ο οργανισμός “International Finance Corporation” – “IFC” και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (“European Bank for Reconstruction and Development” – “EBRD”) συμμετείχαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, και κατείχαν 66.666.667 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 0,73% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και 166.666.666 μετοχές, ήτοι 1,82% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου αντίστοιχα. Η Τράπεζα, κατά την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου το 2015, είχε υπογράψει συμφωνία με έκαστο εκ των ανωτέρω, η οποία παραμένει σε ισχύ για το χρονικό διάστημα που οι μετοχές της Τράπεζας παραμένουν στην κατοχή των παραπάνω δύο οργανισμών. Στη συνέχεια, από το Μάιο 2017, η EBRD κατέχει 92.715.204 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 1,01% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, ενώ από τον Ιούλιο 2017, το IFC έπαυσε να κατέχει μετοχές της Τράπεζας. Κατά συνέπεια η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων. Περαιτέρω, η προαναφερόμενη συμφωνία περιλαμβάνει δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες αναφορικά με τη συμμόρφωση της Τράπεζας με την εν ισχύ νομοθεσία, ενδεικτικά για την αποτροπή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη διαφθορά, καθώς και την περιβαλλοντική και κοινωνική διαχείριση. Στη συμφωνία προβλέπεται ότι η Τράπεζα συμμορφώνεται με τα Πρότυπα Επίδοσης και τις Απαιτήσεις Επίδοσης της EBRD σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται σχετικά στην εν λόγω συμφωνία. Τέλος, βάσει της συμφωνίας, η Τράπεζα οφείλει να παρέχει ετησίως αναφορές προς την EBRD, κυρίως όσον αφορά στο σύστημα περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης που διαθέτει.

Β) Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Το Καταστατικό της Τράπεζας δεν επιβάλλει περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας. Η μεταβίβαση μετοχών της Τράπεζας που κατέχει το ΤΧΣ υπόκειται στις προβλέψεις του άρθρου 8 του Ν. 3864/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Γ) Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, δεν υπήρχαν σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν.3556/2007 με ποσοστό μεγαλύτερο άμεσα ή έμμεσα από 5,0% του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκτός των 3.694.687.756 κοινών μετά ψήφου άυλων μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, σε συνέχεια της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας το 2013 και 2015, εκ των οποίων 134.818.596 οι οποίες υπόκεινται στους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 7α παρ. 2 Ν. 3864/2010 περιορισμούς.

Δ) Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται μετοχές της Τράπεζας που παρέχουν στους κατόχους τους ειδικά δικαιώματα ελέγχου με τις κατωτέρω εξαιρέσεις.

Δυνάμει των προβλέψεων του άρθρου 10 παρ.2 Ν. 3864/2010 το ΤΧΣ διατηρεί από τις 11 Ιουνίου 2012 έναν εκπρόσωπο στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ο οποίος έχει τα παραπάνω εκτεθέντα από τον Ν. 3864/2010 δικαιώματα.

Ειδικότερα, σκοπός του ΤΧΣ, σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, είναι η συνεισφορά στη διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος.

Κατά την επιδίωξη του στόχου του, το ΤΧΣ θα πρέπει, μεταξύ άλλων, (i) να παρακολουθεί και να αξιολογεί, για τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ, το βαθμό συμμόρφωσης με τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, (ii) να ασκήσει τα μετοχικά του δικαιώματα, σε συμμόρφωση με κανόνες που υπηρετούν τη χρηστή διαχείριση της περιουσίας του και με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και ανταγωνισμού, (iii) να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα λειτουργεί με τους όρους της αγοράς και (iv) ότι σε εύθετο χρόνο η Τράπεζα θα επανέλθει σε ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς με ανοιχτό και διαφανή τρόπο.

Προκειμένου για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η Τράπεζα και το ΤΧΣ συνολολόγησαν την από 10 Ιουλίου 2013 Σύμβαση Πλαίσιο Συνεργασίας («Relationship Framework Agreement») (εφεξής «Σύμβαση-Πλαίσιο»), (αρχική Σύμβαση-Πλαίσιο). Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα χορήγησης κεφαλαιακής ενίσχυσης από το ΤΧΣ στην Τράπεζα, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015 και προκειμένου το ΤΧΣ να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, να ασκήσει τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του και να συμμορφωθεί με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει μέσω της Συμφωνίας Χρηματοοικονομικής Στήριξης¹¹ («Financial Assistance Facility Agreement» – «FFA») και του Μνημονίου Συμφωνίας Χρηματοδοτικής Στήριξης¹² («MoU»), το ΤΧΣ και η Τράπεζα προέβησαν στις 3 Δεκεμβρίου 2015 στην υπογραφή του νέας Συμφωνίας Πλαίσιο, το οποίο αναθεώρησε την αρχική Συμφωνία – Πλαίσιο.

Η εν λόγω Συμφωνία-Πλαίσιο καθορίζει τη σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τα θέματα που αφορούν, μεταξύ άλλων (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης της Τράπεζας και την απόδοση της Τράπεζας για την επίλυση των μη εξυπηρετούμενων δανειών. Επίσης, η Συμφωνία-Πλαίσιο πραγματεύεται δ) τις ουσιώδεις υποχρεώσεις και τη μετάπτωση των δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη δικαιώματα ψήφου, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνων της Τράπεζας σε σχέση με την εγκεκριμένη στρατηγική για τη διαχείριση κινδύνων και την κεφαλαιακή επάρκεια, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τα Ουσιώδη Θέματα, (ζ) τις Ουσιώδεις Δικαστικές Διαμάχες και Διαδικασίες που αφορούν στην Τράπεζα και (η) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Περαιτέρω η εν λόγω Συμφωνία-Πλαίσιο αναφέρει ότι, με την επιφύλαξη των όρων της, του ισχύοντος νόμου και των καταστατικών εγγράφων, τα όργανα της Τράπεζας που λαμβάνουν αποφάσεις θα συνεχίσουν να καθορίζουν ανεξάρτητα, μεταξύ άλλων, την εμπορική στρατηγική και πολιτική της Τράπεζας σε συμμόρφωση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και οι αποφάσεις σχετικά με την καθημερινή λειτουργία της Τράπεζας θα εξακολουθήσουν να παραμένουν στα αρμόδια όργανα και στελέχη της Τράπεζας, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις νόμιμες και καταστατικές υποχρεώσεις τους.

Επιπλέον δυνάμει της εν θέματι Συμφωνίας-Πλαίσιο, η Τράπεζα οφείλει να παρέχει στο ΤΧΣ όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που αφορούν τον Όμιλο της Τράπεζας και τα σχετιζόμενα με αυτόν θέματα, τα οποία το ΤΧΣ εύλογα κρίνει αναγκαία προκειμένου να διασφαλίσει τα περιουσιακά του στοιχεία, να παρακολουθεί την εκ μέρους της Τράπεζας εφαρμογή του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, και να ασκεί τα νόμιμα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του. Στο πλαίσιο της αποτελεσματικής εφαρμογής της Συμφωνίας – Πλαίσιο, η Τράπεζα και το ΤΧΣ θα συνεργάζονται αποτελεσματικά. Στελέχη της Τράπεζας και του ΤΧΣ θα πραγματοποιούν συναντήσεις σε τακτική βάση και θα συνεργάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας σύμφωνα με τον όρο 2.3 της Συμφωνίας – Πλαίσιο. Η Εκτελεστική Επιτροπή του ΤΧΣ και η Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας θα συνεδριάζουν τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο, ενώ η διοίκηση της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του Chief Financial Officer - CFO, του Chief Risk Officer - CRO, και του Επικεφαλής της Στρατηγικής, ανάλογα με τα θέματα ημερήσιας διάταξης) θα συνεδριάζει με τα ανώτατα στελέχη του ΤΧΣ τουλάχιστον μία φορά τον μήνα.

¹¹ Η συμφωνία αυτή υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («ESM»), της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

¹² Νοείται το μνημόνιο που υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ ESM, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Περαιτέρω ορίζεται ότι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος σε όλες τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ενώ προβλέπεται και ο ορισμός ενός εκπροσώπου του ΤΧΣ ως Παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές αυτού.

Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη Συμφωνία-Πλαίσιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Η Τράπεζα θα πρέπει κάθε φορά να υιοθετεί και να εφαρμόζει δομές εταιρικής διακυβέρνησης που να διασφαλίζουν την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας, σε συμμόρφωση κάθε φορά προς τις απαιτήσεις του Νόμου, τις Συμβατικές Υποχρεώσεις και το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- Η Τράπεζα θα χορηγεί στο ΤΧΣ έγγραφα, όπως απαιτείται, με σκοπό να διασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του πλαισίου για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στο ΤΧΣ να εκτελεί τον θεσμικό του ρόλο.
- Αν η Τράπεζα έχει απασχολήσει, πριν από τη σύναψη της εν λόγω Συμφωνίας, εταιρεία εξωτερικών ελεγκτών για χρονικό διάστημα το οποίο υπερβαίνει τα πέντε έτη, η Τράπεζα θα πρέπει να αντικαταστήσει την εταιρεία αυτή. Οι νέες συμβάσεις ανάθεσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα πέντε έτη. Στο πλαίσιο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε κατά τη συνεδρία του στις 18 Ιανουαρίου 2017 και έπειτα από σχετική σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου, την PwC ως την πλέον κατάλληλη ελεγκτική εταιρεία για τον έλεγχο του Ομίλου για την χρήση που θα λήξει 31 Δεκεμβρίου 2017. Ο διορισμός της PwC, εγκρίθηκε από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας Μετόχων του 2017 στις 30 Ιουνίου 2017.
- Σε περίπτωση τυχόν υφιστάμενων ή ευλόγως προβλεπόμενων ανεπιθύμητων αποκλίσεων στην επίδοση και το προφίλ κινδύνου του Ομίλου της Τράπεζας, αναφορικά με το βασικό σενάριο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, ή αναφορικά με τον προϋπολογισμό, ή με γνώμονα την Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνου και Κεφαλαιακής Επάρκειας, εάν οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει άμεσα να υποβάλει τις προτεινόμενες διορθωτικές ενέργειες στο ΤΧΣ για επισκόπηση και έγκριση.
- Έλεγχος της επίδοσης σε σχέση προς το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, καθώς και της εξέλιξης σε ουσιώδεις πρωτοβουλίες εκ μέρους της Τράπεζας (π.χ. εκποιήσεις, συγχωνεύσεις, κ.λπ.) θα διενεργείται με τους παρακάτω τρόπους:
 - i. Τακτικές συνεδριάσεις μεταξύ της διοίκησης της Τράπεζας και του ΤΧΣ.
 - ii. Έλεγχος παρακολούθησης της επίδοσης σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, εάν ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με διάστημα αναφορών των αποτελεσμάτων της Τράπεζας. Για το σκοπό των ελέγχων παρακολούθησης, η Τράπεζα θα παρέχει στο ΤΧΣ μία έκθεση αναφορικά με την χρηματοοικονομική και επιχειρηματική επίδοση σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, σε περίπτωση που οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης των τριμηνιαίων στόχων του προϋπολογισμού, που να υπογραμμίζει σαφώς την μέχρι τότε επίδοση σε σχέση με τους στόχους του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, καθώς και προς τον προϋπολογισμό, τις βασικές πρωτοβουλίες και τον αναμενόμενο αντίκτυπό τους για τα επόμενα τέσσερα τρίμηνα και αναγνωρίζοντας κάθε ανεπιθύμητη απόκλιση από τους στόχους και τα συνδεδεμένα διορθωτικά μέτρα/πρωτοβουλίες, τα οποία θα πρέπει να εγκριθούν από το ΤΧΣ.
 - Το ΤΧΣ θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί την επίδοση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και των Επιτροπών αυτού.
 - Η Τράπεζα θα ενημερώνει γραπτώς το ΤΧΣ αμέσως μόλις εκτελεί μία μη δεσμευτική συμφωνία/Μνημόνιο Συνεννόησης για την πώληση (ή μόλις λαμβάνει κάποια πρόταση από τρίτα μέρη για την απόκτηση) θυγατρικής της Τράπεζας, ή μέρους των εργασιών της.
 - Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να διενεργεί μία άσκηση αυτοαξιολόγησης σε ετήσια βάση όχι μόνο στο σύνολό του, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά επίσης για κάθε μία από τις Επιτροπές του. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα πρέπει να αναφέρονται στην Ετήσια Δήλωση/Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης.
 - Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εγκρίνει τις ακόλουθες Πολιτικές και τις τροποποιήσεις αυτών: την Στρατηγική της Τράπεζας και του Ομίλου, την Πολιτική και Διακυβέρνηση αναφορικά με τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων, την Πολιτική για τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, την Πολιτική Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών, την Πολιτική Χορηγιών και Δωρεών, την Πολιτική Εξωτερικής Ανάθεσης, την Πολιτική Αυτοαξιολόγησης Διοικητικού Συμβουλίου/Επιτροπών.

Συμφώνως προς τους όρους της εν λόγω Συμφωνίας - Πλαίσιο, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει τα ακόλουθα δικαιώματα :

- i. Να ζητεί από το Δ.Σ. να συγκαλέσει την Γενική Συνέλευση των Μετόχων ή να συμπεριληφθούν στην ημερήσια διάταξη συγκεκριμένα θέματα προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση που θα συγκληθεί από το Δ.Σ. Το σχετικό αίτημα αναφορικά με τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης θα υποβάλλεται εγγράφως προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και θα περιλαμβάνει τα προτεινόμενα θέματα ημερήσιας διάταξης. Το Δ.Σ. έχει στην περίπτωση αυτή την υποχρέωση να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση, μόλις υποβληθεί το προαναφερόμενο αίτημα από τον Εκπρόσωπο του ΤΧΣ. Επιπλέον, το Δ.Σ. έχει την υποχρέωση να συμπεριλάβει τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης.
- ii. Να ζητεί την σύγκληση του Δ.Σ. εντός επτά (7) ημερολογιακών ημερών από σχετική έγγραφη αίτησή του προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται εγγράφως στον Πρόεδρο του Δ.Σ. και περιλαμβάνει και τα προτεινόμενα θέματα

της ημερήσιας διάταξης. Στην περίπτωση αυτή, αν ο Πρόεδρος του Δ.Σ. δεν συγκαλέσει το Δ.Σ. εντός της παραπάνω προθεσμίας ή αν δεν συμπεριλάβει όλα τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση, τότε ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα έχει δικαίωμα να συγκαλέσει το Δ.Σ. εντός περιόδου πέντε (5) ημερών από την εκπνοή της παραπάνω επταήμερης προθεσμίας. Αυτή η πρόσκληση θα επικοινωνείται σε όλα τα μέλη του Δ.Σ.

- iii. Να συμπεριλαμβάνει θέματα στην ημερήσια διάταξη μιας προγραμματισμένης συνεδρίασης του Δ.Σ.. Για το σκοπό αυτό, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα υποβάλλει εγγράφως στον Πρόεδρο του Δ.Σ. τα επιθυμητά πρόσθετα θέματα της ημερήσιας διάταξης τουλάχιστον (2) δύο εργάσιμες ημέρες πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης του Δ.Σ. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να περιλάβει τα θέματα αυτά στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Δ.Σ.
- iv. Να ζητεί την αναβολή της συνεδρίασης του Δ.Σ. ή της συζήτησης οποιουδήποτε θέματος επί τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, εάν κρίνει ότι το συνοδευτικό υλικό, τα στοιχεία ή οι πληροφορίες και τα υποστηρικτικά έγγραφα τα οποία έχουν υποβληθεί στο ΤΧΣ σχετικά με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης δεν είναι επαρκή.
- v. Να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή της Τράπεζας.

Το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διεξάγει επιτόπιους ελέγχους με τη συμμετοχή ειδικών και/ή εξωτερικών ελεγκτών τους οποίους έχει ορίσει το ΤΧΣ, με στόχο να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις σύμφωνα με τη Συμφωνία – Πλαίσιο. Το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, με συμβούλους ή στελέχη της επιλογής του, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ΤΧΣ βάσει του παραπάνω νόμου, περιλαμβανομένης της παρακολούθησης της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Τέλος, ο IFC και η EBRD συμμετείχαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στην Ενότητα Α. Η Τράπεζα, κατά την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου το 2015, είχε υπογράψει συμφωνία με έκαστο εκ των ανωτέρω, η οποία παραμένει σε ισχύ για το χρονικό διάστημα που οι μετοχές της Τράπεζας παραμένουν στην κατοχή των παραπάνω δύο οργανισμών. Στη συνέχεια, από το Μάιο 2017, η EBRD κατέχει 92.715.204 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 1,01% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, ενώ από τον Ιούλιο 2017, το IFC έπαυσε να κατέχει μετοχές της Τράπεζας. Κατά συνέπεια η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων, ενώ η προαναφερόμενη συμφωνία περιλαμβάνει δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες όπως αναφέρθηκε ως άνω στην Ενότητα Α.

Ε) Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέουν από τις κοινές μετοχές της Τράπεζας, εκτός από τους περιορισμούς που αφορούν στις κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ, οι οποίες υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 7^α παρ. 2 Ν. 3864/2010, όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω.

ΣΤ) Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας

Αναφορικά με συμφωνίες μετόχων οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση μετοχών της Τράπεζας ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από αυτές, το ΤΧΣ συμφώνησε προς το Ν. 3864/2010 και του άρθρου 3 της ΠΥΣ 38/2012 (όπως αυτή τροποποιήθηκε από την ΠΥΣ 6/2013) εξέδωσε στις 26 Ιουνίου 2013 245.779.626 Τίτλους Παραστατικών Δικαιωμάτων Κτήσης Μετοχών (warrants) που χορηγήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές που συμμετείχαν στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, που έλαβε χώρα το 2013, συμφώνως προς τα προβλεπόμενα στον Ν. 3864/2010 και στην ΠΥΣ 38/2012. Η διαπραγμάτευση των Warrants στο ΧΑ ξεκίνησε στις 27 Ιουνίου 2013.

Ειδικότερα, τα warrants είναι μεταβιβάσιμες κινητές αξίες και δεν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη μεταβίβασή τους. Κάθε warrant ενσωματώνει το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει μετοχές του ΤΧΣ, ο αριθμός των οποίων καθορίζεται με βάση τις διατάξεις της ΠΥΣ 38/2012, ενώ οι σχετικοί όροι σε περίπτωση εταιρικών πράξεων αναπροσαρμόζονται με βάση τις διατάξεις του σχετικού νομικού και κανονιστικού πλαισίου. Σύμφωνα με την ΠΥΣ 43/2015 που τροποποίησε την ΠΥΣ 38/2012, οι όροι και οι προϋποθέσεις άσκησης των warrants αναπροσαρμόστηκαν το 2015, με κάθε τίτλο να ενσωματώνει το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει από το ΤΧΣ 0,54861592129144 μετοχές, που αποκτήθηκαν από το ΤΧΣ λόγω της συμμετοχής του στην ανωτέρω αναφερόμενη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ενώ με βάση την ΠΥΣ 43/2015 οι τιμές άσκησης που εφαρμόστηκαν σε κάθε περίοδο εξάσκησης επίσης αναπροσαρμόστηκαν το 2015. Τα warrants δεν προσφέρουν δικαιώματα ψήφου στους δικαιούχους ή κατόχους αυτών.

Τα δικαιώματα αγοράς κοινών μετοχών τα οποία ενσωματώνονται στα warrants δύνανται να ασκούνται κάθε έξι μήνες, με πρώτη ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται έξι μήνες από την έκδοση των warrants και τελευταία ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται πενήντα τέσσερις (54) μήνες από την έκδοση των warrants. Δικαιώματα Αγοράς που δεν έχουν ασκηθεί έως και την τελευταία ημερομηνία άσκησης σύμφωνα με τα ανωτέρω θα παύουν αυτοδικαίως να ισχύουν, και, τα αντίστοιχα warrants θα ακυρώνονται από το ΤΧΣ. Η διαδικασία άσκησης των Δικαιωμάτων Αγοράς και η εκκαθάρισή τους καθώς και κάθε μεταβολή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κατόχων των warrants που τυχόν λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια ισχύος των warrants θα ανακοινώνεται από την Τράπεζα στην ιστοσελίδα της και στο ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από κάθε ημερομηνία άσκησης των warrants. Η ημερομηνία της ένατης και τελευταίας άσκησης, δηλαδή η 27 Δεκεμβρίου 2017, ήταν και η ημερομηνία λήξης των warrants.

Μετά τη λήξη της ένατης και τελευταίας Άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2017), και μετά το διακανονισμό των εντολών άσκησης Warrants περιλαμβανομένων και των κλασματικών μετοχών, ασκήθηκαν συνολικά 2.538 Warrants επί μετοχών έκδοσης της Τράπεζας και κατοχής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Τα ασκηθέντα Warrants αντιστοιχούσαν σε 1.391 κοινές μετοχές ήτοι το 0,00002% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, με αντιστοιχη αύξηση των εν κυκλοφορία μετοχών (free float). Το αναλογούν ποσόν το οποίο καταβλήθηκε από τους ασκήσαντες τα Warrants προς το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ανέρχεται σε Ευρώ 112.803,57.

Βάσει των διατάξεων του Ν. 3864/2010 και της ΠΥΣ 43/2015, η οποία τροποποίησε την ΠΥΣ 38/2012, τα Warrants που δεν ασκήθηκαν έως την ημερομηνία αυτή έπαυσαν αυτοδικαίως να ισχύουν και ακυρώθηκαν από το ΤΧΣ μετά την ημερομηνία διακανονισμού των εντολών συμμετοχής την 29 Δεκεμβρίου 2017.

Ζ) Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της, καθώς και για την τροποποίηση των διατάξεών του ευθυγραμμίζονται με τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920. Σχετικές προβλέψεις αναφορικά με το διορισμό και την αντικατάσταση μελών Δ.Σ. περιέχει ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, κείμενα τα οποία επικαιροποιήθηκαν το 2017 με σκοπό την ενσωμάτωση κανονιστικών εξελίξεων στο εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση.

Στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, και τις πράξεις υπουργικού συμβουλίου 15/2012 και 38/2012 και έπειτα από την εισφορά από το ΤΧΣ στην Τράπεζα την 28 Μαΐου 2012 ομολόγων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») ως προκαταβολή συμμετοχής στην μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, δυνάμει της από 28 Μαΐου 2012 Σύμβασης Προεγγραφής μεταξύ της Τράπεζας, του ΤΧΣ και του ΕΤΧΣ, όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε την 21 Δεκεμβρίου 2012, το ΤΧΣ διατηρεί έναν Εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο, ο οποίος έχει τα προβλεπόμενα από τον Ν. 3864/2010 και τους όρους της Σύμβασης Πλαίσιο, όπως αυτή ισχύει, δικαιώματα.

Τέλος, το IFC και το EBRD συμμετείχαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015, όπως αναφέρεται στην ενότητα Α) ανωτέρω. Η Τράπεζα, κατά την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου το 2015, είχε υπογράψει συμφωνία με κάθε οργανισμό, η οποία παραμένει σε ισχύ εφόσον μετοχές της Τράπεζας είναι στην κατοχή των δύο οργανισμών. Στη συνέχεια, από το Μάιο 2017, η EBRD κατέχει 92.715.204 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 1,014% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, ενώ από τον Ιούλιο 2017, το IFC έπαυσε να κατέχει μετοχές της Τράπεζας. Κατά συνέπεια η συμφωνία της EBRD παραμένει σε ισχύ, βάσει της οποίας έχει τη δυνατότητα να προτείνει ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων.

67

Η) Αρμοδιότητα του Δ.Σ. για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

Έκδοση νέων μετοχών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1, άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/1920, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει το δικαίωμα, κατόπιν σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β του Κ.Ν. 2190/1920, να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας με την έκδοση νέων μετοχών, με απόφασή του που λαμβάνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Στην περίπτωση αυτή, και σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να αυξάνεται μέχρι το ποσό του κεφαλαίου που είναι καταβεβλημένο κατά την ημερομηνία που χορηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο η εν λόγω εξουσία από τη Γενική Συνέλευση. Η ως άνω εξουσία του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να ανανεώνεται από τη Γενική Συνέλευση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την πενταετία για κάθε ανανέωση.

Την 19 Ιουνίου 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την παροχή εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά το άρθρο 13 του Κ.Ν. 2190/1920 και το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, μέχρι του ποσού του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €2.413.736.838,60 όσον αφορά σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 50% του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €1.206.868.419,30, όσον αφορά σε έκδοση ομολογιακού δανείου. Η Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να αποφασίζει κατά την κρίση του τους αναλυτικούς όρους των εν λόγω αυξήσεων ή/και εκδόσεων ομολογιακών δανείων, τηρουμένων όλων των προϋποθέσεων του νόμου.

Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 13 του άρθρου 13 Κ.Ν. 2190/1920, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το προσωπικό, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζει, ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδοθούν, ο οποίος βάσει του νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 των υφιστάμενων μετοχών, εάν οι δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα (option) αγοράς μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους.

Δεν υφίσταται πλέον ενεργό πρόγραμμα διάθεσης μετοχών με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Αγορά ιδίων μετοχών

Το άρθρο 16 του Κ.Ν. 2190/1920, καθορίζει τους όρους για την απόκτηση ιδίων μετοχών, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Εντούτοις, βάσει των περιορισμών που τίθενται από το άρθρο 16Γ του Ν. 3864/2010 κατά το χρονικό διάστημα της συμμετοχής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών χωρίς την έγκριση του Ταμείου.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2017, η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. (η θυγατρική της Τράπεζας που διενεργεί συναλλαγές σε ίδιες μετοχές για τους σκοπούς της δραστηριότητάς της) απέκτησε 115.768.780 μετοχές της Τράπεζας συνολικής αξίας €33 εκατ. και διέθεσε 117.676.003 μετοχές αντί ποσού €34 εκατ. Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η Τράπεζα δεν κατείχε ίδιες μετοχές, ενώ η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. κατείχε 503.772 μετοχές που αντιστοιχούν στο 0.006% του εκδοθέντος κοινού μετοχικού κεφαλαίου.

Θ) Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υφίστανται σημαντικές συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Ι) Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας

Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα καταγγελίας των ορισμένου χρόνου συμβάσεων των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών (Γενικών Διευθυντών και Βοηθών Γενικών Διευθυντών) για λόγους που ελευθέρως εκείνη κρίνει, ακόμη και αν αυτοί δεν συνιστούν σπουδαίο λόγο, καταβάλλοντας όμως ως αποζημίωση ποσό ίσο με τους μισθούς που θα ελάμβαναν για το εναπομένον διάστημα από την καταγγελία της σύμβασης και μέχρι τη λήξη της και οι οποίοι, ειδικά ως προς τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, δεν μπορούν να υπερβούν τους μισθούς έξι (6) μηνών.

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδας Ε. Φραγκιαδάκης

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.

Έκθεση ελέγχου επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. (Τράπεζα ή/και Όμιλος), οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2017, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν και περιλήψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών.

Κατά τη γνώμη μας, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας και του Ομίλου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017, την χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνάδουν με τις κανονιστικές απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Βάση για γνώμη

Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων». Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Ανεξαρτησία

Καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας έχουμε παραμείνει ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τον Όμιλο, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, καθώς και τις απαιτήσεις δεοντολογίας του Ν. 4449/2017 και του Κανονισμού ΕΕ 537/2014, που σχετίζονται με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα. Έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017, τον Κανονισμό ΕΕ 537/2014 και τις απαιτήσεις του Κώδικα ΣΔΠΔΕ.

Δηλώνουμε ότι οι μη ελεγκτικές μας υπηρεσίες προς την Τράπεζα και τις θυγατρικές της παρασχέθηκαν σύμφωνα με τους προαναφερόμενους όρους της ισχύουσας νομοθεσίας και ότι δεν έχουμε παράσχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται από το άρθρο 5 παρ.(1) του Κανονισμού ΕΕ 537/2014.

Οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της, κατά τη διάρκεια της χρήσεως που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2017 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 44 των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχο μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσεως. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέραμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Κύριο θέμα ελέγχου

Πώς αντιμετωπίστηκε από τον έλεγχο μας το κύριο θέμα ελέγχου

Πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Λόγω του μεγέθους των υπολοίπων των δανείων και των απαιτήσεων κατά πελατών και των σημαντικών κρίσεων της διοίκησης που χρησιμοποιούνται στους υπολογισμούς απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών έχει κριθεί ιδιαίτερα σημαντική για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την τρέχουσα χρήση. Οι προβλέψεις απομείωσης αντανακλούν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της διοίκησης τόσο για το χρόνο της αναγνώρισης όσο και για το ποσό των ζημιών που έχουν προκύψει στα δανειακά χαρτοφυλάκια έως την ημερομηνία του ισολογισμού.

Εξετάσαμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και αξιολογήσαμε τις μεθοδολογίες που εφαρμόστηκαν για την απομείωση των δανείων και τις συγκρίναμε με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39. Κατανοήσαμε τις διαδικασίες που ακολουθεί η διοίκηση και εξετάσαμε τις κύριες δικλίδες που εφαρμόζονται όσον αφορά τον προσδιορισμό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Στις περιπτώσεις στις οποίες οι προβλέψεις απομείωσης υπολογίστηκαν σε συλλογική βάση, με την υποστήριξη όπου

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Με εξαίρεση ένα μικρό τμήμα του χαρτοφυλακίου Χορηγήσεων σε Μικρές Επιχειρήσεις, η απομείωση του χαρτοφυλακίου της λιανικής τραπεζικής έχει υπολογιστεί για κάθε χαρτοφυλάκιο ξεχωριστά.

Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου χρησιμοποιούνται στατιστικά υποδείγματα. Οι ακόλουθες παράμετροι που χρησιμοποιούνται στα εν λόγω υποδείγματα απαιτούν σε μεγάλο βαθμό την άσκηση εκτιμήσεων παραδοχών και κρίσεων από τη διοίκηση:

- ο Πιθανότητα αθέτησης (ΠΑ),
- ο Ζημιά δεδομένης της αθέτησης (ΖΔΑ), και
- ο Μεταχείριση των ρυθμισμένων δανείων συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της επιστροφής του λογαριασμού δανείου σε ενήμερη κατάσταση.

Η Διοίκηση πραγματοποιεί αναπροσαρμογές όταν θεωρεί ότι οι παραδοχές που έχουν προκύψει με βάση τις ιστορικές παρατηρήσεις δεν είναι κατάλληλες, είτε λόγω αναδυόμενων τάσεων είτε λόγω αδυναμίας των υποδειγμάτων να αποτυπώσουν τους κινδύνους του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής τραπεζικής

Ένας μεγάλος αριθμός χορηγήσεων της επιχειρηματικής τραπεζικής αξιολογείται σε ατομική βάση. Η διοίκηση έχει πραγματοποιήσει σημαντικές εκτιμήσεις και παραδοχές για:

- ο Την αξιολόγηση του κατά πόσο ένα δάνειο έχει υποστεί απομείωση,
- ο Την αξιολόγηση της επάρκειας, της ανακτησιμότητας και της αξίας των εξασφαλίσεων και τον προσδιορισμό του χρόνου ρευστοποίησης αυτών,
- ο Τον προσδιορισμό των αναμενόμενων ταμειακών εισροών, και
- ο Την εκτίμηση του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών.

Επίσης, υπολογίζεται μια πρόβλεψη σε συλλογική βάση για την επιμέτρηση της απομείωσης που δεν έχει ακόμη εντοπιστεί (δηλ. για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν ακόμη αναφερθεί).

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών, τη διαχείριση και επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου από την Τράπεζα και τον Όμιλο και τη σχετική σημείωση για την πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3, 4.2 και 20 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

κρίθηκε αναγκαίο των εξειδικευμένων σε θέματα πιστωτικού κινδύνου στελεχών μας:

- ο Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της ομαδοποίησης των χαρτοφυλακίων βάσει συγκεκριμένων πιστωτικών χαρακτηριστικών,
- ο Εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα απομείωσης, επαληθεύοντας τα στοιχεία με τα συστήματα από τα οποία προήλθαν,
- ο Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των υποδειγμάτων, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικών παραδοχών και της ποιότητας των παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση των παραμέτρων του υποδείγματος με βάση την κατανόηση που έχουμε για τις πρακτικές του κλάδου,
- ο Αξιολογήσαμε το εύλογο της μεθοδολογίας του υποδείγματος απομείωσης που εφάρμοσε η διοίκηση για τον προσδιορισμό των ΠΑ, και ΖΔΑ που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της πρόβλεψης των χαρτοφυλακίων, και
- ο Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμοσμένων παραμέτρων που χρησιμοποίησε η διοίκηση λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις και περιστάσεις, καθώς και άλλους παράγοντες που ενδεχομένως δεν αντανακλώνται ακόμη επαρκώς στα υποδείγματα απομείωσης.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα ήταν κατάλληλα και ότι οι κύριες παραδοχές ήταν εύλογες.

Χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής τραπεζικής

Στις περιπτώσεις στις οποίες η απομείωση αναγνωρίστηκε σε ατομική βάση, εξετάσαμε τις ενδείξεις απομείωσης, τις παραμέτρους που ενέχουν αβεβαιότητα και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τη διοίκηση στην αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των ανοιγμάτων και των ληφθεισών εξασφαλίσεων σε σχέση με τις τρέχουσες οικονομικές επιδόσεις, καθώς και τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται ευρέως στον κλάδο και τις συγκρίναμε με εξωτερικά στοιχεία ή ιστορικές τάσεις.

Για ένα δείγμα δανείων για τα οποία έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη σε ατομική βάση, κατανοήσαμε τις τελευταίες εξελίξεις για κάθε περίπτωση και εξετάσαμε την καταλληλότητα των κύριων κρίσεων. Επίσης, επανυπολογίσαμε την απομείωση και εξετάσαμε βασικές παραμέτρους συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων ταμειακών εισροών, του χρονοδιαγράμματος της εισπραχής τους, των προεξοφλητικών επιτοκίων που έχουν χρησιμοποιηθεί και της αποτίμησης των ληφθεισών εξασφαλίσεων που συμπεριλήφθηκαν στις αναμενόμενες ταμειακές ροές. Για το παραπάνω δείγμα εξετάσαμε τις σχετικές συμβάσεις και λοιπά υποστηρικτικά έγγραφα ώστε να επιβεβαιώσουμε την ύπαρξη και το νόμιμο δικαίωμα στις εξασφαλίσεις. Εξετάσαμε τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτίμηση των εξασφαλίσεων σε σύγκριση με τις πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου και τα πρότυπα του κλάδου.

Επιλέξαμε ένα δείγμα δανείων για τα οποία δεν είχε διαπιστωθεί απομείωση και πραγματοποιήσαμε μια ανεξάρτητη επισκόπηση για την καταλληλότητα των συμπερασμάτων που έχουν συναχθεί, χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων και εξωτερικά στοιχεία για την τεκμηρίωση των απόψεών μας.

Στις περιπτώσεις που οι προβλέψεις υπολογίστηκαν σε συλλογική βάση, διενεργήσαμε τις ίδιες διαδικασίες που διενεργήσαμε για το χαρτοφυλάκιο τραπεζικής λιανικής, όπως αναφέρονται ανωτέρω.

Για τα δάνεια που αξιολογήθηκαν σε συλλογική βάση και δεν διαπιστώθηκε απομείωση, εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων των δανείων που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα και αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των κύριων παραδοχών.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα ήταν κατάλληλα και ότι οι κύριες παραδοχές ήταν εύλογες.

Γνωστοποίηση για την εκτιμώμενη επίδραση του ΔΠΧΑ 9

Η Τράπεζα και ο Όμιλος την 1^η Ιανουαρίου 2018 υιοθέτησαν το ΔΠΧΑ 9, το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39. Το νέο αυτό πρότυπο εισάγει ένα υπόδειγμα απομείωσης που βασίζεται στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, καθώς και νέες απαιτήσεις όσον αφορά την ταξινόμηση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Η εκτιμώμενη επίδραση της μετάβασης γνωστοποιείται στη σημείωση 47 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 8.

Έχουμε εστιάσει στη γνωστοποίηση της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 λόγω των σημαντικών αλλαγών που εισάγονται από το πρότυπο, της πολυπλοκότητας της διαδικασίας εφαρμογής του, του μεγέθους της επίδρασης και των απαιτήσεων για νέες μεθοδολογίες οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικές κρίσεις και χρήση νέων πληροφοριακών συστημάτων, διαδικασιών και δικλίδων.

Για να αξιολογήσουμε τις λογιστικές πολιτικές και το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου σε σχέση με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, διενεργήσαμε τις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

- A. Αξιολογήσαμε τις λογιστικές πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου όσον αφορά το ΔΠΧΑ 9, με την υποστήριξη των εξειδικευμένων σε τεχνικά θέματα στελεχών μας, εστιάζοντας στα ακόλουθα:
- ο πολιτικές ταξινόμησης και επιμέτρησης, και
 - ο πολιτικές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων.

Κατανοήσαμε και αξιολογήσαμε με κριτικό τρόπο τις αποφάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου όσον αφορά την ταξινόμηση και την επιμέτρηση. Η εργασία μας περιέλαβε, μεταξύ άλλων, την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου και την καταλληλότητα της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης.

- B. Εξετάσαμε το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης σε σχέση με το ΔΠΧΑ 9, αξιολογώντας την επάρκειά του και τη συμμόρφωσή του με τις βέλτιστες πρακτικές και τις σχετικές εποπτικές κατευθυντήριες οδηγίες.

Επίσης, κατανοήσαμε τη διαδικασία που ακολούθησε η διοίκηση για τα υποδείγματα πιστωτικών ζημιών του ΔΠΧΑ 9 και, με την υποστήριξη των εξειδικευμένων στην κατάρτιση πιστωτικών υποδειγμάτων στελεχών μας, πραγματοποιήσαμε τις ακόλουθες διαδικασίες:

- ο Εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των συστημικών δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν,
- ο Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την τεκμηρίωση των υποδειγμάτων,
- ο Εξετάσαμε τους πηγαίους κώδικες των υποδειγμάτων για να διασφαλίσουμε τη συνέπεια τους με την τεκμηρίωση της ανάπτυξης των υποδειγμάτων,
- ο Αξιολογήσαμε τα αποτελέσματα επαλήθευσης των υποδειγμάτων,
- ο Αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία ανάπτυξης μακροοικονομικών σεναρίων και το εύλογο των μακροοικονομικών προβλέψεων,
- ο Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμοσμένων παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν από τη διοίκηση, και
- ο Κατανοήσαμε τη διαδικασία υπολογισμού της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επανεκτελώντας ορισμένους υπολογισμούς υποδειγμάτων ώστε να επιβεβαιώσουμε ότι τα αποτελέσματα ήταν ορθά.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες, οι παραδοχές, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν και τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι κατάλληλα.

Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΛΕΠΕΤΕ)

Το Επικουρικό Ταμείο της Τράπεζας (ΛΕΠΕΤΕ) προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές ύψους 9% επί του συνόλου των αποδοχών. Το ανωτέρω πρόγραμμα καλύπτει σχεδόν όλους τους συνταξιούχους και εν ενεργεία υπαλλήλους που προσλήφθηκαν πριν την 1^η Ιανουαρίου 2005. Βάσει του Νόμου 3371/2005 οι εργαζόμενοι της Τράπεζας που προσλαμβάνονται μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005 ασφαλίζονται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Οι εισφορές της Τράπεζας σε αυτό το ταμείο περιορίζονται στο 3,5% επί των συνολικών αποδοχών.

Έχουμε συζητήσει με τη διοίκηση και έχουμε επισκοπήσει τα σχετικά υποστηρικτικά στοιχεία ώστε να κατανοήσουμε και να αξιολογήσουμε:

- ο την πρόοδο όλων των εκκρεμών νομικών υποθέσεων που σχετίζονται με τον ΛΕΠΕΤΕ, και
- ο το κατά πόσο η Τράπεζα πρέπει να σχηματίσει πρόβλεψη για τα σχετικά έξοδα σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

Ο ΛΕΠΕΤΕ αντιμετωπίζεται ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών δεδομένου ότι η Τράπεζα δεν υποχρεούται να πραγματοποιήσει άλλες πληρωμές πέραν της καθορισμένης εισφοράς ύψους 9%.

Η Τράπεζα παρείχε οικονομική στήριξη στον ΛΕΠΕΤΕ, πέραν των μηνιαίων εισφορών ποσοστού 9%, ώστε να καλύπτονται τα ελλείμματα ρευστότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε κατά τη συνεδρίασή του την 30^η Ιουνίου 2017 να διακόψει την παροχή της επιπρόσθετης οικονομικής στήριξης που παρείχε στον ΛΕΠΕΤΕ ξεκινώντας από τον Οκτώβρη 2017.

Ο ΛΕΠΕΤΕ, ενώσεις εργαζομένων και πρώην εργαζόμενοι έχουν καταθέσει αγωγές κατά της Τράπεζας, υποστηρίζοντας ότι το Επικουρικό Ταμείο αποτελεί πρόγραμμα καθορισμένων παροχών συνεπώς η Τράπεζα υποχρεούται να καλύπτει τυχόν ελλείμματα.

Θεωρήσαμε ότι ο ΛΕΠΕΤΕ αποτελεί κύριο θέμα ελέγχου κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας που τον χαρακτηρίζει και των σημαντικών κρίσεων που απαιτούνται από τη διοίκηση για την εκτίμηση της μελλοντικής έκβασης των αγωγών.

Για περισσότερες πληροφορίες για το θέμα αυτό μπορείτε να ανατρέξετε στη σημείωση 11 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Ανακτησιμότητα Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων («ΑΦΑ»)

Η Τράπεζα και ο Όμιλος αναγνώρισαν ΑΦΑ ύψους 4,9 δις ευρώ σε σχέση με εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Για την αξιολόγηση της ανακτησιμότητας τους απαιτούνται σημαντικές κρίσεις και η χρήση εκτιμήσεων.

Η Τράπεζα και ο Όμιλος έχουν αναγνωρίσει ΑΦΑ για εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές στον βαθμό που θεωρούν ότι είναι ανακτήσιμες. Οι διαφορές αυτές αφορούν κυρίως:

- ο Τις ζημιές που προέκυψαν από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (PSI+) και στο πρόγραμμα επαναγοράς του ελληνικού χρέους το 2012, οι οποίες υπόκεινται σε φορολογική απόσβεση ξεκινώντας από το 2012 και για 30 έτη, και
- ο Τις ζημιές που προκύπτουν από απομείωση δανείων οι οποίες μπορούν να συμψηφιστούν έναντι μελλοντικών φορολογητέων κερδών σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία.

Η ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων ΑΦΑ εξαρτάται από την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη που θα καλύπτουν τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές όταν οι εν λόγω διαφορές οριστικοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς.

Η αξιολόγηση της διοίκησης αναφορικά με την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις:

- ο παραδοχές στις οποίες στηρίζεται το επιχειρηματικό πλάνο της Τράπεζας και του Ομίλου,
- ο προβλέψεις που πρέπει να καλύπτουν τον χρονικό ορίζοντα έως τη νομική εκπνοή της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να ανακτηθεί η ΑΦΑ, και
- ο προσαρμογές που απαιτούνται για την εκτίμηση των φορολογητέων κερδών από τα προβλεπόμενα λογιστικά κέρδη για να συνάγεται το ποσό της ΑΦΑ που θα μπορεί να ανακτηθεί σε μελλοντικές χρήσεις.

Τα επιχειρηματικά πλάνα ενδέχεται να επηρεαστούν από τους κινδύνους και την αβεβαιότητα που πηγάζουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας.

Βάσει της εργασίας που πραγματοποιήσαμε και των τεκμηρίων που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η εκτίμηση της διοίκησης και ο σχετικός λογιστικός χειρισμός συνάδουν με τις περιστάσεις.

Έχουμε αξιολογήσει το εύλογο των κύριων παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση του επιχειρηματικού πλάνου, το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που σχετίζονται με την υλοποίηση του και την αβεβαιότητα που πηγάζει από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα:

- ο Συγκρίναμε τις εν λόγω παραδοχές με τις δικές μας προσδοκίες που βασίζονται στη γνώση του κλάδου και την κατανόηση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας,
- ο Πραγματοποιήσαμε μια ανάλυση ευαισθησίας για να προσδιορίσουμε την επίδραση ενδεχόμενων μεταβολών στις παραδοχές και τον τρόπο με τον οποίο η αβεβαιότητα της εκτίμησης μπορεί να επηρεάσει την προβλεπόμενη κερδοφορία της Τράπεζας και του Ομίλου.

Για τους σκοπούς της αξιολόγησης ανακτησιμότητας που διενεργήσαμε, επισκοπήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν για τη μετατροπή των λογιστικών κερδών σε φορολογητέα κέρδη και αξιολογήσαμε τις προβλέψεις της διοίκησης πέρα από τον χρονικό ορίζοντα του επιχειρηματικού πλάνου. Επίσης, οι διαδικασίες μας περιλάμβαναν και αξιολόγηση της ερμηνείας της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας από τη διοίκηση σε σχέση με τις λογιστικές διαγραφές και τη σταδιακή απόσβεση της οριστικής φορολογικής ζημιάς από πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και διαγραφές οφειλών πιστούχων.

Αξιολογήσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των κύριων παραδοχών και κρίσεων.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η αξιολόγηση της διοίκησης σε σχέση με την ανακτησιμότητα των ΑΦΑ είναι εύλογη.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών και τη σημείωση για τον αναβαλλόμενο φόρο μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3 και 26 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πληροφοριακά συστήματα

Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας και του Ομίλου και/ή τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες και δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά.

Η φύση, η πολυπλοκότητα και η αυξημένη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών που τίθενται σε επεξεργασία σε καθημερινή βάση μέσω αυτών, αυξάνουν τον κίνδυνο μη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, καθώς και τον κίνδυνο που σχετίζεται με τον βαθμό αξιοπιστίας της παραγόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επιπρόσθετα, το τραπεζικό περιβάλλον υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές απειλές οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου.

Αξιολογήσαμε την ανθεκτικότητα της ασφάλειας των πληροφοριών της Τράπεζας και του Ομίλου, επισκοπώντας τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των κυριότερων διαδικασιών και δικλίδων επί των πληροφοριακών συστημάτων, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά. Πιο συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε τη διαχείριση των προσβάσεων, των αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (δηλ. εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου.

Επίσης, προκειμένου να βασιστούμε στην παραγόμενη συστημική πληροφορία (δηλ. δεδομένα και αναφορές) και στις αυτοματοποιημένες δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που εφαρμόζονται στα συστήματα αυτά, στηριχθήκαμε, επίσης, σε δικλίδες που εφαρμόζονται σε επιχειρησιακές λειτουργίες και πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετες διαδικασίες ουσιαστικής επαλήθευσης στα πλαίσια του ελέγχου μας.

Άλλες Πληροφορίες

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνα για τις Άλλες Πληροφορίες. Οι Άλλες Πληροφορίες, που περιέχονται στην προβλεπόμενη από τον Ν. 3556/2007 Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση, είναι οι Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81, οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82 και η Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016 (αλλά δεν περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών), τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή.

Η γνώμη μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις Άλλες Πληροφορίες και, εκτός των όσων ρητά αναφέρουμε στο παρόν τμήμα της Έκθεσής μας, δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου ή άλλης διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις Άλλες Πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό να εξετάσουμε εάν οι Άλλες Πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες.

Εξετάσαμε εάν η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τις γνωστοποιήσεις οι οποίες απαιτούνται από τον Κωδ. Ν. 2190/1920, και ότι έχει συνταχθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920 Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Με βάση τις εργασίες που εκτελέσαμε κατά τον έλεγχο μας, κατά τη γνώμη μας:

- Τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της χρήσης που έληξε την 31/12/2017 αντιστοιχούν στις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις,
- Η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α του Κωδ. Ν. 2190/1920, και
- Η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις γ' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Επιπλέον, με βάση τη γνώση και κατανόηση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας για την Τράπεζα και τον Όμιλο και το περιβάλλον τους, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε εάν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση του Διοικητικού της Συμβουλίου και στις Άλλες Πληροφορίες τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα σχετικά με το θέμα αυτό.

Άλλο θέμα

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλη εταιρεία ορκωτών ελεγκτών λογιστών η οποία εξέφρασε σύμφωνη γνώμη επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στις 30 Μαρτίου 2017.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τις δραστηριότητες τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν το Διοικητικό Συμβούλιο είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα και τον Όμιλο ή να διακόψει τις δραστηριότητες τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σ' αυτές τις ενέργειες.

Οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση έχουν την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Συγκεντρώνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και ως εκ τούτου αποτελούν τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή.

Έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων

1. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με την προβλεπόμενη από το άρθρο 11 του Κανονισμού ΕΕ 537/2014 Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας.

2. Διορισμός ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 30 Ιουνίου 2017 απόφαση της ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων.

ΠράιςγουωτερχαουςΚούπερς
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Λεωφ. Κηφισίας 268, Χαλάνδρι 152 32
Αρ. Μ. ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2018
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
Αρ. Μ. ΣΟΕΛ 38081

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	16	1.778	1.501	1.491	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	17	1.736	2.227	1.723	2.579
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	18	1.793	1.879	1.773	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	19	3.681	4.482	3.673	4.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20	37.941	41.643	36.248	38.166
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	21	3.780	12.882	3.452	10.207
Ακίνητα επενδύσεων	22	874	869	6	6
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	42	-	-	1.443	2.543
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	23	8	7	7	7
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	24	132	137	125	108
Ενσώματα πάγια στοιχεία	25	1.086	1.286	248	256
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	26	4.916	5.078	4.906	4.906
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες		-	515	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		421	596	410	558
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	27	1.612	1.704	1.459	1.456
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	28	5.010	3.725	1.461	315
Σύνολο ενεργητικού		64.768	78.531	58.425	68.268
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	29	7.341	18.188	7.673	18.389
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	19	3.798	5.169	3.798	5.166
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30	40.265	40.459	38.849	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	31	1.026	536	742	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	32	171	137	-	258
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις		-	2.207	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	26	6	6	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	11	254	269	251	255
Φόρος εισοδήματος		10	11	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	33	995	963	898	777
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	28	3.523	2.999	-	-
Σύνολο παθητικού		57.389	70.944	52.211	62.171
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό κεφάλαιο	35	2.744	2.744	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	35	13.866	13.866	13.863	13.863
Μείον: Ίδιες μετοχές	35	-	(1)	-	-
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	37	(9.912)	(9.707)	(10.393)	(10.510)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	28	(2)	5	-	-
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		6.696	6.907	6.214	6.097
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	38	683	680	-	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		7.379	7.587	6.214	6.097
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		64.768	78.531	58.425	68.268

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016	Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες					
		1.807	1.972	1.694	1.861
		(256)	(324)	(225)	(307)
		1.551	1.648	1.469	1.554
	6				
		309	270	262	231
		(69)	(93)	(64)	(95)
		240	177	198	136
	7				
	8	(126)	(123)	(153)	(174)
	9	(48)	130	(48)	253
		1.617	1.832	1.466	1.769
	10	(579)	(643)	(531)	(577)
	12	(274)	(270)	(290)	(276)
		(91)	(93)	(68)	(70)
	13	(811)	(784)	(822)	(819)
		1	1	-	-
		(137)	43	(245)	27
	14	(26)	(19)	(3)	(3)
		(163)	24	(248)	24
Διακοπείσες δραστηριότητες					
	28	(249)	(2.884)	257	(15)
		(412)	(2.860)	9	9
		31	27	-	-
		(443)	(2.887)	9	9
	15	€(0,02)	€(0,02)	€(0,03)	€(0,02)
	15	€(0,05)	€(0,33)	€0,00	€(0,02)

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016	Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016
Κέρδη/(ζημίες) περιόδου		(412)	(2.860)	9	9
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):					
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους		108	41	116	35
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		136	2.549	(5)	(51)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		-	(20)	-	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους		-	338	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		244	2.908	111	(16)
Επανεκτίμηση της καθαρής υποχρέωσης / περιουσιακού στοιχείου, μετά από φόρους		(2)	(18)	(4)	(14)
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		(2)	(18)	(4)	(14)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	36	242	2.890	107	(30)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		(170)	30	116	(21)
Αναλογούντα σε:					
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		31	25	-	-
Μετόχους της Τράπεζας		(201)	5	116	(21)

Αθήνα, 28 Μαρτίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας											Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Ίδιες μετοχές	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Αποθεματικό προς πώληση αξιογράφων	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο		
	Κοινές μετοχές	Κοινές μετοχές											
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	2.744	13.866	(1)	2.029	11	(2.522)	(457)	20	(164)	(6.427)	9.099	725	9.824
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	41	2.399	338	(20)	1	133	2.892	(2)	2.890
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2.887)	(2.887)	27	(2.860)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	41	2.399	338	(20)	1	(2.754)	5	25	30
Επαναγορά υπο αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	(2.029)	-	-	-	-	-	-	(2.029)	-	(2.029)
Μερίσματα προνομιούχων τίτλων Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(168)	(168)	-	(168)
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(32)	(32)
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(38)	(38)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 1 Ιανουαρίου 2017	2.744	13.866	(1)	-	52	(123)	(119)	-	(163)	(9.349)	6.907	680	7.587
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	108	136	-	-	(2)	-	242	-	242
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(443)	(443)	31	(412)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	108	136	-	-	(2)	(443)	(201)	31	(170)
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(11)	(11)	9	(2)
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(37)	(37)
(Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2017	2.744	13.866	-	-	160	13	(119)	-	(165)	(9.803)	6.696	683	7.379

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Τράπεζα για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Μετοχικό	Διαφορά από	Υπό αίρεση	Αποθεματικό	Αποθεματικό	Προγράμματα	Λοιπά	Σύνολο
	Κεφάλαιο	έκδοση μετοχών	μετατρέψιμες	διαθέσιμων	συναλ/κών	καθορισμένων	αποθεματικά &	
	Κοινές	υπέρ το άρτιο	ομολογίες	προς πώληση	διαφορών	παροχών	αποτ/ματα εις	
	μετοχές	Κοινές		αξιογράφων			νέον	
		μετοχές						
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2016	2.744	13.863	2.029	(59)	-	(143)	(10.119)	8.315
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	35	(51)	(14)	-	(30)
Ζημίες περιόδου	-	-	-	-	-	-	9	9
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	35	(51)	(14)	9	(21)
Έπαναγορά υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	(2.029)	-	-	-	-	(2.029)
Μερίσματα υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	-	(168)	(168)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 1 Ιανουαρίου 2017	2.744	13.863	-	(24)	(51)	(157)	(10.278)	6.097
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	116	(5)	(4)	-	107
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	9	9
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	116	(5)	(4)	9	116
Συγχώνευση με απορρόφηση θυγατρικών	-	-	-	-	-	-	1	1
Υπόλοιπο την 31η Δεκεμβρίου 2017	2.744	13.863	-	92	(56)	(161)	(10.268)	6.214

Κατάσταση Ταμειακών Ροών για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως 31.12.2017	31.12.2016	Από 1.1 έως 31.12.2017	31.12.2016
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων				
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρων	(370)	(2.796)	12	12
Προσαρμογές για:				
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	1.261	4.048	578	569
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	99	149	68	70
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	(28)	(38)	(16)	(11)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	966	988	926	821
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	14	22	11	7
Αναλογία (κερδών) / ζημιών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(3)	(3)	-	-
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	56	50	56	50
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(3)	(5)	(120)	(334)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	(2)	(2)	(1)	2
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(48)	(82)	(42)	(51)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	203	2.928	(308)	(13)
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	7	23	4	1
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(9)	27	(9)	27
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	9	(9)	9	-
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	1.747	190	1.810	893
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	321	(282)	(3)	162
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	(288)	87	162	250
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	18	(371)	44	(142)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	789	224	784	(124)
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	892	578	937	991
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	15	(46)	(114)	(244)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	(10.110)	(6.234)	(10.162)	(6.466)
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(10.753)	(6.783)	(10.716)	(6.850)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.671	1.019	1.532	454
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	(1.228)	(256)	(1.228)	(79)
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(22)	(148)	(26)	(134)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	81	(19)	-	-
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε	129	(64)	144	(17)
Λοιπά στοιχεία παθητικού	12	17	132	160
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	(7.472)	(4.792)	(7.762)	(4.992)
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων				
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	-	(4)	-	-
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	-	-	2	62
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	596	3.283	720	2.732
Διάθεση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	9	1	-	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	4	8	116	334
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(188)	(177)	(80)	(75)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	13	14	7	1
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(5.023)	(4.012)	(1.426)	(293)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	11.870	6.506	8.288	4.481
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	7.281	5.619	7.627	7.242
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων				
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	899	1.577	814	299
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(364)	(2.051)	(334)	(885)
Αποπληρωμή υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών και τόκων	-	(2.197)	-	(2.197)
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	34	34	-	-
Αγορά ιδίων μετοχών	(33)	(34)	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(36)	(38)	-	-
Έξοδα αύξησης κεφαλαίου	-	(30)	-	(30)
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	500	(2.739)	480	(2.813)
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	(11)	(62)	(16)	(45)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	298	(1.974)	329	(608)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	2.218	4.192	1.489	2.097
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	2.516	2.218	1.818	1.489

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 177 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει, και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη στην οποία περιλαμβάνονται οι: Ρουμανία, Αλβανία, και Π.Γ.Δ.Μ., στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Αίγυπτο και στη Νότια Αφρική.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Κώστας Π. Μιχαηλίδης ⁽¹⁾

Εκτελεστικά Μέλη

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδα Ε. Φραγκιαδάκης

Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλοι

Δημήτριος Γ. Δημόπουλος

Παύλος Κ. Μυλωνάς

Μη Εκτελεστικά Μέλη

Eva Cederbalk

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη ^{(2) (3)}

Χαράλαμπος Α. Μάκκας

Marianne T. Økland

Claude Edgar L.G. Piret

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Παναγιώτα Σ. Ιπλιζιάν

⁽¹⁾ Την 1 Νοεμβρίου 2017, ο κ. Κώστας Π. Μιχαηλίδης εξελέγη Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, μη εκτελεστικό μέλος. Την 27 Δεκεμβρίου 2017, ο κ. Κώστας Π. Μιχαηλίδης εξελέγη Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, μη εκτελεστικό μέλος, σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη (Τάκη) - Αριστείδη Α. Θωμόπουλου, ο οποίος παραιτήθηκε.

⁽²⁾ Την 31 Ιανουαρίου 2018, ο κ. Arthur Michael Royal Aynsley παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽³⁾ Την 28 Φεβρουαρίου 2018, ο κ. Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων το 2018.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις υπόκεινται στην έγκριση της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας.

Οι παρούσες ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 28 Μαρτίου 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και οι ατομικές καταστάσεις της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 (οι «χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά).

Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναμορφώθηκαν προκειμένου να συνάδουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, όλα τα συμβόλαια παραγώνων, τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση μείον των εξόδων πώλησής τους και τα προγράμματα παροχών προς το προσωπικό με τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία, τα οποία επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους.

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τόσο τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως επίσης και το ύψος των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Η χρήση των διαθέσιμων πληροφοριών και η άσκηση εκτιμήσεων και παραδοχών στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών, αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία για τη διενέργεια εκτιμήσεων στις ακόλουθες περιοχές: προβλέψεις απομείωσης αξίας δανείων και λοιπών απαιτήσεων, αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων μη διαπραγματευσιμων σε ενεργές αγορές, συμπεριλαμβανομένων παραγώνων μη διαπραγματευσιμων σε οργανωμένη αγορά και συγκεκριμένων χρεωστικών τίτλων, απομείωση αξίας χαρτοφυλακίου επενδύσεων, έλεγχος απομείωσης της υπεραξίας και των άυλων περιουσιακών στοιχείων από επιχειρηματικές συνενώσεις, αξιολόγηση της δυνατότητας ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, εκτίμηση των υποχρεώσεων από παροχές στο προσωπικό μετά την έξοδο από την υπηρεσία, ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις από εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις. Τα πραγματικά μελλοντικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από αυτά που περιλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Οι περιοχές που εμπεριέχουν υψηλότερο βαθμό εκτιμήσεων, πολυπλοκότητας, ή περιοχές όπου οι παραδοχές και οι εκτιμήσεις έχουν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται στη Σημείωση 3.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά κατά το 2017 και ανήλθε σε €2,8 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2017 (31 Δεκεμβρίου 2016: €12,3 δισ.), το σύνολο της οποίας αφορούσε χρηματοδότηση από την ECB (31 Δεκεμβρίου 2016: €6,7 δισ. από ECB και €5,6 δισ. από ELA). Περαιτέρω, την 31 Δεκεμβρίου 2017 η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €3,4 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €9,4 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από ELA.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο δείκτης CET1 διαμορφώθηκε σε 17,0%, υπερβαίνοντας τον δείκτη SREP ποσοστού 12,25% και 12,875% για το 2017 και 2018, αντίστοιχα, (βλ. Σημείωση 4.7).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Μετά από μια ήπια συρρίκνωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος («ΑΕΠ», σε σταθερές τιμές) κατά 0,3% ετησίως το 2016, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ εισήλθε σε θετικό έδαφος το 2017 (+1,3% ετησίως), υποστηριζόμενος, κυρίως, από την αξιοσημείωτη ανάκαμψη του ακαθάριστου σχηματισμού κεφαλαίου (14,9% ετησίως, το 2017), η οποία συνεισέφερε 1,8 ποσοστιαίες μονάδες στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ και αντιστάθμισε τη συγκρατημένη επίδοση της ιδιωτικής κατανάλωσης (0,1% ετησίως, την ίδια περίοδο). Μάλιστα, η απόδοση αυτή αποτελεί την πιο σημαντική αύξηση του ΑΕΠ την τελευταία δεκαετία, έπειτα από μια σωρευτική μείωση κατά 26,1%, σε ετήσια βάση, μεταξύ 2008 και 2016, παρά την, περισσότερο από το αρχικά αναμενόμενο, συστατική δημοσιονομική πολιτική το 2017. Οι τάσεις αποπληθωρισμού της οικονομίας τερματίστηκαν το 2017, με τον δείκτη τιμών καταναλωτή να αυξάνεται κατά 1,1%, ετησίως, έπειτα από μέση ετήσια μείωση της τάξεως του 1,2% στο διάστημα 2013-2016.

Η σταθερή βελτίωση ενός σημαντικού αριθμού δεικτών οικονομικής συγκυρίας και δεικτών με προβλεπτική ικανότητα σχετικά με τις οικονομικές τάσεις και το επιχειρηματικό περιβάλλον το 2017, η οποία συνεχίστηκε και στις αρχές του 2018 (με ορισμένους από αυτούς τους δείκτες να επιστρέφουν σε προ-κρίσης επίπεδα τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 2018), υποδηλώνει ότι η οικονομική δραστηριότητα εμφανίζει τάση επιτάχυνσης το 2018. Η περαιτέρω βελτίωση στις οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας το 2018 αναμένεται να ενισχυθεί, επίσης, από την αποκλιμάκωση της αβεβαιότητας και τη διατηρήσιμη μείωση των ασφάλιστρων κινδύνου της Ελλάδας, τη συστηματικά ισχυρή επίδοση του τουρισμού – όπως καταδεικνύεται από τα στοιχεία προκρατήσεων για το 2018 – και τις εισροές της χρηματοδότησης του Τρίτου Προγράμματος (συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων από το «Σχέδιο Juncker», της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («ΕΤΕπ») και ιδιωτικών κεφαλαίων), που θα υποστηρίξουν τη δημιουργία εγχώριας ρευστότητας και τις

επιχειρηματικές επενδύσεις. Μια θετική επίδραση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών από τη διατηρήσιμη βελτίωση των συνθηκών της αγοράς εργασίας, σε συνδυασμό με μια αύξηση του ωρομισθίου στους πιο ανταγωνιστικούς τομείς της οικονομίας, αναμένεται να υποστηρίξουν την ιδιωτική κατανάλωση συγκριτικά με το 2017 (αύξηση 1,2% σε ετήσια βάση, το 2018, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής). Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας θα υποστηριχθεί, επίσης, από την υγιή αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας της Ευρωζώνης – η οποία αποτελεί για την Ελλάδα την κυριότερη αγορά όσον αφορά τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών – η οποία εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 2,3% ετησίως, το 2018 από 2,5% ετησίως το 2017 (σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), υπεραποδίδοντας συγκριτικά με άλλες μεγάλες ανεπτυγμένες οικονομίες. Σε αυτό το πλαίσιο, η αύξηση του ελληνικού ΑΕΠ το 2018 αναμένεται να ανέλθει στο 2,6% ετησίως, κατά μέσο όρο, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»). Ωστόσο, η ανάκαμψη παραμένει ευάλωτη σε κινδύνους που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την περαιτέρω προσπάθεια επίτευξης των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών στόχων (πρωτογενές πλεόνασμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,5% του ΑΕΠ για το διάστημα 2018-2022), τη βραδύτερη, από την αρχικά αναμενόμενη, βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας και την εύθραυστη χρηματοοικονομική κατάσταση ενός σημαντικού αριθμού νοικοκυριών και μικρών επιχειρήσεων, έπειτα από την πολυετή κρίση. Μια ενδεχόμενη εμφάνιση δυσμενών εξωτερικών παραγόντων, που επηρεάζουν τη ζήτηση για ελληνικές εξαγωγές, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες του ευρώ έναντι των νομισμάτων άλλων εμπορικών εταίρων εκτός ευρωζώνης, τις εισαγόμενες τιμές πρώτων υλών (ειδικά τις τιμές ενέργειας) ή τις χρηματοπιστωτικές και νομισματικές συνθήκες διεθνώς, θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στις επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας.

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα συνέχισε να υπεραποδίδει το 2017, με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς να εκτιμούν πως είναι πολύ πιθανό να υπερβεί το στόχο του Προγράμματος για πρωτογενές πλεόνασμα 1,75% του ΑΕΠ για το 2017 κατά, τουλάχιστον, 0,5% του ΑΕΠ. Παράλληλα, η δημοσιονομική πολιτική αναμένεται να παραμείνει συσταλτική και το 2018, όταν ο Κρατικός προϋπολογισμός για το 2018 προβλέπει αυξημένο πρωτογενές πλεόνασμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης) ύψους 3,8% του ΑΕΠ για το οικονομικό έτος 2018, συγκριτικά με τον αντίστοιχο στόχο ύψους 2,44% του ΑΕΠ για το οικονομικό έτος 2017. Ωστόσο, η διατήρηση αυτής της ευνοϊκής δυναμικής της δημοσιονομικής προσαρμογής εξακολουθεί να εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από τη βελτίωση της απόδοσης των δημοσίων εσόδων, η οποία με τη σειρά της, θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη χρηματοοικονομική κατάσταση του ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, η επίτευξη του συγκεκριμένου δημοσιονομικού στόχου θα μπορούσε να αποδυναμώσει την τάση βελτίωσης των συνθηκών ρευστότητας και την ικανότητα εξυπηρέτησης του χρέους του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας.

Όσον αφορά τις επικείμενες εκταμιεύσεις των δόσεων για το 2018, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της τρίτης αξιολόγησης του Προγράμματος στις αρχές Μαρτίου 2018, οι Θεσμοί αποφάσισαν την εκταμίευση της τέταρτης δόσης του Προγράμματος από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας («ΕΜΣ»), ύψους €6,7 δισ., ώστε να καλυφθούν τρέχουσες χρηματοδοτικές ανάγκες, να εκκαθαριστούν ληξιπρόθεσμες

οφειλές και να ενισχυθεί ο σχηματισμός του ταμειακού αποθέματος ασφαλείας του ελληνικού κράτους, ούτως ώστε να υποστηριχθεί η επιστροφή της Ελλάδας στις αγορές. Το ποσό της δόσης αναμένεται να καταβληθεί σε δύο υποδόσεις. Συγκεκριμένα, η πρώτη εκταμίευση στο πλαίσιο της δόσης αυτής ανέρχεται σε €5,7 δισ. και θα καταβληθεί στα τέλη Μαρτίου του 2018, ενώ η δεύτερη εκταμίευση της υποδόσης ανέρχεται σε €1 δισ., θα χρησιμοποιηθεί για την εκκαθάριση ληξιπρόθεσμων οφειλών και πρόκειται να καταβληθεί έως τα τέλη Μαΐου του 2018, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης των απαραίτητων μέτρων από την ελληνική κυβέρνηση. Η επιτυχής ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης του Τρίτου Προγράμματος, αναμένεται να οδηγήσει στην εκταμίευση επιπρόσθετων πόρων από το Πρόγραμμα, ύψους έως €11,7 δισ., συνεισφέροντας σε μια επιτυχημένη ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος, σε συνδυασμό με το σχηματισμό ενός επαρκούς ταμειακού αποθέματος ασφαλείας (το οποίο θα έχει χρηματοδοτηθεί τόσο από το Πρόγραμμα όσο και από την έκδοση ομολογιών) από το ελληνικό κράτος – με σκοπό την πλήρη κάλυψη των αναγκών εξυπηρέτησης του χρέους σε ορίζοντα δύο ετών. Μια τέτοια εξέλιξη αναμένεται να προσδώσει σημαντική ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα και εμπιστοσύνη και να υπερκαλύψει την επιβάρυνση από την εφαρμογή νέων δημοσιονομικών μέτρων.

Η ικανότητα της Ελληνικής Δημοκρατίας να έχει ξανά πρόσβαση στις αγορές για αναχρηματοδότηση, σε διατηρήσιμη βάση, των χρεολυσίων του δημοσίου χρέους της, έπειτα την επιτυχημένη έκδοση νέου 7ετούς ομολόγου και τη δημοπρασία εντόκων γραμματίων 12μηνης διάρκειας τον Φεβρουάριο 2018 και τον Μάρτιο 2018, αντίστοιχα, από τις οποίες αντλήθηκαν €4 δισ. συνολικά, αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα προς την επιστροφή της χώρας στην οικονομική ομαλότητα. Η έγκαιρη ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης, καθώς και η περαιτέρω εξειδίκευση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης στρατηγικής για τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, αναμένεται να στηρίξουν τις προσπάθειες της Ελληνικής Δημοκρατίας, προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές σε διατηρήσιμη βάση.

Εν τούτοις, οι αποτιμήσεις του δημοσίου και ιδιωτικού χρέους της Ελλάδας, αλλά και οι οικονομικές συνθήκες, γενικότερα, είναι πιθανό να επηρεαστούν στο ενδεχόμενο σημαντικής διόρθωσης στις διεθνείς αγορές και/ή μιας παρατεταμένης αύξησης της μεταβλητότητας διεθνώς, παρά τον υποστηρικτικό ρόλο της βελτιωμένης μακροοικονομικής σταθερότητας εγχωρίως. Μια ενδεχόμενη καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης, πιθανές αβεβαιότητες σχετικά με τα επιπρόσθετα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους από τους επίσημους πιστωτές, όπως συμφωνήθηκαν στο Eurogroup της 25^{ης} Μαΐου 2016, και εξειδικεύθηκαν περαιτέρω από τα Eurogroup της 15^{ης} Ιουνίου 2017 και της 12^{ης} Μαρτίου 2018, ή ένας ανεπαρκής σχηματισμός του ταμειακού αποθέματος ασφαλείας, θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στην εμπιστοσύνη και τις συνθήκες ρευστότητας της οικονομίας, να καθυστερήσουν τη χαλάρωση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίου και να ασκήσουν περαιτέρω πιέσεις στις αποτιμήσεις των εξασφαλίσεων – ειδικά στην αγορά ακινήτων – σε συνδυασμό με μια επιπλέον πίεση στη ζήτηση εξαιτίας των δημοσιονομικών μέτρων. Εξωτερικοί παράγοντες που σχετίζονται με μια πιθανή επιδείνωση των χρηματοοικονομικών και των ευρύτερων μακροοικονομικών συνθηκών στην Ευρωζώνη ή παγκοσμίως, γεωπολιτικοί κίνδυνοι και/ή μια περαιτέρω ανατίμηση των διεθνών τιμών ενέργειας θα

μπορούσαν να δημιουργήσουν αρνητικές πιέσεις στις επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας.

2018 Stress Test

Από το Φεβρουάριο του 2018, οι τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες υποβάλλονται σε άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (2018 Stress Test), με την επίβλεψη της ΕΚΤ, σε στενή συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος. Η άσκηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τη μεθοδολογία, τα σενάρια και τα υποδείγματα που συντάξε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ). Το 2018 Stress Test για τις τέσσερις ελληνικές τράπεζες αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Μάιο 2018.

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της ΕΤΕ έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) την ολοσχερή εξόφληση του υπολοίπου στον ΕΛΑ, την μείωση της χρηματοδότησης από την ECB και την πρόσβαση της Τράπεζας στη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα με σημαντικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως απόθεμα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες SREP, ακόμα και μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, και (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με του μακροοικονομικούς δείκτες.

2.3 Υιοθέτηση των ΔΠΧΑ

Νέα ΔΠΧΑ, διερμηνείες και τροποποιήσεις που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2017

Τροποποιήσεις

- Δ.Λ.Π. 12 (Τροποποίηση) Αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για μη πραγματοποιηθείσες ζημιές.

Η τροποποίηση διευκρινίζει τα ακόλουθα: Μη πραγματοποιηθείσες ζημιές από χρεωστικούς τίτλους αποτιμώνται στην εύλογη αξία, οι οποίοι για φορολογικούς σκοπούς επιμετρώνται στο κόστος, δημιουργούν εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές ανεξαρτήτως εάν ο κάτοχος των τίτλων σκοπεύει να ανακτήσει τη λογιστική τους αξία μέσω πώλησης ή διακράτησης. Η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου δεν περιορίζει την εκτίμηση των μελλοντικών φορολογικών κερδών. Για την εκτίμηση των μελλοντικών φορολογικών κερδών εξαιρούνται οι πιστώσεις φόρων που προέρχονται από αναστροφή εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών. Η οικονομική οντότητα προσδιορίζει μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις. Όταν ο φορολογικός νόμος περιορίζει τη χρήση των φορολογικών ζημιών, η επιχείρηση θα προσδιορίσει την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση σε συνδυασμό με λουπές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του ίδιου τύπου.

- **Δ.Λ.Π. 7 (Τροποποίηση) Γνωστοποιήσεις.** Η τροποποίηση απαιτεί τη γνωστοποίηση συγκεκριμένων πληροφοριών προκειμένου οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

- **Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2014-2016.** Οι τροποποιήσεις επηρεάζουν το ΔΠΧΑ 12 και διευκρινίζουν το πεδίο εφαρμογής του, προσδιορίζοντας ότι οι απαιτήσεις γνωστοποίησης του

πρότυπου, εκτός από εκείνες των παραγράφων Β10-Β16, ισχύουν για τις συμμετοχές που αναφέρονται στην παράγραφο 5 και έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση, ως προοριζόμενες για διανομή ή ως διακοπείσες δραστηριότητες σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5 *Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες.*

Η υιοθέτηση των ανωτέρω τροποποιήσεων δεν είχε σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Νέα ΔΠΧΑ που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2017

- **ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Τον Ιούλιο του 2014 το IASB εξέδωσε το ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα, το οποίο αποτελεί ολοκληρωμένο πρότυπο για την αντικατάσταση του Δ.Λ.Π. 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση*, και περιλαμβάνει απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και τη λογιστική αντιστάθμιση.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9 και της αναμενόμενης επίπτωσης κατά τη μετάβαση συμπεριλαμβάνονται στη Σημείωση 47.

- **ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Το ΔΠΧΑ 15 εισάγει ένα ενιαίο ολοκληρωμένο μοντέλο για τη λογιστική αντιμετώπιση των εσόδων που προέρχονται από συμβάσεις με πελάτες. Όταν τεθεί σε ισχύ, το ΔΠΧΑ 15 θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο λογιστικό πλαίσιο αναγνώρισης εσόδων, το οποίο περιλαμβάνει το Δ.Λ.Π. 18 *Έσοδα*, το Δ.Λ.Π. 11 *Συμβάσεις Κατασκευής* και τις σχετικές με αυτά διερμηνείες. Η βασική αρχή του ΔΠΧΑ 15 είναι ότι μία επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσει έσοδα στο βαθμό που αντικατοπτρίζουν το τίμημα το οποίο η επιχείρηση δικαιούται από τη μεταβίβαση των αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το πρότυπο εισάγει μία προσέγγιση πέντε βημάτων για την αναγνώριση των εσόδων:

- Αναγνώριση της σύμβασης με τον πελάτη
- Αναγνώριση των υποχρεώσεων εκπλήρωσης των συμβάσεων
- Προσδιορισμός του τιμήματος της συναλλαγής
- Επιμερισμός του τιμήματος της συναλλαγής στις υποχρεώσεις εκπλήρωσης της σύμβασης
- Αναγνώριση του εσόδου όταν (ή καθόσον) η οικονομική οντότητα φέρνει εις πέρας τις υποχρεώσεις εκπλήρωσης.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 15, η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει έσοδο όταν (ή καθόσον) εκπληρώνονται οι όροι εκτέλεσης των συμβάσεων, π.χ. όταν ο έλεγχος των υποκείμενων στους όρους εκτέλεσης, αγαθών ή υπηρεσιών μεταβιβάζεται στον πελάτη. Το Πρότυπο θα εφαρμοστεί από την 1 Ιανουαρίου 2018 και δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας.

- **ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Το ΔΠΧΑ 16 ορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις

γνωστοποιήσεις των μισθώσεων, για να διασφαλιστεί ότι τόσο οι εκμισθωτές όσο και οι μισθωτές παρέχουν πληροφόρηση η οποία αντιπροσωπεύει ακριβοδίκαια τις εν λόγω συναλλαγές. Το πρότυπο ορίζει ένα ενιαίο μοντέλο λογιστικής μισθώσεων για τους μισθωτές, σύμφωνα με το οποίο απαιτείται να αναγνωρίζουν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για όλες τις μισθώσεις, εκτός εάν η μίσθωση διαρκεί λιγότερο από 12 μήνες ή το μισθωμένο περιουσιακό στοιχείο είναι μικρής αξίας. Οι μισθωτές αναγνωρίζουν το δικαίωμα χρήσης περιουσιακών στοιχείων και την αντίστοιχη χρηματοοικονομική υποχρέωση στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Το περιουσιακό στοιχείο αποσβένεται στη διάρκεια της μίσθωσης και η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος. Η λογιστική των μισθώσεων για τους εκμισθωτές παραμένει ουσιαστικά αμετάβλητη σε σχέση με το Δ.Λ.Π. 17. Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία αξιολόγησης της επίδρασης του ΔΠΧΑ 16 και δεν είναι πρακτικά εφικτό να προσδιοριστεί μια αξιόπιστη εκτίμηση της επίδρασής του έως ότου ολοκληρωθεί μία ενδελεχής ανάλυση. Οι υφιστάμενες δεσμεύσεις που απορρέουν από λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται στη Σημείωση 34.

- **ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το Δ.Π.Χ.Α. 17 είναι ένα ολοκληρωμένο πρότυπο για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, σε αντίθεση με το ΔΠΧΑ 4, το οποίο εκδόθηκε ως ένα προσωρινό πρότυπο που παρείχε στις εταιρίες τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις λογιστικές τους πρακτικές για ασφαλιστήρια συμβόλαια και επικεντρώθηκε στην ενίσχυση των γνωστοποιήσεων σχετικά με την αξία, τη χρονική στιγμή και την αβεβαιότητα των μελλοντικών ταμειακών ροών από ασφαλιστήρια συμβόλαια. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η ασφαλιστική θυγατρική εταιρεία του Ομίλου, Εθνική Ασφαλιστική Α.Ε.Ε.Γ.Α., έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα, συνεπώς, το ΔΠΧΑ 17 δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2017

- **Διερμηνεία 22 «Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές»** (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η διερμηνεία καλύπτει τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα στις περιπτώσεις αναγνώρισης μη νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης λόγω πληρωμής ή είσπραξης προκαταβολής πριν την αναγνώριση του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εξόδου ή εσόδου. Δεν ισχύει στις περιπτώσεις επιμέτρησης του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εξόδου ή εσόδου κατά την αρχική αναγνώριση στην εύλογη αξία ή στην εύλογη αξία της προκαταβολής όταν λαμβάνει χώρα σε διαφορετική ημερομηνία από αυτή της αρχικής αναγνώρισης του μη νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης. Δεν απαιτείται η εφαρμογή της διερμηνείας σε φόρους εισοδήματος, καθώς και σε ασφαλιστήρια και αντασφαλιστήρια συμβόλαια.

Συμπέρασμα: Η συναλλαγματική ισοτιμία που θα χρησιμοποιηθεί στις περιπτώσεις συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, είναι της ημέρας αρχικής αναγνώρισης του μη νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης λόγω πληρωμής ή είσπραξης προκαταβολής. Στις περιπτώσεις πολλαπλών πληρωμών ή εισπράξεων προκαταβολών, θα χρησιμοποιηθεί η ισοτιμία της κάθε ημέρας που έλαβε χώρα η προκαταβολή.

- **ΔΠΧΑ 15 (Τροποποίηση) Διευκρινίσεις επί του ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Η τροποποίηση διευκρινίζει τρεις περιοχές του προτύπου (αναγνώριση των υποχρεώσεων εκπλήρωσης των συμβάσεων, θέματα διάκρισης μεταξύ εντολέα και εντολοδόχου και παραχώρησης άδειας χρήσης) και παρέχει απαλλαγές κατά τη μετάβαση για συμβόλαια που έχουν τροποποιηθεί ή ολοκληρωθεί.

- **ΔΠΧΑ 2 (Τροποποίηση) Ταξινόμηση και επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με το λογιστικό χειρισμό συναλλαγών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, διακανονίζονται σε μετρητά και περιλαμβάνουν όρο απόδοσης, με την ταξινόμηση των συναλλαγών που περιλαμβάνουν όρους διακανονισμού στην καθαρή αξία, καθώς και με το λογιστικό χειρισμό των συναλλαγών για τις οποίες τροποποιείται ο τρόπος διακανονισμού από μετρητά σε συμμετοχικούς τίτλους.

- **ΔΠΧΑ 4 (Τροποποίηση) Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» με το Δ.Π.Χ.Α. 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Οι τροποποιήσεις αφορούν στην προσέγγιση επικάλυψης που πρέπει να εφαρμοστεί όταν θα υιοθετηθεί και το ΔΠΧΑ 9. Η προσέγγιση αναβολής εφαρμόζεται για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, και μόνο για περίοδο τριών ετών μετά την ημερομηνία αυτή. Η τροποποίηση παρέχει δύο επιλογές στις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4:

- μια επιλογή που παρέχει τη δυνατότητα στις οντότητες να αναταξινομήσουν, από την κατάσταση αποτελεσμάτων στα λοιπά συνολικά έσοδα, μέρος από τα έσοδα ή έξοδα που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (προσέγγιση επικάλυψης)
- μια προαιρετική προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 για τις οντότητες των οποίων η κύρια δραστηριότητα είναι η έκδοση ασφαλιστήριων συμβολαίων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 (προσέγγιση αναβολής).

Η εφαρμογή και των δύο προσεγγίσεων είναι προαιρετική και η οντότητα επιτρέπεται να σταματήσει την εφαρμογή τους πριν από την εφαρμογή του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την προσέγγιση που θα εφαρμοστεί ο Όμιλος για την θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 συμπεριλαμβάνονται στη Σημείωση 47.

- **Δ.Λ.Π. 40 (Τροποποίηση) Αναταξινομήσεις σε Επενδύσεις σε Ακίνητα** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Η τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 40 *Επενδύσεις σε Ακίνητα*:

- τροποποιεί την παράγραφο 57 και ορίζει ότι μια οικονομική οντότητα θα πρέπει να αναταξινομήσει ένα ακίνητο προς, ή από, τις επενδύσεις σε ακίνητα, όταν, και μόνο όταν, υπάρχουν ενδείξεις αλλαγής της χρήσης. Μια αλλαγή χρήσης προκύπτει, εάν το ακίνητο πληροί ή παύει να πληροί, τον ορισμό των

επενδύσεων σε ακίνητα. Μια αλλαγή στις προθέσεις της διοίκησης για τη χρήση του ακινήτου από μόνη της δεν αποτελεί ένδειξη για αλλαγής της χρήσης.

- παρουσιάζει πλέον τα παραδείγματα ενδείξεων της παραγράφου 57(α) έως (δ) ως μια μη περιοριστική λίστα παραδειγμάτων, σε αντίθεση με πριν, όπου η λίστα ήταν περιοριστική.

- **Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2014-2016.** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Οι τροποποιήσεις που έχουν εφαρμογή στον Όμιλο αφορούν μόνο στο Δ.Λ.Π. 28 και διευκρινίζουν ότι η επιλογή επιμέτρησης στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων μιας επένδυσης σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία από οργανισμό διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων, ή από άλλη οντότητα, είναι διαθέσιμη για κάθε επένδυση σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία μία προς μία, κατά την αρχική αναγνώριση.

- **Διερμηνεία 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος».** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η διερμηνεία παρέχει καθοδήγηση για τον προσδιορισμό των φορολογικών κερδών (φορολογικών ζημιών), των φορολογικών βάσεων, των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών, των αχρησιμοποίητων πιστώσεων φόρου καθώς και των φορολογικών συντελεστών, όταν υπάρχει αβεβαιότητα κατά το λογιστικό χειρισμό του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος βάσει του Δ.Λ.Π. 12. Πιο συγκεκριμένα, η διερμηνεία εξετάζει:

- αν οι λογιστικοί χειρισμοί ορισμένων φορολογικών θεμάτων θα έπρεπε να εξετάζονται μεμονωμένα ή σε συνδυασμό μεταξύ τους,
- τον προσδιορισμό των φορολογικών κερδών (ζημιών), φορολογικών βάσεων, αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών, αχρησιμοποίητων πιστώσεων φόρων και φορολογικών συντελεστών,
- τις συνέπειες των αλλαγών στα γεγονότα και στις περιστάσεις.

Δ.Λ.Π. 19 (Τροποποίηση) Τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός του Προγράμματος (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Ορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρίες καθορίζουν τα έξοδα συνταξιοδότησης όταν συμβαίνουν αλλαγές σε συνταξιοδοτικό πρόγραμμα καθορισμένων παροχών. Το Δ.Λ.Π. 19 *Παροχές σε Εργαζομένους* καθορίζει τη λογιστική αντιμετώπιση που ακολουθείται για ένα πρόγραμμα καθορισμένων παροχών. Όταν πραγματοποιείται μία αλλαγή σε πρόγραμμα - τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός - απαιτείται επανεκτίμηση της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης καθορισμένων παροχών. Οι αναθεωρημένες αναλογιστικές παραδοχές που προκύπτουν από την επανεκτίμηση θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του κόστους τρέχουσας απασχόλησης και καθαρού τόκου για το υπόλοιπο της περιόδου αναφοράς μετά την αλλαγή του προγράμματος. Μέχρι στιγμής, το Δ.Λ.Π. 19 δεν παρείχε διευκρινίσεις για τον τρόπο καθορισμού αυτών των εξόδων για την περίοδο μετά την αλλαγή του προγράμματος.

- **Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2015-2017.** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις επηρεάζουν τα ακόλουθα πρότυπα:

ΔΠΧΑ 3 – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί ότι η συμμετοχή μιας εταιρείας σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα θα πρέπει να επαναπροσδιορίζεται όταν αυτή αποκτά τον έλεγχο της εν λόγω επιχείρησης.

ΔΠΧΑ 11 - Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί ότι η συμμετοχή μιας εταιρείας σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα δεν θα πρέπει να επαναπροσδιορίζεται όταν αυτή αποκτά κοινό έλεγχο της εν λόγω επιχείρησης.

Δ.Λ.Π. 12 – Παρέχεται η διευκρίνιση ότι μια εταιρεία λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις από τις πληρωμές μερισμάτων στο φόρο εισοδήματος με τον ίδιο τρόπο.

Δ.Λ.Π. 23 – Διευκρινίζεται ότι μια εταιρεία συμπεριλαμβάνει στα κεφάλαια που προέρχονται από γενικό δανεισμό οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε αρχικά για την ανάπτυξη περιουσιακού στοιχείου, όταν το περιουσιακό στοιχείο είναι έτοιμο για την προοριζόμενη χρήση ή την πώλησή του.

- **ΔΠΧΑ 9 (Τροποποίηση) Δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Η τροποποίηση του ΔΠΧΑ 9 παρέχει τη δυνατότητα στις εταιρίες να επιμετρούν συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων αν πληρείται συγκεκριμένος όρος, αντί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

- **Δ.Λ.Π. 28 (Τροποποίηση) Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 28 αποσαφηνίζουν ότι ο λογιστικός χειρισμός των μακροπρόθεσμων συμμετοχών σε συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες, για τις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης, θα πρέπει να γίνεται με βάση το ΔΠΧΑ 9.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν εφαρμόσει τις τροποποιήσεις και τις διερμηνείες αυτές, οι οποίες δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες και ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

2.4 Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις

2.4.1 Αρχές ενοποίησης

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και των θυγατρικών της (συμπεριλαμβανομένων των δομημένων εταιρειών), οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα. Ο έλεγχος υφίσταται όταν και μόνο όταν, η Τράπεζα α) ασκεί εξουσία επί των θυγατρικών της β) διαθέτει τοποθετήσεις ή δικαιώματα με μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή της στις θυγατρικές και γ) δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εξουσία της επί των θυγατρικών για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών της.

Τα έσοδα και οι δαπάνες καθώς και τα λοιπά συνολικά έσοδα των θυγατρικών που αποκτώνται ή πωλούνται μέσα στη χρήση ενσωματώνονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων και στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εσόδων αντίστοιχα, από την ημερομηνία απόκτησης των θυγατρικών έως την ημερομηνία πώλησής τους, σε κάθε περίπτωση. Τα καθαρά κέρδη / (ζημίες) της περιόδου και τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(δαπάνες) των θυγατρικών επιμερίζονται

μεταξύ των μετόχων της Τράπεζας και των μη ελεγχουσών συμμετοχών, ακόμη και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητικό υπόλοιπο των μη ελεγχουσών συμμετοχών.

Στην περίπτωση που οι θυγατρικές εφαρμόζουν διαφορετικές λογιστικές αρχές από εκείνες του Ομίλου, γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους, προκειμένου να υπάρχει ομοιομορφία με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου.

Όλες οι διεταιρικές συναλλαγές, τα διεταιρικά υπόλοιπα και τα διεταιρικά έσοδα και έξοδα απαλείφονται κατά την ενοποίηση.

2.4.2 Μη ελέγχουσες συμμετοχές

Οι μη ελέγχουσες συμμετοχές αναγνωρίζονται αρχικά είτε στην εύλογη αξία είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης θυγατρικής. Η επιλογή της βάσης επιμέτρησης γίνεται ανά συναλλαγή. Μετά την εξαγορά, η λογιστική αξία των μη ελεγχουσών συμμετοχών είναι η αξία αυτών κατά την αρχική αναγνώριση πλέον το μερίδιο των μη ελεγχουσών συμμετοχών στις μετέπειτα μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) επιμερίζονται στις μη ελέγχουσες συμμετοχές ακόμα και εάν αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητικό υπόλοιπο μη ελεγχουσών συμμετοχών.

2.4.3 Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου σε θυγατρικές οι οποίες δεν οδηγούν σε απώλεια του ελέγχου

Μεταβολές του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρική οι οποίες δεν επιφέρουν απώλεια του ελέγχου της, καταχωρούνται ως συναλλαγές μεταξύ των μετόχων.

Οι λογιστικές αξίες των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων της Τράπεζας και των μη ελεγχουσών συμμετοχών αναπροσαρμόζονται, προκειμένου να απεικονιστούν οι μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής των παραπάνω μετόχων επί της θυγατρικής. Τυχόν διαφορά μεταξύ του ποσού αναπροσαρμογής των μη ελεγχουσών συμμετοχών και της εύλογης αξίας του τιμήματος που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε, αναγνωρίζεται απ' ευθείας στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας.

2.4.4 Απώλεια ελέγχου

Σε περίπτωση απώλειας του ελέγχου της θυγατρικής, το κέρδος ή η ζημία από την πώληση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ (i) του αθροίσματος της εύλογης αξίας του τιμήματος που εισπράχθηκε και της εύλογης αξίας του ποσοστού συμμετοχής που εξακολουθεί να υφίσταται στη θυγατρική και (ii) της λογιστικής αξίας, πριν από την πώληση, των περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας), των υποχρεώσεων και των μη ελεγχουσών συμμετοχών. Τα μη πραγματοποιημένα κέρδη ή ζημίες που είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, λογιστικοποιούνται όπως εάν η Τράπεζα είχε πωλήσει απευθείας τα περιουσιακά αυτά στοιχεία (αναταξινόμηση στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας μεταφορά στα κέρδη εις νέον, σύμφωνα με τα ισχύοντα ΔΠΧΑ).

Η εύλογη αξία τυχόν συμμετοχής στη θυγατρική που εξακολουθεί να υφίσταται μετά την ημερομηνία της απώλειας του ελέγχου της, θεωρείται ως η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39 ή, όπου αυτό έχει

εφαρμογή, ως το κόστος κατά την αρχική αναγνώριση μιας επένδυσης σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία.

2.4.5 Εισφορά περιουσιακών στοιχείων σε θυγατρική με ανταλλαγή μετοχών έκδοσης της θυγατρικής

Στην περίπτωση που η Τράπεζα εισφέρει ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, άυλα περιουσιακά στοιχεία ή επενδυτικά ακίνητα σε ήδη υπάρχουσα ή νέα θυγατρική εταιρεία με αντάλλαγμα μετοχές έκδοσης της θυγατρικής, η Τράπεζα καταχωρεί στις ατομικές της χρηματοοικονομικές καταστάσεις τη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται ως συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις. Αυτού του είδους οι συναλλαγές δεν έχουν καμία επίδραση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

2.4.6 Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς νοούνται οι εταιρείες επί των οποίων ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν ελέγχει. Εάν ο Όμιλος κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας στην οποία έχει επενδύσει, θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή, εκτός εάν σαφώς μπορεί να αποδειχθεί ότι αυτό δεν ισχύει. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες ενσωματώνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους. Η υπεραξία που προκύπτει κατά την απόκτηση μιας συγγενούς εταιρείας συμπεριλαμβάνεται στη λογιστική αξία της επένδυσης (μετά από οποιεσδήποτε σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης). Η λογιστική αξία της επένδυσης αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στα κέρδη ή ζημίες της συγγενούς εταιρείας μετά την εξαγορά (αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου) και από τις κινήσεις στα αποθεματικά (αναγνωρίζονται στα αποθεματικά του Ομίλου). Το ποσό των μερισμάτων που εισπράχθηκαν από τη συγγενή εταιρεία κατά τη διάρκεια της χρήσης μειώνει τη λογιστική αξία της συγκεκριμένης επένδυσης. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες που πραγματοποιήθηκαν με αποκλειστικό σκοπό τη διάθεσή τους εντός ενός έτους από την ημερομηνία αγοράς τους, όταν δηλαδή η ουσιώδης επιρροή που ασκεί ο Όμιλος κρίνεται προσωρινή, καταχωρούνται στο λογαριασμό «Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα προς πώληση». Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των συγγενών εταιρειών, απαλείφονται σε ποσοστό που αφορά τη συμμετοχή του Ομίλου στις εταιρείες αυτές. Τυχόν τέτοιες ζημίες, που επίσης απαλείφονται, αποτελούν ένδειξη απομείωσης της αξίας του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου. Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα οικονομικά στοιχεία των συγγενών επιχειρήσεων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης τροποποιήθηκαν προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέπειά τους με τις λογιστικές αρχές που έχει υιοθετήσει ο Όμιλος.

2.4.7 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι ένα σχήμα στο οποίο δύο ή περισσότερα μέρη έχουν κοινό έλεγχο. Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) Τα μέρη δεσμεύονται από μια συμβατική ρύθμιση και

β) Η συμβατική ρύθμιση παρέχει σε δύο ή περισσότερα από τα εν λόγω μέρη κοινό έλεγχο του σχήματος.

Κοινός έλεγχος είναι ο συμβατικά συμφωνηθείς επιμερισμός του ελέγχου ενός σχήματος, ο οποίος υπάρχει μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις συναφείς δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συγκατάθεση των μερών στα οποία επιμερίζεται ο έλεγχος.

Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι είτε μια από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα είτε μια κοινοπραξία.

Μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες επί των υποχρεώσεων, έναντι του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται συμμετέχοντες σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα.

Κοινοπραξία είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται κοινοπρακτούντες.

Ο προσδιορισμός από τον Όμιλο του τύπου σχήματος υπό κοινό έλεγχο στον οποίο συμμετέχει, ως από κοινού ελεγχόμενης δραστηριότητας ή ως κοινοπραξίας εξαρτάται από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών του σχήματος.

Στην περίπτωση συμμετοχής του Ομίλου σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναγνωρίζει:

α) τα περιουσιακά της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του ανήκουν από κοινού β) τις υποχρεώσεις της, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιοδήποτε υποχρεώσεις τον βρύνουν από κοινού γ) τα έσοδά του από την πώληση του μεριδίου του από την παραγωγή που προκύπτει από την από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα δ) το μερίδιό του στα έσοδα από την πώληση της παραγωγής από την από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα και ε) τις δαπάνες του, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιοδήποτε δαπάνες που τον βρύνουν από κοινού.

Σε περίπτωση που ο Όμιλος αποκτά συμμετοχή σε από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα η οποία θεωρείται ενιαίο σύνολο δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων οι οποίες υπό καθεστώς διαχείρισης μπορούν να αποφέρουν οικονομικά οφέλη και συνεπώς πληρούν τον ορισμό της συνένωσης επιχειρήσεων του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων», εφαρμόζει, όλες τις αρχές λογιστικής του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» και άλλων προτύπων τα οποία δεν έρχονται σε αντίθεση με το ΔΠΧΑ 11 «Σχήματα υπό κοινό έλεγχο», λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό συμμετοχής του στην από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα. Ο χειρισμός αυτός εφαρμόζεται τόσο κατά την απόκτηση της αρχικής συμμετοχής όσο και στην απόκτηση επιπρόσθετου ποσοστού συμμετοχής στην από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα σε μεταγενέστερο στάδιο, όταν αυτή συνιστά επιχείρηση.

Στην περίπτωση συμμετοχής της Τράπεζας σε κοινοπραξία η Τράπεζα αναγνωρίζει τη συμμετοχή της ως επένδυση και λογιστικοποιεί την εν λόγω επένδυση με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (βλ. Συγγενείς εταιρείες).

2.4.8 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας οι θυγατρικές, οι συγγενείς και οι κοινοπραξίες καταχωρούνται στο κόστος κτήσης μείον προβλέψεις απομείωσης.

2.4.9 Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Ο Όμιλος και η Τράπεζα ελέγχουν σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, εάν υπάρχει ένδειξη ότι μία επένδυση σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία έχει υποστεί απομείωση. Εάν υπάρχει τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της επένδυσης. Όταν η λογιστική αξία μίας επένδυσης υπερβαίνει την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία, τότε η λογιστική αξία απομειώνεται άμεσα στην ανακτήσιμη.

2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων

2.5.1 Μέθοδος εξαγοράς

Οι εξαγορές επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 καταχωρούνται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το τίμημα που καταβάλλεται σε μία συνένωση επιχειρήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία, η οποία υπολογίζεται ως το άθροισμα των ευλόγων αξιών, κατά την ημερομηνία εξαγοράς, των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρθηκαν από τον Όμιλο, των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από τον Όμιλο προς τους προηγούμενους ιδιοκτήτες της εξαγοραζόμενης επιχείρησης και των μετοχικών τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος σε αντάλλαγμα του ελέγχου της εξαγοραζόμενης επιχείρησης. Τα έξοδα που αφορούν στην εξαγορά καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν πραγματοποιούνται.

Κατά την ημερομηνία εξαγοράς, τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους την ημερομηνία της εξαγοράς, εκτός από:

- αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις και υποχρεώσεις ή περιουσιακά στοιχεία που αφορούν σε παροχές σε εργαζομένους καταχωρούνται και επιμετρώνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12 «Φορολογία εισοδήματος» και Δ.Λ.Π. 19 «Παροχές σε Εργαζόμενους» αντίστοιχα,
- υποχρεώσεις ή μετοχικούς τίτλους που αφορούν σε προγράμματα παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών ή προγράμματα παροχών του Ομίλου που εξαρτώνται από αξία μετοχών, που συνάφθηκαν προς αντικατάσταση προγραμμάτων παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών, καταχωρούνται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 «Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών» κατά την ημερομηνία της εξαγοράς (βλ. Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών), και
- περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες περιουσιακών στοιχείων προς διάθεση) που έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενα προς πώληση σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 5 «Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Προορίζονται προς Πώληση και Διακοπήσεις Δραστηριοτήτες» καταχωρούνται σύμφωνα με αυτό το πρότυπο.

2.5.2 Υπεραξία

Η υπεραξία καταχωρείται ως το υπερβάλλον μεταξύ (α) του αθροίσματος του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και (β) της καθαρής αξίας, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν. Εάν, μετά από επανεξέταση, η καθαρή αξία, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν υπερβαίνει το άθροισμα του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση, η διαφορά καταχωρείται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5.3 Ενδεχόμενο τίμημα

Σε περίπτωση που το τίμημα που συμφωνήθηκε κατά την συνένωση επιχειρήσεων, περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που προκύπτουν από ενδεχόμενο τίμημα, τότε το ενδεχόμενο τίμημα αποτιμάται στην εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία εξαγοράς και συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό τίμημα κατά τη συνένωση επιχειρήσεων. Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς αναγνωρίζονται αναδρομικά με αντίστοιχη προσαρμογή της υπεραξίας. Οι προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς προκύπτουν από νέες πληροφορίες που λαμβάνονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (η οποία δε μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς) σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες δεν εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς, λογιστικοποιούνται με βάση την ταξινόμηση του ενδεχόμενου τιμήματος. Όταν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως στοιχείο της καθαρής θέσης δεν επαναμετράται σε επόμενες περιόδους αναφοράς και η μετέπειτα εκκαθάρισή του αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση. Εάν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως χρηματοοικονομικό μέσο του ΔΛΠ 39 ή μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, σε επόμενες περιόδους αναφοράς επαναμετράται στην εύλογη αξία και το αποτέλεσμα της αποτίμησης (κέρδος ή ζημία) αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5.4 Συνενώσεις επιχειρήσεων σε διαδοχικά στάδια

Όταν η συνένωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε διαδοχικά στάδια, η συμμετοχή που κατείχε ο Όμιλος στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση αποτιμάται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία εξαγοράς (την ημερομηνία που ο Όμιλος αποκτά τον έλεγχο) και το προκύπτον κέρδος ή ζημία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ποσά που αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προήλθαν από την εξαγοραζόμενη επιχείρηση πριν την απόκτηση του ελέγχου της, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εφόσον ο χειρισμός αυτός θα ήταν ο κατάλληλος σε περίπτωση πώλησής της.

2.5.5 Προσωρινή λογιστικοποίηση

Εάν για κάποια ποσά που αφορούν στην αρχική καταχώρηση μίας επιχειρηματικής συνένωσης οι αξίες δεν έχουν οριστικοποιηθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία πραγματοποιήθηκε η επιχειρηματική συνένωση, ο Όμιλος καταχωρεί προσωρινές αξίες για τα ποσά αυτά. Τα προσωρινά ποσά προσαρμόζονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (βλ. Ενδεχόμενο τίμημα), ή πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις αναγνωρίζονται, ώστε να ληφθούν υπόψη νέες πληροφορίες σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς, οι οποίες, εάν ήταν γνωστές, θα επηρέαζαν τα ποσά που αναγνωρίστηκαν εκείνη την ημερομηνία.

2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Τα στοιχεία που περιέχουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου καταχωρούνται στο νόμισμα εκείνο που αποδίδει καλύτερα την οικονομική πραγματικότητα των υποκείμενων γεγονότων και συνθηκών που αφορούν την κάθε εταιρεία («λειτουργικό νόμισμα»). Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου παρουσιάζονται σε εκατομμύρια Ευρώ (€), που είναι το λειτουργικό νόμισμα της Τράπεζας.

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία διενέργειας της εκάστοτε συναλλαγής. Τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από την εκκαθάριση αυτών των συναλλαγών και από τη μετατροπή των νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων από ξένο νόμισμα καταχωρούνται στα αποτελέσματα, εκτός εάν αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα ως κέρδη ή ζημίες από αποτελεσματική αντιστάθμιση ταμειακών ροών ή καθαρή επένδυση. Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των χρεωστικών τίτλων και άλλων νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες καταχωρούνται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτελούν συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους και καταχωρούνται είτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων (π.χ. μετοχές του εμπορικού χαρτοφυλακίου) είτε στα Λοιπά συνολικά έσοδα (π.χ. μετοχές του χαρτοφυλακίου επενδύσεων). Μη νομισματικά στοιχεία που καταχωρούνται στο ιστορικό κόστος σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται χρησιμοποιώντας την συναλλαγματική ισοτιμία την ημερομηνία της συναλλαγής.

Κατά την σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των οικονομικών μονάδων της αλλοδαπής μετατρέπονται σε Ευρώ χρησιμοποιώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενώ τα έσοδα και τα έξοδα μετατρέπονται με βάση τις μέσες συναλλαγματικές ισοτιμίες της περιόδου. Οι προκύπτουσες διαφορές από τη χρήση των συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των μέσων ισοτιμιών της περιόδου καθώς και από την επανεκτίμηση των εκ μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων της οικονομικής οντότητας με την ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων,

καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα στο λογαριασμό «συναλλαγματικές διαφορές».

Στην περίπτωση που ένα νομισματικό στοιχείο, αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης της Τράπεζας στο εξωτερικό και είναι σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου ή της οντότητας στο εξωτερικό, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις και των δύο εταιρειών, αναγνωρίζονται κατά την ενοποίηση στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Κατά την πώληση μιας τέτοιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού, οι εν λόγω συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση.

Η τυχόν υπεραξία και οι αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες που προκύπτουν κατά την εξαγορά μιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού αντιμετωπίζονται λογιστικά όπως όλα τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της οντότητας εξωτερικού και μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Η κατηγορία αυτή έχει δύο υποκατηγορίες:

- Εμπορικό χαρτοφυλάκιο και
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

2.7.1 Εμπορικό χαρτοφυλάκιο

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει χρεόγραφα που αποκτώνται είτε για τη δημιουργία κέρδους από τη βραχυπρόθεσμη μεταβολή στην τιμή ή το περιθώριο του διαπραγματευτή ή είναι χρεόγραφα που ανήκουν σε ένα χαρτοφυλάκιο χρεογράφων για τα οποία υπάρχει ιστορικό βραχυπρόθεσμης δημιουργίας κέρδους. Τα παράγωγα ανήκουν επίσης στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο εκτός εάν έχουν χαρακτηριστεί ως και είναι αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης.

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο μπορεί να περιλαμβάνει χρεόγραφα που υπόκεινται σε συμφωνία πώλησης και επαναγοράς (βλ. Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων).

2.7.2 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κατά την αρχική αναγνώριση ο Όμιλος προσδιορίζει οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, ως χρηματοοικονομικό μέσο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία του μέσω των αποτελεσμάτων όταν:

- α) Απαλείφει ή μειώνει σημαντικά μια ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία») που θα προέκυπτε εάν τα σχετιζόμενα παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα αντιμετωπίζονταν λογιστικά ως εμπορικό χαρτοφυλάκιο και τα υποκείμενα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος, όπως είναι δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.

- β) Μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή και των δύο τυγχάνει διαχείρισης και η απόδοσή της αξιολογείται σε βάση εύλογης αξίας, σύμφωνα με την τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων ή επενδύσεων και η πληροφόρηση σχετικά με την ομάδα παρέχεται εσωτερικά σε αυτό το επίπεδο στη διοίκηση του Ομίλου, για παράδειγμα στο Δ.Σ. και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.

- γ) Τα χρηματοοικονομικά μέσα περιέχουν ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα, η ύπαρξη των οποίων τροποποιεί ουσιαστικά τις ταμειακές ροές και για το λόγο αυτό θα έπρεπε να απεικονίζονται ξεχωριστά εάν δεν είχαν ταξινομηθεί σε αυτή την κατηγορία.

Ο προσδιορισμός κάποιου χρηματοοικονομικού στοιχείου ως αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είναι αμετάκλητος.

2.7.3 Επιμέτρηση

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (εμπορικό χαρτοφυλάκιο και προσδιορισμένα) αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

Τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες από τη διάθεση ή εξαγορά των ανωτέρω στοιχείων αλλά και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία τους, περιλαμβάνονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Καθαρά Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» όταν έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα είσπραξης των μερισμάτων και αυτή είναι η ημερομηνία έγκρισης των μερισμάτων από τη Γενική Συνέλευση.

Το ποσό της μεταβολής στην περίοδο και σωρευτικά, στις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και δανείων και απαιτήσεων το οποίο αποδίδεται σε αλλαγές στον πιστωτικό τους κίνδυνο υπολογίζεται ως το ποσό αλλαγής της εύλογης αξίας το οποίο δεν αποδίδεται σε αλλαγές στις συνθήκες αγοράς που προκαλούν αύξηση του κινδύνου αγοράς.

2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία περιλαμβάνουν συμβόλαια επί συναλλαγματικών ισοτιμιών, προθεσμιακά συμβόλαια, συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, δικαιώματα προαίρεσης επί επιτοκίων και συναλλάγματος (πωληθέντα και αγορασθέντα) και άλλα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, καταχωρούνται στην κατάσταση οικονομικής θέσης αρχικά και μεταγενέστερα στην εύλογη αξία τους. Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα εμφανίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν είναι προς όφελος του Ομίλου ή ως υποχρεώσεις όταν είναι προς όφελος των αντισυμβαλλομένων. Τα πραγματοποιηθέντα καθώς και τα εξ' αποτιμήςεως κέρδη και ζημίες των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Ένα παράγωγο μπορεί να είναι ενσωματωμένο σε ένα άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, το οποίο ονομάζεται «κύριο συμβόλαιο». Σε αυτές τις περιπτώσεις, το παράγωγο διαχωρίζεται από το κύριο συμβόλαιο και καταχωρείται ως μεμονωμένο παράγωγο, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικονομικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά κινδύνου του δεν συνδέονται άμεσα με τα αντίστοιχα οικονομικά χαρακτηριστικά του κυρίου συμβολαίου, ότι πληροί τον ορισμό ενός παράγωγου και ότι το κύριο συμβόλαιο δεν επιμετράται στην εύλογη αξία του, με τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές να παρουσιάζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα στοχεύει στην αποτελεσματική οικονομική αντιστάθμιση κινδύνων σύμφωνα με τις απόψεις της Διοίκησης του Ομίλου και δεν εμπίπτουν στην λογιστική αντιστάθμιση συμβατή με τους συγκεκριμένους κανόνες του Δ.Λ.Π. 39. Κατά συνέπεια οι συγκεκριμένες πράξεις αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα παράγωγα μέσα του εμπορικού χαρτοφυλακίου.

Ο Όμιλος επίσης χρησιμοποιεί παράγωγα μέσα σαν μέρος της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με σκοπό τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από διακυμάνσεις επιτοκίων, συναλλαγματικών ισοτιμιών, πιστοληπτικής ικανότητας και προθεσμιακών συναλλαγών. Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας, ταμειακών ροών, ή καθαρής επένδυσης, όταν οι συναλλαγές αυτές πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης. Τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να καταχωρήσει ένα παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο ως κατεχόμενο για σκοπούς αντιστάθμισης περιλαμβάνουν:

- Την ύπαρξη κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης επίσημης καταγραφής του μέσου αντιστάθμισης, του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, του σκοπού και της στρατηγικής αντιστάθμισης και της αντισταθμιστικής σχέσης,
- Η αντιστάθμιση να τεκμηριώνεται εφόσον καταδεικνύεται ότι είναι άκρως αποτελεσματική ως προς το συμπληρωσικό των κινδύνων που απορρέουν από το αντισταθμιζόμενο στοιχείο καθ' όλη τη διάρκεια της αντισταθμιστικής σχέσης. Μία αντιστάθμιση κρίνεται ως άκρως αποτελεσματική όταν επιτυγχάνεται ο συμπληρωσικός των μεταβολών της εύλογης αξίας που απορρέουν από τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο σε ποσοστό μεταξύ 80% και 125% και
- Η αντιστάθμιση να είναι αποτελεσματική σε συνεχή βάση.

2.8.1 Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Για να αναγνωρισθούν συναλλαγές αντιστάθμισης εύλογης αξίας, η μεταβολή της εύλογης αξίας του μέσου αντιστάθμισης καταχωρείται στα αποτελέσματα μαζί με την αντίστοιχη μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η οποία αφορά τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Στην περίπτωση όπου, η σχέση αντιστάθμισης διακόπτεται για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που επιβάλλουν τη διαγραφή ενός αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή ανακαλείται η αντισταθμιστική χρήση, η συνολική προσαρμογή της λογιστικής αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, για τα τοκοφόρα στοιχεία, αποσβένεται στα αποτελέσματα στην υπολειπόμενη διάρκεια του αρχικού αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Αντίθετα, στη περίπτωση ενός άτοκου αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η ανωτέρω διαφορά μεταφέρεται εξ' ολοκλήρου στα

αποτελέσματα. Στην περίπτωση όπου το αντισταθμιζόμενο στοιχείο διαγράφεται λόγω πωλήσεως ή αποπληρωμής, το αναπόσβεστο ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας μεταφέρεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.8.2 Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Τα κέρδη ή ζημιές που σχετίζονται με μεταβολές στην εύλογη αξία και αφορούν στο αποτελεσματικό μέρος μιας αντιστάθμισης ταμειακών ροών, καταχωρούνται αρχικά στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Όταν καταβληθούν οι ταμειακές ροές τις οποίες αντισταθμίζει το παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο (στις οποίες περιλαμβάνονται και ταμειακές ροές από συναλλαγές που είχαν προβλεφθεί κατά το χρόνο δημιουργίας της αντισταθμιστικής σχέσης) και προκύπτουν κέρδη ή ζημιές, τότε τα κέρδη ή ζημιές που σχετίζονται με το παράγωγο αντιστάθμισης μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων από τα λοιπά συνολικά έσοδα.

Όταν η σχέση αντιστάθμισης των ταμειακών ροών μιας συναλλαγής, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον, δεν θεωρείται πλέον αποτελεσματική ή διακόπτεται, τότε τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που αφορούν το μέσο αντιστάθμισης παραμένουν στα Λοιπά συνολικά έσοδα έως ότου η ανωτέρω συναλλαγή πραγματοποιηθεί οπότε και μεταφέρονται από τα λοιπά συνολικά έσοδα στα αποτελέσματα.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μιας πολύ πιθανής διεταιρικής συναλλαγής μπορεί να αποτελεί αντισταθμιζόμενο στοιχείο στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) η συναλλαγή να είναι εκφρασμένη σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας της εταιρείας που πραγματοποιεί την συναλλαγή και β) ο συναλλαγματικός κίνδυνος να επηρεάζει τα αποτελέσματα του Ομίλου.

2.8.3 Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό λογιστικοποιούνται όπως και οι αντισταθμίσεις ταμειακών ροών. Το κέρδος ή ζημία του αποτελεσματικού μέρους του αντισταθμιστικού μέσου αναγνωρίζεται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, ενώ το κέρδος ή ζημία του μη αποτελεσματικού μέρους απευθείας στα αποτελέσματα. Τα σωρευμένα κέρδη ή ζημιές στα Λοιπά συνολικά έσοδα μεταφέρονται στα αποτελέσματα με την πώληση της επένδυσης στο εξωτερικό.

2.8.4 Έλεγχος αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης

Προκειμένου να πληρούνται τα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος απαιτεί κατά τη σύναψη μιας αντισταθμιστικής σχέσης και καθ' όλη τη διάρκειά αυτής, να καταδεικνύεται η αποτελεσματικότητά της και να επιδεικνύεται η πραγματική αποτελεσματικότητά της (αναδρομικός έλεγχος), σε συνεχή βάση.

Η τεκμηρίωση κάθε αντισταθμιστικής σχέσης καθορίζει πόσο αποτελεσματικά αξιολογείται η αντιστάθμιση. Η μέθοδος την οποία υιοθετεί ο Όμιλος για να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα μιας αντισταθμιστικής σχέσης εξαρτάται από τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου.

Το μη αποτελεσματικό μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, και συγκεκριμένα στον λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

2.8.5 Αντικατάσταση Παραγώγων και συνέχιση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου

Όταν ένα παράγωγο που έχει ταξινομηθεί ως μέσο αντιστάθμισης, και α) αντικαθίσταται μέσω εκκαθαριστή και β) πληρούνται βασικά κριτήρια, η παύση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου αναίρεείται.

2.9 Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων αρχικά αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών συναλλαγής) και περιλαμβάνει τίτλους που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση, διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη, ή δάνεια και απαιτήσεις βάσει των χαρακτηριστικών των τίτλων και της πρόθεσης της διοίκησης του Ομίλου κατά την ημερομηνία αγοράς των τίτλων. Οι αγορές και πωλήσεις των τίτλων αυτών καταχωρούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία συναλλαγής, η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Όλες οι υπόλοιπες αγορές ή πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων οι οποίες δεν εντάσσονται στις πρακτικές της αγοράς, καταχωρούνται, μέχρι την ημερομηνία διακανονισμού τους, ως προθεσμιακές συναλλαγές παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι καταχωρούνται μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης στην εύλογη αξία τους. Στην περίπτωση όπου η εύλογη αξία μη εισηγμένων συμμετοχικών τίτλων δε δύναται να προσδιοριστεί κατά τρόπο αξιόπιστο και αντικειμενικό, τότε οι τίτλοι αυτοί απεικονίζονται στην αξία κτήσης τους. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από μεταβολές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μετά την αφαίρεση του φόρου που τους αναλογεί (όπου απαιτείται), έως ότου οι συγκεκριμένοι τίτλοι πωληθούν, εισπραχθούν ή διατεθούν με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ή έως ότου διαπιστωθεί ότι υπάρχει απομείωση της αξίας τους.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι είναι δυνατόν να πωληθούν προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες ρευστότητας ή να αντιμετωπισθούν μεταβολές στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στις τιμές χρεογράφων. Στη περίπτωση όπου ένας διαθέσιμος προς πώληση τίτλος πωλείται ή υφίσταται απομείωση της αξίας του, τα σωρευμένα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημίες, που περιλαμβάνονται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μεταφέρονται από τα ίδια κεφάλαια στη κατάσταση αποτελεσμάτων στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Τα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν κατά τη πώληση των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων προσδιορίζονται με τη μέθοδο του κυλιόμενου μέσου σταθμικού κόστους.

Οι διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές, με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και έχουν καθορισμένη λήξη, και για τους οποίους υπάρχει, από τη διοίκηση του Ομίλου, πρόθεση και ικανότητα διαρκούς κατοχής τους μέχρι την ημερομηνία λήξης τους.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως δάνεια και απαιτήσεις περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, έχουν καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη ή δάνεια και απαιτήσεις καταχωρούνται στην αποσβεσμένη αξία τους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, μετά την αφαίρεση οποιασδήποτε απομείωσης της αξίας τους. Επιπλέον, ο υπολογισμός του αποσβεσμένου κόστους περιλαμβάνει οποιαδήποτε υπέρ (premium) ή υπό (discount) το άρτιο διαφορά προέκυψε κατά την ημερομηνία απόκτησης, πλέον των εξόδων συναλλαγής, προμηθειών και μονάδων βάσης (μ.β.) πληρωθέντων ή εισπραχθέντων.

Απομείωση: Ο Όμιλος εκτιμά σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι ένας επενδυτικός τίτλος ή ομάδα αυτών έχει υποστεί απομείωση της αξίας του.

Ειδικά για επενδυτικούς μετοχικούς τίτλους που έχουν χαρακτηριστεί ως διαθέσιμοι προς πώληση, η σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας ενός χρεογράφου χαμηλότερα της αξίας κτήσης χρησιμοποιείται ως κριτήριο αξιολόγησης αν τα στοιχεία αυτά έχουν απομειωθεί.

Αν υπάρχουν κάποιες αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης για τα διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία, η σωρευμένη ζημία (που επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μειούμενη από τυχόν πρόβλεψη απομείωσης στο στοιχείο αυτό, η οποία είχε αναγνωρισθεί στο παρελθόν στα αποτελέσματα) μεταφέρεται από τα Λοιπά συνολικά έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Πρόβλεψη απομείωσης καταχωρημένη στα αποτελέσματα που αφορά σε μετοχικούς τίτλους δεν αντιλογίζεται στα αποτελέσματα. Αν σε μια μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός διαθέσιμου προς πώληση χρεωστικού μέσου αυξηθεί, και η αύξηση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την καταχώρηση στα αποτελέσματα της πρόβλεψης απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης αντιλογίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για τους τίτλους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου στις κατηγορίες διακρατούμενα στη λήξη και δάνεια και απαιτήσεις, τα οποία αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης της αξίας τους, υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας τους και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται όταν έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα εισπραξης των μερισμάτων. Αυτή είναι η ημερομηνία κατοχύρωσης των μερισμάτων, τα οποία απεικονίζονται ξεχωριστά στον λογαριασμό «Καθαρά λοιπά έσοδα/ (έξοδα)»

2.10 Μεταφορά χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος μεταφέρει μη παράγωγα χρεόγραφα από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο ή το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο δανείων και απαιτήσεων, εφόσον τα χρεόγραφα ικανοποιούν τον ορισμό της κατηγορίας αυτής κατά την ημερομηνία της μεταφοράς και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και δυνατότητα να κρατήσει τα χρεόγραφα για το προσεχές μέλλον ή μέχρι την λήξη τους.

Σε περίπτωση που σπανίζουσες περιστάσεις προκαλούν σημαντική επιδείνωση της συναλλακτικής δραστηριότητας ή επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις αγοραίες τιμές μη παραγώγων στοιχείων του εμπορικού χαρτοφυλακίου, ο Όμιλος μεταφέρει

τα μέσα αυτά από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στο χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων στη λήξη ή διαθεσίμων προς πώληση, εφόσον τα στοιχεία ικανοποιούν τον ορισμό της αντίστοιχης κατηγορίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς και ο Όμιλος δεν έχει την πρόθεση να τα πωλήσει σύντομα. Τέτοιες μεταφορές μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο μία φορά για κάθε μία σπανίζουσα περίπτωση.

Εάν υπάρχει μεταβολή στην πρόθεση ή την δυνατότητα διακράτησης ενός χρεογράφου μέχρι την λήξη, ο Όμιλος μεταφέρει τα χρεόγραφα αυτά από την κατηγορία διαθέσιμα προς πώληση στην κατηγορία διακρατούμενα στη λήξη, εφόσον τα μέσα ικανοποιούν τον ορισμό της τελευταίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς.

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που μεταφέρονται ως ανωτέρω, η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία μεταφοράς θεωρείται το νέο αποσβεσμένο κόστος κατά την ημερομηνία αυτή.

Όταν μέσα που μεταφέρονται από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο περιέχουν ενσωματωμένα παράγωγα, ο Όμιλος επανεξετάζει κατά την ημερομηνία μεταφοράς εάν τα ενσωματωμένα παράγωγα χρειάζεται να διαχωριστούν από το κύριο συμβόλαιο βάσει των συνθηκών που ίσχυαν όταν ο Όμιλος απέκτησε το στοιχείο.

Ο Όμιλος μεταφέρει χρεόγραφα που έχουν μεταφερθεί στα δάνεια και απαιτήσεις από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο ή το χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση εάν τα χρεόγραφα, μεταγενέστερα διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά και ο Όμιλος δε σκοπεύει να τα κρατήσει για το προσεχές μέλλον ή μέχρι την λήξη τους. Η εύλογη αξία των χρεογράφων την ημέρα της μεταφοράς θεωρείται το νέο αποσβεσμένο κόστος κατά την ημερομηνία αυτή. Η διαφορά μεταξύ του αποσβεσμένου κόστους αμέσως πριν την μεταφορά και της εύλογης αξίας την ημερομηνία της μεταφοράς αναγνωρίζεται στο αποθεματικό διαθεσίμων προς πώληση αξιόγραφων μέσω της κατάστασης λοιπών συνολικών εσόδων και αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.11 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος υπολογίζει την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων βάσει ενός πλαισίου υπολογισμού της εύλογης αξίας που κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά μέσα σε μια ιεραρχία τριών επιπέδων των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση, όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Επίπεδο 1: Μη προσαρμοσμένες χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργή αγορά πανομοιότυπων χρηματοοικονομικών μέσων. Στο Επίπεδο 1 περιλαμβάνονται χρεόγραφα, μετοχές και παράγωγα που διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά. Ενεργή αγορά, είναι η αγορά στην οποία οι συναλλαγές έχουν επαρκή συχνότητα και όγκο έτσι ώστε οι πληροφορίες σχετικά με τιμές να παρέχεται σε συνεχή βάση και επιπλέον χαρακτηρίζεται από χαμηλά περιθώρια κέρδους.

Επίπεδο 2: Παρατηρήσιμα δεδομένα εκτός από τιμές του Επιπέδου 1, όπως χρηματιστηριακές τιμές παρόμοιων μέσων, τιμές από αγορές που δεν είναι ενεργές, ή άλλα δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα ή μπορούν να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα δεδομένα (για παράδειγμα τιμές που προκύπτουν από παρατηρήσιμα δεδομένα) για σχεδόν το σύνολο της διάρκειας του μέσου. Στο Επίπεδο 2 περιλαμβάνονται χρεωστικοί τίτλοι για τους οποίους υπάρχουν

προσφερόμενες τιμές, όμως παρουσιάζουν μικρότερη συχνότητα αγοραπωλησιών σε σχέση με άλλα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστηριακές αγορές, καθώς και χρεωστικοί τίτλοι χωρίς προσφερόμενες τιμές, καθώς και παράγωγα των οποίων οι αξίες υπολογίζονται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, με δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα στην αγορά ή μπορούν να υπολογιστούν ή να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα στοιχεία από την αγορά. Αυτή η κατηγορία γενικά περιλαμβάνει κρατικά και εταιρικά ομόλογα με τιμές σε αγορές που δεν είναι ενεργές και κάποια εξωχρηματιστηριακά παράγωγα.

Επίπεδο 3: Μη παρατηρήσιμα δεδομένα που υποστηρίζονται από λίγες ή καθόλου συναλλαγές σε ενεργή αγορά και επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία. Εάν η αποτίμηση ενός στοιχείου χρησιμοποιεί παρατηρήσιμα δεδομένα που απαιτούν σημαντικές προσαρμογές βασισμένες σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, αυτό το μέσο κατατάσσεται στο Επίπεδο 3. Σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η αξία υπολογίζεται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, καθώς και μέσα για τα οποία ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας απαιτεί σημαντική κρίση ή εκτίμηση από τη Διοίκηση.

Το επίπεδο στην ιεραρχία εύλογης αξίας στο οποίο κατατάσσεται ένας υπολογισμός εύλογης αξίας προσδιορίζεται με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας και έχουν σημαντική επίδραση. Για το σκοπό αυτό η σημαντικότητα ενός δεδομένου αξιολογείται σε σχέση με τη συνολική εύλογη αξία.

2.12 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εύλογη αξία χρηματοοικονομικών προϊόντων προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης, τα οποία βασίζονται σε στοιχεία τιμών ή δεικτών τα οποία δεν είναι πάντοτε διαθέσιμα στην αγορά. Στις περιπτώσεις αυτές αρχικά, το χρηματοοικονομικό προϊόν αναγνωρίζεται από τον Όμιλο στη τιμή συναλλαγής, η οποία αποτελεί την ακριβέστερη ένδειξη της εύλογης αξίας του, παρά το γεγονός ότι ενδέχεται να διαφέρει από την αξία που παρέχει ένα ανάλογο μοντέλο αποτίμησης. Η διαφορά μεταξύ της τιμής συναλλαγής και της αξίας που προκύπτει από το μοντέλο αποτίμησης αναφέρεται ως αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Η διαφορά αυτή δεν αναγνωρίζεται απ' ευθείας στα αποτελέσματα.

Το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Μη αναγνωρισμένο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα εφόσον η εύλογη αξία του συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού μέσου δύναται να προσδιορισθεί, είτε μέσω της χρήσης στοιχείων τα οποία διατίθενται από την αγορά, είτε μέσω αναφοράς στη τιμή ενός διαθέσιμου στην αγορά χρηματοοικονομικού προϊόντος με συναφή χαρακτηριστικά ή κατά το διακανονισμό.

Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής διενεργείται αποτίμηση του χρηματοοικονομικού προϊόντος στην εύλογη αξία του, αναμορφωμένη ως προς το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Μεταγενέστερες μεταβολές της εύλογης αξίας αναγνωρίζονται άμεσα στη κατάσταση των

αποτελεσμάτων, χωρίς ωστόσο να αντιλογίζεται το άμεσο αναβαλλόμενο κέρδος και ζημία της ημέρας συναλλαγής.

2.13 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν δάνεια χορηγηθέντα από τον Όμιλο απευθείας στο δανειολήπτη, απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις και πρακτόρευση απαιτήσεων.

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών χορηγηθέντα με σκοπό την πώλησή τους (εάν υφίστανται) καταχωρούνται ως περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή ως διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα.

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις την ημερομηνία εκταμίευσης των κεφαλαίων προς τους δανειολήπτες. Η αρχική καταχώρηση γίνεται στην εύλογη αξία που είναι το καθαρό ποσό της αρχικής εκταμίευσης και περιλαμβάνει τα πρόσθετα έξοδα που αφορούν άμεσα στην έκδοση του δανείου και αμοιβές ή προμήθειες (διοργάνωσης ή διαχείρισης) που λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου του δανείου. Μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, εκτός εάν έχουν «προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων» (βλ. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων).

2.14 Προβλέψεις για απομείωση της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και διαγραφές

Ο Όμιλος εξετάζει κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα δάνειο (ή ομάδα δανείων) έχει υποστεί απομείωση της αξίας του/(τους).

Ένα δάνειο (ή μία ομάδα δανείων) έχει υποστεί απομείωση και αναγνωρίζονται προβλέψεις απομείωσης εάν και μόνο εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που έχουν συμβεί μετά την αρχική αναγνώριση του δανείου («ζημιογόνο γεγονός») και το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) επηρεάζει τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του δανείου (ή της ομάδας δανείων) και η επίδραση μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Πρόβλεψη για απομείωση της αξίας μιας απαίτησης σχηματίζεται όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ο Όμιλος δεν πρόκειται να εισπράξει το σύνολο των εισπρακτέων ποσών σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της σύμβασης.

Αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση αξίας αποτελούν τα ακόλουθα ζημιογόνα γεγονότα:

- α) σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή του υπόχρεου,
- β) αθέτηση όρων συμβολαίου, όπως στάση ή πλημμέλεια στις καταβολές τόκου ή κεφαλαίου,
- γ) χορήγηση παραχώρησης από τον Όμιλο προς τον οφειλέτη, για λόγους οικονομικούς ή νομικούς που αφορούν στην οικονομική δυσχέρεια του οφειλέτη, την οποία ο Όμιλος δε θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση,
- δ) η αύξηση του ενδεχομένου ότι ο οφειλέτης θα πτωχεύσει ή θα προβεί σε άλλη οικονομική αναδιοργάνωση,

ε) η εξαφάνιση μιας ενεργούς αγοράς για το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο λόγω οικονομικών δυσχερειών ή

στ) παρατηρήσιμα στοιχεία που υποδεικνύουν την ύπαρξη μετρήσιμης μείωσης των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών από ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από την αρχική αναγνώριση των στοιχείων αυτών, αν και η μείωση δεν μπορεί ακόμα να εξατομικευθεί σε σχέση με τα μεμονωμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που συνθέτουν την ομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται:

- i. δυσμενείς μεταβολές στην κατάσταση πληρωμών των οφειλετών της ομάδας (όπως αυξημένος αριθμός καθυστερημένων πληρωμών) ή
- ii. εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με τις αθετήσεις επί των περιουσιακών στοιχείων της ομάδας.

Οι προβλέψεις απομείωσης απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης μέσω λογαριασμού προβλέψεων. Πρόσθετες προβλέψεις απομείωσης αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων. Ο Όμιλος εξετάζει εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης σε ατομικό επίπεδο για σημαντικά δάνεια και ατομικά ή συλλογικά για δάνεια που δε θεωρούνται σημαντικά. Το όριο για το αν θα αξιολογηθεί μεμονωμένα ή όχι ένα δάνειο ορίζεται ως το χαμηλότερο μεταξύ του 0,1% της καθαρής θέσης της κάθε εταιρείας του Ομίλου και του ποσού των €750 χιλ.

Σε περιπτώσεις ύπαρξης βάσιμων ενδείξεων απομείωσης της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της ζημίας υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της απαίτησης και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων μελλοντικών ζημιών που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένες με α) το αρχικό πραγματικό επιτόκιο της απαίτησης, εφόσον η απαίτηση είναι σταθερού επιτοκίου, ή β) το τρέχον πραγματικό επιτόκιο, για απαιτήσεις κυμαινόμενου επιτοκίου.

Ο υπολογισμός της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών απαίτησης με εξασφάλιση λαμβάνει υπόψη τις πιθανές ταμειακές ροές από την απόκτηση και πώληση της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από την πιθανότητα πλειστηριασμού.

Για σκοπούς διενέργειας εκτίμησης της απομείωσης, σε συλλογικό επίπεδο, οι απαιτήσεις κατηγοριοποιούνται με βάση ομοειδή χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου. Τα δάνεια σε επιχειρήσεις ομαδοποιούνται βάσει των ημερών καθυστέρησης, του τύπου του δανείου, του τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης και του μεγέθους αυτής, του τύπου των εξασφαλίσεων και λοιπών σχετικών χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου. Τα καταναλωτικά δάνεια ομαδοποιούνται αντίστοιχα βάσει των ημερών καθυστέρησης και του τύπου του δανείου. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών σε ομάδες απαιτήσεων με την έννοια ότι είναι ενδεικτικά της δυνατότητας των πιστούχων να αποπληρώσουν τις οφειλές τους, και συνεκτιμώμενα με τα ιστορικά δεδομένα απομείωσης της αξίας απαιτήσεων των ομάδων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου αποτελούν τη βάση για τον υπολογισμό της απομείωσης της αξίας τους. Τα ιστορικά δεδομένα

απομείωσης της αξίας απαιτήσεων αναπροσαρμόζονται με τα τρέχοντα δεδομένα, προκειμένου να απεικονίσουν τις παρούσες συνθήκες οι οποίες δεν υφίσταντο και δεν είχαν επηρεάσει τα ιστορικά δεδομένα όπως αυτά διαμορφώθηκαν και να εξαλείψουν τυχόν ιστορικές επιδράσεις που δεν παρατηρούνται στην παρούσα περίοδο.

Ο Όμιλος εξετάζει τακτικά τη μεθοδολογία και τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ώστε να μην υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικών ζημιών.

Αναφορικά με τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε χώρες με αυξημένο κίνδυνο εξυπηρέτησης του εξωτερικού δανεισμού τους, ο Όμιλος διενεργεί εκτίμηση των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών και όπου κρίνεται απαραίτητο διενεργεί πρόσθετη πρόβλεψη σε επίπεδο χώρας.

Αν, σε μια μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης (όπως η βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας ενός οφειλέτη), η προγενέστερα καταχωρημένη πρόβλεψη απομείωσης αντλιογίζεται αναμορφώνοντας το ποσό της πρόβλεψης. Το αντλιογισθέν ποσό καταχωρείται στη κατάσταση αποτελεσμάτων, στο λογαριασμό «πρόβλεψη απομείωσης για τη κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

Όταν μία απαίτηση καταστεί μη-εισπράξιμη ή διακανονισθεί, τότε δύναται να διαγραφεί έναντι του ποσού της σχηματισθείσας πρόβλεψης για τη συγκεκριμένη απαίτηση εφόσον αυτό αναγνωρίζεται από την εκάστοτε φορολογική νομοθεσία. Μεταγενέστερα της διαγραφής της, οποιοσδήποτε εισπράξεις καταχωρούνται σε πίστωση του λογαριασμού αποτελεσμάτων «πρόβλεψη απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

Διαγραφές

Η πολιτική διαγραφών του Ομίλου ορίζει ποια δάνεια και απαιτήσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της και τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούνται για κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου προκειμένου κάθε διαγραφή να εγκριθεί από την αρμόδια επιτροπή.

Τα δάνεια που πρόκειται να διαγραφούν λογιστικά, θα πρέπει να αναγνωρίζονται σε ατομική βάση και να είναι πλήρως απομειωμένα. Για όλες τις λογιστικές διαγραφές δανείων, θα πρέπει να διατηρούνται και να είναι διαθέσιμα όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν και υποστηρίζουν την διαγραφής τους.

Όταν ένα δάνειο πρέπει να χαρακτηριστεί ως «προς διαγραφή» θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω παράγοντες:

- Η παλαιότητα των οφειλών (past due status).
- Η ύπαρξη και η δυνατότητα ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων.
- Το στάδιο των νομικών ενεργειών που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και τα αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών επί της ακίνητης περιουσίας του δανειζόμενου. Εντούτοις, η ολοκλήρωση τέτοιων νομικών ενεργειών δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαγραφή του δανείου εάν η απαίτηση έναντι του δανειζόμενου παραμένει ενεργή ακόμα και αν το δάνειο έχει διαγραφεί.

- Η ύπαρξη άλλων περιουσιακών στοιχείων, όπως αυτά προκύπτουν από τις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων.
- Η αξιολόγηση του αναμενόμενου κόστους για την περαιτέρω ενασχόληση με τις ενέργειες ανάκτησης σε σχέση με την αναμενόμενη ανάκτηση.

Συγκεκριμένα:

- Στεγαστικά δάνεια διαγράφονται λογιστικά όταν η καθυστέρηση αποπληρωμής υπερβαίνει τα 10 έτη και δεν υπάρχει ρεαλιστική προοπτική για την είσπραξη τους. Οι αρμόδιες μονάδες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλες οι κατάλληλες ενέργειες για την αποπληρωμή έχουν ολοκληρωθεί και περαιτέρω ανάκτηση δεν είναι πιθανή ή εφικτή.
- Μη εξασφαλισμένα καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και χορηγήσεις προς ΜΜΕ θα μπορούν να διαγράφονται λογιστικά έπειτα από περίοδο που δύναται να υπερβαίνει τους 60 μήνες μετά την καταγγελία της σύμβασης.
- Η έκθεση σε επιχειρηματικά δάνεια και σε χορηγήσεις προς ΜΜΕ για τις οποία έχει ληφθεί εξασφάλιση αξιολογούνται για λογιστική διαγραφή κατά περίπτωση βάσει των γενικών προϋποθέσεων (i) έως (v) που αναφέρονται παραπάνω.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου νομικά έγγραφα το καταδεικνύουν (π.χ. απάτη ή χρεοκοπία του δανειζόμενου), το δάνειο μπορεί να διαγραφεί λογιστικά ανεξάρτητα από το αν τα παραπάνω κριτήρια ικανοποιούνται. Τα διαγραφέντα δάνεια, είτε λιανικής είτε επιχειρηματικής τραπεζικής, παρακολουθούνται εξωλογιστικά μέχρι την ολοκλήρωση και εξάντληση όλων των νομικών ενεργειών λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ενέργειες και τα έξοδα που απαιτούνται.

Οι διαγραφές εγκρίνονται από την κάθε αρμόδια επιτροπή με βάση τα όρια που προβλέπονται από το καταστατικό τους.

2.15 Αποαναγνώριση

2.15.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή αν ισχύει, μέρος χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή ομάδα παρόμοιων τέτοιων στοιχείων) παύει να αναγνωρίζεται όταν:

- εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου,
- ο Όμιλος διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, αλλά αναλαμβάνει συμβατική υποχρέωση να καταβάλλει χωρίς σημαντική καθυστέρηση τις ταμειακές ροές σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες («pass-through διακανονισμός»),
- ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και είτε (α) έχει μεταβιβάσει πραγματικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ή (β) δεν έχει ούτε μεταβιβάσει ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου.
- ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και δεν έχει ούτε μεταβιβάσει, ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ούτε

έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου, το περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στο βαθμό τις συνεχιζόμενης ανάμιξης του Ομίλου στο περιουσιακό στοιχείο. Η συνεχής ανάμιξη με τη μορφή της εγγύησης επί του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου επιμετρύται στο χαμηλότερο μεταξύ της λογιστικής αξίας του και του μέγιστου εκτιμώμενου ποσού που μπορεί ο Όμιλος να κληθεί να πληρώσει.

Ως μέρος των εργασιών της, η Τράπεζα τιτλοποιεί περιουσιακά στοιχεία, κυρίως με την πώληση αυτών των περιουσιακών στοιχείων σε εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες εκδίδουν χρεόγραφα τα οποία είναι πλήρως εξασφαλισμένα από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.

Στην περίπτωση που η Τράπεζα πωλήσει τα χρεόγραφα αυτά σε τρίτους, τα μεταφερόμενα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να πληρούν μερικώς ή πλήρως την προϋπόθεση αποαναγνώρισης. Κέρδη ή ζημιές από μεταβίβαση δικαιωμάτων που οδηγούν σε αποαναγνώριση βασίζονται στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που πληρούν την προϋπόθεση αποαναγνώρισης και το μερίδιο που παραμένει στον Όμιλο, υπολογισμένο με βάση τις σχετικές εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία μεταφοράς.

2.15.2 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται όταν ακυρώνεται, λήγει ή δεν υφίσταται πλέον.

Όταν μια υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο δανειστή με σημαντικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται σημαντικά, αυτή η αλλαγή ή τροποποίηση θεωρείται ως αποαναγνώριση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας και η διαφορά στα αντίστοιχα λογιστικά υπόλοιπα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Κατά την αρχική αναγνώριση των συμμετοχικών τίτλων που εκδίδονται σε πιστωτή για την αποπληρωμή συνόλου ή μέρους μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, η οντότητα επιμετρά την υποχρέωση αυτή στην εύλογη αξία των συμμετοχικών τίτλων που εκδόθηκαν, εκτός αν η εύλογη αξία δεν μπορεί να προσδιορισθεί αξιόπιστα.

2.16 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων

Χρεόγραφα τα οποία πωλούνται στα πλαίσια μιας σύμβασης πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων σε μια προσυμφωνημένη τιμή («Repos») εξακολουθούν να καταχωρούνται στην Κατάσταση οικονομικής θέσης, ενώ η αντίστοιχη υποχρέωση απεικονίζεται κατά περίπτωση ως υποχρέωση προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρέωση προς πελάτες ή λοιπές καταθέσεις, κατά περίπτωση. Χρεόγραφα τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια μιας σύμβασης αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων («Reverse Repos») καταχωρούνται ως απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, αντίστοιχα. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς (ή της τιμής αγοράς και επαναπώλησης) καταχωρείται στο λογαριασμό τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα (ή τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα) και αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της σύμβασης Repos (ή Reverse Repos), με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.17 Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους καταχωρούνται στο ποσό της εξασφάλισης σε μετρητά που προκαταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν πλέον του δεδουλευμένου τόκου. Χρεόγραφα που δανείζονται ή λαμβάνονται από τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων, δεν αναγνωρίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις έως ότου ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβασθέντων χρεογράφων αποκτηθεί ή πωληθεί σε τρίτους. Σε αυτή την περίπτωση, η αγορά και πώληση καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημιές αποτελέσματα του εμπορικού χαρτοφυλακίου. Η υποχρέωση να επιστραφούν καταχωρείται στην εύλογη αξία ως υποχρέωση συναλλαγών.

Αντίστοιχα, χρεόγραφα που δανείζονται ή παραχωρούνται σε τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων από τρίτους δεν παύουν να απεικονίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις εκτός και αν ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβαζόμενων χρεογράφων παύει να ισχύει.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε τακτική βάση την αγοραία αξία των χρεογράφων που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους και προσφέρει ή απαιτεί πρόσθετες εξασφαλίσεις σε αντιστοιχία με τις υποκείμενες συμφωνίες. Οι αμοιβές και οι τόκοι που λαμβάνονται ή πληρώνονται καταχωρούνται ως έσοδο ή έξοδο από τόκους αντίστοιχα, σταδιακά όταν καταστούν δεδουλευμένα.

2.18 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης

Ο Όμιλος καταχωρεί όλες τις συναλλαγές αγοράς και πώλησης «κανονικής παράδοσης» χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (δηλαδή εκείνων για τις οποίες απαιτείται παράδοση μέσα στα χρονικά όρια που ορίζει η νομοθεσία ή η αγορά) την ημερομηνία διακανονισμού («settlement date») με εξαίρεση τις συναλλαγές που αφορούν σε τίτλους αξιογράφων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών και του χαρτοφυλακίου επενδύσεων, καθώς και σε όλα τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής («trade date»), η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Σε διαφορετική περίπτωση, οι ανωτέρω συναλλαγές αντιμετωπίζονται ως παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα έως την ημερομηνία διακανονισμού τους («settlement date»).

2.19 Συμψηφισμός

Η απεικόνιση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του καθαρού ποσού που προκύπτει από συμψηφισμό χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων επιτρέπεται, μόνο εφόσον υφίσταται συμβατικό δικαίωμα που επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης ταυτόχρονα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

2.20 Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα και έξοδα

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους που αφορούν όλα τα έντοκα χρηματοπιστωτικά μέσα καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Τα

έσοδα από τόκους αφορούν σε τόκους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, τοκομερίδια τίτλων σταθερής απόδοσης που περιλαμβάνονται τόσο στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων όσο και στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών καθώς και δεδουλευμένα έσοδα/έξοδα από κρατικά και άλλα χρεόγραφα.

Αμοιβές και άμεσα έξοδα που αφορούν στην έκδοση δανείου ή στην αγορά χρεογράφων, στη χρηματοδότηση ή τροποποίηση και σε δεσμεύσεις για δάνεια αναγνωρίζονται σταδιακά στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια ισχύος του στοιχείου με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου.

Όταν ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα παρόμοιων τόκους στοιχείων έχει υποστεί απομείωση, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για να προεξοφληθούν οι μελλοντικές ταμειακές ροές για τον σκοπό του υπολογισμού της ζημίας απομείωσης.

2.21 Προμήθειες

Γενικά, οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα καταχωρούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου στην οποία παρασχέθηκαν οι σχετικές με αυτά υπηρεσίες. Οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα που προκύπτουν από διαπραγματεύσεις, συναλλαγές ή συμμετοχή σε διαπραγματεύσεις για λογαριασμό τρίτων, όπως η αγορά απαιτήσεων από δάνεια, μετοχών ή άλλων αξιολογούμενων και η αγορά ή πώληση οικονομικών μονάδων, καταχωρούνται κατά την ολοκλήρωση της υποκείμενης συναλλαγής.

2.22 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια στοιχεία περιλαμβάνουν γήπεδα και ακίνητα, βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, μεταφορικά μέσα και εξοπλισμό, τα οποία κατέχονται από τον Όμιλο με σκοπό τη λειτουργική χρήση τους, αλλά και για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που απαιτούνται προκειμένου ένα πάγιο να τεθεί σε κατάσταση λειτουργίας.

Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησής τους, τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται μεταγενέστερα της απόκτησης ενός παγίου που περιλαμβάνεται στο λογαριασμό «Ενσώματα πάγια στοιχεία», κεφαλαιοποιούνται μόνο στην περίπτωση όπου θεωρείται πιθανό ότι οι συγκεκριμένες δαπάνες θα αποφέρουν στο μέλλον πρόσθετα οικονομικά οφέλη για τον Όμιλο, πέρα από εκείνα τα οποία αναμένονταν αρχικά κατά την απόκτηση του παγίου. Σε διαφορετική περίπτωση, οι συγκεκριμένες δαπάνες μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα κατά το χρόνο πραγματοποίησής τους.

Η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματος παγίου στοιχείου αρχίζει με την έναρξη χρήσης του και διακόπτεται μόνο με την πώληση ή μεταβίβαση του ενσώματος παγίου στοιχείου. Κατά συνέπεια, η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματος παγίου στοιχείου το οποίο παύει να χρησιμοποιείται δε διακόπτεται, εκτός εάν έχει πλήρως αποσβεσθεί, αλλά επανεκτιμάται η ωφέλιμη ζωή του. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους. Η εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων στοιχείων ανά κατηγορία, έχει ως εξής:

Γήπεδα	Δεν αποσβένονται
Κτήρια	Έως 50 έτη
Βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων	Κατά την υπολειπόμενη διάρκεια της μίσθωσης, μη υπερβαίνουσα ωστόσο τα 12 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	Έως 12 έτη
Μεταφορικά μέσα	Έως 10 έτη
Ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Έως 5 έτη

Ο Όμιλος εξετάζει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν υπάρχει ένδειξη ότι κάποιο ενσώματο πάγιο στοιχείο έχει υποστεί απομείωση της αξίας του. Αν υπάρχει μια τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος υπολογίζει το ανακτήσιμο ποσό του ενσώματος παγίου στοιχείου. Όταν η λογιστική αξία ενός ενσώματος παγίου στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, ο Όμιλος σχηματίζει ανάλογη πρόβλεψη απομείωσης προκειμένου η λογιστική αξία του παγίου να απεικονίζει την ανακτήσιμη αξία του. Τα κέρδη και ζημίες από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων προσδιορίζονται βάσει της λογιστικής αξίας τους και λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων προ φόρων.

Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς καταχωρούνται στο λογαριασμό λοιπά στοιχεία ενεργητικού κατά την πραγματοποίηση του πλειστηριασμού ή όταν αποκτάται η εξασφάλιση μέσω συμφωνίας ή δικαστικής απόφασης. Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς προκύπτουν όταν ο Όμιλος ξεκινά νομικές ενέργειες για την είσπραξη της εξασφάλισης όταν δεν θεωρείται πλέον ότι μπορεί να επιτευχθεί η αποπληρωμή ή ρύθμιση της οφειλής. Σε περίπτωση που οι οφειλές εξασφαλίζονται με περιουσιακά στοιχεία, οι νομικές ενέργειες περιλαμβάνουν την έναρξη διαδικασίας πλειστηριασμού με στόχο την αποπληρωμή των οφειλών μέσω της ρευστοποίησης της αξίας της εξασφάλισης. Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία μείον τα εκτιμώμενα έξοδα πώλησης. Πριν την απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου, τυχόν απομειώσεις καταχωρούνται στις προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου.

Τα κέρδη και ζημίες που προκύπτουν από την πώληση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς και ζημίες ή κέρδη μέχρι το ποσό των προηγούμενων απομειώσεων που τυχόν προκύπτουν από την περιοδική επανεκτίμηση της αξίας τους περιλαμβάνονται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

2.23 Ακίνητα επενδύσεων

Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν γήπεδα και κτήρια που είναι ιδιόκτητα (ή έχουν περιέλθει στη κατοχή του Ομίλου στα πλαίσια μίας σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης), τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή / και την αποκόμιση κεφαλαιακών κερδών. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει και τις δαπάνες συναλλαγής.

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής τους, οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η

οποία δε διαφέρει σημαντικά από την ωφέλιμη ζωή αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «ενσώματα πάγια στοιχεία». Οι επενδύσεις σε ακίνητα εξετάζονται τουλάχιστον ετησίως από εξωτερικούς κυρίως εκτιμητές, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους.

2.24 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

2.24.1 Υπεραξία

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής της, η υπεραξία επιχειρήσεων αποτιμάται στην αξία κτήσης (βλ. Συνένωση επιχειρήσεων - Υπεραξία) μείον τις όποιες συσσωρευμένες προβλέψεις από απομείωση της αξίας της.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται σε Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών («ΜΔΤΡ»). Η κατανομή γίνεται σε εκείνες της ΜΔΤΡ, οι οποίες αναμένεται να επωφεληθούν από την επιχειρηματική συνένωση από την οποία προέκυψε η υπεραξία.

Ο Όμιλος αξιολογεί σε ετήσια βάση, ή συχνότερα, τη λογιστική αξία της υπεραξίας των επιχειρήσεων, προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας της. Κατά την αξιολόγηση αυτή, εκτιμάται κατά πόσο η λογιστική αξία της υπεραξίας παραμένει πλήρως ανακτήσιμη. Η εκτίμηση γίνεται συγκρίνοντας τη λογιστική αξία της ΜΔΤΡ στην οποία έχει κατανεμηθεί η υπεραξία με το ανακτήσιμο ποσό της, το οποίο είναι το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας μείον των εξόδων πώλησης και της αξίας από τη χρήση. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει της αγοραίας αξίας, εφόσον υπάρχει διαθέσιμη, ή προσδιορίζεται από ανεξάρτητο εκτιμητή ή προκύπτει από μοντέλο αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση της εύλογης αξίας και της αξίας από τη χρήση, η διοίκηση του Ομίλου διενεργεί εκτιμήσεις και παραδοχές, της περιγράφεται της Σημειώσεις 3 και 24. Εάν η ανακτήσιμη αξία υπολείπεται της λογιστικής, αναγνωρίζεται μη αναστρέψιμη πρόβλεψη απομείωσης και η υπεραξία απομειώνεται κατά το πλεόνασμα της λογιστικής αξίας της ΜΔΤΡ επί της ανακτήσιμης αξίας.

2.24.2 Άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις περιλαμβάνουν εμπορικά σήματα, τα οποία έχουν απροσδιόριστη ωφέλιμη ζωή, καθώς επίσης καταθέσεις πρώτης ζήτησης και σχέσεις με πελάτες οι οποίες έχουν ωφέλιμη ζωή ορισμένης διάρκειας και αποσβένονται ισόποσα κάθε χρόνο κατά την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους που κυμαίνεται από 6 έως 11 χρόνια.

2.24.3 Λογισμικό

Η αξία κτήσης του λογισμικού περιλαμβάνει δαπάνες οι οποίες συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα και διακριτά προϊόντα λογισμικού που ελέγχει ο Όμιλος και από τα οποία αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οφέλη για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους και τα οποία θα υπερβαίνουν τα σχετικά με αυτά έξοδα κτήσης. Δαπάνες που βελτιώνουν ή επεκτείνουν τη λειτουργία των λογισμικών προγραμμάτων πέρα από τις αρχικές προδιαγραφές τους, κεφαλαιοποιούνται και προστίθενται στην αρχική αξία κτήσης τους.

Το λογισμικό αποσβένεται με την σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής, σε περίοδο, όμως η οποία δε δύναται να υπερβαίνει τα 20 έτη.

Ειδικότερα, τα **εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού** αναγνωρίζονται αρχικά σε αξία ίση με το άθροισμα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν από την ημερομηνία που το στοιχείο ικανοποιεί τα κριτήρια αναγνώρισης. Όταν δεν μπορεί να αναγνωρισθεί άυλο περιουσιακό στοιχείο, τα έξοδα ανάπτυξης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν.

Τα έξοδα έρευνας καταχωρούνται ως έξοδο όταν πραγματοποιούνται. Εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό που προκύπτει από έξοδα ανάπτυξης που έχουν πραγματοποιηθεί σε μεμονωμένο έργο, αναγνωρίζονται μόνο όταν ο Όμιλος μπορεί να αποδείξει:

- ότι διαθέτει την τεχνολογική δυνατότητα να ολοκληρώσει το εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό ώστε να καταστεί διαθέσιμο για χρήση,
- την πρόθεσή του να το ολοκληρώσει και να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,
- την ικανότητά του να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,
- πως το στοιχείο θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη,
- ότι διαθέτει επαρκείς τεχνολογικούς, οικονομικούς και άλλους πόρους για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης και τη χρήση του στοιχείου και
- την ικανότητα να επιμετρά αξιόπιστα τα έξοδα κατά την ανάπτυξη του στοιχείου.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Δαπάνες όπως, οι δαπάνες ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης επιχειρησιακών μονάδων ή υποκαταστημάτων, δαπάνες εκπαίδευσης προσωπικού, δαπάνες διαφήμισης και προβολής και δαπάνες μετεγκατάστασης και αναδιοργάνωσης τμήματος ή όλου του Ομίλου, αναγνωρίζονται ως έξοδα κατά το χρόνο πραγματοποιήσεώς τους.

2.24.4 Απομείωση

Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση του Ομίλου εξετάζει την αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται περίπτωση απομείωσης της αξίας τους. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η διοίκηση του Ομίλου διενεργεί ανάλυση προκειμένου να διαπιστώσει εάν η λογιστική αξία των συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων μπορεί πλήρως να ανακτηθεί. Όταν η λογιστική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, τότε διενεργείται ανάλογη πρόβλεψη για απομείωση.

2.25 Ασφαλιστικές δραστηριότητες

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4, ο Όμιλος χαρακτηρίζει τα συμβόλαια σε ασφαλιστικά και επενδυτικά.

2.25.1 Ταξινόμηση συμβολαίων

α. Ασφαλιστικά συμβόλαια

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια είναι τα συμβόλαια που εμπριέχουν σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο κατά την έναρξη του συμβολαίου. Ένα συμβόλαιο το οποίο εκθέτει την ασφαλιστική εταιρεία σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο, χωρίς σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο, δε χαρακτηρίζεται ως ασφαλιστικό συμβόλαιο.

Ο Όμιλος χαρακτηρίζει τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που έχουν εκδοθεί από την ασφαλιστική εταιρεία ως ασφαλιστικά συμβόλαια.

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια κατηγοριοποιούνται σε δυο κατηγορίες, σύμφωνα με τη φύση του ασφαλιστικού κινδύνου.

α1. Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής

Οι ασφαλίσεις ζωής περιλαμβάνουν όλους τους τύπους των παραδοσιακών καλύψεων (πρόσκαιρες, ισόβιες, μικτές, συνταξιοδοτικά προγράμματα) καθώς και προϊόντα που συνδέονται με επενδύσεις τα οποία εγγυώνται μια ελάχιστη απόδοση κατά τη λήξη. Τα αναλογούντα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται στην έκδοση ή στην ανανέωση των συμβολαίων.

α2. Ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικών ασφαλίσεων

Τα ασφάλιστρα εγγράφονται με την έναρξη του συμβολαίου και αναγνωρίζονται ως έσοδα (Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα) σε αναλογική βάση κατά τη διάρκεια του συμβολαίου. Τα αναβαλλόμενα έσοδα μεταφέρονται στο απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων.

β. Επενδυτικά συμβόλαια

Ως επενδυτικά συμβόλαια ορίζονται εκείνα που δεν κατηγοριοποιούνται ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

β1. Ομαδικά επενδυτικά συμβόλαια (Deposit Administration Funds – «DAF»)

Τα συμβόλαια αυτά προσφέρουν εγγυημένη επενδυτική απόδοση στις εισφορές των κατόχων, καθώς επίσης και χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής σε επιπρόσθετες παροχές. Υπάρχουν συμβόλαια που απευθύνονται σε υπαλλήλους εταιρειών και προσδιορίζουν τις μελλοντικές τους παροχές. Οι χαμηλότερες αποδόσεις από τις εγγυημένες καλύπτονται από την εταιρεία που ανήκει το προσωπικό.

β2. Επενδυτικά συμβόλαια unit-linked

Συμβόλαια στα οποία ο ασφαλιζόμενος φέρει τον επενδυτικό κίνδυνο.

2.25.2 Αναβαλλόμενα έξοδα πρόσκτησης συμβολαίων (Deferred Acquisition Costs – «DAC»)

Προμήθειες και άλλα έξοδα πρόσκτησης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής περιόδου για την έκδοση νέων συμβολαίων ή την ανανέωση υφιστάμενων συμβολαίων και τα οποία αφορούν μεταγενέστερες οικονομικές χρήσεις, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στην περίοδο που αναγνωρίζεται το έσοδο.

2.25.3 Ασφαλιστικά αποθέματα

Τα ασφαλιστικά αποθέματα περιλαμβάνουν τα αποθέματα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τις ασφαλίσεις ζωής και ζημιών καθώς και τα αποτελέσματα του ελέγχου που

διεξήχθη για να αξιολογήσει την επάρκεια των εν λόγω αποθεμάτων.

Μαθηματικά αποθέματα: Τα μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής υπολογίζονται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη τεχνική βάση όσον αφορά τα ποσοστά θνησιμότητας και το εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο.

Απόθεμα εκκρεμών αποζημιώσεων: Τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών περιλαμβάνουν τις προβλέψεις των πραγματογνωμών για το κόστος των ζημιών, τα επιπλέον ποσά που εκτιμήθηκαν αναλογιστικά για να καλύψουν τυχόν ανεπάρκειες των προαναφερθέντων προβλέψεων, το κόστος των ζημιών που δεν έχουν αναγγελθεί καθώς και τα έξοδα διαχείρισης των ζημιών. Το τελικό κόστος των εκκρεμών ζημιών υπολογίζεται με τη χρήση ενός φάσματος τυποποιημένων αναλογιστικών τεχνικών, όπως η Chain Ladder και η Bornhuetter-Ferguson μέθοδοι. Η κύρια υπόθεση στην οποία βασίζονται αυτές οι τεχνικές είναι ότι η εμπειρία που έχει αποκομίσει η εταιρεία από τις ζημιές του παρελθόντος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση των μελλοντικών ζημιών και συνεπώς για τον καθορισμό του τελικού κόστους των αξιώσεων.

Απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων: Είναι το μέρος των ακαθάριστων ασφαλίσεων που αναλογεί σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο, για την περίοδο από το κλείσιμο των οικονομικών καταστάσεων μέχρι την λήξη της περιόδου, για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα στα μητρώα της επιχείρησης.

Απόθεμα λόγω κινδύνων σε ισχύ: Είναι η εκτίμηση της ευθύνης της επιχείρησης συμπεριλαμβανομένων και των διαχειριστικών εξόδων, σε σχέση με τους κινδύνους που αυτή έχει αναλάβει για την περίοδο που υπολογίστηκε το απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων.

Εξέταση επάρκειας της ασφαλιστικής υποχρέωσης (Liability Adequacy Test – «LAT»): Ο Όμιλος αξιολογεί την επάρκεια των αναγνωριζόμενων ασφαλιστικών προβλέψεων εφαρμόζοντας τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών υποχρεώσεων χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Στην περίπτωση που οι προκύπτουσες, από τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών αποθεμάτων, υποχρεώσεις του Ομίλου υπερβαίνουν τα ασφαλιστικά αποθέματα που έχουν υπολογισθεί, η επιπρόσθετη πρόβλεψη αυξάνει τα αποθέματα των κλάδων τους οποίους αφορά και επιβαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης για την οποία διενεργείται ο έλεγχος.

2.25.4 Αντασφάλιση

Ο Όμιλος έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις βάσει των οποίων μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος. Οι υποχρεώσεις των αντασφαλιστικών συμβάσεων υπολογίζονται βάσει μικτού κόστους αντασφάλισης και αναγνωρίζονται διακριτά ως στοιχεία ενεργητικού «Απαιτήσεις από Αντασφαλιστές». Τα ποσά που καταβάλλονται για αναδρομική αντασφάλιση αναγνωρίζονται ως απαιτήσεις από αντασφαλιστές, αυξανόμενα κατά το ποσό των αποθεμάτων που σχετίζονται με τα αντασφαλιζόμενα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Τυχόν κέρδος μεταφέρεται σε επόμενες χρήσεις και αποσβένεται μέχρι την εκκαθάριση των εκκρεμών ζημιών. Σε περίπτωση που τα καταβαλλόμενα ή προς καταβολή ποσά υπερβαίνουν τα αποθέματα που έχουν αναγνωρισθεί, το επιπλέον ποσό αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.26 Μισθώσεις

Η αξιολόγηση του εάν μια σύμβαση είναι ή εμπεριέχει μίσθωση βασίζεται πάντοτε στην ουσία της εν λόγω σύμβασης. Κατά την αξιολόγηση θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον: α) η εκπλήρωση μιας σύμβασης εξαρτάται από τη χρήση ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου ή στοιχείων και β) η σύμβαση εκχωρεί δικαίωμα χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

2.26.1 Ο Όμιλος ως μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο Όμιλος διατηρεί όλους τους κινδύνους και οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα των ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης, στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας των μισθωμένων ενσώματων παγίων στοιχείων ή της παρούσας αξίας των ελάχιστα καταβαλλόμενων μισθωμάτων. Κάθε ένα από τα μισθώματα που καταβάλλεται, επιμερίζεται μεταξύ του ποσού που αφορά την αποπληρωμή του κεφαλαίου και του ποσού που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται σταθερός συντελεστής αποπληρωμής του ανεξόφλητου υπολοίπου της χρηματοδότησης. Το ποσό που αφορά το ανεξόφλητο κεφάλαιο των υποχρεώσεων από μίσθωση ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρείται στο λογαριασμό «λοιπά στοιχεία παθητικού». Το ποσό που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, μεταφέρεται σταδιακά στη κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, υπόκεινται σε απόσβεση. Η απόσβεση των συγκεκριμένων ενσώματων παγίων στοιχείων γίνεται στο μικρότερο διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής της ή της διάρκειας της μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο εκμισθωτής διατηρεί ένα σημαντικό μέρος από τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία, καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Το σύνολο των καταβαλλόμενων μισθωμάτων (στα οποία δεν περιλαμβάνεται η αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) μεταφέρεται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Στην περίπτωση όπου μια σύμβαση λειτουργικής μίσθωσης διακοπεί πριν από την ημερομηνία λήξης της, το ποσό που καταβάλλεται στον εκμισθωτή με τη μορφή αποζημίωσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά την περίοδο στην οποία διακόπτεται η σύμβαση.

2.26.2 Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Όταν τα ενσώματα πάγια στοιχεία έχουν μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση, η παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων που πρέπει να καταβληθούν απεικονίζεται ως απαίτηση. Τα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης (προ φόρων), η οποία αντικατοπτρίζει ένα σταθερό συντελεστή απόδοσης. Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών».

Λειτουργικές μισθώσεις: Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που εκμισθώνονται στα πλαίσια συμβάσεων λειτουργικής μίσθωσης, απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης ανάλογα με τη λειτουργική φύση τους. Τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται συστηματικά κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία θα πρέπει να συμπίπτει με την ωφέλιμη ζωή ομοειδών ενσώματων παγίων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τις λειτουργικές ανάγκες του Ομίλου. Τα έσοδα από μισθώματα (μείον την αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.27 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Για τους σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, ως ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα νοούνται τα υπόλοιπα των λογαριασμών «ταμείο», «μη δεσμευμένα χρηματικά διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες», «απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και τα υψηλής ρευστότητας χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διάρκειας μικρότερης των τριών μηνών από την ημερομηνία απόκτησής τους όπως, «έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα», «χαρτοφυλάκιο επενδύσεων» και «εμπορικό χαρτοφυλάκιο», των οποίων ο κίνδυνος μεταβολής της εύλογης αξίας τους είναι ασήμαντος και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για την εξυπηρέτηση των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων του.

2.28 Προβλέψεις

Ο Όμιλος διενεργεί προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις και κινδύνους όταν υπάρχει παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, μεγάλη πιθανότητα εκροής πόρων που εμπεριέχουν οικονομικά οφέλη για το διακανονισμό της υποχρέωσης και είναι εφικτό να εκτιμηθεί αξιόπιστα το ποσό της υποχρέωσης.

2.29 Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης είναι το συμβόλαιο βάσει του οποίου ο εκδότης δεσμεύεται να πραγματοποιήσει καθορισμένες πληρωμές προκειμένου να αποζημιώσει τον κάτοχο, για ζημιές λόγω εκπροθέσμων πληρωμών από τον οφειλέτη, βάσει των αρχικών ή των τροποποιημένων όρων ενός χρεωστικού μέσου.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης, εκτός αυτών που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια, αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρούνται στην υψηλότερη από (α) την αξία του αναπόσβεστου υπολοίπου των εισπραχθέντων αμοιβών και των αιμοιβών επομένων περιόδων και (β) την καλύτερη εκτίμηση του ποσού που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της αναληφθείσας δέσμευσης κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

2.30 Παροχές προς εργαζομένους

Οι εταιρείες του Ομίλου καταβάλλουν εισφορές σε προγράμματα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία σύμφωνα με τις συνθήκες και τις πρακτικές που επικρατούν στην κάθε χώρα. Τα προγράμματα αυτά διαχωρίζονται σε προγράμματα καθορισμένων παροχών και σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών.

2.30.1 Συνταξιοδοτικά προγράμματα

α. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ορίζεται ένα πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, στο οποίο οι παροχές καθορίζονται με βάση οικονομικές και δημογραφικές παραδοχές. Οι πιο σημαντικές παραδοχές, μεταξύ άλλων, είναι η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας, ο μισθός, οι δείκτες προσδόκιμης ζωής, το επιτόκιο προεξόφλησης, ο ρυθμός αύξησης αποδοχών και συντάξεων. Στα προγράμματα καθορισμένων παροχών, η αξία της υποχρέωσης είναι ίση με την παρούσα αξία των καθορισμένων πληρωτέων παροχών κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων μειωμένης κατά την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος.

Η υποχρέωση καθορισμένων παροχών και το σχετικό έξοδο εκτιμάται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη χρήση της μεθόδου της προβλεβημένης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές με το επιτόκιο υψηλής ποιότητας εταιρικών ομολόγων ή κρατικών ομολόγων στο ίδιο νόμισμα με εκείνο της υποχρέωσης και με διάρκεια ανάλογη της υποχρέωσης, ή για νομίσματα για τα οποία η συχνότητα των συναλλαγών της αγοράς σε τέτοια εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας, είναι μικρή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις της αγοράς (κατά το τέλος της περιόδου αναφοράς) κρατικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί στο νόμισμα αυτό. Το κόστος υπηρεσίας (τρέχουσας και προϋπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένων των περικοπών) και τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από διακανονισμούς) και το καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος της καθαρής υποχρέωσης/(απαίτησης) των καθορισμένων παροχών αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στις Δαπάνες προσωπικού. Η καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών (μετά την αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων) αναγνωρίζεται στην κατάσταση Οικονομικής Θέσης, με τις μεταβολές που προκύπτουν από την επαναμέτρηση (περιλαμβανομένων των αναλογιστικών κερδών και ζημιών, την επίδραση της μεταβολής του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου των περιουσιακών στοιχείων (αν υφίσταται) και της αναμενόμενης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένου του επιτοκίου)), να αναγνωρίζονται άμεσα στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα, χωρίς να επιτρέπεται μεταγενέστερα η αναταξινόμησή της στην κατάσταση αποτελεσμάτων, προκειμένου να αντικατοπτρίζεται πλήρως η αξία του ελλείμματος ή πλεονάσματος του προγράμματος.

β. Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται το πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, σύμφωνα με το οποίο ο εργοδότης καταβάλλει συγκεκριμένες εισφορές σε κάποιο Ταμείο χωρίς καμία άλλη νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση για περαιτέρω εισφορές στην περίπτωση που το Ταμείο δεν έχει τα απαιτούμενα περιουσιακά στοιχεία ώστε να πληρώσει τις παροχές των ασφαλισμένων που αφορούν στην τρέχουσα και στις προηγούμενες περιόδους. Οι εισφορές του Ομίλου στα προγράμματα καθορισμένων εισφορών καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που αφορούν και περιλαμβάνονται στις δαπάνες προσωπικού.

2.30.2 Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Η εύλογη αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τους εργαζομένους ως αντάλλαγμα των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγούνται επιμετρύεται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά την ημερομηνία χορήγησης και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών, η οποία αποτελεί και την περίοδο κατοχύρωσης. Το συνολικό ποσό που πρέπει να επιβαρύνει τα αποτελέσματα κατά την περίοδο κατοχύρωσης, προσδιορίζεται με αναφορά στην εύλογη αξία των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγήθηκαν. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλου αποτίμησης, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή της μετοχής την ημερομηνία της χορήγησης των δικαιωμάτων, την τιμή άσκησης των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη περίοδο των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη διακύμανση της τιμής της μετοχής καθ' όλη τη διάρκεια των δικαιωμάτων, το εκτιμώμενο ύψος των μερισμάτων των μετοχών και το εκτιμώμενο επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για την διάρκεια των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών εκδίδονται νέες μετοχές και το ποσό που εισπράττεται (αφού αφαιρεθούν τυχόν έξοδα συναλλαγής) απεικονίζεται στο λογαριασμό «Μετοχικό Κεφάλαιο» μέχρι την ονομαστική αξία των μετοχών που εκδίδονται ενώ το υπερβάλλον στο λογαριασμό «Αποθεματικό υπέρ το άρτιο».

2.30.3 Παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Η υποχρέωση για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται το νωρίτερο μεταξύ του πότε ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν μπορούν να αποσύρουν μία προσφορά για παροχές εξόδου από την υπηρεσία και του πότε αναγνωρίζουν οποιοσδήποτε σχετικές δαπάνες αναδιάρθρωσης.

2.31 Φόροι εισοδήματος

Η βάση υπολογισμού του πληρωτέου φόρου εισοδήματος είναι τα φορολογητέα κέρδη της χρήσης. Τα φορολογητέα κέρδη διαφέρουν από τα κέρδη προ φόρων που εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της εξαιρέσεως εσόδων ή δαπανών τα οποία θα φορολογηθούν ή θα εκπέσουν φορολογικά σε επόμενες χρήσεις. Επίσης εξαιρούνται τα αφορολόγητα έσοδα και οι δαπάνες οι οποίες δεν αναγνωρίζονται φορολογικά προς έκπτωση. Ο πληρωτέος φόρος εισοδήματος του Ομίλου υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που είναι σε ισχύ ή ουσιαστικά σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης. Είναι ο φόρος που αναμένεται να πληρωθεί ή να ανακτηθεί και υπολογίζεται επί της διαφοράς μεταξύ της λογιστικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων και της αντίστοιχης φορολογικής βάσης αυτών, η οποία χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών.

Οι σημαντικότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων χρεογράφων και παραγώγων, από τα ασφαλιστικά αποθέματα και τις προβλέψεις για παροχές για έξοδο από την υπηρεσία, από τη ζημιά λόγω του Private Sector Initiative ("PSI") και πάγια περιουσιακά στοιχεία. Τα φορολογικά οφέλη τα οποία δύνανται να προκύψουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές που μεταφέρονται σε επόμενες χρήσεις προς συμψηφισμό,

αναγνωρίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν θεωρείται πιθανή η πραγματοποίηση μελλοντικών φορολογητέων κερδών, τα οποία θα είναι επαρκή για το συμψηφισμό των σωρευμένων φορολογικών ζημιών.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις προσδιορίζονται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι αναμένεται ότι θα ισχύουν την περίοδο κατά την οποία θα ρευστοποιηθεί το περιουσιακό στοιχείο ή θα διακανονισθεί η υποχρέωση. Ο προσδιορισμός των μελλοντικών φορολογικών συντελεστών βασίζεται σε νόμους που έχουν ψηφιστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται εάν οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση υπεραξίας, ή κατά την αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (εκτός από συνένωση επιχειρήσεων), σε συναλλαγή που δεν επηρεάζει ούτε τα φορολογητέα ούτε τα λογιστικά κέρδη.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται στην πεποίθηση της Διοίκησης, η οποία στηρίζεται σε διαθέσιμα υποστηρικτικά στοιχεία, ότι φορολογικά οφέλη που συνδέονται με προσωρινές διαφορές, όπως, φορολογικές ζημιές μεταφερόμενες σε επόμενες χρήσεις και φορολογικές απαιτήσεις είναι πιθανό να πραγματοποιηθούν. Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και μειώνεται στο βαθμό που δε θεωρείται πλέον πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη για την ανάκτηση όλου ή μέρους αυτής. Προκειμένου, ο Όμιλος και η Τράπεζα, να πάρουν την απόφαση να αναγνωρίσουν αυτές τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζουν όλα τα διαθέσιμα, θετικά και αρνητικά, στοιχεία, περιλαμβανομένης της πραγματοποίησης των ήδη υπαρκτών φορολογικών προσωρινών διαφορών, των προβλεπόμενων μελλοντικών φορολογικών κερδών και των πρόσφατων οικονομικών αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση που ο Όμιλος και η Τράπεζα διαπιστώσουν ότι στο μέλλον είναι πιθανό να ανακτήσουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις πέραν αυτών που έχουν ήδη αναγνωρίσει, τότε προβαίνουν σε αύξηση της λογιστικής αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Οι τρέχουσες και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται υπό την προϋπόθεση ότι οι φορολογικές αρχές παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή και η διοίκηση προτίθεται να διακανονίσει το καθαρό ποσό που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται σε προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες, συγγενείς και κοινοπραξίες εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες η χρονική στιγμή της αντιστροφής της προσωρινής διαφοράς μπορεί να ελεγχθεί από τον Όμιλο και υπάρχει σημαντική πιθανότητα ότι η διαφορά δεν θα αντιστραφεί στο προσεχές μέλλον.

Οι απαιτήσεις ή υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους που σχετίζονται με μεταβολές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων και αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, οι οποίες καταχωρούνται σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων, καταχωρούνται επίσης σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, όταν μεταφερθούν στα αποτελέσματα και τα σχετικά κέρδη ή ζημιές.

2.32 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Οι υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία των κεφαλαίων που λαμβάνονται (τα έσοδα της έκδοσης), μετά την αφαίρεση των πραγματοποιηθέντων εξόδων που αφορούν την έκδοσή τους. Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησης, επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος (εκτός εάν έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων) και η οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των καθαρών εσόδων από την έκδοση των πιστωτικών τίτλων και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις και του ποσού που απαιτείται για την αποπληρωμή τους, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα σταδιακά κατά τη διάρκεια των τίτλων με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.33 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι

Έξοδα εκδόσεως μετοχικού κεφαλαίου και λοιπών μετοχικών τίτλων: Τα έξοδα που πραγματοποιούνται για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, εκτός από τις περιπτώσεις συνένωσης επιχειρήσεων, απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων μειωμένα κατά το φόρο εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά.

Μερίσματα επί κοινών μετοχών και προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων: Τα μερίσματα που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο στην οποία εγκρίνονται από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Μερίσματα επί προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων καταχωρημένων στα Ίδια Κεφάλαια αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο που ο Όμιλος δεσμεύεται να καταβάλλει το μερίσμα.

Ίδιες μετοχές: Οι μετοχές της Τράπεζας που κατέχονται από τον Όμιλο, καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους, περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «ίδιες μετοχές» και απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου έως ότου ακυρωθούν, επανεκδοθούν ή επαναπωληθούν. Η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών περιλαμβάνει και δαπάνες συναλλαγών, μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά. Ο αριθμός των ιδίων μετοχών που κατέχονται από τον Όμιλο δεν μειώνει τον αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, ωστόσο επηρεάζει τον αριθμό των μετοχών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή. Οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από την Τράπεζα δεν ενσωματώνουν δικαίωμα είσπραξης μερίσματος. Η διαφορά μεταξύ της αξίας κτήσης και του οριστικού τιμήματος από την επαναπώληση (ή επανέκδοση) των ιδίων μετοχών, καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια και δεν περιλαμβάνεται στο προσδιορισμό του καθαρού αποτελέσματος της χρήσης.

2.34 Τομείς δραστηριότητας

Οι τομείς δραστηριότητας στις οικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται με τρόπο αντίστοιχο με τους τομείς δραστηριότητας στις εσωτερικές αναφορές οι οποίες χρησιμοποιούνται από τον αρμόδιο επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο αρμόδιος επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο είναι υπεύθυνο για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον καταμερισμό των πόρων ανά τομέα δραστηριότητας και την αξιολόγηση της απόδοσής του. Ο

Όμιλος όρισε ως αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, την Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας.

Όλες οι συναλλαγές μεταξύ των τομέων δραστηριότητας διεξάγονται με όρους αγοράς, ενώ οι συναλλαγές μεταξύ τομέων απαλείφονται. Τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με τον κάθε τομέα λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της απόδοσής του.

Οι γεωγραφικοί τομείς περιλαμβάνουν έσοδα από περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται ή η διαχείρισή τους γίνεται στην αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή.

2.35 Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (ή ομάδες στοιχείων) των οποίων η λογιστική αξία πρόκειται να ανακτηθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος της μέσω πώλησης παρά μέσω συνεχόμενης χρήσης τους, καταχωρούνται ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

Για να ταξινομηθούν ως τέτοια, τα περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες στοιχείων) πρέπει να είναι διαθέσιμα για άμεση πώληση στην τρέχουσα κατάστασή τους και η πώλησή τους πρέπει να είναι πολύ πιθανή.

Η Διοίκηση πρέπει να έχει δεσμευτεί για την πώληση, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός ενός έτους από την ημερομηνία ταξινόμησης των περιουσιακών στοιχείων (ή ομάδων στοιχείων) ως στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση, υπό τις εξαιρέσεις του ΔΠΧΑ 5 και οι ενέργειες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της πώλησης θα πρέπει να υποδεικνύουν ότι δεν είναι πιθανό να γίνουν σημαντικές μεταβολές στο πρόγραμμα ή το πρόγραμμα να ανακληθεί.

Κατά την αρχική καταχώρησή τους ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, η αξία τους προσδιορίζεται ως η χαμηλότερη τιμή μεταξύ της λογιστικής και εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης ξεχωριστά από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την αρχική καταχώρηση των προοριζόμενων προς πώληση περιουσιακών στοιχείων, οποιαδήποτε απομείωση της αξίας τους περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, ακόμα και στην περίπτωση της αναπροσαρμογής. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κερδών ή ζημιών που προκύπτουν από μεταγενέστερες επανεπιμετρήσεις.

Αν ο Όμιλος έχει κατατάξει περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδες στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση, αλλά δεν πληρούνται πλέον τα κριτήρια για την ταξινόμηση ως τέτοιο, ο Όμιλος παύει να ταξινομεί το περιουσιακό στοιχείο (ή την ομάδα στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση.

Ο Όμιλος επιμετρά το μη κυκλοφορούν περιουσιακό στοιχείο που παύει να ταξινομείται ως προοριζόμενο προς πώληση (ή που παύει να συμπεριλαμβάνεται σε ομάδα στοιχείων που προορίζεται προς πώληση) στην χαμηλότερη αξία μεταξύ:

α) της λογιστικής αξίας πριν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς πώληση, προσαρμοσμένη με τυχόν αποσβέσεις ή αναπροσαρμογές που θα είχαν αναγνωριστεί αν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) δεν είχε ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς πώληση και

β) του ανακτήσιμου ποσού του κατά την ημερομηνία της μεταγενέστερης απόφασης να μην πωληθεί.

Μία διακοπείσα δραστηριότητα αποτελεί μέρος της δραστηριότητας του Ομίλου και αντιπροσωπεύει μία κύρια ξεχωριστή δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας, η οποία είτε έχει πωληθεί είτε έχει καταχωρηθεί ως στοιχείο προοριζόμενο προς πώληση, είτε αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε με σκοπό τη μεταπώλησή της. Ο χαρακτηρισμός μίας δραστηριότητας ως διακοπείσας γίνεται κατά τη πώληση ή όταν η εν λόγω δραστηριότητα πληροί τα κριτήρια των στοιχείων που προορίζονται προς πώληση.

Τα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες απεικονίζονται ως ένα ποσό στη κατάσταση αποτελεσμάτων, το οποίο αποτελείται από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους από τη λειτουργία των διακοπείσων δραστηριοτήτων και από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους τα οποία αναγνωρίζονται είτε λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης ή λόγω πώλησης των διακοπείσων δραστηριοτήτων.

2.36 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους προβλεπόμενους όρους. Κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να αποζημιώσουν. Οι κρατικές επιχορηγήσεις που σχετίζονται με τα ενσώματα πάγια, περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις και μεταφέρονται ως έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων με την σταθερή μέθοδο κατά την αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή των σχετικών περιουσιακών στοιχείων.

2.37 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Στα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνονται επιχειρήσεις, στις οποίες η Τράπεζα διατηρεί τον έλεγχο ή ασκεί ουσιώδη επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους. Επίσης, ως συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται τα μέλη της διοίκησης του Ομίλου, οι Γενικοί Διευθυντές, τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας, στενά συγγενικά με αυτά πρόσωπα, καθώς και εταιρείες που ελέγχονται από τα πρόσωπα αυτά ή στις οποίες ασκείται από κοινού έλεγχος, ή ουσιώδης επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους.

2.38 Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, κατά τις οποίες φυλάσσει, διαχειρίζεται και επενδύει τα κεφάλαια τρίτων σε διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα κατόπιν υποδείξεων των κατόχων τους. Για τη παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών ο Όμιλος εισπράττει προμήθεια. Τα ανωτέρω περιουσιακά στοιχεία δεν αποτελούν ιδιοκτησία του Ομίλου και ως εκ τούτου δεν απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν παρέχει καμία εγγύηση στους κατόχους των περιουσιακών στοιχείων για την απόδοση των τοποθετήσεων που πραγματοποιεί για λογαριασμό τους και συνεπώς δεν διατρέχει κανένα πιστωτικό κίνδυνο αναφορικά με τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία διαχειρίζεται.

2.39 Κέρδη ανά μετοχή

Ο δείκτης των βασικών κερδών ανά μετοχή (EPS) υπολογίζεται διαιρώντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία της περιόδου που αναλογεί στους κοινούς μετόχους με το μέσο σταθμισμένο αριθμό των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της περιόδου, αφαιρουμένων των μετοχών που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και κατέχονται ως ίδιες μετοχές.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών από τη διοίκηση, οι οποίες επηρεάζουν τόσο τις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τα έσοδα και έξοδα που αναγνωρίστηκαν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας. Η διοίκηση του Ομίλου πιστεύει ότι οι εκτιμήσεις και παραδοχές που έχουν διενεργηθεί για τη σύνταξη των ενοποιημένων και ατομικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων αντικατοπτρίζουν ακριβοδίκαια τα γεγονότα και τις συνθήκες που επικρατούν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017.

Οι πιο σημαντικές περιπτώσεις όπου ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις και παραδοχές, κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών, είναι οι ακόλουθες:

Προβλέψεις για ζημιές από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η Διοίκηση της Τράπεζας εξασκεί κρίση κατά τη διενέργεια παραδοχών και εκτιμήσεων για τον υπολογισμό προβλέψεων για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, τόσο για τα δάνεια που αξιολογούνται σε ατομική όσο και σε συλλογική βάση.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί σε τακτική βάση τη μεθοδολογία και τις υποθέσεις που χρησιμοποιούνται προκειμένου να ελαχιστοποιεί τυχόν διαφορές μεταξύ εκτιμώμενων και πραγματικών ζημιών.

Οι μέθοδοι εκτίμησης που χρησιμοποιούνται από τη Διοίκηση της Τράπεζας για τις συλλογικές προβλέψεις περιλαμβάνουν τη χρήση στατιστικών αναλύσεων ιστορικών δεδομένων, οι οποίες συμπληρώνονται με σημαντική άσκηση κρίσης, έτσι ώστε να αξιολογείται κατά πόσον οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες είναι τέτοιες ώστε το πραγματικό επίπεδο των πραγματοποιηθέντων ζημιών είναι πιθανόν να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από την ιστορική εμπειρία. Όταν αλλαγές στις οικονομικές, κανονιστικές ή συμπεριφορικές συνθήκες οδηγούν στο να μην αντικατοπτρίζονται πλήρως στα στατιστικά μοντέλα οι πιο πρόσφατες τάσεις στους παράγοντες κινδύνου του χαρτοφυλακίου, λαμβάνονται υπόψη αυτοί οι παράγοντες κινδύνου προσαρμόζοντας τις προβλέψεις που προέρχονται αποκλειστικά από την ιστορική εμπειρία ζημιών.

Οι παράγοντες κινδύνου περιλαμβάνουν αλλαγές στο μακροοικονομικό περιβάλλον και τις οικονομικές συνθήκες, όπως η εθνική τάση στην εγχώρια αγορά κατοικιών, τα ποσοστά ανεργίας, οι πολιτικές συνθήκες, οι αλλαγές στους νόμους και τους κανονισμούς και άλλες επιρροές στα μοτίβα πληρωμών των πιστούχων.

Ο δείκτης των «προσαρμοσμένων» κερδών ανά μετοχή υπολογίζεται με την ίδια μέθοδο όπως και του δείκτη των βασικών κερδών ανά μετοχή, ωστόσο τα κέρδη και ο αριθμός των μετοχών προσαρμόζονται ανάλογα, προκειμένου να απεικονίσουν την ενδεχόμενη μείωση των κερδών ανά μετοχή που θα μπορούσε να επιφέρει η μετατροπή τυχόν μετατρέψιμων ομολογιών ή η εξάσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών ή άλλων συναφών συμβολαίων, σε κοινές μετοχές.

Για τα δάνεια που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση, εξασκείται κρίση προκειμένου να αξιολογηθούν όλες οι πρόσφατες σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τις ενδείξεις απομείωσης, συμπεριλαμβανομένης της θεώρησης του κατά πόσον οι πληρωμές είναι συμβατικά ληξιπρόθεσμες και άλλων παραγόντων, ενδεικτικών της επιδείνωσης της τρέχουσας και μελλοντικής οικονομικής κατάστασης των δανειοληπτών που επηρεάζουν την ικανότητά τους να πληρώσουν.

Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις προβλέψεις για ζημιές από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνονται στη Σημείωση 13 και στη Σημείωση 20.

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων

Στην περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά μέσα δε διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές ή οι τιμές τους δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με τη χρήση διαφόρων μεθόδων αποτίμησης. Αυτές περιλαμβάνουν μεθόδους προεξόφλησης χρηματοοικονομικών, καθώς και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων που διαπραγματεύονται εξωχρηματιστηριακά (OTC). Τα μοντέλα αυτά λαμβάνουν υπόψη την επίδραση του πιστωτικού κινδύνου, εάν αυτή είναι σημαντική. Η επίδραση αυτή εκτιμάται υπολογίζοντας την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου ("CVA") σε μεμονωμένη βάση για κάθε έναν αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση. Ο υπολογισμός λαμβάνει υπόψη την αναμενόμενη έκθεση, η οποία εκτιμάται χρησιμοποιώντας τεχνικές προσομοίωσης, καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενων ζημιών όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των Συμβολαίων Ανταλλαγής Πιστωτικής Αθέτησης ("CDS"), ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εποπτικούς συντελεστές στάθμισης. Αναφορικά με την επίδραση του ίδιου πιστωτικού κινδύνου ("DVA") κατά την αποτίμηση των παραγώγων, ο Όμιλος εφαρμόζει συμμετρικά την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA.

Όλα τα μοντέλα αποτίμησης πριν εφαρμοσθούν, ελέγχονται ως προς την εγκυρότητά τους. Τα αποτελέσματα της αποτίμησης

των εν λόγω μοντέλων υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση από εξειδικευμένο προσωπικό, που είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό που διενήργησε την αποτίμηση. Όπου είναι εφικτό, γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα μοντέλα αποτίμησης τόσο με τις τιμές χρηματιστηριακών αγορών για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, όσο και με πραγματικές τιμές, με σκοπό τον περαιτέρω έλεγχο της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των μοντέλων. Μεταξύ των μεταβλητών που ενσωματώνονται στα μοντέλα που χρησιμοποιούνται στον Όμιλο, περιλαμβάνονται πραγματικές και εκτιμώμενες τιμές και δεδομένα της αγοράς, όπως χρονική αξία και μεταβλητότητα, βάθος αγοράς και ρευστότητα, καθώς και μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο που αφορά στην ίδια την Τράπεζα (own credit risk) για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Τα μοντέλα αυτά εφαρμόζονται με συνέπεια από περίοδο σε περίοδο, εξασφαλίζοντας έτσι τη συγκρισιμότητα και τη συνέχεια της αποτίμησης διαχρονικά. Ωστόσο, ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας εμπεριέχει σημαντικό βαθμό κρίσης. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση επανεξετάζει τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ανωτέρω μοντέλα, προκειμένου να καλύψει τους κινδύνους που συνδέονται με την εκτίμηση μη παρατηρήσιμων δεδομένων και με τις παραδοχές στα μοντέλα αποτίμησης.

Παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις ο προσδιορισμός των εύλογων αξιών προϋποθέτει σε αρκετά σημαντικό βαθμό τη διενέργεια κρίσης, η Διοίκηση πιστεύει ότι οι εύλογες αξίες που έχουν καταχωρηθεί στην κατάσταση οικονομικής θέσης καθώς και οι αλλαγές στις εύλογες αξίες που έχουν καταχωρηθεί στην κατάσταση των αποτελεσμάτων, έγιναν σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας και αντικατοπτρίζουν τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες, βάσει των μηχανισμών ελέγχου και των διαδικασιών διασφάλισης που εφαρμόζονται.

Περαιτέρω πληροφορίες σε σχέση με την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνονται στη Σημείωση 4.8.

Απομείωση χαρτοφυλακίου επενδύσεων

Ο Όμιλος εφαρμόζει το Δ.Λ.Π. 39 για τον προσδιορισμό τίτλων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων που έχουν υποστεί απομείωση. Ο προσδιορισμός αυτός απαιτεί την εφαρμογή κρίσης σε σημαντικό βαθμό. Ειδικά για τις επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους, ο Όμιλος αξιολογεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, εάν έχει επέλθει σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας της επένδυσης και η οποία υπολείπεται της λογιστικής της αξίας σημαντικά. Ο προσδιορισμός αυτός προϋποθέτει κρίση, για τη διενέργεια της οποίας η διοίκηση του Ομίλου εξετάζει, ανάμεσα σε άλλους παράγοντες, το μέγεθος και τη διάρκεια των μη πραγματοποιημένων ζημιών, τη διακύμανση της τιμής της μετοχής στην αγορά, την οικονομική κατάσταση και τη βραχυπρόθεσμη προοπτική της επιχείρησης στην οποία γίνεται η επένδυση, λαμβάνοντας επίσης υπόψη παράγοντες όπως η απόδοση του κλάδου, στον οποίο αυτή δραστηριοποιείται.

Για επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, ο Όμιλος αξιολογεί εάν ο εκδότης αναμένεται να καταβάλει τις πληρωμές όταν αυτές καθίστανται απαιτητές. Η αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τις προοπτικές του εκδότη (βλ. Σημείωση 13).

Έλεγχος απομείωσης της έκθεσης στην Ελληνική Δημοκρατία

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η έκθεση στην Ελληνική Δημοκρατία, εκτός των ομολόγων που δεν είχαν μη πραγματοποιηθείσες

ζημιές, εξετάστηκε για τυχόν απομείωση. Ο Όμιλος κατέληξε ότι δεν υπήρχε αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, καθώς κατά την ημέρα έκκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν υπήρχε ένδειξη ζημιολογού γεγονότος το οποίο θα είχε επίδραση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών αυτών στοιχείων, δηλαδή ότι οι μελλοντικές ταμειακές εισροές δεν θα εισπραχθούν σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους.

Φόροι εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες. Η εκτίμηση της συνολικής πρόβλεψης φόρου εισοδήματος και της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που είναι ανακτήσιμη, προϋποθέτει την άσκηση σημαντικής κρίσης. Προκειμένου να προβεί ο Όμιλος στην εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης φόρου εισοδήματος σε κάθε χώρα, λαμβάνονται υπ' όψιν παράγοντες όπως οι νομοθετικές διατάξεις και οι εποπτικοί κανόνες που ισχύουν. Στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητας του Ομίλου, υπάρχουν πολλές συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους είναι αβέβαιος ο τελικός προσδιορισμός του φόρου. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για φόρο εισοδήματος από ενδεχόμενο φορολογικό έλεγχο βασιζόμενος στα τεχνικά πλεονεκτήματα της φορολογικής θέσης που έλαβε και σε εκτιμήσεις για το κατά πόσον ενδεχομένως να προκύψουν επιπρόσθετοι φόροι. Σε περίπτωση που το τελικό ύψος του φόρου εισοδήματος που θα προκύψει είναι διαφορετικό από τα ποσά που είχαν αρχικά αναγνωριστεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν το φόρο εισοδήματος και τους αναβαλλόμενους φόρους της περιόδου στην οποία γίνεται ο τελικός προσδιορισμός του φόρου.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αφορούν φορολογικές ζημιές και εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές αναγνωρίζονται στο βαθμό που πιθανολογείται ότι στο μέλλον θα υπάρξουν φορολογητέα κέρδη επαρκή να καλύψουν τις φορολογικές ζημιές και τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Η εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών φορολογητέων κερδών απαιτεί την άσκηση κρίσης και την υιοθέτηση παραδοχών σχετικών με τις τάσεις και τους βασικούς παράγοντες δημιουργίας κερδοφορίας, όπως ο όγκος των δανείων και των καταθέσεων και τα περιθώρια κέρδους.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η Τράπεζα προέβη σε αναθεώρηση της αξιολόγησής της σχετικά με την ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής της απαίτησης, λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά αποτελέσματα της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, τη μείωση του ρυθμού αύξησης των δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, την αύξηση του όγκου καταθέσεων με χαμηλότερο κόστος, την πλήρη αποπληρωμή του ELA και του σχετικού κόστους, και τις πωλήσεις των θυγατρικών της Τράπεζας που έχουν ολοκληρωθεί ή συμφωνηθεί έως σήμερα, σύμφωνα με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015, καθώς και τις βελτιωμένες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα (βλ. Σημείωση 2.2).

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Διοίκηση συνέταξε αναλυτικές οικονομικές προβλέψεις μέχρι και το τέλος του 2020 και προέβη στην καλύτερη δυνατή εκτίμηση όσον αφορά στις παραδοχές ανάπτυξης από εκεί και μετά. Βάσει των ανωτέρω, η Διοίκηση κατέληξε ότι αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €4.916 εκατ. για τον Όμιλο και €4.906 εκατ. για την Τράπεζα, μπορεί να θεωρηθεί ως ανακτήσιμη.

Το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων επί των φορολογικών ζημιών και επί των εκπιπτόμενων προσωρινών

διαφορών που δε θεωρείται ανακτήσιμο, θα μπορούσε να αναγνωρισθεί στο μέλλον, εάν οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη βελτιωθούν κατά την περίοδο για την οποία ισχύει το δικαίωμα χρήσης των φορολογικών ζημιών και των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών. Τα φορολογητέα κέρδη υπολογίζονται σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική φορολογική νομοθεσία και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ισοδύναμα του αποτελέσματος που προσδιορίζεται βάσει των λογιστικών κανόνων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι αυτή είναι μια σημαντική λογιστική εκτίμηση λόγω των τρεχουσών συνθηκών της Ελληνικής οικονομίας και αγοράς.

Περαιτέρω πληροφορίες σε σχέση με τους φόρους εισοδήματος περιλαμβάνονται στη Σημείωση 14 και στη Σημείωση 26.

Κόστος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών βασίζεται σε μια σειρά από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση, χρησιμοποιώντας μια σειρά από παραδοχές όπως θνησιμότητα, ανικανότητα, βαθμός αποχώρησης προσωπικού, καθώς και χρηματοοικονομικές παραδοχές, όπως προεξοφλητικό επιτόκιο, μεταβολές μισθών καθώς και επίπεδα παροχών. Τυχόν αλλαγές στις παραδοχές αυτές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Ο Όμιλος προσδιορίζει το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο στο τέλος κάθε έτους με αναφορά σε επιτόκια της αγοράς που

βασίζονται σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας, εκφρασμένα στο νόμισμα στο οποίο θα καταβάλλονται οι παροχές, και των οποίων οι όροι μέχρι τη λήξη τους προσιδιάζουν στους όρους των σχετικών υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Όταν δεν υπάρχει οργανωμένη αγορά τέτοιων ομολόγων, ή η συχνότητα συναλλαγών είναι μικρή, χρησιμοποιούνται εκτιμήσεις επιτοκίων που λαμβάνουν υπόψη τους τον κίνδυνο και τη ληκτότητα των σχετικών υποχρεώσεων.

Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με άλλες βασικές παραδοχές για τις υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών περιλαμβάνονται στη Σημείωση 11.

Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς, και κοινοπραξίες στις ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Στη Σημείωση 2.4.9 περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο ελέγχεται το ενδεχόμενο απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις. Ο έλεγχος αυτός απαιτεί τη διενέργεια συγκεκριμένων παραδοχών και εκτιμήσεων, για τις οποίες η διοίκηση πιστεύει ότι αντικατοπτρίζουν τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και επιπλέον, είναι ανάλογες των κινδύνων που απορρέουν από τα περιουσιακά στοιχεία που εξετάζονται. Ωστόσο, διαφορετικές εκτιμήσεις και παραδοχές θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, που θα οδηγούσαν σε διαφορετικά αποτελέσματα (βλ. Σημείωση 13).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων

Ο Όμιλος θεωρεί την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ως βασικό παράγοντα για την ικανότητά του να αποφέρει σημαντικές αποδόσεις σε βάθος χρόνου στους μετόχους του. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος χρησιμοποιεί σημαντικό μέρος των πόρων του, προκειμένου να αναβαθμίσει τις πολιτικές, τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τις υποδομές του ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, καθώς και τις επιταγές της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία.

4.1 Πολιτική διαχείρισης κινδύνων

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση πρακτικών αναφορικά με τη διακυβέρνηση της διαχείρισης κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και εποπτικές απαιτήσεις, όπως προσδιορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου.

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποτελείται από διάφορα συστατικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει συστήσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία εποπτεύει όλες τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων στον Όμιλο. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, αναφέρονται αρμοδίως στη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.) και στη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.), των οποίων προϊστάται ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer). Επιπλέον, υπάρχει ανεξάρτητη Μονάδα Επικύρωσης Υποδειγμάτων, η οποία αναφέρεται απευθείας στο

Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων (CRO). Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει την ευθύνη για όλα τα θέματα συμμόρφωσης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς κανόνες, όπως η ισχύουσα Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία και εποπτικοί κανονισμοί. Η μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, συμπληρώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, δρώντας ως ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο, και επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου.

4.1.1 Επιτροπή διαχείρισης κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1308/20.7.2006) βάσει των διατάξεων της ΠΔΤΕ 2577/9.3.2006. Η Επιτροπή έχει διπλή αποστολή. Λειτουργεί α) ως Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και β) ως Επιτροπή αρμόδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και εκτάκτως, όποτε κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο αυτής.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνεδρίασε δώδεκα φορές. Τον Ιανουάριο του 2017 αναθεωρήθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ πρέπει να επισημανθεί ο διπλός ρόλος της, αφενός η ειδική αρμοδιότητά της επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων και αφετέρου η λειτουργία της ως ειδική επιτροπή της Τράπεζας για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Κατά το 2017 η Επιτροπή ενημερώθηκε και γνωμοδότησε αναλυτικά σε τακτική βάση για το επίπεδο ανάλυσης κινδύνων από την Τράπεζα καθώς και με θέματα σχετικά με την πρόοδο του έργου για το IFRS 9. Επιπλέον, η Επιτροπή ασχολήθηκε εκτενώς με θέματα μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων, ιδιαίτερα με βάση τις εκθέσεις των συστημικών μετρήσεων της αποτελεσματικότητάς και της αποδοτικότητάς τους. Περαιτέρω, η Επιτροπή ενέκρινε Πολιτικές σχετικές με τις κατάλληλες εσωτερικές λειτουργίες του Ομίλου. Τον Φεβρουάριο του 2017 η Επιτροπή ενέκρινε την Έκθεση Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Internal Capital Adequacy Assessment Process) και την Εσωτερική Διαδικασία Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) για το 2016 ενώ, ενέκρινε σε τριμηνιαία βάση την Έκθεση προς την ΤτΕ για τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση - μη εξυπηρετούμενων δανείων, σύμφωνα με την ΠΕΕ 42.

Η Επιτροπή, από 19 Δεκεμβρίου 2013, αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία τους (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) είναι ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Δ.Σ. της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Όλα τα μέλη πρέπει να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις και εμπειρία σε τραπεζικά και χρηματοοικονομικά θέματα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος θα πρέπει να διαθέτει σημαντική εμπειρία στην διαχείριση κινδύνων και κεφαλαίου, καθώς επίσης και γνώση του εθνικού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου.

4.1.2 Διαχείριση κινδύνων ομίλου

Η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης των κινδύνων και διαθέτει δύο εξειδικευμένες μονάδες, τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. και τη Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο., με σκοπό τη μέτρηση, ανάλυση και διαχείριση των κινδύνων που ανακύπτουν από όλες τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αναφέρονται δεόντως στις δύο εν λόγω μονάδες της Τράπεζας.

Επιπρόσθετα στον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων, με απευθείας υπαγωγή στον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (CRO), έχει ανατεθεί η επικύρωση των υποδειγμάτων της Τράπεζας και η κατάρτιση σχετικών αναφορών για τη Διοίκηση.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας της, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. έχει ως αποστολή:

- Την εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα πιστωτικού κινδύνου με κύρια έμφαση στα συστήματα διαβάθμισης, υποδείγματα αξιολόγησης και παραμέτρους κινδύνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- Τον καθορισμό κατευθύνσεων για την ανάπτυξη των μεθοδολογιών αξιολόγησης για την Αναμενόμενη Ζημία και τα συστατικά της, για παράδειγμα την Πιθανότητα Αθέτησης, την Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης και τα ανοίγματα σε Αθέτηση για κάθε τομέα της εταιρικής και λιανικής τραπεζικής.

- Την αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου, που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου καθώς και την περιοδική επικύρωσή τους, και
- Τον υπολογισμό του εποπτικού κεφαλαίου αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο και εσωτερικού κεφαλαίου που απαιτείται για την κάλυψη όλων των κινδύνων και την κατάρτιση των σχετικών κανονιστικών και εποπτικών αναφορών.

Αντίστοιχα, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. έχει ως αποστολή:

- Το σχεδιασμό, εξειδίκευση, εισήγηση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνου αγοράς, αντισυμβαλλομένου, ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- Την αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης των παραπάνω κινδύνων που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου και την περιοδική επικύρωσή τους,
- Τη διενέργεια ανεξάρτητων αποτιμήσεων χρηματοοικονομικών προϊόντων και λοιπών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού της Τράπεζας και του Ομίλου,
- Τον υπολογισμό του εποπτικού Κεφαλαίου αναφορικά με τον Κίνδυνο Αγοράς και του Λειτουργικού κίνδυνο και την κατάρτιση σχετικών κανονιστικών και εποπτικών αναφορών, και
- Τον τακτικό χειρισμό, συναφών με τους κινδύνους αγοράς, αντισυμβαλλομένου, ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου θεμάτων, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και των ειδικών αποφάσεων της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και του Συμβουλίου Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO).

Η οργανωτική διάρθρωση κάθε μίας εκ των δύο Διευθύνσεων περιλαμβάνει συγκεκριμένες Υποδιευθύνσεις, ανάλογα με την κατηγορία του αναλαμβανόμενου κινδύνου και το φάσμα των αρμοδιοτήτων της. Αναλυτικά, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. περιλαμβάνει:

- την Υποδιεύθυνση Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου,
- την Υποδιεύθυνση Ανάλυσης και Διοικητικής Πληροφόρησης Κινδύνων και
- την Υποδιεύθυνση Κεφαλαιακών Αναφορών.

Αντιστοίχως, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. απαρτίζεται από:

- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς και Κινδύνου Ρευστότητας,
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου, και
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου.

Των ανωτέρω Διευθύνσεων προΐσταται ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου.

4.1.3 Διαχείριση ενεργητικού - παθητικού

Οι πολιτικές διαχείρισης του ενεργητικού/παθητικού και των κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου αφορούν σε θέματα

διάθρρωσης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (Asset Liability Management) λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει.

4.1.4 Εσωτερικός έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος, σε επίπεδο Ομίλου στοχεύει στην διενέργεια ελεγκτικών και συμβουλευτικών δραστηριοτήτων, σχεδιασμένων να προσθέτουν αξία και να βελτιώνουν τις λειτουργίες.

4.1.5 Διαχείριση κινδύνων

Οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου διαχωρίζουν τα ακόλουθα είδη κινδύνων που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά στοιχεία: πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς, κίνδυνο ρευστότητας και ασφαλιστικό κίνδυνο, όπως αναλύονται παρακάτω.

4.2 Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από οποιαδήποτε συμβατική του υποχρέωση. Προέρχεται από τις πιστοδοτικές δραστηριότητες καθώς και συναφείς δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Αυτός είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών διενεργείται ξεχωριστά από την Τράπεζα και από κάθε μία από τις θυγατρικές της. Το σύνολο των διαδικασιών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζεται από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

4.2.1 Διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα, βάσει της συγκεκριμένης αγοράς που στοχοθετείται, τα χαρακτηριστικά των δανειοληπτών ή αντισυμβαλλομένων, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης, και της πηγής αποπληρωμής της.
- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία επιτρέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα, όλων των διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.
- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων πιστοδοτήσεων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης της ποιότητας και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Τεκμηριωμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων.
- Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης κινδύνων.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές στατιστικές μέθοδοι που υποστηρίζουν την αποτίμηση των εγγενών πιστωτικών κινδύνων, για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλείδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που αφορούν την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα / υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Η ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω:

- Της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας κ.α.
- Της χρήσης τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου (εξασφαλίσεις, εγγυήσεις).
- Της προσαρμοσμένης στον κίνδυνο τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών.

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου για τα επιχειρηματικά δάνεια, δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στεγαστικά δάνεια που ξεπερνούν το 80% των δανειακών ανοιγμάτων.

4.2.2 Μέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου, Παρακολούθηση και Εσωτερικές Διαβαθμίσεις

Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών της Τράπεζας καθορίζεται κεντρικά από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο., η οποία συνεργάζεται στενά με τη Διεύθυνση Πίστης και τις πιστοδοτικές Διευθύνσεις που είναι υπεύθυνες για συγκεκριμένες κατηγορίες πιστοδοτήσεων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συστήματα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, με βάση τα χαρακτηριστικά των δανειακών χαρτοφυλακίων τα οποία ελέγχονται συστηματικά και επικυρώνονται ετησίως από τον Τομέα Επικύρωσης Υποδειγμάτων. Συγκεκριμένα:

Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο

Η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα ενιαίο σύστημα διαβάθμισης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το οποίο –μετά από τη λήψη της απαιτούμενης έγκρισης και πιστοποίησής του από την Τράπεζα της Ελλάδος– χρησιμοποιείται για την ποσοτικοποίηση των παραμέτρων κινδύνου, όπως η Πιθανότητα Αθέτησης και εξυπηρετεί την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου. Οι κανόνες ταξινόμησης των επιχειρηματικών πιστούχων σε βαθμίδες παρουσιάζονται με λεπτομέρεια στην Πιστωτική Πολιτική για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Συνοπτικά, αναφέρουμε ότι η κλίμακα διαβάθμισης σχετίζεται με την Πιθανότητα Αθέτησης του αντισυμβαλλομένου πιστούχου και περιλαμβάνει συνολικά 21 βαθμίδες, από τις οποίες οι 19 αντιστοιχούν σε πιστούχους που δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και οι 2 σε πιστούχους οι οποίοι έχουν περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης.

Διαφορετικά χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι του ίδιου πιστούχου, ταξινομούνται στην ίδια βαθμίδα, ανεξάρτητα από τις τυχόν διαφορές μεταξύ των πιστοδοτικών τους χαρακτηριστικών (λ.χ. είδος ανοίγματος, προσφερόμενες εξασφαλίσεις κ.λπ.). Η διαδικασία ταξινόμησης πραγματοποιείται τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αλλά και όποτε προκύπτουν νέες πληροφορίες ή δημοσιεύονται πρόσφατα οικονομικά στοιχεία, που δύνανται να επηρεάσουν τον αναληφθέντα κίνδυνο. Για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τέσσερα υποδείγματα, τα οποία υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Risk Analyst (RA) που αναπτύχθηκε από την Moody's. Οι επιχειρηματικοί πιστούχοι, αξιολογούνται μέσω των κάτωθι μοντέλων:

1. Μοντέλο Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων (ΜΑΕΠ): Αποτελεί «Υβριδικό» σύστημα διαβάθμισης το οποίο υλοποιείται μέσω της πλατφόρμας Risk Analyst (αποτελεί την αναβαθμισμένη έκδοση του λογισμικού Moody's Risk Advisor) η χρήση του οποίου εστιάζεται σε εταιρείες με πλήρη οικονομικά στοιχεία.
2. Εμπειρικό Υπόδειγμα πιστούχων χωρίς οικονομικά στοιχεία: Με τη χρήση του Υποδείγματος αξιολογούνται πιστούχοι που αποτελούν ειδικές περιπτώσεις (π.χ. νεοσύστατες επιχειρήσεις χωρίς πλήρη οικονομικά στοιχεία, κοινοπραξίες τεχνικών εταιρειών, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.) για τους οποίους δεν είναι δυνατή η χρήση του ΜΑΕΠ.
3. Απλουστευμένη Μεθοδολογία Ειδικών Συντελεστών Στάθμισης Κινδύνων – 'Ειδικός Δανεισμός': Μέσω αυτών αξιολογούνται προτάσεις πιστοδοτήσεις μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.
4. Σκοροκάρτα Αξιολόγησης Επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία: Χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων καθώς και μικρότερων επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία, που τηρούν Βιβλία Β' Κατηγορίας.

Με τη χρήση των υποδειγμάτων παράγονται σε τακτή βάση ταξινομήσεις των πιστούχων (ή των πιστοδοτήσεων στην περίπτωση μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής), οι οποίες στη συνέχεια αντιστοιχίζονται σε μία μοναδική Πιθανότητα Αθέτησης. Τα μοντέλα επικυρώνονται σε ετήσια βάση και βαθμονομούνται όποτε κριθεί απαραίτητο.

Λιανική Τραπεζική

Η διαχείριση πιστωτικού κινδύνου για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής ξεκινά από την εγκριτική διαδικασία, η οποία είναι πλήρως κεντροποιημένη γεγονός που διασφαλίζει την διάκριση ρόλων και την ομοιόμορφη εφαρμογή των πιστοδοτικών κανόνων. Κάθε αίτημα χρηματοδότησης αξιολογείται με τη χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων έγκρισης (application scorecards). Στη συνέχεια, και καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων λιανικής, παρακολουθείται σε τακτική βάση η συμπεριφορά αποπληρωμής του πιστούχου μέσω στατιστικών συμπεριφορικών υποδειγμάτων (behavioral scorecards). Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο συντάσσει μηνιαίες αναφορές για την ποιότητα των χαρτοφυλακίων προς τη Διοίκηση και προτείνει μέτρα διαχείρισης και άμβλυνσης του πιστωτικού κινδύνου στις περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο.

Ειδικά το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων, παρακολουθείται με τη χρήση πιο εξελιγμένων μεθόδων,

δεδομένου ότι η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την εφαρμογή της Προέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων από το 2008 για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου για τα ανοίγματα δανείων με εμπράγματη εξασφάλιση κατοικία. Το πρώτο μοντέλο Πιθανότητας Αθέτησης στεγαστικών δανείων αναπτύχθηκε το 2007, επαναβαθμονομήθηκε το 2012 και η διακριτική του ικανότητα παρακολουθείται τακτικά. Η χρήση του για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Κάθε άνοιγμα αξιολογείται από το μοντέλο Πιθανότητας Αθέτησης σε μηνιαία βάση και ταξινομείται σε μία από τις 10 κατηγορίες με κοινά χαρακτηριστικά κινδύνου. Κάθε κατηγορία λαμβάνει μία διαφορετική Πιθανότητα Αθέτησης. Όλα τα αθετημένα ανοίγματα λαμβάνουν Πιθανότητα Αθέτησης 100%.

Το μοντέλο Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης για τα στεγαστικά δάνεια αναπτύχθηκε εσωτερικά το 2010. Το μοντέλο χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα υπολογίζει την πιθανότητα ένας λογαριασμός δανείου να επιστρέψει σε ενήμερη κατάσταση ενώ το δεύτερο μετρά την ζημιά, η οποία υπολογίζεται με βάση τις μελλοντικές ταμειακές εισροές. Το μοντέλο λαμβάνει υπόψη τη λήξη του δανείου, τον τύπο του προϊόντος, τη συμπεριφορά του οφειλέτη (π.χ. εάν υπήρξαν καθυστερήσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών στο ιστορικό πληρωμών) καθώς και τους δείκτες καθυστέρησης. Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση των ανακτήσεων επιτρέπει στην Τράπεζα να επεκτείνει τον ορίζοντα είσπραξης του χρέους της σε 15 έτη για τα στεγαστικά δάνεια. Το υπόδειγμα Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ/LGD) επικυρώθηκε και βαθμονομήθηκε το 2012 και υποβλήθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Αναφορικά με τις πιστοδοτήσεις προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, ακολουθείται η ίδια με το Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο βασική αρχή αξιολόγησης και παρακολούθησής τους. Όλα τα αιτήματα πιστοδότησης αξιολογούνται κατά την αρχική τους έγκριση, και στη συνέχεια με ετήσια τουλάχιστον συχνότητα, καθώς και κατά τις ημερομηνίες ανανέωσης των πιστοδοτικών πλαισίων. Η αξιολόγηση στηρίζεται στο Υπόδειγμα Αξιολόγησης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (YAMME), μέσω του οποίου παράγεται μια τελική αξιολογική βαθμίδα που στη συνέχεια αντιστοιχίζεται σε μία Πιθανότητα Αθέτησης και χρησιμοποιείται επίσημα από την αρμόδια πιστοδοτική μονάδα κατά την εγκριτική διαδικασία, από τα τέλη του 2010 και εφεξής. Το YAMME αναθεωρήθηκε το 2012 με την προσθήκη μιας νέας ανεξάρτητης μεταβλητής που εξετάζει τη συμπεριφορά του πιστούχου σε όλους τους δανειακούς και καταθετικούς του λογαριασμούς, σταθμίζει ένα πλήθος μεταβλητών (π.χ. εμφανιζόμενες καθυστερήσεις, χρήση ορίων κ.λπ.) παράγοντας αυτόματα σε μηνιαία βάση ένα «συμπεριφορικό σκορ». Η προσθήκη αυτή, αύξησε σημαντικά την προβλεπτική ικανότητα του Υποδείγματος.

Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις πιστοδοτήσεις της Επιχειρηματικής Τραπεζικής, οι πιστοδοτήσεις προς ΜΜΕ καλύπτονται από αναγνωρίσιμες εξασφαλίσεις όπως βάρη επί επιχειρηματικών ή αστικών ακινήτων, ενεχυρίαση επιταγών – συναλλαγματικών και λοιπών ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Το υπόδειγμα Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ/LGD) εκτιμά τη δυνητική ζημιά για την Τράπεζα σε περίπτωση που ένας πιστούχος περιέλθει σε αθέτηση. Η ανάλυση πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο γίνεται η εκτίμηση της πιθανότητας επιστροφής του πιστούχου σε ενήμερη μορφή εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, ενώ στο δεύτερο εκτιμάται η ζημιά που θα προκύψει για την Τράπεζα εφόσον πραγματοποιηθεί η

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

καταγγελία των δανειακών συμβάσεων του πιστούχου. Το αποτέλεσμα αυτών είναι η Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης. Η υπολογιστική διαδικασία επικεντρώνεται στη συμπεριφορά αποπληρωμής του πιστούχου κατά την αποπληρωμή των υποχρεώσεών του, στην ύπαρξη ή μη υπέγγυου ακινήτου ή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς και στο ύψος του συνολικού ανοίγματος. Κάθε επιχείρηση που εμπύπτει στο εξεταζόμενο χαρτοφυλάκιο, λαμβάνει με τον τρόπο αυτό μία ακριβή εκτίμηση της ΖΠΑ.

4.2.3 Διαχείριση Σημαντικής Συγκέντρωσης Κινδύνου

Η Τράπεζα διαχειρίζεται τη χορήγηση πιστοδοτήσεων, ελέγχει την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζει την κανονιστική της συμμόρφωση, μέσω ενός συστήματος εσωτερικών ορίων, αρμόδια για τη θέσπιση, την παρακολούθηση καθώς και την τήρηση του οποίου είναι η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

Κύριο μέσο ελέγχου του κινδύνου συγκέντρωσης του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου, αποτελούν τα Ανώτατα Όρια Πιστούχου τα οποία εκφράζουν το ανώτατο επιτρεπτό επίπεδο έκθεσης σε κίνδυνο ανά πιστούχο, για δεδομένη αξιολογική βαθμίδα και Κλαδικά Όρια. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων εγκρίνει τα ανώτατα αυτά όρια, η αναθεώρηση των οποίων γίνεται σε ετήσια βάση. Όλες οι υπερβάσεις επί των θεσπισθέντων εσωτερικών ορίων, πρέπει να λάβουν την έγκριση από ένα υψηλότερο επίπεδο εγκριτικού οργάνου, σύμφωνα με τις καθορισμένες ευχέρειες, όπως αυτές ορίζονται στην οικεία Πιστωτική Πολιτική.

Ο πιστωτικός κίνδυνος συγκέντρωσης που απορρέει από σημαντική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο έναντι ενός αντισυμβαλλομένου ή ομάδας αντισυμβαλλομένων κοινού επιχειρηματικού ενδιαφέροντος, των οποίων η πιθανότητα αθέτησης εξαρτάται από κοινούς παράγοντες κινδύνου, παρακολουθείται μέσω των αναφορών των Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων (ΜΧΑ) και Μεγάλων Οφειλετών (ΜΟ).

Τέλος, στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μεθοδολογία

για τον υπολογισμό του κινδύνου που προκύπτει από τη συγκέντρωση πιστοδοτικών ανοιγμάτων σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (κλαδικός κίνδυνος συγκέντρωσης), όσο και από αυτή σε μεμονωμένους οφειλέτες. Πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται, εφόσον είναι απαραίτητο, με σκοπό την προσαρμογή της κεφαλαιακής επάρκειας, για την ουσιαστικότερη αντιμετώπιση του εκτιμώμενου κινδύνου συγκέντρωσης.

4.2.4 Πολιτική προβλέψεων και απομείωσης

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μια πολιτική διενέργειας προβλέψεων και διαγραφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων η οποία εφαρμόζεται επίσης και απ' όλες τις θυγατρικές. Η πολιτική αυτή καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαδικασία αξιολόγησης. Η πολιτική προβλέψεων και απομείωσης που ακολουθεί ο Όμιλος περιγράφεται στη Σημείωση 2.14. Επιπλέον, έχει συσταθεί η Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων η οποία εξετάζει και αποφασίζει το ποσό των προβλέψεων τόσο για τους πελάτες που αξιολογούνται σε ατομική όσο και για τα χαρτοφυλάκια που εξετάζονται και σε συλλογική βάση. Τα Μέλη της επιτροπής είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος και οι Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλοι.

4.2.5 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το χειρίστο σενάριο έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 αντίστοιχα, πριν ληφθούν υπόψη τυχόν ληφθείσες εξασφαλίσεις και λοιπές τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Για να εκτιμηθεί η επίδραση του κινδύνου όπως παρατίθεται κατωτέρω, για τα εντός ισολογισμού περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν τα λογιστικά υπόλοιπα όπως αυτά εμφανίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης.

111

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.736	2.227	1.723	2.579
Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο (Σημείωση 18)	1.725	1.857	1.773	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα (Σημείωση 19)	3.681	4.482	3.673	4.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (Σημείωση 20)	37.941	41.643	36.248	38.166
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (Σημείωση 21)	3.685	12.484	3.363	10.117
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	-	105	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού (Σημείωση 27)	1.452	1.534	1.323	1.327
Δανειακές δεσμεύσεις (Σημείωση 34)*	3.138	3.157	3.746	3.574
Σύνολο	53.358	67.489	51.849	62.080

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2017, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2017 ποσό €6.474 εκατ. για τον Όμιλο (2016: €5.768 εκατ.) και ποσό €6.110 εκατ. για την Τράπεζα (2016: €5.268 εκατ.)

4.2.6 Εξασφαλίσεις και άλλες τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Κίνδυνος αντισυμβαλλομένου

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις διαπραγματευτικές συναλλαγές χρηματοδότησης και τις λοιπές συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου σε μία συναλλαγή να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις έως τον οριστικό διακανονισμό των χρηματοροών της συναλλαγής. Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.

Τα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης Moody's και Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιείται η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματοαγοράς στη διαπραγματευτική αγορά. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, τυποποιεί τις σχέσεις του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association ("ISDA") και Global Master Repurchase Agreement ("GMRA"), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, έχει συνάψει με το σύνολο σχεδόν των αντισυμβαλλομένων του που είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι) σε ημερήσια βάση σύμφωνα με την τρέχουσα αξία κάθε προϊόντος.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η συνηθέστερη πρακτική που χρησιμοποιεί ο Όμιλος στη μείωση του πιστωτικού κινδύνου σχετικά με δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών είναι η λήψη εξασφαλίσεων. Ο Όμιλος έχει θέσει σε εφαρμογή οδηγίες σχετικά με την αποδοχή συγκεκριμένων κατηγοριών εξασφαλίσεων, όπως αυτές περιγράφονται στα κείμενα των εσωτερικών κανονισμών πιστοδοτήσεων και πιστωτικών πολιτικών των χαρτοφυλακίων. Αναλυτικότερα, στις πιστωτικές πολιτικές αναφέρονται διακριτά όλες οι αποδεκτές για εποπτικούς σκοπούς εξασφαλίσεις ως

μορφές πιστωτικής προστασίας, οι βασικότερες κατηγορίες των οποίων είναι οι ακόλουθες:

Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας

- Οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και βιομηχανοστάσια

Χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις

- Μετρητά
- Απαιτήσεις εκχωρημένες
- Ενεχυρίαση επί χρηματοοικονομικών μέσων όπως χρεωστικών και μετοχικών τίτλων

Λοιπές εξασφαλίσεις

- Κρατικές και τραπεζικές εγγυήσεις, πλοία, εξοπλισμός, αποθέματα, λοιπές εξασφαλίσεις

Εγγυήσεις

- Προσωπικές, Εταιρικές, Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Τομέα και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Λοιπές

Η Τράπεζα με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης και παρακολούθησης των εξασφαλίσεων που λαμβάνονται σε ασφάλεια επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων και δανείων προς ιδιώτες, αλλά και για την κάλυψη των απαιτήσεων του εποπτικού πλαισίου έχει αναπτύξει μηχανογραφικό σύστημα διαχείρισης των εξασφαλίσεων. Μέσω του εν λόγω συστήματος παρέχεται η δυνατότητα άντλησης πληροφόρησης για τις εξασφαλίσεις σε διάφορα επίπεδα, παρακολουθούνται στοιχεία που είναι ουσιώδη για την ποιοτική αξιολόγηση της εξασφάλισης καθώς και στοιχεία που επιτρέπουν το διαρκή υπολογισμό της αξίας της (κατά την εισαγωγή της και την τρέχουσα) και κατ' επέκταση τον αυτόματο προσδιορισμό της διασφαλιστικής αξίας της εξασφάλισης.

Επιπλέον, μέσω του συστήματος διαχείρισης των εξασφαλίσεων παρέχεται η δυνατότητα άμεσης πληροφόρησης για τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί ανά εγγυητή από εγγυήσεις επί πιστοδοτήσεων. Στο σύστημα καταχωρούνται στοιχεία που επιτρέπουν τον ακριβή προσδιορισμό της εγγύησης, με κύριους τύπους εγγυήσεων να είναι οι ακόλουθοι:

- Εγγυήσεις Τραπεζών

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται πολύ καλής μορφής κάλυψης πιστωτικών κινδύνων και παρέχεται με έκδοση εγγυητικών επιστολών και ενέγγυων πιστώσεων από Τράπεζες του εσωτερικού ή εξωτερικού.

- Εγγύηση Δημοσίου

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση, εφόσον παρέχεται χωρίς επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους, που η τήρησή τους αφορά σε εξωτερικούς από την Τράπεζα παράγοντες.

- Εγγύηση ΕΤΕΑΝ (πρώην ΤΕΜΠΜΕ)

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση εφόσον η εγκριτική απόφαση του Ταμείου δεν περιλαμβάνει επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους που αφορούν σε εξωτερικούς από την Τράπεζα παράγοντες.

Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις και δάνεια σε επιχειρήσεις είναι γενικώς εξασφαλισμένα ενώ οι ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί σε ιδιώτες συνήθως δεν έχουν εξασφαλίσεις. Επιπρόσθετα, για να ελαχιστοποιηθεί η πιστωτική ζημία, ο

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Όμιλος ζητά πρόσθετες εξασφαλίσεις από τον αντισυμβαλλόμενο όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης για τα σχετικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών. Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και λοιπά αξιόγραφα γενικώς δεν έχουν εξασφαλίσεις.

Αποτίμηση εξασφαλίσεων

Σύμφωνα με την Πιστωτική Πολιτική της Τράπεζας, η ύπαρξη και η αξία των εξασφαλίσεων παρακολουθείται στενά. Η συχνότητα και ο στόχος των εκτιμήσεων καθορίζονται από τις αρμόδιες εγκριτικές υπηρεσίες και δεν υπερβαίνουν διάστημα δύο ετών. Οι αποτιμήσεις των εξασφαλίσεων επί ακινήτων συντονίζονται από το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών της Τράπεζας, το οποίο είναι ανεξάρτητο από τις Διευθύνσεις Λιανικής και Εταιρικής Τραπεζικής. Οι αποτιμήσεις πραγματοποιούνται από εξειδικευμένους και κατάλληλα εκπαιδευμένους εξωτερικούς εκτιμητές, οι οποίοι διορίζονται από το Τμήμα. Όσον αφορά τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εσωτερικού, όλες οι εξασφαλίσεις

με οικιστικά ακίνητα αποτιμούνται ετησίως με βάση έναν ανεξάρτητο δείκτη τιμών ακινήτων στην Ελλάδα (Propindex).

Επιπλέον, σύμφωνα με την μεθοδολογία του Ομίλου για το σχηματισμό προβλέψεων απομείωσης, οι μονάδες που είναι υπεύθυνες για την εκτίμηση της απομείωσης πρέπει να διασφαλίζουν ότι σε περιπτώσεις που αναμένονται ταμειακές ροές από εκποίηση εξασφαλίσεων, η αποτίμησή αυτών των εξασφαλίσεων βασίζεται σε μια πρόσφατη (εντός του τρέχοντος έτους) ανεξάρτητη εκτίμηση από εξειδικευμένο εκτιμητή, εκτός εάν το ύψος του δανείου είναι σημαντικά χαμηλότερο από την αξία των εξασφαλίσεων.

Στις περιπτώσεις που η αξία των εξασφαλίσεων υπερβαίνει την αξία του δανείου, τότε η αξία της εξασφάλισης περιορίζεται στην αξία του δανείου προ προβλέψεων. Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων που λαμβάνονται για τον περιορισμό της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, συνοψίζεται ως κάτωθι:

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Όμιλος

	31.12.2017					31.12.2016				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	14.847	414	1.064	16.325	11.053	16.801	221	1.200	18.222	11.659
Επιχειρηματική Τραπεζική	4.942	1.113	2.980	9.035	8.280	5.308	915	3.947	10.170	8.848
Δημόσιος Τομέας	68	10	32	110	27	73	15	157	245	29
Σύνολο	19.857	1.537	4.076	25.470	19.360	22.182	1.151	5.304	28.637	20.536

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Τράπεζα

	31.12.2017					31.12.2016				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κές εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική	14.729	194	1.023	15.946	11.053	15.645	192	1.144	16.981	11.659
Επιχειρηματική Τραπεζική	3.851	921	2.676	7.448	8.248	3.960	864	3.342	8.166	8.672
Δημόσιος Τομέας	68	10	31	109	27	73	15	155	243	29
Σύνολο	18.648	1.125	3.730	23.503	19.328	19.678	1.071	4.641	25.390	20.360

Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών Δανείων

Ο Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών δανείων απεικονίζει την σχέση του δανείου και της αξίας του ακινήτου που κατέχεται ως εξασφάλιση. Παρακάτω απεικονίζεται ο Δείκτης για το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Μικρότερο από 50%	1.911	2.075	1.810	1.920
50%-70%	2.265	2.607	2.176	2.430
71%-80%	1.339	1.616	1.317	1.502
81%-90%	1.274	1.534	1.267	1.422
91%-100%	1.625	1.336	1.623	1.255
101%-120%	2.152	3.036	2.150	2.851
121%-150%	2.669	2.747	2.666	2.648
Μεγαλύτερο από 150%	3.256	3.041	3.247	2.888
Σύνολο	16.491	17.992	16.256	16.916
Μέσος όρος του Δείκτη	106,1%	102,2%	107,0%	103,6%

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

4.2.7 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η πιστωτική ποιότητα των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών συνοψίζεται ως ακολούθως:

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλί- σεων
	Μη ληξιπρό- θεσμα μη απομειω- μένα ⁽¹⁾	Ληξιπρό- θεσμα μη απομειω- μένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	11.691	2.116	414	10.357	24.578	(240)	(5.571)	(5.811)	18.767	16.325
Στεγαστικά δάνεια	8.536	1.528	34	6.393	16.491	(8)	(2.403)	(2.411)	14.080	13.862
Καταναλωτικά δάνεια	1.727	308	21	1.630	3.686	(12)	(1.388)	(1.400)	2.286	449
Πιστωτικές κάρτες	477	65	1	286	829	-	(281)	(281)	548	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	951	215	358	2.048	3.572	(220)	(1.499)	(1.719)	1.853	2.014
Επιχειρηματικ ή Τραπεζική	10.048	638	5.845	709	17.240	(3.550)	(808)	(4.358)	12.882	9.035
Μεγάλες επιχειρήσεις	7.441	319	3.302	153	11.215	(1.974)	(456)	(2.430)	8.785	5.352
Μεσαίες επιχειρήσεις	2.607	319	2.543	556	6.025	(1.576)	(352)	(1.928)	4.097	3.683
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.133	141	82	6	6.362	(61)	(9)	(70)	6.292	110
Ελλάδα	6.064	141	82	6	6.293	(61)	(9)	(70)	6.223	110
Άλλες χώρες	69	-	-	-	69	-	-	-	69	-
Σύνολο	27.872	2.895	6.341	11.072	48.180	(3.851)	(6.388)	(10.239)	37.941	25.470

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλί- σεων
	Μη ληξιπρό- θεσμα μη απομειω- μένα ⁽¹⁾	Ληξιπρό- θεσμα μη απομειω- μένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	13.604	1.954	536	11.635	27.729	(331)	(6.283)	(6.614)	21.115	18.222
Στεγαστικά δάνεια	10.079	1.312	65	6.536	17.992	(22)	(2.267)	(2.289)	15.703	15.433
Καταναλωτικά δάνεια	2.015	350	51	2.327	4.743	(38)	(1.924)	(1.962)	2.781	627
Πιστωτικές κάρτες	510	75	1	460	1.046	(1)	(454)	(455)	591	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	1.000	217	419	2.312	3.948	(270)	(1.638)	(1.908)	2.040	2.162
Επιχειρηματικ ή Τραπεζική	10.642	684	6.509	777	18.612	(3.857)	(900)	(4.757)	13.855	10.170
Μεγάλες επιχειρήσεις	7.553	383	3.798	141	11.875	(2.174)	(487)	(2.661)	9.214	6.104
Μεσαίες επιχειρήσεις	3.089	301	2.711	636	6.737	(1.683)	(413)	(2.096)	4.641	4.066
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.659	15	79	6	6.759	(63)	(23)	(86)	6.673	245
Ελλάδα	6.578	15	79	6	6.678	(63)	(23)	(86)	6.592	245
Άλλες χώρες	81	-	-	-	81	-	-	-	81	-
Σύνολο	30.905	2.653	7.124	12.418	53.100	(4.251)	(7.206)	(11.457)	41.643	28.637

⁽¹⁾ Δάνεια ύψους €683 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €775 εκατ.) συμπεριλαμβάνονται στα μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα δάνεια δεδομένου ότι είναι εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο.

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

Ο Όμιλος παρακολουθεί ενεργά την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου του, χρησιμοποιώντας διάφορους δείκτες πιστωτικής ποιότητας. Οι μέρες καθυστέρησης και η ύπαρξη ρύθμισης είναι οι πιο σημαντικοί δείκτες ποιότητας για τα χαρτοφυλάκια στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων καθώς

και για το χαρτοφυλάκιο πιστωτικών καρτών. Σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική μας, ο αριθμός των ημερών σε καθυστέρηση και η ύπαρξη ρύθμισης είναι οι βασικοί παράγοντες που εκτιμά ο Όμιλος κατά τον καθορισμό της ενδεδειγμένης διαχείρισης. Οι δείκτες που θεωρούνται ως πιο σημαντικοί για τις χορηγήσεις σε Μικρές Επιχειρήσεις καθώς και στην Επιχειρηματική Τραπεζική είναι ο αριθμός των ημερών σε καθυστέρηση και η πιστοληπτική διαβάθμιση. Η κλίμακα διαβάθμισης για την Επιχειρηματική

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Τραπεζική και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις αντιστοιχεί σε πιθανότητα αθέτησης. Πελάτες που ταξινομούνται ως "Υψηλής διαβάθμισης" έχουν πολύ χαμηλή πιθανότητα αθέτησης (κάτω του 1%), εκείνοι που ταξινομούνται ως «Ικανοποιητικής

διαβάθμισης» έχουν χαμηλή έως μέτρια πιθανότητα αθέτησης ενώ οι πελάτες που έχουν ταξινομηθεί ως «Υπό παρακολούθηση» έχουν υψηλότερη πιθανότητα αθέτησης.

31 Δεκεμβρίου 2017	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	7.572	3.820	299	11.691	8.564
Στεγαστικά δάνεια	5.811	2.716	9	8.536	7.716
Καταναλωτικά δάνεια	1.265	462	-	1.727	204
Πιστωτικές κάρτες	477	-	-	477	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	19	642	290	951	644
Επιχειρηματική Τραπεζική	2.475	6.019	1.554	10.048	4.876
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.668	4.446	1.327	7.441	3.278
Μεσαίες επιχειρήσεις	807	1.573	227	2.607	1.598
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	12	6.077	44	6.133	59
Ελλάδα	12	6.008	44	6.064	59
Άλλες χώρες	-	69	-	69	-
Σύνολο	10.059	15.916	1.897	27.872	13.499

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	8.375	4.815	414	13.604	10.102
Στεγαστικά δάνεια	6.424	3.646	9	10.079	9.152
Καταναλωτικά δάνεια	1.425	487	103	2.015	293
Πιστωτικές κάρτες	502	-	8	510	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	24	682	294	1.000	657
Επιχειρηματική Τραπεζική	2.064	6.787	1.791	10.642	5.733
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.276	4.817	1.460	7.553	3.755
Μεσαίες επιχειρήσεις	788	1.970	331	3.089	1.978
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	8	6.295	356	6.659	194
Ελλάδα	8	6.214	356	6.578	194
Άλλες χώρες	-	81	-	81	-
Σύνολο	10.447	17.897	2.561	30.905	16.029

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
1-30 μέρες	940	186	52	190	274	203	139	-	1.984
31-60 μέρες	368	57	9	18	13	52	-	-	517
61-90 μέρες	220	33	4	6	18	9	-	-	290
91-180 μέρες	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Πάνω από 180 μέρες	-	31	-	1	14	55	2	-	103
Σύνολο	1.528	308	65	215	319	319	141	-	2.895
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.342	55	-	135	273	240	5	-	2.050

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
1-30 μέρες	842	222	62	184	246	211	4	-	1.771
31-60 μέρες	298	61	9	21	65	23	-	-	477
61-90 μέρες	172	34	4	9	18	20	2	-	259
91-180 μέρες	-	1	-	-	31	5	-	-	37
Πάνω από 180 μέρες	-	32	-	3	23	42	9	-	109
Σύνολο	1.312	350	75	217	383	301	15	-	2.653
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.172	81	-	142	258	212	2	-	1.867

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Απομειωμένα δάνεια

Ως απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ορίζονται τα εξής:

- Δάνεια με ατομική αξιολόγηση
- Δάνεια με συλλογική αξιολόγηση με μια από τις παρακάτω ενδείξεις:
 - δάνεια για τα οποία οι τόκοι, το κεφάλαιο ή κάποιο άλλο ποσό σχετικό με το δάνειο βρίσκεται σε καθυστέρηση πάνω από 90 ημέρες.

- δάνεια για τα οποία η Διοίκηση πιστεύει ότι υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης.

Μεταφορά των δανείων στη κατηγορία των μη απομειωμένων

Τα απομειωμένα δάνεια μπορούν να χαρακτηριστούν ως μη απομειωμένα εφόσον υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις που δικαιολογούν την αποκατάσταση των δανείων αυτών. Γενικώς, τα δάνεια μπορούν να αποκατασταθούν ως μη απομειωμένα όταν η κατάσταση του πελάτη έχει βελτιωθεί τόσο ώστε να είναι πιθανή η πλήρης αποπληρωμή σύμφωνα με τους αρχικούς ή τους τυχόν τροποποιημένους συμβατικούς όρους.

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
Ενήμερα	565	102	-	156	527	241	16	-	1.607
1-30 μέρες	120	12	-	22	104	58	2	-	318
31-60 μέρες	73	9	-	9	8	28	-	-	127
61-90 μέρες	45	4	-	7	53	17	-	-	126
91-180 μέρες	289	17	5	22	12	25	-	-	370
Πάνω από 180 μέρες	3.048	137	4	509	489	841	6	-	5.034
Σύνολο	4.140	281	9	725	1.193	1.210	24	-	7.582
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	4.804	190	-	1.235	1.801	1.845	46	-	9.921

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
Ενήμερα	843	197	-	188	530	257	12	-	2.027
1-30 μέρες	78	15	-	22	98	84	-	-	297
31-60 μέρες	52	8	-	13	106	45	-	-	224
61-90 μέρες	39	6	-	7	68	34	-	-	154
91-180 μέρες	222	24	9	34	17	43	-	-	349
Πάνω από 180 μέρες	3.177	206	7	597	693	868	7	-	5.555
Σύνολο	4.411	456	16	861	1.512	1.331	19	-	8.606
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.109	253	-	1.363	2.091	1.876	49	-	10.741

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Επιχειρηματική Τραπεζική		Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες		Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2017	6.601	2.378	461	2.731	3.939	3.347	85	-	19.542
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	799	164	25	105	363	114	11	-	1.581
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(803)	(223)	(27)	(88)	(198)	(61)	-	-	(1.400)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(76)	(44)	-	(55)	(129)	(123)	(3)	-	(430)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(23)	(579)	(169)	(277)	(346)	(99)	(5)	-	(1.498)
Διαθέσεις απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	-	-	-	-	(63)	-	-	-	(63)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	3	-	-	-	3
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(71)	(45)	(3)	(10)	(114)	(79)	-	-	(322)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2017	6.427	1.651	287	2.406	3.455	3.099	88	-	17.413
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.287)	(1.370)	(278)	(1.681)	(2.262)	(1.889)	(64)	-	(9.831)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων την 31.12.2017	4.140	281	9	725	1.193	1.210	24	-	7.582

*Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Επιχειρηματική Τραπεζική		Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα		Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες		Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	Άλλες χώρες	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2016	7.313	2.914	758	2.757	4.024	4.207	102	-	22.075
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	816	296	9	179	776	266	4	-	2.346
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(1.272)	(262)	(52)	(53)	(179)	(67)	(5)	-	(1.890)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(84)	(61)	-	(120)	(151)	(226)	(3)	-	(645)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(69)	(412)	(246)	(20)	(406)	(257)	(13)	-	(1.423)
Διαθέσεις απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	-	-	-	-	(10)	(14)	-	-	(24)
Συναλλαγματικές διαφορές	(2)	-	-	-	(5)	(1)	-	-	(8)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(101)	(97)	(8)	(12)	(110)	(561)	-	-	(889)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2016	6.601	2.378	461	2.731	3.939	3.347	85	-	19.542
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.190)	(1.922)	(445)	(1.870)	(2.427)	(2.016)	(66)	-	(10.936)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων την 31.12.2016	4.411	456	16	861	1.512	1.331	19	-	8.606

*Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1η Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 28.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση εσόδων από τόκους δάνειων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

	31.12.2017		Σύνολο εσόδων από τόκους	31.12.2016		Σύνολο εσόδων από τόκους
	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης		Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	
Λιανική Τραπεζική	576	120	696	609	144	753
Επιχειρηματική Τραπεζική	765	7	772	818	44	862
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	174	-	174	175	-	175
Σύνολο εσόδων από τόκους	1.515	127	1.642	1.602	188	1.790

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συνολική αξία προ απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα ⁽¹⁾	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Απομειωμένα – ατομική αξιολόγηση	Απομειωμένα – συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	11.013	1.994	303	10.282	23.592	(180)	(5.534)	(5.714)	17.878	15.946
Στεγαστικά δάνεια	8.377	1.506	-	6.373	16.256	-	(2.402)	(2.402)	13.854	13.633
Καταναλωτικά δάνεια	1.322	235	3	1.593	3.153	(2)	(1.359)	(1.361)	1.792	383
Πιστωτικές κάρτες	418	59	-	280	757	-	(275)	(275)	482	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	896	194	300	2.036	3.426	(178)	(1.498)	(1.676)	1.750	1.930
Επιχειρηματική Τραπεζική	10.073	387	5.270	555	16.285	(3.415)	(791)	(4.206)	12.079	7.448
Μεγάλες επιχειρήσεις	8.031	216	3.214	113	11.574	(2.090)	(451)	(2.541)	9.033	4.808
Μεσαίες επιχειρήσεις	2.042	171	2.056	442	4.711	(1.325)	(340)	(1.665)	3.046	2.640
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.132	141	82	6	6.361	(61)	(9)	(70)	6.291	109
Ελλάδα	6.063	141	82	6	6.292	(61)	(9)	(70)	6.222	109
Άλλες χώρες	69	-	-	-	69	-	-	-	69	-
Σύνολο	27.218	2.522	5.655	10.843	46.238	(3.656)	(6.334)	(9.990)	36.248	23.503

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συνολική αξία προ απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα ⁽¹⁾	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Απομειωμένα – ατομική αξιολόγηση	Απομειωμένα – συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	11.938	1.691	368	11.473	25.470	(237)	(6.201)	(6.438)	19.032	16.981
Στεγαστικά δάνεια	9.255	1.188	-	6.473	16.916	-	(2.255)	(2.255)	14.661	14.472
Καταναλωτικά δάνεια	1.305	247	3	2.250	3.805	(2)	(1.868)	(1.870)	1.935	437
Πιστωτικές κάρτες	440	67	-	450	957	-	(446)	(446)	511	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	938	189	365	2.300	3.792	(235)	(1.632)	(1.867)	1.925	2.072
Επιχειρηματική Τραπεζική	10.346	421	5.525	583	16.875	(3.537)	(874)	(4.411)	12.464	8.166
Μεγάλες επιχειρήσεις	8.056	265	3.405	127	11.853	(2.193)	(477)	(2.670)	9.183	5.282
Μεσαίες επιχειρήσεις	2.290	156	2.120	456	5.022	(1.344)	(397)	(1.741)	3.281	2.884
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.657	15	79	6	6.757	(64)	(23)	(87)	6.670	243
Ελλάδα	6.576	15	79	6	6.676	(64)	(23)	(87)	6.589	243
Άλλες χώρες	81	-	-	-	81	-	-	-	81	-
Σύνολο	28.941	2.127	5.972	12.062	49.102	(3.838)	(7.098)	(10.936)	38.166	25.390

⁽¹⁾ Δάνεια ύψους €683 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €775 εκατ.) συμπεριλαμβάνονται στα μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα δάνεια δεδομένου ότι είναι εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
			(υψηλότερου κινδύνου)		
Λιανική Τραπεζική	6.929	3.787	297	11.013	8.319
Στεγαστικά δάνεια	5.652	2.716	9	8.377	7.557
Καταναλωτικά δάνεια	859	463	-	1.322	160
Πιστωτικές κάρτες	418	-	-	418	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	-	608	288	896	602
Επιχειρηματική Τραπεζική	3.117	5.519	1.437	10.073	4.135
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.549	4.161	1.321	8.031	3.045
Μεσαίες επιχειρήσεις	568	1.358	116	2.042	1.090
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	13	6.075	44	6.132	58
Ελλάδα	13	6.006	44	6.063	58
Άλλες χώρες	-	69	-	69	-
Σύνολο	10.059	15.381	1.778	27.218	12.512

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
			(υψηλότερου κινδύνου)		
Λιανική Τραπεζική	7.432	4.203	303	11.938	9.177
Στεγαστικά δάνεια	6.104	3.143	8	9.255	8.398
Καταναλωτικά δάνεια	888	415	2	1.305	165
Πιστωτικές κάρτες	440	-	-	440	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	-	645	293	938	614
Επιχειρηματική Τραπεζική	2.823	5.913	1.610	10.346	4.646
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.315	4.351	1.390	8.056	3.320
Μεσαίες επιχειρήσεις	508	1.562	220	2.290	1.326
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	9	6.295	353	6.657	192
Ελλάδα	9	6.214	353	6.576	192
Άλλες χώρες	-	81	-	81	-
Σύνολο	10.264	16.411	2.266	28.941	14.015

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
1-30 μέρες	922	123	47	172	178	115	139	1.696
31-60 μέρες	365	50	8	16	6	30	-	475
61-90 μέρες	219	30	4	5	18	5	-	281
91-180 μέρες	-	1	-	-	-	3	-	4
Πάνω από 180 μέρες	-	31	-	1	14	18	2	66
Σύνολο	1.506	235	59	194	216	171	141	2.522
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.319	45	-	119	168	133	5	1.789

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
1-30 μέρες	756	140	55	160	157	98	4	1.370
31-60 μέρες	274	47	8	18	39	19	-	405
61-90 μέρες	158	27	4	8	15	18	2	232
91-180 μέρες	-	1	-	-	31	4	-	36
Πάνω από 180 μέρες	-	32	-	3	23	17	9	84
Σύνολο	1.188	247	67	189	265	156	15	2.127
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.063	48	-	118	151	109	2	1.491

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Ενήμερα	564	102	-	150	530	211	16	1.573
1-30 μέρες	120	12	-	21	67	17	2	239
31-60 μέρες	66	7	-	6	4	20	-	103
61-90 μέρες	45	3	-	6	50	7	-	111
91-180 μέρες	285	16	5	21	1	17	-	345
Πάνω από 180 μέρες	3.015	121	4	494	383	592	6	4.615
Σύνολο	4.095	261	9	698	1.035	864	24	6.986
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	4.757	178	-	1.209	1.595	1.417	46	9.202

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Ενήμερα	830	194	-	185	523	186	12	1.930
1-30 μέρες	73	15	-	19	71	37	-	215
31-60 μέρες	48	7	-	10	98	31	-	194
61-90 μέρες	35	4	-	6	27	21	-	93
91-180 μέρες	211	20	9	32	13	26	-	311
Πάνω από 180 μέρες	3.116	180	6	583	492	604	7	4.988
Σύνολο	4.313	420	15	835	1.224	905	19	7.731
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.011	224	-	1.340	1.811	1.449	49	9.884

120

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2017	6.473	2.253	450	2.665	3.532	2.576	85	18.034
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	796	146	22	85	395	83	11	1.538
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(799)	(215)	(26)	(84)	(88)	(3)	-	(1.215)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(74)	(44)	-	(54)	(117)	(94)	(3)	(386)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(23)	(544)	(166)	(276)	(334)	(64)	(5)	(1.412)
Διαθέσεις απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	-	-	-	-	(60)	-	-	(60)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2017	6.373	1.596	280	2.336	3.327	2.498	88	16.498
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.278)	(1.335)	(271)	(1.638)	(2.292)	(1.634)	(64)	(9.512)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2017	4.095	261	9	698	1.035	864	24	6.986

* Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Τράπεζα

	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2016	7.101	2.664	740	2.682	3.575	2.885	102	19.749
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	775	271	8	171	589	96	4	1.914
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(1.260)	(253)	(53)	(51)	(129)	(4)	(5)	(1.755)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(81)	(57)	-	(118)	(111)	(152)	(3)	(522)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(62)	(372)	(245)	(19)	(387)	(249)	(13)	(1.347)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(5)	-	-	(5)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2016	6.473	2.253	450	2.665	3.532	2.576	85	18.034
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.160)	(1.833)	(435)	(1.830)	(2.308)	(1.671)	(66)	(10.303)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2016	4.313	420	15	835	1.224	905	19	7.731

* Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Ανάλυση εσόδων από τόκους από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

	31.12.2017			31.12.2016		
	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	510	127	637	551	143	694
Επιχειρηματική Τραπεζική	700	18	718	764	43	807
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	174	-	174	175	-	175
Σύνολο εσόδων από τόκους	1.384	145	1.529	1.490	186	1.676

Ρυθμίσεις

Οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που αναγνωρίζεται οικονομική αδυναμία του πιστούχου να εξυπηρετήσει το δάνειο σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της δανειακής σύμβασης. Αξιολογώντας αυτές τις δυσκολίες, η Τράπεζα τροποποιεί τους όρους της δανειακής σύμβασης ώστε να μπορέσει ο οφειλέτης να εξυπηρετήσει ή να αναχρηματοδοτεί το δάνειο, είτε ολικώς είτε μερικώς.

Για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής (στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες, χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις), τα προγράμματα ρύθμισης αφορούν κυρίως σε επιμήκυνση της διάρκειας του αρχικού δανείου σε συνδυασμό με μείωση της δόσης η οποία επιτυγχάνεται είτε μέσω σχήματος κλασματικών δόσεων έως 72 μήνες, όπου ο οφειλέτης καταβάλλει ποσοστό της προβλεπόμενης δόσης το οποίο κυμαίνεται μεταξύ 30% και 70%, είτε μέσω δυνατότητας «περιόδου χάριτος» με υποχρεωτική καταβολή μόνο τόκων για μέγιστο διάστημα 24 μηνών, που μπορεί να επεκταθεί υπό προϋποθέσεις για άλλους 24 μήνες.

Επιπλέον, προσφέρεται για τις χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις το προϊόν "Ταχεία απόσβεση κεφαλαίου" (Fast Capital Repayment). Το πρόγραμμα ρύθμισης προσφέρει πενταετή «περίοδο χάριτος», όπου το κεφάλαιο αποπληρώνεται σε μηνιαία ή σε τριμηνιαία βάση με την δόση να κυμαίνεται μεταξύ 30% και 70%, ανάλογα με τις δυνατότητες του δανειολήπτη. Ο τόκος υπολογίζεται σε εξαμηνιαία βάση και

διαγράφεται σε ποσοστό έως και 100% αν ο δανειολήπτης παραμένει συνεπής στην αποπληρωμή του κεφαλαίου. Τα συγκεκριμένα προγράμματα παρέχουν επίσης την δυνατότητα έκπτωσης επί των εξωλογιστικών τόκων.

Τέλος, προσφέρεται και το προϊόν "Μακροπρόθεσμη λύση με πάγωμα" (Split & Freeze), ένα καινούριο πρόγραμμα ρύθμισης που προσφέρεται σε στεγαστικά δάνεια και σε εξασφαλισμένα καταναλωτικά δάνεια. Ποσοστό του ρυθμισμένου δανείου που κυμαίνεται από 20% έως 60% παραμένει παγωμένο για 15 έτη, ανάλογα με τις δυνατότητες του δανειολήπτη.

Για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο τα προγράμματα ρύθμισης που εφαρμόζονται περιλαμβάνουν λύσεις προσαρμοσμένες στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και στην δυνατότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει.

Τόσο για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, όσο και για τα χαρτοφυλάκια της λιανικής τραπεζικής, στα αντίστοιχα εγχειρίδια Πιστωτικής Πολιτικής υφίστανται καταγεγραμμένες οδηγίες – διαδικασίες με τις οποίες αποτυπώνεται πλήρως το σύνολο των παρεχόμενων προϊόντων ρύθμισης, οι προϋποθέσεις ένταξης των πιστούχων και η διαχείριση και παρακολούθηση ρυθμισμένων δανείων από το στάδιο της έγκρισης μέχρι και το στάδιο λύσης της σύμβασης. Περιγράφονται επίσης με σαφήνεια οι εγκριτικές αρμοδιότητες κάθε επιτροπής πιστοδοτήσεων.

Η Διοίκηση διαχειρίζεται και παρακολουθεί ξεχωριστά από το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιο τα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ρυθμιστεί. Για παράδειγμα, εξετάζεται η εξέλιξη των ρυθμισμένων δανείων βάσει των νέων αθετήσεων, αναγνωρίζονται τα αίτια και όπου απαιτείται επαναπροσδιορίζεται η πολιτική ρυθμίσεων.

Σε ένα απομειωμένο ρυθμισμένο δάνειο θεωρείται ότι έχει παρέλθει η δοκιμαστική περίοδος όταν οι καθυστερήσεις είναι μικρότερες από 30 ημέρες κατά την ημερομηνία αναφοράς και μικρότερες από 90 ημέρες για 12 συνεχόμενους μήνες από την ημερομηνία της ρύθμισης. Σε κάθε περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση των όρων της ρύθμισης σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της ως άνω περιόδου, αυτό οδηγεί σε επανεκκίνηση της περιόδου και το δάνειο θεωρείται ακόμα απομειωμένο.

Για τους σκοπούς του υπολογισμού της πρόβλεψης για απομείωση, τα ρυθμισμένα δάνεια για τα οποία δεν έχει παρέλθει η δοκιμαστική περίοδος αξιολογούνται ξεχωριστά σε κάθε χαρτοφυλάκιο. Η μεθοδολογία υπολογισμού βασίζεται στην παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών εισροών λαμβάνοντας υπόψη την διαθέσιμη πληροφόρηση την στιγμή της εκτίμησης. Για το χαρτοφυλάκιο λιανικής ο υπολογισμός λαμβάνει υπόψη την μέση ετήσια συχνότητα αθέτησης ανά προϊόν ενώ για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο η πρόβλεψη απομείωσης υπολογίζεται κυρίως σε εξατομικευμένη βάση ανά

δανειολήπτη καθώς η ρύθμιση αποτελεί ένδειξη απομείωσης για εξατομικευμένη αξιολόγηση. Για τους δανειολήπτες οι οποίοι ανήκουν μεν στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο αλλά τα υπόλοιπα δεν εμπίπτουν στα κριτήρια εξατομικευμένης αξιολόγησης, η πρόβλεψη απομείωσης υπολογίζεται συλλογικά βάσει της πιθανότητας αθέτησης η οποία αντιστοιχεί στην εσωτερική βαθμίδα διαβάθμισης.

Οι ρυθμίσεις δεν οδηγούν σε αποαναγνώριση της απαίτησης εκτός και αν οι αλλαγές στους αρχικούς όρους της σύμβασης, οδηγήσουν ουσιαστικά σε διαφορετική απαίτηση όπως για παράδειγμα, η απαίτηση να έχει μεταβληθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι όροι της τροποποιημένης σύμβασης να είναι ουσιαστικά διαφορετικοί από αυτούς που προβλέπει η αρχική σύμβαση. Περιπτώσεις που μια τροποποίηση οδηγεί σε αποαναγνώριση συχνά συμβαίνουν όταν μια απαίτηση χωρίς εξασφαλίσεις μετατρέπεται σε απαίτηση πλήρως εξασφαλισμένη μετά από τροποποιήσεις των όρων της σύμβασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το νέο περιουσιακό στοιχείο θα αναγνωριστεί στην εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας των αρχικής απαίτησης και της εύλογης αξίας της καινούργιας αναγνωρισμένης απαίτησης θα αναγνωριστεί άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται τα ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών ανά είδος ρύθμισης:

Ανάλυση ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά είδος ρύθμισης

Είδη ρύθμισης	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	3.609	4.474	3.375	4.190
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	504	349	476	325
Επέκταση διάρκειας δανείου	2.475	2.251	2.421	2.182
Μετάθεση Πληρωμής Κεφαλαίου	280	396	277	393
Λοιπά μέτρα ρύθμισης	369	330	327	190
Συνολική καθαρή αξία	7.237	7.800	6.876	7.280

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα - Όμιλος

	31.12.2017			31.12.2016		
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	27.872	2.882	10%	30.905	3.274	11%
Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	2.895	985	34%	2.653	707	27%
Απομειωμένα	17.413	6.244	36%	19.542	6.707	34%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	48.180	10.111	21%	53.100	10.688	20%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Ατομική	(3.851)	(1.517)	39%	(4.251)	(1.434)	34%
Πρόβλεψη Απομείωσης- Συλλογική	(6.388)	(1.357)	21%	(7.206)	(1.454)	20%
Σύνολο	37.941	7.237	19%	41.643	7.800	19%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	25.470	6.611	26%	28.637	7.309	26%

Τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	31.12.2017	31.12.2016
Στεγαστικά δάνεια	909	1.073
Καταναλωτικά δάνεια	137	254
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	257	299
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.988	1.731
Σύνολο	3.291	3.357

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα - Τράπεζα

	31.12.2017			31.12.2016		
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	27.218	2.857	10%	28.941	3.137	11%
Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	2.522	934	37%	2.127	640	30%
Απομειωμένα	16.498	5.914	36%	18.034	6.304	35%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	46.238	9.705	21%	49.102	10.081	21%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Ατομική	(3.656)	(1.475)	40%	(3.838)	(1.358)	35%
Πρόβλεψη Απομείωσης- Συλλογική	(6.334)	(1.354)	21%	(7.098)	(1.443)	20%
Σύνολο	36.248	6.876	19%	38.166	7.280	19%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	23.503	6.437	27%	25.390	6.834	27%

Τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	31.12.2017	31.12.2016
Στεγαστικά δάνεια	900	1.055
Καταναλωτικά δάνεια	136	249
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	251	290
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.836	1.569
Σύνολο	3.123	3.163

Μεταβολή Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών μετά από Προβλέψεις Απομείωσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Υπόλοιπο κατά την έναρξη	7.800	7.407	7.280	6.624
Δάνεια και απαιτήσεις που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου	807	1.226	741	1.144
Έσοδα από τόκους	201	210	196	201
Αποπληρωμές Δανείων και απαιτήσεων	(415)	(344)	(336)	(300)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης εντός της περιόδου	(853)	(202)	(832)	(168)
Διαγραφές Δανείων και απαιτήσεων	(41)	(33)	(40)	(32)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	(130)	(244)	(133)	(189)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(94)	(233)	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	(38)	13	-	-
Υπόλοιπο κατά την 31η Δεκεμβρίου	7.237	7.800	6.876	7.280

Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1 Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες (βλέπε Σημείωση 28).

Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών μετά από προβλέψεις απομείωσης ανά κατηγορία

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Λιανική Τραπεζική	5.601	6.124	5.566	6.043
Στεγαστικά δάνεια	4.396	4.791	4.379	4.740
Καταναλωτικά δάνεια	730	825	727	807
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	475	508	460	496
Επιχειρηματική Τραπεζική	1.604	1.654	1.278	1.215
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.019	944	894	800
Μεσαίες επιχειρήσεις	585	710	384	415
Δημόσιος Τομέας	32	22	32	22
Ελλάδα	32	22	32	22
Συνολική καθαρή αξία	7.237	7.800	6.876	7.280

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών μετά από προβλέψεις απομείωσης ανά Γεωγραφική Περιοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ελλάδα	7.087	7.480	6.874	7.267
Νοτιοανατολική Ευρώπη	39	161	2	13
Λοιπές χώρες	111	159	-	-
Συνολική καθαρή αξία	7.237	7.800	6.876	7.280

Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, τα περιουσιακά στοιχεία από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων ανήλθαν σε ποσό €213 εκατ. (2016: €191 εκατ). Τα αντίστοιχα ποσά για την Τράπεζα είναι €85 εκατ (2016: €77 εκατ).

Κατά τη διάρκεια του 2017, περιουσιακά στοιχεία ποσού €53 εκατ. (2016: €10 εκατ) περιήλθαν στην κυριότητα του Ομίλου από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων. Τα αντίστοιχα ποσά για την Τράπεζα είναι €12 εκατ. (2016: €2 εκατ).

Όλες σχεδόν οι ανακτηθείσες εξασφαλίσεις αφορούν σε ακίνητα. Τα ακίνητα που ανακτήθηκαν εκποιούνται το

συντομότερο δυνατό. Τα ανωτέρω ακίνητα εμφανίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης στα Λοιπά στοιχεία ενεργητικού, έκτος των ακινήτων τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή / και την αποκόμιση κεφαλαιακών κερδών τα οποία εμφανίζονται στα ακίνητα επενδύσεων.

4.2.8 Κατανομή πιστωτικού κινδύνου των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

Η κατανομή των δανείων και απαιτήσεων κατά του Ομίλου και της Τράπεζας κατά γεωγραφική περιοχή και κλάδο, συνοψίζεται στους παρακάτω πίνακες:

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή- Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Ελλάδα			Νοτιοανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	23.692	10.647	(5.756)	759	49	(34)	127	75	(21)	24.578	10.771	(5.811)
Στεγαστικά δάνεια	16.255	6.373	(2.403)	159	5	(1)	77	49	(7)	16.491	6.427	(2.411)
Καταναλωτικά δάνεια	3.158	1.595	(1.361)	483	34	(27)	45	22	(12)	3.686	1.651	(1.400)
Πιστωτικές κάρτες	758	280	(275)	67	4	(4)	4	3	(2)	829	287	(281)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.521	2.399	(1.717)	50	6	(2)	1	1	-	3.572	2.406	(1.719)
Επιχειρηματική Τραπεζική	15.968	5.933	(4.037)	514	251	(143)	758	370	(178)	17.240	6.554	(4.358)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.766	1.292	(919)	194	56	(29)	93	26	(20)	4.053	1.374	(968)
Βιοτεχνία	608	376	(246)	-	-	-	85	37	(21)	693	413	(267)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.764	2.418	(1.598)	(11)	27	(23)	143	129	(80)	4.896	2.574	(1.701)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	882	407	(330)	193	132	(71)	205	141	(37)	1.280	680	(438)
Ενέργεια	1.195	42	(41)	51	1	(1)	8	1	-	1.254	44	(42)
Τουρισμός	897	416	(209)	35	21	(11)	14	7	(6)	946	444	(226)
Ναυτιλία	2.008	551	(347)	-	-	-	1	1	(1)	2.009	552	(348)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (εκτός ναυτιλίας)	422	209	(174)	13	4	(3)	41	14	(7)	476	227	(184)
Λοιπά	1.426	222	(173)	39	10	(5)	168	14	(6)	1.633	246	(184)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.293	88	(70)	-	-	-	69	-	-	6.362	88	(70)
Ελλάδα	6.293	88	(70)	-	-	-	-	-	-	6.293	88	(70)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	69	-	-	69	-	-
Σύνολο	45.953	16.668	(9.863)	1.273	300	(177)	954	445	(199)	48.180	17.413	(10.239)

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή- Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Ελλάδα			Νοτιοανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	25.568	11.893	(6.470)	2.001	175	(98)	160	103	(46)	27.729	12.171	(6.614)
Στεγαστικά δάνεια	16.930	6.473	(2.256)	980	77	(26)	82	51	(7)	17.992	6.601	(2.289)
Καταναλωτικά δάνεια	3.804	2.253	(1.869)	868	77	(57)	71	48	(36)	4.743	2.378	(1.962)
Πιστωτικές κάρτες	956	451	(446)	83	6	(6)	7	4	(3)	1.046	461	(455)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.878	2.716	(1.899)	70	15	(9)	-	-	-	3.948	2.731	(1.908)
Επιχειρηματική Τραπεζική	16.502	6.351	(4.290)	1.314	478	(261)	796	457	(206)	18.612	7.286	(4.757)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.792	1.395	(950)	263	84	(42)	105	42	(14)	4.160	1.521	(1.006)
Βιοτεχνία	611	384	(248)	98	29	(22)	105	41	(20)	814	454	(290)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.592	2.444	(1.596)	258	77	(50)	57	161	(134)	4.907	2.682	(1.780)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	879	439	(346)	422	199	(100)	265	157	(12)	1.566	795	(458)
Ενέργεια	1.204	50	(51)	83	18	(1)	36	1	(1)	1.323	69	(53)
Τουρισμός	846	387	(229)	47	24	(14)	32	18	(3)	925	429	(246)
Ναυτιλία	2.363	586	(391)	8	8	(7)	6	1	(1)	2.377	595	(399)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	332	135	(104)	55	12	(8)	49	21	(12)	436	168	(124)
Λοιπά	1.883	531	(375)	80	27	(17)	141	15	(9)	2.104	573	(401)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.678	85	(86)	-	-	-	81	-	-	6.759	85	(86)
Ελλάδα	6.678	85	(86)	-	-	-	-	-	-	6.678	85	(86)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	81	-	-	81	-	-
Σύνολο	48.748	18.329	(10.846)	3.315	653	(359)	1.037	560	(252)	53.100	19.542	(11.457)

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	23.577	10.584	(5.713)	-	-	-	15	1	(1)	23.592	10.585	(5.714)
Στεγαστικά δάνεια	16.256	6.373	(2.402)	-	-	-	-	-	-	16.256	6.373	(2.402)
Καταναλωτικά δάνεια	3.138	1.595	(1.360)	-	-	-	15	1	(1)	3.153	1.596	(1.361)
Πιστωτικές κάρτες	757	280	(275)	-	-	-	-	-	-	757	280	(275)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.426	2.336	(1.676)	-	-	-	-	-	-	3.426	2.336	(1.676)
Επιχειρηματική Τραπεζική	15.852	5.583	(4.032)	147	118	(76)	286	124	(98)	16.285	5.825	(4.206)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.552	1.211	(906)	23	-	-	60	1	(1)	3.635	1.212	(907)
Βιοτεχνία	597	376	(246)	-	-	-	33	2	(2)	630	378	(248)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	5.052	2.179	(1.712)	8	8	(8)	15	2	(2)	5.075	2.189	(1.722)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	786	393	(325)	101	100	(65)	25	1	-	912	494	(390)
Ενέργεια	1.178	42	(41)	-	-	-	18	-	-	1.196	42	(41)
Τουρισμός	876	416	(209)	10	10	(3)	1	1	(1)	887	427	(213)
Ναυτιλία	2.008	551	(347)	-	-	-	1	1	(1)	2.009	552	(348)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	418	209	(174)	-	-	-	17	-	-	435	209	(174)
Λοιπά	1.385	206	(72)	5	-	-	116	116	(91)	1.506	322	(163)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.292	88	(70)	-	-	-	69	-	-	6.361	88	(70)
Ελλάδα	6.292	88	(70)	-	-	-	-	-	-	6.292	88	(70)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	69	-	-	69	-	-
Σύνολο	45.721	16.255	(9.815)	147	118	(76)	370	125	(99)	46.238	16.498	(9.990)

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομει- ωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	25.456	11.840	(6.437)	-	-	-	14	1	(1)	25.470	11.841	(6.438)
Στεγαστικά δάνεια	16.916	6.473	(2.255)	-	-	-	-	-	-	16.916	6.473	(2.255)
Καταναλωτικά δάνεια	3.791	2.252	(1.869)	-	-	-	14	1	(1)	3.805	2.253	(1.870)
Πιστωτικές κάρτες	957	450	(446)	-	-	-	-	-	-	957	450	(446)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.792	2.665	(1.867)	-	-	-	-	-	-	3.792	2.665	(1.867)
Επιχειρηματική Τραπεζική	16.285	5.934	(4.317)	276	154	(86)	314	20	(8)	16.875	6.108	(4.411)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.643	1.316	(935)	-	-	-	64	2	(2)	3.707	1.318	(937)
Βιοτεχνία	587	381	(248)	-	-	-	41	2	(2)	628	383	(250)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.763	2.174	(1.662)	11	11	(8)	14	14	(2)	4.788	2.199	(1.672)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	762	409	(340)	250	132	(75)	25	-	-	1.037	541	(415)
Ενέργεια	1.183	47	(50)	-	-	-	30	-	-	1.213	47	(50)
Τουρισμός	829	384	(229)	12	11	(3)	1	1	(1)	842	396	(233)
Ναυτιλία	2.363	586	(391)	-	-	-	6	1	(1)	2.369	587	(392)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (εκτός ναυτιλίας)	324	133	(103)	-	-	-	17	-	-	341	133	(103)
Λοιπά	1.831	504	(359)	3	-	-	116	-	-	1.950	504	(359)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.676	85	(87)	-	-	-	81	-	-	6.757	85	(87)
Ελλάδα	6.676	85	(87)	-	-	-	-	-	-	6.676	85	(87)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	81	-	-	81	-	-
Σύνολο	48.417	17.859	(10.841)	276	154	(86)	409	21	(9)	49.102	18.034	(10.936)

125

4.2.9 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση των ομολόγων, των εντόκων γραμματίων και άλλων χρεωστικών τίτλων ανά συντελεστή διαβάθμισης των τίτλων στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, βάσει της χαμηλότερης αξιολόγησης μεταξύ της Moody's και της S&P εκφρασμένης σε κλίμακα της Moody's:

Πιστοληπτική διαβάθμιση χρεογράφων - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	3	-	-	-	3
Aa1 έως A3	204	226	-	977	1.407
Baa1 έως Ba3	92	262	386	-	740
Χαμηλότερα από Ba3	1.426	279	310	1.243	3.258
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.378	225	252	1.106	2.961
Χωρίς διαβάθμιση	-	-	-	2	2
Σύνολο	1.725	767	696	2.222	5.410

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	47	14	-	-	61
Aa1 έως A3	209	420	54	8.447	9.130
Baa1 έως Ba3	35	920	-	7	962
Χαμηλότερα από Ba3	1.561	842	95	1.621	4.119
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.492	603	83	1.451	3.629
Χωρίς διαβάθμιση	5	40	-	24	69
Σύνολο	1.857	2.236	149	10.099	14.341

Πιστοληπτική Διαβάθμιση χρεογράφων – Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι την λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	3	-	-	-	3
Aa1 έως A3	204	226	-	977	1.407
Baa1 έως Ba3	92	78	385	-	555
Χαμηλότερα από Ba3	1.426	279	296	1.120	3.121
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.378	225	252	1.106	2.961
Χωρίς διαβάθμιση	-	-	-	2	2
Σύνολο	1.725	583	681	2.099	5.088

31 Δεκεμβρίου 2016	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι την λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	47	-	-	-	47
Aa1 έως A3	209	-	-	8.446	8.655
Baa1 έως Ba3	35	49	-	-	84
Χαμηλότερα από Ba3	1.554	82	84	1.407	3.127
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.492	68	-	1.407	2.967
Χωρίς διαβάθμιση	5	30	-	19	54
Σύνολο	1.850	161	84	9.872	11.967

Κατά τη διάρκεια του 2018, η Ελληνική Δημοκρατία αναβαθμίστηκε κατά μια βαθμίδα από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's και S&P. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Δημοκρατία αναβαθμίστηκε από τη Moody's από «Caa2» σε «B3» και από την S&P από «B-» σε «B».

4.3 Κίνδυνος Αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και την παροχή υπηρεσιών προς την πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανής ζημίας στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητα τους και πηγάζει, κυρίως, από τις συναλλαγές σε παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματιστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και από το εμπορικό και διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο χρεογράφων.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα

δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματιστηριακών παραγώγων προϊόντων, με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλεια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Τέλος, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου και κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου λόγω μεταβολών στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητα τους. Ο Όμιλος κατέχει ένα περιορισμένο χαρτοφυλάκιο θέσεων σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χ.Α., και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό ή στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος

προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και/ή στην υποκείμενη μεταβλητότητα τους. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διεθνών Αγορών. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λοιπές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Ο Όμιλος συναλλάσσεται σε όλα τα βασικά νομίσματα, διατηρώντας κυρίως βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις για αποκόμιση κερδών και για την εξυπηρέτηση των θεσμικών, εταιρικών, εγχώριων και διεθνών πελατών του. Σύμφωνα με τη στρατηγική της Τράπεζας, η ανοικτή συναλλαγματική θέση στο τέλος της ημέρας πρέπει να συμμορφώνεται με τα όρια που έχουν τεθεί από τη Διεύθυνση Διεθνών Αγορών και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων Τράπεζας και Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο). Η ίδια πολιτική ισχύει σε όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

4.3.1 Κίνδυνος αγοράς για το εμπορικό χαρτοφυλάκιο και το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο - Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ»)

Η Τράπεζα, για την ορθή εκτίμηση και αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου αγοράς, χρησιμοποιεί συγκεκριμένα μοντέλα και διαδικασίες, που βασίζονται σε διεθνώς αναγνωρισμένες μεθόδους και πρακτικές. Ειδικότερα, η Τράπεζα εκτιμά τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία (ΜΔΖ) του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της, μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Συγκεκριμένα, λόγω της γραμμικής κυρίως φύσης των προϊόντων του χαρτοφυλακίου, η Τράπεζα εφαρμόζει τη μεθοδολογία της διακύμανσης-συνδιακύμανσης, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Σε καθημερινή βάση, εκτιμάται η ΜΔΖ τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακού, μετοχικού, συναλλαγματικού) του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ χρησιμεύουν αφενός ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων και αφετέρου για εποπτικούς σκοπούς. Ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αφορούν στο σύνολο του εμπορικού και διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και για τον υπολογισμό των σχετικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων χρησιμοποιούνται 75 σταθμισμένες ημερήσιες παρατηρήσεις ανά παράγοντα κινδύνου. Για εποπτικούς σκοπούς, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αφορούν μόνο στο

εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και ο υπολογισμός των σχετικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων βασίζεται σε 252, ισοσταθμισμένες, ημερήσιες παρατηρήσεις ανά παράγοντα κινδύνου. Ως παράγοντες κινδύνου ορίζονται τα επιτόκια, οι τιμές των μετοχικών δεικτών, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι τιμές των εμπορευμάτων. Επί του παρόντος, οι παράγοντες κινδύνου που εμπλέκονται στον υπολογισμό της ΜΔΖ ανέρχονται σε 1.407.

Επιπροσθέτως, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. εκτιμά ημερησίως τη ΜΔΖ του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας υπό ακραίες συνθήκες, για τον υπολογισμό της οποίας η βαθμονόμηση των παραμέτρων του υποδείγματος γίνεται σύμφωνα με ιστορικά δεδομένα από μια συνεχή δωδεκάμηνη περίοδο σημαντικών ακραίων χρηματοοικονομικών συνθηκών συναφών προς το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας. Οι σχετικές διακυμάνσεις-συνδιακυμάνσεις προκύπτουν από μια περίοδο ακραίων συνθηκών στις αγορές, η οποία επιλέγεται από ένα διάστημα 10 ετών, αρχής γενομένης το 2008. Η ΜΔΖ υπό ακραίες συνθήκες υπολογίζεται σε καθημερινή βάση, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Επιπλέον, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. εκτιμά ημερησίως και τη ΜΔΖ των χαρτοφυλακίων της Τράπεζας με τη μέθοδο της Ιστορικής Προσομοίωσης, για σκοπούς σύγκρισης.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν σύμφωνα με το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνου (Risk Appetite Framework—“RAF”) της Τράπεζας, την αναμενόμενη κερδοφορία της Διεύθυνσης Διεθνών Αγορών, καθώς και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ομίλου. Τα όρια αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, συναλλαγματικό, μετοχικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση μεταξύ των χαρτοφυλακίων.

Κατόπιν ελέγχου του μοντέλου και των παραγομένων εξ' αυτού αποτελεσμάτων, η Τράπεζα έχει λάβει την έγκριση χρήσης του εσωτερικού υποδείγματος από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς επίσης και από εξωτερικούς συμβούλους. Επίσης, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα, την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών ελέγχου που αφορούν στο συγκεκριμένο υπόδειγμα. Επιπλέον, η επάρκεια του πλαισίου διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, καθώς και η καταλληλότητα του μοντέλου εκτίμησης της ΜΔΖ που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Τράπεζας, επαναξιολογήθηκαν επιτυχώς κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επιθεώρησης που έλαβε χώρα κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017, στο πλαίσιο της «Στοχευμένης Αξιολόγησης Εσωτερικών Υποδειγμάτων για τον Κίνδυνο Αγοράς» που εφάρμοσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η τελική έκθεση αξιολόγησης δεν περιλάμβανε σημαντικά ευρήματα, τα περισσότερα εκ των οποίων ήταν ελάχιστης βαρύτητας.

Οι πίνακες που ακολουθούν απεικονίζουν τη ΜΔΖ της Τράπεζας (99%, 1- ημέρα) για τα έτη που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου του 2017 και 2016, αντίστοιχα:

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

2017 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ Επιτοκιακό ύ Κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού Κινδύνου	ΜΔΖ Συναλλα- ματικού Κινδύνου
31				
Δεκεμβρίου Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	7.996	7.702	1.742	452
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	7.293	6.766	1.014	506
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	12.426	11.389	2.226	945
	4.730	4.241	328	171
2016 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ Επιτοκιακού Κινδύνου	ΜΔΖ Μετοχικού Κινδύνου	ΜΔΖ Συναλλα- ματικού Κινδύνου
31				
Δεκεμβρίου Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	11.116	10.943	945	170
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	9.630	9.114	1.196	385
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	21.287	19.695	2.281	872
	5.138	4.428	743	157

Η Τράπεζα έχει έκθεση κυρίως σε επιτοκιακό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται μέσω των εκτιμήσεων της αντίστοιχης ΜΔΖ. Η εξέλιξη της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό κίνδυνο εξαρτάται από την ευαισθησία του εμπορικού και διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε μεταβολές των επιτοκίων, κυρίως στην καμπύλη ανταλλαγής επιτοκίων του Ευρώ και στις αποδόσεις των αντίστοιχων κυβερνητικών ομολόγων, καθώς και από το επίπεδο των αντίστοιχων μεταβλητοτήτων.

Η ευαισθησία του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε μεταβολές των επιτοκίων παρέμεινε σχετικά σταθερή κατά τη διάρκεια του 2017, καθώς οι υποκείμενες θέσεις δεν παρουσίασαν σημαντικές μεταβολές. Παράλληλα, η μεταβλητότητα των επιτοκίων, ιδιαίτερα της καμπύλης επιτοκίων του Ευρώ, μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του έτους. Συγκεκριμένα, ενώ τα επιτόκια ακολούθησαν μια ελαφρώς ανοδική πορεία, η βελτίωση του κλίματος στις διεθνείς αγορές οδήγησαν τις μεταβλητότητες σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Επιπλέον, η βελτίωση της εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία, όπως αυτό φαίνεται από τη μείωση των περιθωρίων μεταξύ των αποδόσεων των ελληνικών κυβερνητικών χρεογράφων και των αντίστοιχων γερμανικών, είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των μεταβλητοτήτων των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και τον συνολικό κίνδυνο αγοράς ακολούθησαν πτωτική τάση, καταγράφοντας τις ελάχιστες τιμές τους προς το τέλος του τρίτου τριμήνου του έτους. Ωστόσο, τον Δεκέμβριο του 2017, λόγω της ανταλλαγής των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου που

προήλθαν από το PSI με τα νέα ομόλογα σταθερού επιτοκίου, μακροπρόθεσμης διάρκειας, οι αποδόσεις της καμπύλης ελληνικών κυβερνητικών χρεογράφων παρουσίασαν απότομη πτώση, γεγονός που επέφερε την αύξηση των υποκείμενων μεταβλητοτήτων κι ως εκ τούτου της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και τον συνολικό κίνδυνο αγοράς της Τράπεζας.

Στη συνέχεια, οι μεταβλητότητες των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου επανήλθαν σε καθοδική πορεία, οδηγώντας τελικά τη ΜΔΖ στο τέλος του 2017 σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις ΜΔΖ στο τέλος του προηγούμενου έτους.

Back-testing

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινό πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing). Ο έλεγχος, σύμφωνα με τον ισχύοντα Κανονισμό Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών, καθώς και των πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ για εποπτικούς σκοπούς. Τα υποθετικά κέρδη/ζημίες προκύπτουν από τη διαφορά στην αξία του χαρτοφυλακίου μεταξύ των ημερών t και $t+1$, με την υπόθεση ότι οι θέσεις παραμένουν σταθερές, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά το κλείσιμο της ημέρας t . Αντιστοίχως, τα πραγματικά κέρδη/ζημίες προκύπτουν από τη μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου κατά το κλείσιμο των ημερών t και $t+1$, λαμβάνοντας υπόψη τις συναλλαγές που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας $t+1$, με εξαίρεση την καταβολή/είσπραξη προμηθειών και τόκων.

Σε περίπτωση κατά την οποία οι υποθετικές / πραγματικές ζημίες υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών. Κατά τη διάρκεια του 2017, δεν υπήρξε καμία περίπτωση όπου το αποτέλεσμα του δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου υπερέβη την αντίστοιχη εκτίμηση ΜΔΖ, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι οι μεταβλητότητες των επιτοκίων βρίσκονταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο.

Stress Testing

Η εκτίμηση της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες αναφέρονται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς και δε λαμβάνουν υπόψη ακραίες μεταβολές στις τιμές των παραγόντων κινδύνου.

Για την βελτίωση της προβλεπτικής ικανότητας του μοντέλου εκτίμησης ΜΔΖ και την ελαχιστοποίηση της επίδρασης των ανωτέρω περιορισμών, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση πρόγραμμα προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing), που συνίσταται στον υπολογισμό του κέρδους/ζημίας του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε περιπτώσεις ακραίων μεταβολών στις αγορές. Τα σενάρια που εφαρμόζονται παρουσιάζονται στους πίνακες που ακολουθούν.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Σενάρια μεταβολής επιτοκίων:

Σενάριο	Περιγραφή	0-3 μήνες	3 μήνες - 5 έτη	>5 έτη
1	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	+200 μ.β.	+200 μ.β.	+200 μ.β.
2	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	-200 μ.β.	-200 μ.β.	-200 μ.β.
3	Αύξηση κλίσης της καμπύλης	0 μ.β.	+100 μ.β.	+200 μ.β.
4	Μείωση κλίσης της καμπύλης	+200 μ.β.	+100 μ.β.	0 μ.β.

Σενάριο μεταβολής μετοχικών δεικτών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	-30% για όλους τους δείκτες

Σενάριο μεταβολής συναλλαγματικών ισοτιμιών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	Υποτίμηση ευρώ κατά 30%

4.3.2 Περιορισμοί της μεθοδολογίας ΜΔΖ

Η μέθοδος της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες υπό ακραίες συνθήκες στις αγορές ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν πλήρως τη μέγιστη ζημιά που μπορεί να υποστεί η Τράπεζα. Οι περιορισμοί της μεθοδολογίας συνοψίζονται ως εξής:

- Η χρήση διακυμάνσεων και συσχετίσεων ως μέτρο πρόβλεψης της μελλοντικής συμπεριφοράς παραγόντων κινδύνων δύναται να αποδειχθεί ανεπαρκής σε περιόδους έντονης διακύμανσης στις αγορές. Ωστόσο, ο εν λόγω περιορισμός μετριάζεται με τον υπολογισμό της ΜΔΖ υπό ακραίες συνθήκες.
- Ο χρονικός ορίζοντας των δέκα ημερών για τον υπολογισμό της ΜΔΖ (που χρησιμοποιείται για εποπτικούς σκοπούς και κεφαλαιακές απαιτήσεις), συνεπάγεται ότι το σύνολο του χαρτοφυλακίου μπορεί να ρευστοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής. Εντούτοις, η παραδοχή αυτή μπορεί να υποεκτιμά τον κίνδυνο αγοράς σε περιόδους μη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά.
- Η ΜΔΖ αναφέρεται σε πιθανές ζημίες στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας για διάστημα εμπιστοσύνης 99%, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ζημίες πέρα από το διάστημα αυτό.
- Όλοι οι υπολογισμοί βασίζονται στις θέσεις της Τράπεζας κατά το κλείσιμο κάθε εργάσιμης ημέρας, μη λαμβάνοντας υπόψη τις ενδοημερήσιες μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο.
- Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ βασίζονται σε μικρές μεταβολές στις τιμές των παραγόντων κινδύνων. Σε περίπτωση μεγαλύτερων μεταβολών (tail events), το υπόδειγμα ενδέχεται να μην αποτυπώσει πλήρως την επίδρασή τους στην αξία του χαρτοφυλακίου.
- Γίνεται η υπόθεση ότι, οι αποδόσεις επί των μεμονωμένων παραγόντων κινδύνου ακολουθούν κανονική κατανομή. Εάν αυτό δεν ισχύει, η πιθανότητα ακραίων μεταβολών στην αγορά θα μπορούσε να υποεκτιμηθεί. Ο εν λόγω περιορισμός μετριάζεται μέσω της διενέργειας προγράμματος προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing), το οποίο αναλύθηκε σε προηγούμενη παράγραφο.

4.3.3 Κίνδυνος επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Επιτοκιακός κίνδυνος επί του τραπεζικού χαρτοφυλακίου είναι ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος για τα έσοδα (καθαρά έσοδα από τόκους) και το κεφάλαιο, ο οποίος απορρέει από δυσμενείς μεταβολές των επιτοκίων οι οποίες επηρεάζουν τα στοιχεία του τραπεζικού χαρτοφυλακίου. Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο προέρχεται από την αναντιστοιχία στις ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου μεταξύ στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο αποτελείται κυρίως από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τίτλους που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως δάνεια και απαιτήσεις και διακρατούμενα στη λήξη, υποχρεώσεις προς πελάτες, υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις, τα οποία καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος. Ο Όμιλος διατηρεί επαρκείς διαδικασίες μέτρησης, παρακολούθησης και ελέγχου του επιτοκιακού κινδύνου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου, στις οποίες περιλαμβάνονται:

- Συστήματα μέτρησης επιτοκιακού κινδύνου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου. Τα συστήματα αυτά έχουν τη δυνατότητα κάλυψης όλων των βασικών πηγών επιτοκιακού κινδύνου και αξιολόγησης των επιπτώσεων των επιτοκιακών μεταβολών με τρόπο που να συνάδει με το πλαίσιο δραστηριοτήτων του Ομίλου.
- Μέτρηση του βαθμού ευαισθησίας των ζημιών σε περιπτώσεις καταστάσεων κρίσης.
- Επαρκείς και αποτελεσματικές διαδικασίες και συστήματα πληροφορικής για τη μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και υποβολή αναφορών σχετικά με τα επίπεδα έκθεσης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου σε επιτοκιακό κίνδυνο.
- Τεκμηριωμένη πολιτική διαχείρισης του επιτοκιακού κινδύνου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

4.3.4 Επιτοκιακός κίνδυνος βάσει της ημερομηνίας επόμενης αναπροσαρμογής επιτοκίου

Ο επιτοκιακός κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος και αφορά σε χρηματοοικονομικά μέσα με βάση την ημερομηνία της αμέσως επόμενης αναπροσαρμογής των επιτοκίων συνοψίζεται ως ακολούθως:

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	996	4	-	-	-	778	1.778
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.345	-	-	296	-	95	1.736
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	44	820	612	35	214	68	1.793
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21.246	3.799	3.573	2.556	6.153	614	37.941
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	94	24	86	125	437	96	862
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	-	10	-	627	59	-	696
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	67	-	65	2.090	-	2.222
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	16	-	-	18	1	1.412	1.447
Σύνολο	23.741	4.724	4.271	3.722	8.954	3.063	48.475
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.188	368	881	2.855	44	5	7.341
Υποχρεώσεις προς πελάτες	27.898	3.167	5.488	2.554	2	1.156	40.265
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	29	375	302	480	-	11	1.197
Λοιπά στοιχεία παθητικού	42	-	3	2	-	942	989
Σύνολο	31.157	3.910	6.674	5.891	46	2.114	49.792
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(7.416)	814	(2.403)	(2.169)	8.908	949	(1.317)
Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Όμιλος							
31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	596	14	-	-	-	891	1.501
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.758	81	195	27	2	164	2.227
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	122	781	693	97	164	22	1.879
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20.708	6.118	3.804	2.218	6.126	2.669	41.643
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	422	454	250	429	681	398	2.634
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	-	13	-	82	54	-	149
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	2.786	5.875	423	1.015	-	10.099
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού & απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	17	1	89	12	11	350	480
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	41	-	-	18	-	1.471	1.530
Σύνολο	23.664	10.248	10.906	3.306	8.053	5.965	62.142
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.773	52	190	2.101	68	4	18.188
Υποχρεώσεις προς πελάτες	27.674	3.709	5.983	1.923	2	1.168	40.459
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	268	285	109	4	-	7	673
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	11	22	76	321	384	1.393	2.207
Λοιπά στοιχεία παθητικού	60	-	-	2	-	892	954
Σύνολο	43.786	4.068	6.358	4.351	454	3.464	62.481
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(20.122)	6.180	4.548	(1.045)	7.599	2.501	(339)

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	949	4	-	-	-	538	1.491
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.246	117	-	296	-	64	1.723
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	44	819	612	35	215	48	1.773
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	19.740	4.281	3.475	2.414	5.911	427	36.248
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	4	7	18	118	437	88	672
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	-	10	-	612	59	-	681
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	-	-	8	2.091	-	2.099
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	1	1.330	1.331
Σύνολο	21.983	5.238	4.105	3.483	8.714	2.495	46.018
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.399	451	887	2.855	44	37	7.673
Υποχρεώσεις προς πελάτες	27.279	2.983	5.032	2.468	-	1.087	38.849
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουιές δανειακές υποχρεώσεις	22	43	195	478	-	4	742
Λοιπά στοιχεία παθητικού	-	-	3	-	-	820	823
Σύνολο	30.700	3.477	6.117	5.801	44	1.948	48.087
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(8.717)	1.761	(2.012)	(2.318)	8.670	547	(2.069)

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	314	5	-	-	-	525	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.087	126	232	26	-	108	2.579
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	122	781	693	97	158	-	1.851
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20.318	4.545	3.258	1.912	5.707	2.426	38.166
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	23	56	25	57	-	90	251
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	65	19	-	-	-	-	84
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	2.756	5.845	256	1.015	-	9.872
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.456	1.456
Σύνολο	22.929	8.288	10.053	2.348	6.880	4.605	55.103
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.858	174	145	2.101	68	43	18.389
Υποχρεώσεις προς πελάτες	26.631	3.007	5.050	1.800	-	838	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουιές δανειακές υποχρεώσεις	258	-	-	-	-	-	258
Λοιπά στοιχεία παθητικού	-	-	-	-	-	777	777
Σύνολο	42.747	3.181	5.195	3.901	68	1.658	56.750
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(19.818)	5.107	4.858	(1.553)	6.812	2.947	(1.647)

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

4.3.5 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η έκθεση του Ομίλου και της Τράπεζας στον συναλλαγματικό κίνδυνο πριν ληφθεί υπόψη η επίδραση της αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ανοικτή συναλλαγματική θέση στο τέλος της ημέρας πρέπει να συμμορφώνεται με τα όρια που

έχουν θεσπιστεί από τη Διεύθυνση Διεθνών Αγορών και τη ΔΔΧΛΚΤ&Ο. Η συμμόρφωση επιτυγχάνεται αναλαμβάνοντας κατάλληλες αντισταθμιστικές θέσεις. Ως αποτέλεσμα, η καθαρή έκθεση σε κάθε ξένο νόμισμα διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και εντός των προκαθορισμένων ορίων. Η έκθεση του Ομίλου στον συναλλαγματικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 είχε ως εξής:

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουιά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.649	22	3	-	2	102	1.778
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.463	156	28	18	29	42	1.736
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.748	32	-	-	-	13	1.793
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.486	122	9	2	54	8	3.681
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	34.873	1.715	29	-	630	694	37.941
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	680	19	-	-	-	163	862
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	696	-	-	-	-	-	696
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.221	1	-	-	-	-	2.222
Ακίνητα επενδύσεων	852	-	-	-	-	22	874
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	-	-	-	-	-	8
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	130	-	-	-	-	2	132
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.071	-	-	-	-	15	1.086
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	6.878	31	8	1	1	30	6.949
Σύνολο ενεργητικού (εξαμ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	55.755	2.098	77	21	716	1.091	59.758
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.920	69	4	2	205	810	5.010
Σύνολο ενεργητικού	59.675	2.167	81	23	921	1.901	64.768
31 Δεκεμβρίου 2017	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουιά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.225	67	3	-	46	-	7.341
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.635	137	16	1	2	7	3.798
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.775	1.893	149	1	42	1.405	40.265
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	1.193	-	-	-	-	4	1.197
Λοιπά στοιχεία παθητικού	949	27	2	-	-	33	1.011
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	253	-	-	-	-	1	254
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	50.030	2.124	170	2	90	1.450	53.866
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	2.717	59	5	-	8	734	3.523
Σύνολο παθητικού	52.747	2.183	175	2	98	2.184	57.389
Καθαρή συναλλαγματική θέση	6.928	(16)	(94)	21	823	(283)	7.379

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.205	28	6	-	10	252	1.501
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.822	263	36	10	26	70	2.227
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.791	77	-	-	-	11	1.879
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.267	164	8	4	30	9	4.482
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	37.342	2.045	94	1	972	1.189	41.643
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	2.095	23	-	-	-	516	2.634
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	149	-	-	-	-	-	149
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	10.099	-	-	-	-	-	10.099
Ακίνητα επενδύσεων	844	-	-	-	-	25	869
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης *	7	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λουπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	126	-	-	-	-	11	137
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.224	-	-	-	-	62	1.286
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	509	1	-	-	-	5	515
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	7.234	89	3	1	2	49	7.378
Σύνολο ενεργητικού (εξαμ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	68.714	2.690	147	16	1.040	2.199	74.806
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1.789	225	31	-	5	1.675	3.725
Σύνολο ενεργητικού	70.503	2.915	178	16	1.045	3.874	78.531
31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	18.040	93	-	-	45	10	18.188
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.836	298	23	2	10	-	5.169
Υποχρεώσεις προς πελάτες	35.919	2.101	157	1	60	2.221	40.459
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουπές δανειακές υποχρεώσεις	669	-	-	-	-	4	673
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.201	1	-	-	-	5	2.207
Λουπά στοιχεία παθητικού	928	8	3	-	-	41	980
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	266	-	-	-	-	3	269
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	62.859	2.501	183	3	115	2.284	67.945
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	847	242	32	-	5	1.873	2.999
Σύνολο παθητικού	63.706	2.743	215	3	120	4.157	70.944
Καθαρή συναλλαγματική θέση	6.797	172	(37)	13	925	(283)	7.587

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.453	21	3	-	1	13	1.491
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.512	130	16	18	27	20	1.723
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.728	32	-	-	-	13	1.773
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.478	122	9	2	54	8	3.673
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	33.942	1.638	29	-	605	34	36.248
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	657	15	-	-	-	-	672
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	681	-	-	-	-	-	681
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.095	1	-	-	-	3	2.099
Συμμετοχές σε θυγατρικές	1.443	-	-	-	-	-	1.443
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	6
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	125	-	-	-	-	-	125
Ενσώματα πάγια στοιχεία	247	-	-	-	-	1	248
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	6.735	31	4	1	1	3	6.775
Σύνολο ενεργητικού (εξαμ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	54.109	1.990	61	21	688	95	56.964
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1.188	23	-	1	197	52	1.461
Σύνολο ενεργητικού	55.297	2.013	61	22	885	147	58.425
31 Δεκεμβρίου 2017	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.410	125	88	2	46	2	7.673
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.635	137	16	1	2	7	3.798
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.227	1.755	136	1	30	700	38.849
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουπές δανειακές υποχρεώσεις	742	-	-	-	-	-	742
Λουπά στοιχεία παθητικού	872	11	1	-	-	14	898
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	251	-	-	-	-	-	251
Σύνολο παθητικού	49.137	2.028	241	4	78	723	52.211
Καθαρή συναλλαγματική θέση	6.160	(15)	(180)	18	807	(576)	6.214

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουτά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	801	18	2	-	2	21	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.089	159	9	10	252	60	2.579
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.763	77	-	-	-	11	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.251	164	8	4	30	9	4.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	35.434	1.943	94	-	671	24	38.166
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	235	16	-	-	-	-	251
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	84	-	-	-	-	-	84
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	9.872	-	-	-	-	-	9.872
Συμμετοχές σε θυγατρικές	2.543	-	-	-	-	-	2.543
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	6
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λουτά άυλα περιουσιακά στοιχεία	108	-	-	-	-	-	108
Ενσώματα πάγια στοιχεία	255	-	-	-	-	1	256
Λουτά στοιχεία ενεργητικού	6.830	86	1	1	2	-	6.920
Σύνολο ενεργητικού (εξαμ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	64.278	2.463	114	15	957	126	67.953
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	280	31	-	-	-	4	315
Σύνολο ενεργητικού	64.558	2.494	114	15	957	130	68.268
31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	Λουτά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	18.127	142	79	2	36	3	18.389
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.833	298	23	2	10	-	5.166
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.533	1.884	136	1	33	739	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	258	-	-	-	-	-	258
Λουτά στοιχεία παθητικού	776	1	-	-	-	-	777
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	255	-	-	-	-	-	255
Σύνολο παθητικού	58.782	2.325	238	5	79	742	62.171
Καθαρή συναλλαγματική θέση	5.776	169	(124)	10	878	(612)	6.097

4.4 Κίνδυνος χώρας

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω των γεγονότων που συντελούνται σε μια χώρα, τα οποία βρίσκονται τουλάχιστον έως ένα βαθμό υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης, αλλά όχι υπό τον έλεγχο κάποιας εταιρείας ή ατόμου. Οι κύριες κατηγορίες του κινδύνου χώρας περιλαμβάνουν τον κίνδυνο στάσης πληρωμών (sovereign risk), τον κίνδυνο αδυναμίας μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibility risk) και τον κίνδυνο μη αποπληρωμής υποχρεώσεων στο εξωτερικό (transfer risk). Ως εκ τούτου, στον κίνδυνο χώρας εμπίπτουν όλες οι μορφές διασυννοριακών χρηματοδοτήσεων σε μια χώρα, είτε αυτές αφορούν στην κεντρική κυβέρνηση, είτε σε Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι.), είτε σε ιδιωτική επιχείρηση ή ιδιώτη.

Τα στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού τα οποία υπόκεινται σε κίνδυνο χώρας είναι τα παρακάτω:

- οι συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο θυγατρικών που εδρεύουν στο εξωτερικό,
- οι διατραπεζικές τοποθετήσεις, με ή χωρίς εξασφάλιση, καθώς και οι ισοδύναμοι κίνδυνοι από συναλλαγές σε παράγωγα εξωχρηματοπιστωτικά προϊόντα, με Π.Ι. τα οποία εδρεύουν στο εξωτερικό,

- η χορήγηση δανείων προς εταιρείες ή Π.Ι. που εδρεύουν στο εξωτερικό, η διακράτηση διεθνών εταιρικών ομολόγων, καθώς και η χρηματοδότηση μεγάλων διασυννοριακών έργων (project finance),
- οι εγχρήματες (funded) και μη-εγχρήματες (unfunded) εμπορικές συναλλαγές με αντισυμβαλλόμενους που έχουν έδρα στο εξωτερικό, και
- η διακράτηση κρατικών ομολόγων και η πώληση πιστωτικής προστασίας (credit default swap), όπου η υποκείμενη οντότητα είναι κάποια χώρα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. παρακολουθεί την έκθεση της Τράπεζας σε κίνδυνο χώρας, εστιάζοντας κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, καθώς και στην Κύπρο, Μάλτα, Αίγυπτο και Νότιο Αφρική, όπου ο Όμιλος έχει παρουσία. Η έκθεση σε κίνδυνο χώρας μειώνεται τα τελευταία χρόνια, λόγω της σταδιακής πώλησης των θυγατρικών στο εξωτερικό, όπως αυτό έχει συμφωνηθεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και παρουσιάζεται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (βλέπε Σημείωση 45 «Σχέδιο Αναδιάρθρωσης»).

4.5 Κίνδυνος ρευστότητας

4.5.1 Διαχείριση κινδύνου ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος

απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες, χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές. Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων. Επιπλέον, λαμβάνουν καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου και τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε σε 78,2% και 79,6%, σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

4.5.2 Πηγές ρευστότητας

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης («MROs») και των στοχευμένων

πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με μεγάλα Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση εξασφαλίσεων κυρίως στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστότητας και πιστωτικής ποιότητας, όπως ομολόγων («ΕΤΧΣ») / Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης («ΕΜΣ»), ομολόγων έκδοσης κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια του 2017, το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας παρουσίασε σημαντική βελτίωση. Η Τράπεζα μηδένισε την εξάρτησή της από το μηχανισμό ELA και περιόρισε περαιτέρω τη χρηματοδότησή της από την ΕΚΤ, μειώνοντας τη συνολική της έκθεση στο Ευρωσύστημα στο χαμηλότερο επίπεδο από την έναρξη της κρίσης. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η συνολική έκθεση στο Ευρωσύστημα περιορίστηκε αποκλειστικά σε TLTROs και διαμορφώθηκε σε €2,75 δισ., καταγράφοντας μείωση ύψους €9,6 δισ. σε σύγκριση με την 31 Δεκεμβρίου 2016. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μειώθηκε κατά €4 δισ., λόγω της ανταλλαγής ομολόγων έκδοσης ΕΤΧΣ στο πλαίσιο των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους. Η χρηματοδότηση μέσω του μηχανισμού ELA μειώθηκε κατά €5,6 δισ. ως αποτέλεσμα αύξησης των καταθέσεων πελατείας της Τράπεζας κατά €1,5 δισ. στα €38,8 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017, της διάθεσης σε ιδιώτες επενδυτές της νέας καλυμμένης ομολογίας, καθώς επίσης και της περαιτέρω αξιοποίησης των ιδίων εκδόσεων της Τράπεζας, προχωρώντας σε ενεχυρίασή τους για άντληση χρηματοδότησης μέσω συναλλαγών repos ύψους €1,1 δισ. Περαιτέρω, η πώληση των θυγατρικών εταιριών UBB, Interlease και Vojvodjanska Banka ενίσχυσε τη ρευστότητα της Τράπεζας κατά €0,9 δισ. Επιπρόσθετα, η απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου συνεχίστηκε κατά το 2017, συρρίκνωση κατά €1,0 δισ., εξαιρουμένων των διαγραφών ύψους €1,4 δισ. και οδήγησε σε αντίστοιχη μείωση των χρηματοδοτικών αναγκών της Τράπεζας.

Τέλος, την ίδια περίοδο, το απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων που διέθετε η Τράπεζα αυξήθηκε κατά €1,9 δισ. και ανήλθε στο ποσό των €11,7 δισ., στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Εξ' αυτών, €0,9 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και €9,4 δισ. σε εγγυήσεις για άντληση επιπλέον ρευστότητας από τον μηχανισμό ELA, ενώ €0,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις για χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. και τα υπόλοιπα €1,3 δισ. σε ταμειακά διαθέσιμα, σε ποσά κατατεθειμένα σε λογαριασμούς ανταποκριτών ("Nostro accounts") και στο μη δεσμευμένο ποσό κατατεθειμένο στον τρεχούμενο λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος.

4.5.3 Πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας

Στις 22 Ιουλίου 2016 οι τίτλοι που εκδόθηκαν από την Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3723/2008, έχουν πλήρως εξοφληθεί και ακυρωθεί. Κατά συνέπεια στις 22 Ιουλίου 2016, μετά την οριστική λήξη των παραπάνω εγγυήσεων, η Τράπεζα δεν υπόκειται πλέον στις διατάξεις του Ν. 3723/2008 καθώς επίσης η εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει παύσει.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

4.5.4 Συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές

Οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές του Ομίλου και της Τράπεζας από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πλην παραγώνων παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Ο κίνδυνος ρευστότητας από παράγωγα δεν θεωρείται σημαντικός.

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.206	409	825	2.922	45	7.407
Υποχρεώσεις προς πελάτες	31.523	2.858	5.304	825	60	40.570
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	55	49	34	1.132	10	1.280
Λουτές υποχρεώσεις	81	560	-	1	64	706
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	34.865	3.876	6.163	4.880	179	49.963
Δανειακές δεσμεύσεις*	583	173	691	392	1.299	3.138

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.781	51	78	2.233	79	18.222
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.786	3.373	5.482	794	67	40.502
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	5	13	64	381	324	787
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	36	63	261	667	1.180	2.207
Λουτές υποχρεώσεις	118	490	198	2	75	883
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	46.726	3.990	6.083	4.077	1.725	62.601
Δανειακές δεσμεύσεις*	755	280	504	506	1.683	3.728

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.488	452	830	2.925	45	7.740
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.926	2.625	4.691	612	55	38.909
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	20	783	-	803
Λουτές υποχρεώσεις	2	548	211	-	59	820
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	34.416	3.625	5.752	4.320	159	48.272
Δανειακές δεσμεύσεις*	660	169	674	522	1.721	3.746

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.904	128	80	2.231	79	18.422
Υποχρεώσεις προς πελάτες	29.403	2.878	4.427	578	63	37.349
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	1	-	3	16	312	332
Λουτές υποχρεώσεις	12	440	192	-	62	706
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	45.320	3.446	4.702	2.825	516	56.809
Δανειακές δεσμεύσεις*	721	225	457	481	1.690	3.574

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2017, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2017 ποσό €6.474 εκατ. για τον Όμιλο (2016: €5.768 εκατ.) και ποσό €6.110 εκατ. για την Τράπεζα (2016: €5.268 εκατ.)

Στις «Λουτές Υποχρεώσεις» περιλαμβάνονται κυρίως προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι, υποχρεώσεις προς πιστωτές και προμηθευτές, υποχρεώσεις προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος), δεδουλευμένα έξοδα.

4.6 Ασφαλιστικός κίνδυνος

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που εκδίδει ο Όμιλος περιλαμβάνουν ασφαλιστικό κίνδυνο. Ο κίνδυνος αφορά στην πιθανότητα επέλευσης του ασφαλισμένου γεγονότος και της επακόλουθης ζημιάς. Ο κίνδυνος βασίζεται σε τυχαία γεγονότα και για το λόγο αυτό είναι απρόβλεπτος.

Ο πρωταρχικός κίνδυνος που πιθανόν να αντιμετωπίσει ο Όμιλος από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχει εκδώσει είναι η απόκλιση από τις αντίστοιχες εκτιμήσεις του πραγματικού αριθμού ζημιών, του χρόνου επέλευσής τους και του ύψους της αποζημίωσης. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί γιατί η συχνότητα και/ή η σφοδρότητα των ζημιών είναι μεγαλύτερες από τις εκτιμηθείσες. Ανάλογα με το ασφαλιστικό προϊόν, ο κίνδυνος αυτός επηρεάζεται από μεταβολές σε μακροοικονομικά μεγέθη, μεταβολές στη συμπεριφορά των ασφαλισμένων, μεταβολές στη δημόσια υγεία, από πανδημίες και καταστροφικά γεγονότα (σεισμούς, βιομηχανική καταστροφή, φωτιές, εξεγέρσεις, τρομοκρατία, κ.λπ.).

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής ανάληψης των κινδύνων, κατάλληλης ανασφαλιστικής πολιτικής και εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολογιακή πολιτική βασίζεται σε παραδοχές και στατιστικές μελέτες, καθώς και στα εμπειρικά δεδομένα του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις διακρίνονται σε προαιρετικές, συμβατικές (αναλογικές και μη) και καταστροφικού τύπου (catastrophe reinsurance).

Ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής που παρέχονται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν ισόβια, μικτή, πρόσκαιρη ασφάλιση, πρόσκαιρη ασφάλιση με παροχή επιβίωσης, συνταξιοδοτικά προϊόντα, προϊόντα συνδεδεμένα με επενδύσεις (Unit-Linked) και συμπληρωματικές καλύψεις προσαρτημένες στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής.

Παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής ασφαλίζουν γεγονότα τα οποία σχετίζονται με την ανθρώπινη ζωή (π.χ. θάνατο ή επιβίωση). Οι παροχές συνίστανται είτε στην καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού εφάπαξ ή σε περιοδικές προσόδους είτε στην αποκατάσταση της συγκεκριμένης οικονομικής ζημιάς που προήλθε από την επέλευση του γεγονότος.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τα συμβόλαια Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- **Κίνδυνος θνησιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης μεταξύ του πραγματικού αριθμού των θανάτων και του αναμενόμενου αριθμού τους.
- **Κίνδυνος επιβίωσης:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω μεγαλύτερης της εκτιμηθείσας, διάρκειας ζωής των ασφαλισμένων.

- **Κίνδυνος επενδυτικής απόδοσης:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης της πραγματικής απόδοσης έναντι της προσδοκώμενης.
- **Κίνδυνος εξόδων:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- **Κίνδυνος ακυρωσιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω ακύρωσης ή εξαγοράς των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Βασικές παραδοχές

Η επιλογή των βασικών παραδοχών για την εκτίμηση των ασφαλιστικών αποθεμάτων προϋποθέτει βαθιά γνώση και αντικειμενική κρίση. Οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται βασίζονται στην εμπειρία του παρελθόντος, στα εμπειρικά δεδομένα του Ομίλου, στις τρέχουσες συνθήκες αγοράς, την ανάλυση του ανταγωνισμού και της αγοράς, καθώς και άλλες δημοσιευμένες πληροφορίες.

Οι ασφαλιστικές προβλέψεις κατά την ανάληψη των κινδύνων εκτιμώνται με βάση τις τιμές των παραμέτρων που ισχύουν κατά την έκδοσή τους (επικείμενοι θάνατοι, ακυρώσεις συμβολαίων, αποδόσεις επενδύσεων, διαχειριστικά έξοδα κ.α.). Συνεπώς, νέες εκτιμήσεις παράγονται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Οικονομικών Καταστάσεων για την επάρκεια των ασφαλιστικών αποθεμάτων κάτω από το πρίσμα της τρέχουσας εμπειρίας. Οι θεμελιώδεις παραδοχές, στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- **Θνησιμότητα:** Οι παραδοχές βασίζονται σε πίνακες θνησιμότητας, σύμφωνα με το είδος της σύμβασης και με βάση τα ιστορικά στοιχεία που διατηρεί ο Όμιλος. Οι παραδοχές διαφοροποιούνται ανά φύλο, αντανακλώντας την καλύτερη εκτίμηση για τη χρήση.
- **Απόδοση Επενδύσεων:** Οι αποδόσεις των επενδύσεων που επηρεάζουν το προσδοκώμενο επίπεδο μελλοντικών παροχών βασίζονται τόσο στις τρέχουσες αποδόσεις της αγοράς όσο και στις προβλέψεις μελλοντικών οικονομικών εξελίξεων.
- **Έξοδα:** Οι παραδοχές σχετικά με τα λειτουργικά έξοδα της Εταιρείας αντανακλούν τις εκτιμώμενες δαπάνες για τη διατήρηση/ ανανέωση και εξυπηρέτηση του εν ισχύ χαρτοφυλακίου. Το επίπεδο των εξόδων έχει θεωρηθεί αποδεκτό, προσαρμοσμένο με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό όπου χρειάζεται.
- **Ποσοστά ακυρώσεων και εξαγορών:** Οι ακυρώσεις αφορούν στον τερματισμό των συμβολαίων λόγω μη καταβολής ασφαλίσεων. Οι εξαγορές αφορούν στον εθελούσιο τερματισμό των συμβολαίων από τους ασφαλισμένους. Τα ποσοστά των συμβολαίων που τερματίζονται εκτιμώνται με στατιστικές μετρήσεις που βασίζονται στην εμπειρία του Ομίλου και ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο προϊόντος.
- **Συντελεστής προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των υποχρεώσεων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στην κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και την καμπύλη μηδενικού επιτοκίου.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

- **Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης:** Το ποσοστό των ασφαλισμένων ατομικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων που επιλέγουν την καταβολή εφάπαξ ποσού (αξία εξαγοράς) αντί της καταβολής μηνιαίας σύνταξης, το οποίο εκτιμάται με βάση την εμπειρία της Εταιρείας.

Έλεγχος επάρκειας

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε τρεις κύριες κατηγορίες:

i. Ατομικά παραδοσιακά προγράμματα (απλή ασφάλεια θανάτου, μικτή, συνταξιοδοτικό πρόγραμμα κ.α.):

Ο έλεγχος βασίσθηκε στην προβολή των μελλοντικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας τρέχουσες υποθέσεις θνησιμότητας, ακυρωσιμότητας, επιτοκίου και εξόδων, για την προσδοκώμενη υπολειπόμενη διάρκεια των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Από την παραπάνω διαδικασία προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Ατομικά ασφαλιστήρια ζωής που συνδέονται με επενδύσεις (unit-linked):

Αναλύθηκαν τόσο οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τις παραμέτρους (θνησιμότητα, ακυρωσιμότητα, έξοδα, επιτόκιο) όσο και αυτοί που σχετίζονται με την εγγυημένη παροχή στη λήξη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Παρά την αύξηση που σημείωσαν οι τιμές των μεριδίων των συνδεδεμένων κεφαλαίων το τελευταίο έτος, εξακολουθεί να είναι αναγκαίος ο σχηματισμός επιπλέον αποθέματος για την κάλυψη των εγγυήσεων προς τους ασφαλισμένους.

iii. Συνταξιούχοι που προέρχονται από ομαδικά συμβόλαια της μορφής DAF:

Από την εφαρμογή ανάλογης μεθοδολογίας με τα ατομικά ασφαλιστήρια προέκυψε η ανάγκη επιπλέον αποθέματος για την κάλυψη του κινδύνου μακροβιότητας.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας που απεικονίζεται παρακάτω πραγματοποιείται για τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θεωρούνται σημαντικοί (επιτόκιο προεξόφλησης και ποσοστά ακυρώσεων) αναφορικά με την επίπτωση που επιφέρει η μεταβολή τους στο σύνολο των προβλέψεων που έχουν καταχωρηθεί.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης ευαισθησίας αφορούν στις υποχρεώσεις που συνδέονται με το χαρτοφυλάκιο των παραδοσιακών ασφαλίσεων ζωής, τις παροχές προς τους συνταξιούχους που προέρχονται από ομαδικά προγράμματα DAF, καθώς και το χαρτοφυλάκιο συμβολαίων Unit Linked.

Ανάλυση ευαισθησίας (€'000)

2016	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	(48)
	-0,5%	54
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(3)
	Μείωση κατά -10%	3

Συμπληρωματικές καλύψεις σε συμβόλαια ασφάλισης Ζωής

Τα συμβόλαια Ζωής μπορεί να περιλαμβάνουν και συμπληρωματικές καλύψεις ασφάλισης ατυχημάτων και ασθενειών, καλύπτοντας τις συνέπειες της ανικανότητας ή την ανάγκη νοσηλείας εξαιτίας ατυχήματος ή και ασθένειας του ασφαλισμένου ή των εξαρτημένων μελών του.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τις συμπληρωματικές καλύψεις των συμβολαίων Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- **Κίνδυνος νοσηρότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης του κόστους αποζημιώσεων που σχετίζονται με νοσοκομειακές καλύψεις έναντι του εκτιμηθέντος κόστους.
- **Κίνδυνος εξόδων:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- **Κίνδυνος ακυρωσιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω ακύρωσης ή εξαγοράς των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Βασικές παραδοχές

Οι θεμελιώδεις παραδοχές, στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- **Νοσηρότητα:** Η συχνότητα και σφοδρότητα νοσηλείας καθώς και η εξέλιξή τους ανά ηλικία και τύπο κάλυψης που προέρχονται από την ιστορική εμπειρία.
- **Ανικανότητα:** Τα ποσοστά ανικανότητας για τις συμπληρωματικές καλύψεις ζωής με παροχές σε περίπτωση ανικανότητας του ασφαλισμένου, βασίζονται κυρίως στα αντίστοιχα ποσοστά των εν ενεργεία αντασφαλιστικών συμβάσεων.
- **Ποσοστά ακυρώσεων και εξαγορών:** Οι ακυρώσεις αφορούν στον τερματισμό των συμβολαίων λόγω μη καταβολής ασφαλίσεων. Οι εξαγορές αφορούν στον εθελούσιο τερματισμό των συμβολαίων από τους ασφαλισμένους. Τα ποσοστά των συμβολαίων που τερματίζονται εκτιμώνται με στατιστικές μετρήσεις που βασίζονται στην εμπειρία του Ομίλου και ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο του προϊόντος.
- **Συντελεστής προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των υποχρεώσεων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στην κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και την καμπύλη μηδενικού κινδύνου.

Έλεγχος επάρκειας

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε δύο κύριες κατηγορίες:

i. Συμπληρωματικές καλύψεις εξόδων νοσοκομειακής περίθαλψης:

Για τη διενέργεια του ελέγχου λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες νοσηρότητας, τον ιατρικό πληθωρισμό των αποζημιώσεων, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων, τα έξοδα και την ετήσια αύξηση των ασφαλίσεων. Από την παραπάνω διαδικασία δεν προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Λοιπές συμπληρωματικές καλύψεις:

Για τον έλεγχο επάρκειας λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες ανικανότητας, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων και τα

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

έξοδα. Από τον έλεγχο προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας που απεικονίζεται παρακάτω πραγματοποιείται για τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θεωρούνται σημαντικοί (επιτόκιο προεξόφλησης, ποσοστά ακυρώσεων και ποσοστά νοσηρότητας) αναφορικά με την επίπτωση που επιφέρει η μεταβολή τους στο σύνολο των προβλέψεων που έχουν καταχωρηθεί.

Ανάλυση ευαισθησίας
(€'000)

2016	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	5
	-0,5%	(6)
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	21
	Μείωση κατά -10%	(26)
Ποσοστά Νοσηρότητας	Αύξηση κατά +5%	54
	Μείωση κατά -5%	(54)

Γενικές ασφαλίσεις

Τα προσφερόμενα προϊόντα καλύπτουν όλο το εύρος των γενικών ασφαλίσεων για κάλυψη προσωπικών, εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων που σχετίζονται με την απώλεια περιουσίας και την αστική ευθύνη έναντι τρίτων.

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής αποδοχής των κινδύνων, κατάλληλης αντασφαλιστικής κάλυψης και εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολόγηση των προγραμμάτων βασίζεται σε εμπειρία του παρελθόντος, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κινδύνων που σχετίζονται με πλήθος ζημιών και αντίστοιχων καταβολών αποζημιώσεων πέραν των αναμενόμενων μεγεθών, εφαρμόζονται κατάλληλες πρακτικές πρόληψης σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του Ομίλου:

Διαδικασία ανάληψης κινδύνων («underwriting»): Τα κριτήρια αποδοχής για όλους τους κλάδους ασφάλισης είναι τέτοια που εξασφαλίζουν τη γεωγραφική διασπορά των κινδύνων και την κατανομή τους σε διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας. Επιπλέον, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, επιβάλλονται ανώτατα όρια κάλυψης και εκπιπτόμενα, που μειώνουν την ευθύνη του Ομίλου. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις οι ασφαλιστικές συμβάσεις περιλαμβάνουν εξαιρέσεις κάλυψης κινδύνων των οποίων, τόσο ο χρόνος επέλευσης, όσο και οι οικονομικές συνέπειες, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν (οι κίνδυνοι αυτοί είναι κυρίως αστικής ευθύνης ή περιβαλλοντικοί κίνδυνοι με δυσδιάκριτα αιτιογόνα γεγονότα και προσαγωγή ευθυνών).

Διαχείριση αποζημιώσεων: Η πολιτική διαχείρισης των ζημιών αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν ταχύτερη καταβολή της αποζημίωσης και την αποφυγή φαινομένων εξαπάτησης του Ομίλου με ατυχήματα προκαλούμενα από δόλο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρησιμοποίηση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, αξιόπιστων διαδικασιών πραγματογνωμοσύνης και την επάνδρωση των αρμοδίων τμημάτων με ανθρώπινο δυναμικό με τις τεχνικές γνώσεις και την ηθική ακεραιότητα που απαιτούνται.

Προβλέψεις εκκρεμών αποζημιώσεων: Πλέον της διαδικασίας φάκελο προς φάκελο για την εκτίμηση των προβλεπόμενων ποσών αποζημίωσης, εφαρμόζονται και στατιστικές τεχνικές που αποσκοπούν σε μια ασφαλέστερη συνολική εκτίμηση των μελλοντικών υποχρεώσεων και το σχηματισμό κατάλληλων αποθεμάτων. Στη διαδικασία αυτή εντάσσεται και ο υπολογισμός των προβλέψεων για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί στον Όμιλο μέχρι την ημερομηνία αποτίμησης.

Αντασφαλιστική πολιτική: Η επιλογή κατάλληλης αντασφαλιστικής κάλυψης ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου για κάλυψη δυσμενών γεγονότων, συνυπολογίζοντας και το αντίστοιχο απαιτούμενο κόστος. Η δομή του τελικά επιλεγόμενου προγράμματος είναι τέτοια που να εξασφαλίζει κάλυψη για ασυνήθιστα μεγάλο πλήθος ζημιών ή μεμονωμένων αποζημιώσεων που αποκλίνουν σημαντικά από τα προσδοκώμενα μέσα μεγέθη. Ιδιαίτερη ευαισθησία επιδεικνύεται στην κάλυψη καταστροφικών φυσικών φαινομένων, κυρίως σεισμού, επιλέγοντας προγράμματα κάλυψης γεγονότων με πολύ μικρή πιθανότητα να συμβούν.

Έλεγχος επάρκειας

Έλεγχος επάρκειας των τεχνικών προβλέψεων διενεργείται σε όλους τους κλάδους. Ειδικά για τον Κλάδο Αυτοκινήτων (τον μεγαλύτερο κλάδο), επεξεργάστηκαν ιστορικά δεδομένα βάσει των αναλυτικών κινήσεων ανά περίπτωση ζημιάς, για κάθε έτος ατυχήματος μετά το 2000 και εφαρμόστηκαν οι κλασσικές μέθοδοι προβολής των συσσωρευμένων πληρωμών, των επισυμβασών ζημιών, του μέσου κόστους ζημιών, καθώς και η μεθοδολογία Bornhuetter-Ferguson. Τελικά τα αποτελέσματα της μεθόδου προβολής των επισυμβασών ζημιών επιλέχθηκαν για την εκτίμηση του τελικού κόστους για κάθε έτος ατυχήματος.

Πίνακες εξέλιξης κόστους αποζημιώσεων

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζεται η εξέλιξη του συνολικού κόστους αποζημιώσεων για καθένα έτος ζημιάς από το 2010 έως το 2016. Επιπρόσθετα εμφανίζονται τα σωρευτικά ποσά πληρωμών, ούτως ώστε να είναι ευδιάκριτος ο επιμερισμός του εκάστοτε συνολικού κόστους σε πληρωμές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και σε προβλέψεις μελλοντικών πληρωμών για τις ζημιές που βρίσκονται σε εκκρεμότητα. Για τα έτη πριν το 2010 απεικονίζεται, για λόγους συμφωνίας, το ποσό της τρέχουσας εκτίμησης για τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών. Σημειώνεται ότι για την κάλυψη αστικής ευθύνης αυτοκινήτων το επιπλέον απόθεμα που σχηματίζεται, πέραν των κατά περίπτωση προβλέψεων, ως αποτέλεσμα του ελέγχου επάρκειας που πραγματοποιείται, συμπεριλαμβάνεται στις εκτιμήσεις που απεικονίζονται.

Για τις ασφαλίσεις πυρός (δεύτερος μεγαλύτερος κλάδος, μετά τον κλάδο αυτοκινήτων) το συνολικό κόστος ανά έτος αποτελείται από το άθροισμα του σωρευτικού ποσού πληρωμών και το ποσό των κατά περίπτωση προβλέψεων (δεν προέκυψε ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος από τον έλεγχο επάρκειας που πραγματοποιήθηκε).

Σημειώνεται ότι τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών για τους δύο μεγαλύτερους κλάδους υπερβαίνει το 85% του συνολικού αποθέματος εκκρεμών ζημιών για τις γενικές ασφαλίσεις.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Εξέλιξη ζημιών κλάδου αστικής ευθύνης αυτοκινήτου

Έτος ζημιάς	Απόθεμα προ του 2010	Όμιλος							Σύνολο αποθεμάτων
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Έτος ζημιάς	-	200	140	82	64	61	50	48	-
Μετά ένα έτος	-	192	138	83	63	53	52	-	-
Μετά δύο έτη	-	196	147	82	62	52	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	199	145	82	61	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	187	144	83	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	161	123	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	157	-	-	-	-	-	-	-
Εκτίμηση συνολικού κόστους αποζημιώσεων	-	157	123	83	61	52	52	48	-
Έτος ζημιάς	-	(60)	(34)	(21)	(16)	(12)	(11)	(11)	-
Μετά ένα έτος	-	(87)	(58)	(33)	(24)	(21)	(18)	-	-
Μετά δύο έτη	-	(98)	(66)	(38)	(28)	(23)	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	(108)	(75)	(44)	(31)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	(117)	(83)	(47)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	(124)	(88)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	(128)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις	-	(128)	(88)	(47)	(31)	(23)	(18)	(11)	-
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	56	29	35	36	30	29	34	37	286

Εξέλιξη ζημιών κλάδου πυρός

Έτος ζημιάς	Απόθεμα προ του 2010	Όμιλος							Σύνολο αποθεμάτων
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Έτος ζημιάς	-	24	19	16	10	15	36	17	-
Μετά ένα έτος	-	22	18	15	9	13	34	-	-
Μετά δύο έτη	-	22	17	14	9	20	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	22	17	14	9	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	21	17	13	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	21	16	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	21	-	-	-	-	-	-	-
Έτος ζημιάς	-	(5)	(7)	(5)	(3)	(6)	(5)	(12)	-
Μετά ένα έτος	-	(15)	(14)	(10)	(7)	(10)	(11)	-	-
Μετά δύο έτη	-	(18)	(15)	(10)	(7)	(11)	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	(18)	(15)	(10)	(8)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	(19)	(15)	(11)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	(20)	(16)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	(20)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις	-	(20)	(16)	(11)	(8)	(11)	(11)	(12)	-
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	6	1	1	1	1	9	24	5	48

4.7 Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 είναι άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις της CRD IV θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 με 2019.

Ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και τη Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP"), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2018 και το 2017 του Πυλώνα I & II για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1		Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	
	2018	2017	2018	2017
Πυλώνας I	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%
Πυλώνας II	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (2018)	1,875%	1,25%	1,875%	1,25%
Σύνολο	9,375%	8,75%	12,875%	12,25%

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της CRD IV, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1)	17,0%	16,3%	16,8%	16,3%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier I)	17,0%	16,3%	16,8%	16,3%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	17,0%	16,3%	16,9%	16,3%

Ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) αυξήθηκε σημαντικά, κυρίως λόγω της ολοκλήρωσης της πώλησης των Βουλγάρικων και Σέρβικων θυγατρικών (Σημείωση 28).

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν.4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν.4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές οικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την

επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων κτήσεως κοινών μετοχών (δικαιώματα μετατροπής) υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου που αντιστοιχούν σε κοινές μετοχές συνολικής αγοραίας αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως μη «βασισόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν.4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Νόμου ήταν €4,7 δισ. (2016: €4,8 δισ.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2017 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν υπάρχει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2017 και το 2018.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

4.8 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά στοιχεία μη αποτιμημένα στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει το λογιστικό υπόλοιπο και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού τα οποία δεν καταχωρούνται στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων μη καταχωρημένων στην εύλογη αξία - Όμιλος

	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2017	Εύλογη αξία 31.12.2017	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	37.941	36.345	-	-	36.345
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	696	711	365	335	10
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.222	1.787	-	1.266	521
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.399	39.446	27.441	12.005	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.026	1.041	-	1.041	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	171	171	-	171	-
	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2016	Εύλογη αξία 31.12.2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	41.643	38.992	-	-	38.992
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	149	245	68	163	14
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	10.099	9.607	-	9.288	319
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.932	39.894	26.254	13.640	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	536	535	-	535	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	137	137	-	137	-

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων μη καταχωρημένων στην εύλογη αξία - Τράπεζα

	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2017	Εύλογη αξία 31.12.2017	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	36.248	34.652	-	-	34.652
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	681	695	365	320	10
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	2.099	1.663	-	1.142	521
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	37.983	38.029	27.160	10.869	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	742	757	-	757	-
	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2016	Εύλογη αξία 31.12.2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	38.166	35.515	-	-	35.515
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	84	68	-	48	20
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	9.872	9.365	-	9.046	319
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.799	36.760	25.417	11.343	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	258	256	-	256	-

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση των ανωτέρω εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016:

Τα λογιστικά υπόλοιπα του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και υποχρεώσεων

προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζουν την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - κατηγοριοποιημένο ως δάνεια και απαιτήσεις: Η εύλογη αξία των διακρατούμενων μέχρι την λήξη χρεογράφων καθώς και των χρεογράφων κατηγοριοποιημένων ως δάνεια και απαιτήσεις, υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή βάσει μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα επιτόκια προεξόφλησης βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών

καταθέσεων υπολογίζεται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για αντίστοιχα προϊόντα και παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας.

Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων υπολογίζεται βάσει τιμών αγοράς, και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, είτε βάσει των τιμών με τις οποίες ολοκληρώθηκε η δημόσια προσφορά επαναγοράς είτε με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει των προσαυξημένων επιτοκίων του υφιστάμενου κόστους δανεισμού του Ομίλου.

β. Χρηματοοικονομικά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού αποτιμημένα στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας με βάση το πλαίσιο υπολογισμού της εύλογης αξίας την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που καταχωρούνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	304	1.489	-	1.793
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	27	3.629	25	3.681
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	93	732	8	833
Σύνολο	424	5.850	33	6.307
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	866	-	866
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3.781	17	3.798
Σύνολο	-	4.647	17	4.664

31 Δεκεμβρίου 2016

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	299	1.572	8	1.879
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	11	4.437	34	4.482
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	971	1.624	9	2.604
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	173	117	-	290
Σύνολο	1.454	7.750	51	9.255
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	527	-	527
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	5	5.142	22	5.169
Σύνολο	5	5.669	22	5.696

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Χρηματοοικονομικά στοιχεία που καταχωρούνται σε εύλογη αξία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	284	1.489	-	1.773
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	27	3.629	17	3.673
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	89	548	8	645
Σύνολο	400	5.666	25	6.091
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	866	-	866
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3.781	17	3.798
Σύνολο	-	4.647	17	4.664

31 Δεκεμβρίου 2016

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	278	1.565	8	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	11	4.436	19	4.466
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	47	168	9	224
Σύνολο	336	6.169	36	6.541
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	527	-	527
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	5	5.139	22	5.166
Σύνολο	5	5.666	22	5.693

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού αποτιμημένων στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, που αποτελούν μέρος των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που καταχωρούνται στην εύλογη αξία

31 Δεκεμβρίου 2017

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	10	-	14
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	3	-	3
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	956	1.161	-	2.117
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	178	112	-	290
Σύνολο	1.138	1.286	-	2.424
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Σύνολο	-	1	-	1

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που καταχωρούνται στην εύλογη αξία

31 Δεκεμβρίου 2016

	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένων στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	563	-	563
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	3	329	6	338
Σύνολο	3	892	6	901
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	2	-	2
Σύνολο	-	2	-	2

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον EFSF και περιλαμβάνονται στην κατηγορία Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, έχουν μεταφερθεί από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν €3 εκατ.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 συγκεκριμένα ομόλογα που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση, τα οποία έχουν εκδοθεί από τον ESM, EFSF καθώς και από μία Ευρωπαϊκή Κυβέρνηση, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι πληρούσαν τα κριτήρια εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, έχουν μεταφερθεί από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 1 κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν €50 εκατ.

Για όλες τις μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3

Σε κάθε περίοδο αναφοράς ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Για τις περιόδους που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας, λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Αποτιμήσεις του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 στις 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν αποτιμηθεί με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα των οποίων η τεκμαρτή μεταβλητότητα αντιπροσωπεύει μια σημαντική παράμετρο του μοντέλου αποτίμησης, καθώς και παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία το CVA εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και χρεόγραφα του χαρτοφυλακίου επενδύσεων διαθέσιμα-προς-πώληση, για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών) που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων αποτιμημένων βάσει Επιπέδου 3 - Όμιλος

	2017		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	12	9
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	(5)	(1)
Προσθήκες	-	3	-
Αποπληρωμές	(8)	-	-
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	(2)	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	-	8	8
	2016		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	13	7	48
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(21)	26
Κέρδη/ζημιές στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(23)
Προσθήκες	-	19	-
Πωλήσεις	(4)	-	-
Αποπληρωμές	-	(1)	(26)
Μεταφορά σε δραστηριότητες προοριζόμενες για πώληση	-	-	(16)
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	8	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	8	12	9

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων αποτιμημένων βάσει Επιπέδου 3 – Τράπεζα

	2017		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	(3)	9
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	2	(1)
Προσθήκες	-	3	-
Αποπληρωμές	(8)	-	-
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	(2)	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	-	-	8
	2016		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	13	7	32
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(21)	26
Κέρδη/ζημιές στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(23)
Προσθήκες	-	4	-
Πωλήσεις	(4)	-	-
Αποπληρωμές	-	(1)	(26)
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	8	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	8	(3)	9

Τα κέρδη και οι ζημιές που συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων έχουν καταχωρηθεί στη γραμμή αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου, εκτός της απόσβεσης της διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο των ομολόγων, ποσού μηδέν και μηδέν για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 αντίστοιχα.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3) και αφορά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, ανέρχεται σε €(15) εκατ. σε επίπεδο Ομίλου και €(7) εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017, και σε μηδέν σε

επίπεδο Ομίλου και €(25) εκατ. σε επίπεδο Τράπεζας για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016.

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διαβεβαιώσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζονται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο ελέγχου ώστε να διασφαλίσει ότι οι τιμές που χρησιμοποιούνται στις Οικονομικές Καταστάσεις επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από τις μονάδες διαπραγματευτών που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Οι εύλογες αξίες των στοιχείων χαρτοφυλακίου επενδύσεων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή με αναφορά σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ..

Επιπρόσθετα ο Όμιλος, ενδέχεται σε περιορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές προερχόμενες από τρίτους των χρηματοοικονομικών στοιχείων διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών αυτών όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές, δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους, έχουν κατηγοριοποιηθεί στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας («Επίπεδο 3»).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των αξιογράφων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών που γίνονται κατά τον υπολογισμό παραγόντων μη παρατηρήσιμων στην αγορά και χρησιμοποιούνται στον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, επικυρώνονται και ελέγχονται στο σύνολο τους από τις ανεξάρτητες μονάδες της Διαχείρισης Κινδύνων και Middle Office, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώνων χρηματοοικονομικών προϊόντων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing

models») ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά οικονομικά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώνων χρηματοοικονομικών προϊόντων αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώνων συγκρίνονται σχεδόν στο σύνολό τους, σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώνων.

Προσαρμογές Αγοράς στις Τιμές Αποτίμησης

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλομένου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι διάφοροι περιορισμοί στην έκταση του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου στα πλαίσια συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA).

148

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 31 Δεκεμβρίου 2017

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία σε € εκατ.	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - Διαθέσιμο προς πώληση	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	4	Προεξόφληση ταμειακών ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	80 μ.β.	1000 μ.β.
	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	99,50%
Λοιπά Παράγωγα	2	Διωνυμικό Μοντέλο	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	30,74%	104,83%
	8	Monte Carlo Simulation	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	49,00%	49,00%
	(9)	Προεξόφληση ταμειακών ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	70 μ.β.	1000 μ.β.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 31 Δεκεμβρίου 2016

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία σε € εκατ.	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	101,24	101,24
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - Διαθέσιμο προς πώληση	9	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	6	Προεξόφληση ταμειακών ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	1000 μ.β.	1000 μ.β.
	(1)	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	12,60%	99,30%
	4	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής συσχέτισης μεταξύ διαφορετικών ζευγαριών νομισμάτων	-50,00%	99,30%
Λουπά Παράγωγα	16	Monte Carlo Simulation	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	39,00%	39,00%
	(13)	Προεξόφληση ταμειακών ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	70 μ.β.	70 μ.β.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια εύλογη μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. το βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από τον αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά προϊόντα μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση τους, δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο.

Επιπρόσθετα στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων, περιλαμβάνονται δομημένα προϊόντα δικαιωμάτων προαίρεσης επί συναλλάγματος για τα οποία ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ διαφορετικών νομισμάτων αποτελεί ένα σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο. Μια εύλογη μεταβολή στον

συγκεκριμένο συντελεστή συσχέτισης δεν επιφέρει σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των προϊόντων αυτών.

4.9 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό που προκύπτει από τον συμψηφισμό απεικονίζεται στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, μόνο στην περίπτωση που υφίσταται συμβατικό δικαίωμα το οποίο επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης αντίστοιχα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό. Ο Όμιλος και η Τράπεζα υπεισέρχονται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρεμφερείς συμβάσεις, οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί από το εφαρμοστέο λογιστικό πρότυπο για συμψηφισμό στην κατάσταση οικονομικής θέσης, παρέχουν ωστόσο το δικαίωμα συμψηφισμού των συναφών ποσών σε περίπτωση αθέτησης των συμφωνηθέντων όρων από τον αντισυμβαλλόμενο (είτε λόγω χρεοκοπίας, αδυναμίας πληρωμής ή διεκπεραίωσης). Ο κατωτέρω πίνακας απεικονίζει τα αναγνωρισθέντα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016, χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είτε έχουν συμψηφιστεί είτε όχι αλλά υπόκεινται σε κύριες ή παρεμφερείς συμβάσεις συμψηφισμού καθώς επίσης και την καθαρή επίδραση που θα επέφερε στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας η πλήρης εξάσκηση των δικαιωμάτων συμψηφισμού ('Καθαρό ποσό').

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

α. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υποκείμενα σε συμψηφισμό, εκτελεστέες συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

	Όμιλος					Τράπεζα				
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ⁽³⁾	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2017										
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	3.985	-	5.873	1.195	11.053	3.977	8	5.879	1.195	11,059
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(304)	-	-	-	(304)	(304)	-	-	-	(304)
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	-	-	(321)	(321)	-	-	-	(321)	(321)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	3.681	-	5.873	874	10.428	3.673	8	5.879	874	10,434
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης	(1.881)	-	(5.506)	-	(7.387)	(1.881)	(8)	(5.506)	-	(7,395)
Χρηματοοικονομικά μέσα	(1.881)	-	(5.506)	-	(7.387)	(1.881)	(8)	(5.506)	-	(7,395)
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(686)	-	-	-	(686)	(686)	-	-	-	(686)
Καθαρό ποσό	1.114	-	367	874	2.355	1.106	-	373	874	2,353

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2017.

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017.

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2016								
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	4.547	-	1.414	5.961	4.531	-	1.414	5.945
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(65)	-	-	(65)	(65)	-	-	(65)
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	-	(120)	(120)	-	-	(120)	(120)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	4.482	-	1.294	5.776	4.466	-	1.294	5.760
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης	(2.380)	-	-	(2.380)	(2.380)	-	-	(2,380)
Χρηματοοικονομικά μέσα	(2.380)	-	-	(2.380)	(2.380)	-	-	(2,380)
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(629)	-	-	(629)	(629)	-	-	(629)
Καθαρό ποσό	1.473	-	1.294	2.767	1.457	-	1.294	2.751

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

β. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις υποκειμένες σε συμψηφισμό, εκτελεστές συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Παράγωγα χρηματ/τικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματ/τικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2017						
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)	4.422	3.415	7.837	4.422	3.415	7.837
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(304)	-	(304)	(304)	-	(304)
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	(321)	-	(321)	(321)	-	(321)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	3.797	3.415	7.212	3.797	3.415	7.212
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης						
Χρηματοοικονομικά μέσα	(1.010)	(3.415)	(4.425)	(1.010)	(3.415)	(4.425)
Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(460)	-	(460)	(460)	-	(460)
Καθαρό ποσό	2.327	-	2.327	2.327	-	2.327

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2017.

⁽²⁾ Εκ των οποίων, €3.369 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και €46 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017.

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2016						
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)	5.354	4.739	10.093	5.351	4.792	10.143
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(65)	-	(65)	(65)	-	(65)
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	(120)	-	(120)	(120)	-	(120)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	5.169	4.739	9.908	5.166	4.792	9.958
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση οικονομικής θέσης						
Χρηματοοικονομικά μέσα	(1.354)	(4.739)	(6.093)	(1.354)	(4.792)	(6.146)
Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(865)	-	(865)	(865)	-	(865)
Καθαρό ποσό	2.950	-	2.950	2.947	-	2.947

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁽²⁾ Εκ των οποίων, €4.693 εκατ. και €4.746 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και €46 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και Επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική

τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγεμένα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρηματοαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» («ΑΕΕΓΑ») και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και μέσω συγγενούς στην Τουρκία η οποία πωλήθηκε την 15 Ιουνίου 2016. Από την 30 Ιουνίου 2017, η ΑΕΕΓΑ ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες.

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Από την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι εταιρείες The South African Bank of Athens Ltd («S.A.B.A.»), UBB και Interlease ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες

δραστηριότητες και την 13 Ιουνίου 2017 ολοκληρώθηκε η πώληση των UBB και Interlease. Επίσης, από την 30 Ιουνίου 2017, οι εταιρείες Banka Romaneasca S.A. («BROM»), Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad («Vojvodjanska») και NBG Leasing d.o.o. Belgrade («NBG Leasing doo») και από την 31 Δεκεμβρίου 2017 η Banka NBG Albania Sh.a. («NBG Albania»), ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Τη 1 Δεκεμβρίου 2017, ολοκληρώθηκε η πώληση της Vojvodjanska Banka και της NBG Leasing doo.

Τραπεζικών δραστηριοτήτων Τουρκίας

Οι δραστηριότητες του Ομίλου στην Τουρκία, μέσω της Finansbank και των θυγατρικών της, περιελάμβαναν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου και τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Από την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Finansbank ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες και την 15 Ιουνίου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση.

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις ξενοδοχειακές και αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη κατανεμημένα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έξοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2017	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματο- γορών – Κεφαλαια- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Τραπεζικών δραστη- ριοτήτων Τουρκίας	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	507	510	127	180	-	92	-	135	1.551
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	94	91	4	25	-	22	-	4	240
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	18	(40)	(13)	(181)	-	1	-	41	(174)
Καθαρά Λειτουργικά έσοδα	619	561	118	24	-	115	-	180	1.617
Άμεσες δαπάνες	(437)	(40)	(12)	(33)	-	(76)	-	(13)	(611)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(560)	(117)	(185)	(12)	-	(21)	-	(249)	(1.144)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων Φόροι	(378)	404	(79)	(21)	-	18	-	(81)	(137) (26)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες									(163) (31)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες					69	(318)	-		(249)
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας									(443)
Αποσβέσεις Προβλέψεις και λοιπά	33	4	1	2	-	4	-	47	91
έξοδα απομείωσης Προσθήκες μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	405	93	167	1	-	21	-	124	811
	8	-	-	1	-	2	-	160	171

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2016	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματοαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστι- κών δραστηριο- τήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριο- τήτων	Τραπεζικών δραστηριο- τήτων Τουρκίας	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	535	571	132	188	-	97	-	125	1.648
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	86	85	6	(35)	-	23	-	12	177
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	13	(37)	(13)	(160)	-	9	-	195	7
Καθαρά Λειτουργικά έσοδα	634	619	125	(7)	-	129	-	332	1.832
Άμεσες δαπάνες	(426)	(40)	(11)	(46)	-	(74)	-	(32)	(629)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(482)	(274)	(164)	(24)	-	(14)	-	(203)	(1.161)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	(274)	305	(50)	(76)	-	41	-	97	43
Φόροι									(19)
Κέρδη / (ζημιές) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες									24
Μη ελέγχουσες συμμετοχές									(27)
Κέρδη / (ζημιές) αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					27	46	(2.957)		(2.884)
Ζημιές αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας									(2.887)
Αποσβέσεις	12	2	-	1	-	5	-	73	93
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	198	237	141	2	-	14	-	192	784
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	13	4	-	1	6	14	-	97	135

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2017	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματο- γορών – Κεφαλαια- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Τραπεζικών δραστη- ριοτήτων Τουρκίας	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2017									
Ενεργητικό	17.468	10.813	2.158	8.697	-	3.023	-	12.262	54.421
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	-	5.337
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.150	1.860	-	-	5.010
Σύνολο ενεργητικού									64.768
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2017									
Παθητικό	32.794	2.966	156	8.217	-	2.803	-	6.914	53.850
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	-	16
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.327	1.196	-	-	3.523
Σύνολο παθητικού									57.389
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2016									
Ενεργητικό	18.997	11.115	2.019	11.750	2.789	5.776	-	16.686	69.132
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	-	5.674
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	-	3.725	-	-	3.725
Σύνολο ενεργητικού									78.531
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2016									
Παθητικό	34.802	76	83	18.407	2.268	4.109	-	8.183	67.928
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους	-	-	-	-	-	-	-	-	17
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	-	2.999	-	-	2.999
Σύνολο παθητικού									70.944

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Γεωγραφική κατανομή

	Ελλάδα	N.A. Ευρώπη	Τουρκία	Άλλες χώρες	Σύνολο
Από 1.1 έως 31.12.2017					
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.459	58	-	34	1.551
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	218	15	-	7	240
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(176)	2	-	-	(174)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.501	75	-	41	1.617
Άμεσες δαπάνες	(535)	(45)	-	(30)	(610)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(1.124)	(4)	-	(17)	(1.145)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	-	-	-	1
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(157)	26	-	(6)	(137)
Φόροι					(26)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					(163)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές					(31)
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	69	(316)	-	(2)	(249)
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					(443)
Αποσβέσεις	87	3	-	1	91
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	791	3	-	17	811
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	168	2	-	1	171
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.127	52	-	17	2.196

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιτών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Γεωγραφική κατανομή

	Ελλάδα	N.A. Ευρώπη	Τουρκία	Άλλες χώρες	Σύνολο
Από 1.1 έως 31.12.2016					
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.552	60	-	36	1.648
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	154	15	-	8	177
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(1)	1	-	7	7
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.705	76	-	51	1.832
Άμεσες δαπάνες	(554)	(43)	-	(31)	(628)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(1.150)	(1)	-	(11)	(1.162)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	-	-	-	1
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	2	32	-	9	43
Φόροι					(19)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					24
Μη ελέγχουσες συμμετοχές					(27)
Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	27	46	(2.957)		(2.884)
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					(2.887)
Αποσβέσεις	88	3	-	2	93
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	770	-	-	14	784
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	121	12	-	2	135
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.258	181	-	27	2.471

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

157

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Καθαρά έσοδα από τόκους

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Έσοδα τόκων από:				
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	7	7	13	13
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	53	63	53	63
Επενδυτικά χρεόγραφα	106	112	99	109
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.641	1.790	1.529	1.676
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1.807	1.972	1.694	1.861
Έξοδα τόκων από:				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(75)	(119)	(79)	(123)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(156)	(203)	(140)	(183)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	(25)	(2)	(6)	(1)
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(256)	(324)	(225)	(307)
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.551	1.648	1.469	1.554

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Καθαρά έσοδα από προμήθειες

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Θεματοφυλακής, χρηματιστηριακών υπηρεσιών & επενδυτικής τραπεζικής	14	11	4	6
Λιανικής τραπεζικής	33	28	26	21
Επιχειρηματικών χορηγήσεων	96	98	85	86
Τραπεζικών εργασιών διαμεσολάβησης και καταθέσεων	96	84	93	74
Προμήθειες από εκδόσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (Ν. 3723/2008) – Πυλώνας II και στον ΕΛΑ λόγω παροχής ρευστότητας	(10)	(54)	(10)	(54)
Διαχείρισης κεφαλαίων	11	10	-	3
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	240	177	198	136

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημίες) χρηματοοικονομικών στοιχείων	(167)	(175)	(194)	(224)
Καθαρά κέρδη / (ζημίες) από πώληση χρεωστικών τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	27	26	27	24
Καθαρά κέρδη / (ζημίες) από πώληση μετοχικών τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	11	26	11	26
Καθαρά κέρδη / (ζημίες) από πώληση μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3	-	3	-
Σύνολο	(126)	(123)	(153)	(174)

Το καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λοιπά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημίες) χρηματοοικονομικών στοιχείων περιλαμβάνει καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από αποσβέσεις συσσωρευμένων προσαρμογών αντιστάθμισης εύλογης αξίας για σχέσεις αντιστάθμισης οι οποίες κρίθηκαν μη αποτελεσματικές ποσού €(89) εκατ. για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 (2016: €(84) εκατ.).

Επίσης, περιλαμβάνει ζημιές €(57) εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα που αφορούν το BCVA επί παραγώγων (2016: κέρδη €48 εκατ.).

Περαιτέρω για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνει καθαρά κέρδη/ (ζημίες) από χρηματοοικονομικά στοιχεία προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ποσού €(52) εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Έσοδα από μη τραπεζικές εργασίες	68	256	63	374
Εισφορές σε Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης	(55)	(62)	(50)	(57)
Παρακρατούμενοι φόροι και τέλη επί δανείων	(61)	(64)	(61)	(64)
Σύνολο	(48)	130	(48)	253

Για τη χρήση 2017, τα έσοδα από μη τραπεζικές δραστηριότητες για την Τράπεζα, περιλαμβάνουν μερίσματα ποσού €70 εκατ. (2016: €333 εκατ.) κυρίως από θυγατρικές.

Για τη χρήση 2016, τα έσοδα από μη τραπεζικές δραστηριότητες για τον Όμιλο και την Τράπεζα περιλαμβάνουν κέρδη από την πώληση των ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένη Α.Ε. €150 εκατ. και €36 εκατ., αντίστοιχα.

Οι εισφορές σε Ταμεία Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης για την Τράπεζα περιλαμβάνουν €33 εκατ. που αφορούν την τακτική εισφορά στο σκέλος εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων («ΤΕΚΕ») (2016: €39 εκατ.) και €17 εκατ. εισφορές στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund, ("SRF")) (2016: €18 εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Δαπάνες προσωπικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες				
Μισθοί και λοιπές παροχές προσωπικού	567	630	520	570
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών (βλέπε Σημείωση 11)	12	13	11	7
Σύνολο	579	643	531	577

Οι μισθοί και οι λοιπές παροχές προσωπικού περιλαμβάνουν το ποσό των €26 εκατ. (2016: €26 εκατ.), το οποίο καταβλήθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ύστερα από την ένταξη του ταμείου σύνταξης των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την 1 Αυγούστου 2008, σύμφωνα με το Ν.3655/2008. Το ποσό αυτό θα καταβάλλεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα επόμενα 6 έτη μέχρι το 2024 (βλέπε Σημείωση 11).

Ο μέσος αριθμός εργαζομένων του Ομίλου σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες για την περίοδο από την 1 Ιανουαρίου μέχρι την

31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε σε 11.501 (2016: 12.358) και για την Τράπεζα σε 9.701 (2016: 10.506).

Η μείωση στους μισθούς και στις λοιπές παροχές προσωπικού καθώς και στον αριθμό των εργαζομένων, οφείλεται στην ολοκλήρωση την 31 Δεκεμβρίου 2016 του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης, το οποίο ανακοινώθηκε την 9 Δεκεμβρίου 2016 και συμμετείχαν σε αυτό 1.171 και 1.125 εργαζόμενοι του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό

Ι. Προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Δυνάμει του Ν. 3655/2008 που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2008, το ταμείο κύριας σύνταξης της Τράπεζας, το οποίο ήταν πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών, εντάχθηκε στον κύριο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από την 1 Αυγούστου 2008. Σύμφωνα με το Ν. 3655/2008, η Τράπεζα θα καταβάλει €26 εκατ. στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ, ετησίως για 15 έτη, με έναρξη το Δεκέμβριο του 2009. Σύμφωνα με το εν λόγω νόμο, οι εργοδοτικές εισφορές της Τράπεζας, θα μειώνονται ισόποσα κάθε 3 έτη, από 26,5% το 2013, μέχρι να μειωθούν σε 13,3% πάνω στο μικτό μισθό για τους εργαζόμενους που ανήκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό Ταμείο πριν την 1 Ιανουαρίου 1993.

Ωστόσο, σε εφαρμογή του Ν.4387/2016 και της Υπουργικής Απόφασης Φ11321/ΟΙΚ.45947/1757/2016 (Φ.Ε.Κ. 4458/Β/30.12.2016) οι εργοδοτικές εισφορές θα μειώνονται ισόποσα ξεκινώντας από το 2017, ώστε το 2020 να είναι 13,33% (31 Δεκεμβρίου 2017: 18,27%, 31 Δεκεμβρίου 2016: 19,92%). Με τον ίδιο νόμο εφαρμόστηκε για πρώτη φορά, το μέγιστο ύψος μικτών μηνιαίων αποδοχών (Ανώτατη Κλάση 5.860,80 ευρώ) επί των οποίων θα κρατούνται εργοδοτικές εισφορές. Οι εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζόμενους που εντάχθηκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο μετά την 1 Ιανουαρίου 1993, θα παραμείνουν στο 13,3%.

Επικουρικό Ταμείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Το Επικουρικό Ταμείο της Τράπεζας προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές ύψους 9% επί του συνόλου των αποδοχών. Οι παροχές καθορίζονται βάσει των ετών υπηρεσίας στην Τράπεζα και του τελικού συντάξιμου μισθού των εργαζομένων.

Βάσει του Ν. 3371/2005, οι εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2005 ασφαλιζονται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών («ΕΤΕΑΜ»). Η Τράπεζα πληρώνει τις προβλεπόμενες εισφορές της στο ΕΤΕΑΜ από την 1 Μαΐου 2007 το οποίο είναι έχει πλέον ενταχθεί στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών

«Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.» και οι εργοδοτικές εισφορές των εν λόγω εργαζομένων επί του παρόντος περιορίζονται στο 3,5% επί του συνόλου των αποδοχών τους.

Σημειώνεται, ότι η Τράπεζα παρείχε χρηματική διευκόλυνση στο Επικουρικό Ταμείο, για την κάλυψη του ταμειακού ελλείμματος. Ωστόσο, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε ότι από τον Οκτώβριο του 2017 και μετά η Τράπεζα δεν θα παράσχει περαιτέρω χρηματική διευκόλυνση στο Ταμείο. Από το Δεκέμβριο του 2017, το Επικουρικό Ταμείο έπαψε να καταβάλλει τις παροχές στους συνταξιούχους.

Εναντίον της Τράπεζας εκκρεμούν δικαστικές αγωγές από το Επικουρικό Ταμείο, τα σωματεία εργαζομένων και τους πρώην υπαλλήλους, οι οποίοι αμφισβητούν το καθεστώς καθορισμένης εισφοράς του εν λόγω ταμείου, ισχυριζόμενοι ότι η Τράπεζα έχει την υποχρέωση να καλύψει οποιοδήποτε ταμειακό έλλειμμα. Μέχρι σήμερα, τρεις αποφάσεις του Πρωτοδικείου (αριθ. 421, 422, 423/10), οκτώ προσωρινά ασφαλιστικά μέτρα και μία σχετική δικαστική απόφαση του Εφετείου της Αθήνας (αριθ. 487/2017), ήταν υπέρ της Τράπεζας.

Λοιπά συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Το κατάστημα του Λονδίνου καθώς και άλλες εταιρείες του Ομίλου, μεταξύ των οποίων η Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ. και η ΕΤΕ Κύπρου, καταβάλλουν εργοδοτικές εισφορές σε προγράμματα καθορισμένης εισφοράς.

Προγράμματα υγείας καθορισμένης εισφοράς

Η Τράπεζα καταβάλλει καθορισμένες εισφορές προς το Ταμείο Υγείας Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας («Τ.Υ.Π.Ε.Τ.»), οι οποίες ανέρχονται σε 6,25% των αποδοχών των εργαζομένων. Οι εισφορές μελών εν ενεργεία ανέρχονται σε 2,5% των αποδοχών τους. Επιπλέον εισφορές καταβάλλονται για ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων (όπως σύζυγος που δεν εργάζεται και παιδιά), ενώ αυξάνονται περισσότερο σε περίπτωση ασφάλισης συζύγου που εργάζεται και μελών της πατρικής οικογένειας. Οι εισφορές συνταξιούχων μελών ανέρχονται σε 4% των συντάξεών τους ενώ πρόσθετες εισφορές καταβάλλονται για άλλα ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειάς τους. Το Τ.Υ.Π.Ε.Τ. παρέχει κάλυψη για υγειονομική περίθαλψη

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

στους εργαζόμενους πριν και μετά τη συνταξιοδότησή τους, και στα ασφαλισμένα σε αυτό μέλη της οικογένειάς τους.

Το συνολικό ποσό των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε κρατικά ταμεία και προγράμματα καθορισμένων εισφορών που καταβλήθηκαν για το 2017 και 2016 ανήλθε σε €170 εκατ. και €190 εκατ. αντίστοιχα. Για την Τράπεζα τα αντίστοιχα ποσά ανήλθαν σε €161 εκατ. και €178 εκατ. Όπως προαναφέρθηκε, το Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος εντάχθηκε την 1 Αυγούστου 2008 στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και επομένως σταμάτησε να υφίστανται ως ξεχωριστό ταμείο καθορισμένων εισφορών.

Ταμείο Αυτασφάλειας Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Μέχρι και το 2013, η Τράπεζα δεν κατέβαλλε εισφορές στο παραπάνω ταμείο. Έπειτα από σχετική τροποποίηση του κανονισμού του, από 1 Ιανουαρίου 2014, η Τράπεζα καταβάλλει εισφορές και οι οποίες ανέρχονται σε 2% μόνο για τους υπαλλήλους που ήταν ενεργοί την 31 Δεκεμβρίου 2013. Με απόφαση της Διοίκησης, η εργοδοτική εισφορά 2% επεκτάθηκε αναδρομικά από τον Ιανουάριο 2014.

II. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Αποζημιώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Οι περισσότερες εταιρείες του Ομίλου είναι υποχρεωμένες από το νόμο που ισχύει στις χώρες τις οποίες εδρεύουν να παρέχουν αποζημίωση στους εργαζόμενους που αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Οι αποζημιώσεις αυτές είναι συνήθως ένα εφάπαξ ποσό με βάση τον τελικό μισθό και τα χρόνια υπηρεσίας, ο υπολογισμός του οποίου διαφέρει ανά χώρα και κατηγορία εργαζομένου (π.χ. στην Ελλάδα η αποζημίωση των υπαλλήλων, των εργατοτεχνιτών και των δικηγόρων υπολογίζεται βάσει διαφορετικής κλίμακας). Σε ορισμένες περιπτώσεις οι κανονισμοί των εταιρειών του Ομίλου προβλέπουν επιπλέον αποζημίωση πέραν της από το νόμο προβλεπόμενης.

Σύμφωνα με τον Ν. 4046/2012 και της υπ' αριθμόν 6/28.2.2012 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου, από την 14 Φεβρουαρίου 2012 και μετά, οι συμβάσεις εργασίας των εργαζομένων που λήγουν με τη συμπλήρωση ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης νοούνται ως συμβάσεις

εργασίας αορίστου χρόνου και σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 2112/1920.

Πριν τεθεί σε εφαρμογή ο παραπάνω νόμος, οι ανωτέρω συμβάσεις εργασίας για την Τράπεζα ήταν ορισμένου χρόνου και κατά συνέπεια δεν είχε σχηματιστεί αντίστοιχη πρόβλεψη για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Στις 12 Νοεμβρίου 2012 ο νέος Ν. 4093/2012, μείωσε την πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία στην περίπτωση απόλυσης ή συνταξιοδότησης με βάση τα οριζόμενα του Ν. 2112/1920. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου, το μέγιστο ποσό αποζημίωσης απόλυσης των υπαλλήλων περιορίζεται σε 12 μισθούς αντί για 24 μισθούς.

Επιπλέον, οι μεταβατικές διατάξεις του εν λόγω νόμου προβλέπουν ότι για τους υπαλλήλους οι οποίοι την 12 Νοεμβρίου 2012 είχαν συμπληρωμένα 17 ή παραπάνω έτη υπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη η αποζημίωση περιορίζεται σε 1 επιπλέον μισθό για κάθε συμπληρωμένο έτος και μέχρι 24 μισθούς. Σε περίπτωση απόλυσης ο επιπλέον μισθός περιορίζεται σε 2.000 ευρώ.

Παροχές εφάπαξ και σύνταξης

Οι εργαζόμενοι της πρώην Εθνοκάρτας δικαιούνται παροχών που απορρέουν από ομαδικά συμβόλαια τύπου Deposit Administration Fund ("DAF"), τα οποία παρέχουν εφάπαξ και σύνταξη, πλέον αυτών που παρέχονται από τα κύρια ταμεία τους. Οι παροχές αυτές εξαρτώνται συνήθως από το μισθό των εργαζομένων και τα έτη υπηρεσίας, και ποικίλουν ανάλογα με τις διατάξεις κάθε συμβολαίου.

Παροχές προς παιδιά εργαζομένων

Στα παιδιά των εργαζομένων παρέχονται εφάπαξ ποσά τα οποία επίσης βασίζονται στο μισθό των γονέων και τη σύνταξή τους, εφόσον πρόκειται για συνταξιούχους, καθώς και την ηλικία στην οποία το παιδί λαμβάνει την παροχή.

Τέτοιες παροχές λαμβάνουν τα παιδιά υπαλλήλων της πρώην Εθνοκάρτας μέσω συμβολαίου τύπου DAF, καθώς και παιδιά υπαλλήλων της Τράπεζας μέσω σχετικού Λογαριασμού.

Τα έξοδα των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών και αποζημιώσεων που έχουν αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλύονται ως ακολούθως:

Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Κόστος υπηρεσίας	7	7	7	6
Καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος στην καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών	4	6	4	6
Ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και λοιπά έξοδα / (έσοδα)	9	110	8	105
Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενης χρήσης	(8)	(110)	(8)	(110)
Σύνολο	12	13	11	7

Το 2017, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν κυρίως το εναπομείνον κόστος του προγράμματος της εθελούσιας αποχώρησης των εργαζομένων της Τράπεζας στο 2016, ποσού €8 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα.

Επιπλέον, το ποσό των €8 εκατ. από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενης χρήσης, σχετίζεται με την πρόβλεψη,

την οποία αναγνώρισε η Τράπεζα στις 31 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 από το οποίο έχει δεσμευτεί να περιορίσει τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018 (βλ. Σημείωση 45).

Το 2016, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν κυρίως το κόστος

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

του προγράμματος της εθελούσιας αποχώρησης των εργαζομένων της Τράπεζας και συγκεκριμένων θυγατρικών εσωτερικού, ποσού €110 εκατ. και €105 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. (βλ. Σημείωση 10).

Επιπλέον, το ποσό των €110 εκατ. από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενης χρήσης, σχετίζεται με την πρόβλεψη,

την οποία αναγνώρισε η Τράπεζα στις 31 Δεκεμβρίου 2015 (βλ. Σημείωση 33), στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 από το οποίο έχει δεσμευτεί να περιορίσει τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018 (βλ. Σημείωση 45).

Καθαρή υποχρέωση στην κατάσταση Οικονομικής Θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	148	201	148	151
Εύλογες αξίες περιουσιακών στοιχείων	(13)	(70)	(13)	(15)
	135	131	135	136
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	119	138	116	119
Σύνολο	254	269	251	255

Κίνηση καθαρής υποχρέωσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	269	273	255	258
Απόκτηση/Συγχώνευση θυγατρικών/Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(11)	(5)	-	-
Εργοδοτικές εισφορές	(8)	(18)	(8)	(16)
Παροχές καταβληθείσες	(20)	(126)	(19)	(118)
Σύνολο εξόδων που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα της χρήσης-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	20	123	19	117
Σύνολο εξόδων που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα της χρήσης- διακοπείσες δραστηριότητες	-	1	-	-
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	4	20	4	14
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	254	269	251	255

Προσαρμογές στην καθαρή υποχρέωση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από αλλαγή των υποθέσεων	-	26	-	20
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από εμπειρικές προσαρμογές	4	(5)	4	(6)
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένων των ποσών που περιλαμβάνονται στα καθαρά έσοδα από τόκους)	-	(1)	-	-
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	4	20	4	14

Κατά το 2018, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναμένεται να καταβάλουν €7 εκατ. και €7 εκατ. αντίστοιχα σε εισφορές προς ταμεία χρηματοδοτούμενων παροχών και να καταβάλλουν €17 εκατ. και €17 εκατ. αντίστοιχα σε αποζημιώσεις.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κίνηση υποχρέωσης προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	339	341	270	276
Απόκτηση/Συγχώνευση θυγατρικών/Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(65)	(5)	-	-
Κόστος υπηρεσίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	7	7	6
Κόστος υπηρεσίας-διακοπείσες δραστηριότητες	-	1	-	-
Χρηματοοικονομικό κόστος-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	4	8	4	6
Χρηματοοικονομικό κόστος-διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-
Εισφορές εργαζομένων	2	4	2	3
Παροχές ταμείων	(12)	(23)	(12)	(22)
Παροχές καταβληθείσες από τον Όμιλο / Τράπεζα	(20)	(126)	(19)	(118)
Ζημίες/(κέρδη) από περικοπές/ διακανονισμούς- συνεχιζόμενες δραστηριότητες	9	110	8	105
<i>Προσαρμογές (κέρδη)/ζημίες:</i>				
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές χρηματοοικονομικών παραδοχών	-	26	-	20
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές δημογραφικών παραδοχών	-	-	-	-
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές εμπειρικών παραδοχών	4	(5)	4	(6)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	267	339	264	270

Συμφωνία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	70	68	15	18
Απόκτηση/Συγχώνευση θυγατρικών/Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(55)	-	-	-
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	-	2	-	-
Εργοδοτικές εισφορές	8	18	8	16
Εισφορές εργαζομένων	2	4	2	3
Παροχές ταμείων	(12)	(23)	(12)	(22)
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένων των ποσών που περιλαμβάνονται στα καθαρά έσοδα από τόκους)	-	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	13	70	13	15

Οι μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των εξόδων προγραμμάτων καθορισμένων παροχών για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2017 και 2016 είναι:

Μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές στο τέλος της περιόδου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Επιτόκιο προεξόφλησης	1,6%	1,6%	1,6%	1,6%
Πληθωρισμός	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	1,5%	1,6%	1,5%	1,5%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Διάρκεια προγραμμάτων	11,4	11,8	11,6	11,8

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ανάλυση ευαισθησίας για κάθε σημαντική αναλογιστική παραδοχή παραθέτοντας πώς η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα επηρεαζόταν από τις μεταβολές στη σχετική αναλογιστική παραδοχή και οι οποίες θα ήταν πιθανές κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2017

Αναλογιστική παραδοχή	Μεταβολή στην παραδοχή	Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,3%)
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	5,8%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,4%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,4)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	3,6%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(3,3)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,3%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,2)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,8%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,8)%

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2017

Αναλογιστική παραδοχή	Μεταβολή στην παραδοχή	Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,3)%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	5,9%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,4%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,4)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	3,7%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(3,4)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,6%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,5)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,8%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,9)%

163

Κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων παροχών

	Όμιλος				Τράπεζα			
	2017 Ποσό	Αναλογία	2016 Ποσό	Αναλογία	2017 Ποσό	Αναλογία	2016 Ποσό	Αναλογία
Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα	2	15,4%	2	2,9%	2	15,4%	2	13,3%
Λοιπά	11	84,6%	68	97,1%	11	84,6%	13	86,7%
Σύνολο	13	100.0%	70	100.0%	13	100.0%	15	100.0%

Τα λοιπά αφορούν σε συμβόλαια Ομαδικών Προγραμμάτων Προσωπικού (DAF) που έχουν εκδοθεί από την Εθνική Ασφαλιστική.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες				
Φόροι και τέλη	25	26	10	9
Κοινόχρηστες δαπάνες	79	81	68	68
Ενοίκια	24	25	89	90
Έξοδα επισκευών και συντήρησης	17	19	15	16
Λοιπές δαπάνες διοίκησης	129	119	108	93
Σύνολο	274	270	290	276

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες				
α. Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	788	695	865	741
	788	695	865	741
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων				
Μετοχικοί Τίτλοι	1	2	1	-
	1	2	1	-
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης				
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	12	24	2	4
Απομείωση υπεραξίας / συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και θυγατρικές	-	-	(54)	-
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	10	63	8	74
	22	87	(44)	78
Σύνολο	811	784	822	819

Στην Τράπεζα, οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου, περιλαμβάνουν ποσό €91 εκατ. (2016: €59 εκατ.) το οποίο αφορά σε διεταιρικό δανεισμό για χρηματοδότηση. Η απομείωση των δανείων που χορηγήθηκαν προς τρίτους με την εν λόγω χρηματοδότηση έχει ήδη αναγνωριστεί σε επίπεδο Ομίλου σε προηγούμενες περιόδους.

Επίσης στην «Απομείωση υπεραξίας / συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και θυγατρικές» για τη Τράπεζα περιλαμβάνει την αναστροφή απομείωσης αξίας συμμετοχών σε θυγατρικές που είχε αναγνωριστεί σε προηγούμενες περιόδους

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Φόροι

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες				
Φόροι περιόδου	(23)	(22)	(3)	(3)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(3)	3	-	-
Φόροι	(26)	(19)	(3)	(3)

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων	(137)	43	(245)	27
Φόρος υπολογιζόμενος με βάση τον τρέχοντα φορολογικό συντελεστή 29% (2016: 29%)	40	(12)	71	(8)
Προσαρμογές σχετικά με φόρο εισοδήματος που αφορά προηγούμενες χρήσεις	(1)	2	-	2
Επίπτωση διαφορετικών φορολογικών συντελεστών σε άλλες χώρες	9	(6)	-	-
Έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας και λοιπές μόνιμες διαφορές	40	151	40	213
Μη φορολογικά εκπιπτόμενες δαπάνες	(13)	(11)	(34)	(9)
Φορολογικά εκπεστές διαφορές και μη χρησιμοποιούμενες φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(88)	(135)	(76)	(196)
Μη συμψηφιζόμενοι φόροι με φόρο εισοδήματος τρέχουσας χρήσης	-	(5)	-	(5)
Λοιπές διαφορές	(13)	(3)	(4)	-
Φόροι (έξοδο) / ωφέλεια	(26)	(19)	(3)	(3)
Πραγματικός φορολογικός συντελεστής περιόδου	(18.8%)	44.0%	(1.4%)	10.2%

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2017 και 2016 ανέρχεται σε 29%.

Με βάση τις διατάξεις του Ν. 4387/2016, ο παρακρατούμενος φόρος επί των μερισμάτων που θα διανεμηθούν από τη 1 Ιανουαρίου 2017 αυξάνεται από 10% σε 15%.

Σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν. 4472/2017, επιβλήθηκε ετήσια προμήθεια 1,5% επί του υπερβάλλοντος ποσού της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, όπως αυτό προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζεται βάσει του

Ν. 4336/16.07.2015 για το έτος 2015 και μετά (29%) και του φορολογικού συντελεστή που ίσχυε στις 30 Ιουνίου 2015 (26%). Ο νόμος έχει αναδρομική ισχύ και επιβάλλεται επί της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης (που πληροί τα κριτήρια της οριστικής απαίτησης έναντι του Δημοσίου) που αναγνωρίστηκε την 31 Δεκεμβρίου 2016. Το σχετικό ποσό για την Τράπεζα ανέρχεται σε €17 εκατ. εκ των οποίων ποσό €9 εκατ. αφορά το 2016 και ποσό €8 εκατ. αφορά την δωδεκάμηνη περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017. Η συνολική επιβάρυνση €17 εκατ. περιλαμβάνεται στο κονδύλι της κατάστασης αποτελεσμάτων «Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)».

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στη ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των Σημείωση 43.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως		Από 1.1 έως	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(194)	(3)	(248)	24
Μείον: Μερίσματα σε CoCos	-	(168)	-	(168)
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(194)	(171)	(248)	(144)
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	(249)	(2.884)	257	(15)
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	(443)	(3.055)	9	(159)
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	9.145.574.515	9.145.859.028	9.147.151.527	9.147.151.527
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0,02)	(0,02)	(0,03)	(0,02)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	(0,05)	(0,33)	0,00	(0,02)

Την 9 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης του 2015, η Τράπεζα εξέδωσε υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες, (Contingent Convertible Securities, “CoCos”) αόριστης διάρκειας μη σωρευτικού τόκου. Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ») ανέλαβε το σύνολο των CoCos ποσού €2.029 εκατ. και σε αντάλλαγμα εισέφερε

στην Τράπεζα ομολογίες έκδοσης του ΕΜΣ. Την 15 Δεκεμβρίου 2016, κατόπιν εγκρίσεως από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Τράπεζα αποπλήρωσε τα CoCos. Η επίδραση των CoCos επί των κερδών / (ζημιών) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανά μετοχή για τη συγκριτική περίοδο ήταν βελτιωτική.

165

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ταμείο	577	655	546	524
Καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	1.201	846	945	320
Σύνολο	1.778	1.501	1.491	844
Εκ των οποίων				
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	467	705	295	293

Η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να διατηρεί τρεχούμενο λογαριασμό στην ΤτΕ, με σκοπό τη διευκόλυνση των ενδοτραπεζικών συναλλαγών με τη κεντρική τράπεζα, τις τράπεζες μέλη της και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του συστήματος TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer system).

Η ΤτΕ είναι ο κύριος ρυθμιστής των πιστωτικών ιδρυμάτων και απαιτεί από όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι

εγκατεστημένα στην Ελλάδα να διατηρούν καταθέσεις στη ΤτΕ που αντιστοιχούν στο 1% των συνολικών καταθέσεων των πελατών τους, όπως προβλέπεται και από την ΕΚΤ. Ανάλογες δεσμεύσεις υφίστανται και για τις θυγατρικές τράπεζες του Ομίλου. Οι καταθέσεις της Τράπεζας στην ΤτΕ τοκίζονται με το επιτόκιο αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (0.00% την 31 Δεκεμβρίου 2017), ενώ οι αντίστοιχες καταθέσεις κάποιων θυγατρικών είναι μη τοκοφόρες.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Καταθέσεις όψεως σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	280	386	191	265
Καταθέσεις προθεσμίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	72	218	145	698
Συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων	-	-	8	-
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	1.056	1.294	1.056	1.294
Λοιπές	328	340	323	323
	1.736	2.238	1.723	2.580
Μείον: Προβλέψεις απομείωσης απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	-	(11)	-	(1)
Σύνολο	1.736	2.227	1.723	2.579

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:				
Ομόλογα & λοιπές υποχρεώσεις Δημοσίου	289	140	289	133
Έντοκα Γραμμάτια	1.435	1.694	1.435	1.694
Λοιπές ομολογίες	1	23	1	23
Μετοχές	63	14	48	1
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	5	8	-	-
Σύνολο	1.793	1.879	1.773	1.851

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Ονομαστική αξία	31.12.2017		Ονομαστική αξία	31.12.2017	
Εύλογη Αξία Απαιτήσεις		Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις		Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	39.087	3.546	3.482	38.982	3.546	3.482
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	3.761	73	64	3.778	73	64
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	728	22	33	477	15	33
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	1.252	27	-	1.252	27	-
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	2.497	13	4	2.497	12	4
Σύνολο	47.325	3.681	3.583	46.986	3.673	3.583
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	150	-	215	150	-	215
Σύνολο	150	-	215	150	-	215
Σύνολο	47.475	3.681	3.798	47.136	3.673	3.798

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος			Τράπεζα		
	31.12.2016			31.12.2016		
	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	35.370	2.942	2.464	35.245	2.942	2.461
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	3.045	115	96	3.054	114	96
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	384	36	23	133	21	23
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	934	11	5	934	11	5
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	3.224	7	-	2.985	7	-
Σύνολο	42.957	3.111	2.588	42.351	3.095	2.585
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	9.934	1.371	2.581	9.934	1.371	2.581
Σύνολο	9.934	1.371	2.581	9.934	1.371	2.581
Σύνολο	52.891	4.482	5.169	52.285	4.466	5.166

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο υπολογισμός της επίδρασης του CVA διενεργείται σε μεμονωμένη βάση για κάθε ένα αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση, λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη έκθεση όπως αυτή προσδιορίζεται μέσα από τεχνικές προσομοίωσης καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενων ζημιών όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των CDS, ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εποπτικούς συντελεστές στάθμισης.

Αναφορικά με την επίδραση της αποτίμησης του ίδιου πιστωτικού κινδύνου, ο Όμιλος υπολογίζει την αποτίμηση του ίδιου πιστωτικού κινδύνου ("DVA") εφαρμόζοντας συμμετρικά την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA. Το καθαρό CVA για τον Όμιλο και την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε σε σωρευτικό κέρδος €192 εκατ., (31 Δεκεμβρίου 2016: σωρευτικό κέρδος €249 εκατ.).

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιεί ο Όμιλος και η Τράπεζα για αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αποτελούνται από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων. Τα συγκεκριμένα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση των μεταβολών της εύλογης αξίας μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών περιουσιακών

στοιχείων σταθερού επιτοκίου που οφείλονται σε διακυμάνσεις των επιτοκίων της αγοράς.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του Ομίλου και της Τράπεζας, που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας ανέρχονταν σε €(215) εκατ. και απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας ως υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €(215) εκατ. Για τα συγκεκριμένα παράγωγα την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων ποσό €35 εκατ. Το ποσό αυτό συμψηφίστηκε σε σημαντικό βαθμό με μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων στοιχείων του Ομίλου και της Τράπεζας, οι οποίες ανήλθαν σε €(36) εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του Ομίλου και της Τράπεζας, που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας ανέρχονταν σε €(1.210) εκατ. και απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας ως απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €1.371 εκατ. και ως υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €(2.581) εκατ. Για τα συγκεκριμένα παράγωγα την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων ποσό €(175) εκατ. Το ποσό αυτό συμψηφίστηκε στο σύνολο του με μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων στοιχείων του Ομίλου και της Τράπεζας, οι οποίες ανήλθαν σε €201 εκατ. αντίστοιχα.

167

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Στεγαστικά δάνεια	16.491	17.992	16.256	16.916
Καταναλωτικά δάνεια	3.686	4.743	3.153	3.805
Πιστωτικές κάρτες	829	1.046	757	957
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.572	3.948	3.426	3.792
Λιανική τραπεζική	24.578	27.729	23.592	25.470
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και δημόσιο	23.602	25.371	22.646	23.632
Σύνολο προ πρόβλεψης απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	48.180	53.100	46.238	49.102
Μείον: Πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	(10.239)	(11.457)	(9.990)	(10.936)
Σύνολο	37.941	41.643	36.248	38.166

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και Δημόσιο, για τον Όμιλο, περιλαμβάνουν δάνειο στο Ελληνικό Δημόσιο ύψους €5.873 εκατ., (2016: €6.174 εκατ.). Η σύμβαση με το Ελληνικό Δημόσιο που αφορά στο ανωτέρω δάνειο, περιλαμβάνει και ένα ενσωματωμένο παράγωγο, το οποίο έχει διαχωριστεί και απεικονίζεται ως ξεχωριστό παράγωγο.

Εντός του 2017, δάνεια ποσού €1,8 δισ., που αφορούν δάνεια των εταιριών BROM, ΑΕΕΓΑ, Vojvodjanska, NBG Leasing doo και NBG Albania, κατατάχθηκαν ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Μεταβολή πρόβλεψης απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

	Όμιλος							
	31.12.2017				31.12.2016			
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική ή τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική ή τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	6.614	4.757	86	11.457	7.368	5.384	91	12.843
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (βλ. Σημείωση 13)	489	317	(18)	788	282	439	(5)	716
Διαγραφές απαιτήσεων	(1.089)	(538)	-	(1.627)	(780)	(675)	-	(1.455)
Ανακτήσεις απαιτήσεων	8	1	-	9	18	1	-	19
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	(120)	(7)	-	(127)	(144)	(44)	-	(188)
Πωλήσεις απομειωμένων δανείων	-	-	-	-	-	(11)	-	(11)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(65)	(102)	-	(167)	(128)	(347)	-	(475)
Συναλλαγματικές διαφορές	(26)	(70)	2	(94)	(2)	10	-	8
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	5.811	4.358	70	10.239	6.614	4.757	86	11.457

Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1 Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 28: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

	Τράπεζα							
	31.12.2017				31.12.2016			
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική ή τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική ή τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	6.438	4.411	87	10.936	7.040	4.623	91	11.754
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (βλ. Σημείωση 13)	486	397	(18)	865	271	475	(5)	741
Διαγραφές απαιτήσεων	(1.051)	(551)	-	(1.602)	(730)	(649)	-	(1.379)
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	5	-	-	5	2	-	-	2
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	(127)	(18)	-	(145)	(143)	(43)	-	(186)
Συναλλαγματικές διαφορές	(37)	(33)	1	(69)	(2)	5	1	4
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	5.714	4.206	70	9.990	6.438	4.411	87	10.936

Στις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνονται για το 2017 και 2016 τα ποσά των €41 εκατ. και €46 εκατ. αντίστοιχα (Τράπεζα: €228 εκατ. και €234 εκατ. αντίστοιχα) και αφορούν πιστωτικό κίνδυνο σε ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, που εκδίδονται από τον Όμιλο υπέρ πελατών.

Τιτλοποίηση δανείων και Καλυμμένες ομολογίες

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν τιτλοποιημένα δάνεια και δάνεια που έχουν χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα στα προγράμματα καλυμμένων ομολογιών, ως ακολούθως:

Τιτλοποιημένα δάνεια

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Απαιτήσεις από το Δημόσιο (Titlos Plc – Φεβρουάριος 2009)	-	6.174	-	6.174
Δάνεια ΜΜΕ επιχειρήσεων (Sinepeia d.a.c. - Αύγουστος 2016)	286	486	286	486
Σύνολο τιτλοποιημένων δανείων	286	6.660	286	6.660

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Η Τράπεζα την 1 Δεκεμβρίου 2017, προχώρησε στην κατάργηση της τιτλοποίησης Titlos plc, με αποτέλεσμα την ίδια ημερομηνία να ακυρωθεί το ομόλογο που είχε εκδώσει η Titlos plc στο πλαίσιο της εν λόγω τιτλοποίησης. Η ανωτέρω συναλλαγή δεν είχε καμία επίδραση στην οικονομική θέση, τα αποτελέσματα, τις ταμειακές ροές και τη ρευστότητα της Τράπεζας και του Ομίλου.

Την 12 Ιουλίου 2016, ιδρύθηκε στην Ιρλανδία Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με την επωνυμία SINEPIA Designated Activity Company (D.A.C.). Σκοπός της εταιρείας, στην οποία η Τράπεζα είναι ο βασικός δικαιούχος, είναι η τιτλοποίηση δανείων ΜΜΕ επιχειρήσεων. Η Τράπεζα άντλησε μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση €235 εκατ. μέσω της τοποθέτησης ομολογιών των κατηγοριών A1, A2 & A3 στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («EIB»), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων («EIF») και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης («EBRD»). Η κατηγορία ομολογιών A4 διακρατείτο αρχικά στο σύνολό της από την Τράπεζα αλλά την 9 Δεκεμβρίου 2016, η ΕΤΕ

προέβη στην μερική πώληση των ομολογιών της κατηγορίας A4, ύψους €65 εκατομμυρίων, προς την ΕΙΒ. Ως εκ τούτου, την 31 Δεκεμβρίου 2016 ομολογίες κατηγορίας A4 ύψους €8 εκατ. διακρατούνταν από την Τράπεζα ενώ οι υπόλοιπες ομολογίες ύψους €65 εκατ. από την ΕΙΒ. Οι ομολογίες υπόκεινται σε υποχρεωτική είτε ολική είτε μερική αποπληρωμή σε κάθε ημερομηνία πληρωμής τόκων (δηλ. σε τριμηνιαία βάση) και μόνο στο βαθμό που ο εκδότης έχει αρκετά διαθέσιμα κεφάλαια για αυτό τον σκοπό μετά την πληρωμή τυχόν υποχρεώσεων των οποίων η τακτοποίηση προηγείται βάσει της ισχύουσας συμφωνίας.

Εντός του 2017, η Τράπεζα μέσω της Sineria d.a.c. προέβη σε αποπληρωμή των χρεογράφων κατηγορίας A1, A2, A3 και A4 τα οποία κατέχονται από τρίτους, ύψους €123 εκατ., €29 εκατ., €41 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα των χρεογράφων της Sineria d.a.c. κατηγορίας M και Z κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανέρχονται σε:

Εκδότης	Περιγραφή	Τιτλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Ονομαστική αξία σε εκατ. €	Επιτόκιο
Sineria d.a.c. ^{(1), (2)}	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία M	Δάνεια ΜΜΕ Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	236	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 300 μ.β.
Sineria d.a.c. ⁽¹⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία Z	Δάνεια ΜΜΕ Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	65	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 500 μ.β.

⁽¹⁾ Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να ανακαλέσει τα χρεόγραφα σε οποιαδήποτε ημερομηνία πληρωμής τόκων μετά την 4η ημερομηνία πληρωμής ή να τα πωλήσει σε επενδυτές.

⁽²⁾ Την 18 Οκτωβρίου 2017, η Sineria d.a.c. προέβη σε μερική αποπληρωμή των χρεογράφων κατηγορίας M ύψους €23 εκατ. και επομένως τα υπόλοιπα των χρεογράφων κατηγορίας M και Z κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανέρχονται σε €236 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα.

Οι κατηγορίες M και Z διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν περιλαμβάνονται στις «Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις» (Σημείωση 32).

Καλυμμένες ομολογίες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Στεγαστικά δάνεια	4.916	3.470	4.916	3.470
Εκ των οποίων αποδεκτές εξασφαλίσεις	4.792	3.411	4.792	3.411

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων I και II των καλυμμένων ομολογιών, η Τράπεζα έχει τις παρακάτω Σειρές σε κυκλοφορία:

Πρόγραμμα	Αριθμός Σειράς	Τιτλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Ονομαστική αξία σε εκατ. €	Επιτόκιο
Πρόγραμμα I ⁽¹⁾	Σειρά 6	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	5-Οκτ-16	5-Απρ-19	1.500	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 200 μ.β.
Πρόγραμμα I ⁽¹⁾	Σειρά 7	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	15-Δεκ-17	15-Δεκ-18	750	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 190 μ.β.
Πρόγραμμα II ⁽¹⁾	Σειρά 7	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	19-Οκτ-17	19-Οκτ-20	750	Εξαμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο σταθερό ίσο με 2,75%

⁽¹⁾ Το πρόγραμμα αυτό έχει αξιολογηθεί από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's και Fitch με πιστοληπτική διαβάθμιση B3 και B αντίστοιχα.

Την 10 Οκτωβρίου 2017, η Τράπεζα εξέδωσε τριετές καλυμμένο ομόλογο ύψους €750 εκατ. με απόδοση 2,9%. Η έκδοση εντάσσεται στη στρατηγική της Τράπεζας με στόχο την επανεδραίωση της παρουσίας της στις Διεθνείς Αγορές, επιταχύνοντας παράλληλα την αποδέσμευσή της από τον ELA και βελτιώνοντας τη συνολική χρηματοδοτική της δομή.

Οι υπόλοιπες δύο εκδόσεις δεν έχουν διατεθεί σε θεσμικούς επενδυτές, κατέχονται από την ίδια την Τράπεζα και κατά συνέπεια δεν απεικονίζονται στις «Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους».

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Πληροφορίες σχετικά με τις καλυμμένες ομολογίες και τις τιτοποιήσεις παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr) στη θέση «Investor Relations\Πιστωτικοί Τίτλοι». Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:

	Όμιλος	
	2017	2016
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	319	346
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	299	332
Πέραν των πέντε (5) ετών	223	276
	841	954
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(121)	(144)
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	720	810

Οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις για το 2017 ανέρχεται σε €326 εκατ (2016: €342 εκατ).

Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται σε:

	Όμιλος	
	2017	2016
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	294	315
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	242	264
Πέραν των πέντε (5) ετών	184	231
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	720	810

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση:				
Χρεόγραφα				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	225	87	225	68
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	167	721	-	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	250	1.138	233	4
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	90	78	90	46
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εκτός Ελλάδος	15	92	15	3
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος	20	120	20	40
Σύνολο χρεογράφων	767	2.236	583	161
Μετοχές	89	110	85	74
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	6	288	4	16
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διαθέσιμο προς πώληση	862	2.634	672	251
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	252	83	252	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	375	66	385	13
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	30	-	20	-
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εντός Ελλάδος	39	-	24	-
Χρεόγραφα εταιρειών του Ομίλου	-	-	-	71
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	696	149	681	84
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – δάνεια και απαιτήσεις				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.106	1.451	1.106	1.406
Ομόλογα ΕΤΧΣ & ΕSM εισφερθέντα από το ΤΧΣ	977	8.503	977	8.446
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	66	38	-	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	57	-	1	-
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	15	106	14	19
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εντός Ελλάδος	1	1	1	1
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	2.222	10.099	2.099	9.872
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων	3.780	12.882	3.452	10.207

Τον Απρίλιο του 2016, η ΕΚΤ αποφάσισε να συμπεριλάβει τα ομόλογα κυμαινομένου επιτοκίου που εκδόθηκαν από το «ΕΤΧΣ» στα πλαίσια ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών τον

Δεκέμβριο του 2015, στο ευρύτερο πλαίσιο ποσοτικής χαλάρωσης, το οποίο υλοποιήθηκε μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος. Κατά την διάρκεια του 2016 η Τράπεζα πούλησε στην

Τράπεζα της Ελλάδος ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου εκδόσεως του «ΕΤΧΣ» ονομαστικής αξίας €3.249 εκατ. με κέρδη €65 εκατ. τα οποία καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Τον Ιανουάριο του 2017, η Τράπεζα προέβη σε επιπρόσθετες πωλήσεις τέτοιων ομολόγων ονομαστικής αξίας €325 εκατ. με κέρδη €5 εκατ.

Στις 5 Δεκεμβρίου 2016, το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, από τις αρχές του 2017. Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλάμβαναν την πρόταση ανταλλαγής ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες. Αυτή η ανταλλαγή επηρέασε την ονομαστική αξία αυτών των ομολόγων, ωστόσο δεν είχε αντίκτυπο στα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας. Κατά τη διάρκεια του 2017 η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων με ομόλογα αξίας €7.1 δισ. Το εναπομείναν ποσό την 31 Δεκεμβρίου 2017 των ομολόγων που ήταν επιλέξιμα για το πρόγραμμα αυτό, είναι €1.0 δισ. Το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2018 και όλα τα εναπομείναντα ομόλογα έχουν ανταλλαχθεί.

Στις 15 Νοεμβρίου 2017, η Ελληνική Δημοκρατία ανακοίνωσε την πρόσκληση για την ανταλλαγή των 20 ομολόγων της Ελληνικής Δημοκρατίας που εκδόθηκαν το 2012 στο πλαίσιο του PSI ("PSI ΟΕΔ") λήξης από το 2023 έως το 2042, με 5 ομόλογα Ελληνικής Δημοκρατίας λήξης το 2023, 2028, 2033, 2037 και 2042. Σκοπός αυτής της ανταλλαγής ήταν να εναρμονιστούν οι όροι του χρέους της Ελληνικής Δημοκρατίας με τα δεδομένα της αγοράς για τους κρατικούς εκδότες χρέους, παρέχοντας στην αγορά περιορισμένο αριθμό ομολόγων αναφοράς ("benchmark bonds"), οι οποίοι αναμένεται να έχουν σημαντικά υψηλότερη ρευστότητα από τα PSI ΟΕΔ και επομένως να εξομαλυνθεί η καμπύλη απόδοσης αναφοράς για τους τίτλους αυτούς. Κάθε PSI ΟΕΔ ανταλλάχθηκε με έναν ή δύο τίτλους με καθορισμένη αναλογία ανταλλαγής επί της ονομαστικής αξίας. Η εν λόγω ανταλλαγή αντιμετωπίστηκε λογιστικά ως τροποποίηση των συμβατικών όρων των ομολόγων που ανταλλάχθηκαν.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017 τα ΟΕΔ που κατείχε ο Όμιλος και η Τράπεζα και για τα οποία δεν έχει αναγνωριστεί απομείωση αποτελούνται κυρίως από:

- α) ΟΕΔ που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – δάνεια και απαιτήσεις λήξεως το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €965 εκατ.
- β) ΟΕΔ που λήφθηκαν στο πλαίσιο της ανταλλαγής την 15 Νοεμβρίου 2017 με την Ελληνική Δημοκρατία, με ονομαστική αξία €97 εκατ. και λογιστική αξία €59 εκατ.
- γ) άλλα ΟΕΔ λήξεως 2019, 2028 και 2034, με ονομαστική αξία €88 εκατ. και λογιστική αξία €82 εκατ.
- δ) ΟΕΔ που ελήφθησαν στο πλαίσιο της ανταλλαγής την 15 Νοεμβρίου 2017 που ανακοινώθηκε από την Ελληνική Δημοκρατία, που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση, με ονομαστική αξία €192 εκατ. και λογιστική αξία €181 εκατ.
- ε) άλλα ΟΕΔ λήξης 2019 και 2022 με ονομαστική αξία €37 εκατ. και λογιστική αξία €38 εκατ., και PSI ΟΕΔ λήξης από το 2023 έως το 2042, με ονομαστική αξία €6 εκατ. και λογιστική αξία €5 εκατ.

- ζ) ΟΕΔ που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη του, λήξης το 2022, με ονομαστική αξία €255 εκατ. και λογιστική αξία €252 εκατ.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι δεν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης αξίας για τα ομόλογα που περιγράφονται παραπάνω κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017, διότι δεν υπάρχει ένδειξη, κατά την ημερομηνία που εγκρίθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις, ύπαρξης ζημιολογούσων γεγονότων το οποίο να έχει επίδραση επί των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμο προς πώληση, περιλαμβάνει μετοχές η εύλογη αξία των οποίων, δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα και συνεπώς επιμετρώνται στο κόστος, αξίας €27 εκατ. και €26 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (2016: €30 εκατ. και €27 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα).

Την 31 Δεκεμβρίου 2016 τα ΟΕΔ που κατείχε ο Όμιλος και η Τράπεζα και για τα οποία δεν έχει αναγνωριστεί απομείωση αποτελούνται κυρίως από:

- α) έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που κατείχε ο Όμιλος στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση, που λήγουν το 2017, με ονομαστική αξία €518 εκατ. και λογιστική αξία €516 εκατ.
- β) ΟΕΔ που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις, που λήγει το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €996 εκατ.
- γ) ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις τα οποία λήγουν μεταξύ του 2017 και 2019 που κατέχει ο Όμιλος, με ονομαστική αξία €471 εκατ. και λογιστική αξία €393 εκατ. και η Τράπεζα με ονομαστική αξία €426 εκατ. και λογιστική αξία €355 εκατ. καθώς και ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση που κατέχει ο Όμιλος με ονομαστική αξία €31 εκατ. και λογιστική αξία €29 εκατ.
- δ) ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχει η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις με ονομαστική αξία €96 εκατ. και λογιστική αξία €56 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμο προς πώληση με ονομαστική αξία €79 εκατ. και λογιστική αξία €54 εκατ.
- ε) ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχονται από θυγατρικές της Τράπεζας στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη τους, με ονομαστική αξία €239 εκατ. και λογιστική αξία €83 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις καθώς και στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμα προς πώληση με ονομαστική αξία €10 εκατ. και €5 εκατ. και λογιστική αξία €6 εκατ. και €3 εκατ. αντίστοιχα.

Το 2010, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναταξινόμησαν χρεόγραφα από το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση και από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις και από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στα χαρτοφυλάκια διαθέσιμων προς πώληση και επενδύσεων διακρατούμενων μέχρι τη λήξη. Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η λογιστική αξία των χρεογράφων που μεταφέρθηκαν το 2010 και διακρατούνται ακόμη από τον Όμιλο και την Τράπεζα ανέρχεται

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

σε €965 εκατ. και η εύλογη αξία αυτών ανέρχεται σε €504 εκατ. Κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν έσοδα από τόκους αξίας €25 εκατ. και ζημιά στα αποτελέσματα χρήσης αξίας €42 εκατ. Εάν οι τίτλοι αυτοί δεν είχαν αναταξινομηθεί, τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα του Ομίλου και της Τράπεζας μετά από φόρους, για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, θα ήταν αυξημένα κατά €205 εκατ.

Το 2015, ο Όμιλος αναταξινόμησε χρεόγραφα από το χαρτοφυλάκιο διαθεσίμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις. Κατά την ημερομηνία αναταξινομήσης, τα μεταφερθέντα χρεόγραφα δεν διαπραγματεύονταν σε ενεργή

αγορά και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και την δυνατότητα να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον ή μέχρι την ημερομηνία λήξης τους. Η λογιστική και εύλογη αξία των μεταφερθέντων χρεογράφων που διακρατούνται από τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανέρχεται σε €66 εκατ. και €101 εκατ. αντίστοιχα. Κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν έσοδα από τόκους αξίας €29 εκατ. και κέρδος στα αποτελέσματα χρήσης αξίας €1 εκατ. Εάν οι τίτλοι αυτοί δεν είχαν αναταξινομηθεί, τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα του Ομίλου και της Τράπεζας μετά από φόρους, για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, θα ήταν αυξημένα κατά €24 εκατ.

Η μεταβολή του χαρτοφυλακίου επενδύσεων συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2.634	2.634	251	243
Προσθήκες περιόδου	2.115	3.663	924	280
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(1.820)	(3.427)	(599)	(295)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(2.164)	(277)	-	-
Κέρδη/(ζημιές) από μεταβολές της εύλογης αξίας	94	35	93	21
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	3	6	3	2
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	862	2.634	672	251
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	149	233	84	138
Προσθήκες περιόδου	687	-	671	-
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(5)	(90)	(5)	(5)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(137)	-	(71)	(52)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	2	6	2	3
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	696	149	681	84
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – δάνεια και απαιτήσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	10.099	13.250	9.872	13.076
Προσθήκες περιόδου	347	113	114	19
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(8.106)	(3.279)	(7.900)	(3.227)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(131)	-	-	(3)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	13	15	13	7
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	2.222	10.099	2.099	9.872

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Ακίνητα επενδύσεων

	Όμιλος			Σύνολα
	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Υπεκμισθωμένα ακίνητα	
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	434	569	13	1.016
Εξαγορά/ Πώληση θυγατρικών	2	2	-	4
Μεταφορές	1	5	-	6
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(2)	(13)	(15)
Προσθήκες	30	11	-	41
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(1)	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	466	584	-	1.050
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(8)	(139)	-	(147)
Μεταφορές	-	(4)	-	(4)
Αποσβέσεις	-	(14)	-	(14)
Απομείωση	(10)	(6)	-	(16)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(18)	(163)	-	(181)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	448	421	-	869
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	466	584	-	1.050
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	-	-	(1)
Εξαγορά/ Πώληση θυγατρικών	-	(2)	-	(2)
Μεταφορές	14	41	-	55
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(49)	(98)	-	(147)
Προσθήκες	43	31	-	74
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(8)	-	(9)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	472	548	-	1.020
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(18)	(163)	-	(181)
Μεταφορές	-	(12)	-	(12)
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	4	59	-	63
Πώληση θυγατρικών	-	1	-	1
Πωλήσεις και διαγραφές	-	4	-	4
Αποσβέσεις	-	(12)	-	(12)
Απομείωση	(5)	(4)	-	(9)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(19)	(127)	-	(146)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	453	421	-	874

Η εύλογη αξία των ακινήτων επενδύσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2017 είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξία και ανέρχεται σε €958 εκατ. Τα έσοδα από ενοίκια για τη χρήση 2017 ανέρχονται σε €51 εκατ. (2016: €47 εκατ.).

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	7	16	7	7
Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(10)	-	-
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	1	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	8	7	7	7

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
A.E.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2010-2017	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	33,36%	33,36%	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2011-2017	21,21%	21,21%	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	39,93%	39,93%	39,93%	39,93%
ΡΛΑΝΕΤ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	36,99%	36,99%	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2011-2017	21,83%	21,83%	21,83%	21,83%
SAΤO Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2012-2017	23,74%	23,74%	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2017	33,60%	33,60%	33,60%	33,60%
UBB Metlife Life Insurance Company A.D. ⁽¹⁾	Βουλγαρία	-	-	59,97%	-	-
Drujestvo za Kasovi Uslugi AD (Cash Service Company) ⁽¹⁾	Βουλγαρία	-	-	19,98%	-	-

⁽¹⁾ Οι εταιρείες είχαν ταξινομηθεί το 2016 ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» στο πλαίσιο της πώλησης της UBB. Η πώληση της ολοκληρώθηκε στις 13 Ιουνίου 2017, (βλέπε Σημείωση 42).

Κατωτέρω παραθέτουμε συνοπτικά οικονομικά στοιχεία των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης με βάση τις πιο πρόσφατες χρηματοοικονομικές πληροφορίες:

	31.12.2017	31.12.2016
Σύνολο ενεργητικού	51	71
Σύνολο παθητικού	18	46
Ίδια κεφάλαια	32	25
Αναλογία Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	6
Σύνολο κύκλου εργασιών	54	54
Σύνολο κερδών/(ζημιών)	1	-
Αναλογία Ομίλου επί των κερδών των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	1

Η διαφορά μεταξύ των «Συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης» και της αναλογίας του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης αντιπροσωπεύει αποκτηθείσα υπεραξία.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

	Όμιλος					Τράπεζα			
	Υπεραξία	Λογισμικό	Άυλα περιουσιακά στοιχεία ορισμένης διάρκειας ζωής	Άυλα περιουσιακά στοιχεία αορίστου διάρκειας ζωής	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο	Λογισμικό	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο
Αξία κτήσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	240	571	21	8	138	978	440	135	575
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	(1)	-	-	-	(2)	(1)	-	(1)
Μεταφορές	-	11	-	-	(7)	4	6	(6)	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(15)	(27)	-	-	(1)	(43)	-	-	-
Προσθήκες	-	37	-	-	8	45	29	8	37
Πωλήσεις και διαγραφές	1	(1)	-	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	225	590	21	8	138	982	474	137	611
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(238)	(456)	(21)	(8)	(108)	(831)	(353)	(109)	(462)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	-	-	1	2	-	-	-
Μεταφορές	-	(4)	-	-	-	(4)	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	15	21	-	-	-	36	-	-	-
Αποσβέσεις	-	(41)	-	-	(6)	(47)	(35)	(6)	(41)
Απομείωση	(1)	-	-	-	-	(1)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(224)	(479)	(21)	(8)	(113)	(845)	(388)	(115)	(503)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	1	111	-	-	25	137	86	22	108
Αξία κτήσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	225	590	21	8	138	982	474	137	611
Πωλήσεις θυγατρικών	(201)	(8)	(21)	(8)	-	(238)	-	-	-
Μεταφορές	-	1	-	-	(1)	-	1	(1)	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(3)	(58)	-	-	-	(61)	-	-	-
Προσθήκες	-	41	-	-	19	60	40	14	54
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	21	566	-	-	156	743	515	150	665
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(224)	(479)	(21)	(8)	(113)	(845)	(388)	(115)	(503)
Πωλήσεις θυγατρικών	201	5	21	8	-	235	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	2	43	-	-	-	45	-	-	-
Αποσβέσεις	-	(36)	-	-	(10)	(46)	(34)	(3)	(37)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(21)	(467)	-	-	(123)	(611)	(422)	(118)	(540)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	-	99	-	-	33	132	93	32	125

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Ενσώματα πάγια στοιχεία

Όμιλος	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	853	925	855	161	4	2.798
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	(2)	(2)	-	(5)
Μεταφορές	(2)	5	-	(6)	(3)	(6)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1)	(27)	(81)	(10)	(2)	(121)
Προσθήκες	2	3	29	12	3	49
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(20)	(9)	-	(29)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	852	905	781	146	2	2.686
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(150)	(424)	(761)	(138)	-	(1.473)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	2	2	-	5
Μεταφορές	-	1	-	-	-	1
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	20	62	7	-	89
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	20	9	-	29
Αποσβέσεις	-	(17)	(25)	(6)	-	(48)
Απομείωση	(3)	-	-	-	-	(3)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(153)	(419)	(702)	(126)	-	(1.400)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	699	486	79	20	2	1.286
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	852	905	781	146	2	2.686
Πώληση θυγατρικών	-	(32)	(3)	-	(1)	(36)
Μεταφορές	(11)	4	-	(8)	(1)	(16)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(65)	(110)	(56)	(17)	(2)	(250)
Προσθήκες	-	2	13	11	11	37
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(9)	(8)	-	-	(18)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	775	760	727	132	9	2.403
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(153)	(419)	(702)	(126)	-	(1.400)
Μεταφορές	-	2	-	-	-	2
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	1	42	52	15	-	110
Πωλήσεις και διαγραφές	-	6	8	-	-	14
Αποσβέσεις	-	(13)	(23)	(5)	-	(41)
Απομείωση	(2)	-	-	-	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(154)	(382)	(665)	(116)	-	(1.317)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	621	378	62	16	9	1.086

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση πάγια περιουσιακά στοιχεία το 2017 και 2016 βλέπε Σημείωση 28.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Τράπεζα	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Βελτιώσεις	Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
				σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων		
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	84	99	622	166	-	971
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	(2)	(2)	-	(4)
Μεταφορές	-	-	-	1	(1)	-
Προσθήκες	-	1	25	11	1	38
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(8)	(5)	-	(13)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	84	100	637	171	-	992
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(5)	(44)	(561)	(112)	-	(722)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	1	2	-	2
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	9	5	-	14
Αποσβέσεις	-	(2)	(21)	(7)	-	(30)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(5)	(47)	(572)	(112)	-	(736)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	79	53	65	59	-	256
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	84	100	637	171	-	992
Μεταφορές	-	-	-	1	(1)	-
Προσθήκες	-	1	12	11	2	26
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(9)	-	-	-	(10)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	83	92	649	183	1	1.008
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	(5)	(47)	(572)	(112)	-	(736)
Πωλήσεις και διαγραφές	-	6	1	-	-	7
Αποσβέσεις	-	(2)	(21)	(8)	-	(31)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	(5)	(43)	(592)	(120)	-	(760)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	78	49	57	63	1	248

177

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους:				
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	2.202	2.294	2.202	2.294
Αξιόγραφα	-	14	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	7	(5)	-	-
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	-	3	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.705	2.615	2.704	2.612
Φορολογικές ζημιές	1	48	-	-
Λοιπές προσωρινές διαφορές	1	109	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	4.916	5.078	4.906	4.906

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους:				
Αξιόγραφα	-	1	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	2	2	-	-
Ασφαλιστικά αποθέματα	-	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	3	3	-	-
Λοιπές προσωρινές διαφορές	1	(1)	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	6	6	-	-

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	(92)	(92)	(92)	(92)
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	-	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	89	91	92	92
Λουιές προσωρινές διαφορές	-	3	-	-
Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους	(3)	3	-	-
Αναβαλλόμενοι φόροι μέσω λουιτών συνολικών εσόδων	1	-	-	-
Καθαρή μεταβολή αναβαλλόμενων φόρων	(2)	3	-	-

Ο Όμιλος και η Τράπεζα θεωρούν ότι η ανακτησιμότητα των απαιτήσεων από αναβαλλόμενους φόρους, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, ποσού €4.916 εκατ. και €4.906 εκατ. αντίστοιχα, είναι πιθανή με βάση τις εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη του Ομίλου και της Τράπεζας της (βλ. Σημείωση 3).

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, οι συσσωρευμένες φορολογικές ζημιές του Ομίλου ανέρχονταν σε €5.353 εκατ. (2016: €6.264 εκατ.) και δημιουργήθηκαν τα έτη 2013 έως 2017. Το αντίστοιχο ποσό της Τράπεζας ανέρχεται σε €5.314 εκατ. (2016: €5.955 εκατ.) και δημιουργήθηκε τα έτη 2013 έως 2017. Η Διοίκηση έχει

εκτιμήσει ότι φορολογικές ζημιές €19 εκατ. για τον Όμιλο και μηδέν για την Τράπεζα (2016: €188 εκατ. και μηδέν) μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για το λόγο αυτό αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση €4 εκατ., εκ των οποίων €3 εκατ. περιλαμβάνονται αφαιρετικά στις «Λουιές προσωρινές διαφορές» των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και μηδέν (2016: €48 εκατ. και μηδέν) αντίστοιχα. Οι μη χρησιμοποιημένες φορολογικές ζημιές ανήλθαν σε €5.334 εκατ. για τον Όμιλο και €5.314 εκατ. για την Τράπεζα (2016: €6.076 εκατ. και €5.955 εκατ.) και η μη αναγνωρισμένη φορολογική απαίτηση ανήλθε σε €1.547 εκατ. και €1.541 εκατ. (2016: €1.754 εκατ. και €1.754 εκατ.) αντίστοιχα.

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το έτος που παραγράφονται οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Έτος	Όμιλος	Τράπεζα
	31.12.2017	31.12.2016
2018	139	138
2019	1.914	1.913
2020	942	933
2021	2.129	2.112
2022	229	218
Σύνολο φορολογικών ζημιών	5.353	5.314

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν συμψηφίσει τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους ανά εταιρεία ξεχωριστά, υπό την προϋπόθεση ότι οι τοπικές φορολογικές αρχές της κάθε χώρας παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των

απαιτήσεων και υποχρεώσεων από κύριο φόρο εισοδήματος ανά εταιρεία και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες	32	66	34	45
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο	690	625	676	612
Προκαταβολές φόρων και λουιές απαιτήσεις φόρων	4	5	-	-
Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες	99	135	18	15
Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς	103	105	85	77
Προπληρωθέντα έξοδα	57	65	51	52
Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων	492	485	492	485
Συναλλαγές επιταγών και πιστωτικών καρτών υπό εκκαθάριση	16	13	13	11
Λοιπά	119	205	90	159
Σύνολο	1.612	1.704	1.459	1.456

Με το άρθρο 9 του Ν. 4370/7.03.2016 το ανώτατο όριο κάλυψης του συνόλου των καταθέσεων κάθε καταθέτη σε πιστωτικό ίδρυμα, που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων του Ταμείου Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ), είναι €100 χιλ. Στο πλαίσιο αυτό το 2008 συστάθηκε το Πρόσθετο Κεφάλαιο Κάλυψης Καταθέσεων («ΠΚΚΚ»).

Στο Ν. 4370/07.03.2016 άρθρο 25 παρ.8 ,9, 10 προβλέπεται ότι το ΠΚΚΚ, αποτελεί ειδική ομάδα περιουσίας, η οποία προέκυψε από τις εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων κατ' εφαρμογή της παρ.2 του άρθρου 6 του Ν. 3714/2008 (Α' 231). Το ενεργητικό του ΠΚΚΚ θεωρείται ότι αποτελεί ενεργητικό των συμμετεχόντων σε αυτό πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά το λόγο συμμετοχής τους σε αυτό και αποτελεί μέρος των διαθεσίμων

και αντικείμενο διαχείρισης από το ΤΕΚΕ προς επίτευξη των σκοπών του.

Με το άρθρο 13 του Ν.4370/07.03.2016 ορίζεται σύστημα εγγυήσεως επενδύσεων, το οποίο καλύπτει ποσό επενδύσεων έως €30 χιλ. ανά επενδυτή. Η καταβολή της πρώτης εισφοράς από τα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα πραγματοποιήθηκε εντός του 2010. Οι εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων για την εγγύηση των επενδύσεων περιέχονται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στο Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων (ΣΚΕ) έχει μία ατομική μερίδα σε αυτό. Οι ατομικές μερίδες αντιστοιχούν στο

ποσοστό συμμετοχής του κάθε συμμετέχοντος στο Ενεργητικό του ΣΚΕ πιστωτικού ιδρύματος, άρθρο 30/4370/7.03.2016.

Με το άρθρο 36 του Ν.4370/07.03.2016 ορίζεται ότι τα διαθέσιμα του Σκέλου Εξυγίανσης (ΣΕ), ως Ταμείου Εξυγίανσης για τα πιστωτικά ιδρύματα, προέρχονται από τακτικές εκ των προτέρων εισφορές, έκτακτες εκ των υστέρων εισφορές και εναλλακτικά μέσα χρηματοδότησης κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στα εσωτερικά άρθρα 98, 99 και 100 αντίστοιχα του άρθρου 2 του Ν. 4335/2015. Οι εισφορές καθορίζονται από τα αρμόδια όργανα του Single Resolution Board και σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (Ε.Ε.) 2015/81 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 31 Δεκεμβρίου 2017 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: S.A.B.A., BROM, ΑΕΕΓΑ και NBG Albania, και την 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες S.A.B.A., UBB και Interlease. Τα κέρδη και οι ζημιές από τις διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: S.A.B.A., UBB, Interlease, Vojvodjanska, NBG Leasing doo, BROM, ΑΕΕΓΑ, και NBG Albania. Τα κέρδη και οι ζημιές από τις διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν τις Finansbank, S.A.B.A., UBB και Interlease, (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Δεκέμβριο του 2016), και αναμορφώθηκαν επίσης με τα αποτελέσματα των εταιρειών BROM, ΑΕΕΓΑ, Vojvodjanska και NBG Leasing doo (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Ιούνιο του 2017) και NBG Albania (η οποία ταξινομήθηκε ως διακοπείσες δραστηριότητες τον Δεκέμβριο του 2017). Ειδικότερα:

Finansbank

Την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της συμμετοχής της Τράπεζας στην Finansbank. Την 21 Δεκεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την μεταβίβαση στην Qatar National Bank («QNB») του 99,81% μεριδίου της στη Finansbank μαζί με το 29,87% μερίδιό της στη Finans Leasing. Επίσης, την 18 Ιανουαρίου 2016 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την συναλλαγή. Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €2.750 εκατ. Επιπλέον, με βάση την συμφωνία, η QNB αποπλήρωσε στην Τράπεζα το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης \$910 εκατ. που είχε χορηγήσει η τελευταία στην Finansbank (€828 εκατ. περιλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων €12 εκατ.).

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 15 Ιουνίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της Finansbank πέρασε στην QNB. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42.

Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών (NBGI Private Equity Funds)

Την 21 Δεκεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της συμμετοχής της σε 11

Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών («Funds»), που διατηρεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, άμεσα ή έμμεσα, τις οποίες διαχειρίζεται η NBGI Private Equity Ltd. Την 2 Φεβρουαρίου 2016, η Τράπεζα προέβη στη σύναψη οριστικής συμφωνίας για την πώληση του 100% των Funds στις Deutsche Bank Private Equity και Goldman Sachs Asset Management («οι Αγοραστές»). Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €288 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των Funds πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42.

Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένη Α.Ε.

Την 10 Φεβρουαρίου 2014, η JERMYN STREET REAL ESTATE FUND IV LP («JERMYN») ορίστηκε ως Προτεινόμενος Επενδυτής μετά την ανοικτή διεθνή διαγωνιστική διαδικασία για την εξαγορά της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. (η «Διαδικασία»). Μετά την έγκριση της συναλλαγής από το Ελεγκτικό Συνέδριο την 5 Ιουνίου 2014, την 17 Σεπτεμβρίου 2014 υπογράφηκε Σύμβαση Πώλησης και Αγοράς μεταξύ των Εθνικής Τράπεζας και Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. («ΤΑΙΠΕΔ»), με την ιδιότητα των πωλητών και της εταιρείας Apollo Investment Hold Co, με την ιδιότητα του αγοραστή και της JERMYN με την ιδιότητα του εγγυητή. Η Apollo Investment Hold Co είναι εταιρεία ειδικού σκοπού και ανήκει κατά 100,00% στην JERMYN.

Μετά την εκπλήρωση σχετικών όρων και προϋποθέσεων η πώληση ολοκληρώθηκε την 27 Οκτωβρίου 2016, ημέρα κατά την οποία η Apollo Investment Hold Co ανέλαβε τον έλεγχο των εταιρειών Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. αντί τιμήματος €299 εκατ. Το κέρδος από την πώληση ανήλθε σε €150 εκατ. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42.

United Bulgarian Bank A.D. και Interlease E.A.D.

Την 30 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με τον Όμιλο KBC («KBC») για την πώληση του 99,91% της συμμετοχής

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

στη θυγατρική της τράπεζας UBB και του 100% της θυγατρικής της εταιρείας Interlease που έδρευαν στην Βουλγαρία. Το τίμημα για την πώληση των δύο ανωτέρω θυγατρικών ανήλθε σε €610 εκατ. Την 26 Απριλίου 2017 η UBB διένειμε στην Τράπεζα μέρισμα €50 εκατ. μετά την έγκριση από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Στην ανωτέρω σύμβαση περιλαμβανόταν η πώληση από την Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών των μεριδίων της, 30% στην UBB-Metlife Life Insurance Company AD και 20% στην UBB Insurance Broker AD. Το τίμημα ανήλθε σε €10,5 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 13 Ιουνίου 2017, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των εταιρειών πέρασε στην KBC. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42.

Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad και NBG Leasing d.o.o. Belgrade

Την 4 Αυγούστου 2017, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την OTP Bank Serbia («OTPS») για την πώληση του 100% των συμμετοχών της στις θυγατρικές εταιρείες στη Σερβία, Vojvodjanska και NBG Leasing d.o.o. Belgrade (μαζί με την κατά 100% θυγατρική NBG Services d.o.o. Belgrade). Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €125 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 1 Δεκεμβρίου 2017, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των εταιρειών πέρασε στην OTPS. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 42.

The South African Bank of Athens Ltd

Την 22 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDING Proprietary Limited («AFGRI»), της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,82% που κατέχει στη θυγατρική της τράπεζας στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, S.A.B.A. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε ZAR279 εκατ. (€19 εκατ.).

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στη S.A.B.A., η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €4 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου.

Η πώληση αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του δευτέρου τριμήνου του 2018 καθώς υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής και (iii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (έχει ήδη ληφθεί).

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»

Την 26 Ιουνίου 2017, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την πώληση μεριδίου 75,00% της θυγατρικής της ΑΕΕΓΑ στην EXIN Financial Services Holding B.V. («EXIN») και τη σύσταση μίας αποκλειστικής σύμβασης bancassurance, η οποία θα διέπει τη διανομή των προϊόντων της ΑΕΕΓΑ μέσω του δικτύου της Τράπεζας.

Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης και να διερευνήσει τις διάφορες στρατηγικές επιλογές για την Εθνική Ασφαλιστική στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Παρόλα αυτά, η διοίκηση παραμένει προσηλωμένη στην πώληση της εταιρείας, θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της εταιρείας παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Banca Romaneasca S.A.

Την 26 Ιουλίου 2017, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την OTP Bank Romania («OTPR») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρική της BROM στη Ρουμανία. Το τίμημα της πώλησης ανέρχεται σε €72 εκατ.

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στη Banca Romaneasca («BROM»), η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €92 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου. Σε επίπεδο Τράπεζας η σχετική ζημία απομείωσης ανήλθε σε €67 εκατ. Η ζημία απομείωσης περιλαμβάνει ζημία €20 εκατ. η οποία αφορά σε συμφωνημένη αποπληρωμή δανείων.

Ωστόσο, την 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας («ΚΤΡ») απέρριψε την αίτηση της OTPR για την απόκτηση του 99,28% της BROM. Η έγκριση της OTPR ως νέου μετόχου της BROM από την ΚΤΡ ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής.

Παρόλα αυτά, η διοίκηση παραμένει προσηλωμένη στην πώληση της εταιρείας, θεωρεί ότι η πώληση έχει υψηλές πιθανότητες να ευδοκιμήσει και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της εταιρείας παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Banka NBG Albania Sh.A.

Την 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την American Bank of Investments S.A. («ABI») για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στη θυγατρική της NBG Albania στην Αλβανία. Το τίμημα της πώλησης ανέρχεται σε €25 εκατ.

Κατόπιν της απόφασης για την πώληση της συμμετοχής στην NBG Albania, η Τράπεζα, βασιζόμενη στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημίας απομείωσης ποσού €36 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου, η οποία περιλαμβάνεται στα κέρδη/(ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες. Σε επίπεδο Τράπεζας η σχετική ζημία απομείωσης ανήλθε σε €34 εκατ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2017 οι διαπραγματεύσεις με τον αγοραστή ήταν σε προχωρημένο στάδιο με αποτέλεσμα να πληρούνται τα κριτήρια για τη κατάταξη των στοιχείων ενεργητικού και

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

παθητικού της θυγατρικής ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Η ολοκλήρωση της πώλησης υπόκειται στις συνήθεις εγκρίσεις από τις εποπτικές αρχές, περιλαμβανομένων (i) της Τράπεζας

της Αλβανίας και (ii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Αλβανίας. Η πώληση αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2018.

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες⁽¹⁾

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016	Από 1.1. έως 31.12.2017	31.12.2016
Καθαρά έσοδα από τόκους	203	741	-	-
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	34	215	-	-
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	58	68	-	-
Λοιπά έσοδα	30	36	50	(14)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα / (έξοδα)	325	1.060	50	(14)
Λειτουργικά έξοδα	(207)	(599)	(8)	-
Προβλέψεις και ζημιές απομείωσης	(143)	(181)	(141)	(1)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	(25)	280	(99)	(15)
Φόροι	(15)	(44)	-	-
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	(40)	236	(99)	(15)
Κέρδη/(Ζημιές) πώλησης (Σημείωση 42)	(209)	(3.120)	356	-
Συνολικό κέρδος/(ζημιά) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας)	(249)	(2.884)	257	(15)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις S.A.B.A., UBB, Interlease, Vojvodjanska, NBG Leasing doo, BROM, AEEGA και NBG Albania ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει και την Finansbank. Δεν περιλαμβάνεται το αναμενόμενο κέρδος από την πώληση της AEEGA.

Εκατ. €	31.12.2017	31.12.2016
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	52	532
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	60	(1.012)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(44)	(62)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	68	(542)

Ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017 ⁽¹⁾	31.12.2016 ⁽²⁾	31.12.2017 ⁽¹⁾	31.12.2016 ⁽²⁾
Απαιτήσεις				
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	186	389	-	-
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	164	117	440	32
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	14	563	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3	-	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.298	2.176	25	-
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	2.372	342	51	29
Ακίνητα επενδύσεων	92	13	-	-
Συμμετοχή σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	937	254
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	9	-	-
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	15	6	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία	135	22	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	145	4	-	-
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	505	-	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	19	1	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	62	83	8	-
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	5.010	3.725	1.461	315
Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	8	39	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	2	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.040	2.942	-	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	2	-	-
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.283	-	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	1	-	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	8	5	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	182	9	-	-
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.523	2.999	-	-

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των S.A.B.A., AEEGA, BROM και NBG Albania

⁽²⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των UBB, Interlease και S.A.B.A.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2017
Καταθέσεις όψεως πιστωτικών ιδρυμάτων	72	94	166	158
Καταθέσεις προθεσμίας πιστωτικών ιδρυμάτων	125	102	308	125
Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς	44	27	100	91
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες	2.751	12.309	2.751	12.309
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos	3.369	4.693	3.369	4.746
Λοιπές καταθέσεις	980	963	979	960
Σύνολο	7.341	18.188	7.673	18.389

Η μείωση των κονδυλίων «Υποχρεώσεις προς Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Κεντρικές Τράπεζες» κατά €9,6 δισ. και «Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos» κατά €1,3 δισ. το 2017, αντικατοπτρίζει την αύξηση της ρευστότητας του Ομίλου και της Τράπεζας από την πώληση της UBB και Interlease τον Ιούνιο 2017 και της Vojvodjanska και NBG Leasing

doο τον Δεκέμβριο 2017, ποσού €0,9 δισ. (Σημείωση 42). Επίσης, η ρευστότητα αυξήθηκε περαιτέρω, λόγω της πώλησης ομολόγων EFSF ποσού €7,1 δισ. (Σημείωση 21), της έκδοσης καλυμμένων ομολογίων €0,8 δισ. το 2017 (Σημείωση 31) και της αύξησης των καταθέσεων της Τράπεζας (Σημείωση 31).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Καταθέσεις:				
Ιδιωτών	30.875	32.171	29.435	29.354
Επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών	6.242	5.461	6.271	5.159
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	3.148	2.827	3.143	2.813
Σύνολο	40.265	40.459	38.849	37.326
	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Καταθέσεις:				
Ταμειωτηρίου	18.690	18.402	18.500	18.037
Τρεχούμενοι & Όψεως	8.662	7.705	8.572	7.232
Προθεσμίας	12.079	13.448	10.942	11.159
Λοιπές	788	858	789	852
	40.219	40.413	38.803	37.280
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή repos	46	46	46	46
	46	46	46	46
Σύνολο	40.265	40.459	38.849	37.326

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 31 Δεκεμβρίου 2017 σε €866 εκατ. (2016: €527 εκατ.), για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά

διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφο 6 της Νομοθετικής Πράξης που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως "Ν.84/18.07.2015», η προαναφερόμενη υποχρέωση της Τράπεζας, σύμφωνα με το Νόμο 4151/2013, αναστέλλεται.

Εντός του 2017, υποχρεώσεις προς πελάτες ποσού €1,8 δισ., που αφορούν τις εταιρίες BROM, ΑΕΕΓΑ, Vojvodjanska, NBG Leasing doο και NBG Albania, ταξινομήθηκαν ως υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Σταθμισμένο Επιτόκιο	31.12.2017	31.12.2016	Σταθμισμένο Επιτόκιο	31.12.2017	31.12.2016
Εταιρικές ομολογίες – κυμαινόμενου επιτοκίου	4,58%	284	278	-	-	-
Καλυμμένες ομολογίες – σταθερού επιτοκίου	2,75%	742	-	2,75%	742	-
Τίτλοι κυμαινόμενου επιτοκίου	-	-	258	-	-	-
Σύνολο		1.026	536		742	-

Οι οικονομικοί όροι των κυριότερων πιστωτικών τίτλων την 31 Δεκεμβρίου 2017, είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Νόμισμα	Ονομαστική αξία	Εναπ/σα Ονομαστική Αξία	Ποσό ιδιοκ/ων τίτλων από τον Όμιλο (ονομαστική αξία)	Επιτόκιο
Καλυμμένες ομολογίες ETE	Καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου – Πρόγραμμα II, 7η Σειρά	19-Οκτ-17	Οκτώβριος 2020	EUR	750	745	5	Εξαμηνιαία πληρωμή τόκων με σταθερό επιτόκιο 2,75%
Εταιρικές ομολογίες Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου	20-Αυγ-14	Ιούλιος 2019	EUR	235	235	-	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 485 μ.β.
Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς M	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	259	236	236	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 300 μ.β.
ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς Z	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	65	65	65	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 500 μ.β.

Οι πιστωτικοί τίτλοι που έληξαν ή επαναγοράστηκαν εντός του 2017, είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Νόμισμα	Ονομαστική αξία
Καλυμμένες ομολογίες ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς A1	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	150
ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς A2	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	35
ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς A3	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	50
ETE (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς A4	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	89

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Η μεταβολή των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2017
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου		536		-
Προσθήκες περιόδου		742		742
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου		(332)		(76)
Επαναπώληση		72		72
Δεδουλευμένοι τόκοι		6		4
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο		1		-
Λουπά		1		-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου		1.026		742

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Δάνεια σταθερού επιτοκίου	7	9	-	-
Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου	164	128	-	258
Σύνολο	171	137	-	258

Τα δάνεια σταθερού επιτοκίου του Ομίλου περιλαμβάνουν δάνεια της Storanska Banka A.D. που ανέρχονται σε €7 εκατ. (4 εκατ. σε EUR και 3 εκατ. σε MKD).

Τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου του Ομίλου περιλαμβάνουν δάνεια του ομίλου της Εθνικής Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. που ανέρχονται σε €163 εκατ. και είναι σε EUR και της Storanska Banka A.D. που ανέρχονται σε €1 εκατ. και είναι σε MKD.

Η μεταβολή των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2017
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου		137		258
Προσθήκες περιόδου		85		-
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου		(32)		(258)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών		(15)		-
Συναλλαγματικές διαφορές		(6)		-
Δεδουλευμένοι τόκοι		1		-
Λουπά		1		-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου		171		-

Οι μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου για την Τράπεζα, αφορούν στην πλήρη εξόφληση των καλυμμένων ομολογιών σταθερού επιτοκίου Sineria εκδοθείσες την 8 Αυγούστου 2016, οι οποίες για τον Όμιλο εμφανίζονται στη Σημείωση 31.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: Λοιπές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι	4	7	4	6
Πιστωτές και προμηθευτές	223	227	175	157
Οφειλές προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου	63	52	63	46
Εισπράξεις από τρίτους προς απόδοση	359	268	359	268
Λουτές προβλέψεις	81	100	75	72
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος)	50	62	42	33
Έξοδα πληρωτέα και έσοδα επομένων χρήσεων	60	69	37	42
Οφειλόμενες αμοιβές και έξοδα προσωπικού	34	34	32	29
Μερίσματα πληρωτέα	-	1	-	-
Συναλλαγές επιταγών και πιστωτικών καρτών υπό εκκαθάριση	3	3	-	-
Λουπά	118	140	111	124
Σύνολο	995	963	898	777

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Η μεταβολή των λοιπών προβλέψεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα έχει ως εξής:

	Όμιλος					
	Επίδικες απαιτήσεις 2017	Λοιπές 2017	Σύνολο 2017	Επίδικες απαιτήσεις 2016	Λοιπές 2016	Σύνολο 2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	91	9	100	62	10	72
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	-	-	-	(8)	(4)	(12)
Προβλέψεις περιόδου/(Εσοδα) από αχρησιμοποίητες προβλέψεις	-	(2)	(2)	37	4	41
Συναλλαγματικές διαφορές	3	-	3	-	(1)	(1)
Μεταφορά σε υποχρεώσεις που σχετίζονται με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(18)	(2)	(20)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	76	5	81	91	9	100

	Τράπεζα					
	Επίδικες απαιτήσεις 2017	Λοιπές 2017	Σύνολο 2017	Επίδικες απαιτήσεις 2016	Λοιπές 2016	Σύνολο 2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	69	3	72	41	3	44
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	-	1	1	(8)	(3)	(11)
Προβλέψεις περιόδου/(Εσοδα) από αχρησιμοποίητες προβλέψεις	1	-	1	36	3	39
Προβλέψεις για επίδικες απαιτήσεις αποκτώντων επιχειρήσεων	1	-	1	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	71	4	75	69	3	72

Επίδικες απαιτήσεις: Κατά της Τράπεζας και ορισμένων θυγατρικών της έχουν ασκηθεί δικαστικές αγωγές στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους. Οι αγωγές αυτές γενικότερα αφορούν παραβάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών, της τραπεζικής νομοθεσίας, εργασιακών θεμάτων και λοιπών νόμων. Καμιά από τις αγωγές αυτές δεν είναι σημαντική. Ο Όμιλος και η Τράπεζα, σχηματίζουν προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις όταν πιστεύουν ότι είναι πιθανό να επέλθει ζημιά, η οποία εύλογα μπορεί να εκτιμηθεί. Οι προβλέψεις αυτές ενδέχεται να μεταβληθούν από περίοδο σε περίοδο σε περίπτωση που υπάρξουν νέα δεδομένα. Για τις περιπτώσεις που δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη,

η διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει εύλογα τις πιθανές ζημιές, επειδή η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει πολλά χρόνια, βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με το πιθανό τελικό αποτέλεσμα, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Παρόλα αυτά η διοίκηση από κοινού με τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών, εκτιμούν ότι η οριστική διευθέτηση των ανωτέρω υποθέσεων δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στην οικονομική θέση, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές του Ομίλου και της Τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωρισθεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημιά, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη ή ατομική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, κατάσταση αποτελεσμάτων και

κατάσταση ταμειακών ροών. Παρόλα αυτά, το ποσό των προβλέψεων που έχει σχηματισθεί από τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 για επίδικες απαιτήσεις ανέρχεται σε €76 εκατ. και €71 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2016: €91 εκατ. και €69 εκατ. αντίστοιχα).

β. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί φορολογικά από τις φορολογικές αρχές μέχρι και την χρήση 2010. Οι χρήσεις 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 και 2016 έχουν ελεγχθεί από τον εκλεγμένο σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920 τακτικό ελεγκτή, δηλαδή την ελεγκτική εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών «Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών», σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν.2238/1994 και το άρθρο 65Α του Ν.4174/2013 και τα σχετικά πιστοποιητικά φορολογικής συμμόρφωσης εκδόθηκαν την 27.07.2012, 27.09.2013, 10.07.2014, 30.10.2015 30.09.2016 και 23.10.2017 αντίστοιχα και δεν περιείχαν επιφυλάξεις. Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/05.01.2016 δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο για τις χρήσεις 2011-2016. Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 43.

γ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοπιστωτικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες

των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοπιστωτικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ονομαστική αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός ισολογισμού κινδύνους.

186

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια*	7	8	7	8
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.829	2.910	3.410	3.340
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	303	239	329	226
Σύνολο	3.138	3.157	3.746	3.574

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμιευμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2017, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2017 ποσό €6.474 εκατ. για τον Όμιλο (2016: €5.768 εκατ.) και ποσό €6.110 εκατ. για την Τράπεζα (2016: €5.268 εκατ.)

δ. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	8.608	22.617	8.608	22.668

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχει δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα, από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και από άλλες κεντρικές τράπεζες τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας €4.744 εκατ.
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €1.378 εκατ.
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €2.250 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €3.402 εκατ. και

- τιτλοποιημένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €236 εκατ. με κάλυμμα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις αξίας €286 εκατ.

Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €320 εκατ. λόγω εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής του Ελληνικού Δημοσίου, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €149 εκατ. για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορίου.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ε. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν μεταβιβαστεί

Την 31 Δεκεμβρίου 2017, η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται και των συνδεδεμένων υποχρεώσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
31.12.2017				
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	3.402	2.520	3.402	2.520
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή ηeros				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	3.415	3.415	3.415	3.415
Σύνολο	6.817	5.935	6.817	5.935

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
31.12.2016				
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	6.967	5.681	6.967	5.681
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή ηeros				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	4.741	4.739	4.792	4.792
Σύνολο	11.708	10.420	11.759	10.473

Συναλλαγές σύμφωνα με τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται, αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στο σύνολο τους στην Κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου αφορούν σε άντληση ρευστότητας μέσω του Ευρωσυστήματος σύμφωνα με τους γενικούς όρους που ισχύουν για τέτοιου είδους συμφωνίες, καθώς και καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή ηeros (βλ. Σημείωση 2.16, Σημείωση 29 και Σημείωση 30), οι οποίες διεξάγονται με τυποποιημένες συμβάσεις αγοράς. Όσον αφορά στην παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, οι παρεχόμενες εμπράγματατες εξασφαλίσεις υφίστανται γενικά μια σημαντική έκπτωση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα η λογιστική αξία των συνδεδεμένων υποχρεώσεων να είναι χαμηλότερη από τη λογιστική αξία των μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων.

Δυνάμει των εν λόγω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή ενεχυριάσει τα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία καθ'όλη τη διάρκεια της συναλλαγής. Ο Όμιλος παραμένει εκτεθειμένος σε επιτοκιακό και πιστωτικό κίνδυνο επί αυτών των ενεχυριασμένων χρηματοοικονομικών μέσων. Το δικαίωμα αναγωγής του αντισυμβαλλόμενου δεν περιορίζεται μόνο στα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν μεταβιβασμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν υπόκεινται σε πλήρη αποαναγνώριση αλλά συνεχίζουν να απεικονίζονται στην Κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης στο βαθμό της συνεχιζόμενης ανάμειξης του Ομίλου και της Τράπεζας ή αποαναγνωρίστηκαν πλήρως αλλά να υφίστανται συνεχιζόμενη ανάμειξη.

στ. Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Έως ένα (1) έτος	13	26	79	82
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	22	55	288	296
Πέραν των πέντε (5) ετών	12	20	1.158	1.239
Σύνολο	47	101	1.525	1.617

Το μεγαλύτερο μέρος των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις της Τράπεζας αφορά σε δεσμεύσεις προς την Εθνική Παναγία Α.Ε.Α.Π., εταιρεία του Ομίλου που δραστηριοποιείται σε επενδύσεις σε ακίνητα. Γενικά, οι λειτουργικές μισθώσεις έχουν διάρκεια έως 25 έτη, με δικαίωμα ανανέωσης της μίσθωσης μετά τη λήξη. Η Τράπεζα έχει παραιτηθεί από το

δικαίωμα καταγγελίας, με βάση τις διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων, για το μεγαλύτερο μέρος των μισθώσεων με διάρκεια τα 15 έτη, καθώς επίσης και για ορισμένες μισθώσεις με διάρκεια τα 25 έτη ανάλογα με το κάθε μισθωμένο ακίνητο και εντός των προβλεπόμενων ορίων από τις συμβάσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 ανερχόταν σε 9.147.151.527 ονομαστικής αξίας 0,30 Ευρώ.

Παραστατικοί Τίτλοι δικαιωμάτων κτήσης μετοχών

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 Ν. 3864/2010 και τις προβλέψεις της ΠΥΣ 38/2012 (όπως αυτή τροποποιήθηκε από την ΠΥΣ 6/2013) εξέδωσε στις 26 Ιουνίου 2013, 245.779.626 Τίτλους Παραστατικών Δικαιωμάτων Κτήσης Μετοχών (Warrants) που χορηγήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές που συμμετείχαν στην ως άνω αναφερόμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας το 2013, συμφώνως προς τα προβλεπόμενα στον Ν. 3864/2010 και στην ΠΥΣ 38/2012. Η διαπραγμάτευση των Warrants στο ΧΑ ξεκίνησε στις 27 Ιουνίου 2013.

Ειδικότερα, τα Warrants ήταν μεταβιβάσιμες κινητές αξίες και δεν υφίσταντο περιορισμοί στην ελεύθερη μεταβίβασή τους. Σε συνέχεια της συνένωσης των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split), που έγινε τον Νοέμβριο του 2015 κάθε Warrant ενσωμάτωνε το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας 0,54861592129144 νέες Μετοχές, που απέκτησε το ΤΧΣ λόγω της συμμετοχής του στην παραπάνω αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας το 2013. Τα Warrants δεν προσέφεραν δικαιώματα ψήφου στους δικαιούχους ή κατόχους αυτών.

Τα Warrants μπορούσαν να ασκηθούν κάθε έξι μήνες, με πρώτη ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπονταν έξι μήνες από την έκδοση των Warrants και τελευταία ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπονταν πενήντα τέσσερις (54) μήνες από την έκδοση τους. Δικαιώματα Αγοράς που δεν είχαν ασκηθεί έως και την τελευταία ημερομηνία άσκησης σύμφωνα με τα ανωτέρω έπαυαν αυτοδικαίως να ισχύουν, και, τα αντίστοιχα Warrants ακυρώνονταν από το ΤΧΣ. Η διαδικασία άσκησης των Δικαιωμάτων Αγοράς και η εκκαθάρισή τους καθώς και κάθε μεταβολή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κατόχων των Warrants που λάμβανε χώρα κατά τη διάρκεια ισχύος των Warrants ανακοινώνονταν από την Τράπεζα στην ιστοσελίδα της και στο ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών αντίστοιχα, τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από κάθε ημερομηνία άσκησης των Warrants.

Σε συνέχεια της συνένωσης των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split), που έγινε τον Νοέμβριο του 2015 η τιμή άσκησης του δικαιώματος αγοράς που αντιστοιχούσε σε κάθε Warrant για την απόκτηση Νέων Μετοχών που κατείχε το Τ.Χ.Σ, ισούταν με €64,35 πλέον δεδουλευμένων τόκων με ετήσιο επιτόκιο 3% πλέον περιθωρίου:

- 1% (100 μονάδων βάσης) για το πρώτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 2% (200 μονάδων βάσης) για το δεύτερο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 3% (300 μονάδων βάσης) για το τρίτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 4% (400 μονάδων βάσης) για το τέταρτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης, και,

- 5% (500 μονάδων βάσης) για το εναπομείναν διάστημα

επί του αριθμού των νέων Μετοχών που δικαιούταν να αποκτήσει ο κάτοχος του Warrant κατά την άσκηση του δικαιώματός του. Η τιμή άσκησης αναπροσαρμόζοταν ανάλογα σε περίπτωση εταιρικών πράξεων και ανακοινώνονταν από την Τράπεζα, στην ιστοσελίδα της και στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Η τελευταία ημερομηνία άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2017) ήταν και η ημερομηνία λήξης των Warrants.

Μετά τη λήξη της ένατης περιόδου Άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2017), τα εκδοθέντα Warrants τα οποία δεν ασκήθηκαν, ανήλθαν σε 245.743.123, τα οποία ακυρώθηκαν από το ΤΧΣ την 29 Δεκεμβρίου 2017.

Υπο αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες («οι Ομολογίες»):

Επιπλέον, η Τράπεζα προέβη στην έκδοση 20.292 υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών, (Contingent Convertible Securities, "CoCos"), αξίας 100.000 Ευρώ η κάθε μία, υπέρ του ΤΧΣ και άντλησε το ποσό των €2.029 εκατ. Το ΤΧΣ, σε αντάλλαγμα των μετοχών και των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών που έλαβε, εισέφερε στην Τράπεζα ομολογίες έκδοσης του ESM (βλέπε Σημείωση 22).

Απόδοση των Cocos

Οι Ομολογίες απέφεραν απόδοση 8% ετησίως για τα πρώτα επτά έτη η οποία στη συνέχεια θα αναπροσαρμόζοταν στο άθροισμα: (α) του Επταετούς Επιτοκίου Mid-Swap πλέον (β) περιθωρίου ίσου με τη διαφορά μεταξύ του αρχικού επιτοκίου 8% και του Επταετούς Επιτοκίου Mid-Swap κατά την Ημερομηνία Έκδοσης των Ομολογιών.

Η καταβολή του μερίσματος (είτε εν όλω είτε εν μέρει) εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της Τράπεζας. Εφόσον η Τράπεζα επέλεγε να μην καταβάλει μέρισμα, το μέρισμα αυτό θα ακυρωνόταν και δεν θα συσσωρευόταν. Αν η Τράπεζα δεν κατέβαλε συνολικά ή μερικά το καταβλητέο μέρισμα σε δύο ημερομηνίες καταβολής μερίσματος, τότε οι Ομολογίες θα μετατρέπονταν αυτόματα σε κοινές μετοχές της Τράπεζας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας είχε την επιλογή, κατά την απόλυτη διακριτική του ευχέρεια, να καταβάλει μέρισμα σε κοινές μετοχές της Τράπεζας, οι οποίες θα εκδίδονταν πρωτογενώς. Αν η Τράπεζα αποφάσιζε να μην καταβάλει μέρισμα, τότε δεν θα επιτρεπόταν η καταβολή μερίσματος στους κατόχους των κοινών μετοχών.

Κεφάλαιο

Οι Ομολογίες ήταν αόριστης διάρκειας χωρίς ορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και οι κάτοχοι δεν είχαν δικαίωμα να απαιτήσουν από την Τράπεζα να αποπληρώσει τις Ομολογίες. Στην 7η Επέτειο των Ομολογιών όμως, δικαιούνταν να μετατρέψουν τις ομολογίες τους σε κοινές μετοχές της Τράπεζας. Η Τράπεζα δύνατο, κατά την διακριτική της ευχέρεια, να επιλέξει να αποπληρώσει το σύνολο ή μέρος των Ομολογιών με μετρητά ανά πάσα στιγμή, στην αρχική ονομαστική αξία τους, πλέον τυχόν δεδουλευμένων και μη καταβληθέντος μερίσματος,

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

με την προϋπόθεση να είχαν ληφθεί οι απαραίτητες εγκρίσεις από τον Επόπτη.

Σε περίπτωση που ο Δείκτης CET1 της Τράπεζας υπολογισμένος σε ενοποιημένη βάση ή σε ατομική βάση, υπολείπεται του 7% (το γεγονός ενεργοποίησης), οι Ομολογίες θα μετατρέπονταν αυτομάτως σε κοινές μετοχές ο αριθμός των οποίων θα καθοριζόταν διαιρώντας το 116% της ονομαστικής αξίας των Ομολογιών που ήταν ανεξόφλητες με την τιμή της εγγραφής στην ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε το 2015.

Σύμφωνα με τους παραπάνω όρους, η Τράπεζα δεν υποχρεούταν να αποπληρώσει τα μερίσματα ή το κεφάλαιο των Ομολογιών με παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, κατά συνέπεια οι Ομολογίες ταξινομήθηκαν ως στοιχείο της Καθαρής Θέσης. Τα χαρακτηριστικά μετατροπής των Ομολογιών σε κοινές μετοχές εφόσον επέρχεται το γεγονός ενεργοποίησης, η μη καταβολή μερίσματος για δεύτερη φορά και το δικαίωμα μετατροπής του κατόχου σε κοινές μετοχές της Τράπεζας κατά την 7η Επέτειο των Ομολογιών, ήταν στενά συνδεδεμένα με το κύριο συμβόλαιο.

Την 9 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα προέβη στην καταβολή του μερίσματος 8% των CoCos ποσού €168 εκατ. ενώ την 15 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα κατόπιν της έγκρισης από την ΕΚΤ προέβη στην αποπληρωμή των CoCos στην αρχική ονομαστική αξία τους ποσού €2.029 εκατ. (Βλ. Σημείωση 48).

Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας γίνεται όπως ορίζει ο Νόμος και δεν υφίστανται εκ του καταστατικού της περιορισμοί στη μεταβίβασή τους, εκτός των κοινών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ και υπόκεινται στις προβλέψεις του άρθρου 8 Ν. 3864/2010 και του άρθρου 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ αποφασίζει για τον τρόπο και την διαδικασία διάθεσης των μετοχών σε χρόνο που κρίνει σκόπιμο και πάντως εντός πενταετίας από την συμμετοχή του στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, εφόσον έχει εφαρμογή η παρ. 1 του άρθρου 7α Ν. 3864/2010. Η διάθεση μπορεί να γίνει τμηματικά ή άπαξ, κατά την κρίση του ΤΧΣ, υπό την προϋπόθεση ότι οι μετοχές διατίθενται εντός του χρονικού ορίου που προαναφέρθηκε. Η διάθεση των μετοχών του ΤΧΣ δεν μπορεί να γίνεται σε οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία ανήκει άμεσα ή έμμεσα στο κράτος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Περαιτέρω, η διάθεση πραγματοποιείται με σκοπό την προστασία των συμφερόντων του Δημοσίου, συνεκτιμώντας την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την τήρηση των όρων ανταγωνισμού στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Μετοχικό Κεφάλαιο - Σύνολο

Κατόπιν των ανωτέρω, το σύνολο του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου και της διαφοράς υπέρ το άρτιο του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, έχει ως ακολούθως:

	# μετοχών	Όμιλος			Σύνολο
		Ονομαστική αξία	Μετοχικό κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	
Κοινές μετοχές	9.147.151.527	0,30	2.744	13.866	16.610
Σύνολο			2.744	13.866	16.610

Επιπλέον, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012, με την επιφύλαξη των μεταβιβάσεων που λαμβάνουν χώρα συνεπεία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς που ενσωματώνονται στα Warrants, το ΤΧΣ δεν δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές για περίοδο 36 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης των τίτλων. Μετά την λήξη της ως άνω περιόδου και έως την τελική ημερομηνία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο της ΠΥΣ 38/2012, το ΤΧΣ δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 7 έως 11 του άρθρου 3 του Ν.3864/2010.

Περιορισμένα δικαιώματα ψήφου επί των μετοχών που απέκτησε το ΤΧΣ κατά την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας του 2013

Πιο συγκεκριμένα, κατόπιν της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που αποφασίστηκε από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση της 17 Νοεμβρίου 2015, το ΤΧΣ έχει συμφωνήσει να εισφέρει κεφάλαιο €1.068 εκατ. και σε αντάλλαγμα να λάβει κοινές μετοχές με πλήρη δικαιώματα ψήφου που αντιπροσωπεύουν το 38,92% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες ποσού €2.029 εκατ. με την έκδοση 20.292 υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ονομαστικής αξίας €100.000 η κάθε μια. Το ΤΧΣ κατέχει επίσης κοινές μετοχές με περιορισμένα δικαιώματα ψήφου που αντιπροσωπεύουν το 1,47% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας.

Εν τούτοις, σύμφωνα με την προηγούμενη ανακεφαλαιοποίηση που έλαβε χώρα το 2013 και σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 7α του Ν. 3864/2010, οι 134.820.022 κοινές μετοχές (ή 1,47% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας) που κατέχονται από το ΤΧΣ, δίνουν το δικαίωμα στο ΤΧΣ να ασκήσει τα δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων μόνο για αποφάσεις σχετικές με την τροποποίηση του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρείας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών, ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 2190/1920. Για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και της πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, οι μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από αυτά που αναφέρονται παραπάνω. Σύμφωνα με το άρθρο 7α του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου χωρίς τους παραπάνω περιορισμούς εάν διαπιστωθεί ουσιώδης παραβίαση των όρων του σχεδίου αναδιάρθρωσης ή υλοποίησης του, η οποία διαπιστώνεται μετά από ομόφωνη απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από την NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	Εκατ. €
Την 1 Ιανουαρίου 2016	2.001.463	1
Αγορές	150.099.503	34
Πωλήσεις	(149.689.971)	(34)
Την 31 Δεκεμβρίου 2016	2.410.995	1
Αγορές	115.768.780	33
Πωλήσεις	(117.676.003)	(34)
Την 31 Δεκεμβρίου 2017	503.772	-

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 31.12.2017			Από 1.1 έως 31.12.2016		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) περιόδου	114	(3)	111	69	(4)	65
Μείον: Αναταξινομήσεις που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	19	-	19	(4)	(1)	(5)
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	-	-	-	(13)	3	(10)
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των Funds	-	-	-	(9)	-	(9)
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της UBB	(24)	2	(22)	-	-	-
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση	109	(1)	108	43	(2)	41
Συναλλαγματικές διαφορές	(44)	-	(44)	(158)	-	(158)
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	-	-	-	2.742	-	2.742
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των Funds	-	-	-	(35)	-	(35)
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των δραστηριοτήτων στην Σερβία	180	-	180	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	136	-	136	2.549	-	2.549
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(56)	11	(45)
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	-	-	-	31	(6)	25
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(25)	5	(20)
Ζημιά αντιστάθμισης καθαρής επένδυσης που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	-	-	-	338	-	338
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	-	-	-	338	-	338
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	245	(1)	244	2.905	3	2.908
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου	(2)	-	(2)	(20)	2	(18)
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(2)	-	(2)	(20)	2	(18)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	243	(1)	242	2.885	5	2.890

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Τράπεζα	Από 1.1 έως 31.12.2017			Από 1.1 έως 31.12.2016		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) περιόδου	93	-	93	20	-	20
Μείον: Αναταξινομήσεις που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	23	-	23	15	-	15
Αξιογράφα διαθέσιμα προς πώληση	116	-	116	35	-	35
Συναλλαγματικές διαφορές	(5)	-	(5)	(51)	-	(51)
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	111	-	111	(16)	-	(16)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου	(4)	-	(4)	(14)	-	(14)
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(4)	-	(4)	(14)	-	(14)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	107	-	107	(30)	-	(30)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Τακτικό αποθεματικό	324	385	297	296
Αποθεματικό αναπροσαρμογής τίτλων χαρτ/κίου διαθέσιμων προς πώληση	96	36	92	(24)
Προγράμματα καθορισμένων παροχών	(161)	(162)	(161)	(157)
Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών	66	(113)	(56)	(51)
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	(10.237)	(9.853)	(10.565)	(10.574)
Σύνολο	(9.912)	(9.707)	(10.393)	(10.510)

191

Η κίνηση του αποθεματικού αναπροσαρμογής τίτλων χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση συνοψίζεται παρακάτω:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	36	2	(24)	(60)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(57)	(17)	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολές στην εύλογη αξία του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	94	53	93	20
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές μεταφερόμενες στα αποτελέσματα μετά από πωλήσεις	23	6	22	15
Πρόβλεψη απομείωσης της αξίας του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	-	(8)	1	1
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	96	36	92	(24)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Μη ελέγχουσες συμμετοχές

	Όμιλος	
	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	680	725
(Εξαγορές) / πωλήσεις	8	(118)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	-	86
Διανομή μερισμάτων	(36)	(38)
Αναλογία στα αποτελέσματα θυγατρικών εταιρειών	31	27
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	683	680

Το 2017, οι (Εξαγορές)/πωλήσεις αφορούν κυρίως την απόκτηση επιπλέον ποσοστού 15,36% της Probank Leasing. Το 2016, οι (Εξαγορές)/πωλήσεις αφορούν κυρίως την πώληση της Finansbank (€10 εκατ.) και της ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. (€110 εκατ.) (βλ. Σημείωση 42).

Το 2017, περιλαμβάνει κυρίως μέρισμα από την Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ποσού €34 εκατ. (2016: €35 εκατ.) και από την Stopanska Banka A.D. ποσού €2 εκατ. (2016: €2 εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Μερίσματα

Ο κ.ν.2190/1920 επιβάλλει περιορισμούς όσον αφορά τη διανομή μερίσματος. Συγκεκριμένα, η παρ. 1 του άρθρου 44^α ορίζει ότι δεν μπορεί να γίνει οποιαδήποτε διανομή στους μετόχους εφόσον, κατά την ημερομηνία λήξης της τελευταίας χρήσης, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας, είναι ή μετά από τη διανομή αυτή θα γίνει κατώτερο από το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου, προσαυξημένου με τα αποθεματικά για τα οποία η διανομή τους απαγορεύεται από το νόμο ή το καταστατικό. Το ποσό αυτού του μετοχικού κεφαλαίου μειώνεται κατά το ποσό που δεν έχει ακόμη κληθεί να καταβληθεί.

Επιπλέον, η παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι το ποσό που διανέμεται στους μετόχους δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των αποτελεσμάτων της τελευταίας χρήσης που έχει λήξει προσαυξημένο με τα κέρδη που προέρχονται από προηγούμενες χρήσεις και τα αποθεματικά για τα οποία επιτρέπεται και αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση η διανομή τους και

μειωμένο κατά το ποσό των ζημιών προηγούμενων χρήσεων και τα ποσά που επιβάλλεται να διατεθούν για το σχηματισμό αποθεματικών σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό.

Λόγω των ανωτέρω περιορισμών δεν υπήρχαν διανεμόμενα κέρδη κατά τη λήξη του 2016 και για το λόγο αυτό η Ετήσια Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, που έλαβε χώρα την 30 Ιουνίου 2017, αποφάσισε τη μη διανομή μερίσματος.

Για τον ίδιο λόγο το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας δεν θα προτείνει τη διανομή μερίσματος στην Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων του 2018.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το νόμο του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του Τροποποιημένου Πλαισίου Σύμβασης Συνεργασίας με το ΕΤΧΣ, ο εκπρόσωπος του ΕΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει δικαίωμα αρνησικυρίας επί της απόφασης για διανομή μερίσματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	1.370	974	1.196	551
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	480	617	225	507
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	396	431	397	431
Τίτλοι επενδυτικού χαρτοφυλακίου	270	196	-	-
Σύνολο	2.516	2.218	1.818	1.489

Στις γραμμές Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες, Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και Τίτλοι επενδυτικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνονται ποσά €59 εκατ., €150 εκατ. και €162 εκατ. αντίστοιχα που αφορούν θυγατρικές που έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 και 31 Δεκεμβρίου 2016 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνθητες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το

σύνθητες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Η κατάσταση με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθεται στη Σημείωση 1.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €5 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2016: €6 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας, σε €5 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν (31 Δεκεμβρίου 2016: €6 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα)

Οι συνολικές απολαβές σε συνδεδεμένα μέρη ανήλθαν σε €10 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €19 εκατ. εκ των οποίων €10 εκατ. αφορούν σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες) για τον Όμιλο, ενώ σε €6 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €7 εκατ.) για την Τράπεζα, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ της Τράπεζας, των θυγατρικών και των συγγενών εταιρειών καθώς και των κοινοπραξιών της παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Σε

επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθότι οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος		Τράπεζα			
	31.12.2017	31.12.2016				
Απαιτήσεις	17	15				
Υποχρεώσεις	10	13				
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	1	2				
	Από 1.1 έως					
	31.12.2017	31.12.2016				
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	2	14				
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	3	4				
			Τράπεζα			
	31.12.2017			31.12.2016		
	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο
Απαιτήσεις	1.799	17	1.816	2.020	15	2.035
Υποχρεώσεις	1.232	10	1.242	1.128	9	1.137
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2.939	1	2.940	2.810	2	2.812
	Από 1.1 έως 31.12.2017			Από 1.1 έως 31.12.2016		
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	69	1	70	95	-	95
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	89	2	91	92	2	94

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2017, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €746 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2016: €723 εκατ.). Ο τόκος έσοδο για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανερχόταν σε μηδέν (31 Δεκεμβρίου 2016: €1 εκατ.).

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2017, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €123 εκατ. και €41 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2016: €146 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα).

δ. Συναλλαγές με ΤΧΣ

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε

το Δεκέμβριο 2015, και το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,4% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Την 9 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα πλήρωσε στο ΤΧΣ μέρισμα €165 εκατ. για τα υπό αίρεση μετατρέψιμα ομόλογα (CoCos). Στις 15 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα προχώρησε στην αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολόγων CoCos ύψους €2.029 εκατ. που είχε εκδώσει το Δεκέμβριο του 2015 υπέρ του ΤΧΣ. Επίσης, την ίδια ημερομηνία η Τράπεζα αποπλήρωσε τους δεδουλευμένους τόκους της περιόδου 9-15 Δεκεμβρίου 2016 ύψους €3 εκατ. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ και των συναλλαγών που περιγράφονται ανωτέρω, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών

Πώληση των δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία

Την 13 Ιουνίου 2017, ο Όμιλος πώλησε τις δραστηριότητές του στη Βουλγαρία στην KBC Bank NV («KBC»). Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €610 εκατ. Η συναλλαγή περιελάμβανε τη μεταβίβαση των μεριδίων 99,91% της United Bulgarian Bank AD («UBB») και 100% της Interlease EAD («Interlease»). Επιπλέον, η KBC αποπλήρωσε δάνειο μειωμένης εξασφάλισης ποσού €26 εκατ. που είχε χορηγήσει η Τράπεζα στην UBB και δάνεια ποσού €70 εκατ. που είχε χορηγήσει ο Όμιλος στην Interlease.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	61
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	630
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία	584
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.005
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	335
Ακίνητα επενδύσεων	15
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	4
Ενσώματα πάγια στοιχεία	23
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	2
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	87
Σύνολο ενεργητικού	3.752
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	169
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.944
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	28
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	6
Λοιπά στοιχεία παθητικού	15
Σύνολο παθητικού	3.164
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	588

Κέρδος από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	599
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(588)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	1
Σωρευμένο κέρδος από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	22
Κέρδος από την πώληση	34

Το κέρδος από την πώληση €34 εκατ. περιλαμβάνεται στο κονδύλι της κατάστασης αποτελεσμάτων Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 28).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	599
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(220)
Καθαρό τίμημα	379
Αποπληρωμή από την ΚΒΚ του δανείου μειωμένης εξασφάλισης και δανείων που είχε χορηγήσει ο Όμιλος στις θυγατρικές της Βουλγαρίας	96
Καθαρή ταμειακή εισροή	475

Επιπλέον, στο πλαίσιο της πώλησης των δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία, η Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική», πώλησε τα μερίδιά της 20% και 30% που κατείχε στις εταιρείες UBB Insurance Broker AD και UBB-Metlife Life Insurance Company AD, αντίστοιχα, αντί €10,5 εκατ. και το κέρδος ανήλθε σε €7 εκατ. Το κέρδος από την πώληση περιλαμβάνεται στο κονδύλι της κατάστασης αποτελεσμάτων Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 28).

Πώληση των δραστηριοτήτων στη Σερβία

Την 1 Δεκεμβρίου 2017, ο Όμιλος πώλησε τις δραστηριότητές του στη Σερβία στην OTP BANKA SRBIJA A.D. NOVI SAD («OTP»). Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €125 εκατ. Η συναλλαγή περιελάμβανε την μεταβίβαση των μεριδίων 100% της Τράπεζας στις Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG Services d.o.o. Belgrade. Επιπλέον, η OTP αποπλήρωσε δάνεια ποσού €111 εκατ. που είχε χορηγήσει ο Όμιλος στις εταιρείες της Σερβίας.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	41
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	192
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	696
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	137
Ακίνητα επενδύσεων	1
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	5
Ενσώματα πάγια στοιχεία	37
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	2
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	7
Σύνολο ενεργητικού	1.118
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	90
Υποχρεώσεις προς πελάτες	814
Λοιτές δανειακές υποχρεώσεις	15
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	2
Λοιπά στοιχεία παθητικού	14
Σύνολο παθητικού	935
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	183

Ζημία από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Σερβία

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	121
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(183)
Σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση των εταιρειών της Σερβίας, η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(180)
Ζημία από την πώληση	(243)

Η ζημία από την πώληση €243 εκατ. περιλαμβάνεται στο κονδύλι της κατάστασης αποτελεσμάτων Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (Σημείωση 28).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των δραστηριοτήτων στη Σερβία

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2017

Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	121
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(112)
Καθαρό τίμημα	9
Αποπληρωμή από την ΟΤΡ των δανείων που είχε χορηγήσει ο Όμιλος στις θυγατρικές της Σερβίας	111
Καθαρή ταμειακή εισροή	120

Πώληση της Finansbank

Την 15 Ιουνίου 2016 ο Όμιλος πώλησε στην Qatar National Bank S.A.Q. ("QNB") τη συμμετοχή του στην Finansbank A.Ş. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €2.750 εκατ.. Η συναλλαγή περιλαμβάνει επίσης τη μεταβίβαση των συμμετοχών της ΕΤΕ στην Finans Finansal Kiralama A.Ş (29,87%), στην Finans Yatırım

Menkul Degerler A.Ş. (0,2%) και στη Finans Portfoy Yonetimi A.Ş. (0,02%). Επιπλέον, η QNB αποπλήρωσε το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης \$910 εκατ. που είχε χορηγήσει η ΕΤΕ στην Finansbank (€828 εκατ. περιλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων €12 εκατ.).

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	3.663
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	168
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία	24
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.375
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	18.875
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	3.152
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	28
Λουτά στοιχεία ενεργητικού	373
Σύνολο ενεργητικού	27.658
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.090
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	646
Υποχρεώσεις προς πελάτες	15.312
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.547
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	3.039
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	44
Φόρος εισοδήματος	20
Λουτά στοιχεία παθητικού	1.200
Σύνολο παθητικού	24.898
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	2.760

Ζημία από την πώληση της Finansbank

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	2.724
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(2.760)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	10
Σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση της Finansbank η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(2.742)
Σωρευμένο κέρδος από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο της Finansbank το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	10
Σωρευμένη ζημία από αντιστάθμιση ταμειακών ροών παραγώγων η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(25)
Σωρευμένη ζημία από αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(338)
Ζημία από την πώληση	(3.120)

Η ζημία από την πώληση περιλαμβάνεται στη ζημία από διακοπείσες δραστηριότητες της περιόδου που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 (Σημείωση 28).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της Finansbank

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	2.724
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(710)
Καθαρό τίμημα	2.014
Αποπληρωμή από την QNB του δανείου μειωμένης εξασφάλισης που είχε χορηγήσει η ETE στην Finansbank	828
Καθαρή ταμειακή εισροή	2.842

Πώληση της συμμετοχής στα Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (NBGI Private Equity Funds)

Την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ο Όμιλος προέβη στην πώληση της συμμετοχής του στα 11 Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών («Κ.Ε.Σ.») που κατείχε άμεσα ή έμμεσα η Τράπεζα των οποίων η

διαχείριση γινόταν από την NBGI PE Limited σε Κεφάλαια Επενδυτικών Συμμετοχών τα οποία διαχειρίζονται οι Deutsche Bank Private Equity και Goldman Sachs Asset Management. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €288 εκατ.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	113
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	50
Ακίνητα επενδύσεων	159
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	46
Υπεραξία	20
Ενσώματα πάγια στοιχεία	101
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	112
Σύνολο ενεργητικού	601
Παθητικό	
Λοιπά στοιχεία παθητικού	324
Σύνολο παθητικού	324
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	277

Κέρδος από την πώληση των Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	274
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(277)
Σωρευμένο κέρδος από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση των Κ.Ε.Σ. το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	35
Σωρευμένο κέρδος από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο των Κ.Ε.Σ. το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	9
Κέρδος από την πώληση	41

Το κέρδος από την πώληση, €44 εκατ. αναταξινομήθηκε από τα Λοιπά συνολικά έσοδα και περιλαμβάνεται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου» ενώ υπόλοιπο ζημίας €3 εκατ., περιλαμβάνεται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)».

197

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	274
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(113)
Καθαρή ταμειακή εισροή	161

Πώληση της συμμετοχής στις Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

Την 27 Οκτωβρίου 2016 η Τράπεζα προέβη στην πώληση της συμμετοχής της στις Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. στην Apollo Investment Hold Co SARL. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €298,8 εκατ.

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	11
Ενσώματα πάγια στοιχεία	272
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	17
Σύνολο ενεργητικού	300
Παθητικό	
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	40
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	1
Λοιπά στοιχεία παθητικού	8
Σύνολο παθητικού	49
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	251

Κέρδος από την πώληση των Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	291
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(251)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	110
Κέρδος από την πώληση	150

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Το κέρδος από την πώληση περιλαμβάνεται στη γραμμή της Κατάστασης Αποτελεσμάτων "Καθαρά λουτά έσοδα / (έξοδα)".

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	291
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(11)
Καθαρή ταμειακή εισροή	280

Λουπές συναλλαγές

Την 19 Ιανουαρίου 2017, τα Διοικητικά Συμβούλια της Τράπεζας, της Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. και της NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης (100% θυγατρικές της Τράπεζας), συμφώνησαν τη συγχώνευση δι' απορροφήσεως των δύο τελευταίων από την Τράπεζα. Η ημερομηνία συγχώνευσης ορίστηκε η 31 Ιανουαρίου 2017 και έγινε βάσει των λογιστικών αξιών. Την 27 Ιουνίου 2017 τα Διοικητικά Συμβούλια των εταιρειών ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης.

Την 20 Ιανουαρίου 2017, μετά από απόφαση του Δ.Σ. της Α.Ε.Ε.Γ.Α. την 13 Ιανουαρίου 2017, ολοκληρώθηκε η πώληση της θυγατρικής National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. αντί τιμήματος €1,2 εκατ.

Η κίνηση των επενδύσεων σε θυγατρικές συνοψίζεται ως ακολούθως :

Την 23 Οκτωβρίου 2017, η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. ίδρυσε στην Βουλγαρία την εταιρεία, PNG PROPERTIES EAD, 100% θυγατρική της. Το εισφερθέν κεφάλαιο ανήλθε σε BGN 50 χιλ.

Την 4 Ιανουαρίου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση της κοινοπραξίας UBB-AIG Insurance Company AD αντί τιμήματος €2 εκατ.

Την 16 Ιουνίου 2016, η Τράπεζα ίδρυσε στη Βουλγαρία την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, Bankteco EOOD, 100% θυγατρική της. Το εισφερθέν κεφάλαιο ανήλθε σε BGN 200 χιλ.

Την 21 Δεκεμβρίου 2016 η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. απέκτησε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ΚΑΡΟΛΟΥ Α.Ε. αντί συνολικού τιμήματος €3,6 εκατ.

	Τράπεζα	
	2017	2016
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2.543	2.861
Αγορές επιπλέον μεριδίων / αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών	80	24
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών	(2)	(87)
Πωλήσεις	(125)	-
Αντιλογισμός Απομείωσης	63	-
Απομείωση	(189)	(1)
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για πώληση	(927)	(254)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	1.443	2.543

Η μείωση μετοχικού κεφαλαίου σε υφιστάμενες θυγατρικές αφορά στην εταιρεία Grand Hotel Summer Palace S.A. , ποσού €2 εκατ.

Η πώληση το 2017, αφορά την ολοκλήρωση της πώλησης των Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad και NBG Leasing d.o.o. Belgrade το Δεκέμβριο του 2017.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2017 αφορά κυρίως στο κόστος της επένδυσης στην Banca Romaneasca S.A. ποσού €43 εκατ., της NBG Finance (Dollar) Plc ποσού €9 εκατ., της Banka NBG Albania Sh.a ποσού €34 εκατ. , της Probank Leasing S.A ποσού €60 εκατ., στην Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad ποσού €42 εκατ. και της NBG Leasing d.o.o. Belgrade ποσού €3 εκατ.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2016 αφορά στο κόστος της επένδυσης στη The South African Bank of Athens Ltd ποσού €1 εκατ.

Ο αντιλογισμός απομείωσης, αφορά κυρίως στις NBG Finance Plc ποσού €11 εκατ. και NBG Finance (Sterling) Plc ποσού €52 εκατ.

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 31 Δεκεμβρίου 2017, περιλαμβάνουν το κόστος κτήσης των: Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική», Banca Romaneasca S.A., Banka NBG Albania Sh.a, The South African Bank of Athens Ltd (2016: United Bulgarian Bank A.D., Interlease E.A.D. και The South African Bank of Athens Ltd) (βλ.Σημείωση 28).

Οι αγορές επιπλέον μεριδίων ή/και οι αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών περιλαμβάνουν τις ακόλουθες συναλλαγές:

	Τράπεζα	
	2017	2016
Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου σε Εταιρείες Ειδικού Σκοπού	-	8
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Leasing Α.Ε.	-	10
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	1
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ Α.Ε.	-	2
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	80	-
Λουτά	-	3
Σύνολο	80	24

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Ενοποιούμενες Εταιρείες

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Εθνική Χρηματοστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2009-2017	100,00%	100,00%	100,00%	98,10%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστική Πρακτόρησης ⁽⁴⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ⁽²⁾	Ελλάδα	2007-2017	100,00%	100,00%	-	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» ⁽¹⁾	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Audatex Ελλάς Α.Ε. ⁽¹⁾⁽²⁾	Ελλάδα	2010-2017	70,00%	70,00%	-	-
National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. ⁽³⁾	Ελλάδα	-	-	95,00%	-	-
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. ⁽⁴⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%	-	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	78,04%	77,76%	78,04%	77,76%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	2010-2017	32,66%	32,66%	32,66%	32,66%
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	2012-2017	32,66%	32,66%	-	-
FB Ασφαλιστική Πρακτόρηση Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	2012-2017	99,00%	99,00%	99,00%	99,00%
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. ⁽²⁾	Ελλάδα	2012-2017	100,00%	100,00%	95,00%	95,00%
Profinance Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2017	99,87%	84,71%	99,87%	84,52%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2017	100,00%	99,98%	99,90%	99,90%
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2017	100,00%	100,00%	-	-
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2017	100,00%	100,00%	-	-
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia (UBB) ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	99,91%	-	99,91%
UBB Asset Management Inc. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	99,92%	-	-
UBB Insurance Broker A.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	99,93%	-	-
UBB Factoring E.O.O.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	99,91%	-	-
Interlease E.A.D., Sofia ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	100,00%	-	100,00%
Interlease Auto E.A.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	100,00%	-	-
Hotel Perun – Banko E.O.O.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	-	-	100,00%	-	-
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2013-2017	100,00%	100,00%	-	-
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	2016-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
PNG Properties E.A.D.	Βουλγαρία	-	-	32,66%	-	-
Banca Romaneasca S.A. ⁽¹⁾	Ρουμανία	2011-2017	99,28%	99,28%	99,28%	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2012-2017	100,00%	99,33%	100,00%	6,43%
S.C. Garanta Asigurari S.A. ⁽¹⁾	Ρουμανία	2003-2017	94,96%	94,96%	-	-
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2017	100,00%	100,00%	-	-
Egnatia Properties S.A.	Ρουμανία	2012-2017	32,66%	32,66%	-	-
Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad ⁽⁸⁾	Σερβία	-	-	100,00%	-	100,00%
NBG Leasing d.o.o. Belgrade ⁽⁸⁾	Σερβία	-	-	100,00%	-	100,00%
NBG Services d.o.o. Belgrade ⁽⁸⁾	Σερβία	-	-	100,00%	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	Μακεδονία	2014-2017	94,64%	94,64%	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2011-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Κύπρος	2006 & 2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματοστηριακή Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	-	-	100,00%	-	-
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2012-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ ⁽¹⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ ⁽¹⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
National Insurance Agents & Consultants Ltd ⁽¹⁾	Κύπρος	2004-2017	100,00%	100,00%	-	-
Quadratrix Ltd	Κύπρος	2016-2017	32,66%	32,66%	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.) ⁽¹⁾	Ν. Αφρική	2017	99,82%	99,81%	57,93%	65,71%
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2016-2017	100,00%	100,00%	94,67%	94,67%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd ⁽²⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	-	-
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Funding Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	100,00%	100,00%	100,00%
Titlos Plc (Special Purpose Entity)	Ηνωμένο Βασίλειο	2016-2017	-	-	-	-
Spiti Plc (Special Purpose Entity) ⁽⁶⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-	-	-
Autokinito Plc (Special Purpose Entity) ⁽⁶⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-	-	-
Agorazo Plc (Special Purpose Entity) ⁽⁶⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-	-	-
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity)	Ιρλανδία	2017	-	-	-	-
NBGI Private Equity S.A.S. ⁽⁷⁾	Γαλλία	-	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Nash S.r.l.	Ιταλία	2013-2017	32,66%	32,66%	-	-
Fondo Picasso	Ιταλία	2013-2017	32,66%	32,66%	-	-
Banka NBG Albania Sh.a. ⁽¹⁾	Αλβανία	2013-2017	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

⁽¹⁾ Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α., και οι θυγατρικές της, καθώς και η Banca Romaneasca S.A., η Banka NBG Albania Sh.a., και η The South African Bank of Athens Ltd, έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». (Σημείωση 28).

⁽²⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽³⁾ Η National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. πωλήθηκε τον Ιανουάριο του 2017.

⁽⁴⁾ Την 19 Ιανουαρίου 2017, τα Διοικητικά Συμβούλια της Τράπεζας, της Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. και της Bancassurance, ενέκριναν τη συγχώνευση των τριών εταιρειών με απορρόφηση των δύο τελευταίων από την Τράπεζα.

⁽⁵⁾ Η μεταβίβαση της συμμετοχής του Ομίλου στην United Bulgarian Bank A.D. και την Interlease E.A.D. και των θυγατρικών τους, ολοκληρώθηκε στις 13 Ιουνίου 2017 (Σημείωση 42).

⁽⁶⁾ Τα SPV's Spiriti Plc, Autokinito Plc και Agorazo Plc, εκκαθαρίστηκαν τον Ιούνιο του 2017.

⁽⁷⁾ Η εταιρεία λύθηκε τον Οκτώβριο του 2016.

⁽⁸⁾ Η μεταβίβαση της συμμετοχής του Ομίλου στην Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και στη θυγατρική της, ολοκληρώθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2017 (Σημείωση 42).

Ο πίνακας που ακολουθεί παρέχει λεπτομέρειες των σημαντικότερων θυγατρικών του Ομίλου:

Επωνυμία Θυγατρικής	Κύρια Δραστηριότητα	Ποσοστό ψήφου Ομίλου	
		31.12.2017	31.12.2016
Εθνική Χρηματοπιστωτική Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματοπιστωτικές / Επενδ. Υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων	100,00%	100,00%
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Διαχείριση-Εκμετάλλευση ακινήτων	32,66%	32,66%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
Storanska Banka A.D. - Skorje	Πιστωτικό ίδρυμα	94,64%	94,64%
Banca Romaneasca S.A.	Πιστωτικό ίδρυμα	99,28%	99,28%
NBG Bank Malta Ltd	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)	Πιστωτικό ίδρυμα	99,82%	99,81%
Banka NBG Albania Sh.a.	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει λεπτομερή στοιχεία των μη εξ ολοκλήρου θυγατρικών του Ομίλου οι οποίες έχουν ουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές:

Επωνυμία Θυγατρικής	Έδρα Σύστασης και Λειτουργίας	Ποσοστό συμμετοχής και δικαιωμάτων ψήφου που κατέχονται από μη ελέγχουσες συμμετοχές		Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές		Σύνολο μη ελεγχουσών συμμετοχών	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
		Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	67,34%	67,34%	29	28
Θυγατρικές με επουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-	-	2	(1)	19	11
Σύνολο				31	27	683	680

Η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. είναι θυγατρική του Ομίλου παρόλο που ο Όμιλος κατέχει το 32,66% των δικαιωμάτων ψήφου της. Βάσει των όρων σύμβασης μεταξύ του Ομίλου και της πλειοψηφίας των μετόχων, ο Όμιλος έχει την εξουσία να διορίζει και να παύει από τα καθήκοντά τους, την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επενδυτικής επιτροπής της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.», τα οποία έχουν την εξουσία να κατευθύνουν τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση της Τράπεζας έχει

καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Όμιλος έχει την πρακτική δυνατότητα να κατευθύνει τις σχετικές δραστηριότητες της Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. μονομερώς και συνεπώς ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.».

Συνοπτικά οικονομικά στοιχεία της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. η οποία έχει σημαντικές μη ελέγχουσες συμμετοχές παρατίθενται παρακάτω. Τα συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία και πληροφορίες που αναφέρονται είναι πριν από διεταιρικές απαλοιφές.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συνοπτική Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	31.12.2017	31.12.2016
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	49	55
Ακίνητα Επενδύσεων	734	663
Ενσώματα πάγια στοιχεία	613	625
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	58	79
Σύνολο ενεργητικού	1.454	1.422
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	2
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	447	404
Λοιπά στοιχεία παθητικού	24	25
Σύνολο παθητικού	471	431
Ίδια κεφάλαια μετόχων Εταιρείας	983	991
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-
Συγκεντρωτική Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	31.12.2017	31.12.2016
Καθαρά Έσοδα από τόκους	(20)	(19)
Καθαρά λοιπά λειτουργικά έσοδα	74	67
Φόρος	(11)	(7)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) περιόδου	43	41
Λοιπά συνολικά έσοδα περιόδου	-	-
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μετόχους της Εταιρείας	43	41
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μετόχους μη ελέγχουσων συμμετοχών	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-
Συγκεντρωτική Κατάσταση Ταμειακών Ροών	31.12.2017	31.12.2016
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από λειτουργικές δραστηριότητες	86	68
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από επενδυτικές δραστηριότητες	(72)	(37)
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(19)	(67)
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή)	(5)	(36)

201

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Την 30 Ιουνίου 2017, η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας εξέλεξε την ελεγκτική εταιρεία PricewaterhouseCoopers S.A. για τον τακτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για τη χρήση 2017. Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι συνολικές αμοιβές για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στον Όμιλο για τη χρήση που έκλεισε την 31 Δεκεμβρίου 2017 από τη νόμιμη ελεγκτική εταιρεία PricewaterhouseCoopers S.A., η οποία είναι μέλος του PwC Network, τις υπόλοιπες εταιρείες του PwC Network και των αντίστοιχων συνεργατών τους.

Επίσης, στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι συνολικές αμοιβές για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στον Όμιλο για τη χρήση που έκλεισε την 31 Δεκεμβρίου 2016 από την ελεγκτική εταιρεία Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, η οποία είναι μέλος της Deloitte Touche Tohmatsu Limited («DTTL»), τις υπόλοιπες εταιρείες της DTTL και των αντίστοιχων συνεργατών τους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2017	2016	2017	2016
Αμοιβές για υποχρεωτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων	4	5	3	3
Αμοιβές για λοιπές υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης	1	1	-	-
Λοιπές αμοιβές	1	1	1	1
Σύνολο	6	7	4	4

Σημειώνεται ότι οι αμοιβές του ανεξάρτητου ορκωτού ελεγκτή λογιστή «PricewaterhouseCoopers, Ελλάδος» για μη ελεγκτικές υπηρεσίες, ανήλθαν το 2017 σε €1 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με τη βοήθεια που έλαβε από το ΤΧΣ και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2015, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης Εγκεκριμένο από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στις 4 Δεκεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2018 («Δεσμεύσεις»). Οι Δεσμεύσεις αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες του Ομίλου στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Ιουλίου 2014 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την επιπρόσθετη πώληση περιουσιακών στοιχείων του εξωτερικού.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στον περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα, στη συγκράτηση του δείκτη Δανείων/Καταθέσεων κάτω του σχετικού μέγιστου, στην πολιτική επενδύσεων σε χρεόγραφα καθώς και στην αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- i. **Αριθμός καταστημάτων στην Ελλάδα:** : Περιορισμός του συνολικού αριθμού καταστημάτων στην Ελλάδα σε 540 το τέλος του 2017 (31 Δεκεμβρίου 2017: 486).
- ii. **Αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα:** : Περιορισμός του συνολικού αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι Όμιλος έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων και μέσω του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του 2013 και του 2016, κατά τα οποία αποχώρησαν από την Τράπεζα και από συγκεκριμένες Ελληνικές θυγατρικές 3.661 υπάλληλοι. Ο αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα 31 Δεκεμβρίου 2017 ήταν 9,818¹³ (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής: €10.598 εκατ.).
- iii. **Συνολικά έξοδα στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων για τις δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας στην Ελλάδα σε €961 εκατ. για το έτος 2017. Για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2017 τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €868¹⁴ εκατ.

(συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Ασφαλιστικής: €950 εκατ.).

- iv. **Κόστος καταθέσεων στην Ελλάδα:** Για να επανακτήσει την κερδοφορία της στην Ελλάδα η Τράπεζα θα μειώσει το κόστος καταθέσεων ακολουθώντας συγκεκριμένα μέτρα που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015. Η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα που συνάδει με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- v. **Δείκτης δανείων προς καταθέσεις:** Περιορισμός του λόγου δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα στο μέγιστο όριο του 115% στο τέλος του 2018 (31 Δεκεμβρίου 2017: 78.9%).
- vi. **Πώληση των δραστηριοτήτων εσωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων. Τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα προχώρησε σε συμφωνία με την EXIN για την πώληση του 75,00% των μετοχών της Εθνικής Ασφαλιστικής. Ωστόσο, στις 28 Μαρτίου 2018, όπου ήταν η καταληκτική ημερομηνία εκπλήρωσης καθορισμένων προϋποθέσεων από την πλευρά της EXIN όπως αυτές αναφέρονται στη σύμβαση αγοράς και πώλησης μεταξύ της Τράπεζας και της EXIN, η Τράπεζα έλαβε γνώση ότι οι ανωτέρω προϋποθέσεις δεν πληρούνται και ως εκ τούτου, αποφάσισε να τερματίσει τη σύμβαση αγοράς και πώλησης και να διερευνήσει τις στρατηγικές επιλογές για την Εθνική Ασφαλιστική στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.
- vii. **Μείωση χαρτοφυλακίου χρεογράφων:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε μείωση των επενδύσεων σε μετοχές, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του εν λόγω χαρτοφυλακίου, από €184 εκατ. στις 30 Ιουνίου του 2013 σε €17 εκατ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017.
- viii. **Πώληση των Private Equity Funds:** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016.

Αναφορικά με τις δραστηριότητες του εξωτερικού, οι Δεσμεύσεις που σχετίζονται με την Τράπεζα αφορούν κατά κύριο λόγο στα εξής:

- i. **Πώληση Finansbank.** Την 15 Ιουνίου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 100% της συμμετοχής στη Finansbank. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης αυτής, η ΕΤΕ στις 15 Δεκεμβρίου 2016, προχώρησε στην πλήρη αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρεψίμων ομολογιών («CoCos»).
- ii. **Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού.** Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 99,91% της συμμετοχής της στην UBB (Βουλγαρία) και το 100% της συμμετοχής της στην Interlease E.A.D. (Βουλγαρία) στην KBC Bank (Βέλγιο) ενώ τον Δεκέμβριο του 2017, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 100,00% των θυγατρικών της στην Σερβία Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad, NBG Leasing d.o.o. Belgrade και NBG

¹³ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

¹⁴ Δεν περιλαμβάνεται η Εθνική Ασφαλιστική.

Services d.o.o. Belgrade στην OTP Bank Plc (Ουγγαρία). Επιπρόσθετα, τον Δεκέμβριο του 2016, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση για την πώληση της θυγατρικής της εταιρείας S.A.B.A. ενώ τον Φεβρουάριο του 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 100% θυγατρικής της, NBG Albania στην ABI. Οι εν λόγω πωλήσεις αναμένονται να ολοκληρωθούν στο τέλος του δεύτερου τρίμηνου του 2018 για την S.A.B.A. και την NBG Albania, καθώς υπόκειται στις εγκρίσεις των αρμόδιων κανονιστικών αρχών και αρχών ανταγωνισμού. Η Τράπεζα είναι στη διαδικασία πώλησης και των υπολοίπων δραστηριοτήτων εξωτερικού συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Κύπρου, FYROM και Αιγύπτου. Επιπρόσθετα, παρόλο που η Τράπεζα τον Ιούλιο του 2017 υπέγραψε σύμβαση για την πώληση του 99,28% της θυγατρικής της Banca Romaneasca S.A., στις 19 Μαρτίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι η Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας απέρριψε την αίτηση της OTP για την απόκτηση του 99,28% της BROM, η έγκριση της οποίας ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συναλλαγής και συνεπώς η Τράπεζα διερευνά τις διάφορες στρατηγικές

επιλογές για τις δραστηριότητές της στη Ρουμανία στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Οι Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στα κάτωθι:

- Πολιτική Επενδύσεων:** Η Τράπεζα δεν θα επενδύει σε υψηλού κινδύνου χρεόγραφα, πλην κάποιων εξαιρέσεων.
- Μέγιστος Μισθός:** Περιορισμός σε ένα ανώτερο όριο του μισθολογικού πακέτου των υπαλλήλων και στελεχών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ασφαλιστικής εισφοράς και του μπόνους).
- Επιμήκυνση δεσμεύσεων:** Η Τράπεζα θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δεσμεύσεις αναφορικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Λειτουργίες (commercial operations), όπως αυτές έχουν κατατεθεί από το Ελληνικό Δημόσιο στις 20 Νοεμβρίου 2012, μέχρι και το τέλος της περιόδου του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

Τα λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού περιγράφονται στις Σημειώσεις 2.2, 21 και 28.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Εκτιμώμενη επίδραση του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

47.1 Εισαγωγή

Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και τη λογιστική αντιστάθμιση.

Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Η ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείρισή τους (το επιχειρηματικό μοντέλο της οικονομικής οντότητας) και από τα χαρακτηριστικά των συμβατικών τους ταμειακών ροών. Οι παράγοντες αυτοί καθορίζουν εάν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ") ή στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ("ΕΑΜΑ"). Συγκεκριμένα, τα χρεωστικά μέσα που κατέχονται βάσει ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών (παρά στην πώληση του τίτλου πριν από τη λήξη του προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα κέρδη ή οι ζημιές από τις μεταβολές στην εύλογη αξία του), οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου (solely payments of principal and interest - SPPI), σε προκαθορισμένες ημερομηνίες, επιμετρώνται σε μεταγενέστερες περιόδους, γενικά, στο αποσβεσμένο κόστος. Χρεωστικοί τίτλοι που κατέχονται στα πλαίσια ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί είτε στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών είτε στην πώληση των χρεωστικών τίτλων, οι συμβατικοί όροι των οποίων είναι SPPI, επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ, εκτός εάν το περιουσιακό

στοιχείο έχει προσδιοριστεί σε ΕΑΜΑ. Όλα τα υπόλοιπα χρεωστικά μέσα και συμμετοχικοί τίτλοι επιμετρώνται σε μεταγενέστερες περιόδους στην εύλογη αξία τους. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, παρέχεται η δυνατότητα αμετάκλητης επιλογής να παρουσιάζονται οι μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου (που δεν κατέχεται για εμπορικούς σκοπούς) στα λοιπά συνολικά έσοδα, με αναγνώριση στην κατάσταση αποτελεσμάτων μόνο των εσόδων από μερίσματα.

Αναφορικά με την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που έχουν προσδιοριστεί σε ΕΑΜΑ, το ΔΠΧΑ 9 απαιτεί η μεταβολή της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που οφείλεται στη μεταβολή του πιστωτικού κινδύνου της εν λόγω υποχρέωσης, να αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα, εκτός εάν αυτό θα δημιουργούσε ή θα διέυρνε μία λογιστική αναντιστοιχία στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία που οφείλονται στον πιστωτικό κίνδυνο της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης δεν αναταξινόμούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Απομείωση

Αναφορικά με την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 η απομείωση υπολογίζεται βάσει ενός μοντέλου αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας, σε αντίθεση με το υφιστάμενο μοντέλο της πραγματοποιηθείσας πιστωτικής ζημίας που ορίζεται από το Δ.Λ.Π. 39. Οι απαιτήσεις απομείωσης έχουν εφαρμογή στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος και σε ΕΑΜΛΣΕ (δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, χρεωστικοί τίτλοι, απαιτήσεις κατά

χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία), στις απαιτήσεις από μισθώματα, καθώς και σε συγκεκριμένες δανειακές δεσμεύσεις και συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το μοντέλο απομείωσης του Δ.Λ.Π. 39, το οποίο δεν έχει εφαρμογή σε δανειακές δεσμεύσεις και συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης, καθώς αυτά ήταν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 37.

Κατά την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες («ΑΠΖ») από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανό να επέλθουν εντός των επόμενων 12 μηνών (ΑΠΖ 12 μηνών). Σε περίπτωση που ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά σε σχέση με το ύψος του κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση του μέσου, απαιτείται πρόβλεψη απομείωσης ΑΠΖ που προκύπτει από όλα τα πιθανά γεγονότα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου (ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου). Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία αναγνωρίζονται ΑΠΖ 12 μηνών βρίσκονται στο 'στάδιο 1', αυτά για τα οποία θεωρείται ότι έχει προκύψει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου βρίσκονται στο 'στάδιο 2', και τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, ούτως ώστε να θεωρούνται ότι είναι σε αθέτηση, ή αλλιώς, απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου, κατατάσσονται στο 'στάδιο 3'. Για τα αγορασμένα από τρίτους ή χορηγηθέντα από την Τράπεζα απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (purchased or originated credit impaired – POCI), αναγνωρίζονται οι μεταβολές στις ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής από την αρχική τους αναγνώριση ως πρόβλεψη ζημίας, με αναγνώριση των μεταβολών στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, τυχόν ευνοϊκές αλλαγές για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία αποτελούν κέρδη από αντιλογισμό απομείωσης, ακόμη και αν οι αναμενόμενες ταμειακές ροές που προκύπτουν υπερβαίνουν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά την αρχική τους αναγνώριση.

Η αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και των ΑΠΖ απαιτείται να είναι αμερόληπτη, σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων και να περιλαμβάνει όλη τη διαθέσιμη πληροφόρηση που σχετίζεται με την αξιολόγηση αυτή, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με παρελθόντα γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις των οικονομικών συνθηκών κατά την ημερομηνία αναφοράς, που να είναι λογικές και βάσιμες. Επιπλέον, η εκτίμηση των ΑΠΖ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη διαχρονική αξία του χρήματος. Ως εκ τούτου, η αναγνώριση και η επιμέτρηση της απομείωσης βασίζεται σε πληροφόρηση που αφορά στο μέλλον σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι ίσχυε με το Δ.Λ.Π. 39, και η απομείωση που προκύπτει ενδέχεται να παρουσιάζει υψηλότερα επίπεδα μεταβλητότητας.

Λογιστική Αντιστάθμιση

Οι γενικές απαιτήσεις λογιστικής αντιστάθμισης αποσκοπούν στην απλοποίηση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου, δημιουργώντας ισχυρότερη σύνδεση με τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων και παρέχοντας τη δυνατότητα να εφαρμοστεί λογιστική αντιστάθμιση σε ένα μεγαλύτερο εύρος μέσων αντιστάθμισης και κινδύνων. Οι νέες απαιτήσεις λογιστικής αντιστάθμισης δεν καλύπτουν ρητά τις στρατηγικές λογιστικής αντιστάθμισης δυναμικής διαχείρισης χαρτοφυλακίου (macro hedge accounting).

47.2 Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 από τον Όμιλο

Όλες οι απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9 *Χρηματοοικονομικά Μέσα* υιοθετήθηκαν την 1η Ιανουαρίου 2018.

Ο Όμιλος θα εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 9 αναδρομικά, επιλέγοντας τη μη αναμόρφωση των προηγούμενων περιόδων, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του ΔΠΧΑ 9. Κατά συνέπεια, τα συγκριτικά στοιχεία του έτους 2017, που θα περιλαμβάνονται στις ενδιάμεσες και ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για το έτος 2018, θα έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39 και δε θα είναι συγκρίσιμα με την πληροφόρηση που θα παρουσιαστεί για το 2018. Οι διαφορές που θα προκύψουν από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 θα αναγνωριστούν απευθείας στην καθαρή θέση κατά την 1^η Ιανουαρίου 2018.

Πρόγραμμα Υλοποίησης και διακυβέρνηση έργου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει Πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 9 («το Πρόγραμμα») προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προτύπου, καθώς και τις επιπρόσθετες κατευθύνσεις που έχουν εκδοθεί από εποπτικούς φορείς έως σήμερα. Το Πρόγραμμα υλοποιείται από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Δομής και Ελέγχου Διαχείρισης Κινδύνων, Διοικητικής Πληροφόρησης και Πληροφορικής του Ομίλου και εποπτεύεται από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελείται από τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group CFO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Group CRO), τον Γενικό Διευθυντή Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου (Group COO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματοαγοράς (Group Treasurer) και τους Γενικούς Διευθυντές Λιανικής Τραπεζικής, Εταιρικής Τραπεζικής, Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Έχει συσταθεί κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) με αποκλειστική αρμοδιότητα τη διαχείριση του Προγράμματος και έχει οριστεί Διαχειριστής του Έργου. Το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 9 διαχωρίζεται σε άζονες εργασιών (workstreams), για κάθε έναν εκ των οποίων έχει οριστεί υπεύθυνη Διεύθυνση και ομάδα εργασίας. Επιπλέον, έχουν διοριστεί εμπειρογνώμονες προκειμένου να συνδράμουν στην ανάπτυξη μοντέλων προσδιορισμού παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώνονται τακτικά από τη Μονάδα Διαχείρισης Έργου - PMO σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος.

Εθνική Ασφαλιστική

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την 1^η Ιανουαρίου 2018 έως την 1^η Ιανουαρίου 2021, η οποία είναι η ημερομηνία υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 *Ασφαλιστήρια Συμβόλαια*. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα και θα συνεχίσει την εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 39 μετά την 1^η Ιανουαρίου 2018.

Λογιστική Αντιστάθμιση

Ο Όμιλος έχει επιλέξει τη συνέχιση της εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης με βάση το Δ.Λ.Π. 39, ως λογιστική πολιτική που προβλέπεται από το ΔΠΧΑ 9, ωστόσο, θα εφαρμόσει τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις λογιστικής αντιστάθμισης που απαιτούνται από τις σχετικές τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 *Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις*.

Η επόμενη ενότητα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9 από τον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένων των κύριων εκτιμήσεων και παραδοχών.

47.3 Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία:

- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε αποσβεσμένο κόστος.
- Χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα σε ΕΑΜΛΣΕ, όπου τα σωρευτικά κέρδη/ζημιές αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.
- Συμμετοχικοί τίτλοι προσδιορισμένοι ως επιμετρούμενοι σε ΕΑΜΛΣΕ, όπου τα κέρδη/ζημιές παραμένουν στα λοιπά συνολικά έσοδα και δεν αναταξινομούνται στα αποτελέσματα κατά την παύση αναγνώρισης.
- Χρεωστικοί τίτλοι, παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους και αμοιβαία κεφάλαια σε ΕΑΜΑ.

Ο Όμιλος αξιολογεί τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των χρεωστικών χρηματοοικονομικών μέσων κατά την αρχική αναγνώριση, προκειμένου να διαπιστώσει αν οι ταμειακές ροές είναι SPPI. Αυτό αναφέρεται ως «αξιολόγηση SPPI». Το ποσό των τόκων σε μια τυπική δανειακή σύμβαση, αποτελείται συνήθως από το αντάλλαγμα για τη διαχρονική αξία του χρήματος καθώς και για τον πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Το ποσό των τόκων μπορεί επίσης να περιλαμβάνει αντάλλαγμα για άλλους βασικούς κινδύνους, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας, λοιπά κόστη δανεισμού, καθώς και ένα περιθώριο κέρδους. Το ΔΠΧΑ 9 απαγορεύει το διαχωρισμό τυχόν ενσωματωμένων παραγώγων από μια υβριδική σύμβαση όταν το κύριο συμβόλαιο αποτελεί χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο εντός του πεδίου εφαρμογής του Προτύπου. Στις περιπτώσεις αυτές, η αξιολόγηση SPPI πραγματοποιείται στο σύνολο του υβριδικού χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου

Όλα τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ταξινομούνται στο επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης περιουσιακών στοιχείων για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών. Περιορισμένος αριθμός δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ταξινομούνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ, καθώς οι συμβατικές ταμειακές ροές τους δεν είναι SPPI. Ο υπόλοιπος πληθυσμός επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος.

Τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα ταξινομούνται με βάση α) το επιχειρηματικό μοντέλο βάσει του οποίου γίνεται η διαχείρισή τους και β) τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Τα επιχειρηματικά μοντέλα αντικατοπτρίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα για τη δημιουργία ταμειακών ροών. Η αξιολόγηση αυτή

πραγματοποιείται βάσει σεναρίων τα οποία ο Όμιλος ευλόγως αναμένει να πραγματοποιηθούν και βασίζεται σε όλες τις σχετικές και αντικειμενικές πληροφορίες που είναι διαθέσιμες κατά το χρόνο αξιολόγησης των επιχειρηματικών μοντέλων.

Αναφορικά με τα χρεωστικά χρηματοοικονομικά μέσα, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τα ακόλουθα επιχειρηματικά μοντέλα:

- Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών.
- Διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών καθώς και για ενδεχόμενη πώληση. Ο σκοπός του επιχειρηματικού αυτού μοντέλου είναι η διαχείριση των καθημερινών αναγκών ρευστότητας και επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρεωστικών τίτλων. Τα περιουσιακά στοιχεία αυτής της κατηγορίας δεν πωλούνται με σκοπό τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία.
- Διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς. Στα πλαίσια αυτού του επιχειρηματικού μοντέλου, η Τράπεζα διαχειρίζεται ενεργά τα χρηματοοικονομικά μέσα ώστε να πραγματοποιεί κέρδη από μεταβολές στην εύλογη αξία που προκύπτουν λόγω μεταβολών στα πιστωτικά περιθώρια και στις καμπύλες αποδόσεων.
- Διακρατούμενα προς διαχείριση, η απόδοση των οποίων αξιολογείται βάσει της εύλογης αξίας. Αφορά σε περιουσιακά στοιχεία των οποίων η διαχείριση και αξιολόγηση γίνεται βάσει της εύλογης αξίας χωρίς την πρόθεση πώλησης τους στο άμεσο μέλλον.

47.4 Απομείωση

Ορισμός Αθέτησης

Η Τράπεζα έχει εναρμονίσει τον ορισμό της αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (Non Performing Exposures – NPE), όπως αυτός ορίζεται από τα Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (European Banking Authority – EBA) αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα και υπό Ρύθμιση ανοίγματα, όπως υιοθετήθηκαν από τον Εκτελεστικό Κανονισμό της ΕΕ 2015/227 της 9^{ης} Ιανουαρίου 2015, που τροποποιεί τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 680/2014 της Επιτροπής για τη θέσπιση εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά στην υποβολή εποπτικών αναφορών από τα ιδρύματα, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («EBA ITS»). Ο ορισμός της αθέτησης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 είναι εναρμονισμένος με αυτόν που χρησιμοποιείται για σκοπούς εσωτερικής διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, δηλ. όλα τα NPE θεωρούνται ως απομειωμένα.

Ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος βάσει αντικειμενικής προσέγγισης, όταν ο εκδότης έχει καθυστερήσει τουλάχιστον μία πληρωμή κεφαλαίου ή τόκων, βάσει των συμβατικών όρων του τίτλου, ανεξάρτητα από τις ημέρες καθυστέρησης. Επιπλέον, ένας χρεωστικός τίτλος θεωρείται απομειωμένος εάν υπάρχει τουλάχιστον μία εξωτερική αξιολόγηση πιστοληπτικής διαβάθμισης του τίτλου ή του εκδότη, που αντιστοιχεί σε Χρεοκοπία (Default) ή Επιλεκτική Χρεοκοπία (Selective Default).

Σημαντική αύξηση πιστωτικού κινδύνου

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο που δε θεωρείται απομειωμένο, ταξινομείται στο στάδιο 2 όταν έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική αναγνώριση, αλλιώς ταξινομείται στο στάδιο 1.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσον ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που παρατηρείται καθ' όλη την υπολειπόμενη αναμενόμενη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου με τον κίνδυνο αθέτησης κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης.

Η διαδικασία της Τράπεζας για την παραπάνω αξιολόγηση είναι πολυπαραγοντική και αποτελείται κυρίως από τρεις συνιστώσες:

- Ποσοτικά κριτήρια, που αφορούν στην ποσοτική σύγκριση της πιθανότητας αθέτησης ή της πιστοληπτικής διαβάθμισης κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σχέση με την αντίστοιχη ένδειξη πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση,
- Ποιοτικά κριτήρια, που βασίζονται κυρίως στην κατάταξη οφειλετών στην εσωτερική λίστα παρακολούθησης, όπου αυτή είναι διαθέσιμη, καθώς και στα ρυθμισμένα εξυπηρετούμενα ανοίγματα, σύμφωνα με τα EBA ITS, και
- Δείκτης «ασφαλείας», που αφορά στην εφαρμογή του τεκμηρίου που θέτει το ΔΠΧΑ 9, στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με το οποίο ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση όταν οι συμβατικές πληρωμές εμφανίζουν καθυστέρηση για διάστημα άνω των 30 ημερών.

Επιμέτρηση ΑΠΖ

Ο Όμιλος αναγνωρίζει πρόβλεψη ΑΠΖ κατά την αρχική αναγνώριση για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ταξινομούνται και επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος και σε ΕΑΜΛΣΕ, με εξαίρεση τα ΡΟCΙ και τις δανειακές δεσμεύσεις που δεν επιμετρώνται σε ΕΑΜΑ. Για τα ανοίγματα εκείνα που δεν γίνεται εξατομικευμένη αξιολόγηση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη ΑΠΖ σε συλλογική βάση.

Οι υπολογισμοί ΑΠΖ βασίζονται στις ακόλουθες παραμέτρους:

- **Άνοιγμα σε αθέτηση (Exposure at default - EAD):** Εκτίμηση του ανοίγματος σε μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών του κεφαλαίου και των τόκων, καθώς και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων επί δανειακών δεσμεύσεων.
- **Συντελεστής μετατροπής εκτός ισολογισμού στοιχείων σε άνοιγμα (Credit conversion factor - CCF):** Ο συντελεστής αυτός μετατρέπει το ποσό ενός πιστωτικού ορίου καθώς και άλλων στοιχείων εκτός ισολογισμού σε EAD.
- **Πιθανότητα αθέτησης (Probability of default - PD):** Αντιπροσωπεύει την πιθανότητα ο πιστούχος/εκδότης να αθετήσει την χρηματοοικονομική υποχρέωσή του, η οποία αξιολογείται βάσει των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη να λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις για τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες που ενδέχεται να

επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης για τους επόμενους 12 μήνες (πιθανότητα αθέτησης 12μήνου) για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του σταδίου 1, ή για την υπόλοιπη διάρκεια ζωής (πιθανότητα αθέτησης καθ' όλη τη διάρκεια ζωής) της υποχρέωσης, για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία των σταδίων 2 και 3.

- **Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (Loss Given Default - LGD):** Αντιπροσωπεύει την εκτίμηση της Τράπεζας για την έκταση της ζημίας από ανοίγματα που βρίσκονται σε αθέτηση. Το LGD διαφέρει ανάλογα με τον τύπο του αντισυμβαλλομένου, το είδος και την εξοφλητική προτεραιότητα της απαίτησης καθώς και τη διαθεσιμότητα εξασφάλισης ή άλλων στοιχείων που περιορίζουν την έκθεση της Τράπεζας. Το LGD εκφράζεται ως ποσοστό ζημίας ανά μονάδα ανοίγματος σε αθέτηση.
- **Επιτόκιο προεξόφλησης:** Είναι το τεκμαρτό προεξοφλητικό επιτόκιο βάσει του αρχικού πραγματικού επιτοκίου του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μια προσέγγιση αυτού.

Οι ΑΠΖ καθορίζονται από την προβολή των PD, LGD και EAD στο μέλλον, ανά τρίμηνο για κάθε άνοιγμα ή υποσύνολο ανοιγμάτων που έχουν ομαδοποιηθεί, ξεχωριστά. Αυτά τα τρία στοιχεία πολλαπλασιάζονται μεταξύ τους και προσαρμόζονται για την πιθανότητα επιβίωσης, εάν απαιτείται. Με αυτόν τον τρόπο υπολογίζονται οι ΑΠΖ για κάθε μελλοντικό τρίμηνο, οι οποίες στη συνέχεια προεξοφλούνται στην ημερομηνία αναφοράς και αθροίζονται.

Εκτιμήσεις μελλοντικών οικονομικών συνθηκών

Οι πληροφορίες σχετικά με το μέλλον (forward looking information – FLI) ενσωματώνονται στην επιμέτρηση των ΑΠΖ για δάνεια και χρεωστικούς τίτλους που αξιολογούνται συλλογικά, μέσω των μοντέλων PD και LGD. Οι αναμενόμενες ανακτήσεις (μέσω ταμειακών ροών ή ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων) που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό των ΑΠΖ των δανείων που αξιολογούνται εξατομικευμένα, λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες σχετικά με το μέλλον βάσει των εκτιμήσεων της Τράπεζας για την εξέλιξη των σχετικών μακροοικονομικών παραγόντων.

Ο Όμιλος θα χρησιμοποιεί τρία μακροοικονομικά σενάρια (βασικό, αισιόδοξο, απαισιόδοξο), τα οποία καθορίζονται από τη Διεύθυνση Οικονομικής Έρευνας και Ανάλυσης της Τράπεζας, με σκοπό την εκτίμηση των ΑΠΖ με τέτοιο τρόπο ώστε να αντιπροσωπεύουν ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό, το οποίο καθορίζεται από την αξιολόγηση του εύρους των πιθανών αποτελεσμάτων. Το αισιόδοξο και απαισιόδοξο σενάριο δεν πρέπει να αντιπροσωπεύουν απαραίτητα το καλύτερο και χειρότερο σενάριο αντίστοιχα. Για κάθε σενάριο, η σχετική ΑΠΖ πολλαπλασιάζεται με την πιθανότητα του σχετικού σεναρίου. Τα μακροοικονομικά σενάρια που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση των ΑΠΖ είναι τα ίδια με εκείνα που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Οι μακροοικονομικές μεταβλητές που επηρεάζουν το επίπεδο των ΑΠΖ (μέσω συλλογικής ή εξατομικευμένης αξιολόγησης) είναι η ιδιωτική κατανάλωση, ο δείκτης τιμών καταναλωτή, το ΑΕΠ, ο γενικός δείκτης τιμών χρηματιστηρίου, ο δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων, το ποσοστό ανεργίας, οι τιμές ακινήτων (σύνθετος δείκτης αποτελούμενος από εμπορικά και οικιστικά ακίνητα και γραφεία) και οι τιμές ναύλων.

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

47.5 Εκτιμώμενη επίδραση στην καθαρή θέση την 1^η Ιανουαρίου 2018

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1^η Ιανουαρίου 2018 εκτιμάται ότι θα έχει αρνητική επίπτωση στην καθαρή θέση του Ομίλου και της Τράπεζας κατά περίπου €1,46 δισ. και €1,42 δισ. αντίστοιχα. Η επίπτωση αυτή οφείλεται στις αλλαγές των απαιτήσεων απομείωσης κατά περίπου €1,22 δισ. για τον Όμιλο και €1,18 δισ. για την Τράπεζα, καθώς και στις νέες απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης κατά €0,24 δισ. και 0,24 δισ. αντίστοιχα. Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν θα αναγνωρίσουν

σχετική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση από την επίδραση του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1^η Ιανουαρίου 2018.

Οι αναμενόμενες εκτιμήσεις βασίζονται στις λογιστικές πολιτικές, παραδοχές και εκτιμήσεις του Ομίλου, όπως έχουν διαμορφωθεί έως σήμερα, και θα οριστικοποιηθούν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που λήγει την 31 Δεκεμβρίου 2018. Κατά συνέπεια, οι παραπάνω εκτιμήσεις ενδεχομένως να τροποποιηθούν εντός του 2018. Η οριστική επίπτωση κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 θα συμπεριληφθεί στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση που θα δημοσιευθεί για την εν λόγω χρήση.

Απομείωση

Οι προβλέψεις ΑΠΖ για τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος κατά την 1^η Ιανουαρίου 2018, παρουσιάζονται παρακάτω:

Όμιλος	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	3.886	5.520	7.085	16.491
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(44)	(295)	(2.538)	(2.877)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	3.842	5.225	4.547	13.614
Καταναλωτικά δάνεια και πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.855	545	2.115	4.515
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(15)	(101)	(1.802)	(1.918)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.840	444	313	2.597
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	457	653	2.456	3.566
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(64)	(1.824)	(1.890)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	454	589	632	1.676
Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	9.942	869	6.733	17.544
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(52)	(76)	(4.352)	(4.480)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	9.890	793	2.381	13.064
Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	16.140	7.587	18.389	42.116
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(114)	(536)	(10.516)	(11.166)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	16.026	7.051	7.873	30.950
Τράπεζα				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	3.711	5.515	7.030	16.256
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(44)	(294)	(2.529)	(2.868)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	3.667	5.221	4.501	13.388
Καταναλωτικά δάνεια και πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.323	534	2.053	3.910
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(15)	(99)	(1.760)	(1.874)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.308	435	293	2.036
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	381	653	2.386	3.420
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(64)	(1.780)	(1.847)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	378	589	606	1.573
Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	9.933	821	5.834	16.588
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(64)	(63)	(4.161)	(4.288)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	9.869	758	1.673	12.300
Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	15.348	7.523	17.303	40.174
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(126)	(520)	(10.230)	(10.876)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	15.222	7.003	7.073	29.298

Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Οι προβλέψεις ΑΠΖ για τους επιμετρούμενους στο αποσβεσμένο κόστος χρεωστικούς τίτλους κατά την 1^η Ιανουαρίου 2018, παρουσιάζονται παρακάτω:

Όμιλος

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.799	1.164	2.963
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(110)	(113)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.796	1.054	2.850

Τράπεζα

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.561	1.164	2.725
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(110)	(113)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.558	1.054	2.612

Επιπλέον, οι ΑΠΖ για χρεωστικούς τίτλους σε ΕΑΜΛΣΕ έχουν εκτιμηθεί σε €3 εκατ. Το ποσό αυτό θα παρουσιαστεί ως μεταφορά μεταξύ των αποτελεσμάτων εις νέον και των λοιπών συνολικών εσόδων την 1^η Ιανουαρίου 2018, καθώς οφείλεται στην πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Η επίπτωση λόγω ταξινόμησης και επιμέτρησης κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 την 1^η Ιανουαρίου 2018 για τον Όμιλο και την Τράπεζα είναι μείωση της καθαρής θέσης κατά €245 εκατ., η οποία οφείλεται κυρίως στα εξής:

- Μείωση κατά €475 εκατ. λόγω της επιμέτρησης σε εύλογη αξία της Σύμβασης Ανταλλαγής Επιτοκίων με την Ελληνική Δημοκρατία, που λήγει το Σεπτέμβριο του 2037. Βάσει του Δ.Λ.Π. 39, το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο είχε αναγνωρισθεί ως μια κύρια δανειακή σύμβαση και ένα ενσωματωμένο παράγωγο, το οποίο είχε διαχωρισθεί και απεικονισθεί ως ξεχωριστό παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο (βλ. Σημείωση 20). Κατά την 1^η Ιανουαρίου 2018, η υβριδική σύμβαση ταξινομήθηκε υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ, ως μια ενιαία λογιστική μονάδα καθώς δεν πληρούνταν τα κριτήρια της αξιολόγησης SPPI.
- Αύξηση κατά €190 εκατ. λόγω του ΟΕΔ που κατέχει η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις, που λήγει το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €965 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 (βλ. Σημείωση 21). Ο Όμιλος ανέστρεψε την επίδραση όλων των αναταξινομήσεων που είχαν γίνει στο παρελθόν και αναθεώρησε τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου για τα ομόλογα, οι ταμειακές ροές των οποίων είναι συνδεδεμένες με δείκτη πληθωρισμού, αναπροσαρμόζοντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, σύμφωνα με τις μεταβολές στις εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό στο μέλλον.
- Αύξηση κατά €41 εκατ., που αναγνωρίστηκε απευθείας στα λοιπά συνολικά έσοδα, λόγω της ταξινόμησης ΟΕΔ από τα χαρτοφυλάκια επενδύσεων δάνεια και απαιτήσεις και διακρατούμενων μέχρι τη λήξη, στο χαρτοφυλάκιο χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται σε ΕΑΜΛΣΕ.

47.6 Εκτίμηση επίπτωσης στα εποπτικά κεφάλαια

Στις 12 Δεκεμβρίου 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υιοθέτησαν τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/2395 (ο "Κανονισμός"), ο οποίος τροποποίησε τον Κανονισμό 575/2013 με το άρθρο 473α, παρέχοντας τη δυνατότητα στα πιστωτικά ιδρύματα να εφαρμόσουν σταδιακά την επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 στα εποπτικά κεφάλαια.

Ειδικότερα, κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν στο Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1), ένα μέρος των αυξημένων προβλέψεων ΑΠΖ κατά τη διάρκεια μιας πενταετούς μεταβατικής περιόδου που αρχίζει το 2018. Το μέρος των προβλέψεων ΑΠΖ που μπορεί να συμπεριληφθεί στο Δείκτη CET1 θα μειώνεται με την πάροδο του χρόνου έως ότου μηδενιστεί, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο (4) του Κανονισμού, εάν οι προβλέψεις ΑΠΖ που έχουν προκύψει κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 για τα στάδια 1 και 2, αυξηθούν μεταγενέστερα, παρέχεται η δυνατότητα στα πιστωτικά ιδρύματα να συμπεριλάβουν την εν λόγω αύξηση στις μεταβατικές διατάξεις.

Τα ποσοστά αναγνώρισης στο Δείκτη CET1 των αυξημένων προβλέψεων ΑΠΖ κατά τη διάρκεια της πενταετούς μεταβατικής περιόδου έχουν ως εξής:

- 0,95 κατά την περίοδο από 01/01/2018 έως 31/12/2018
- 0,85 κατά την περίοδο από 01/01/2019 έως 31/12/2019
- 0,70 κατά την περίοδο από 01/01/2020 έως 31/12/2020
- 0,50 κατά την περίοδο από 01/01/2021 έως 31/12/2021
- 0,25 κατά την περίοδο από 01/01/2022 έως 31/12/2022

Ο Όμιλος αποφάσισε να εφαρμόσει τις μεταβατικές διατάξεις που προβλέπονται στο Άρθρο 1 του προαναφερθέντος Κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων της παραγράφου (4), κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Με την εφαρμογή των εποπτικών μεταβατικών διατάξεων για το 2018, ο δείκτης CET1 του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31.12.2017, εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά περίπου 50 μ.β. και θα διαμορφωθεί σε 16,5% και 16,3% αντίστοιχα. Χωρίς να ληφθούν υπόψη οι μεταβατικές διατάξεις, ο δείκτης CET1 του Ομίλου αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 350 μ.β. και να διαμορφωθεί σε 13,5%, ενώ ο δείκτης CET1 της Τράπεζας αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 380 μ.β. και να διαμορφωθεί σε 13,0%.

Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81

Αναφορά στοιχείων ανά χώρα σύμφωνα με το άρθρο 81
ν. 4261/2014 για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017

	Κύκλος εργασιών ⁽¹⁾	Καθαρά αποτελέσματα προ φόρων	Φόρος εισοδήματος	Αριθμός εργαζομένων	Επιδοτήσεις
	Ποσά σε € εκατ.	Ποσά σε € εκατ.	Ποσά σε € εκατ.		Ποσά σε € εκατ.
Ελλάδα	1.554	126	(22)	10.586	4
Μάλτα	9	7	(2)	29	-
Βουλγαρία⁽²⁾	125	(403)	(3)	2.696	-
Ρουμανία⁽²⁾	2	(90)	-	1.278	-
Σερβία⁽²⁾	3	(35)	(1)	1.510	-
F.Y.R.O.M.	73	46	(4)	1.037	-
Κύπρος	33	(19)	-	339	-
Ν. Αφρική⁽²⁾	64	2	(1)	161	-
Λουξεμβούργο	2	2	-	-	-
Ηνωμένο Βασίλειο	56	28	-	33	-
Ολλανδία	-	(1)	-	-	-
Ιταλία	9	4	-	-	-
Αλβανία	9	(38)	-	307	-
Αίγυπτος	4	(2)	(10)	228	-
	1.943	(373)	(43)	18.204	4

⁽¹⁾ Κύκλος εργασιών: Περιλαμβάνει α) τα καθαρά έσοδα από τόκους, β) τα καθαρά έσοδα από προμήθειες, γ) τα καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες, δ) τα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου, ε) τα καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα) και στ) την αναλογία κερδών / (ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

⁽²⁾ Διακοπείσες δραστηριότητες

Εταιρεία	Χώρα	Αντικείμενο δραστηριότητας
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Μητρική εταιρεία)	Ελλάδα	Πιστωτικό ίδρυμα
Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	Παροχή επενδυτικών υπηρεσιών
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	Συμβουλευτικές υπηρεσίες ακινήτων
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	Κατασκευή και Εκμετάλλευση Γενικών Αποθηκών
NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης ⁽¹⁾	Ελλάδα	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	Επιχειρηματικές συμμετοχές
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» ⁽³⁾	Ελλάδα	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Audatex Ελλάς Α.Ε. ^{(2) (3)}	Ελλάδα	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. ⁽⁴⁾	Ελλάδα	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.	Ελλάδα	Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις
Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. ⁽¹⁾	Ελλάδα	Υπηρεσίες εκπαίδευσης
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	Τεχνική εταιρεία
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	Εταιρεία Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	Εκμετάλλευση ακινήτων
FB Ασφαλιστική Πρακτόρευση Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. ⁽²⁾	Ελλάδα	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων
Profinance Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	Συμμετοχών
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	Πιστωτικό ίδρυμα
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Πιστωτικό ίδρυμα
UBB Asset Management Inc. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Διαχείριση Κεφαλαίων
UBB Insurance Broker A.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
UBB Factoring E.O.O.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Interlease E.A.D., Sofia ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Εταιρεία	Χώρα	Αντικείμενο δραστηριότητας
Interlease Auto E.A.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Hotel Perun – Bansko E.O.O.D. ⁽⁵⁾	Βουλγαρία	Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις
ARC Management Two EAD	Βουλγαρία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Bankteco E.O.O.D	Βουλγαρία	Υπηρεσίες πληροφορικής
PNG Properties EAD	Βουλγαρία	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Banca Romaneasca S.A. ⁽³⁾	Ρουμανία	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
S.C. Garanta Asigurari S.A. ⁽³⁾	Ρουμανία	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Egnatia Properties S.A.	Ρουμανία	Εκμετάλλευση/ διαχείριση ακίνητης περιουσίας
ARC Management One SRL	Ρουμανία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad ⁽⁶⁾	Σερβία	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Leasing d.o.o. Belgrade ⁽⁶⁾	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
NBG Services d.o.o. Belgrade ⁽⁶⁾	Σερβία	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Stopanska Banka A.D.-Skopje	F.Y.R.O.M.	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	Εταιρεία Επενδύσεων Κεφαλαίων
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΛΤΔ	Κύπρος	Πιστωτικό ίδρυμα
Εθνική Χρηματιστηριακή Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	Χρηματιστηριακές υπηρεσίες
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	Παροχή υπηρεσιών
Εθνική Ασφαλιστική ΛΤΔ ⁽³⁾	Κύπρος	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ ⁽³⁾	Κύπρος	Ασφαλιστικές υπηρεσίες
National Insurance Agents & Consultants Ltd ⁽³⁾	Κύπρος	Ασφαλιστικές πρακτορεύσεις
Quadratix Ltd	Κύπρος	Εκμετάλλευση/ διαχείριση ακίνητης περιουσίας
The South African Bank of Athens Ltd ⁽³⁾	N. Αφρική	Πιστωτικό ίδρυμα
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	Διαχείριση Κεφαλαίων
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBGI Private Equity Ltd ⁽²⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	Private Equity
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBG Finance (Sterling) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
NBG Funding Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Titlos Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Spiti Plc ⁽⁷⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Autokinito Plc ⁽⁷⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
Agorazo Plc ⁽⁷⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
SINEPIA Designated Activity Company	Ιρλανδία	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	Συμμετοχών
Nash S.r.L.	Ιταλία	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Fondo Picasso	Ιταλία	Επενδύσεις σε ακίνητη περιουσία
Banka NBG Albania Sh.a. ⁽³⁾	Αλβανία	Πιστωτικό ίδρυμα
ETE Υποκατάστημα Λονδίνου	Ηνωμένο Βασίλειο	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος
ETE Υποκατάστημα Κύπρου	Κύπρος	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος
ETE Υποκατάστημα Καΐρου	Αίγυπτος	Υποκατάστημα ελληνικού πιστωτικού ιδρύματος

⁽¹⁾ Εταιρείες σε συγχώνευση με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. την 19 Ιανουαρίου 2017

⁽²⁾ Εταιρείες υπό εκκαθάριση

⁽³⁾ Εταιρείες ταξινομημένες ως "Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση"

⁽⁴⁾ Πώληση τον Ιανουάριο του 2017

⁽⁵⁾ Πώληση στις 13 Ιουνίου 2017

⁽⁶⁾ Πώληση την 1 Δεκεμβρίου 2017

⁽⁷⁾ Τα SPVs εκκαθαρίστηκαν τον Ιούνιο 2017

Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82

Με το άρθρο 82 του Ν. 4261/5.5.2014 ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο το άρθρο 90 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σύμφωνα με το οποίο θεσπίζεται η υποχρέωση δημοσιοποίησης της συνολικής απόδοσης των στοιχείων του ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο εν λόγω δείκτης για τον Όμιλο και την Τράπεζα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε σε -0,6% and 0,0% αντίστοιχα (2016: -3,0% και 0,0% αντίστοιχα).

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΛΟΓΩ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ, ΠΡΟΒΟΛΗΣ, ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΕ ΜΜΕ (ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ Ν.4374/2016)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2017 (σε €)
1984 PRODUCTIONS AE	13.705,00
24 MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	22.103,40
ACTIVE BUSINESS ΕΚΔΟΤΙΚΗ	1.000,00
AGRO BROKERS LTD	1.000,00
AIRLINK AE	17.216,00
ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	776.721,27
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	3.752,00
ΑΡΟΣΠΑΣΜΑ ΜΟΝ.ΙΚΕ	1.800,00
AUTO TRITH A.E.	1.000,00
BANKINGNEWS AE	26.000,00
BCO DEVELOPMENT ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	600,00
BLUE PEPPER P.C. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	781,13
CLOCKWORK ORANGE MINDTRAP LTD	13.413,00
CODEX ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΛΙΤΗ-ΣΙΑΦΑΚΑ ΜΑΡΙΕΛΙΖΕ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	2.150,00
CREATIVE INTERNET SERVICES ΜΟΝ ΕΠΕ	800,00
D.A. AE	14.633,00
DG NEWSAGENCY AE	5.866,40
DIGITAD PC ΜΕΠΕ	10.700,00
DIGITAL HEALTH EXPERTS	781,13
DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	4.000,00
DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	44.850,00
DPG DIGITAL MEDIA AE	28.147,53
ETHOS MEDIA AE	33.361,31
EUROMEDIA ACTION AE	9.703,00
EUROPEAN PLC MAZH Δ. ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	1.500,00
F ONE COMMUNICATIONS ΕΠΕ	781,13
FAROSNET A.E	17.883,00
FINANCIAL MARKETS VOICE AE	6.000,00
FINANCIAL PRESS ΙΚΕ	11.643,00
FORTHNET MEDIA AE	131.132,11
FREE SUNDAY ΕΕ	20.800,00
FREENET AE	10.583,00
FRONTSTAGE ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΑΕ	33.408,00
G&B COMAD	25.366,52
GRATIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε	2.250,00
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	12.000,00
HAZLIS & RIVAS CO LTD	13.500,00
HIGH BOOKS ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	5.800,00
HT PRESS ONLINE ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	21.286,00
HTTPOOL Μ.ΙΚΕ	3.888,00
ICAP GROUP AE	16.570,00
IDENTITY AE	8.850,00
INFOMARKET ΙΚΕ	19.113,00
INFOTAINMENT ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	2.584,00
INTERNATIONAL RADIO NETWORKS AE	21.043,00
INTERNET COMMERCIAL AE	14.122,25
IOVEL ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΝ.ΕΠΕ	781,13
ISOBAR IPROSPECT AE	49.027,70
JOURNALISTS INDEPENDENT PRODUCTIONS ΕΠΕ	781,13
KISS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΜΕ- KISS ENTERPRISES	20.831,00
KONTRA ΙΚΕ	23.473,00
KOOLWORKS AE	1.500,00
LEFT MEDIA ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	15.080,00
LIQUID MEDIA AE	16.286,40
LOFT 12 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΕΠΕ	18.000,00
MARKETING AND MEDIA SERVICES ΜΟΝ. ΙΚΕ	781,13
MEDIA DOC ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	8.400,00
MEDIA PLANET ΜΟΝ. ΕΠΕ	2.081,13
MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	111.165,53

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ

MEDIHOLD ΑΕ	1.000,00
MEDSTEM SERVICES	1.000,00
MONOCLE MEDIA LAB MONONEWS MIKE	4.000,00
MORAX MEDIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	6.348,00
N.S.P. RADIO ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	5.637,00
NEW MEDIA NETWORK SYNOPSIS S.A.	44.126,40
NEW TIMES PUBLISHING I.K.E.	9.000,00
NEW YORK TIMES FRANCE-ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	5.000,00
NEWPOST PRIVATE COMPANY	17.106,40
NEWSIT ΕΠΕ	69.166,40
NEXUS PUBLICATIONS ΑΕ	2.300,00
NK HOLDING Μ. ΙΚΕ	38.859,00
NK MEDIA GROUP ΕΠΕ	10.400,00
NOTOS COM ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.Β.Ε.	2.500,00
ODEON CINEMAS ΑΕ	3.042,00
ODEON ENTERTAINMENT ΑΕ	3.042,00
OLIVE MEDIA Α.Ε.	14.615,00
PARTY FM ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	1.699,00
PEGASUS INTERACTIVE Α.Ε.	7.763,00
PEGASUS MAGAZINES PUBLICATIONS Α.Ε.Ε.	5.000,00
PERMEDIA ATHENS ΑΕ	7.100,00
PR PRODUCTIONS - ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	781,13
PREMIUM Α.Ε.	13.272,83
PRESTIGE ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ	781,13
PRIME APPLICATIONS Α.Ε	43.452,80
PUBLICA ΚΟΙΝΣΕΠ	500,00
RASCAL ΑΕ	57.023,62
REAL MEDIA Α.Ε.	139.783,00
RENFER ΜΟΝ ΕΠΕ	650,00
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	82.583,00
SATCO MEDIA TV-Δ. ΤΡΑΜΠΑΣ	1.600,00
SBC LTD	26.693,00
SBC TV ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	3.762,00
SBD ΙΚΕ	45.512,00
SFERA RADIO ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	13.668,00
SINGLEPARENT.GR - ΧΑΡΙΤΑΚΗ ΚΥΡΙΑΚΗ	800,00
SOL DE GRECIA ΜΟΝ.ΕΠΕ	1.500,00
SOLAR MEDIA ΑΕ	4.790,00
SPORT TV- ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΕ	15.301,00
SPORTNEWS ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ Α.Ε.	7.000,00
STAR ΑΕ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.884,00
STS SERVICES	1.562,26
SUPER Β ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ - ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Α.Ε.	1.435,00
SYSTEM MEDIA ART ΑΕΕ	1.300,00
THE BEST NET ΙΚΕ	6.363,00
The MEDIACORP Α.Ε.	7.061,12
THE MONOCLE MEDIA LAB	26.271,13
THE TOC DIGITAL MEDIA ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	18.973,40
THESS NEWS ΙΚΕ	2.083,00
THINK PLAN ΒΕ Μ.Ε.Π.Ε.	781,13
TLIFE ΕΠΕ	10.500,00
TOP CHANNEL Α.Ε.	2.870,00
TWO K PROJECT Ε.Π.Ε	765,00
V NET ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	781,13
VOTE POSITIVE CRITERION ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.	1.250,00
W.S.F. WALL STREET FINANCE ΙΚΕ	2.300,00
WAVE MEDIA OPERATIONS ΕΠΕ	11.025,01
WEBJAR ΙΚΕ	33.220,00
WIFINS	4.500,00
ZOUGLA.GR Α.Ε	31.174,40
Α. ΜΑΝΙΚΗ Ε.Ε.	781,13
ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ ΑΕ	2.210,00
ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΙΚΕ	9.156,40
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Π. & ΣΙΑ ΑΕ-Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ	63.884,00
ΑΘΕΝΣ ΒΟΪΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	33.724,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΑΕ	6.781,13
ΑΛΕΥΡΙΤΗΣ ΤΡΥΦΩΝ ΜΕΠΕ	2.000,00
ΑΛΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΑΕ	143.955,00
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ ΑΕ	17.500,00
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	55.083,00
ΑΝΤΕΝΝΑ TV Α.Ε.	776.066,05
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ INTERNET	56.000,00
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΑΛΕΞ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1.450,00
ΑΡΕΤΗ-ANNA Ε.ΤΖΑΛΛΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.550,00
ΑΤΤΙΚΑ ΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε.	10.500,00
ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕΕ	3.176,94
ΑΧΑΪΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	500,00
Β. ΣΚΟΥΤΑΡΑΣ Α.Ε.	2.318,00
ΒΑΒΑΛΙΚΟΥΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	999,00
ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ Π. ΕΥΣΤΑΘΙΑ	1.097,00
ΒΑΞΕΒΑΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	24.853,00
ΒΑΡΟΥΕΗΣ Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ & ΥΙΟΙ Ο.Ε.	2.450,00
ΒΕΡΓΙΝΑ ΑΕ	3.060,00
ΒΟΡΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΑΕ	8.503,00
Γ. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	1.700,00
ΓΑΡΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	1.133,00
ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.	3.146,00
ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ Κ. ΜΑΡΙΟΣ	1.190,00
ΓΚΕΤΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	400,00
ΓΝΩΜΗ ΜΕΠΕ	1.950,00
Δ. ΡΟΥΧΩΤΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	16.096,77
ΔΕΛΤΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	728,00
ΔΕΣΜΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	6.700,00
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Θ. & ΣΙΑ ΙΚΕ	5.817,17
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΖΟΥΓΡΗΣ	1.300,00
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕ	75.643,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	3.000,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.	140.697,13
ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΜΚΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.500,00
ΔΙΦΩΝΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΑΕ	7.812,00
ΔΟΛ DIGITAL ΑΕ	15.750,00
ΔΟΥΚΑΣ ΚΩΝ. ΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	1.600,00
ΔΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΙΑ ΕΕ	2.500,00
ΔΥΟ ΔΕΚΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	31.497,00
Ε.ΔΡΑΚΑΤΟΥ-Μ.ΔΡΑΚΑΤΟΥ Ο.Ε. - ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	6.600,00
Ε.ΣΠΥΡΟΥ-Γ.Κ.ΣΠΥΡΟΥ Ο.Ε.	6.451,60
ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ	931.035,76
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	148.800,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥ Ε.Π.Ε	3.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΑΕ	24.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΑΕ	3.500,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ Α.Ε.	31.043,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	343.820,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ ΑΕ	8.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ ΑΕ	15.000,00
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ Α.Ε.	2.296,00
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Α.Ε.	2.450,00
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	24.500,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	1.300,00
ΕΛΝΑΒΙ Ε.Π.Ε.	500,00
ΕΝΙΚΟΣ ΑΕ	32.349,40
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	16.000,00
ΕΝΩΣΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ	50,00
ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΩΛΩΝ, ΨΙΛΙΚΩΝ & ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΩΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.500,00
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ -ΕΞΠΛΟΡΕΡ ΑΕ	76.430,00
ΕΡΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΕΑ	3.000,00
ΕΡΜΙΔΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	1.125,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΥ	2.500,00
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΥΡΟΥ Ε.Π.Ε	10.532,45
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	29.100,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ

Η ΑΥΓΗ Α.Ε.	22.083,00
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΕ	1.825,20
ΗΛΙΑΣ ΤΟΥΤΟΥΔΑΚΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ	781,13
ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΙΚΕ	2.317,00
ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΑΕ	24.127,00
ΘΕΜΑ ΡΑΔΙΟ Α.Ε.	794,00
ΘΕΣΣΑΛΙΑ TV Α.Ε.	2.296,00
ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	1.620,00
ΘΩΜΑ Δ. ΑΝΤΩΝΙΑ	1.800,00
Ι. ΔΙΟΝΑΤΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ "DELTA PRESS"	7.133,00
Ι. ΚΟΡΟΜΗΛΗΣ Α.Ε.	2.500,00
Ι. Ν. ΛΕΟΥΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1.000,00
ΙΑΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	1.600,00
ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΜΟΝ ΕΠΕ	781,13
ΙΑΤΡΟΝΕΤ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΠΕ	1.500,00
ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ. ΑΕ	6.832,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΜΕΛΕΤΩΝ Κ.Ε.Ε.Ε.	3.950,00
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ	11.713,00
Κ. ΤΣΙΓΚΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.483,00
Κ.Μ ΧΑΤΖΗΗΛΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	12.350,00
ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΧΡ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	4.800,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	199.257,00
ΚΑΝΤΑΡΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ	1.030,00
ΚΑΝΤΖΙΟΣ GR ΑΕ	2.000,00
ΚΑΠΙΤΑΛ.GR Α.Ε.	112.635,00
ΚΑΠΠΟΣ ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	800,00
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1.000,00
ΚΛΙΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	6.420,00
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	4.800,00
ΚΟΛΛΙΑΣ Α. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1.250,00
ΚΟΛΟΒΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	7.490,00
ΚΟΜΙΟΥΝΙΚΕΪΣΙΟΝ ΕΦΕΚΤ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	26.223,00
ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ - newspepper.gr	2.140,00
ΚΟΣΜΟΡΑΔΙΟ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	11.072,00
ΚΡΗΤΙΚΑ ΝΕΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ	3.000,00
ΚΥΡΙΑΖΙΔΟΥ ΔΗΜΟΣΦ. ΑΝΝΑ	1.094,00
ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ & ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΑΕ	20.710,00
ΛΕΥΚΟΦΡΥΔΟΥ ΖΩΗ ΙΚΕ	500,00
ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ Π. ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	36.713,00
ΛΟΓΟΣ Α.Ε.Ε.	1.000,00
Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.	3.500,00
MARKETALL.EU ΕΥΔΟΚΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	3.210,00
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV ΑΕ	8.388,00
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΑΕ	11.700,00
ΜΑΚΕΛΕΙΟ ΕΠΕ	6.363,00
ΜΑΛΤΕΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	295,00
ΜΑΜΑ 365 ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΠΕ	2.050,00
ΜΑΝΕΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚ-ΨΩΜΙΑΔΗΣ ΚΩΝ.ΟΕ	14.543,00
ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝ ΕΠΕ	3.500,00
ΜΑΡΚΟΥ Σ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ	500,00
ΜΑΤΕΡΑ ΡΕΥΜΟΝΤ ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΚΕΙΜΕΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.800,00
ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ	35.339,00
ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	1.435,00
ΜΕΤΡΟΝΤΗΛ ΜΟΝ ΙΚΕ	31.134,00
ΜΠΑΚΑΣ ΑΡΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ	1.071,00
ΜΠΑΚΗ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑ	1.071,00
ΜΠΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	1.339,00
ΜΠΑΜΠΙΛΗ ΕΥΛΑΜΠΙΑ	650,00
ΜΠΕΣΚΟΣ Σ. - ΚΑΡΑΠΑΠΑΣ Κ. ΟΕ	4.000,00
ΜΠΟΝΙΟΣ Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	7.200,00
ΜΠΟΥΡΑΣ Δ. & ΣΙΑ ΕΕ	6.000,00
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΕ	3.400,00
ΜΥΚΩΝΙΑΤΗΣ Α.Ε.	2.700,00
ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	574.204,74
ΝΕΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΧΑΪΑΣ ΕΠΕ	9.052,25

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ

ΝΤΑΜΠΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ	781,13
Ο ΟΜΗΡΟΣ	3.850,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΕ ΣΠΟΡ FM	27.918,00
ΟΤΕ ΑΕ	110.950,19
Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	11.583,00
Π.Ι. ΧΟΝΔΡΟΠΙΑΝΝΗΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	781,13
ΠΑΛΟ ΕΠΕ - ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	8.300,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΥΣΙΜΩΝ	3.500,00
ΠΑΝΜΑΡ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΜΟΝ. ΕΠΕ	4.062,26
ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ	3.440,00
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	700,00
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε. "DIRECTION BUSSINESS NETWORK"	5.070,00
ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ Γ.Ι. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	10.457,50
ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΜΟΝ. ΕΠΕ	14.524,00
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	67.015,54
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ. -ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	1.600,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	14.373,00
ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	2.083,00
ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΕ	2.800,00
ΠΡΟΤΑΓΚΟΝ Α.Ε.	9.249,40
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	2.500,00
ΡΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΕ	25.448,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ	11.683,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ASTRA Α.Ε.	2.870,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	16.739,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.	1.722,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	230.052,88
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΞΠΡΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	7.643,00
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΕ ΔΙΕΣΗ FM	21.690,00
ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ Θ & Μ ΟΕ	2.850,00
ΣΑΡΙΣΑ ΕΠΕ	12.600,00
ΣΕΛΑΝΑ Α.Ε.	4.000,00
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΟΤΡΩΤΣΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ	1.562,25
ΣΕΡΡΑΪΚΑ ΜΑΖΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Α.Ε.	2.468,00
ΣΙΑΔΗΜΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	9.080,75
ΣΙΜΟΥΣΙ Ε.Ε.	3.210,00
ΣΙΝΕ ΝΙΟΥΖ ΑΕ	153.542,00
ΣΙΤΙ ΚΟΝΤΑΚΤ ΜΕΠΕ	800,00
ΣΟΦΙΑΝΝΑ ΑΕ	4.032,26
ΣΤΑΣΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ-MEDIAVIEW ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	1.750,00
ΣΤΕΛΙΟΣ ΛΕΥΚΟΒΙΤΣ WEEKINEWS.COM	781,13
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ	19.600,00
ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	6.000,00
ΣΥΡΓΚΑΝΗ ΛΑΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	1.200,00
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ Μ.ΕΠΕ	2.650,00
ΤΖΑΝΕΤΟΥΛΑΚΟΣ ΗΛΙΑΣ	2.000,00
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Α.Ε.	1.837,00
ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ	45.334,08
ΤΟΥΛΑ Γ. ΜΑΡΙΝΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	1.150,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΒΗΜΑ	5.500,00
ΤΣΙΝΙΑΡΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.182,00
ΤΣΟΜΩΚΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ Α.Ε.	3.500,00
ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΕ	900,00
ΦΕΛΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΕΠΕ	10.643,00
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	51.243,00
ΦΟΞ ΝΕΤΓΟΥΟΡΚΣ ΓΚΡΟΥΠ ΕΛΛΑΣ ΑΕ	24.117,80
ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ Γ. & ΣΙΑ ΕΕ	1.000,00
ΦΩΤΑΓΩΓΟΣ ΕΠΕ	6.420,00
Χ. ΣΕΛΙΜΑ & ΣΙΑ ΕΕ	4.280,00
ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ Α.Ε.	1.450,00
ΧΑΤΖΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	11.700,00
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΕ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ DMG	4.060,00
ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - MarketFair.gr	2.140,00
ΣΥΝΟΛΟ	8.175.107,30

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α., αγγελιόσημο, ειδικό φόρο τηλεοπτικών διαφημίσεων και λοιπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €2.689.857,67.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΛΟΓΩ ΔΩΡΕΑΣ, ΧΟΡΗΓΙΑΣ, ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ Ν.4374/2016)

Νομικά Πρόσωπα

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης

“ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΟΛΥΜΠΟΥ” ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	25.000,00
1ο ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	5.540,47
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	4.975,00
3ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	300,00
3ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΥΟΣΜΟΥ	5.000,00
401 ΓΕΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	29.000,00
5ος ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	150,00
6ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΠΑΛΟΥ	4.000,00
8Η ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ	806,45
8ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΑΙΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ	1.500,00
ACT4GREECE	979,99
ADAF KIDS	6.000,00
ALBA ΚΟΛΛΕΓΙΟ	3.000,00
COEURS POUR TOUS HELLAS	10.000,00
CROWD POLICY IKE	3.000,00
CROWDHACKATHON	2.000,00
ETHELON AMKE	900,00
EUROAVIA ΝΤΥΑ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΕΡΟΔΙΑΣΤΗΜΙΚΗΣ ΕΜΠ	2.260,00
FALIRO HOUSE PRODUCTIONS ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΑΕ	30.000,00
GIANNAKIS ACADEMY	15.000,00
GREEK SHIPPING HALL OF FAME - ΤΟ ΠΑΝΘΕΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ	8.000,00
HELLENIC OBSERVATORY - EUROPEAN INSTITUTE - LSE	18.262,75
ISP IMAGE & SOUND PRODUCTIONS	620,00
KANE-MIA-ΕΥΧΗ ΕΛΛΑΔΟΣ	7.560,00
PRIME ENTERTAINMENT LTD	12.000,00
QUALITYNET FOUNDATION	9.000,00
RELOAD GREECE FOUNDATION	35.000,00
SAFE WATER SPORTS	30.000,00
THESSALONIKI INTERNATIONAL TECHNOLOGY CENTRE (THESS INTEC) ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	50.000,00
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΓΡΑΝΙΤΣΙΩΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	1.037,76
ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΛΕΣΧΗ	5.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ "Ο ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ"	2.000,00
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΜ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	80.000,00
ΑΜΑΛΙΕΙΟΝ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟ ΘΗΛΕΩΝ	20.000,00
ΑΝΑΔΥΣΗ	7.500,00
ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΑΓ. ΣΑΒΒΑΣ	37.200,00
ΑΠΟΣΤΟΛΗ "ΑΝΘΡΩΠΟΣ"	2.000,00
ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	200.000,00
ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	35.000,00
ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΣΣΩΠΗΣ	4.838,70
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΙΟΥ	350,00
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΜΑΝΔΡΑΣ	338,62
ΒΙΟΙΝ Μ. Ε.Π.Ε.	1.250,01
ΒΙΟΜΙΜΗΤΙΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	3.000,00
ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ	50.000,00
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	49.921,60
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	35.608,58
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ	70.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ ΘΡΙΑΣΙΟ	31.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	29.600,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ"	14.800,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	36.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	36.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΑΞΟΥ	3.072,50

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΕΙΟ	125.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΙ ΑΓΛΑΪΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	78.158,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	10.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΟΔΟΥ "ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ"	3.920,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΑΜΟΥ "ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΑΣ"	16.342,30
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ	51.932,26
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΙΟ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	27.500,00
ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΑΚΤΗΣ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ	5.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	7.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ	15.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ	5.320,00
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	25.000,00
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	24.478,09
ΓΚΩΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΙΚΕ	4.434,00
ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ	1.245.097,20
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΤ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ	500,00
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ "ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΣΚΑΣ"	750,00
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ - ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΟΔΟΥ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ	90.947,15
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	5.864,25
ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	5.000,00
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	998,73
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΑ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΥΔΡΑΣ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	4.000,00
ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ	2.500,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.000,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗΣ	1.768,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ ΔΗΜΟΦΕΛΕΙΑ	3.500,00
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΠΕΤΣΩΝ	459,00
ΔΙΑΖΩΜΑ	4.838,70
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΕ	100.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	3.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	5.000,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5.000,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	5.500,00
Ε.Λ.Κ.Ε. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	11.000,00
ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΣΩΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΚΡΙΣΕΩΝ	1.000,00
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	73.000,00
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	8.732,80
ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΕΟΠΥΥ	103.540,61
ΕΛΕΠΑΠ - ΚΗΦΑΑΜΕΑ - ΚΗΦΑΠ " Η ΜΕΓΑΛΟΧΑΡΗ" - ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ	400,00
ΕΛΚΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	740,00
ΕΛΚΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΡΗΤΗΣ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	161.137,48
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ UNICEF	15.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	80.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΒΙΒΛΙΟΥ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΛΙΑΜΕΠ	15.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑΣ	12.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	10.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ	4.200,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	6.500,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	669,75
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "ΕΡΜΗΣ 1877"	3.120,00
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΕΙΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΟ	22.864,00
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	1.500,00
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ Κ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	2.000,00
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	20.000,00

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης	
ΕΜΕΙΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΑΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΙΑΣΗ ΣΤΗΡΙΕΗ	535,00
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.000,00
ΕΝΩΣΗ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.000,00
ΕΝΩΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	800,00
ΕΝΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΝΟΗΤΙΚΩΣ ΨΥΤΕΡΟΥΝΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΕΓΝΥΑ	3.000,00
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ Ε-ΘΕΜΙΣ	2.000,00
ΕΝΩΣΗ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ	1.000,00
ΕΝΩΣΗ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	32.891,00
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	3.000,00
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	1.000,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ	30.000,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	100.000,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	5.025,87
ΕΦΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	5.000,00
Η ΣΑΡΙΣΤΡΑ ΜΚΟ	3.000,00
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΣΤΟΑ"	30.000,00
ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΥΜΗΣ	1.600,46
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ	87.200,00
ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΗΜΙΤΗ	15.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	161.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ	4.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ	153.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ	10.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	35.266,00
ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΕΓΗΣ ΘΗΛΕΩΝ "Ο ΑΓΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ"	10.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΤΖΕΝΗ ΚΑΡΕΖΗ	10.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ	120.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ & ΠΡΕΒΕΖΗΣ	2.069,91
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	1.500,00
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΝΥΜΦΑΣΙΑΣ Δ.ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ Ν.ΑΡΚΑΔΙΑΣ	806,45
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ "PROLEPSIS"	3.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ	10.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	500,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΑΝΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ (Ι.Ο.Α.Σ.)	1.087,42
ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	18.000,00
ΚΑΘΡΕΥΤΗΣ-ΜΩΥΣΗΣ ΑΣΕΡ & ΣΙΑ ΕΕ	6.000,00
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΑΝΑ	25.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΑΠΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	5.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	15.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	14.530,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	810,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΥΜΗΣ	6.000,00
ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	100,00
ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ Ο ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	5.000,00
ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε.	203.185,25
ΜΑΙΡΗ ΧΡΗΣΤΟΥ ΛΑΔΑ ΣΧΟΛΗ ΧΟΡΟΥ	3.000,00
ΜΟΝΑΔΑ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ "ΓΑΛΙΛΑΙΑ"	50.000,00
ΜΟΝΑΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	12.500,00
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	2.100.000,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ - ΛΕΥΚΑΔΑ	70.021,52
ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ	10.000,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ	26.183,42
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ	65.977,00
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	50.827,74
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	3.690,00
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ	67.500,00
ΟΑΕΔ	121.670,29
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	18.000,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΔΕΛΦΩΝ	10.000,00
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ	156.000,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	8.371,62
ΟΜΑΔΑ ΤΑΧΥΤΙΣ ΕΡΑΣΜΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ	1.267,74
ΟΜΑΔΑ ΜΠΑΣΚΕΤ ΚΟΡΟΙΒΟΥ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	2.000,00
ΟΜΑΔΑ ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ UN SDSN	2.553,29

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Καθαρό Ποσό Πληρωμής
εντός του 2017
(σε €)

Επωνυμία επιχείρησης	
ΟΜΙΛΟΣ UNESCO Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	803,24
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (fed Hatta)	15.000,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	10.000,00
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΕΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ	300,00
ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN	2.000,00
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS	11.258,45
ΠΑΛΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	2.000,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ "Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ"	3.996,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ "Η ΑΜΥΜΩΝΗ"	29.000,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ	10.000,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	2.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	3.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	11.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	6.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10.000,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	9.000,00
ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ "ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ"	6.000,00
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
ΠΑΝΘΡΑΚΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΝΟΤΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	300,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	4.000,00
ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	550,00
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	25.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	439,51
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	11.443,00
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΛΕΑΝΔΡΟΣ ΜΙΧ.ΣΠΑΡΤΙΩΤΗΣ	2.000,00
ΠΙΣΤΗ-ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	501,41
ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	5.000,00
ΠΛΕΓΜΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	3.000,00
ΠΛΗΜΜΥΡΟΠΑΘΕΙΣ ΜΑΝΔΡΑ-ΠΕΡΑΜΟΣ	10.000,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ	2.640,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΕΝΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ "ΛΥΡΑΥΛΟΣ"	1.500,00
ΠΟΛΥΠΛΑΝΗΤΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΚΕ	10.000,00
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ	800,00
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ	1.539,60
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	15.234,00
Σ.Ε.Γ.Α.Σ	150.000,00
ΣΤΟΑΡΤ ΚΟΡΑΗ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ	3.365,23
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΠΟΧΩΡΙΤΩΝ ΕΒΡΟΥ	4.115,36
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΣΤΑΝΤΦΟΡΝΤ	5.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜ.ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΙΣΤΙΑΙΑΣ	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΦΙΛΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΒΡΟΥ "ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ"	5.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΔΑΣΟΠΥΡΟΣΒΕΣΤΩΝ ΑΝΔΡΟΥ	2.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ & ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΕΤΕ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΑΜΕΑ	3.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΜΒΡΙΩΝ	30.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΡΡΑΚΙΩΤΩΝ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	3.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ	4.000,00
ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	13.000,00
ΣΥΜΠΛΕΥΣΗ Α.Μ.Κ.Ε	18.000,00
ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	5.000,00
ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	200,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ & ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ	3.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛ.ΜΕΣΙΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	15.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ	3.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΙΠΠΑΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.500,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΣΘΕΒ	500,00
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	5.000,00
ΣΧΟΛΙΚΑ ΓΕΥΜΑΤΑ ΣΕ ΤΡΙΚΑΛΑ-ΚΑΒΑΛΑ & ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ (ACT4GREECE)	289.481,97
ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΙΔΗ ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	1.000,00
ΣΩΜΑ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	16.800,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΑΜΕΑ ΑΡΓΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	750,04
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ-ΑΣΚΟΥΜ. ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ	3.000,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜ. ΝΕΩΝ	15.000,00
ΤΑΜΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	5.000,00
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ (ΤΑΠΑ)	44.270,40

Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2017 (σε €)
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.500,00
ΤΟΠΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ UNESCO ΝΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ	510,00
ΦΑΡΟΣ ΕΛΠΙΔΑΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣ.ΕΤΑΙΡΕΙΑ	260,51
ΦΑΡΟΣ ΤΥΦΛΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	10.000,00
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	500,00
ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΗ ΕΝΩΣΗ ΞΑΝΘΗΣ	1.500,00
ΦΛΟΓΑ	200,00
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	9.100,00
ΧΟΡΩΔΙΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ "Η ΑΡΜΟΝΙΑ"	1.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	8.370.913,45

Φυσικά Πρόσωπα

Πλήθος	Καθαρό Ποσό Πληρωμής εντός του 2017 (σε €)
18	193.825,00

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α. και λοιπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €1.019.202,89.

Διαθεσιμότητα ετήσιας οικονομικής έκθεσης

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Οι Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή
- Οι Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας
- Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ.81 και Αρ.82
- Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016

είναι αναρτημένη στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://www.nbg.gr/>